שו״ת · אחרונים · לבושי מרדכי

# לבושי מרדכי (שוע) חלק ד

רבי מרדכי יהודה ליב וינקלר

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# לבושי מרדכי (שוע) חלק ד

רבי מרדכי יהודה ליב וינקלר

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לבושי-מרדכי-שוע-חלק-ד/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161422 של הספרייה.

# תוכן העניינים


**הקדמת המוציא לאור** ..... 8

**ספר שאלות ותשובות לבושי מרדכי** ..... 22

סימן א ..... 22
סימן ב ..... 24
סימן ג ..... 26
סימן ד ..... 26
סימן ה ..... 27
סימן ו ..... 29
סימן ז ..... 32
סימן ח ..... 32
סימן ט ..... 33
סימן י ..... 34
סימן יא ..... 35
סימן יב ..... 36
סימן יג ..... 37
סימן יד ..... 38
סימן טו ..... 39
סימן טז ..... 42
סימן יז ..... 43
סימן יח ..... 44
סימן יט ..... 45
סימן כ ..... 46
סימן כא ..... 47
סימן כב ..... 48
סימן כג ..... 49
סימן כד ..... 49
סימן כה ..... 50
סימן כו ..... 52
סימן כז ..... 54
סימן כח ..... 54
סימן כט ..... 55
סימן ל ..... 56
סימן לא ..... 57
סימן לב ..... 59
סימן לג ..... 60
סימן לד ..... 60
סימן לה ..... 61
סימן לו ..... 62
סימן לז ..... 62
סימן לח ..... 63
סימן לט ..... 64
סימן מ ..... 64
סימן מא ..... 66
סימן מב ..... 67
סימן מג ..... 67
סימן מד ..... 68
סימן מה ..... 70
סימן מו ..... 71
סימן מז ..... 72
סימן מח ..... 73
סימן מט ..... 74
סימן נ ..... 75
סימן נא ..... 75
סימן נב ..... 76
סימן נג ..... 77
סימן נד ..... 77
סימן נה ..... 78
סימן נו ..... 79
סימן נז ..... 80
סימן נח ..... 81
סימן נט ..... 81
סימן ס ..... 83

סימן סא ..... 84
סימן סב ..... 85
סימן סג ..... 85
סימן סד ..... 86
סימן סה ..... 87
סימן סו ..... 87
סימן סז ..... 88
סימן סח ..... 89
סימן סט ..... 90
סימן ע ..... 91
סימן עא ..... 92
סימן עב ..... 93
סימן עג ..... 94
סימן עד ..... 95
סימן עה ..... 96
סימן עו ..... 97
סימן עז ..... 98
סימן עח ..... 98
סימן עט ..... 99
סימן פ ..... 99
סימן פא ..... 101
סימן פב ..... 102
סימן פג ..... 104
סימן פד ..... 106
סימן פה ..... 107
סימן פו ..... 107
סימן פז ..... 108
סימן פח ..... 109
סימן פט ..... 109
סימן צ ..... 110
סימן צא ..... 110
סימן צב ..... 111
סימן צג ..... 111
סימן צד ..... 113
סימן צה ..... 115
סימן צו ..... 116
סימן צז ..... 116
סימן צח ..... 117
סימן צט ..... 118
סימן ק ..... 120
סימן קא ..... 120
סימן קב ..... 121
סימן קג ..... 123
סימן קד ..... 124
סימן קה ..... 126
סימן קו ..... 127
סימן קז ..... 128
סימן קח ..... 129
סימן קט ..... 130
סימן קי ..... 131
סימן קיא ..... 131
סימן קיב ..... 132
סימן קיג ..... 133
סימן קיד ..... 135
סימן קטו ..... 136
סימן קטז ..... 137
סימן קיז ..... 139
סימן קיח ..... 141
סימן קיט ..... 142
סימן קכ ..... 143
סימן קכא ..... 145
סימן קכב ..... 145
סימן קכג ..... 146
סימן קכד ..... 146

סימן קכה ..... 150
סימן קכו ..... 151
סימן קכז ..... 153
סימן קכח ..... 155
סימן קכט ..... 156
סימן קל ..... 157
סימן קלא ..... 158
סימן קלב ..... 160
סימן קלג ..... 162
סימן קלד ..... 162
סימן קלה ..... 163
סימן קלו ..... 164
סימן קלז ..... 165
סימן קלח ..... 167
סימן קלט ..... 167
סימן קמ ..... 168
סימן קמא ..... 170
סימן קמב ..... 171
סימן קמג ..... 172
סימן קמד ..... 172
סימן קמה ..... 174
סימן קמו ..... 175
סימן קמז ..... 177
סימן קמח ..... 179
סימן קמט ..... 179
סימן קנ ..... 181
סימן קנא ..... 184
סימן קנב ..... 185
סימן קנג ..... 186
סימן קנד ..... 187
סימן קנה ..... 188
סימן קנו ..... 191
סימן קנז ..... 192
סימן קנח ..... 192
סימן קנט ..... 193
סימן קס ..... 195
סימן קסא ..... 196
סימן קסב ..... 197
סימן קסג ..... 197
סימן קסד ..... 198
סימן קסה ..... 199
סימן קסו ..... 200
סימן קסז ..... 201
סימן קסח ..... 201
סימן קסט ..... 203
סימן קע ..... 203
סימן קעא ..... 204
סימן קעב ..... 205
סימן קעג ..... 206
סימן קעד ..... 206
סימן קעה ..... 207
סימן קעו ..... 208
סימן קעז ..... 208
סימן קעח ..... 209
סימן קעט ..... 210
סימן קפ ..... 211
סימן קפא ..... 212
סימן קפב ..... 212
סימן קפג ..... 213
סימן קפד ..... 213
סימן קפה ..... 214
סימן קפו ..... 215
סימן קפז ..... 215
סימן קפח ..... 217

סימן קפט ..... 217
סימן קצ ..... 218
סימן קצא ..... 219
סימן קצב ..... 220
סימן קצג ..... 221
סימן קצד ..... 221
סימן קצה ..... 223
סימן קצו ..... 224
סימן קצז ..... 224
סימן קצח ..... 225
סימן קצט ..... 225
סימן ר ..... 227
סימן רא ..... 228
סימן רב ..... 229
סימן רג ..... 230
סימן רד ..... 231
סימן רה ..... 233
סימן רו ..... 233
סימן רז ..... 234
סימן רח ..... 249
סימן רט ..... 250
סימן ריא ..... 251
סימן ריב ..... 252
סימן ריג ..... 253
סימן ריד ..... 254
סימן ריה ..... 255
סימן ריו ..... 256
סימן ריז ..... 257
סימן ריח ..... 257
סימן ריט ..... 258
סימן רכ ..... 258
סימן רכא ..... 259
סימן רכב ..... 259
סימן רכג ..... 260
סימן רכד ..... 263
סימן רכה ..... 264
סימן רכו ..... 265
סימן רכז ..... 266
סימן רכח ..... 278
סימן רכט ..... 280
סימן רל ..... 280
סימן רלא ..... 281
סימן רלב ..... 282
סימן רלג ..... 282
סימן רלד ..... 283
סימן רלה ..... 283
סימן רלו ..... 284
סימן רלז ..... 286
סימן רלח ..... 287
סימן רלט ..... 288
סימן רמ ..... 288
סימן רמא ..... 289
סימן רמב ..... 291
סימן רמג ..... 292
סימן רמד ..... 294
סימן רמה ..... 296
סימן רמו ..... 297
סימן רמז ..... 298
סימן רמח ..... 300
סימן רמט ..... 301
סימן רנ ..... 302
סימן רנא ..... 302
סימן רנב ..... 303

סימן רנג ..... 305
סימן רנד ..... 306
סימן רנה ..... 308
סימן רנו ..... 310
סימן רנז ..... 310
סימן רנח ..... 311
סימן רנט ..... 312
סימן רס ..... 313
סימן רסא ..... 314
סימן רסב ..... 314
סימן רסג ..... 316
סימן רסה ..... 318
סימן רסו ..... 319
סימן רסז ..... 320
סימן רסח ..... 321
סימן רסט ..... 321
סימן רע ..... 322
סימן רעא ..... 324
סימן רעב ..... 325
סימן רעג ..... 325
סימן רעד ..... 326
סימן רעה ..... 327
סימן רעו ..... 328
סימן רעז ..... 329
סימן רעח ..... 330
סימן רעט ..... 331
סימן רפ ..... 331
סימן רפא ..... 334

**מפתחות עם קצת הערות והגהות נחוצים להמעיינים בפנים** ..... 335
חלק אורח חיים ..... 335
חלק יורה דעה ..... 344
ענינים שונים ..... 354

# הקדמת המוציא לאור

**ראשון** לציון הנה הנם ולירא ושלם מבשר אתן לפניכם ברכה המשולשת בתורה, שו"ת לבושי מרדכי, אה"ע חו"מ מהדורא תליתא"י, ואו"ח יו"ד מהדורא רביעא"י יחדיו הם בתמימה, מרבינו המאור הגדול לממשלת התורה והיראה, גאון הגאונים קודש קדשים צדיק יסוד עולם חסיד נאמן שפל ברך וענוותן מפורסם, ממש משים לילות כימים בהתמדת לימוד תוה"ק בחיות דקדושה ורוח טהרה מקטנותא עד זיבולא בתרייתא כולם שוים לטובה **מרדכי** מוכתר בנימוסו הי' רוח אפינו **יהודא** אתה יודיך ולו דומי' תהלה כקש"ת מרן מרדכי יהודא זצללה"ה זי"ע ועכי"א וחתימתו הי' במכונה הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יע"א פק"ק הי' אב"ד ל"ב שנה, ומקדם בשאר מקומות בק"ק ברעזווא ומ' טעלעגד יע"א בכל מקום מושבו הי' מרביץ תורה ויראה טהורה ולימד בנ"י יהוד"א קשת זו תפלה, בנחת וכוונת פירוש המלות בלא שפתי מרמה, כי אם כהפה, כן הרב יהיו מקושרים, המחשבה דיבור ומעשה יהי' בקנה אחד עולים לאל אמונה לשמים.

**מהראוי** הי' להאריך בשבחים האמתיים למען לא נשכח אורחותיו הישרים. אשר באמת זה תכליתם של בעלי הקדמות לספרים שחיברו גאונים שהי' צדיקים וקדושים כמו ששמעתי מכ"ק אדמו"ר בעל שו"ת קרן לדוד שהי' אבדק"ק סאטמאר יע"א זצוקללה"ה זי"ע שאמר בשם אחיו בעל הערוגת הבושם זי"ע פירוש על מאחז"ל הובא ברש"י ז"ל פ' וארא חבל על דאבדין ולא משתכחין היינו שאסור לשוכחם כדי שיהי' תמיד לעינינו דרכיהם בתורה ועבודה וגמילת חסדים ובזה הוסיף הוא ז"ל לפרש מה שאמר שהמע"ה זכר צדיק לברכה כי לכאורה [הגם כי י"ל דקאי זצ"ל אחיים כנראה ממהרש"א ברכות אבל מגמ' יומא נראה דקאי גם על הנעדרים גבי אי מסקינן בשמייהו] נגד הגזירה הוא אשר בין ג' דברים הוא חד שעל המת שישתכח מן הלב' כמאחז"ל בפסחים אבל יובן כי תכלית הגזירה הוא להפטר מצער ולמנוע התנגדות השמחה ברם אם אצל צדיק זכרונו הוא לברכה שיתרבו עי"ז מעשיהם הטובים וחכמתם של תלמידים הנאמנים וידידים וחסידים של הצדיק בקבר אז איכא גם שמחה ולא צרה וממילא הוא זכ"ר צדיק לברכ"ה עכדה"ק.

**אולם** התלמידים אשר במדינה זו מהם רבנים יושבי על מדין ומהם דיינים ומורה דרכים ומהם יושבי אוהל של תורה ומלמדי תינוקות של בית רבן ומהם בעלי בתים ממוצעים ולא עשירים ובעו"ה גם עניים הרבה נמצאים אשר על המחי' ועל הכלכלה טרודים ותלמידי' שבשאר מדינות סגר עליהם הדרך האיך להחזיק די המדפיס שנוכל להאריך בהתנהגות של כ"ק אדונינו מורינו ורבינו זי"ע אשר כל זמן עידן התנהגותו הי' תורה

שלימה הן בלילה הן ביום בשבת ובחול בשלש רגלים וימי נוראים בכולם הוי זהיר טפי במעלה ובמדה גדושה ובמיעוט שינה, באמת לאמיתו נוכל לאמור לא פסוק פומי' מגירסא וממש הי' נתעצם בעצם התורה כנאמר על משה רבינו ע"ה וכל מי שזכה לבקרו בהיכלו והי' לו חוש הריח יפה הי' מחי' עצמו בבוא בחדר הספרים שלו והוא יושב בלתי סמיכה [ולא על ספסל חוץ מבשעת דין תורה], בלימודו הזכה והי' ממש מריח ריח טוב כבשמים ושושנים מעין עוה"ב בג"ע וכן שמעתי גם מזקנים, ורק מקצת דמקצת מהתנהוגו לא אוכל להתאפק מלפרש ולגלות בכתב יושר דברי אמת. .

**רוב** פעמים בשנה הן בחורף הן בקיץ היינו צריכים להוציאו בברכת השחר וצוה לומר בקו"ר ברכת המעביר שנה והוא ענה אונן לצאת בו והי' תלוי הדבר הרבה פעמים כמה תשובות יש לו להשיב בלילה ולא יתיב אפוריא עד כי לא השיב כמעט כל השאלות ואח"כ באו עוד החק ולא יעבור שיעורין כסדרן משניות איזה פרקים בס' מועד ואיזה פרקים בס' טהרות וש"ע או"ח עכ"פ עם מג"א ושו"ע יו"ד ח"א וח"ב עכ"פ עם באה"ט ופ"ת וילקוט שמעוני ושלה"ק וס' תורת משה מח"ס זי"ע [ופעם בפעם ישמח משה ועוד בספרי הבעש"ט זי"ע] ותנא דבי אלי' וליל ששי חומש ורש"י ורמב"ן ובליל ש"ק מס' שבת גמ' בלי רש"י בעל פה, חזרה הי' זאת כל ימי חיו ובמוצש"ק מ' עירובין לפי הנראה הי' זאת לו עוה"ב מסכת ר בתעניתים הי' מסגף עצמו מאד מאד בכולי שתא בפרט בשעת מלחמה שהי' מצער ובכה על צרות ישראל הנתונים בשדה מלחמה ועל צרת תלמידיו שהי' אמר (אלע מיינע קיבדער) ומתענה כל ב' וה' ובערב ישב ללמוד עם תלמידים כאלו לא הי' מתענה רק הרבנית ע"ה צווח ופתח הדלת שיבוא לאכול כי הי' מתענה, ועל חורבן ביהמ"ק הי' מקונן מאד בדמעות שליש בכל יום בחצות יום מי"ז בתמוז עד אחר ת"ב וכן בכל ליל ששי עם התלמידים ברבים בימיו האחרונים בהתעוררות נפלא יה"ר מ"ה שיבנה ביהמ"ק בב"א.

**עונג** גדול הרגשנו בבוא לפני הפסח וקרא לכולנו לסייע לבדוק חטין מכל חשש חמץ וכל חטה יהי' כשירה והיינו טוחנים לו ברחיים של יד דוקא והי' גם הוא מתענג בזה אעפי"כ שהי' היום קצר והמלאכה מרובה למד עמנו אז בין הזמנים מהגם בשבוע שחל בו פסח ג"כ [וכן בכל יום] בבוקר אחר תפלת שחרית שו"ע או"ח ובין הערבים מס' פסחים פ' ערבי פסחים ובין הזמנים של קודם ר"ה מס' ר"ה התחיל תמיד בכל שנה ממשנה כל השופרות כשרין, והנה בדיקת חמץ בליל י"ד הי' מייגע מאד בעצמו הי' כורע ומשתחוה לחפש בחורין ובסדקין ואפילו בסדקין שבין כל קרש וקרש אשר דבוק במסמרות על הארץ אשר כף רגלינו צג מהלוך ושוב עליו הי' בודק וכמה שעות בלילה

הי' עוסק במצוה זו וכן בתק"ש הי' מייגע עצמו מאד עד יום אחרון כי הקפיד מאד על פסק הרמ"א שיהי' למעלה פי השופר ושיתקע בו התוקע באמצע שפתיו ולא מן הצד כמנהג העולם וזה הי' עבודה קשה שבמקדש אשר אחר לא הי' יכול והוא הי' בעל תוקע נפלא באופן זה ולא אוכל לשכוח אשר פעם אחת בליל ששי בימי חליו איזה ימים טרם עלתה השמים נשמתו הטהורה וזכיתי לשמשו אז ובאותו לילה הי' עמי הב' הח' שלמה יהודה בן שרה ווייסבערג שליט"א מסערענש יע"א ובקש מעמנו השופר כי ר"ה הוא וצריך לתקוע וזה הי' בחודש תמוז ואמרה הרבנית ע"ה שלא יהי' חסרון גם אם נשכח מליתן לו אבל הוא ביקש עוד הפעם והיינו נותנים לו ותוקע תקיעה אחת ונתנו לנו בחזרה ואח"כ היינו רואים כי מגביה הסדין מתחתיו על המטה ששוכב ושאלנו מה זאת ואומר לנגב בו כי הוא כעת במקוה טהרה וטבל עצמו ואח"כ רצוני הי' ליתן לו ציגאר"ע לעשן כי כן הי' רגיל בבריאתו באמצע לימודו לעיון התורה הי' צריך זאת [עד כי גם ביו"ט הי' מעשין וכעשר' שנים קודם הפטירה חדל מחמת כי חלם לו חלום היתר לחפש לעשן בש"ק ואמר כי אם כן קרה לו החמיר על עצמו שלא יעשן גם ביו"ט אף כי הי' לו עינוי גדול בקדמייתא] והשיב כי שבת היום ואיך אוכל ליתן לו הבערת אש ושאלתיו אז אימתי ראה את אלי' הנביא זכור לטוב [כי מבו' בתד"א כי אלי' נתגלה למי שאינו קפדן] והשיב כי גם כעת רואה אותו ושאלתיו האיך הוא תוארו והשיב ארוך וכחוש היא ויש לו בגדים של כביר עץ ומלא נקבים הוא ושאלתיו מי ימלא נקבים אלה והשיב היושר הי' שאנו נמלא אותו, ואמר תמיד בפיו הקדוש תפלת שחרית מנחה ערבית וקדיש דרבנן ותפלת שבת בחול וכדומה ואחר עבור כשעה חדא בקדרותא דצפרא קם מעט והקיץ משינתו ושאלתיו עוד הפעם המשך הדברים דלעיל כזה והאיך תוארו כעת ושאל איתי תוארו של מי ואמרתי כנ"ל והשיב מי דיבר ממנו מי ראה אותו מי יודע יתן השי"ת שיבא במהרה לבשר בש"ט ישועות ונחמות עכ"פ רמז מוסר היא בטוח שנזכה לשוב בתשובה שלימה בפרט התלמידים כי בחבורתו נרפא לנו וצריך לנו לתקן ולמלאות הנקבים שיהי' הבגדים שלמים.

**סיפר** תלמיד א' הרבני היקר עטרת תפארת בע"ב דמדינתינו מו"מ בתו"י מתנהג בחסידות וכו' מו"ה ר' פנחס פ"מ מיאסקארא יענא יע"א אשר הוא למד עוד בברעזווא אצל רבינו זי"ע אשר כמה פעמים אירע שהלך באמצע היום לטבול במקוה מחמת כי ראה עכבר טמא וזהירתו בקדושה נוכל לשפוט מזה, וגם פק"ק אירע שהלך אפילו בחורף באמצע היום במקוה ושאלנו למה זאת והשיב זה עוד לאו כלום היא בברעזווא הייתי מהלך בשבוע אחת יותר מפק"ק איזה חדשים מחמת ח"כ כ"ע ובטח ללמד אותנו

התפאר בעצמו כי שמחנו בדבריו וזה סימן כמבוא' באגרא דפירקא, ור"פ הנ"ל הי' אומר [בסעודת מצוה שאנו עושים בכל שנה ביומא דהלולא בליל שבעה עשר בתמוז לכבוד רבינו זי"ע] אשתקד בשם הגה"ק ציס"ע אבדק"ק אונסדארף זצוקללה"ה שאמר על רבינו אשר מה שאמרו חז"ל איזהו בן עולם הבא מאן דשייף עייל ושייף נפיק וגריס באורייתא תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשי' זה ממש נאמר על אבדק"ק מאד שליט"א זי"ע זצ"ל, עוד שמעתי אשר פעם אחת קרה שהרבנית ע"ה הלכה על יומא דשוקא והמשרתת נשארה בבית התבשיל והי' פי באה רבינו מביהמ"ד וקור גדול הי' באמצע חורף ולא מצא בביתו נאוה קודש רק המשרתת והלך אנה ואנה בחצר כשני שעות ומפני חשש יחוד סבל הקור הגדול עד כי באת אשתו משמרתו.

**מעולם** לא רצה להניח להרוג דבר חי' שעוקצת האדם ולא רצה שיתלו על הקורה דבר שמתדבק עליהם זבובים ואמר עפ"י הלצה שיברחו אותם על הגג ויקחו הסולם שלא יוכלו לעוף למטה, נאראנצין שתוך הפרי הי' אדום לא רצה לאכול מחשש מראה דם שלהם כדחוששין אנו לאכול חלב שקדים עם בשר זולת אם יש בצדו שקדים כבשו"ע יו"ד סי' פ"ז כן אמר.

**על** אמירת שינוי לשון יידו"ש בפרט בדרשה לפני רבים או אמירת תורה הקפיד מאד מאד כעס על זה ופ"א אירע שבאה לכאן דרשן אחד והוא בענוותנותו הלך ג"כ לשמוע לביהכ"נ ובאמצע הדרשה שמע תיבות אחדים בלשון דייטש רץ החוצה בכעס וכן הקפיד מאד על חשש שעטנז לא רצה ללבוש בתי ידים זולת מעור מחשש שעטנז ובפנים לא יהי' ממילא רק עם גזיזת צאן או בולא כלום, לא רצה לישב על עגלה רק אם המושב עשוי מעור ג"כ מחשש שעטנז, בש"ק לא רצה בעצמו להעמיד למעלה או למטה את הדף שעשוי להחזיק עליו הסידור או מחזור בביהכ"נ מפני חשש בנין וסתירה, ברוגז הי' על מי שנותן הכובע שלו טרם לבישת טלו"ת בבוקר על ספרים וביותר על מי שבחזרת התפלה יושב ולא עומד והוא ז"ל עמד עד לבסוף ימיו הגם כי הי' קשה לו מאד.

**אמת** מה נהדר הי' בקראו קריאת שמע מרישא לסיפא כל הג' פרשיות בקו"ר ורווח נתן בין הדבקים ובנגינותיהם פעמים בכל יום זה בעצמו כדאי הי' לעורר יראת שמים להשומע וכן בכל לילה טרם הכין עצמו לקרות ק"ש על המטה הלך קודם לכל דלת שהי' בביתו [פק"ק שבע מזוזות] לנשק המזוזות וכל מזוזה נשק שבע פעמים באהבה וחיבה יתירה כדיוטגמא חדשה וכן עבר עם אצבעותיו הקדושים והטהורים על כל ארגז של ספרים ונשק אותם וכן מה נאה הי' לראות בשמונת ימי החג הסכות שנשק כותלי הסוכה בכל הד' רוחות נשיקה בפני עצמו בפרט בשעה שהולכים מסוכה לבית ברגל בפכע"צ

ולהלן אביא מה ששמעתי מרבינו בסעודה ב' ביום הנ"ל בשנה האחרונה הוא הי' מאמין בכל איש ואיש ולא הי' לו השגה שאיש יהודי יאמר שקר ועל כל מי שראה אותו לומד משנה או בקי באיזה מאמר מחז"ל סבר כי הוא למדן מופלג ויכול יותר ממנו, בהשיבו תשובה לשואלים הגדיל מאד בתוארים ופ"א שאלו אותו מה זאת והשיב בתמימות מה אעשה כפי הנראה מנהג העולם היא כעת כי גם לי כותבים השואלים ס תוארים בגוזמא, והוא הי' עניו באמת כמו שהעיד לנו הגה"ק בעל תשו' מהרש"ם משמי' דכ"ק מרן רב שר שלו' מבעלזא זי"ע כי יש שני מיני ענוים אחד עניו ומודה כי לא כלום הוא אבל גם השני שכנגדו אינו יותר ממני זה ענוה פסולה ואיזהו ענוה כשרה אשר כל או"א מישראל יותר ממנו אם תלמיד א' נסע מישיבתו לאיזה צדיק מצדיקי הדור אמר תמיד שמו ושם אמו מרדכי יודא בן לאה שיזכירו גם איתו והביא תמיד מקור על נתינת פתקא להצדיק מדברי רמב"ן פ' במדבר שהביא כי בני ישראל נתנו פתקאות למשה רבינו ע"ה ואמר תמיד שאם הי' לו כח גם הוא הי' נוסע ואמר ע"ז מאמר נפלא בפ' האזינו כאשר אביא לקמן ורגיל הי' לספר שהי' מורגל לנסוע בעוד אברך לליסקא לרבינו הגה"ק וכו' בעל אך פרי תבואה מרן ר' צבי זצללה"ה זי"ע אבדק"ק ליסקא ופ"א אמר ששמע ממנו לפרש מאמר נעים זמירות ישראל וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב [כי חרה לו על רב אחד שהעתק דירתו למקו"א שעטרוהו לקבלו ולא הי' חסר לו גם במקום הראשון כלום והי' יכול ללמוד גם שם עם ישיבה ונזכר דבר זה] כי ישנם אנשים אשר סוברים כי במקום השני שהולך בנסוע מכאן יהי' יותר טוב לו כמו כן השור שיש לו לפניו עשב לאכול ומניח מקום זה כי עיניו ראה להלאה ורואה ג"כ עשב וסובר כי שם יותר גדול וטוב ובזה תבין אמרי קודש וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב ודו"ק.

**צדקת** פזרונו אין לשער ואפשר חומש נשאר לו ופ"א ביקש אשר על ביתו ממנו מעות לקנות לו איזה מלבוש כי לא הקפיד על עצמו כ"כ שיהי' לו בגדים נאים וחדשים רק נקיים יהיו והשיב להב' המשק ביתו הנח לי כי יש לי ב"ה לבושי"ם וכוונתו ה' בדרך צחו"ת על חיבוריו זי"ע ותיכף נתן במתן בסתר מחיר הבגד עליון.

**כל** הצדיקים ענו עליו מקודם עוד טרם זקנותו שהי' ספר תורה שלימה והאיך הי' לו סייעתא דשמיא בהוראה לכוון לאמיתה של תורה, פ"א הייתי בקאששויא והלכתי להכיר את הגאון הקדוש רשכבה"ג אבדק"ק ראדמישלא זצללה"ה ואמרתי הנני ממאד ושמח מאד ואמר כי הלואי יתן לו השי"ת זכי' שיוכל להכיר פא"פ את הגה"ק ציס"ע בעל המחבר השו"ת לבושי מרדכי כי הוא ראה דבר גדול אצלו ובטח הוא צדיק גמור שסיבבו מן השמים שלא יאונה לו כל און וסיפר היות ששואל אחד שאל אותו שאלת

היתר עגונה וגם עוד גדול אחד והנה הייתי מטייל אריכות וקצרות ועלה בידי להתיר בתנאי שיסכים עמי הגאון האדיר ממאדע כי צד א' הי' לי עוד לאיסור נגד הרבה צדדי היתר וכן עשה השואל ושאל במאדע והיא לא רצה להתיר ואח"כ נודע הדבר שאיתרע הרבה צדדי היתר וגבר צד האיסור עכדה"ק ואעתיק כאן מכתב אחד מכבוד הגה"ק הנ"ל אשר מזכיר עצמו אצלו. ב"ה יום ה' נח ער"ח מרחשון תרפ"זל קאשוי.

**שוכ"ט** לכבוד האי גברא רבא הרב הגאון הגדול המפורסם בכל קצוי ארץ בתוי"ר כקש"ת מו"ה מרדכי ליב וינקלער שליט"א אבד"ק מאד והגליל יצ"ו.

**אחד"ש** כהדר"ג כמשפט ספרו היקר גם מכתבו הנחמד קבלתי לנכון ושמחתי בשלומו ות"ל הרבה תשובות מספרו היקר נשאלתי גם אנכי מהשואלים לכה"ג, כמו מסענטפעטער בעגונה ומהרה"ג ז"ל דפה בענין גט ומהרב מוואר'לי' אודות היתר ק"ר וגם מהג' מבאנהאט והג' אויראש ז"ל מובא בספרו ח"ג והנה בעו"ה הייתי עציר במטתי ל"ע כמה שבועות בחולי מסוכן ר"ל ות"ל הוטב לי אך עדיין צריך אני לרחמי שמים נא להתפלל בעדי שמואל בן אסתר לרפואה, ובדבר הערתו שהיו בקיאים בבדיקה המפורש שם בודאי זה הי' בדיקה יפה אבל עכשיו שאין אנו בקיאים בבדיקה כמפורש באה"ע סי' ס"ח ונהי דהרבה פעמים בבוגרת פ"פ עכ"פ יוכל להזדמן שתהיו פתחה סתום לזה כתבתי שאם יעידו הרופאים שפתחה סתום יהי' ראי' דלא נבעלה כדרכה ושוב על ביאה סלא כדרכה ל"ח כמו שהבאתי שם מדברי הא"מ, ומחמת ח"כ אקצר וחומר שלום לכהדר"ג השי"ת יאריך ימיו ושנותיו בטוב ויזכה עוד להאיר עיני ישראל בתורתו עד ביאת גו"צ בב"א דברי הדוש"ת באהבה ודלוכ"ח מוקירו ומכבדו כערכו הרם.

**הק' שמואל ענגל האבד"ק ראדמיסלא.**

**ועוד** אתן מקום כאן למכתב שקבלתי מאברך אחד ת"ח גדול וחסיד מופלא רב דק"ק פ"ס מיקלאש דר בק"ק שאפראן ששמח שזכה לשמשו איזה ימים:

**ב"ה יום א' בהעלותך תרצ"ו פה שאפראן יצ"ו.**

**שוכ"ט** לכבוד... וכו' מו"ה דוד מאשקאוויטש נ"י.

**אחדשה"ט**. הנה ראיתי במכיע שרוצה להדפיס ממרן הגאון האדיר הצדיק המפו' ממאד זצ"ל שו"ת ע"כ אשלח בזה גם תשו' ד' אשר כתב לי עוד בימי בחורותי ולא בלשון בקשה להעתיקו ולשלחם לי בחזרה את גוף המכתבים כי הם חשובין מאוד בעיני כי אני הגבר הכרתי את הגה"צ הלזה זצ"ל במקצת כי בשנת תרע"ו הי' בראצפערטא אצל מרן הצה"ק מבעלז זצ"ל ואז לא הי' אאמו"ר הגה"צ שליט"א בביתו ואני שמשתי אותו כשני ימים רצופים ממש לא זזה ידי מתוך ידו וראיתי במקום גדולתו שם אתה מיוצא קדושתי

ועמדתי משתימם בעת שקרא ק"ש על המטה כמעט לא ראיתי כזאת זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל ובפרט למי שמטריחין את עצמן להפיץ מעיינותיו חוצה בודאי זכותו הגדול יגן עליהם. והנני בזה דו"ש באה"ר המצפה לתשובתו. הק' יהושע ראזונבערג בן הגה"צ אב"ד ד"ק ררצפערטא שליט"א.

**אדמו"ד** בעל קרן לדוד זצוקללה"ה אמר לי כשעמד באמצע הדפסת שו"ת קרן לדוד כשיוגמר הספר יקח אי"ה הסכמה מזקן ההוראה אבדק"ק מאד שליט"א לי קונטר' לשלוח עוד טרם הגמר ושמח על ההערות שבאו בחזרה זכותם יגן עלינו ועכי"א.

**לפלא** הי' אצלינו כי בכל יום מימות החול שמנהגו אחר תפלת מנחה [אשר רגיל הי' בעוד היום גדול] ללמוד בחדרו בעיון ואח"כ באה להתפלל ערבית בחזרה לביהמ"ד ג"כ הי' עוד לא יום ולא לילה ולא הי' נראים עוד כוכבים וכן אמרנו לו כי אין עוד להתפלל ערבית ובאה הוא ז"ל לחצר לראות והשיב לנו הלא שם הוא כוכב אחד ושם ושם הלא אין ככם עינים ובאמת אני לא ראינו רק אם קבלה נקבל והתפללנו ואח"כ ביום ש"ק אחר סעודה ג' שהי' לילה ממש והי' רצוננו להתפלל ערבית ואמרנו כי ראינו כוכבים הרבה ולא רצה עוד להתפלל עד שבאה בעצמו לחצר ואמר כי הוא אינו רואה עוד ואנו לא הקשינו לו ח"ו רק היינו מאמין בכל דרכיו זי"ע בחודש אלול הי' מרגלא בפומי' לשאול לכל איש או בחור אם יודע פירוש המלות בפסוק אם תחנה עלי מחנה והקדים ואמר שלא לבייש] דלא נטעה ח"ו ולפרש אם תחנה אם אתה תחנה בלשון נוכח דאז הוא כמחרף ומגדף ח"ו רק תדעו כי הפשט הוא אם תחנה מעצמו אז לא אירא, וכן הזהיר תמיד לומר מי כמוך בעל גבורות שיאמרו בפה מלא בעל ולא שישמע כאלו אמר בל גבירות ח"ו וד"ל, גם על כל דברי שירות ותשבחות דוד בן ישי ולא שיאמרו ותשבחות בקמוץ כי אין לו פירש כי שוא היא חבור עם שלמטה וכן מצאתי בסדורים של ברדיטשוב, ואם יאמרו תשבחות בקמץ אז נשאר תיבות דוד בן יש בפ"ע ואינו מובן פירושו אז. פ"א אמר לע"ה שגם הוא יכול להיות צדיק גמור כי אנו מבואר בפרק"א ולא ע"ה צדיק רק ולא ע"ה חסיד. פ"א שאל אברך אחד ש גבילי חתונה שלו על כ"א אדר ושמע אח"כ כי אחר חצי חודש אינו נכון לעשות חופה והשיב כי אומרין בשם רבינו המהרצ"א זי"ע כי בחודש אלול אין נוהג חשש זר, והנה אומרין בשם רבני ני ר"ש מבעלזא זי"ע כי אדר הוא כמו אלול לתשובה כי לולא התמהמנו שבנו זה פעמים והתיר לו.

**ברם** זכור אותו האיש לטוב אם הי' מתעקש עצמו בדבר הנוגע לחיזוק הדת הי' מקיים ויגבה לבו ולא הי' יכולין לפעול אצלו אפילו גדולי המדינה לישנות כידוע כשלא רצה

להסכים אשר מדינתינו יתאחדו עם האגודה וכן אצל יחידים בני רחמנים הגם כי הי' בעל רחמנות גדול קבלה לשו"ב או היתר הוראה לאברך שלא רצה ליתן כי לא נראה לו הכרת פניה' מא' מאלו הי' משתמט עצמו בתירוצ' לא' אמר כי חודש אלול הוא הגם שנתן גם בחודש אלול אבל לא רצה גם לבייש את מי שאין לו וכן הי' עמוד ברזל בעניני הדת שלא הי' יכולין להזיזו מדעתו כמו כן בפעסט אצל הלישכה בטלו כולם דעתם לדעתו – פ"א אירע שבאו שני רבנים לד"ת אצלו עבור איזה מקום בגלילותיהם זה אמר שלי הוא וז"א להיפך והאריכו בטענותיהם בהוכחות מזה ומזה והוא כשמע ובאמצע הלך לחדרו השנית ובא בחזרה ואמר להם הנה אני זקנתי ובעזהי"ת אקוה להיות בלא משרת רבנית ואשלח אחר הרה"ק דפה ואען ואומר לו כי הנני מוסר רבנית שלי לאחד מכם כי לי אין צריך יותר ולאחד מכם נחוץ הוא כנראה והכל יבא על מקומו בשלו' ויען כי הרבנים בראותם דבריו מלא באמת ותמימות שב התובע מדבריו ואמר מעתה יהי' טוב וגם לי גם לך יהי' רק לא יצער עצמו רבינו כן נתפעלו ממדת אמת שלו זי"ע.

**וכדי** שיהי' בלול בהספר גם דברי אגדתא המושכים את לב התלמידים וידידים שאין להם כח ומוח לשמעתתא מחמת טרדות הפרנסה בעוקבא דמשיחא כיצד יהי' תועלת מהם לרבינו המחבר ז"ל שיהי' שפתותיו דובבות והאיך יהי' תועלת לכאלו וכיוצא בהם אם לא נדפיס גם דברי אגדה ע"כ אבקש מתלמידים מובהקים מכבר ומזמן לא כביר שישכחו לי מה שבזכרונם או בפינקסם כי יודע אני היטב שיש הרבה דברי אגדה עוד מפוזרים כתוב הדר אצל תלמידים ד"ת ומאפס הפנאי לא בא לידי ע"ע ואם יזכנו השי"ת שיהי' השבח יתר על ההוצאות נוכל להביא אותו ד"ת שיביאו לידי מעט מעט בחלקים הבאים כי יש עוד הרבה כתב יד על סוגיות הש"ס ארבעה מהודורות חציים תח"י וחציים אצל רבינו הקדוש צדיק ונשגב וכו' וכו' אב"ד בתומכי ירושלים תובב"א ה"ה חתנו של כ"ק מרן המחבר זי"ע מזוג ראשון כקש"ת מרן יוסף צבי דושינסקיא שליט"א ובהסכמתו מסרתי כתב יד קודש של רבינו כשלושים דרשות להרב הגה"צ דרשן נפלא וכו' וכו' מו"ה ישראל גאלדמאן שליט"א בגראסווארדיין [מחבר כנסת ישראל על פרקיא] והוא יודפס אלו הדרשות בתחלת ספרו שיוציא לאור בקרב וקבלו על עצמו לשם מצוה לברר מקחו של צדיק ואשרי חלקווחלק כל המסייעים לכל דבר מצוה. ואלו הם דברי רבינו המחבר באגדה כמה כמה דמטי לידי.

**בפ' לך** התהלך לפני והי' תמים ואמחז"ל דלא ידע אאע"ה מה עליו לעשות עד שבאה ערוד ונשכו באותו מקום וידע לעשות בעצמו מצות מילה ולכאורה במה יוודע לו עוד מחמת הנשיכה שבאותו מקום דוקא צריך למול עצמו וי"ל בהקדם ד"ק של רר"מ זי"ע

הידוע על פסוק וישלח אברהם א"י ויקח את המאכלת דאברים של הצדיק מרגישים בעצמם מה עליהם לעבוד ולהשלים כל אבר וגיד לתכלית הבריאה עוד טרם גזירת הכתוב והמצווה עלי' וכאן כי לא רצה הקב"ה מעשה המצוה באמת לאמיתו לשחוט בנו רק הכנה והרצון ע"כ לא הי' יכול א"א להיליך ידו ליקח המאכלת בניקל רק בקישוי גדול כנאמר וישלח בע"כ עכדה"ק ובזה יובן המדרש כי אמחז"ל בברכות לא ערוד ממית אלא החטא ולראי' כי פ"א פגע ערוד ברחב"ד ותיכף מת הערוד ולא לערוד וכו' וכאן כי נשך הערוד את א"א ונשאר בחיים מזה ראי' שלא נשלם עוד אבר הזה לעבודתו ית"ש ובעל מום הוא אותו אבר עד שימול אותו ויהי' תמים.

**בפ'** וירא ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה וצריך ביאור שינוי הנקידות ה' יראה משמע שהוא לבדו ראה ואשר יאמר היום בהר ה' יראה משמע לכל באי עולם יראה ויל"פ דהנה ידוע ד' רמב"ן בפ' ויקרא אשר צריך לעלות על דעת המקריב קרבן לה' כי לכאורה האדם חטא בהמה מה חטאה והי' צריך להקריב את האדם באמת על מזבח ד' רק חסד אל היא שמקבל לכפרת חטאו נפש תחת נפש וצריך להרהר מאד מאד בתשובה בשעת זביחה וכל העבודות ממנה ואילך ולהתחרט על עונותיו ולא יחשוב ח"ו מחשבת פיגול ח"ו ומפני שהאדם יראה רק לעינים וד' יראה ללבב ע"כ אין לידע אם הקרבן שמביא האדם הוא באופן זה היאות והראוי אכן בהעקידה שהי' נעקד יאע"ה ע"ג המזבח ומוכן לשחיטה כרגע אך המלאך מנעו והקריב תמורו איל הי' הכל יכולין ללמוד האיך צריך להקריב קרבן וזהו ויקרא אברהם שם המקום ההוא אשר יקריבו בניו קרבנות על חטאם הר המורי' הוא ביהמ"ק ד' יראה דהיינו רק ד' יראה אם עצהיו"ט הוא מחשבת המקריב ברם אשר יאמר היום בהר ד' היינו כשידברו העולם מהעקידה יראה לכל העולם כולו שנעשה כמצותו וסוף מעשה במחשבה תחלה רק מן השמים עכבוהו.

**בפ' חיי** שרה ואברהם זקן בא בימים וד' בירך את אברהם בכל ולכאורה הקשה הלא הי' לו עשרה נסיונות וכי אפשר להבין כי רעב וכדומה יהי' נכלל תחת שם טוב וברכה ובכל משמע שלא הי' חסר לו כלום אבל יובן עפ"י מרן הח"ס ז"ל בפ' תשא ע"פ וראית את אחורי ופני לא יראו ותמצית דבריו ז"ל דהנה מבואר במשנתנו ב"פ בתרא דברכות דחייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה אשר קשה מאד להבין וכש"כ לקיים אבל אם יתבונן בעל הסיבה היטב אז בזמן קרוב יבא על האמת להודות על חסדי ד' על הרעה שעשה עמו כי נתברר לו אשר טובה היתה כמבו' בחוה"ל המעשה אשר הלכו שיירא לספינה למסחר ולאחד נתחב קוץ ברגלו ונשאר על אם הדרך ונצטער מאד כי הפסיד הרבה מעות מסיבה זאת עד כי שמע שנטבע הספינה אז שמח על הרעה

כעל טובה וז"פ הפסוק וראית את אחורי אשר לאחרית הימים תראה כי טוב עשית עמך בשעה שהי' במחשבתך כי רעה הוא אבל בשעת מעשה לא זאת ראית וזה ופנ"י [פי' בהקדם] לא יראו וק"ל עכדה"ק וזהו פי' ואברהם זקן בא בימים אז עמד על הדבר כי וד' בירך את אברהם בכל הנסיונות ורעות שהי' לו טוב הי' וברכה.

**בפ' ויצא** ויהי בעיניו כימים אחדים באהבתו "אותה' בדגוש הא ולכאורה נראה לשון זה כמגושם ח"ו אבל נל"פ להיפך כי מבואר בעקידה כי מי שאוהב את האשה לשם תאוה ח"ו אז תדע כי לא אותה אהב כי אם עצמו כדרך שאומרים על איש שאוהב בשר וכי את הבשר או היין הוא אוהב הלא את עצמו הוא אוהב כי ערב לו אכילה ושתי' ומכנה האהבה על המאכל ומשתה כ"כ דבר זה אבל מי שכל כוונתו לשמים ולקדושה לקיים מצות ד' אז לא א"ע הוא אוהב רק ממש את האשה כי הי הכלי לקיים המצוה כתקונה וזה הי' אצל יעא"ה וע"כ נאמר באהבתו "אותה' דייקא ולא את עצמו ובזה הענין פי' הפ' אשתך כגפן עיין לקמן על ט"ו בשבט.

**בפ' וישלח** יעקב מלאכים לפניו פרש"י מלאכים ממש ולכאורה קשה כי יעקב אבינו הרהיב בנפשו להשביע המלאכים שיבואו ולא הי' ירא שינקמו ממנו כי מטריחם אשר באמת כן רצו רק בבואם ראו קלסתר פניו נרתעו לאחוריהם כי גם למעלה תחת כסה"כ רואים פרצף פנים זאת וזה [וישלח יעקב מלאכים] שהי' בכחו זאת משום "לפניו".

**בפ' ויחי** ויאמר אליהם יוסף אל תראו כי התחת אלקים אני פרש"י ז"ל בלשון בתמי' ולולי דברי רש"י ז"ל יש לומר בניחותא כי מצינו תחת מלשון יראה כטעם אל תרא ואל תחת וזהו אל תראו התחת אלקים אני כי מתיירא אני מדי.

בפ' **שמות** בפ' של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש היא וי"ל כי אמחז"ל לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו ויקח מנעלים לרגליו והאיך הי' כאן המצוה להיפוך אבל יובן דחז"ל דיש ד' יסודות דצח"מ ולכל אחד יש לו עלי' ע"י הגבוה ממנה האדמה נתעלה ע"י שצומח בה והצומח ע"י כי החיות אוכלים עשב השדה והחי ע"י המדבר שאוכל אותה אבל שהמדבר יהי' לו שייכות עם הדומם אשר תרי דרגא עוד ביניהון זהו אינו מן המדה ע"כ לובש המדבר מנעלים אשר הוא מן החי ומסמרות של עץ המחזיקם הוא מצומח ובזה דורכים והולכים עלי אדמות התינח על אדמה פשוטה שאין להמדבר להקטין עצמו כל כך ולהיות שייכות עם דומם בלי ממוצע של חי וצומח אבל באדמת קודש אדרבה מעלה היא להמדבר שיקבל קדושה בלי הפסק דבר וזהו של נעליך מע"ר כי המקום א"א ע"ע אדמת קודש היא ודו"ק.

**בפ' בשלח** אז ישיר משה מכאן רמז לתחיית המתים מה"ת עפ"י דברי רבינו ר' שמעלקא מנ"ב זי"ע שפי' דברי חז"ל מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה כי לעולם מצינו אצל סנחרב שיכולין המלאכים בנעימת אמירת שירה שלהם להרוג חיל עם רב וכאן ג"כ רצו כן ואמר הקב"ה אני עושה מדה כנגד מדה שהם רצו לטבוע מעשי ידי בים ואתם רוצים בשירה להרוג ועל כי נתקדש השם בנגלה על דרך טבעו בים סוף אמר משה על זה גופא שירה עכ"פ אם יכולין להרוג בשירה יכולין להחיות מתים בוודאי בשירה כי מדה טובה מרובה ממ"פ וזה אז ישיר מכאן רמז לתחה"מ.

**בפ' יתרו** ויתייצבו בתחתית ההר פרש"י מדחז"ל אם תקבל"ו את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם וקושי' התוס' ידוע הלא אמרו נעשה ונשמע ויש לומר כי ידוע פלוגתת הרמב"ם ורש"י בענין דע את אלקי אביך ועבדיהו כי דעת הרמב"ם שצריך לעבוד את ד' בחקירה וידיעה ושיטת רש"י ז"ל כי רק באמונת אומן ודרך קבלה מחובותינו צריך לעבדו וממילא באים לידי ידיעה מעט מעט מאור התוה"ק ואין ללמוד חקירה, וכן צעק הר"י יעב"ץ וכדמות ראי' מגלות שפאני' שהחוקרים נעשו פוקרים והמאמינים מסרו נפשם ואחריו רבינו מהרצ"א אוסר ג"כ לימור החקירה כי סכנה היא וזהו אומרם ז"ל אם תקבל"ו את התורה פירוש ע"ד קבלה תעבדו את ד' אז מוטב ואין סכנה אבל ואם לאו פי' שלא ע"ד קבלה רק ע"ד חקירה אז תוכלו לבא לידי שם תהא קבורתכם ח"ו **ובזה** שמעתי מרבינו ז"ל בימיו האחרונים לפרש וארשתיך לי לעולם וארשתיך לי באמונה ולא בלימוד חקירה וגם בזה תהי' יוצא ידי חובתך במה שנא' דע אא"א ותקיים גם בזה וידעת את ד' ובזה פירוש גם פ"א אם בחקתי תלכו ואת משפטי תשמרו ודו"ק.

**בפ' ויקהל** משה א"כ וגו' ששת ימים תעשה בציר"י וביום השביעי שב"ש וכל העושה בו מלאכה יומת ועי' רש"י ז"ל אלא שבנין ביהמ"ק א"ד א"ה והקשה הרא"ם הלא ממילא מישתמע כי בנין ביהמ"ק עשה ושבת עשה ול"ת ונל"פ כי לעולם הי' במקדש מלאכות שנעשו מאליהן כגון מנורה שנעשית מאלי' אשר ע"ז מרמז תעשה בציר"י וסד"א דמלאכות יוכלו להעשות בש"ק ע"ז בא הכתוב כי גם זה אסור.

**בפ' ויקרא** לשון חיבה לשון שמלאכי השרת משתמשין בו וצ"ב מנל"ן מזה דלשון חיבה היא ונל"פ דהנה דרך העולם מי שרוצה לומר דבר מה לחבירו והוא רחוק ממנו אז קודם קורא אותו ואח"כ אומר לו מה שרוצה אבל אם עומד בצדו אז אומר לו ישר מה שבדעתו בלי שום קריאה והלא מרע"ה הי' קרוב אצל הקב"ה למה נאמר ויקרא אם לא הי' לשון חיבה וכן מלאה"ש קרובים זל"ז ואעפי"כ קוראים זה אל זה מחמת חיבתם.

**בפ' חקת** זאת חקת התורה ודקדקו למה לא נאמר זאת חקת הפרה וי"ל כי באמת הפרה חק הוא מחמת כי מטהר טמאים ומטמא טהורים וזה הוא גם בתורה כי למיימינים בה סמא דחיי ולמשמאלים בה סמא דעו' כי מזה ומזה הם כתובים ושמתם כתיב.

**בפ' פנחס** לכן אמור לו הנני נותן לו את בריתי שלו' יל"פ דהוא הבטחה על המוכיח שלא ירא מכהוכיח כי ימנע מעצמו השלו' ויהי' תמיד במחלוקה עם כל איש ע"ז אמר רחמנא כי מאת ד' היתה אתו החיים והשלו' לאיש כזה כי לא יטוש אותי וכדרך שמצינו בפנחס שהרג שבט נשיא מישראל והנני נותן לו את בריתי שלו' (זה אמר רבינו זי"ע בשבוע אחרונה לימי חייו זצ"ל).

**בפ' מטות** וידבר משה א"ר המטות לאמור זה הדבר אשר צוה ד' ופרש"י שכל הנביאים נתנבאו בכה אמר מוסיף עליהם משה שנתנבא בזה הדבר ויש לרמז עוד דהנה ידוע דכל לשון נדר הוא לשון דמיון שמדמה דבר שמותר על פי תורה לדבר האסור ושווי' אנפשי' כחתיכא דאיסורא אבל זה אינו על פי תורה ואיננו רצון הבורא יתעלה, כי הנודר כאלו בנה במה וא"צ להוסיף או לגרוע, כ"א תקיים כל מה דאמר רחמנא, ע"כ נאמר כאן לפני דיני נדרים ז"ה הדב"ר אשר צוה ד' זאת תקיים ולא פחות או יותר לנדור נדר כ"א לדבר מצוה אם נחוצה וק"ל.

**בפ' אלה** הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל עיי' ברש"י ז"ל שפי' שהן דברי תוכחות ולכך נאמר א"כ ישראל דאלו הוכיח מקצתן הי' אלו שבשוק אומרים אלו היינו שם היינו משיבים לו לכך כנסם כולם כל מי שיש לו תשובה ישוב ויל"ד הלא היו שם כולם למה לא השיבו כי באמת הי' להם להשיב כדחכז"ל כי לא אנחנו חטאנו רק אבותינו חטאו ואינם כי כבר כלו מתי מדבר כדפרש"י בפ' חקת על ויבואו בנ"י כל העידה מדבר ציון עידה השלמה שפירשו לחיים ומצינו ג"כ שקבלו שכר על השתיקה ברכה ממרע"ה יוסף ד' עליכם וגו', ויל"פ דמשה רבינו ע"ה הדריך אותם באופן שיקחו מוסר מה אירע לאבותם שלא נהגו כשורה ע"כ אתם תעשו הטוב והישר בעיני ד' וכאותו רופא שאומר אל תשכב בטחב ולא תמות כדרך פלוני שלא ציית ובזה מיושב דלכאורה מה הזכיר מקומות אלו שהם לא חטאו רק אבותם ואבותם כבר מתו אבל ליקח מוסר מהם הזכירם וכדרך שמצינו אצל יחזקאל הנביא ואומר אהא ה"א הנה נפשי לא מטומאה ונבילה וטריפה לא אכלתי ולא בא בפי בשר פיגול ולכאורה מה רבותא אלא דרומז בזה שלא הי' סומך על זכות אבותיו ולא בזכותם אכל כי זה זר הוא כנבילה וטר' אם אין האדם אוכל בזכות עצמו וזה גם הנה נפשי לא מטומאה בעבירות שיאבד זכות עצמי ח"ו וזה אמר גם משה רבינו שתטיבו דרכיכם מכאן והלאה בית ישראל שתאכלו ותקיימו

בזכות עצמכם ע"י תורה ותפלה כי אפי' תאמרו שתסמכו על אבותיכם הם לא הי' להם זכות כי חטאו ואינם וע"ז הזכיר המקומות היכן חטאו ובזה אתי שפיר ששתקו ולא השיבו כי מה הי' להם להשיב וק"ל.

**בפ'** כי תצא ולפ' זכור תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח דלכאו' האי מתחת השמים נראה כמיותר ולא די אם כתוב רק תמחה את זכר עמלק לא תשכח ויל"פ דהנה מצינו בשאול המלך כי בחמלתו על מיטב הצאן וגו' מה עלתה לנו ולמה זאת הלא כבן שנה הי' במלכו לחטא ומה הי' גוררת לו עון זה, אבל ההוא סבר כי טעם פשוט יש בדבר מחיית עמלק כי תמיד הוא אבן נגף לבית ישראל ושונא לשמים וכדרך מלכי הארץ שלוחמים נגד צריהם כי מפחדים מהם וממילא אם הרג האנשים די נגד טעם זה אבל באמת חוק וגזירת הכתוב הי' מצוה זאת אשר צריך לקיים מחמת קבלת עול מלכותו ית"ש ויתעלה וצונו לשמור חקיו וראה מה עלתה לנו ע"י שאול שסבר מה שסבר ע"כ בא הכתוב לאמור תמחה את זכר עמלק מתחת השמים מפני שצריך אתה לירא מהשי"ת ולקיים כל דבריו כחוק בלי טעם ואז ממילא הי' הורג הכל גם שאול והטעות הביא לידי כך ומתחת הוא כטעם אל תירא ואל תחת מלשון יראה וק"ל.

**אם** יהי' נדחך בקצה השמים ויל"ד הול"ל בקצה הארץ וי"ל השמים מורה על מצב הרחני של בנ"י וזהו בקצת השמים גם משם יקבצך (זה אמר רבינו פ"א לפני כל נדרי]

**בפ' האזינו** השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי יערוף כמטר לקחי תכ"א כש' עלי דשא וכר' ע"ע ויל"ד למה ל"א מרע"ה האזינו ישראל ואדברה ודחז"ל ידוע, ועוד יל"ד למה נקרא זאת שירת האזינו הלא תורה שלימה הוא ותוכחת מוסר ויובן ע"פ משאחכז"ל במדרש שביקש אחד מהקב"ה שימסור לו הנהגת העולם בגידולי פירות הארץ ואילן וכו' ויהי' יותר שפע וברכה לבנ"א והסכימו לו לנסות וכן הוי הכל בזמנו והי' שפע הרבה אבל בהגיע זמן לאכול הפירות היו מרורים מאד ומרקיבין מהר על כי לא הי' בידו להיות משיב הרוח שלוקח טעם המרירות מכל דבר הנה כאן לקח משע"ה רשות מששים רובא ישראל טרם מותו ודרך הרב שמוסר לתלמידיו דברי מוסר וחכמה והתנהגות בעת ההוא וע"ז אמר האזינו השמים ממש מרעמים וזועות וכדומה וכל צבא השמים ישתקו כי השמש בהליכתו צועק כבגמ' יומא ולא ישמעו ישראל היטב מה שאני אומר להם והתחיל להדריכם באומרו כשעירים עלי דשא ופרש"י לשון רוח מה הרוחות הללו מחזיקין את הפירות ומגדלין אותם כך תרכשו אתם ישראל לכם כל המעלות ומדות ששני חכמים במ"ח דברים לדיבוק חכמים והאריך רבינו בזה כי הנסיעה לצדיקים הוא כמו הרוח לפרי שלא יתעפש כן לא יתעפש האדם בביתו אף ילמוד ויתפלל יום ולילה

אבל יסבור כי אין למעלה הימנו ובנסוע להצדיק אשר שם מתאספים אצלו ת"ח גדולים ויראים ושלמים יקבל שפלות הרוח באמת ויראה עוד גדול ממנו ויקבל חיות חדש ותוספות קדושה זה אמר בדרשה בשבת שובה וכן שמעתי פעם אחת ממו"ר בעל קרן לדוד שפי' בבחי' זאת ביום אחרון של פסח הפסוק שלוש פעמים בשנה עכ"פ יראה כל זכורך את לרבות ת"ח פני ה"א ואז ולא יראה פני ריקם.

**לפני** אמירת כל נדרי, במשנה מה מקוה מטהר את הטמאים כך הקב"ה מטהר את ישראל בהקדם דברי ח"ס ז"ל כרחוק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו כפי מה שמצינו המקדש את האשה על מנת שהוא צדיק גמור ונמצא שהוא רשע גמור ה"ז מקודשת שמא הרהור תשובה בלבו וזהו כמו שאדם עומד במעריב וכרגע הופך פניו נמצא עומד למזרח א"כ מערב ממזרח הוא רק כרגע כן הרחיק ממנו את פשעינו ברגע אחת ע"י הרהור תשובה עכדה"ק וזהו ממש גם המקוה טרם שנכנס בו הוא טמא ומסואב ואחר הטבילה בין רגע הוא קדוש וטהור כך הקב"ה מטהר את ישראל.

**בשמיני** עצרת בסעודה ב' הנה אמחז"ל במשנה מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו ויל"ד בלשון מי שלא ראה ויותר נאות לאמור מי שלא הי' וגם שמחה מימיו הול"ל מעולם ויל"פ בס"ד כי האנשים הפשוטים המון עם סוברים כי אין יצוייר שמחה בלי בשר ויין ואין חיות בלא יין שרף ובלתי זה חייהם אינם חיים וממילא איש כזה אם יחסר לו מצרכי גופו מדברים הנ"ל הוא קץ בחיין ברם זכור אותו האיש לטוב מי שמקיים ישמ"ח ישראל בעושיו וחיות שלו מהתוה"ק והעבודה ומזה הוא מלא שמחה אז לא יחסר לו לעולם כל טוב ותמיד הוא שמח בחלקו ובאמת אצל שמחת בית השואבה לא הי' לא בשר ולא יין ולא שינה והשמחה הי' עד אין לשער מרוב עבודת ד' וחיות דקדושה ומי שלא ראה מלשון נראין דברי ר"י שמחת בית השואבה שזהו השמחה האמיתי לא ראה שמחה מימיו פי' מימי חיין אבל ישמח ישראל בעושיו זה שמחה שלימה

**לחמשה** עשר בשבט בתהלים קכ"ח אשתך כגפן פורי' בירכתי ביתיך בניך כשתולי זתים סביב לשלחניך ויל"פ דהנה מדמה האשה לגפן בירכתי הבית והבנים לשתולי זתים והטעם דהנה גפן שבכרם נוטעים אדעתא לאכול ענביו לשבוע ולשתות יינותיו ומה שסביב הבית דירה הוא עשוי לצל יומם להגן משרב ושמש ולמצוא מרגוע לנפש והחילוק ביניהם מזה שבכרם נהנה הגוף ומגפן שבבית נהנה הנפש וכן מי שנושא אשה לשם ממון ות' ר"ל והו"ל בנים שא"מ כמאחז"ל וזה אינו נהנה רק חלק גפניות שלו אבל מי שנושא לשם שמים ולקיים ולא תהי בראה לשבת יצרה לזה יש בנים חכמים בתוה"ק אשר על זה רומז השמן לחכמה כטעם תקיעה אלפי לשמן ומזה הנשמה נהנה

וזהו אשתך כגפן פורי' בירכתי ביתך היינו אם נשיאת אשתך היתה על דרך גפן הנטוע בירכתי הבית אשר לתענוג הנפש עשוי' סם אז בניך כשתולי זתים והיוצא ממנו הוא שמן כן ממך יצא בנים ת"ח וק"ל.

**לפסח** שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה הלילה הזה כולו מצה ויל"ד לכאורה הלא בכל ימות הפסח אין אנו אוכלין חמץ ושבכל הלילות הולך סובב גם על שאר ימי הפסח ולא רק אשאר ימוה"ש כנראה מהג' קושי' של אחריו וכל"פ בס"ד עפ"י דמבואר במנ"ח במצוה יו"ד דהגם דאם נתערב חתיכת חמץ במצה דבטיל מתורת חמץ דגזה"כ דהאיסור נהפך להיות היתר מ"מ איי"ח בלילה ראשונה בכזה דבעינן טעם מצה וליכא ולפי"ז יובן היטב שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ הנתבטל ברוב מצה אבל בלילה הזה כולו מצה וא"ש ב"ה.

**וטרם** אסיים הנני כמזכיר ואני תפלה לנורא עלילה אשר זכות רבינו יגן עלינו בכלל ובפרט כי הבטיח לי בעש"ק האחרון לימי חייו בזה"ל ואשתדל לטובתך בגוף ובנפש בעוה"ז, ובעוה"ב ג"כ לא אשכח ממך להשתדל לטובתך וישלם ד' שכר פעולתך עכל"ק.

דברי עבד לעבדי ד' ותורתו.

**דוד** בן **פרומט** המו"ל.

## ספר שאלות ותשובות לבושי מרדכי

### סימן א

**בעהי"ת יום ג' פ' שלח תרפ"ב לפ"ק מאד יצ"ו. שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון המפורסים צ"ת בנש"ק כש"ת מו"ה משה סופר נ"י דומ"ץ בק"ק ערלוי יצ"ו.

**ראיתי** מכתבו מלא תורה בבקיאות נפלא כדרכו בקודש מלא על כל גדותיו מי יבא אחריו להעיר איזה הערה ולא באתי רק במ"ש לידידינו הרב הגאון הצדיק מו"ה חיים צבי נ"י דומ"ץ ק"ק פה במ"ש במומר ליוה"כ אם תפסו חולי דקיימ"ל בסי' תרי"ח דמאכילין לו עפ"י עצמו דלב יודע וכו' אם נאמן דצריך לו אפי' נגד הרופאים והביא עד"ז דברי פרמ"ג או"ח סי' שכ"ח דפשיטא לי' דמומר לחלל שבתות אין מחללין שבת בעבורו וכ"כ מרן ק"ז חת"ס בח"מ סי' קע"ז מדנפשי' והביאו בשו"ת מחנה חיים ומהרמשי"ק ובת' הנ"ל תולה הדבר בדברי התבו"ש סי' ב' דהביא ראי' דמומר לתיאבון מעלין ולא מורידין כנראה ממסקנת הש"ס מ' ע"ז דף כ"ו ע"ב ובתבו"ש שהקש' לנפשי' מרועי' בהמה דקה דלא מעלין ולא מורידין אם כי דלתיאבון וכמ"ש התוס' שם דבדידהו קמיירי דבשל אחרים אין אדם חוטא ולא לו ותי' כיון דדשו בי' וכהתירא דמי' להו גרעי מלתיאבון, ותמוה

בעיני מפני מה לא הביא דברי התוס' במקומן שם שהקשו כעין קו' זו ותי' דה"ט כיון דאינם פסולים רק מדרבנן עשו חכמים חיזוק לדבריהם כדי שיחזרו בתשובה משא"כ גזלנים ומומרים כלומר דאין תקוה שיחזרו בתשובה, ולפי"ד במומר ליוה"כ אם אינו חשוד לשאר דברי תורה ורק תאוות אכילה תפסה לי' אפשר דחמיר יותר כדי שיחזור בתשובה:

**ואגב** ראיתי להעיר בדברי מרן ק"ז חת"ס במ"ש בח"ו סי' פ"ג מנא הא מילתא דמחלל יוה"כ הוה כמחלל שבתות דבשבת יש טעם לדבר כמ"ש רש"י ז"ל בעירובין וכן פירשו שאר מפורשים דבזה כופר במעשה בראשית וחידוש העולם משא"כ יוה"כ ובאה"ע סי' קכ"ג מדמה לענין עדות וסופר יוה"כ כמו שבת, וחידוש בעיני שלא רמז ע"ד תבו"ש בסי' ב' הנ"ל שעמד אהך הלכה באה"ע ובפרמ"ג בפתיחה כוללת לה' שבת כמ"כ עמד בזה ודעתו כיון שחמור מאוד בעיני עולם והוא עובר חשוד מדבר חמור לקל, ועיי' בת' מהרי"א יו"ד סי' ל"א שהביא דברי התבו"ש ופנ"י ח"ד בחי' פני ארי' ואחרון הכביד דברי פרמ"ג הנ"ל ועיי' בדרכי תשובה סי' ב' דהביא בשם כמה אחרונים דההה"ד מחלל מועדות הוה כמחלל שבתות וכמ"ש בת"כ וברש"י ז"ל פ' אמור כידוע, ואפשר בטעמי' דמועדות כולם תולה הקרא ביציאת מצרים והמחללם ככופר בנסים ונפלאות שנעשה משמים לנו ולבנינו וזה ככופר במעשה בראשית כמ"ש בהגר"א בהגדה דשתי בריאות הי' בריאת העולם בכללו הוה בריאה כללית ויציאת מצרים בריאה פרטית למען ישראל כמובן:

**ועוד** יש להעיר לפימ"ש בש"ך סי' קנ"א דבגוי לא שייך מסייע ידי ע"ע וכן במומר ושם בדגו"מ מיקל יותר דכל במזיד הוה כמומר ולא הוה כמסייע וידוע כי המג"א סי' שמ"ז סק"ד חולק עלי' והביא דברי תוס' מ' קידושין דף נ"ו דאסור להושיט למומרים דבר אסור ועוד מסייע לי' מדברי תוס' בסוגי' דגת בעוטה דאפי' בנכרי שייך משום מסייע ידי ע"ע במה שנאסר להם עיי' בת' מהרי"א ובחו"י סי' קפ"ה, וא"כ בנ"ז תלי' במחלוקת הנ"ל לענין להושיט לו מאכלים עכ"פ חזינן מדברי פרמ"ג ומדברי ק"ז מרן חת"ס דל"ל טעמי' דמר לומר דעושה תשובה מחמת חליו ועכ"ח צ"ל כמ"ש גם הדר"ג נ"י, וי"ל לפימ"ד בתוס' שם מ' ע"ז ד' כ"ו הנ"ל דמומרים שלנו להכעיס הן דשבקי התירא ואכלי איסורא, וה"נ מי שהוא מומר לאכול ביוה"כ וכי משמר עצמו שלא לאכול יותר מדי ישוב דעתו ודאי אוכל כל שבעו כדרכו והוה כמו שביק התירא, ועוד במ' ע"ז דף י"ז אמרינן גבי עובדא דראב"ד כיון דאביק מיבק הוה כמין ולא מעלין ואדרבה מורידין, וה"נ אפשר מקרי אביק מיבק כיון שאין שום מורא עליו ע"י תאות אכילה במה שרגיל שעי"כ כמעט ככפירה עליו וצריך בדיקה באופן מה אם אינו כנ"ל ולפי ראות עיני המורה וד"ל:

ב) **וראיתי** מ"ש בשם מהרי"ל דיסקין דעיבוד עורות של אחרים לשמה לא יועיל וכהד"ג עושה לו סמוכין, והנה במס' נדרים ד' ל"ה ע"ב אמרינן הכל צריכין דעת חוץ ממחוסרי כפרה שנא' זאת תורת וגו' לרבות שאדם מביא קרבן על בניו ובנותיו הקטנים והא אין להם דעת וא"כ הה"ד לאחרים שהם בני דעת, והא בנים קטנים צריכין ללמוד מקודם תורה שבכתב כולו כמ"ש בה' ת"ת סי' רמ"ה וצריכים לס"ת והא במס' כתובות דף ק"ג דאמר רבי כמה גדולים מעשה ר"ח שהי' צודה צביים ותקני' לתינוקות מגילות מגילות לקרות וא"כ לפימ"ש בט"ז בה' ס"ת דבס"ת פסול אפי' ביחידית אסור לקרות בו דגזרינן אטו ציבור וגם קיימ"ל במ' מגילה ד' כ"ג מעיקר הדין קטן עולה למנין ז' וא"כ הוה דומי' דמחוסרי כפרה לענין ס"ת, והא דפסול לכתיבת ס"ת הוא מגזה"כ וקשרתם וכתבתם מי שאינו בקשירה כמו אשב וקטן ושם בתוס' דללולב וציצית אשה כשרה דאין הטעם משום דאינו מחיוב בדבר רק לענין סת"מ הוה גזה"כ ועיי' בשאג"א סי' ל"ה, א"כ לענ"ד אין ברור כ"כ שלא יועיל עיבוד לשמה שלא מדעת בעלים ועיי' בפ"ת ה' ס"ת סי' ע"ר בשם משנת חכמים במי שכתב ס"ת לחבירו שלא מדעתו וצ"ע, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ותשועות ישראל כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן ב

**בעהי"ת אול"י ה' פ' תבא עזר"ת לפ"ק מאד יצ**"ו.

**כתקוע** שופר לחיים טובים ומתוקים יכתב ויחתם לאלתר בספרן של צדיקים ידידי כבוד הרה"ג חריף ובקי עצום כש"ת מו"ה ישראל וועלץ נ"י אבד"ק טיניע יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ומפני טרד' דאורחא לא באתי עד הלום להשיב מפני רב כבודו, והנה חוזר על הראשונות במ"ש במטה אפרים בסי' תרכ"א דהש"ץ בפיוט העבודה ישמור אמירתו עם הציבור להשתחוות עמהם בשוה בעת שאומרים והכהנים והעם והוסיף באלף למטה בטעמי' במ"ד בסי' ק"ט במצא ציבור מתפללין אם יכול להגיע למודים וכו' משום דלא יהי' נראה ככופר ח"ו וכ"ש בזה, ומנהג הקהילות אינו כן כידוע ורק מקדים הציבור בהשתחוי' ואח"כ חוזר הש"ץ ומשתחוה וע"כ שאלה נפשו היפה באשר הוא ש"ץ האיך יעשה אם לשנות המנהג מפני שהוא נגד ההלכה והביא ראיות בזה, והנה בתשו' הריב"ש סי' של"ב ידוע שקורא תגר על המנהג שהש"ץ עוקר ממקומו ע"י הכריעות ביוה"כ וכמ"ש בסי' ק"ד דאינו רשאי לעקור ממקומו רק לצורך שנאמרים בסי' הנ"ל אבל בזה הוה שלא לצורך, ובלבוש כתב שנתפשט המנהג שהש"ץ כורע ומשתחוה ובט"ז דס"ל דהליכה לא הוה הפסק ובאה"ט שיעמוד מעיקרא רחוק

מן העמוד כדי שלא יהי' הכרח להלוך ובפרמ"ג שמעמידין ב' שטענדעריס ומסירין א' בשעת עבודה אבל בלבוש אית' בהדי' שלדעת הריב"ש אין הש"ץ כורע ומשתחוה וכן אית' בזכור לאברהם בשם גור ארי' וכתב עלי' דהריב"ש לא דיבר מזה רק אוסר ההליכה ועקירה ממקומו, והנה בלבוש ג"כ ס"ל בדעת הריב"ש כמ"ש הגור ארי' וא"כ ודאי קשי' האיך אפשר לומר כן נגד הלכה מגמ' כמ"ש בסי' ק"ט וצ"ל כמ"ש בטור בשם הגאונים דהשתחוי' זו בזה"ז אינה אלא לדוגמא מפני אשר הכהנים והעם היו משתחוים הוא שכ"ג הזכיר שה"ק ככתבו וכן עשה רנב"ה בלמדו עם התלמידים עיי' בטור וב"י ע"כ עושי' לדוגמא ולזכר וכמ"ש בט"ז בנוסח הפיוט א"כ לפי"ז אין כאן חיוב בהשתחוי' זו לזה כתב הריב"ש דהוה שליל, וגם כי הש"ץ הוא הוא כדוגמא לכ"ג כידוע ולא מצינו שכ"ג הי' משתחוה בעבודה זו דהא כתיב לעמוד ולשרת ודרשינן בכ"מ דצריך עמידה דוקא כידוע, ועכ"פ חזינן דס"ל להריב"ש לדעת הלבוש וג"א כמ"ש. ועוד אית' בלבוש להדי' כמנהג הקהילות דהש"ץ מאריך בניגון עד שיגיע להשם הק' שאז ישתחוה הציבור ויאמר להם תטהרו ואח"כ חוזר ואומר ומשתחוה ואם כי לא שמעתי ולא ראיתי שנעשה כן באמירה כנ"ל אבל עכ"פ ס"ל בפשיטות שאין השתחויה של ציבור והש"ץ בשוי' כמ"ש במא"פ ועכצ"ל כיון שאינו חיובא מגמ' דלא מצינו בש"ס ואינו רק כמ"ש על ר"ע שהי' כורע ומשתחוה בתפלתו ואם כי אסור להשתחות במקום שלא תקנו חכז"ל גם ר"ע לא עשה כן רק בתחינות שאחר התפילה עיי' בסי' ק"ט בט"ז ופשיטא דבשאר תחינות אם נוהגין בכריעות והשתחויות מי שאינו עושה כן לא נראה ככופר דידוע לכל שאינו רק דרך מנהג חסידות ונהרא נהרא ופשטא והשתחויות בזה"ז בעוה"ר שאין לנו מקדש ולא כ"ג אינו רק לזכרון ומנהג כמ"ש הטור בשם ראבי"ה עיי"ש כן נראה לענ"ד ליישב המנהג אם לבו מהסס הלא בידו להשתחות כמו במודים ולא ליפול ע"פ שלא לשנות מן המנהג ומ"מ גם דברי הגאון בעל מא"פ מתקיים בהשתחואה בעלמא דהא גם במודים ההלכה מי שיש לו מיחוש די בהרכנה כמ"ש בסי' קי"ג והוה כמו השתחואה באמצע הברכות הנאמר בסי' ק"ט ג"כ בא"א כמו שהגיע לבין גאולה לתפלה, והנה שאלתי לש"ץ בני תורה כולם אומרים שנוהגין כמ"ש בלבוש וכמנהג הקהילות:

ב) **בענין** המבואר במג"א סי' תקפ"ג לברך על התפוח ופוטר הדבש והביא כת"ה דברי תשו' שבו"י ח"ב סי' כ"ז והנה גם בשע"ת מביאו והכריע כדברי מג"א וספיקא של השבו"י הוה אם הדבש עיקר אבל בתפוח לבד גם לדידי' ודאי פשיטא דהוה מהדברים שבאים שלמ"ס כנ"ל, ומ"ש ע"ד מ"ש בסדור היעב"ץ גם אני עמדתי עד"ז והייתי מכריע כדעת

הרמב"ם, והנני לסיים בכל חתמי ברכות וישועות ישראל ונזכה עם כל אחב"י לכוח"ט ידידו דוש"ת. הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.

## סימן ג

ב"ה אול"י ב' פ' וישב תרפ"ט לפ"ק מאד יצ"ו.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה עזרא הכהן נ"י מ"ץ בק"ק בערצעל יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי בשאלת חכם ותשובה בצדה, והוא ע"ד דבר חדש שנתחדש בענין הלעטת אווזות ע"י גומי מאשינדל:

האם יש להתיר ומעכ"ת ברב חו"ב הביא כמה צדדים להתירא ג"כ שאפשר שיש להתיר יותר בזה עפ"י דברי ד"ת, והנה אשתקד העמידו במכתב תל תלפיות בשמי ללמד זכות על מנהג הלעטה עפ"י סוגי הגמ' מ' שבת דף קנ"ה דבשבת אסרינן המראה בעגלים ובסי' שכ"ד הובא כל הנ"ל ושכן הלכה בתרנגולים ואווזות כמ"ש הרמ"א שם בסי' הנ"ל ואמרינן שם בגמ' מהו המראה ומהו הלעטה המראה למקום שאינה יכולה להחזיר הלעטה למקום שיכולה להחזיר וכל זה בשבת משום עובדא דחול או משום טירחא או כמ"ש הרמב"ם משום גזירה דיבא עי"כ למלאכה דאורייתא אבל בחול משמע בפשיטות דהי' נוהגין ומפני מה אין זכר ורמז לענין חששא דוושט ושם ג"כ חד מ"ד דס"ל המראה בכלי ופי' רש"י ז"ל בתרווד אלא דמסיק בגמ' כמ"ד המראה במקום שאינה יכולה להחזיר ועכ"פ מוכח שם שע"י כלי גרע מכולם. אצא דיש להשיב דאין משם ראי' להתיר דילמא באמת היו בודקים הוושט וכמו שמשמע ופרש"י ז"ל בדברי עולא דקאמר ישב לו קוץ בוושט אי"ח וכו' פי' כגון שאכל קוץ מאי זה כגון לימא בפשיטות שנמצא תחוב אלא להודיענו דבאכל קוץ צריך לבדוק שעי"כ אפשר שנתחב בוושט, והנה כל הרעש על מנהג הלעטה שמכשירין בנמצא ריעותא וידוע פלוגתת הט"ז עם הש"ך בנקוה"כ שחשבו כקוץ והט"ז חשבו לחולי ומנהג העולם כדברי הט"ז כמ"ש בחת"ס והאחרונים וכיון דהלעטה בכלי חזינן דמגרע גרע לענין שבת משום טירחא וכיו"ב אם כן אפשר דלענין זה נמי מגרע גרע, ואפשר דבנ"ז שהוא שגומי' אפשר דלא דמי כתרווד ויען כי מעולם לא ראיתי מאשינדל הנ"ל וגם לא טיב הלעטה בהני ע"כ אין בידי לדון לא לכאן ולא לכאן ואסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.

הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.

## סימן ד

**ב"ה יום ה' פ' תבא תרפ"ט לפ"ק מאד יצ"ו.**

**לשנה** טובה ומתוקה יכתב ויחתם לאלתר בספרן של צדיקים ידידי כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה ישראל חיים סאמעט שליט"א אבן יקר בק"ק קלוו"ד יצ"ו.

ראיתי מ"ש ע"ד מג"א סי' תקי"ט לענין זקיפת מנורה במ"ש בתוס' מ' ביצה ד' כ"ב ע"א ממ"ש במ' שבת ד' מ"ו דבמנורה של חוליות לכ"ע אסור ותי' בתי' א' דהתם לענין שבת והכא ביו"ט דקיל ועוד תי' ב' ודברי מג"א הנ"ל נוטה לעיקר מ"ש בתי' א'. ובס' יד מלאכי הכלל כי תמיד התי' ב' עיקר בתוס'. והנה בכנה"ג שנדפס עם המג"א סוף הש"ע באות ח"י כתב כי מקובל שהתי' הראשון בתוס' הוא עיקר בשם משפטי שמואל ומהרי"ק והר"י הלוי, אם כן מה קושי' אם המג"א ס"ל כפוסקים הנ"ל דרבים נינהו ועיי' בתוס' מ' שבת ד' מ"ו ע"א הביאו רק תי' ב' וצ"ל דשם צריכי' לתי' ב' משום **מטה** רפוי עיי"ש דתרווייהו איירי בשבת כנלענ"ד:

**מ"ש** מדברי האר"י הק' ובני יששכר ידוע לפניו כי אין בידי לאמור דבר מ"ש בנסתרות מאשר בעוה"ר ל"ז לכך, ואפשר לומר דיכוון בברכת מלכיות דכולל בקדושת היום דומי' דר"ח ויו"ט באמצעיות, ולענין שנה מעוברת אפשר דתלי' במחלוקת המחבר ורמ"א בסי' תקס"ח ודעת המג"א דאדר ב' עיקר ואפשר דהולכי' אחר רוב שנים כמ"ש במ' ר"ה ד' ט"ו כיו"ב, ולענין אמירת שיר הכבוד גם אני עומד בענין כמעט א"א לי כלל לומר אפי' פסוק על פסוק:

**ובנדון** השאלה י"ל אם לא ניחוש שמא יתקע כמ"ש במ' שבת סוף פ' כירה ובמ' עירובין ד' ק"ב עיי"ש וכן בכ"מ, והנני לסיים מעין הפתיחה בברכת כוח"ט ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן ה

**בעהי"ת יום ג' א' דר"ח אדר תרפ"ב לפ"ק מאד יצ"ו**

**משנכנס** אדר ירבה שמחה על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב המאור הגדול בנש"ק כש"ת מהו' יעקב שרגא סג"ל נ"י אבד"ק נ' בערצעל יצ"ו.

**יק"מ** כת"ה בא לידי והנה הענין ע"ד ביהכ"נ עזרת נשים כבר האריכו בת' דברי חיים ח"ב סי' י"ג וי"ד וכן בת' בית שלמה ודעתו דעכ"פ הוה קדושה רק דקדושת' קלה מקדושת ביהכ"נ דעזרת אנשים דכמה דברים שבקדושה שאין נוהגי' בע"נ, ומ"ש כת"ה בשם ת' שו"מ סי' כ"ב בשם מהרי"ט דס"ל דיש בע"כ משום קדושה ראיתי מכבר דבריו ול"ז להבין דבריו הק' הלא במהרי"ט סי' קל"ב כ"פ חזר ושנה דאין בע"נ קדושת ביהכ"נ ואינו רק קדש להקדש דהא כ"פ מוכרי' אות' לצורך מסים וארנוני' וגם לצרכי עניים וכן דבריו דלא ביהכ"נ עצמ' הוא שיהי' בו קדושה ומוכרי' אותה לצורך בדק ביהכ"נ וכן

גזבר יכול למכרו ושוב חזר ושנה ובנ"ד יש להסתפק במקום זה שהחזיקו על גג ביהכ"נ של נשים אי מקרי שיש לו בעלים מיוחדים כיון דלאו ביהכ"נ עצמה הוא אלא קודש שהוקדש לביהכנ"ס דדילמא ביהכנ"ס דוקא דקדוש מקרי שאין לו בעלים אבל שאר מקומות שאין להם קדושה יש לו בעלים מקרי וכו' א"כ חזינן בפירוש דתלי' זב"ז יחדיו משולבים משום דלא הוה קודש ויחדיו משולבים זה עם זה ע"כ דעת השו"מ שגבה ממני מ"ט ס"ל להפריד בין הדבקים ולומר דרק לענין בעלים ס"ל דהוה כלא הקדש, ולבד מזה הא עובדא דמהרי"ט הי' שהחזיק' אפוטרופוס של יתומי' בחלונות על הגגות של עזרת נשים והאיך אפשר לומר דפשיטא לי' דהוה קדושה הא במרדכי פ"ק דשבת הוכיח נגד דעת הר"י לאסור גגות של ביהכנ"ס דגם גג של עזרות בביהמ"ק לא הי' קדש ורק במהרי"ק כתב בשם המרדכי דדילמא מחמירי' בגגות ביהכנ"ס דוגמא דהיכל דגם העליות הי' קדש, ועיי' בברכ"י סי' קניא מ"ש ע"ד שירי קרבן שהביא ראי' לדברי הר"י להחמיר מדברי הירושלמי במ"ש שם ר' יוחנן מקל לנשיא דשטחין בגדיהון על אוירא דבי מדרשא א"כ משמע להדיא דיש בהם משום קדושה והשיב עד"ז בברכ"י דהר"י הא אסר על העליות כמ"ש במרדכי לזה אין ראי' מגגות דהוה ביזוי טפי דבפרהסי' ועכצ"ל כן דאל"כ למה צריך מדברי ירושלמי תיפוק כפי' דמתניתין הוא אין שוטחין על גגה פירות ועכ"ח דשאני גגות דחמירא כהנ"ל, וא"כ בעובדא דמהרי"ט שהי' חלונות על הגגות פשיטא דהי' כמו עליות דאל"כ מה שייכ' חלונות תמן וא"כ איך אפשר לומר דס"ל למהרי"ט בפשיטות דהויין כקדושת ביהכ"נ הלא הראשוני' ואחרוני' נוטים יותר להקל ולהחמיר ע"כ אין בידי לברר **מדברי** מהר"י שדעתו כדעת השו"מ וכהנ"ל:

**וראיתי** מיש כת"ה ע"ד פרמ"ג סס"י קנ"א שחקר שם בפאלי"ש אם מותר לעשות קפנדריא והביא כת"ה דברי הירושלמי מ' מגילה בעובדא דר"א דעבר בפרוורה דמדרשא, והנה עד דקשי' לי' בדברי פרמ"ג לקשי לדברי מג"א ריש סי' קנ"ד בשם מהרי"ט שעמד על הספק בפאלי"ש וקאמר בלשון שמא כיון דמתפללין בו תדיר בעת שנדחקי' בבית הכנסת קדושתה כביהכנ"ס אמאי לא הביא דברי הירושלמי הנ"ל וסבר הרגיש בזה בגליון הש"ס שנדפס על הדף בירושלמי הנ"ל, ואפשר מעובדא הנ"ל אין ראי' דשם הי' לומדים תמיד כמ"ש במלמדי התינוקות וכדרך כמה קהלות גם בזה"ז שלומדים בפאלי"ש חבורות ומלמדים כידוע:

**והנה** להלכה ולמעשה במ"ש בחששא דממעט באוירא של ע"נ והפאלי"ש וגם החששא מפני איסורא דל"ת כן עיי' בת' דברי חיים סי' י"ג וסי' י"ד דיש מקום להתיר ע"י מכיר' בזט"ה ומעא"ה מקומות הנ"ל ויחול הקדושה על העצים ואבנים הצורך למלאכת

השליבות דבל"ס יהי' לצורך עצים ואבנים לצורך שליבות חדשות ועיין בספרי הקטן לבו"מ ח"א בענין כיו"ב:

**ב) מ"ש** בענין המקוה שנתלבנו המים ע"י מי בורית וכתב כת"ה דאם נימוח גוף הצבע יש לחוש כמ"ש מדברי ט"ז, והנה כללא נאמר בדברי הראב"ד והרשב"א דכל דבר שלא נתערב עם המים אינו פוסל והא חזינן דמי בורית נתערב עם המים, בפרט לפימ"ש הרמ"א במי זיתים שנעשה שמן דפוסל דהוה ממש ועכ"ח דמתערב, וא"כ בורית דעיקרו מן החלב ושומן וע"י מים חמין נמסו ומה לי שמן ומה לי שומן וחלב שנמס ונימוח והא במ' חולין ד' ק"כ קתני לי' חלב שבמוח וקאמר לרבות את השותה אלמא דבכלל משקה חשבינן לי' והא קיימ"ל במ' שבת ד' קמ"ד דכל דבר שאין עושין ממנו מקוה פוסל את המקוה בשינוי מראה וכן קיימ"ל בסי' ר"א סעי' כ"ה ואפי' תרדין שסחטן פוסלת ע"כ אין בידי להתירא במקוה זו, **ידידו דוש"ת.**

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן ו

**בעהי"ת יום א פ' בהעלתך עזר"ת לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שלו'** וישע רב על ראש ידידי היה כבוד הרב הגאון המופלג וכו' כש"ת מו"ה שמואל מאיר הכהן נ"י דומ"ץ בק"ק טשערנאוויטץ יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי וראיתי ע"ד כי ענותנותו הרבני בדבר הלכה טכ"ח ולא באתי עד הלום להשיב מפני רב כבודו כי טרדות רבות סבבוני וגם כי נאקת בנ"י בזה"ז שברון לבבי לא נתנני להעמיק בעמק הלכה וכת"ה כביר מצאה ידו לסמוך אדנפשי' וא"צ למך ערך כמוני בפרט בימים אלו, ועתה באתי מ"ש בענין מחלוקת הפוסקים אי טבילת כלים מדאורייתא או מדרבנן ומעכ"ת סופר ומונה עד אח' והנה מיש בדברי הרמב"ם פי"ז מה' מ"א דעכ"ח ט"כ מדרבנן דלא כהרשב"א מדפסק האיבעי' דמשכנתא להקל כמ"ש הר"ן והריטב"א, וראיתי מ"ש מרן חת"ס סי' קי"ד דמוקי לי' האי דר"א דלא כהלכת' דס"ל אסמכתא בגו קני ומשכנת' גופא ודאי אין שום סברת דיהי' עדיף משאלה דאפי' בע"ח קונה משכון ומתחייב באונסין בשואל ג"כ דינא הכי וכ"ז להבין דבריו הק' דהא במס' קידושין דף ח' מקדש במשכון דאחרים מקודשת דקנה לי' מדר"י ובתוס' שם לענין לקדש אשה ולקנות קרקעות וכיו"ב, ובפסחים דף ל"א לר"מ דס"ל ישראל מגוי קונה משכון עובר הישראל בב"י ופי' בתו' דהיינו אפי' הישראל אינו חייב באחריות והא ודאי בשאלה אינו כן דאינו יכול לקדש בו אשה רק במקנה לו מעמ"ל ודברי הרא"ש ידועי' וכן לענין ב"י דוקא משום חיוב אחריות עובר בב"י א"כ

חזינן דלבע"ח יש קנין עצמיי במשכון והאיך מדמי לי' החת"ס לכלים שאולים ואי משום דקיימ"ל דלא כר"מ וישראל מגוי לק"מ מ"מ אם נחתינן לתרץ דברי הרמב"ם דלוקימנן ר"א דלא כהלכת' א"כ מה חסר אם נאמר ר"א ס"ל כר"מ וגם הא בש"ס לא נאמר בפירוש הלכתא מאי רק למה דאוקמינן מתניתן במ' פסחים בדאמר מעכשיו, ולפי"ז הי' מרווח לנו מ"ש בתוס' במשכונ' של ישראל ביד גוי לכ"ע א"צ טבילה דגוי מישראל לכ"ע ל"ק משכון כמו דמסקינן שם בפסחים עיי"ש לבד מזה תמוה בעיני שלא הזכיר מדברי מג"א סי' תמ"א ס"ק ו' במ"ד שם ישראל שהלוה לנכרי על חמצו בדל"א מעכשיו אינו עובר דישראל מגוי ל"ק משכון והעיר שם ממ"ד כאן בסי' ק"כ דמשכונ' צריך טבילה מספק מדאיבעי' לי' בגמ' ותי' דשאני הכא דנראה כשלו עיי"ש במחה"ש משום דמשתמש בו משא"כ בחמץ לא שייך שימוש ביו"ט ש"פ, וא"כ לפי"ז הכל ע"נ כיון דאינו רק משום דנראה כשלו זהו ודאי מדרבנן וכיון דהאיבעי' לא איפשטא שפיר אזלינן לקולא אפי' אם נאמר טכ"ח מה"ת וא"כ לא מוכח מידי מהך דמשכנת' בדעת הרמב"ם ועיי"ש בנתיב חיים ועיי' בתשו' מהר"ם שיק חיו"ד סי' שס"ב:

**וראיתי** כת"ה שכל את ידיו לאמור הרמב"ם לשיטתו דס"ל סדא"ל וא"כ לפימ"ש מהרש"א דטעמי' דאיבעי' משום דילמא דעתי' להשתקועי' להרמב"ם אינו רק מדרבנן, והנה לדעת מהרי"ט ופר"ח דכ"מ שיכול להתברר להרמבים ג"כ לחומרא והכא הא ודאי אפשר לברורי:

**ומ"ש** כת"ה דכלי זכוכית לכ"ע מדרבנן כמ"ש הפוסקים ובכ"מ פי"ז מה' מ"א הקשה דהרמב"ם לא נקט כלל כלי זכוכית רק כלי מתכות ואפשר משום הסתירה דהכא אמר ר"א דכיון אם נשברה בידו לתקוני ככ"מ דמי ובמ' שבת דף ט"ז מסיק ריא דככלי חרס דמי וכבר עמדו בזה התוס' ומפרשי' דהרמב"ם דחה דברי סוגי' זו מפני הך דמ' שבת, ולפי"ז י"ל על דינו של תשו' ש"י בהני יורות שעושין לקבוע בתנורים והביא דהא דיליף טבילת כ"ח מדיני טו"ט תלוי ברבוות' דלשיטת התוס' חלוקי' בעיקר הלכותיהן ג"כ ולהרמב"ם אין חילוק ועיי' בתשו' גידולי טהרה סי' י"ז, ואפשר לומר דתלי' במחלוק' שהביא בש"ע או"ח סי' תכ"א בסופו אי כ"ז בולעי' ופולטי' או אינם בילעי' כלל ועיי' בהג"ה הגר"א שהביא ממ' חבות דר נתן, ולפי"ז למ"ד דאינם בולעי' כלל אינם בכלל בני טבילה דהא הרמב"ם מפרש בטעם הטבילה משום תוספת טהרה להוציא הגיעולי' ובלח"מ הקשה עלי' מכלים חדשים וצ"ל דעכ"פ בני בליעה נינהו ולא פלוג כמ"ש הרשב"א דמהית ג"כ מצינו ל"פ אבל אותן כלים שאינם בני בליעה כלל ודאי אינו דומה למעשה שהי'. אלא דתמוה בעיני ניהו דבהל' ו' לא נקט הרמב"ם רק כלי מתכת אבל

בהל' ג' הא מפרש היטב דכ"מ וכ"ז שלא נשתמש בהם מטבילין במי מקוה ופשיטא דהיינו משום תוספ' טהרה ולא משום הדחה דאל"כ למה במי מקוה דוקא ועכ"ח כמ"ש: **והנה** בנ"ז כת"ה הביא דברי ת' פרי השדה ח"ד מ"ש לענין טהרת מקוה ע"י וואססער לייטונג והנה ודאי אם יהי' נעשה כמו בעובדא הנ"ל שיומשך מהרעזערוואר לעוקה אחרת ע"י המשכה כראוי ברוב מים כשרים ודאי לא הפסיד כמ"ש אינהו מיכל אכלי שסומך בזה גם בטבילת נשים כש"כ בטבילת כ"ח, ואיידי דאיירי בי' אכתוב משנלענ"ד להעיר בדברי' מ"ש לחלק בפרי השדה אי הטעם משום ביטול ברוב או מטעם זריעה ונ"מ ג"כ לענין דליכא כ"א סאה רק רוב מים כשרים נמשכי' למקוה ואח"כ נתמלא' עד מ"ס אי מהני (ועיי' בגידולי טהרה ס"ק ל"ו שנסתפק בזה) דאי משום ביטול ברוב מהני אבל תורת זריעה לא שייך בזה והוכיח מדברי המחבר ממ"ש אפי' ישלימנו עד אלף סאה ש"מ דאינו מטעם רוב כשרים רק מטעם זריעה, וק"ל דהא דברי המחבר ה"ה מלשון הרמב"ם פ"ד מה"מ והא ידוע דשיטת הרמב"ם בנתן סאה ונטל סאה במים הוה כמו גבי מי פירות דאינו כשר רק עד רוב' והוכיחו מזה דלהרמב"ם לית לי' הכשר זריעה לענין שאובין ופליג על הרא"ש בזה ועיי' ג"ט סי' י' ובחת"ס בכ"מ והאיך אפשר לומר דמ"ד עד אלף סאה הוא מטעם זריעה לדידי' אלא הדבר פשוט דמיד שבאו י"ט סאה למקוה של כא"ס הוה כשאר מקוה שלמה דאין פוסלין אותה אפי' אלף סאה, ואדרבה בס' ג"ט מקש' מה רבותא דאלף סאה פשיטא דהוה כשאר מקוה שלמה ודייק להיפוך דאם עד אלף סאה באו דרך המשכה היינו בנתן סאה ונטל סאה ג"כ כשר דזה עדיף להרמב"ם מפני שהכל באו דרך המשכה ע"כ הדברי' בזה אי"מ לענ"ד:

**אבל** חזינא לדעתי' דמעכ"ת להקל בטבילת כלי זכוכית בפשיטות דרך קלוח מהוואססער לייטונג לענ"ד אין מקום להקל אפי' בכ"ז דרבנן ודאי כעין דאוריית' תקנו כמו טבילת אשה מטומאת כתם וכיו"ב, ומ"ש מדברי פרמ"ג לענין נט"י מהפלומפ דממנפ"ש אי משום נטילה ואי משום טבילה דהוה חיבור למעיין שנובע לפלומפ האיך בידינו לדמות זל"ז שהרי במ' חולין דף ק"ז בהאי אריתא דדלאי דאם נקיב דולא ככונס משקה מטבילין הידים גם בצנור דחשבינן חיבור ע"י נקב מאחורי דדולא וכתבו התוס' אם כי לטבילה לא מהני משום דנצוק אינו חיבור וגם צריך כשפ"ה לענין נט"י הקילו ועיי' באו"ח סי' קנ"ט סעי' ז' ובמג"א ס"ק י"א כתבו כן להדי' והא גם לענין חציצה מקילי' בכמה דברים בנט"י עיי' בסי' קס"א ברמ"א וביו"ד סי' ר"ב בכלי זכוכית כל הלכות חציצה כמו בשאר כלים ע"כ אין מקום להקל בזה יותר משאר טבילות ושאני

נט"י כמ"ש, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ותשועות ישראל בקיבוץ נדחי ידידים כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**.

## סימן ז

**ב"ה אל"י ב' פ' ויקרא תפר"ט לפ"ק מאד יצ"ו**.
**שוכ"ט** על ראש אהובי ה"ה כבוד הרבני חוב"ק טובא ירא ושלם כש"ת מו"ה יחיאל שרגא שטארק נ"י אב"ד בק"ק ריטשע יצ"ו.
**ראיתי** מ"ש בענין מים ארטעזי"ש לענין מים שלנו ללוש בהם ע"י סינון והאריך בחלקי דעות השיטות המובא בסי' תנ"ה וכבר האריך בזה הב"י וט"ז בסי' הנ"ל, ולענ"ד דרך כלל שכל מים מוכין (מ"ש מיניראל וואססער) אין ללוש בהם מצות כי מי יודע איזה כח וחלק גשם מחולק בהם, ונהירנא כי במרחץ לוהאטשאוויטץ שם ג' מעיינות מיניר"ל לשתיי' ורחיצה דרך רפואה כידוע ומעין א' נקרא וויזעקוועלל"ע ומסתפקי' ממנו הנחתומין ונשים ללוש בהם מפני שאי"צ לשמרים (געריבען) כי כך טבע המים שמחמץ העיסה בלא גערבעין וכן אמרו כי ארטעזי"ש הנ"ל יש בו כח סיד ובשאר מרחצאות החמין יש בהם כח וחלק גפרית (שוועפעל) ובלי ספק שהם ממהרים להחמיץ כמפורש ברמ"א ובמג"א במלח וכרכום וכיו"ב ומה יועיל הסינון, ועיי' בשו"ת בית שערים סי' רט"ז שלא מצא היתר למים שלנו מן וואססער לייטונג מפני שהבנין מפסיק בינם ולקרקע, ובנ"ז מי יודע אם תחת מים ארטעזיש"ע אינו כן, וגם מה יועיל דשם ודאי חמים בטבעם ואפשר דבדיעבד ג"כ אסור ופשיטא דלא שייכי' הסברות של הפוסקים ראשונים בטעמי' מים שלנו לשאוב ביה"ש כנלענ"ד ואצ"ל, אוה"נ דו"ש. הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.

## סימן ח

**כסה** לעשור החתימה לטובה יגמור לכבוד הרבני המופל' וכו' מו"ה חיים יודא קון נ"י אב"י בק"ק פעלעדיהאז יצ"ו.
**ע"ד** הבית המדרש ספרדים אשר קבוע מכמה שנים ע"י איש חסיד ז"ל אשר כעת מפני איזה קטטות רוצין איזה אנשים לבטלו, הנה בשו"ת מהרי"א חאו"ח סי' כ"ז הביא ראיות ברורות מדברי רמ"א ח"מ סי' קס"ב סעי' ז' דאין שום כח לבטל אפי' ליחידים והוא מדברי הריב"ש סי' רנ"ג עיי"ש, ע"כ ק"ו ביהמ"ד שכבר נתיסד והי' ברצון אקרו"ט אין ביכולת שום קהיל' לבטלו, ולענין ביהכ"נ שנבנה במקום שהי' ביהכ"ס עיי' בשו"ת מהרמשי"ק חאו"ח סי' ס"ז דאפי' במקום שהי' רפת בקר אסור לכתחילה כש"כ ביהכ"ס

אפי' נקבע המקום והסירו משם הטינופת דביהכ"ס ודאי חמור דהא אפי' מבית המרחץ חמור כדאית' במס' שבת דף י' עיי"ש, ואם כן אם אפשר להתפלל במקום שהי' מעולם טהור צריך להחמיר כמ"ש המהרמשי"ק שם בסוף התשובה, ע"כ מחוייבי' כל אנשי ביהמ"ד להחזיק הביהמ"ד כימי קדם כמ"ש הגה"צ בנש"ק מו"ה שלום אליעזר ה"ש שליט"א, איה"נ דו"ש.

הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.

## סימן ט

**ב"ה אול"י עש"ק פ' ויגש תרפ"ג לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון חריף ובקי נפלא ועושה פלא וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה משה סופר נ"י דומ"ץ בק"ק ערלוי יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני במודע כי יק"מ הדר"ג בא לידי מלא זיו טוהר תוה"ק וראיתי לפלא מ"ש ע"ד רש"י ז"ל במ' סוכה ד' ל"ז ע"ב אתרוג במחובר לא יריח בו דגזרי' דילמא יקצץ ופי' רש"י ז"ל ואם כי יכול לתלוש בפיו אין לך תלישה גדולה מזו ובמג"א סי' של"ו סק"י מביא דברי רש"י ז"ל וכתב דמ"מ אפשר דאינו חייב חטאת דאין תלישה בכך כמ"ש במס' שבת ד' ע"ג ע"ב דאין דרך תלישה רק ביד או בכלי ודברי בכור שור ותו"ש ידועי' מה שמזהיר בזה ומביא מקומו' דמשמע דהוה דרך תלישה והדר"ג לפלא הביא דברי תוספתא מ' שבת פ"י דהתולש כלא"י במרפקו בפיו פטור דהוה כלא"י, והנה עמד בזה בנשמת אדם הל' שבת כלל י"ב בענין תלישה בפיו ומביא תוספתא הנ"ל בסופו עיי"ש, והנה דעת כת"ה לתרץ עפ"י דאמרינן בגמ' מ' שבת ד' ק"ב ע"א בהוצאת פיו ואוכל בהדי' דמחשבתו משויא לי' מקום וה"נ י"ל הא רש"י איירי בבואו לאכול האתרוג ע"כ מחשבת אכילה משוי לי' דרך תלישה ובתוספת' בתולש בפיו בלא אכילה, והנה הסברא נכונה אלא דקשי' בזה ממ"ד במ' יבמות ד' קי"ד ע"א מ"ש אבא שאול דנוהגין היינו לינק מדדי בהמה ביו"ט אבל בשבת לא משום דהוה מפרק כלאחר יד בשבת דהוה איסור סקילה גזרינן ביו"ט דליכא רק איסור לאו ל"ג, וכן במ' כתובות ד' ס' ע"א תני' ר' מורינוס אמר גונח יונק חלב בשבת מ"ט מפרק כלאח"י ובמקום צערא ל"ג רבנן והתם ודאי לאכילה מחשבתו ועכ"ז חשיב לי' כלא"י ועכ"ח דלענין חשיבות מקום מהני מחשבתו כמו השתנה במ' עירובין וכן ידו דלהוה כמו ד' על ד' אבל לא לענין מלאכה עצמה, ועוד הא בנ"א הנ"ל הביא הגמ' דמנחות ד' ע' ע"א דאכילה במחובר לאו אכילה דבטלה דעתי' אצל כל אדם ופי' רש"י ז"ל ולאו אכילה הוא והאיך נימא דאחשבי' ע"י אכילה אדרבה נהפוך הוא ופי' שם דמה"ט שינ' המג"א דתלשו בפיו עיי"ש וע"כ צ"ל דאכילה בהליכה מחשבי'

אבל לא ע"י במחובר וצ"ל דכוונת כת"ה דמ"מ תלשו בפיו ומיד אכלה וצ"ע לחלק בכך ומי שדעתו רחבה מדעתינו יסביר הדברים. ולולא דברי המפרשי' הייתי אומר להיפך דודאי גם בפיו עד לפנים משניים דרך תלישה דהא שניים לכך נבראו ומשתמשי' לחתוך המאכלי' כן הוא לענין תלישה ובמ' חולין ד' ח"י משמע דשייך שחיטה בשן עיי"ש בתוס' דבמחוברי' ג"כ שייך הה"ד תלישה וזה כוונת רש"י ז"ל ובתוספת' איירי רק בפיו לבד בפיו דייקא בלא שניים כמו במרפקו בזה ודאי אין דרך תלישה בכך:

**וראיתי** מ"ש כת"ה ע"ד הגאון מו"ה יוסף ענגיל זצ"ל בנשבע על הכיכר אם נתערב אי בטל ואצ"ל כולו וכת"ה מביא דברי רש"י ז"ל במנחות ד' כ"ג דחשוב שמן בקמח כמאן דליתא ומחלק בין מבשא"מ כמדומה לי דבת' אבני צדק וכן בישוע"י נו"נ בזה דבשא"מ כמאן דלית' וכן בת' ק"ז מרן חת"ס לענין לח בלח עפ"י דברי תוס' מ' ב"מ פ"ד עיי"ש:

**מ"ש** הדר"ג בבקיאותו הנפלאה דכ"ש לאו דוקא מכמה מקומות בש"ס דבריו נכונים מאוד וכבר אתי' עלי' במכתבו הקדום, ומ"ש ע"ד הגאון אבד"ק פאקש זצ"ל בפיגול ונותר האיך חל עלי' בב"ח דהא כתותי מכתית שיעורי' והנה בתוס' מ' סוטה ד' כ"ט ס"ל דאין למדין זה מזה לענין העומד לשרוף כשרוף ולענין העומד לזרוק כזרוק דאין לנו רק מ"ש בש"ס ולאו כל אנפין שוין בזה, והנני לסיים בכל חתמי

**ברכות ידידו דוש"ת.**

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן י

**ב"ה יום ב' פ' נצו"י תפריח לפ"ק מאד יצ"ו.**

**לשנה** טובה ומתוקה יכתב ויחתם לאלתר בסש"צ ידידי כבוד הרב הגאון כש"ת מו"ה ישראל יעקב ווירטהיימער נ"י ראבד"ק ווישניצא יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני ע"ד אשר ענותנותו הרבני ע"י ידידי כבוד הרב הגה"צ מו"ה חיים צבי נ"י דומ"ץ דק"ק פה לאמור דעתי הפעוטה לענין מ"ש בחששא דקידושין אשר נשאל הרה"ג דומ"ץ דק"ק מעהריש אסטרוי, והנה ראיתי כי פתח' בהתירא לעלמא בלא ג"פ ה"ה כבוד הגאון שר התורה מהר"ש ענגיל שליט"א אבדק"ק ראדמישלא אשר כל דבריו ע"ד הבתולה ולא הביא כלל טענת המקדש ודוח"ק העדים, והגאון אבדק"ק דאמבראווא שליט"א האריך בכל צדדי צדדי' אך אין בידי לקרות היטב כל דבריו באר היטב כי לא רגילי' פה בסגנון מכתב הנ"ל ע"כ אין בידי ע"ד הנ"ל רק לגלות דעתי ע"ד פסול העדים, והנה בענין שאין ברצונם לבא לב"ד מצד אלמות' והנה ידוע מ"ש בשו"ת מהרי"א ח"ב סי' ס"ז אשר החליט דאין בידינו לפסול גברא אך ורק בעדים לפני ב"ד ובפניהם כמ"ש

בח"מ סי' ליד, והנה חלק עלי' בס' היקר שבילי דוד על יו"ד בסי' קי"ט שהאריך בכמה פרטים ותמצית דבריו מאשר ידוע דאנשים מחללי ש"ק בפרהסיא הכל בשחוק בעיניהם לעמוד בבי דינא ולא צייתי דינא כידוע ע"כ דינם לקבל עדות עליהם גם שלב"פ כמ"ש בח"מ בכ"מ והנה ראיתי בת' מהר"ם שיק חאה"ע סי' מ"ב בסוף התשובה סברא ברורה ונשגבה דהיינו דאנשים שנוהגין כן בדרכיהם א"צ לקבל עדות בפניהם דדוקא באדם שמוחזק בכשרות צריך ק"ע בפניו להוציאו מחזקת כשרות אבל הנ"ל דומה למ"ש בח"מ סי' ל"ד דמוסרין ואפיקורסים פסולים בלא קבלת עדות דסתמא פסולי' הם וכמ"ד במס' קידושין דסוקלין ושורפין על החזקות דמשום דבנה כרוך אחריה הוה כודאי אפי' לענין דיני נפשות כש"כ לפוסלו, ומעתה אם העדים הנ"ל באופן זה הוה כמו מ"ש באה"ע סי' מ"ב דהמקדש בפסולי עדות דאוריית' אין כאן קידושין כלל, ומעתה בצירוף סניפי' שכתבו הגאונים מראדמישלא ומדאמבראווא אני כשיבא למכשורא להתירא, ועיי' בס' עצי ארזים מ"ש בסי' מ"ב ע"ד הב"ש בענין סתירת הרמ"א בדו"ח בעדי קידושין וע"כ יקבלו הבד"צ במקומו עדות שמעידי' על העדים הנ"ל, והנני לסיים בכל חתמי ברכות כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן יא

**בעהי"ת יום ד' צ"ג תרפ"ב לפ"ק מאד יצ**"ו.

**בין** כסה לעשור החתימה לטוב יגמור על ראש ידידי כבוד הרה"ג וכו' מו"ה אלי' כ"ץ נ"י אבדק"ק נאמעני יצ"ו.

**אחדש"ה** ע"ד מוכ"ז הרבני המופלג בתו"י החסיד מו"ה יחיאל נ"י אשר כן סיפר לפני דבר הפלא ותמוה אשר כן יעשה בישראל והוא ענין שדכנות אשר השתדל בכל עוז ותעצומות בטרח' ויגיעה רבה ורב ההוצאות עד כי נאמר לדבק טוב בין הצדדי' והם נגידי עמנו עתיר נכסי' היה הנגיד וכו' ועתה אשר זמן כלילת חופתם דבר קל בעיניהם לפטור משכר שדכנות בדבר מועט אשר כמעט אינו עולה לסך ההוצאות הכי נשמע כזאת להיות עובר על ל"ת דלא תעשוק הלא דינו מפורש בח"מ סי' קפ"ה בסוף הסימן וכן באה"ע סי' נ' בסופו ושכרו כמו לענין סרסרות ושם בפ"ת בשם תשו' פנים מאירות דאם החתן במקום הזול והכלה ממקום היוקר צריך לשלם כמקום היוקר וגם משמע מדברי פמ"א שם בסוף התשובה דאם השדכן דר במקום היוקר צריכין לשלם לו כמקום היוקר עיי"ש ח"ב סי' ס"ג, ומעתה בבקשתי פני כת"ה להוציא לאור משפט ככתוב בפרט שהוא עני ובא בשכרו כמו שאר שכירות וכי נגרע מנחלתו חלילה עשות דבר הזה להטות או

לעוות משפטו, ולענ"ד דלרב ומורה אשר משפט סידור קידושין שייך לדגלו או רב ומורה אשר יתכבד בסידור קידושין לא יגש ולא יקרב לסדר קידושין עד כי ישלמו בשלימות ולא ישכון עולה באהליהם, וכבר נהגו כן מורי הוראה מסדרי קידושי' שאין עושין מעשה סידור קידושין עד שישלמו לשדכן כמנהג המקום אם ביוקר או בזול, ובדידי הוה עובדא שלא רציתי לסדר קידושי' לבני בע"ב כגידי' עד ששלמו כנהוג, ובנ"ז עוד נוסף חומר החיוב שעשה אותו בפירוש שליח ושכרו בתנאי גמור שישלם לו כמנהג המקומות והוא השדכן טרח ויגע עד כי בזמן קצר גמר וזווג הזיווג וכי גרע זה משאר משפטי' ואדרבה חומר מועלים בזה כמו שאר פועלי' וקבלני' ואין ספק כי הרבנים הגנ"י יעשו משפט כהוגן להציל עושק מיד עושקו, והנה כל זה אמרתי כי הצורך להושיב בד"צ על כך כמו שארית משפטי' וכמ"ש עפ"י מ"ש בח"מ סי' קפ"ה ואה"ע סי' כ' ות' פמ"א וכן אמר לי גדול א' זצ"ל כי לעשות ד"ת בבדיל מותר לומר דעתו שלב"פ בע"ד כנגדו שלא אמר רק להוציא ומשפטו בבד"צ כמו בהלכות ממונו' כנ"ל, ובזכות משפט צדק נזכה כי יצדקו עם כל אחב"י בימים הקדושים אלו וציון במשפט תפדה בכוח"ט, כ"ד המדבר בצדקה ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן יב

**ב"ה יום א' לס' תולדות תרפ"ט לפ"ק מחד יצ**"ו.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הג' נפלא ועושה פלא וכו' בנש"ק מו"ה נטע שלמה שליסעל נ"י אב"י בק"ק קרעניצא יצ"ו.

**מ"ש** לענין מזוזה מכבאלקאין לחדר והנה ביו"ד סי' רפ"ט מבואר דימין הכניסה תלי' בהיכר ציר דשם מקום הבית דכן הדרך לעשות חור וציר מבפנים הבית ובש"ך סק"ו מביא דברי הלבוש בעט"ז דבית החורף הוא עיקר שימוש ולא משגחינן על היכר ציר ועיי' בט"ז סק"ד, וא"כ להנ"ל פשיטא דנגד הבאלקאין עיקר השימוש חדרי הבית:

**ב) וראיתי** דברי הד"ג לענין היתר תשמיש במוך במקום סכנה ר"ל ומביא דברי ת' חמדת שלמה ודברי מרן חת"ס, והנה כבר הלכו בו נימושות וידוע כי בטיב גיטין להגאון מהר"ז בסוף הספר בהגהות על אה"ע סי' כ"ה מסיק להתיר גם בשעת תשמיש, וכן ראיתי בת' אהל אברהם להג' מגארבע מסי' צ"א ולהלן כמו עשרה תשובות בענין זה מגאוני הדור ושם דבר יקר בשם הגאון האדיר מו"ה שמעלקי זצ"ל שהי' אבד"ק סעליש וסברתו עפ"י דברי הרשב"א בשבת דף קל"ג דחשוב מילה בצרעת דבר שאין מתכוין והקש' הרשב"א מה דבר שאי"מ איכא דהא ודאי מכוין לקוץ משום מילה אלא שאין תכלית משום הצרעת

רק משום המילה וזה אינה רק מלאכה שאצל"ג דלא הותר רק במלאכת שבת ולא בשאר איסורין. ותי' דאם אמרה תורה לא תקוץ בהרת ודאי כך הוא מכוין אבל התורה אמרה רק השמר בנגע הצרעת דהיינו לטהר עצמו בלא כהן וכיון שעושה רק משום המילה הא אינו מכוון לטהר נגד ד"ת, וה"נ אם הי' נאמר לא תשחית זרע הי' מכוון ואסור אבל הא אינו מוזהר רק משום מצות פו"ר והא אדרבה דלאחר זמן עי"כ יתגבר ויקיים מצות פו"ר דשם הי' העובדא ג"כ על שני שנים מפי רופאים:

**ומ"ש** כת"ה דומי' דמ"ד חלל עליו שבת א' ע' בתשו' מרן חת"ס או"ח סי' פ"ג שהשיב תשובה נוצחת על היתר הנ"ל רק דברי מג"א סי' ש"מ הם נצבים וקיימי' עיי"ש בטעמי'. ועוד ראיתי בתשובה ארוכה מאוד מהגאון מהו' שניאור זלמן שהי' אבד"ק לובלין ותקע אהלו של תורה בעיה"ק ירושלים תובב"א אשר מסקנתו להתיר גם בשעת תשמיש וכן בתשו' מחנה חיים סי' כ"ג האריך בזה ונתן ג' תנאי' באופן מה יתנהג, ועיי' בספרי לבו"מ ח"א חאה"ע מסי' כ"ז עד סי' כ"ט ובח' ח"מ סי' ט"ל ושם הבאתי דברי הה"ג מו"ה נבי הכהן נ"י רבד"ק אוהעל שיש תרופה במשיחת זאלבע"ן מפי רופאים במקום הרחם שלא תתעבר כי זאלבע"ן הנ"ל משחית הזרע ועכ"פ אינו על עצים ואבני דכאן אין הפסק בין האבר ובין הרחם, ועוד מ"ש הרופאים ע"ד תיקון מרן חת"ס דמתיר לאחר התשמיש שאומרי' שאין זה רפואה מ"מ ע"י שפופרת (מ"ש שפריץ אירעגאטאר) גם כן במים חמין אפשר שפיר דיועיל, והנה בל"ס ימצא לו ספרי' הנ"ל בק"ק מונקאטש ידרשנו משם וימצא לו עצה ברב חכמתו וגם בידו להתייעץ עם מר אביו הרב הגאון שליט"א בסמיכ' די' או בשארית רפואות אשר הבאתי והנני לסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן יג

**בעהי"ת יום ה' פ' כ"ת תרפ"ד לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגדול מתנהג בחסידות וכו' כש"ת מו"ה ישראל חיים סאמעט נ"י בעהמ"ס שמע ישראל.

**מ"ש** את' אבני צדק מפני מה לא נימא ג"כ בהלל דר"ח בשכמל"ו כיון דיש פלוגתא כמו בתפילין ש"ר, וכת"ה האריך מדברי הגמ' ר"פ ב"מ דלהכי מברכין ביום ב' של יו"ט דלא לזילזולי בה, ולענ"ד איני מבין הקושי' דשם בתפילין ש"ר יש מחלוקת בברכה עצמה אבל אם הברכה על מה שישנו במחלוקת, וכיון דהרמ"א פוסק לעיקר כדעת המנהג עד"ז גופא מברכין והא בברכה יש נוהגין לברך ויש נוהגין שלא לברך כמ"ש במס' סוכה דף ל"ח ול"ט בברכה שאחר ההלל במקום שנוהגין לברך יברך במקום שלא לברך לא יברך,

וכן במס' מגילה דף כ"א בברכה שאחר המגילה, ועיי' במג"א סי' תר"צ בשם המרדכי ומהרי"ק שאין לבטל שום מנהג שנתיסד עפ"י ותיקין וכן בנחלת שבעה סי' כ"ז האריך מאוד בענין המנהגים והרי בתוס' מ' ברכות ומ' סוכה הוכיחו באר היטב דמברכין על המנהג והכל מה"ט דודאי מנהג ותיקין וכמ"ש רב בברכות ומ' סוכה מנהג אבותיהם בידיהם דודאי כן נתיסד עפ"י ותיקין וחכמי הדור ועד"ז גופא שברכו כמ"ש שם לא תסור שאל אביך וגו' ואפשר דזה הוסיף שאל אביך דהיינו מנהג האבות, ועיי' במג"א סי' תרפ"ח דבספק שתקנו חכמים מברכין ולא במה שאנו מסופקים ופי' המחה"ש כמ"כ דעד"ז גופא מברכין אבל אם המחלוק' עצמה לענין ברכות לא שייך האי טעמא אי ליכא בזה מנהג מסוגי' הש"ס, ע"כ שפיר דמי שאין שייך לומר בשכמל"ו דספק זה כודאי לדידן ואצ"ל:

**וראיתי** כי חוזר על הראשונות בענין הקם ממטתו בש"ע סי' ד' ועיין בסידור שלה"ק ודרך החיים דג"כ כפירושי, ואדרבה מהך דשינה ראי' לדברינו דאם קם ממטתו ג"כ משינתו למה צורך הקם ממטתו דתיפוק לי' משום שינה וחסר מז' דברים, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן יד

**בעהי"ת אול"י ג' בשלח עזר"ת לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוי"ר** על ראש ידידי ה"ה בחור כארזים חריף ובקי טובא וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה אברהם סופר נ"י (כעת הוא הגאבד"ק גוריציאה באיטאליא יצ"ו).

**הנני** במודע כי יק"ונ כת"ה בא לידי ושמחתי מאוד על התשועה מפועל ישועות וכן נזכה עם כל אחב"י לתשועות עולמים, וראיתי מ"ש ע"ד שכתבתי לומר דאם הטיפה כ"כ מתחלק עד שלא כשאר בחלק מהחלקים עד כדי להטפיח אין זה שיעורא לטמא כמ"ד במתניתן מ' טהרות פ"ח מ"ט ובריש פ"ב דמ' גיטין הטופח אינו חיבור, וק"ל ממתניתן פ"ח מ"ח בעריבה שהיא קטפרס והבצק מלמעלן ומשקה טופח מחברן אלמא דטופח ג"כ חיבור, והנה אדמקשה ע"ד ממתניתן הנ"ל לסתייע לדידי ממתניתן דלקמן דתנן לה מיד הטופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה, וכבר הקשה בגליון שאצל פירוש הרא"ש ב' הלכות הנ"ל אהדדי, ועיי' בתוס' מ' זבחים ד' ק"ה ומ' מנחות ד' כ"ד שהקשו על פירש"י ז"ל דאפי' נצוק מחברן והקשו ממ' מכשירין דנצוק אפי' ממים למים אינו חיבור וגם תימה להתוס' שיהא מים מחבר אוכלין לצירוף שיעורי' דאפי' עור אי"מ עיי"ש מ"ש לשיטתן והביאו ג"כ משנה זו, והנה לענ"ד מה שלא הקשו מטופח (ואפשר שזה בכלל קושייתן) דטופח אינו משתמש בלשון לומר דאינו רק טופח דגם טופח ע"מ

להטפיח קרא בלשון טופח כמ"ש במס' פסחים ד' כ' וכן במס' חולין ד' ל"ו בפרה של זבחי שלמים דהעבירה בנהר דעדיין משקה טופח עליה ופי' רשיז"ל דא"א שלא נפל ממימי מהעור על הבשר, א"כ הא הוה ע"מ להטפיח וקראה טופח דודאי הכל נקרא טופח וע"מ להטפיח הוה כתואר כטופח כנלענ"ד:

**ב) וראיתי** מ"ש ע"ד ק"ז רע"א מ' אהלות פ"ב מ"ב אשר שם השיג רבינו ע"ד הרע"ב שפי' מלוא תרווד עפר שגבלו במים אי"ח ופי' הרע"ב היינו לענין נוגע ומאהיל במקצתו שאינו ככולו והביא עד"ז דברי רשיז"ל מ' נדה ד' נ"ו שפי' ברקב שמטמא במגע ומשא ואוהל, וכוונתו לתמוה ע"ד רשיז"ל דנוגע ליכא ברקב כמ"ש במס' חולין ד' קכ"ה דאינו נוגע וחוזר ונוגע או כמ"ש בתורת חיים דא"א להיות נוגע בכל פירור עפרורית, ומעכ"ת שכל את ידיו לתרץ דברי רשיז"ל דשם פירש כן על דברי ר"י במתניתן דהתם דעלי' קאי והא ס"ל במה דמסיק שם דמאהיל הוה נוגע לדברי אביי למטה מטפח ולרבא גם למעלה מטפח ודבריו דברי טעם, ונלענ"ד עוד להוסיף קמחא דבאמת בתוס' רע"א השיג על הר"ש במ"א במ"ש דחשיב במ"א פ"ב תרווד רקב ול"ח גולל ודופק משום דמתניתן כר"י דתרווד רקב מטמא במגע ומשא ואהל משא"כ בהני שאינן דומה בכולי כמ"ש בתוספתא פ"ד והביאה מ' חולין ד' קכ"ה הנ"ל והקשה עלי' דהא מסיק שם אביי ורבא דאינו נוגע ממש רק מאהיל חשוב נוגע ואוהל היינו בהמשכה וא"כ מ"ש על הר"ש יוקשה מיד רש"י ז"ל כמ"כ, אלא דלענ"ד רש"י לשיטתי' בחולין ד' קכ"ו דקאמר שם מאן תנא דפליג אדר"י ר"ש ופי' רש"י ז"ל דלר"י דקרי למאהיל נוגע א"כ מצטרפין ולר"ש אי"מ א"כ שפיר הוה מאהיל ונוגע בחדא שמא כמ"ש שם דב' שמות אי"מ וחד מצטרפין ועיי"ש בת"ח ולב ארי' וזה כוונת רש"י ז"ל במ' נדה וכמ"ש מעכ"ת דלר"י קיימינן ושפיר קחשיב נוגע בכלל וכנ"ל, ע"ד רביעית דם מב' מתים אם דוקא או לאו דוקא עיי' ברמב"ם הל' ט"מ פ"ד משמע דל"ש, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן טו

**ב"ה אור ליום ד' פ' מו"מ תרע"ד לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב המאוה"ג מעוז ומגדל חו"ב טובא וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה מרדכי פארהאנד נ"י דומ"ץ דק"ק נייטרא יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי על דבר מי שאשתו הלכה לאמעריקא עם החשוק בה ונתאמצו ע"ד ג"פ ונשלח כנהוג עד עיר טשיגאגוי ומשם ברחה ואין ברצונה לקבל גט פטורין ועתה עומד בעלה פני הב"ד להתירו לישא אשה על ידי היתר ק' רבנים ולפי

המנהג לזכות לה גט, ועל כן נפשו בשאלתו אי סגי בגט הנ"ל לענין הזכייה או צריך לזה לסדר גט חדש ותחילת דבריו דעת כת"ה כיון דתחילתו הי' דעתו שתתגרש ע"י שליח להולכה ולא לדעת זה לזכות לה ולהיות אגודה בי' א"כ הוה שלא לשמו והאריך בזה בבקיאתו להוכיח ממ"ש ר"פ כל הגט וכתב שצריך לשמו וכיון שלא ע"ד הן נכתב ליכא לשמו, ודבריו בזה מרפסין איגרא להרבות פסולי גט פטורין דא"כ נאמר הלא רוב ראשונים פסקו כר"ח דאשה עושה שליח לקבל גט משלוחו של בעל וכן לעיקר פסק המחבר בסי' קמ"א ורק הביא י"א דפסקי כרב ועיי' בב"ש שם בשם תשובת הריב"ש, ולדברי כת"ה האיך הלכה זו אם הבעל חשב לגט על ידי שליח הולכה ושתבוא לידה ועכשיו בא שליח קבלה ומפסיק באמצע לקבלה נימא דלא על דעת כן כתב הגט ולא נעשה ונכתב לשמה וגם הא רב במס' גיטין ד' ס"ג לא פסלי' רק משום בזיון דבעל דניקל בעיניה לקבל בעצמה רק ע"י שלוחה וכי נימא דאיירי דיקא בידע הבעל מקודם ודאי לא כן הוא אדרבה דאז י"ל דלא קפיד עיי' בב"ש ועיי' בחת"ס ח"מ סי' קצ"ט, ועוד הא רוב ראשונים ס"ל דכל התנאים אינם פוסלים אפי' אמר התנאי קודם כתיבת התורף חוץ מתנאי דחוץ וע"מ שלא תינשא לפלוני ועיי' בב"י סי' קמ"ז דאם נתקיים התנאי או שבטלו התנאי אפי' לאחר הנתינה או שיחזור ויתננה לה כשר והא נכתב ע"ד התנאי ומאי מהני הביטול ומאי מהני שיחזיר ויתננו וכן למ"ד דאפי' נכתב בגט וחזר ומחקו כשר באלו תנאים מאי מהני לדעת כת"ה הא אינה לשמה והרמב"ם שמחמיר בכל התנאים לפני התורף טעם אחרינא איכא כמ"ש דאכתי נכתב בלא כריתות דאגידא בתנאי ואם נתקיים י"ל לבררה ולדעת מעכת"ה יהי' פסול משום שלא לשמה בביטול או מחיקה של תנאי, ועוד הא אמרינן שם ד' פ"ד ע"ב רבא לטעמי' דאמר שתקו שתוקי לבעל עד דכתבי לי' לתורף דהיינו שלא יאמר שום תנאי ומשמע ודאי דמרגישין שבא לגלות תנאי ושיאמר אחר התורף ואם כי ידעינן שהי' בדעתו קודם התורף ועל כל זה ודאי מהני ביטול התנאי שאמר אחר התורף ועי' בב"ש סי' קמ"ז בסופו ואפי' בגילוי דעת דס"ל לרבא מילתא היינו דוקא שיש איזה גילוי דעת שאינ' רוצה רק בכך אבל בלא שום גילוי דעת מנ"ל למיפסל גיטא ועיי' באה"ע סי' י' במגרש אשתו משום שם רע דוקא בכפלי' למילתא או אמירה בפירוש דמשום זה מגרשה וגם רק משום לעז בעלמא כמו שכתבו התוס' שם דף מ"ו ומסתמא אמר דברים אלו גם קודם כתיבת הגט עיי' בשו"ת השיב משה סי' י"ח והכל משום דאינה אלא דברים שבלב ואינם דברים כלל ועוד גרע ממנו כמובן וכנ"ל:

**וגם** מה שכתב דיש לחוש דבשעת כתיבת הגט הי' שלא ברצונה והוי כמו נכתב בע"כ של האשה והביא על דעת זה שו"ת מהרש"ם ח"ג סי' קע"ב מה שכתב בשם מהר"ם מינץ

בזה ודאי הפריז על המדה במכ"ת ליפות כח האשה כ"כ על מחשבתה אשר לא טהורה חדא דהא לפי"ד היא עם החשוק ולהתירי' עי"כ על ידי היתר ק' רבנים ובלתי ס' לפי"ד וראות הב"ד שאי אפשר להתירה לחזור לבעלה משום איסור סוטה והא בזה ס"ל רוב רו"א דמותר לגרש בע"כ עיי' בשו"ת ד"ח ח"א סי' ה' ובשו"ת א"צ בכמה מקומות, ועיי' בתשו' שבות יעקב ח"ב סי' ק"כ שהשיב לענין מעשה וא"כ מה חששא איכא משום בע"כ וגם מורדת יש מתירין בזה עיי' שו"ת אבני צדק סי' מ'. וגם נראה לענ"ד דהמהר"ם לשיטתו דחייש אפי' בדיעבד בגט בע"כ אבל הרמ"א בסי' קי"ט הא פסק דבדיעבד הגט כשר ומה דמשמע מדברי הב"ש ס"ק י"ב לחוש אפי' בדיעבד עיי' בב"מ מה שהשיג עליו וגם מדברי עצמו בסי' ע"ב ועיי' בפ"ת שהביא להקת נביאים אחרונים בשו"ת דבדיעבד מגורשת עיי"ש, אך מה שכתב מעכ"ת מפני זמן מוקדם יש מקום לדבריו עיי' בתשו' מרן חת"ס ח"א סי' ד' דאם כי גט על ידי שליח אית לה קלא כמ"ש במ' גיטין ד' ח"י מ"מ בנידון זה שנתבטל השליחות הוי כקול ושוברו עמו וודאי יש לחוש לענין לזכות לה גט דדנין בזה שתהי' מגורשת מיד בקבלת שליח זה ודאי צריך זמן כמו שאר גיטין שלא ע"י שליח להולכה שיהי' הזמן כתו"ח וקבלתה ביום אחד כנלענ"ד, וכל זה לפלפולא משום חביבות תוה"ק לגלות הדעת אך אם לענין זה אם צריך לזכיית הגט כלל ישנו מבוכה גדולה בין הפוסקים אחרונים כידוע כי דעת המהרי"ק שלא לזכות בנאסרה עליו ומשום תקלה דחייש לדברי שיטת הרי"ף דאין הגט עד שתבוא לידה ובתשו' ד"ח אוסר לזכות לה גט בנאסרה עליו משום תקלה הנ"ל ובב"מ עצתו לזכות לה גט ואחרי הזכיי' יעשה שליח להולכה דאם תחזור בתשובה יתן לה הגט לידה עיי' שם בטעמא וגם בזה חשש בתשו' אבני צדק סי' ב' דלמא ימות השליח או יאבד או יטושטש הגט והיא תדמה בדעתה להתגרש ע"י זכיי' הנ"ל וכתב שכן היתה עובדא בגלילותי' כמעט הי' מכשול על ידי כן ע"כ דעתו שם דשב ואל תעשה עדיף שלא לזכות לה גט בנאסרה על בעלה רק להתירה ע"י ק' רבנים ולדעת תשו' ד"ח ותשו' חמדת שלמה וכן עוד דיעות דלא צריך אך נוהגין בהיתר ק' רבנים ועיי' בספרי בס"ד ובשו"ת שע"צ להגאון מדעש ז"ל ג"כ הוכיח מדברי הרמ"א בדברי א"צ ועיי' בתשו' א"צ סי' ל"ט וסי' מ' שנה ג"כ דברי תשו' ד"ח הנ"ל:

**והנה** בנידון זה שנראה מענינה שברחה מטשיגאגא שלא לקבל ג"פ ולא נודע מקומה איה בזה ודאי פשיטא להו ה"ה תשו' ד"ח וא"צ ושערי צדק סי' ט"ו דלא שייך זכיי' הגט מה זכות הוה שהרי עומדת וצווחה ובזה לא יועיל ג"כ סברת שו"ת מהרש"ם בשם הריק"ס דבאומר זכה גם הרי"ף מודה דלא צריך להגיע לידה היינו בשאינה בע"כ אבל בנידון זה שאין ברצונה לקבלת גט ומשום דלית לה זכיי' מה זכות איכא יותר בזכה מאמירת

תן (וידעתי משיטת הרשב"א בחי' מס' קידושין דף כ"ג) וכדבריהם מבואר בתשו' פ"א ח"ב סי' י"ב ושבו"י סי' ק"כ הנ"ל דבבע"כ לא שייך זכיי' הג"פ וכנ"ל, ועכ"פ בנידון זה אם לפי דעת ביד"צ שנאסרה על בעלה וגם נראה מענינה שאין רצונה בגט לפי ענ"ד לשמוע לשלשה הרועים שי"ת ד"ח וא"צ ושע"צ שלא לזכות לה גט כלל, ובענין השלשת כתובה עיי' בתשו' ברית אברהם בעובדא כזו החמיר להשליש כתובה בלא נדוניא עכ"פ מה הפסיד אם יתן טכאטא על סך הנ"ל עם ערב קבלן כמ"ש החת"ס ח"ב סי' ק"כ ועיי' מהר"ם שיק סי' ד' ותול"מ, ומעתה כל הנ"ל רק אם יסכים אתנו עוד גדול הוראה הנני כשיבא למכשורא, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**

## סימן טז

**ב"ה ו' עש"ק פ' פנחס תרפ"ב לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד האברך החוב"ק ירא ושלם בנש"ק כש"ת מו"ה משה סופר נ"י אב"י בק"ק וויטקא יצ"ו.

**בענין** מ"ש בטבלאות שתולי' בהם נרות בביהכ"נ ליוה"כ וכעת רוצים לעשות מהם רעזערווא"ר אם צריך למכור בזט"ה ומעמד א"ה והביא מ"ש ביו"ד סי' רנ"ט במה דקיימ"ל דמי שנתן מנורה לביהכ"נ אם נשתקע שמו ממנו יכולים לשנותה, והנה במג"א סי' קנ"ג ס"ק כ"ז מסקנתו דהיינו דוקא אם עושי' מנורה אחרת וכמ"ש בנמ"י מ' ב"ב, ובס' תו"ח ראיתי שהקשה ע"ד מג"א דלא נאמר כן בנמ"י רק כדברי מהרי"ק דדוקא אם יש די סיפוק נרות בביהכ"נ והביאו הש"ך סי' רנ"ט הנ"ל, ועיי' בספרי הקטן לבו"מ ח"ג סי' כ"ז שבאתי ליישב דברי מג"א א"כ לפי"ד המ"א אין כאן שום היתר כיון דצריך למנורות אחרות, ואפי' לדעת מהרי"ק בנ"ז אין הגון לעשות דעי"ז יתבטלו הנרות יוה"כ לגמרי וידוע כי דרשה היא לכבוד יוה"כ באורים וכמ"ש בש"ע סי' תר"י סעי' ד' עיי"ש ברמ"א וא"כ ודאי אין די סיפוק' ואפי' לדעת מהרי"ק אינם יכולים לשנות כנלענ"ד:

**ב) וע"ד** שאלתו במאפה מ"ש קעק"ס מ"ש קאטע"ן דרשתי וחקרתי אצל מבינים והשיבו כי הם חמוץ גמור דעיקרם קמחא ואינו דומה למ"ש בסי' תס"ז בבלילות צוקער אשר בזה"ז בפרט חששא רחוקה אבל במאפה קעק"ס בטח שצריך לנהוג בו כשאר דברים חמוצים שלא יהי' חמץ שעע"ל הפסח, ושמעתי ג"כ חדשות כי ישנם פאבריקען שעושי' לחה"פ במצה כתושה ופשיטא שצריך מכתב הכשר מרבנים מובהקי' ואצ"ל פני חכם שכמוהו, ידידו דוש"ת. הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.

## סימן יז

**ב"ה אול"י ועש"ק פ' בא תרפ"ב לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שלו'** וישע רב על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה משה סופר שליט"א דומ"ץ בק"ק ערלוי יצ"ו.

**אחרי** מודים דרבנן פני כת"ה הנני בעוד אזכור זכור זיו טהרו בגדולת תה"ק אוצר בלום ינגח בקרני ראמים, אחרי הפרד ממני ראיתי בדברי הצל"ח מ' פסחים ד' ו' בד"ה דאמר ר"א שהביא דברי רשיז"ל פסחים ד' ד' ע"א וממ' ב"ק ד' כ"ט ע"ב דס"ל דבע"פ אחר חצות עובר בב"י ורמז ג"כ על תשובתו בנוב"י סי' כ' ועיי' א"ר סי' תל"א ובשו"ת שערי אפרים בק"א שהעירו בזה ובס' מעדני שמואל עה"ל פסח בסי' קי"ג העיר ע"ד רש"י ז"ל הנ"ל בשם כמה ספרי גדולים:

**ב) וראיתי** מ"ש ע"ד שו"ת בית שערים סי' קכ"ד בחקירה בכל המקלקלין ע"מ לתקן אם צריך התיקון או לא וכת"ה הרבה בראיות בבקיאות נפלא דצריך לתיקון בפועל וכן נראה מדברי מרן במגן אבות על ט"ל מלאכות דזה החילוק בין משאצל"ג למקלקלין והוכיח דבריו מדברי תוס' מ' שבת ד' ק"ו מ"ש דמשכחת לי' באיסורי הנאה וקסבר וכו' עיי"ש, אכן מדברי הרא"ש פ' כלל גדול סי' ט' מלשונו משמע להדי' דבמוחק ע"מ לכתוב גם במחשבה לבד חייב דקאמר דאין סברא לחייב יותר על מחשבת כתיבה מכתיבה עצמה, והנה מיד אשר נשא פני' עלי דרך בא בדעתי דאם צריך לתיקון בפועל הכתיבה איך יש לחייבו במזיד סקילה הא הוה התראת ספק ואח"כ עיינתי בדברי המחבר בית שערים שהאריך בזה, ולענ"ד גם בשוגג בחיוב חטאת קשי' דלתני דקרבנו תלוי' כמ"ש בסוף מס' נדה עיי"ש דבגון זה הוה ספיקא לשעתא דקאמר במתניתן ברואה בתוך י"א יום וטבלה לערב ושמשה דהוה תרבות רעה ומגען ובעילתן תלויין ופי' רשיז"ל דבעילתן היינו לענין קרבנם וא"כ ה"נ כמובן:

**ג) מ"ש** בצדק ע"ד תוס' מס' ב"ב ד' פ' ע"א ממ' חולין פ' העוה"ר ד' קכ"ט ע"א דאם סיכך ביתו בזרעים דפקע מיניהו טומאת אוכלין ומעשה עץ שימש, יש לחלק דשאני בעביד מעשה ונשתנה וכמ"כ הא י"ל ממ' מנחות ד ק"א ומ' בכורות ד' ט' לר"ש כל איסה"נ אין מטמאין טומאת אוכלין דצריך אוכל שיכול להאכילו לאחרים דכתיב אשר יאכל א"כ אם הקדיש בהמה לבד"ה אי"מ ט"א אע"ג דלא נפסל ועכ"ח צ"ל כהנ"ל והתוס' לא הקשו רק לשיטת רש"י ז"ל דאם מייחד דבש לדבורים דנשאר האוכל כמ"ש כנלענ"ד:

**ד) וראיתי** במכתבו קושי' חדשה מ"ש במ' ב"ב ד' קנ"א דהוה ספיקא בתיקו אי ס"ת מקרי נכסי כיון דלא מצי מזבני רק ללמוד תורה ולישא אשה א"כ מאי קאמר רש"י ז"ל

במ' חולין דף ד' דעכ"ח למחליף אסור דאל"כ מצינו דמים לחמץ בפסח ותנן האוכל תרומת חמץ במזיד פטור ואמאי הא יכול למכרו לנכרי, והא חזינן דס"ת לא מקרי נכסי בצד האיבעי' ומ"מ הדמים מותרים, לא הבנתי הקושי' דס"ס ישנו בכלל שלו כיון דיכול למכרו לתכלית הנ"ל וכמ"ש התוס' שם והא במתניתן במ' פסחים ד' ל"א פירש"י ז"ל דה"ט דפטור דלאו מידי אפסדי' והא ס"ת כיון דמצי למכרו עכ"פ לת"ת ולנשואין ודאי אפסדי' והא טעמי' דלמחליף אסור פירש"י ז"ל במ' ע"ז ד' נ"ד דאינו רק משום קנס ומדרבנן, וכי נקשה מ"ט לא קנסו בס"ת דודאי איסורי הנאה חמירי דאיסור מכירה בי' מדאורייתא כמ"ש הראשונים דילפינן מאו מכור לנכרי דכתיב להיתר הנאה גבי נבלה ש"מ דבאיסורי הנאה אסורה המכירה אלא בדיעבד החליפין מותרי' משום דאין תופס דמים בזה פליגי רש"י ותוס' במס' חולין ד' הנ"ל, ועיי' בח"מ סי' רמ"א סעי' ה' דנותן מתנה יכול לומר לזה נתתי' לך ולזה לא נתתי' ומ"מ הוה מתנה לענין מה שנתן לו והוא מש"ס דב"ב ד' קל"ד עיי"ש, והי' ק"ל דלבד זה דלמחליף אינו אסור רק מדרבנן וניהו דאם אסור עכ"פ מדרבנן שפיר פטור בתרומת חמץ דלאו מידי אפסדי' דאיסור דרבנן נמי פטרי' אבל האיך נפרנס במ"ש ר"א פסחים ד' ו' דחמץ אינו ברשותו של אדם ועשאה הכתוב כברשותו לסברת רש"י ז"ל כיון דמה"ת אין אסור למחליף הא הוה ברשותו מה"ת וכמדומה לי שנאמר לי כי כבר עמדו בזה במפרשים וצל"ע:

ה) **וגם** ראיתי מ"ש במ"ש תוס' מ' גיטין דמדאוריית' אין לחלק בין דיעבד ולכתחילה יותר י"ל מדברי תוס' מ' פסחים ד' י"א ד"ה קוצרין דרק בקדשים בעינן לעכב, והנה י"ל בקיצור לפימ"ש בתיו"ט מ' שביעית פ"ז מ"ג ד"ה ולא בנו"ט דמסרן הכתוב לחכמים כמו מלאכת חוה"מ כידוע וכ"כ מרן חת"ס בחיו"ד סי' ק"ח וטעמי' דאפי' אי אסור מדאוריית' דרשינן טעמי' דקרא משום תקלה דיאכל ממנו וסחורה דהוה רגיל ותדיר גזרינן ולא בנזדמנה דהוה מקרה וכיו"ב מצינו בכ"מ ואצ"ל פני כת"ה וע"ד ספרי הקטן בשבוע העע"ל שלחתי ליד המדפיס הגהת הקדמה ובקשתי ממנו לשלוח ליד כת"ה ל' חיבורים כשאלתו הרצוי'. והנני לסיים בכל חתמי ברכות ותשועות ישראל בקרב הימים, ידידי דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן יח

**ב"ה תפר"ט לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרבני החוב"ק ירא ושלם כש"ת מו"ה אברהם ברוין נ"י אב"י בק"ק ב' אויפאלו יצ"ו.

**מ"ש** לענין סליחות של י"ג מדות פשיטא ופשיטא שלא לזוז ממנהגו של הגאון מו"ה עמרם זצ"ל, וק"ק פה נוהגין ביום ה' וטעמי' נלענ"ד דבימים קדמונים הי' נוהגין להתענות כידוע אפי' מי שלא מתענה כל עשי"ת ובהרבה קהילות הי' קיבוץ בביהכ"נ וגמרו תהלים והרב מרא דאתרי' דרש בהתעוררות גדול והא ביום עש"ק התענית קשה להתיר כמ"ש בט"ז בסי' תרפ"ו ס"ק ב' ע"כ נשתרבב המנהג אפי' בזה"ז שאין מתעני' רק יחידי סגולה מפני חולשת הדור ע"כ כל אתר ואתר יעמוד במנהגו כן נלענ"ד, ידידו דו"ש.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן יט

**ב"ה אול"י ב' משפטים תפריט לפ"ק מאד יצ**"ו.
**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הבחור החו"ב יראת ה' אוצרו וכו' מו"ה ברוך צבי הכהן מאשקאוויטש נ"י אב"ד בק"ק מאקאווא יצ"ו.
**הנני** להשיב דבר ע"ד מ"ש באשה ששכחה להדליק ונזכרה בין השמשות אם מותרת להדליק ע"י אמירה לנכרי ולברך, והנה ראיתי שו"ט בדברי' מברר ופורש כשמלה מדברי מג"א סי' רס"ג ס"ק י"א ומדברי רמ"א בסי' רע"ו, והנה בענין זה הוי ק"ל בתמוה שלא הביא דברי ט"ז וש"ך ביו"ד סי' א' סעי' ז' וידוע דהט"ז ס"ל לחלק בין מצוה למצוה והש"ך דעתו כס' הב"ח דאין מוציא רבים בברכת השחיטה רק אם המברך מברך ג"כ על שחיטת בהמה, וא"כ כש"כ האיך תברך אם הגוי מדליק וק"ו הוי דלא תברך, ועוד דבסי' י"ט דעת הש"ך דאין לברך רק קודם עשיית המצוה ולא כדעת הגה"א ורק כשיטת הרמב"ם ורק בגר בטבילה דאי אפשר בענין אחר כמ"ש בפ"ק דפסחים וכן בנט"י כך הלכה מה"ט, אם כן האיך תברך אם כבר דלוק ואפשר דע"י פרישת ידים הוי עובר לעשייתן וצל"ע וגם על הש"ך בסי' י"ט שלא הביא מזה כלום, וגם תמוה לי על דברי ט"ז מ"ש לחלק בין שחיטה להפרשת תרומה מדברי פירש"י ז"ל במס' גיטין דף מ"ז ע"ב לא משמע כן דרק ביכורים הוה מצוה דרמיא עלי' אבל הפרשת תו"מ רק ברוצה לאכול או למכור, אם כן תרומה כשחיטה להנ"ל, והנה בעיקר להלכה מי ירים ראש לחלוק ע"ד רבינו מג"א בדיעבד כמ"ש גם מעכ"ת, וגם מ"ש דלא הוי עובר לעשייתן י"ל דהוא דומה לטלית ותפילין דס"ל לתוס' במס' סוכה דף ל"ט הביא' המג"א סי' ח' ס"ק י"א דכיון דמצוותן במשיכה כלומר דעיקר המצוה להיות עלי' כל היום מה"ת ולדידן עכ"פ כל זמן ק"ש ותפלה חשוב שפיר עובר לעשייתן, והה"ד בנר שעיקר מצות הדלקה שיהי' סעודתו אצל הנר ונמשך מצוותן עכ"פ שעה חדא דומה כטו"ת דעכ"פ נר דלוק בביתו שזה עיקר מצוותן:

**ב) וע"ד** העלעקטע"ר גם אני הייתי מסתפק אם חשוב לנר לענין חנוכה וכתבתי בתשובה כיון דנרות חנוכה זכר לנס מנורה דהי' בפך של שמן י"ל דבשלמא שאר נרות ג"כ אם אינם של שמן מ"מ יש בהם שמנונית כמו שעוה וחלב והוי קצת דמיון אבל בעלעקטע"ר אין שמנונית דולק כלל רק איזה כח אין שום דמיון למנורה, אבל לענין נרות שבת לא אדע לדון בס' הנ"ל דהא בריש פ' ב"מ ק"ל לגמ' ארזא עץ בעלמא הוא וכן בעץ ערבה ופירש"י ז"ל דלא חזי לאור רק למדורה, משמע דבלא טעם זה הי' ראוי, ועוד יש לעיין בשלה"ק בענין זה ומפני ח"כ וניחוש שיעול כיח' וניעה צריך אני להפסיק, ידידו דו"ש. הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן כ

**ב"ה תפר"ט לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגדול חריף ובקי וכו' כש"ת מו"ה משה שווארץ נ"י אב"י בק"ק באזעל יצ"ו במדינת שוויץ

**אחדש"ה** ראיתי דברי שאלתו והנה ביו"ד סי' רנ"ט מבואר דמעות צדקה לצורך ביהכ"נ מותר לשנות לצורך בית המדרש או ת"ת אפי' אם הבעלים מעכבין אבל לא מת"ת לביהכ"נ וכן באו"ח סי' קנ"ג מביהכ"נ מותר לעשות ביהמד"ר אבל לא מביהמ"ד ביהכ"נ כמ"ש במס' מגילה דף כ"ו ושם בדף כ"ז אר"י משום ר"מ אין מוכרין ס"ת אלא ללמוד תורה ולישא אשה עיי"ש וכן קיימ"ל בסי' קנ"ג סעי' ו' דמוכרין ס"ת להספקת תלמידים ולהשיא יתומים ועיי' שם במג"א ס"ק ט'. ואם כן בנ"ז המובחר ליתן לחיזוק פרנסת תלמידי' בני ישיבה ואפשר להשיא יתומי' ג"כ ואצ"ל לחכם שכמוהו, ואפשר דללמוד בעצמו עם בני ישיבה עדיף גם הוי פני רבן ורבי' אפשר לצאת י"ח לכ"ע יתיר נדרו לפני ג' אנשים ויאמר הפתח חרטה דמה שנתבטל הדבר וגם יוסיף שהוא מתחרט ואם הי' יודע שיתחרט לא הי' נודר אבל מ"מ יתקן מה שבידו לתקן ליתן סך הנ"ל לחיזיק הישיבות לת"ת ועיי' תשו' מרן חת"ס חיו"ד סי' רמ"ב וד"ל:

**וע"ד** בנין ביהכ"נ אם יש איזה תיקון לאמור בהתחלת הבנין לא מצאתי בענין זה רק נהירנא כאשר הייתי בק"ק מ' טעלעגד יצ"ו היו מתכנסין בני הקהילה ובאבן ראש פינה (דהיינו מ"ש גרונדשטיין) הי' מוכרין דרך ליציטאציא"ן כלומר מי שנותן יותר הוא הי' אוחז באבן הנ"ל וכסתרו במקומו לפי פקודת האומן הבונה וכמדומה שאמרתי גם ד"ת בענינו של דבר, רק כאשר נגמר הבנין בחינוכו החיוב לעשות סעודה של מצוה כמ"ש במס' מ"ק דף ט' גבי בנין בית המקדש תובב"א וכן הובא במס' שבת דף ל' עייש"ה וממנו למדין לכל דבר מצוה שגומרי' לעשות יו"ט וזה ג"כ בשמחת תורה שעושין ומרבי'

בשמחה וסעודות לגמר התורה, ובמס' שבת דף קי"ט דאמר אביי תיתי לי דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכת עבידנא יו"ט לרבנן, ואסיים בכל חתמי ברכות ותשועות ישראל כא"נ הטהורה ונפש אוה"נ דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן כא

**ב"ה אול"י ד' פ' בא תרפ"ה לפ"ק מאד יצ"ו.**
**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון המופלא וכו' בנש"ק מו"ה שלמה צוקער נ"י אבדק"ק האלאס יצ"ו.
**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ומאשר ענותנותו הרבני להשיב ע"ד פאווידל (לעקוואר) שמבשלים מפלוימען כידוע לאסור מה שנעשה ע"י נכרים מפני התולעים שאינם זורקין אותן ובלא בדיקה ואם כי בתשו' צ"צ סי' נ"ב מתיר מכמה טעמים מ"מ בש"ך וט"ז וכן שארית אחרונים מתדנזין בהיתר זה, והנה ק"ק פה ג"כ נוהגין איסור ואפי' היורות שבשלו בהם הגוים מגעילים בהכשר כמו שאר כלים הנקחים, והנה לסברת ישיע"ק בסי' פ"ד במ"ש בפירות המתולעים שאין תולין שנימוחו ממש שיהי' חשוב כמין לח של הפאווידל עצמו דהא אפי' נתרסק מ"מ אם רק נעשי' חתיכות קטנות הוה כמו עכברא בשכרא בסי' ק"ד דחשיב לי' בט"ז כמו ניכר האיסור רק א"א לברר דאינו בטל לשיטת הרמב"ם כמו קום של חלב כידוע, או משום דהוה כמו יבש בלח עיי' בפרמ"ג שם, ועוד דכ"פ נותנים מים לתוך הפאווידל לעשות איזה תבשילי' ומעשה אופה וגם עושים כמו רוטב (מה שקורין פאווידל זוס) והא במ' מקואות פ"ז מ"א חשיב טיט הנרוק להעלות המקוה כמו מים לענין דמצטרף ופשיטא דלא חשוב כמו דבר גוש של התולעת וכמה דברים הוזכרו בתנאים איזה טיט הנרוק, ופשיטא דפאווידל והני תבשילין כיו"ב לא חשוב יותר גוש או כמו יבש ודאי לי"ח וא"כ שפיר עשה לאסור, וצ"ע בדברי רמ"א סי' קי"ג דחשיב פאווידל שאינו אסור משום בישולי גוים משמע דהתירא פשוט, ואפשר לומר דאיירי כגון שנעשה בבדיקה ע"י ישראל עומד ע"ג ולא בא רק לומר שאין בו משום בישולי גוים ובני"ז לא קמיירי כנלענ"ד:
**ב) וע"ד** המקוה הלא ספרי צדיקים פתוחים לפניו ובדרכ"ת מביא כל הדעות בזה ושם מביא ג"כ סברת ס' דברי יחזקאל בשם מר אביו הגה"ק רבש"י בעל די"ח זי"ע דסגי למעלה מן הטבור עד עמקה של מקום הלב מה שקורין הארצגריב"ל וכמדומה שהוא אינו ב' טפחים וחצי וודאי טוב עצת דברי מרן תשו' אמרי אש שתבא מקודם למים עד הצוואר דשטח זה עד למעלה מראש הוא ודאי יותר מזרת למעלה מהטבור ואח"כ

תטבול והא ודאי דבאו המים בכל חלקי הקמטים שנעשים אח"כ, וכבר הבאתיו בספרי הקטן חיו"ד סי' קל"א שהביא ג"כ כת"ה ועיקר בזה שמירת האשה על הנ"ל העומדת לשרת במקוה טהרה וד"ל, ולסברת הט"ז הלא כמעט כל הנשים נוהגין לטבול ג' פעמים כידוע, במקוה ק"ק פה הוא לנ"ר שמגיע המים כמעט על כל הצוואר אפי' בקומה זקופה, ושארית דברי כת"ה הם מתוקים לחיך רק אין אתי עת פנאי לטייל עמו לפי ח"כ, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן כב

**ב"ה יום ועש"ק שופטים תרפ"ז לפ"ק מאד יצ**"ו.

**יכתב** ויחתם לאלתר בספר חיים טובים ומתוקי' בסש"צ ידידי כבוד הרב הגאון וכו' מו"ה שמואל מאיר הכהן האללענדער שליט"א דיין ומו"צ בק"ק טשערנאוויטץ יצ"ו **הנני** במודע כי יק"מ בא לידי וכו' ומאשר שדר לן חורפ' ברב בקיאות' להתיר דבר חדש אשר נראי' בארצות בענין פאנאגרא"ף שכותבי' וחוקקי' על הטס "פלאטין" ברכה בשם ומלכות ונשמע קול הברכה אם אין בו משום ברכה שאינה צריכה כמ"ש במס' תמורה דף ד' דיש בו לאו דל"ת וכמ"ש באו"ח סי' רט"ו והאריך למעניתו לפשוט מדיני דנזיקין במ' ב"ק דהוה כח כחו ועיי' במס' מכות דף ח' דנראה משם דלכ"ע בכח כחו פטור מגלות בשגגה, והנה במס' שבת דף ק"כ דרשינן מקרא דל"ת מלאכה עשיי' אסור גרמא מותר ע"כ מותר לעשות מחיצה בכלים לפני הדליקה דהוה מלאכת כבוי ע"י גרמא וכן לענין מחיקת השם ב"ה דילפינן ג"כ מקרא דל"ת כן דגרמא מותר ומי שעל בשרו כתוב שם יורד וטובל עיי"ש מסקנת הסוגי' אם כן בלא התירא דכח כחו בנ"ז הא אינו רק גרמא, ואפשר כי דעת הד"ג דשאני שם דדרשינן מתיבת לא תעשה עשיי' דוקא ועיי' מ' שבת דף קל"ג לענין קציצת בהרת כיו"ב, אלא די"ל מדברי הגמ' מ' בכורות דף ליד דרשי רבנן גבי הטלת מום בקדשים לאסור מקרא דכל מום ל"י בו מתיבת כל דרשינן דאפי' בהגרמא אסור וכמ"ש ביו"ד סי' שי"ג ושם נאמר רק תיבות לא יהי' ומיני' דרשינן איסור הטלת מום וממלת כל אסרינן הגרמא אלמא דאפי' במקום שלא נאמר עשיי' לא הוה ידעינן גרמא, א"כ בנ"ז ג"כ י"ל כן, אלא דמ"מ יש לאסור דהוה ודאי זלזול עשות שחוק בזה ועד"ז ודאי נאמר עשאוני בני ככינור וכמ"ש באו"ח סי' תק"ס כידוע:

**ב) מ"ש** הד"ג בהא דכהוגי' בשושבינות בזיווג שני אינו נעשה אשתו שושבינ' מהיכן מנהג זה, והנה במ' ב"ב דף קמ"ה גבי ה' שושביני' לא מצאתי רמז מזה, ואפ"ל לפימ"ש במ' סנהדרין דף כ"ב ובמ' סוטה דף ב' דבזיווג ראשון בת קול יוצאת בת פלוני לפלוני

ובזיווג שני לפי מעשיו א"כ י"ל דלא מסמני מילתא דהיא לפי מעשיו ובחתן וכלה בזיווג ראשון אינו כן והוה כמו אין שייך בדנפשי'. ואפשר לפי מ"ש מקדמת דנא במדינה זו ובגליל עליון כן הוא עוד בזה"ז כי אין מכבדין שושבינות רק האב והאם הם מכניסין לחופה ואם היא בזיווג אם חורג מסתמא אין אהבתה כדבעי למהוי כידוע ע"כ נשתרבב המנהג אפי' במקום שמכבדין השושבינות ואצ"ל לחכם שכמוהו ואסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן כג

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרבני החרוץ המופלג בתורה ויראת ה' טהורה בנש"ק ונו"ה שמואל סופר נ"י.

**ע"ד** העובדא אשר הציע לפני עיי' במ' תענית דף ח' ע"א דאמר ר"א בא וראה כמה גדולים בעלי אמנה מניין החולדה ובור וכו' ועיי' בפירש"י ותוס' שם הביאו העובדא בקיצור אבל בערוך ערך חלד האריך ומביא' בשלימות בריבה אחת שנפלה לבור ולא יכלה לעלות ובא איש אחד ואמר לה אם יעלה אותה ישאנה והבטיחו זא"ז שתנשאו זל"ז ואמרו אלו שנים בור וחולדה יהיו עדים בינינו היא קיימה דבריה ולא נשאת לאיש אחר אבל הוא לא קיים דבריו ונשא אשה אחרת והוליד שני בנים אחד נפל לבור ומת וא' נשכתו וחנקתו חולדה ומת אמרה לו אשתו מה הוא זה שבנינו מתים במיתה משונה והשיב לה כל המעשה ונתגרשה ממנו ונשא לריבה הנ"ל, ע"כ לענ"ד יציעו לפניו עובדא זו ולהרב המחותן, אלא שעוד לנגדי מ"ש באה"ע סי' נ' וסי' נ"א בב"ש דיש איסור וחרם קדמונים וידוע מ"ש בט"ז ביו"ד סי' רל"ו כיון שלא הובא בשום פוסק מהנ"ל לא חשו מזה ועיי' בדגו"מ, אלא כי מדברי הנוב"י ושאר שו"ת נראה דחוששין ועי' בספרי לבו"מ ח"א יו"ד סי' קע"א וסי' קע"ב, וטוב הדבר שיתפייסו זה מזה ובכן יעלה ויצמח תושיי' ותשועה לע"ע ואסיים בכל חתמי ברכות ידידו דו"ש.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן כד

**בעה"י אולייי ב' תולדות עטר"ת לפ"ק מאד יצ**"ו.

**ברכות** מעונים על ראש ידידי היה כבוד הרב האברך חריף ובקי טובא יו"ש בנש"ק כש"ת מו"ה שרגא פייש כהנא נ"י חתן הרב הגאבד"ק מארגרעטען יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ואתו הסליחה כי לא באתי עד הלום להשיב מפני רב כבודו כי כמה ימים של צער עברו עלינו ל"ע וגם לעת כזאת לא באתי רק מפני

כבודו כבוד התורה ולומדיה, וראיתי מעכ"ת עלה הרים וגבעות בפלפולא חדתא וא"א לי לבא על כל פרט ופרט מטעמים הנ"ל, ומ"ש בדבריו בטעמי' דבאיסור דרבנן גם כן חיישינן שמא יחזור וימכרנה לישראל ובדברי הנוב"י מהד"ת חא"ח סי' ע' וחיו"ד סי' קפ"ו אשר שם תמה ע"ד הטור סי' פ"ו שאוסר גם ביצת נבילה למכור לגוי ובגמ' מ' חולין דף ס"ד לא נקט רק ביצת טריפה שהוא מדאורייתא, ותימה קצת בעיני דהא הוא ברייתי' שבתוספתא מ' חולין ושם פ"ג מ"ח איתא להדי' דאסור למכור ביצים של נבילות וטריפות לנכרי, א"כ מה קושי' על הטור שפסק כהתוספתא הנ"ל, וגם לעיל דף ס"ג ע"ב איתא דקונים מן הנכרים ביצים ואין חוששין משום נבילות וטריפות משמע דחד טעמא היא דמ"ט אי"ח משום טריפות כמ"ש בדף סיד דאין מוכרין להם טריפות ודומי' לזה נבילות מה"ט, וטעם הדבר אם כי ספיקא דרבנן לקולא הא אית' במג"א רס"י תס"ז דאם כי דהוה ספק ספיקא בחמץ דילמא יאכלנו קודם הפסח מ"מ אין עושין ס"ס בידים, והה"ד ספיקא דרבנן דכך לי ס"ס בדאוריית' כמו ספיקא בדרבנן כמ"ש באחרונים בשאר ענינים כידוע:

**ומ"ש** ע"ד חוו"ד מדברי רמ"א יו"ד סי' קכ"ג כבר העירו בזה האחרונים וגם מ"ש מ"מ נאסר למכור לנכרי דילמא יחזור וימכרנה לישראל לסברת נתיבות בסי' רל"ד דבאיסור דרבנן בשוגג א"צ כפרה דאינו רק איסור גברא א"כ מה הוה אם יאכלנו ישראל הא לא ידע ושוגג הוא, לענ"ד דשאני מכשול לחבירו דצריך להפרישי' מאיסורא כמ"ש התוס' והרא"ש במ' שבת דף ג' עיי"ש ובאחרונים, והא להאכיל קטן בידים אסור אם כי ודאי שוגג הוא ובאו"ח סי' שמ"ג פסק המחבר דאף איסורי סופרים אסור להאכיל בידים ובמ' שבת דף צ' מוכח דאסור ליתן לידים דבר אסור דהוה כמאכיל בידים ועיי' במג"א שם ס"ק ב' וס"ק ג' ועיי' בירושלמי פ"ה ממ' תרומות הביאה הר"ש דמשם מקור הסברא דבדבר איסור נפשו של אדם קצה ואיירי בכרשיני תרומה דודאי אינו רק מדרבנן וצ"ע גם בדברי הרמב"ם ה' ברכות ועיי' בט"ז או"ח סי' קצ"ו וצל"ע, ולענין הלכה אפשר דמעט מעט למכור לנכרי בע"ב שאין דרכו למכור יש די סמיכה כמ"ש מעכ"ת, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן כה

**ב**"ה **אול**"י **ג' ט**"ז **למב**"י **תרפ**"ז **לפ**"ק **מאד יצ**"ו.

**שוכ**"**ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגדול החו"ב וכו' כש"ת מו"ה עקיבא בלוי נ"י אב"ד בק"ק קראסנא יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי מאשר ענותנותו הרבני ע"ד אילן זקן ושרשיו מרוקבי' וגם הוא של פירות מתולעים, והנה ידוע לפניו מ"ש בזה בתשו' מרן חת"ס חיו"ד סי' ק"ב להתירא אם בטח שהוא מעולה בדמים לעצים וכש"כ לבנות במקומו ועיי' בת' נטע שורק סי' מ"ב כיו"ב באילן של פירות מתולעי' כנ"ל, וראיתי בשו"ת טו"ט להגאון מהרש"ק ז"ל סי' ח' לקצוץ ע"י גוי דאין שליחות לגוי ובנטע שורק הקש' עלי היתר משום אמירה לגוי דבמס' ב"מ דף צ' איבעי' דלא איפשטא אם אמירה לגוי בשאר דברים כמו באיסור שבת כמו חוסם פי פרה ודש בה, אלא די"ל דהוא איירי דמעולה בדמים אלא דיש מ"מ משום סכנה כמ"ש בתשו' יעב"ץ וא"כ בנכרי לא שייך חששא הנ"ל כמובן, ובת' נטע שורק עצתו למכור לנכרי דלית בי' משום איסור אמירה:

**ואגב** אודיע מ"ש בתשו' מ' חת"ס שם בשם מעין חכמה דבקרא כתיב רק העץ אשר תדע וגו' הא משמע דספיקא אסורה וקשי' להרמב"ם דס"ל סד"א לקולא ותי' דאיירי באילן זקן וספיקא אם עוד יעשה פירות דהוה איתחזק איסורא וגם להרמב"ם לחומרא, והקש' בחת"ס א"כ פשיטא דאסור כיון דחייבי' אשם תלוי באיתחזק דלחומרא, ואמרתי עפימ"ש במ' תרומות פ"ט מ"ה מאה לגנה של תרומה כלומר שורה של תרומה נטועה ובסיפא אפי' מאה של חולין וא' של תרומה אסור אם כי תרומה בטילה במאה ופי' הר"מ והר"ש דמחובר לא בטל משום דעומד בפני עצמו ומשום דלא אתי להתערב, וי"ל מנ"ל לחדש כן מסברא ולפי הנ"ל מיושב דקשי' להו קושי' מ' חת"ס ומעין חכמה ע"כ קמשמ"ל דאפי' מעורב ברוב אילנות שבודאי לא יעשו פירות ומ"מ אילן זה לא בטל דלא שייך ביטול במחובר, והנה נ"ז יציע השאלה פני ג' רבנים להסכים כמ"ש בת' אבני צדק כיו"ב:

ב)

**וע"ד** טבילת כלים שנמכרו על ימי חה"פ והנה בטו"ט מביא כן בשם קונטרס הסמ"ע בתקנות שלו וכן גם בת' שיבת ציון בשם מרן הנוב"י וכן בת' מרן חת"ס הזהירו ע"כ ומי ירים ראש להקל ובפרט שכן פסק' בש"ע, והנה בטו"ט ג"כ דעתו להקל דמכירה זו ידוע שהוא רק ערמה רק לענין ב"י מהני. אפי' ערמה כמ"ש בתבו"ש או מטעמים אחרים אבל מ"מ לענין טבילה יש להקל מה"ט ועכ"ז מסיק דלא יהא כסתרי אהדדי ואית בי' חששא משום ביטול מכירה ויטבול בלא ברכה, ומ"ש מאומן קונה בשבח כלי יש לחלק דאינו רק כשיעבודא וכבר כתבו התוס' במ' פסחים דף ו' גבי בהמת ארנונא כיו"ב לחלק בין היאך דאיכא קנין ממש לנכרי מעיקרא והיאך דהקנין ביד ישראל רק דמשועבדת למלכות גוי לענין בכורה עיי"ש, וגם כי מברר בשטר מכירה דברשות הגוי לעשות בהם

כרצונו ע"כ לענ"ד לעשות כמ"ש רבנן הגאונים זי"ע ואצ"ל לחכם שכמוהו ואסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת. הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.

## סימן כו

**בעהי"ת יום ה' פ' פנחס תער"ד לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון המפורסים וכו' כקש"ת מו"ה אליהו כ"ץ שליט"א אבדק"ק ראסלאוויטץ יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני ע"ד התורני כ"ה ארי' נ"י אשר קרוב לתוך גבול הד"ג מאשר ידוע לפניו כי קרה לו באשתו שנעשית עתים שוטה ועתים חלים ג' פעמים אשר בזמנים הנ"ל היתה בבית החולים בעיר ב' פעסט ששם נתרפאה בסירוגין הנ"ל ולפני איזה זמן כמו חצי שנה אשר היתה חלימה זמן ארוך ונראה כנתרפאה הציע לפני הרב הגאבד"ק קאשוי נ"י בענין קבלת גיטה בזמן חלימתה הנ"ל ויען כי ראיתי בת' תשורת ש"י בענין זה כי לדעתו דינה כוסת ממש כמ"ש מדברי הט"ז אה"ע סי' קי"ט ע"כ צריך לעקירת ג' זמנים שבא לה שטותה הנ"ל דוסת קבועה צריך ג"פ למיעקרה ע"כ יעצתי לו להמתין עד אורך זמן ההוא ולפני איזה ימים בא אלי הבעל כ"ה ארי' לאמור כי ברצונה לדור עמו ונראה שנתרפאת ושמחתי מאוד שלא יהא צורך ליכנס בפירצה דחוקה וזה ביום אתמול באישון לילה בא לפני לאמור כי לשוא נעשה תקוה כי חזרה לשוטית כמקדם והובאה לב' פעסט והרופא דשם גילה דעתו כי בזה הפעם יאריך הזמן יותר ויותר עד שתחזור לחלימתה, ע"כ בקשתו ליכנס בדרך אחר והיינו להתיר לו ע"י ק' רבנים לישא אשה על אשתו הנ"ל והנה בקשתו ודאי רצוי' כי עד כמה יעגן וילך שרוי בלא אשה וכנראה קשה מאוד שתחזור לרפואה שלמה עפ"י טבע הנהוג' ואין מזכירין מעשה נסים כמ"ש בשו"ת מהר"ם שיק סי' ב' כידוע:

**והנה** בעתים חלים ועתים שוטה אם מתירין חדר"ג מ"ה ע"י ק' רבנים ברמ"א לא נזכר כלום רק בסי' א' כתב נשתטית סתמא אבל בב"ח סי' אי וכן בסוף דבריו בסי' קי"ט כתב להדי' דגם בע"ח וע"ש מתירין כמו שאר נשתטית דעכ"פ אינה בת גירושין לכתחיל' לכ"ע כמ"ש ברמ"א סי' קי"ט וכן דעת הט"ז שם ועיי' בתשו' ב"ח הישנות סי' צ"ג דשאלה היתה בע"ח וע"ש והשיב למי שרוצי' לומר לגרש בימי חלימתה ודעתו אדרבה למה נכניס בספיקא פלוגתא דירושלמי לענין גירושין טוב יותר להתיר ע"י קיר ועיי' בת' דברי חיים ח"א סי' ד' ועיי' בתשו' שבו"י ח"א סי' כ"ט בעובדא דילי' שהתירו כנהוג ע"ח וע"ש ע"י ק"ר וכן הוא בתשו' צמח צדק סי' ס"ז והא דברי הב"ח וצ"צ סובבי' על דברי המהרש"ל בתשובה סי' ס"ה ושם הזכיר ג"כ לענין ע"ח וע"ש, אלא שיש לעיין

במ"ש הט"ז להקל בע"ח וע"ש אם אינה בוסתות שוות כמו וסת ממש דיכול לגרשה בעת חלימתה א"כ מנ"ל דגם בזה התירו הגאונים כיון דיכול להמתין עד זמן דבידו לגרשה גם לכתחילה נמצא קולא חומרא ובכ"ז לא הי' זמנים שוות, והנה מצאתי בת' שו"מ ח"א סי' קכ"ב שנשאל בע"ח וע"ש אם לסמוך ע"ד המבי"ט דס"ל שאין בו משום ע"ח וע"ש אלא אם הזמנים אלו נקראי' ביום א' דא"א לשמור מהגריר' ובלא"ה שפיר דמי לגרש גם לכתחילה בעת חלימתה או לסמוך ע"ד הט"ז באין זמנים שוי' כוסת ממש מתגרשת לכתחילה או לסמוך לישא אשה על אשתו ולסמוך ע"ד צ"צ סי' ס"ז דתמכור הכתובה בטובת הנאה כי הבעל עני ואין לו סך מזומנים, והשיב ע"ד סברת המבי"ט אין לסמוך כלל והביא ראי' דגם בזמנים רחוקים הוה ע"ח וע"ש, וגם אדברי ט"ז קשה לסמוך דאין זה כוסת ממש וע"ד צ"צ ודאי יש לסמוך בעני וצורבא מרבנן, וא"כ חזינן דלענין להקל ג"כ ס"ל או משום דס"ל בברור דלא כט"ז או שאין זה תולה בזה דאפי' אם מותר לגרש לכתחילה בעת חלימתה מ"מ בנשתטית כזו ג"כ לא גזרו או דאין מחייבין אותו להמתין עד זמן חלימתה לפי שבה עכ"פ הי' שוטית:

וכן בח"ג סי' קכ"א שם מקשה אדברי ט"ז מהו שמהדר להקל בעתים חלים משום עיגון דגברא דהא בידו לנשא ע"י היתר ק"ר ותי' דעכ"פ בעת חלימותה אין בידו לעשות כן א"כ עכ"פ בעת שטותה מתירין בפשיטות, וכן דייק בס' שדה חמד מדבריו כי בעת חלימותה אין היתר ע"י ק"ר, ועיי' בכנה"ג גם כן מביא להתיר בע"ח וע"ש, ובג"פ סי' קי"ט אחרי אשר מבאר דברי המבי"ט בטעמי' דיותר מיום א' לא מקרי ע"ח וע"ש לענין גירושין ויכול גרש בעת חלימתה גם לכתחילה דיכולה לשמור עצמה במרגיש' שבא הוסת ע"כ גם באופן זה מתירין ע"י ק"ר לישא אשה על אשתו אלמא דלא תלי' זה בזה ע"כ יש דרך מרווח בנ"ז להתיר לו ע"י ק"ר, ובשדה חמד מביא בשם צ"צ החדש דמתירין לו אפי' בעת חלימתה ועיי' ת' מהר"ם שיק חאה"ע סי' ג' דנראה ג"כ דגם בע"ח וע"ש שוה לגמרי לנשתטית סתמא, ומעתה אם כבוד הד"ג יסכים אתנו ויציע גם לפני גדולי המדינה כמו פני כבוד הגאון המובהק אב"ד דק"ק ווייטצען נ"י או לא' מן הגדולים אשר יבחר אני כשיבא למכשורא להתירא, ובענין השלשת גט וכתובה ות"כ ידועים דברי הב"ח ומ"ש בנובי"ק סי' ג' וחת"ס חיא סי' י"א ומעכ"ת מבפנים לידע כמה סך מזומנים ישליש ואם עני הוא אם יש מקום לעשות כמ"ש מרן חת"ס ח"ב סי' ק"כ בהשמטות מה טוב, ועיי' בת' מהר"ם שיק סי' ה' וחידוש בעיני שלא הביא דבריו. ולענין השלשת גט ידעתי שיש מתדננין בזה כמ"ש בבית מאיר ועיי' ת' דברי חיים ות' אבני צדק בזה ואי"צ להאריך

לפניו הכל גלוי עכ"פ טוב למהר במלאכה זו למען יגמור הכל קודם שהחלימה דאז מתירין לכ"ע כנ"ל, והנני לסיים בכל חתמי ברכות.

**ידידו דוש"ת.**

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן כז

**ב"ה יום ד' פ' תבא תרפ"ז לפ"ק מאד יצ"ו.** לשנה טובה ומתוקה יכתב ויחתם לאלתר בספרן של צדיקי' ידידי כבוד הרה"ג המופל' וכו' שליט"א.

**אחדש"ה** הנני לבקשתו ידוע מ"ש בתשו' מרן חת"ס חחו"מ סי' קס"ג דת"ח שיש לו התרת הוראה יש לו רשות להורות ולדון אפי' במקום רב מרא דאתרי' אם כי אין לו קבלה מרשות הקהל, כש"כ ללמוד וללמד ובק"ק פ"ב כמה וכמה לומדי שיעורים וכן בק"ק גרוו"ד גם לעת כזאת ועיי' בשו"ת מהרי"א סי' כ"ז לענין בתי מדרשות אם בראשונה קבלו רשות אין לבטלם ובמ' שבת ד' ס"ג שני ת"ח הנוחים זה כזה בהלכה וכו' ולהיפך חלילה ועוד שם ב' ת"ח המדגילים זל"ז בהלכה עיי"ש ויען שאינ' במקומי יציע הדברים פני הרב הגאב"ד נ"י ותקותי למבשר רב שלומים וכו':

**וע"ד** אשר ענותנותו הרבני למען להיות ש"ץ בר"ה ויוה"כ שהוחזק לכך והוא אבל אחר אביו תוך י"ב חודש, לדעתי בל"ז ש"ץ כמוהו מוחזקני כי ברב צדקתו ותלמוד תוה"ק דליכא עדיף מיני' מותר כמ"ש הש"ך ביו"ד סי' שע"ו בשם מהרי"ו עייש וכ"כ במטה אפרים סי' תקפ"א אות כ"ד ובכן ישמע קול תפילתו ברחמים בשמי מרומים ובמהרה ישמע קול תקיעת שופר גדול בבי"א כא"נ הטהורה ונפש **ידידו דוש"ת.**

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו.**

## סימן כח

**ב"ה יום ועש"ק פ' קרח עת"ר לפ"ק מאד יצ"ו**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרבני האברך חריף ובקי יראת ה' אוצרו בנש"ק כש"ת מו"ה דניאל פוכס נ"י אבן יקר בק"ק מעדיעש יצ"ו.

**הנה** ארכו הימים אשר הציע מעכ"ת לפני מך ערכי שאלה בענין ש"ק ומפני כמה דברים שהי' נחוצים למאוד לא הי' בידי להשיב לחולשת גופי בפרט, והנה ע"ד העובדא כי יש למעכ"ת מסחר של האסעקוראנ"ץ והיינו שנוטל איזה ריוח מכל מסחר ומסחר כנהוג ותנאי הותנה כי אם ישלח בעאמטע"ן לא יטול רק חצי ריוח וכן עשה האסעקוראנ"ץ ושלחו בעאמטע"ן ישראל מחלל ש"ק ר"ל ועתה השאלה אם יש בו משום איסור שליחות שהוא עושה מלאכתו גם ביום ש"ק ומשום מחזיק ידי עוברי עבירה או משום מראית

עין, והנה אין למע"כ שום קבלנות לעשות מלאכת הבעאמטע"ן ביום חול ורק הכל עליו תסובב עבור הגעזעלשאפ"ט שכולם נכרים, נלענ"ד דהיינו דינא דש"ע שהובא בסי' רמ"ה סעי' ד' והוא מדברי הרמב"ם פ"י מה"ש בשם הגאונים דיכול ישראל ליתן לעכו"ם מעות לישא וליתן והישראל נוטל עשירית הריוח אם כי הגוי נו"נ ביום ש"ק כיון שאין על ישראל שום עבודה לעשות בעסק זה וכול' הגוי אדעתא דנפשי' קעביד ולאו דוקא מעות הה"ד שאר חפצים ומטלטלין כמ"ש בב"י סי' רמ"ה מלשון הגאון. ומהאי דינא התיר בת' מהר"ם שיק סי' צ"ט להשכיר חנותו לגוי ומקיף לו הישראל סחורה ועשירית הריוח לישראל ג"כ מה"ט הנ"ל וכן אין בו משום מ"ע כיון דהגוי בשלו הוא עשה גם בימי החול וגם כולו שלו וכמ"ש המג"א בסי' רמ"ה סק"א בענין שותפות, ומעתה בנידון זה אם הכל למען הגעזעלשאפצט נעשה ע"י בעאמטע"ן שלהם ומה מ"ע איכא הלא הכל יודעין שהוא בעאמטעיר של הגעזעלשאפיטו ובל"ס כי גם השכר שלו נוטל מהגעזעלשאפצט ודאי גם בידם להעמידו על שירתו או לסלקו ואין משום מחזיק ידי ע"ע והמ"ע בענין זה ג"כ מה"ט ליכא דודאי יודעין כ"ע שהגעזעלשאפציט מחזיקין בו, ובלא"ה כיון שידוע במעכ"ת כמה ומדקדק בשמירת ש"ק ודאי לא יעלה על הדעת לומר איזה חשדא כיו"ב כתב בת' מהרמשי"ק סי' ק"ב ועיי' בנוב"י מהד"ת סי' כ"ט וחת"ס סי' נ"ח, ובפרט אם על הכותל היוצא חוצה יש לוח רשום בתוי של האסעקוראניץ כנהוג כן נלענ"ד, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן כט

**ב"ה יום ג' פ' פנחס תרפ"ח לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג בנש"ק כש"ת מו"ה **פישל סופר** נ"י אב"י בק"ק זענטא יצ"ו.

**וק"מ** כת"ה בא לידי ומפני ח"כ לא באתי עד הלום להשיב בהלכה וידוע לפניו כי בהלכה זו מתדננין בו גדולי הדור ראה מ"ש בת' כת"ס חיו"ד סי' קנ"א כי גם אביו מרן חת"ס ז"ל וזקינו מרן רע"א ז"ל הי' רחוק לפניהם להמתין עד ל"ב ימים מפני החשש כי כ"ט י"ב ותשצ"ג לא מלא גם ביום ל"א עכ"ז סיים כיון דיש תיקון ואפשר להשהות עד ל"ב כן ראוי לנהוג לצאת מכל הספיקות ואי משום שיהוי מצוה כיון שעושין כן למען הוציא כל הספיקות אינו משום שיהוי מצוה, ובתשו' מהר"ם שיק סי' ש"ב שהאריך ברוב גדלותו כדרכו בקודש ועיקר להלכה ביום ל"א מ"מ סיים מהיות טוב להמתין עד יום ל"ב, ועיי' בתשו' שבט סופר סי' צ"ז ות' פרי השדה סי' מ"ז ג"כ נסוגו מלהכריע לקולא ומי אנכי

לבא אחרי ארזי הלבנון, ואפשר בדבריהם מתורץ קושיית כת"ה ע"ד רש"י ז"ל במ' מגילה דף ה' ע"א בהא דאין מחשבין שעות לחדשים דלא פירש נפ"מ לענין פדיון בכור אפשר דס"ל דתרווייהו בעינן לענין פדיון בכור מטעם סברא הנ"ל:

**ב) וראיתי** מ"ש כת"ה ע"ד מרן חת"ס ח"ו סי' ל' דגבי פדיון בכור צריך כסף צורה קשה כברזל דאדרבה דהא רב כהנא שקל סודרא בפדיון הבן, ואפשר לומר דיש ט"ס וצ"ל כרם רבעי דדינו כמו מעשר שני כמ"ש ביו"ד סי' רצ"ד:

**ג) וע"ד** שנמצא טיפת דם על הביצה בתבשיל או בעיסה והנה אם בודאי אסור כגון בקשר החלבון עד תוך החלמון עיי' בס' עצי עולה בשם לבו"ש דגם הקדירה אסורה אבל בלא"ה אין להחמיר דהוה ספק דרבנן, מ"ש כת"ה בשם כרם שלמה דנוהגין שלא לאכול ביצה בת יומא הס' אין אתי רק שמעתי כן בשמו ואין בידי למצוא טעם הדבר, ומפני טרדות עוברים ושבים וח"כ ל"ע הנני לסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן ל

**ב"ה אולייי ד' פ' ויצא עת"ר לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב המאה"ג חריף ובקי וכו' כש"ת מו"ה צבי יהודא פוקס נ"י אבד"ק ב' קערעסטעש והגליל יצ"ו.

**ראיתי** במ"ש עי"ד הס"ת במ"ש להסופר בתיקון ס"ת ודעתך לסמוך ע"ד פ"ת מ"ש דברי תשו' בית אפרים כעין שאלה זו לתקן ע"י גרמא וע"י קטן, והנה ודאי כזה יותר טוב למען כבוד הספר והיריעה וכתיבת שה"ק, רק ראיתי בת' דברי חיים ח"ב סי' ק"כ שצווח ככרוכיא ע"ד תיקון זה למסור לקטן דבר גדול כזה עיי"ש, אם כי בת' אבני צדק סי' קט"ו מיישב דברי תשו' בי"א דלמען לתקן ליכא בזיון מ"מ נראה שלא סמך עד"ז רק בהנטפלים להשה"ק דלכמה דעות אינו רק מדרבנן אבל השם הקדוש ב"ה נראה בסי' קי"ד דלא התיר רק ע"י קדירה וכן בת' כת"ס סי' ק"מ האריך בכיו"ב ומסקנתו לתקן ע"י קדירה וכמ"ש בתשו' מרן חת"ס סי' רנ"ט וסי' רס"ד, וכעת ראיתי בת' מהר"ם שיק סי' רע"א וסי' רע"ב נתן ב' דרכים או ע"י גרמא וקטן או ע"י קדירה עם איזה אותיות כמ"ש הסופרים א"כ נראה שמסכים עם דברי תשו' בי"א וכן הביא בס' מאיר עיני סופרים בשם ס' סת"ם עה"ל ס"ת האי תקנה ע"י גרמא וקטן ועוד לו שם כיון שהקטן קלקל ע"י גרמא שלו מקצתו מותר השאר ע"י גדול ג"כ אם לא נשאר צורת האות אחרי הקטן, ויש לעיין בנוב"י מהד"ת חאו"ח סי' י"ז, והנה אם עוד יסכים אתנו גדול ההוראה הנני כשיבא למכשורא ואסיים בכל חתמי ברכות אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן לא

**ב"ה יום ה' ער"ח אדר תרס"ג לפ"ק מאד יע"א. שוכט"ס** על ראש ידי"ע ומר ידי"נ ה"ה כבוד הרב הגאון הגדול החריף ובקי צדיק ונקי חסידא ופרישא וכו' כקש"ת מהו' שמואל גינצלער שליט"א אב"ד ור"מ דק"ק ווישאווא יצ"ו.

**אחרי** מודים דרבנן מול כבוד הדר"ג, הנני ע"ד נחוץ אשר בענין תיקון ביהכ"נ דכאן אשר כן באו אלי אשתקד ע"ד כי לעת כזאת נחוץ הדבר מאוד להרחיבה מפני שקטנה להכיל רוב הצבור הי"ו ובעיני ראיתי כי בימי ר"ה ויוה"כ וכן שאר יו"ט ב' וגם ג' עומדים צפופים על מקום א' ובביהמ"ד לימות החמה עומדים בתפילה בדוחק גדול עד כי לרוב פעמים עומדים על פתח האכסדרה ורצו להרבות מקומות ע"י שיעמדו כולם לצד מזרח, ועוד למעט המדריגות של רצפה העולים להיכל אה"ק וכמ"כ מדריגות הבימה למעט מדריגה א':

**והנה** על ראשון אמרתי להם מיד כי לא הונח לשנות דבר מביהכ"נ אם כי מפורש בהרמב"ם וש"ע כי כך הי' דרך עמידתם מ"מ צריך לשמור ולעצור מכ"ד המתחדש ובפרט כי בל"ש באו"ח סי' תר"ס מהירות דברי ד"מ משמע לי' כי דרך עמידת המקומות בביהכ"נ הי' רק שבין הבימה וההיכל לצד מזרח אבל מן הצדדים הי' לצפון ולדרום כמו ברוב ביהכ"נ הישנים במדינתינו, וע"כ באתי בעצה היעוצה להעמיד ב' שורות תחת אשר ע"ע לא הי' רק א' בין צפון לדרום כמ"ש ג"כ בק"ק גראסווארדיין בביהכ"נ הישנה ואמרו כי זה ג"כ אפשר אך ורק אם יתמעטו המדריגות הנ"ל, והנה ידוע כי זה א"א בלא נתיצה וכבר עמדו בזה בתשובות רו"א, וידידי הרה"ג מו"ה חיים צבי נ"י דומ"ץ הראה לי בזה תשובת הדר"ג אשר בו הגדיל והרחיב הדיבור וסיים לאיסורא, וראיתי אשר כהדר"ג נקיט חומרא דמתנייתא מפני דברי הר"מ במנין מצוות אות ס"ה אשר כולל בלאו דלא תעשון וגו' ג"כ ביהכ"נ וביהמ"ד ומשמע בהדי' דגם הני דאוריית' וכן האריך בזה בשדי חמד וגם בת' דברי חיים רמז עלי'. וחידוש באמת על הפרמ"ג שנסתפק בזה וכש"כ בת' האחרונים דפשיטא להו דהוה רק מדרבנן ועיי' בחת"ס חאו"ח סי' ל"ב, ולענ"ד אפשר לומר לפימ"ש בביאורי מהרש"ל לסמ"ג דפשטא דקרא משמע נתיצה ואיבוד לגמרי אלא שבספרי דרשי אפי' באבן א'. והנה אם כי נתיצה ודאי במשמעה אפי' באבן א' דמ"מ בכלל נתיצה כמו שמצינו בתנור וכיריים אבל לשון איבוד ודאי משמעותי' לגמרי כמ"ש בע"ז דף מ"ה שצריך לשרש אחריה ולמ"ד א' לכנות לה שם היינו ג"כ איבוד לגמרי, והשתא י"ל דלשון הרמב"ם אסור לאבד בזה כולל ג"כ ביהכ"נ וביהמ"ד והראי' כי בפ"ו

מהל' יסה"ת גבי נתיצה כתב אפי' אבן אחת וגבי ספרי הקדש ופירושיהן לא כתב רק לשון איבוד ואינו מפרש כלום משמע דעיקר איסורו איבוד לגמרי אע"ג דבריש פ"ו שם גבי קדושת השם כתב ג"כ לשון איסור מאבד והא פירש' בסמוך מיד אפי' אות אחת ול"פ כן גבי שאר ספרים ופשיטא דיש לחלק ביניהם דבשה"ק אפי' אות הוה ככלו כמובן מעצמו, וא"כ י"ל דביהכ"נ וביהמ"ד דומה לשאר ספרי קדש דאינה קדושה גמורה כמ"ש הרמב"ן והר"ן במ' מגילה ועיי' בב"ש סי' מ"ג, ועוד כולל ג"כ בל"ת הנ"ל ספרי קדש ובכ"מ פ"ו שם וכן בתשב"ץ סי' ב' הוכיחו דאינו רק מדרבנן דהיינו אם הם בלא כתיבת שה"ק כגון מגילה או אפי' שאר סה"ק שהם בלשון תרגום, וא"כ לפי"ז היו דבריו סותרים במ"ש במנין המצות, וכהדר"ג מתרצ' דאיסורו מה"ת מ"מ אין לוקין וי"ל בסה"ק למה אין לוקין עכ"פ אפי' אם לית בי' שה"ק כמ"ש התשב"ץ ואם משום דאינו רק מריבוי דקרא ממ"ש לית כן לה' אלקיכם כמ"ד בשאר דוכתי כל לה' הא כבר כתב הרמב"ם בספר השרשים שורש ב' שאין למנות במנין המצות במה דלא ילפינן רק מריבוי דקרא, ואם נאמר כמ"ש לענ"ד לחלק בין איבוד לגמרי למקצתו הוה ניחא אלא שהלשון איבוד לא הוה שוה אהדדי:

**והנה** לא באתי לפלפל בפרט מה שראיתי כהדר"ג צלל במים אדירים בפלפולו העצום אך ורק להלכה למעשה ידוע כי בשו"ת האחרונים הקילו בענין זה כמ"ש בת' חסד לאברהם ח"ב סי' י"ד שהתיר למען לתקן והרחבת החלונות בביהכ"נ של רמ"א בק"ק קראקא וכן בת' ברכת רצ"ה סי' ק"ג וכן בת' דברי חיים ח"א סי' ג' וח"ב סי' י"ג וכן נוטה דעת התשב"ץ ובס' החינוך פ' ראה דשאר סה"ק מותר למחוק ע"מ לתקן והביאו ראי' מס"ת שמותר בכ"מ למחוק ע"מ לתקן רק בשה"ק לא הותר והיטב הסביר בדברי חיים לחלק ביניהם עיי"ש, ועוד הביאו ראי' מבנין הורדוס שסתר לבנות מחדש ורק למען פאר והדרה, ועוד י"ל בחת"ס סי' ל"ב ול"ג לפימ"ש במ"ש האיך מותר לבנות ביהכ"נ דהיינו בחזי בי' תיוהא ואח"כ להרוס הישנה דהא איכא עכ"פ נתיצת אבן ותי' עפ"י מ"ש מהר"י אסכנדרי לחלק בין אבני מזבח לתיקון שה"ק משום דשם א"א בענין אחר משא"כ בס"ת אפשר לסלק היריעה, וא"כ בביהכ"נ שאינו מותר רק בחזי בי' תיוהא שוב הוה כא"א בענין אחר, וא"כ לפי נ"ד דהוא משום להרחיבה ולדעת הרא"ש בב"ב הוה כחזי בי' תיוהא ושוב הוה כא"א בענין אחר, ובכ"ס סי' י"ז סמך עיקר ע"ד הרא"ש הנ"ל ועיי' בתשו' מהרי"א כיו"ב מצרף דעת הרא"ש, והנה בת' דברי חיים סי' י"ג הוסיף בעצה נאה למכור המקום שצריך לזה בזט"ה במא"ה עפ"י דברי מ"ב שהביא במג"א סי' קנ"ג דבזה"ז מותר גם בכרכים ובזה הדבר שאין תועלת יותר לאינשי דעלמא דהא הביהכ"נ

נשאר עכ"פ להתפלל כמו שהי' לכ"ע מותר וממילא נצל ג"כ מאיסור דל"ת, וא"כ ודאי יש מקום להתירא בנ"ד לעשות כן, והנה ביום א' העע"ל הי' ישיבת אקרו"ט בענין זה ואמרתי להם כי לשנות המקומות מצפון ודרום למזרח בשום אופן איני מניח לשנות, ורק מה שנוגע להלכה לענין איסורא דנתיצת אבנים במדריגות הנ"ל אכתוב דעתי לא' מגדולי הדור והם בחרו להגאון האדיר אב"ד דק"ק לעמבערג נ"י וכן נשאר הדבר לשאול פיו, ואמרתי בדעתי מה מקום לשאלה זו אם כהדר"ג אסר והוה כחכם שאסר ואין חבירו רשאי להתיר ע"כ אמרתי ארצה פני הדר"ג אם מחזיק בהוראתו לענין ואופן הנ"ל ג"כ היינו עפ"י ת' דברי חיים למכור המקומות הנ"ל בזט"ה במא"ה וקדושתן יהי' חל תוספת המקום שיבואו במקום רחב' שיהי' נקני' במעות מזומנים כמ"ש בתשובה הנ"ל, וראיתי עוד במ"ש הדר"ג במ"ש המג"א סי' ק"נ בשם הזוה"ק ברמזי המדריגות ודברי אמרי אש סי' ז' והנה כאן אינו רק ה' מדריגות לבימה מ"מ גם לזה יש מקום לתיקון דהיינו ע"י כי המדריגה א' אשר תתמעט ע"י רצפה חדשה ותרחיב שטח הרצפה יש מקום להוסיף מדריגה אחת למעלה בין מדריגה לבימה וכמ"כ בהיכל וה' ינחנו במעגלי צדק להקים על תו"ע ונזכה לעלות הר מרומים בקרב הימים כא"נ הטהורה וקדושה ונפש עבד לעבדי ה' כל הימים.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן לב

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגדול בנש"ק וכו' כש"ת מו"ה פנחס זעליג הכהן נ"י בק"ק קליינוואַרדיין יצ"ו.

**ע"ד** שאלתו בעיר אשר גדולה ומקצה לקצה אפשר שהוא יותר מתחום שבת ומביאים תבשילין של הטמנה ע"י גוי במסלת עלעקטע"ר אם מותר לילך כל העיר כלו, והנה במס' עירובין ר"פ כיצד מעברין דמודדין מחוץ לעיבורה של עיר ע' אמה א"כ משמע להדי' דעיר עצמו אשר שבת' כד' אמות וגם נותנין קרפיף לעיר ואפי' בג' כפרים משולשים וממילא מוכח אפי' אינו מוקף חומה ועיי' בדף נ"ה ביושבי צריפין שאינו קבוע דירתן מודדין מפתח בתיהם ושם בפירוש דשאר עיירות כולם כד' אמות וכן כתבו ופסק הרמב"ם להדי' בפכ"ז מהל' שבת ה"ב שאין חילוק בין מוקפת חומה או אין מוקפת חומה, ובתניא סי' צ"ו סעי' די נתן טעם לדבר כיון דאין הבתים מרוחקים זה מזה שבעים אמה הוה כמובלע זה בזה והוא כדירה א' וכן בקש"ע סי' צ"ה סעי' ג' נתן טעם וסברא הנ"ל, ומדברי ש"ע יש להוכיח דהא אפי' בבורגנין שאינן רחוקים שבעים אמה כך הלכה, ובנ"ז יש לדון כמדומה מעיר פעסט מקצהו עד קצה עיר אפען יותר מע' אמה, וגם י"ל

דטלטול ע"י גוי דפשיטא שצריך לטלטול ד"א ברה"ר וגם הנסיעה על הבאה"ן ישנו עכ"פ ב' שבותין, וידוע מ"ש המל"מ בה' מלוה ולוה דשני שבותין הוי כאיסור תורה, ועיי' במ' עירובין דף ל"ד במתניתן נתנו במגדל וכו' ושם בגמ' דף ל"ה דב' שבותין חמירי ועיי' ברע"ב במשניות שם ואצ"ל פני כת"ה, ואסיים בכל חתמי ברכות, **ידידו דוש"ת**,
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן לג

**ב"ה אול"י ה' לס' בא תר"צ לפ"ק מאד יצ"ו.**
**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הג' וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה ישראל לעבאוויטש נ"י מו"צ בק"ק זעכטא יצ"ו
**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי בענין אשה הממונית על טבילת נשים במקוה טהרה שעומדת למעלה במדריגה עליונה להשגיח והמקוה עמוקה כמו י"ב מדריגות והחוש מעיד שא"א להשגיח שלא ישאר שער א' מראשה עלי שטח המים והיא אומרת דע"י עלעקטעריש"ע בעלייכטונ"ג רואה וקשה להאמין ולענ"ד הא אפשר לבא על הבחינה לגלח שער אחד להשים על שטח המים ממקוה אם נראה ממדריגה העליונה הנ"ל ע"י עלעקטעריש"ע בעלייכטונ"ג ופשיטא דלא יראה ומעתה כי ברור הדבר פשיטא דיש להעבירה ממעמד הנ"ל ועיין בספרי הקטן לבו"מ ח"ב סי' פ"ג ובמהדורא תליתאי סי' י"ט וסי' כ"ו כיו"ב והבאתי שם דברי שו"ת רע"א סי' קי"ד ומ"ש בדרכ"ת סי' קצ"ח וכולם מסכימים להעבירה מהתמנות הנ"ל ואצ"ל בכיו"ב כמ"ש בתשו' הרשב"א דטהרת מקוה צריכה להיות כשרה לכ"ע, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן לד

**ב"ה אוליי ג' פ' תצא תפר"ח לפ"ק מאד יצ"ו.**
**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הג' בנש"ק וכו' כש"ת מו"ה נפתלי בריסק נ"י אבד"ק באיום יצ"ו.
**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי הנה מ"ש לענין חדשות במ"ש "ראדיא" אשר על ידו באה השמועה מרחוק כמה מילין כידוע ומפורסם אם מותר להיות נוטה אוזן לשמוע דברים המדברים שירים ונגן ניגוני' ביום ש"ק והביא דברי שו"ת יד יצחק ח"ג סי' שכ"ב לענין פאנאגרא"ף ועיי' כיו"ב בשו"ת מהר"ם שיק בענין עלעקטע"ר עיי"ש בסי' קנ"ז והוא דבר קשה להורות בדברים שהם בסתרי טבע, והנה בשכנותי ישנו כאן א"י אשר בחצרו כל הנ"ל ושלחתי הבחור אשר בביתי למען הבין הענין והנ"ל ציין וצייר לי מלאכת המכונות

ובחלק א' ציין ג' כוסות של זכוכית אשר ע"י משיכה הצורך להדליק כח העלעקטע"ר כמו עלעלטע"ר דעלמא שהם מסייעי' להשמועה, וא"כ לפי"ז אין שום היתר, ואם כי כתבתי היתר בהדלקת העלעקטע"ר בעש"ק היינו עפ"י מ"ש במ' שבת ד' קכ"ב לענין מרחץ דאם רוב גוים מותר וה"נ עלעקטע"ר דעלמא הא איכא רוב גוים שמשתמשין בו אבל כאן הא בעבור זה הרוצה לשמוע נדלק ונעשה ואסור ליהנות ממנו כן נלע"ד, ואסיים בכל חתמי ברכות.

**ידידו דוש"ת.**

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו.**

## סימן לה

**ב"ה אול"י ג' פ' יתרו תרפ"ט לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה יוסף שלמה נ"י אבד"ק העדיעס יצ"ו.

**יק"מ** כת"ה בא לידי ובענין הנשאל היה כתוב בספרים כמ"ש בחיבורי בס"ד ועיין בח' ח"מ סי' ט"ל שם הוספנו קצת דברי' לענין מוך בשעת תשמיש ולע"ע ראיתי בס' טיב גיטין להגאון מרן מהר"ז מרגליות זצ"ל שם בסוף הספר בהגהות על סימני אה"ע מתיר ג"כ בשעת הדחק שלא להוציא אשה מבעלה ועיין בשו"ת אהל אברהם להגאון מגארבע ז"ל כו"כ תשובות בסוף הספר מגדולי הדור וקצתם ג"כ מתירי' אפי' בשעת תשמיש ושם דבר יקר משמי' דהגאון האדיר מו"ה שמעלקי ז"ל שהי' אבדק"ק סעלעש עפ"י דברי הרשב"א מ' שבת ד' קל"ג גבי מילה בצרעת דמקשי' בגמ' למ"ל קרא דבר שאין מתכוין הוא והקשה הרשב"א מהו שאין מתכוין ודאי מכוון הוא לקצוץ אלא שאין מתכוין לטהרו וזה הוה בכלל מלאכה שאי"צ לגופה ומנ"ל דשייך גם בשאר איסורין, ותי' דודאי אם כתב' התורה לא תקצוץ הכי הוה אבל הא לא נאמר רק השמר בנגע הצרעת דהיינו שלא יטהר עצמו רק עי כהן לעומת זה הוה דבר שאי"מ דהא לא מכוין לטהר, וה"נ הא בתורה לא נאמר לא תשחית זרע רק משום מצות פו"ר אסור להשחית לבטלה לזה הוה דבר שאי"מ בענין תשמיש ע"י מוך דודאי אינו מכוין עיי"ש ועיי' עוד שם ועיי' חת"ס חיו"ד סי' קע"ב והנני לסיים בכל חתמי ברכות

**ידידו דוש"ת.**

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**

## סימן לו

**ב"ה יום ועש"ק פ' תצא תרפ"ו לפ"ק מאד יצ"ו**. ברכת כוח"ט לתלמיד חביב ותיק היה הרבני החרוץ המופלג בתו"י מו"ה דוד סג"ל נ"י. הנני במודע כי יק"מ בא לידי והנה בענין נוסח ספרד ואשכנז כבר הלכו בו נימושות עיי' תשו' מרן חת"ס או"ח סי' ט"ו וט"ז ומ"ש בתשו' דברי חיים ותשו' מהר"ם שיק ואחרי' בת' שערי צדק סי' ו' וסיים כי בזה"ז בוחרי' בנוסח ספרד יען כי צריך לכלול תפלתו בתפלת צדיקים ובזה"ז רוב צדיקים מתפללין בנוסח ספרד וכוונתו כי באה"ק וכן בבבל דמשק מצרים ובכל מדינות טורקיי מתפללי' נוסח ספרד ונוסף מדינת גאליציען וכן במדינת רוסיא כידוע ותו אין בידי ועיי' בספרי לבו"מ ח"א סי' י"ד ומ"ש במפתחות שם, אוה"נ דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו**.

## סימן לז

**ב"ה תרפ"ו לפ"ק מאד יצ"ו**.

כתקוע שופר לחיים טובים ומתוקים יכתב ויחתם לאלתר בשש"צ ידידי כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה צבי הירש הכהן נ"י אבדק"ק דערעמשקע יצ"ו.

**הנה** אשר הציע לפני בענין אשר כת"ה מתפלל מוספין לפני התיבה והמנהג כי האב"ד מקרא התקיעות כמ"ש במט"א אם לא הוי העסק והנה אם עובדא בידו ממנהג של הגה"ק מהר"ש אבדק"ק סעליש זצוק"ל שהי' ג"כ ש"ץ והי' מקרא התקיעות ודאי די לסמוך, אך מ"ש ממ"ד במס' ר"ה דף ט"ז וד' ל"ד אמרו לפני מלכיות וכו' לא אדע מה שייכות זל"ז דשם קא' בגמ' על הפסוקים והברכות אבל להקרות הלא מבואר ברמ"א סי' תקפ"ה דהוי משום שלא יטעה אבל בכלל אמרו לפני האיך מרומז ומשום כוונה ג"כ מבואר בשלה"ק בה' ר"ה הביאו המג"א סי' תקפ"ה הנ"ל אם כן הי' מקום לדון אם לא הוי הפסק, ונלענ"ד עפ"י מ"ש הרא"ש בתשובה ככל ד' הביאו הפר"ח שהקשה האיך לא הוי הפסק למקרא עצמו בין ברכה לתקיעה כלומר שמיד אחר הברכה קודם שיתקע מקרא תקיעה ראשונה ותי' דהוי כמו גביל לתורי דמבואר במס' ברכות פ' כ"מ דלא הוי הפסק משום דאסור לאכול קודם שיאכיל לבהמתו, ובפר"ח כתב דהוי כמו טול ברוך, והא הפסק בין ברכה לתקיעה חמיר ההפסק כמ"ש המג"א בסי' תקצ"ב עיי"ש ס"ק ג' וס"ק ה' דמדמה לי' ממ"ש בסי' קס"ז לענין הפסק בין ברכה לאכילה ומסיק דבענין התפילות בין ברכה לתקיעות הוי הפסק וצריך לחזור ולברך ורק בין התקיעות עצמן ל"צ כמ"ש בסי' קס"ז הנ"ל רק אם הוא צורך כמו להביא שופר הוי כמו הביאו מלח או גביל לתורי דלא הוי הפסק וא"כ דברי הרא"ש מובנים דעכ"ח צ"ל דהוה כמו גביל לתורי או טול וברוך משום

דמקרא בין ברכה לתקיעה ראשונה, א"כ כש"כ וק"ו במקרא באמצע הברכות דלא הוי הפסק דהא בסי' ק"ד מבואר דבש"ע בהפסיק באמצע אינו חוזר לראש רק אם שהה כדי לגמור את כולה, אלא דלכאורה י"ל דמ"מ הא צריך לחזור לראש הברכה שהפסיק בה, אלא הא כתב שם בט"ז דבין ברכה לברכה אי"צ תיקון וכמ"ש בל"ש שם דודאי מתפלל להלן ממקום שפסק דלא שייך לומר דיחזור לברכה י' דהא התפלל שם כהוגן, וא"כ ה"נ דמקרא בין ברכה לברכה בין **מלכיות** לזכרונות ולשופרות וא"כ שפיר הוי ק"ו כנלענ"ד:

**ב) וראיתי** מ"ש כת"ה במ"ש בלבו"מ ח"א סי' מ"א ע"ד הגאון מהרמ"ב ז"ל במ"ש דקבוע עפ"י רוב לא מקרי קבוע ומיישב בזה קושי' הר"ש מקינון מנחל איתן והעירותי מדברי הש"ך סי' ק"י דאמרינן קבוע כמע"מ בין לקולא בין לחומרא וכגון ט' חניות מוכרות בשר נבילה וא' בשר כשר, והא הוי עפ"י רוב, דיותר הוי ראי' ממ"ד במס זבחים פ' התערובות דמקשה ונמשיך חד מינייהו והשיב דהו"ל קבוע, והא החטאת אינו רק עפ"י רוב, לענ"ד אין משם ראי' דהא לא הוי טבוע דאורייתא רק דדברים חשובי' ובע"ח אינם בטלים ועשאוהו כמו קבוע כמ"ש התוס' גם בחולין ד' צ"ה דקבוע לאו דוקא דאינו רק במכר כמו מקולין, א"כ ודאי י"ל דהחמירו גם אם הוי עפ"י רוב. אבל דברי ש"ך הם דהוי חשוב קבוע דאורייתא וכמו בוארב לו וכו' דפטור, ואין אתי פנאי לטייל וכו' **ידידו דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן לח

**לכבוד** הרבני המופלג בתו"י כש"ת מוה' שמואל מיללער נ"י.

**מ"ש** לענין ע"ח דא"א לשכור וגם מטעם הממשלה דאין ביד בע"ב להוציא ולהכניס מי שירצה רק בתנאים וברשותם עיי' באו"ח סי' שפ"ד לענין חיל המלך בדירת היהודים שנכנסו בחזקה שכ' המג"א סק"ב דה"ט שאוסרים גם בחזקה אם כי בסעי' א' שם כ' המחבר דבחזקה אינו אוסר דשאני ח"ל המלך דדינא דמלכותא דינא ואם יש לישראל רשות להניח כלים בבתיהם אינם אוסרים וכמו בסי' שפ"ב סעי' ח"י עיי"ש:

**ב) ומ"ש** לענין מחט או קוץ בקורקבן מצד א' במקום הדק לדעת הכנפ"י שהובא בשו"ת מהר"ם שיק חיו"ד סי' ס"ז וכמ"ש הש"ך בשם רי"ו וסמ"ק דגם ביה"כ במקום הדק אסור לדעת רשיז"ל כמו בהמסס, לענ"ד הא טעמא קאמר דגם ביה"כ במקום הדק אין לו אלא עור א' כמו המסס אבל קורקבן דכל השטח בתוכו ישנו שני עירות שוב לא דמי לא להמסס ולא לביה"כ מקום הדק, וכן ראיתי בס' דעת תורה דבקיבה יש להתיר מצד א' דאינו דומה להמסס דקיבה יש לו ב' עורות ויותר, וושט שאני דאע"ג דיש לו ב' עורות משום דאוכלין ומשקין שוטפין ודחקוהו ועיי' בפמ"ג, ע"כ לענ"ד שאין להוסיף על

הטריפות ולסברת הכו"פ שהביא מע"כ ודאי א"ש בכחא דהתירא, וראיתי דבריו נראין שפיר לתרץ דברי מהרש"א ואין בידי כעת להאריך, אוה"נ דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**.

## סימן לט

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון כש"ת מו"ה יהושע העשיל הלוי נ"י אבד"ק טעראצאל יציו.
**ע"ד** המקוה במ"כ שאינו מגיע לשיעור טבילה כמ"ש ביו"ד סי' קצ"ח סעי' ל"ו וראיתי בתשו' אמרי אש סי' ע"ח שהגיד צערו בזה וכאשר הי' בק"ק פ"ב הערה עד"ז פני מרן חת"ס כי כן עקא זו בכמה מקומות וראה לפי"ד שאינו חמור כ"כ לפניו ואמר לפניו מפני מה הלא הם דברי הרשב"א ומהרי"ו בלי חולק ויען כי באו נכבדים לקבל פניו לא הי' פנאי לישא וליתן עוד בדבר עד כי מצא בדברי התוס' מס' יומא דף ל"א ד"ה אמה ושם בדבריהם דכה"ג הי' יכול לטבול אפי' בגובה רק אמה דרך שכיבה או ב' אמות בדרך ישיבה ועד"ז החוש מעיד כי דרך ישיבה יותר מקמיט מטבילה דרן שחיי' אם המים אינם גבוהים רק עד הטבור, אלא לדברי ט"ז בסי' קצ"ח ליכא ראי' דהא לדידי' אם נכנסה לתוך המים עד צווארה דהמים מקדמין ואח"כ תטבול גם דרך שחיי' ליכא חששא, א"כ י"ל דכן עשה ג"כ הכה"ג, ולדברי הנקה"כ שחולק ע"ד ט"ז שוב איכא ראי' הנ"ל, א"כ תעשה שתכנס למים עד צווארה ואח"כ תטבול וכן צוה על בעלי מקואות כי יזהרו הנשים העומדים על הטבילה שתעשו כן בנשים הטובלים, והנה במקוה במקום כת"ה לא אוכל להבין מתוך הכתב אם יועילה הך תקנה אם מגיעים המים לכה"פ עד הטבור יען כי לא הי' בידי לקרות **וכו' ידידו דוש"ת**.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**.

## סימן מ

**ב"ה אוליי ו' עש"ק פ' וישלח תער"ג לפ"ק מאד יצ"ו**.
**שוכ"ט** על ראש חביבי ה"ה בחור כארזים חתן תמים למעלות חריף ובקי טובא יו"ש מו"ה נתן בוימהאפט נ"י בק"ק מעזעלאבריץ יצ"ו.
**עתה** באתי ע"ד העובדא במי ששכח בקדירה חמוצה קיבה קרושה מלוח עד מאוד ועבר עליו הפסח מהו לענין ליהנות ממנו אחה"פ, ואתה מפלפל בכמה ענינים בסברות וחידושים נכונים בבקיאות רב, והנה בעיקר ההלכה אם מה שנאסר ע"י טעם שאין בו ממש כלל רק טעמי' דעת הח"י בסי' תמ"ב שאינו עובר עלי' ומותר לאחה"פ ובחמד משה חולק עלי' ודעת מרן חת"ס באו"ח סי' ק"ח כדעת החמד משה ועיי' בספרי חאו"ח

סי' ע"ט, ובס' מקור חיים להגאון בעל חוו"ד פשיטא לי' כדעת הח"י, וראיתי בא"ר סי' תמ"ב שדעתו לחלק אם בכלי זה הי' מבשלים רוב חמץ עד כי בטח שלא הי' ששים בהיתר אז נוטה לאסור משא"כ בלא"ה וכמ"ש בתוס' פסחים ד' ל' דטעם שבכלי לא חשוב רק משהו דהא איירי שם ג"כ בקדירות ופשיטא דאין מבשלי' בתוכן כלו חמץ דיש בו תערובת מים ובשר וכיו"ב וגם העיסה שדרך ליתן בתוך הרוטב אשר בטח חמץ גמור, ועיי' בת' מהרמשי"ק סי' רי"ח וצ"ע שם שלא העיר בזה, ואפשר עוד לצרף להתירא לפימ"ש ביו"ד סי' קי"ד בסופו ע"ד הרשב"א שהי' נזהר מכרכום משום חוטי בשר נו"ט שמערבים בו ובש"ך שם למד היתר לדידן דחזינן דרובו כרכום ואם אפי' יש בו מיעוטא מחוטי בשר הנ"ל בטל ברובא, והקשה שם בדגו"מ דהא הוה מבשא"מ וצריך ששים ותי' כיון שאין דרך לאכול כרכום לבדו כי אם ע"י תערובות אשר בטח יבא לידי ביטול בששים אז גם מבשא"מ בטל ברוב ואין בו משום מבטל איסור לכתחילה עיי"ש, וא"כ כש"כ לענין חמץ שעבר עליו הפסח דאם נתערב לאחר החג ביטולה קיל מאוד כמ"ש בסי' תמ"ז סעי' י"א ורק בנתערב קודם הפסח צריך ביטול כשאר איסורין, עכ"פ בזה ודאי יש לסמוך אסברת דגו"מ דהא הקיבה קרושה אין דרך לאכלה כלל כמו שהיא רק בתערובות להעמיד קום החלב לגבינה ודאי בטלה בששים, ואם דהוה דבר המעמיד ידועי' דברי הרדב"ז הובא במג"א סי' תמ"ב דבגבינה שהועמד בקיבה שבלועה מכלי חמץ לא שייך בו משום מעמיד דהחמץ אינו מעמיד עיי' במחה"ש שם:

**ועתה** באתי להשתעשע בדבריך במ"ש כי בת' רע"א הקשה דברי המחבר אהדדי דביו"ד פסק כדעת הרשב"א דבנותל"פ בעי רובא לבטל ובאו"ח סי' תמ"ז נוטה להקל ומתיר בנותל"פ עיי' בפרמ"ג סי' ק"ג במשבצות שעמד בזה, ומ"ש ע"ד חו"י וכו"פ בטעם להשיג ע"ד ט"ז וש"ך סי' ק"ה דהיתר שכבוש בכלי לא שייך לאסור דאימתי נעשה כבוש אחר מעל"ע ואז כבר הוה נותל"פ, והשיבו דבולע ופולט לאט לאט, וקשי' לך דהא צונן בצונן א"כ בפסח יאסר בפשיטות בלא כבישה ובאת לחלק בסברות נכונות ולתרץ בפלפול רב כמה קושיות אם כי דבריך המה דבר שכלי ובעיקר קושי' הוא נכלל בדברי חוו"ד סי' ק"ה דמקשה לדבריהם א"כ לר"י דסבר מב"מ לא בטל יאסור בצונן וכן מקשה בשאר דברים שאינם בטלים, ואפשר לומר כיון דאמרינן בגמ' דאפי' כלי בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא בטעם משהו ג"כ לא גזרו, ועיי' סברא כיו"ב בחת"ס סי' ק"ח הנ"ל, ומ"ש בדבר חריף אי דאוריית' או דרבנן הנה א"א לזוז מפסק המג"א סי' תמ"ז ס"ק כ"ח עיי"ש בדגו"מ ומחה"ש כנלענ"ד:

**מ"ש** ע"ד ספרי חיו"ד סי' קס"ז ע"ש חיי דבלימוד תורה לא שייך עוסק במצוה פטור מן המצוה כיון דעיקר לימוד לשמור ולעשות וגם הא מחיוב ללמוד תמיד וכי פטור מכל המצות, הנה מ"ש בשם חיי ט"ס הוא וסברא הנ"ל הוא במקור חיים אשר נספחו אליו הגהות על המגינים בה' מגילה סי' תרפ"ז שם על דברי ט"ז עיי"ש, ומ"ש ע"ד הקושי' שהובא בספרי חאו"ח סי' ע"א לתרץ דברי ש"י מדברי הש"ך סי' ק"י דבריך מתקבלי' והנני לסיים בכל חתמי ברכות, או"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן מא

**לכבוד** ידידי הרב הגאון המובהק המפורסים כקש"ת מו"ה אליעזר דייטש שליט"א אב"ד דקה"י באניהאד יצ"ו.

**אחדש"ה** וכו' ראיתי בס' פרי השדה ח"ד סי' ב' מ"ש על תקנת עזרא בטבילת קרי שהביא דברי כ"מ פ"ד מהל' ק"ש דבטל מאליו ולא ב"ד בטלוה דצריך גדול בחכמה ובמנין, תמוה בעיני שלא הביא דברי הרא"ש במ' ב"ק ס"פ מרובה שתי' דס"ל כריב"ב דס"ל דעזרא לא תקן או שכך התנה שכל דור ודור יכולין לבטלו או שלא נתפשטה בכ"י:

**שנית** מה שמסתפק בחיוב עונה ושוב יהי' אונס בטבילה זו מי שנהג כן האיך יעשה ומדמה לי' למ"ש הרמב"ן בענין מילה בשבת דדחה שבת אם כי דאשתפיך חתמיונ' וצריכין אח"כ לחלל שבת מפני הסכנה דאין כך אלא מה שבשעתה וזמנה כידוע, לענ"ד אין זה עולה בדמיון דהכא לא תקן עזרא שצריך דוקא לטבול רק שאסור בתורה ותפילה קודם שיטבול כמו שמצינו במס' ברכות דף כ"א וכ"ב בכמה תנאים ואמוראים שהיו עי"כ בלא לימוד תורה ותפילה רק בהרהור כידוע, וא"כ רק השאלה אם יקיים מצות עונה שעי"כ לא יוכל למחר לקיים מצות לימוד תורה ותפילה וזה אין ענינ' לדברי הרמב"ן דאיירי לענין לעבור בקו"ע בחילול שבת ע"י מצות מילה, משא"כ הכא שניהם בעשה ולבטלו בשוא"ת זה ענינ' מה שנחלקו הרדב"ז וח"ץ סי' ק"ו במי שאסור בבית האסורים ויכול לבחור איזה יום שירצה לחירות אם יבחר יוה"כ החמור שיבא אח"כ או נימא אין מעבירין על המצות אפי' לדחות את החמורה לאח"ז דשיטת הרדב"ז דאין מעבירין על המצות גם בזה והח"ץ חולק בראיות עיי' שו"ת מחנה חיים ח"א שמיישב דברי הרדב"ז ועיין חיא בכללי המצות ועיין בל"ח בסוגי' זו, והנני לסיים בברכה ומצפה למבשר טוב ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן מב

**ב"ה אול"י ב' פ' תרומה תר"צ לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי הותיק מלא עתיק ה"ה כבוד הרה"ג נפלא ועשה פלא וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה משה יהודא עהרענרייך נ"י מ"ץ בק"ק מארגרעטען יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ומפני ח"כ לא באתי עד הלום להשיב בהלכה שאי"צ לדידי וברב חילך באורייתא בידך לסמוך אדנפשי' בענין שכופין מערכי לשוחט שישחוט ושקיל וטרי ממ"ש ביו"ד סי' ג' דחולין לא בעי כוונה וביאר הרא"ש בפ"ב דחולין ד' ל"א ממ"ש בהפיל סכין וכו' ודעתו כי אפי' כוונת חתיכה ל"צ דבתורה לא נאמר וחתכת ורק שחיטה וזביחה וילפינן מדאיצטרך קרא דמתעסק פסול בקדשים ש"מ דבחולין ל"צ כוונה א"כ ל"צ כלום מענין כוונה אלא דמ"מ צריך כוונה לאיזה מעשה דעכ"פ לא גרע ממה שהי' נאמר ועשית עייש"ה, ולפי"ז קשה להבין מ"ש מהרש"ל דאם נתכוין לעקור שחיטתו פסולה הא מ"מ נתכוין למעשה דלדברי הרא"ש כשר, ועוד דהא מ"מ שוחט כהלכה כמ"ש במ' ר"ה ד' כ"ח במ"ד דמכוון לקרות ופריך בגמ' לקרות הא קא קרי אלמא דעל זה גופא שעושה לא שייך כוונה ותירוצ' דשם לענ"ד לא שייכי הכא דעיקור בגוונא אחרת ושחיטה בגוונא דכהלכה, והנה להלכה ולמעשה ודאי שפיר קאמרת דבברכה ודאי מכוין כמ"ש מדברי הגמ' מ' פסחים ד' קי"ד באכילת מרור, וכן במ' סוכה ד' מ"ב במוציא לולב לרה"ר דדייקו בתוס' דלא מתכוין לצאת עד שבירך עי"ש ואצ"ל לחכם שכמהו:

**ובענין** עשיית סחורה בדברים אסורים כל יקר ראתה עיניך בדברי ראשונים ואחרונים דברים ברורים ואתך המשפט שעושה ב' איסורים ע"י שעשה מעשה טריפה באווזא ע"י דיקור בדקר לפנים ולא ידעתי האיך יטעו בכן, וטוב הדבר לברר ע"י מכתב לכבוד הרה"ג מו"ה משה שווארץ נ"י אם פשטה גזירת המלכות על העופות כי מזמן כביר כתב לי כי רק בשר בהמה שולחי' להם מארץ אשכנז ומעתה נראה כי גם מארץ אחרת א"א גם בעופות, והנני מציין אדרעססע של הרב הנ"ל ואין בידי להוסיף על דברי' ואסיים בכל חתמי ברכות. אוה"נ דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן מג

**ב"ה יום ג' פ' תבא תרפ"ז לפ"ק מאד יצ"ו.**

**לשנה** טובה ומתוקה יכתב ויחתם לאלתר בסש"צ ידידי כבוד הרבני הגדול חוב"ק יו"ש כש"ת מו"ה פנחס ווינשטאק נ"י.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי ואתו הסליחה כי לא באתי עד הלום להשיב דבר כי אי אפשר לי להבין מעשה הכתב וצריך לראות בעין מלאכת אומן הנ"ל, והנה בתשו' בית אפרים חיו"ד סי' ס"א האריך מאוד בענין כיו"ב ומסקנתו להתיר ע"י קטן דרך הגרמא כמ"ש במ' שבת ד' ק"כ הי' שם כתוב על בשרו אם מותר בטבילה דהוה רק גרם, ואפשר דיש מקום להתירו בדרך הנ"ל וכבר גלתי דאין בידי להבין דרך מכתב הנ"ל וכת"ה רב חילו באורייתא ולהתייעץ עם מורה הוראה במקומו, **ידידו דוש"ת**.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן מד

**בעהי"ת אוליי ו' עש"ק ארביסר דאדר א' תרע"ו לפ"ק מאד יצ"ו**.
**שוי"ר** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון חריף ובקי עצום וכו' מו"ה משה סופר שליט"א דומ"ץ בק"ק ערלוי יצ"ו.
**אחדש"ה** במטו מיני ברחימ' רב סליחה כי הייתי מאחר עד הלום להשיב ע"ד חידושי הלכות גבורת' דמשמע מיני' כי טרדות רבות סבבוני בפרט בכמה ענינים שהי' נחוץ לגמרם, ועתה באתי על ד"ת ראיתי כת"ה עומד ע"ד מחלוקת רבותינו ה"ה זקנו מרן בעל חת"ס סי' קפ"ב וק"נ והגאון מהרש"ק בשו"ת קנ"ס בטעמי' דמטהרינן כתם גם בזה"ז עד שיעור גו"ע (ועיי' בנחל אשכול שהביא דברי ראב"ן ובעה"ת דלא מטהרי רק פחות מגריס וכן ראיתי בס' התרומות) ובטעם הדבר הסביר מרן חת"ס דהא הראב"ד בסי' בעה"נ מביא הדעות דל"ג בכתם רק לטהרות והוא השיב עליהם וצ"ל דעיקר גזירתן הי' לטהרות ורק אגב גזרו גם לבעלה כמו בבדיקה ושוב גם בזה"ז דליכא טהרות מ"מ אסורה לבעלה משום דבר שבמנין דגזירתן ל"ב וא"כ די בשיעורן שהי' בזמן גזירת חכז"ל והשיב עלי' בקניס דמדברי ט"ז ס"ק י"ח נסתר כלל זה דהיינו בענין העברת ז' סמנים דס"ל להרמב"ן דדוקא לטהרות מהני ולא לבעלה ולדברי מרן חת"ס הא זב"ז תלי'. ובס' פתחא זוטא מ"ש לתרץ עפ"י סברת הראב"ד דה"ט דהעברת ז' סמנים דאז הוה טומאה בלועה ואי"מ ולא שייך סברא הנ"ל לגבי בעלה ולא תלי' זב"ז ותמוה בעיני שלא הביא דברי הרמב"ן בפירושו למ' נדה בסוגי' הנ"ל ד' ס"א שפירש להדי' בטעם הדבר משום דהוה בלועה ותלי' ג"כ בקפידא וכן פי' בחידושי הר"ן ושם הביא הרמב"ן פסק הרמב"ם שפי' מתניתן גם לבעלה וס"ל דטהרות חמירי עיי"ש, ועוד ל"ז להבין אליבא דהלכתא מה זו קושי' דהא ר"י ור"ל הלכה כר"י ור"י פסק כדתני ר"ח דאפי' בדם נדה ודאי מועיל העברת סמנים דבקפידא תלי' אע"ג דיכול לצאת ע"י דחק ועיי"ש בתוס' וכ"פ הרמב"ם בה' טומאת מו"מ כר"י א"כ אין כאן משום לתא דגזירת כתמים רק בקפידא ובלועה תלי' מילתא וא"כ מה

שייטי' להקשות מהעברת סמנים לענין גזירת כתמים וכת"ה הביא דברי שו"מ מה"ת ואינו תח"י לעיין והנלענ"ד כתבתי, אלא שקשה עלינו דרכ' של רבותינו ממ"ש דאפי' לדעת הראב"ד והפוסקים דקיימ"ל כוותייהו דגזרו כתמים גם בדליכא טהרות ורק משום דאגבן דטהרות גזרו גם לבעלה וכלומר דגם הראב"ד ופוסקי' יודו לסברא הנ"ל ועיי' ת' שו"מ מהד"ת סי' ק"ה וק"ז והא הראב"ד בס' בעה"נ הביא ראי' דגם לבעלה כלומר לענין איסורא ג"כ גזרו מהא דתנן במ' נדה ד' נ"ב דיש בכתמים משום זוב ואפי' לרחב"א דפליג אר"מ מ"מ בג' חלוקי' מודה דיש בהם משום זוב וקאמר שם דהוה ס"ד דמביא' קרבן ונאכל קמשמ"ל ומראי' זו ניכר דהוה גזירה בפני עצמה לבעלה דמה נ"מ לטהרות לענין הבאת קרבן זיבה, ובאמת בס' בעה"נ לא הוזכר כלל דהוה עיקר משום טהרות ולבעלה אגב' וצריך לי רב להבין דבריהם הק' וצל"ע:

**ב) עמד** כת"ה על המחקר במאי דקיימ"ל באו"ח סי' ש"ב במנער טליתו מן הטל, או מן העפר לדעת הרמ"א כס' רש"י ז"ל מ' שבת ד' קמ"ז, ודוקא בבגד שחור ומקפיד עלי' ודיין מר ניהו רבה האיך הוה בשאר צבעונים כגון דונקעלגרי"ן בלו"י וכיו"ב ובגמ' הא אמרינן אבל חיורי וסומקי לל"ב וא"כ בשאר צבעונים מה הוי עלה ותולה במחלוקת התב"ש והנוב"י שחולקי' במראות הריאה שלא הוזכרו בגמ' לא לאיסור ולא להיתר וכן בהגהות יד שאול אתי' עלה במראות הדמים (ועיי' מ"ש בס"ד בספרי חיו"ד סי' ק"י וסי' קי"א) וצ"ע אם יש בזה סברא לדמות מילתא למילתא דשם דיינינן כלקותא דעכ"פ הוה איזה שינוי וחולי אלא שהספק אם הדרא בריא אבל בנ"ז תלי' אם מתקלקל המראה או לא ומעתה אם בסומקי לא מתקלקל למה נימא בשאר מראות דמתקלקל, וראיתי בש"ע הרב בעל התניא שפוסק בהדי' דהה"ד בשאר צבעונים אין לחוש וכן בס' נזר ישראל עה"ל שבת פוסק להדי' כן ועכ"ח ס"ל דמ"ש בחיורי וסומקי לא דברו אלא בהוה דכך הי' דרכן של צבע הבגדים בזמן הש"ס כמ"ש במ' יבמות סי' כליו בחיורי וסומקי דהוה סימנים גרועי' ולכ"ע אינם סימנים משום דשכיחי בגדים כיו"ב בזמן ההוא:

**ג) מ"ש** ע"ד תשו' מהרי"א חיב סי' רנ"ה ע"ד הרמב"ם בהל' מלכים בב"נ שהי' מתעסק שדימה שהיא אשתו או פנוי' ונמצא א"א שפטור והתפלא מי עדיף מישראל דקיימ"ל דשאני חלבים ועריות שחייב משום דנהנה והמה כת"ה דחיוב ש"י אינו לענין מזיד רק שחייב קרבן כמו שוגג אע"ג דמתעסק לענין שבת פטור ובב"נ דלא שייך קרבן פטור וגם בעיני יפלא מה עלה ע"ד הגאון רבש"י, ואפשר בדעתו כיון דבאומר מותר הוה לי' מזיד דהי' לו ללמוד והא בישראל הוה שוגג וי"א דהוה כאונס כמ"ש בט"ז סי' צ"ט ורק בב"נ גרע כמ"ש במ' מכות, א"כ הה"ד לענין מתעסק הי' לו למידק ולברר, אלא דנראה שלא

עד"ז כוונתו דהא מדמה לי' לישראל, ועוד תימה שם בדברי תשובה הנ"ל במ"ש במי שנתכוון לאיסור ועלה בידו היתר אם יש איזה נדנוד עבירה ולא הביא גמ' ערוכה עובדא דסוף מ' קידושין ד' פ"א ע"ב ושם נסתייע ממקרא הנ"ל וכבר כתב בתשו' צ"ל דמה"ט הוה ס' טריפה דשיל"מ כידוע.

**ד) וע"ד** קביעת מזוזה בברכה לפני ל' יום אפשר כיון דעכ"פ יכול לברך כמו בטלית שאולה לדעת המג"א דהוה כמו מעשהז"ג לנשים עיי"ש בה' ציצית י"ל לפימ"ש בת' אחרונים דאי"מ על המצות אפי' במצוה מובחרת יותר לאח"ז ה"נ דכוותי' ואין אתי פנאי כעת לברר יותר לענ"ד. ומ"ש ע"ד ת' פני מבין והנה אינו תח"י וגם ת' מהרש"ם ח"ב אינו תח"י, בפשיטות י"ל מקביעות מדרבנן כמ"ש הרמב"ם פי"ד מה' מעשר החמירו דהוה כמקח דהא בירושלמי גם בדמים לחוד הוה כמקח, ובמ' דמאי פ"ד נראה דצריך משיכה לענין שצריך לחבר לעשר, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן מה

להנ"ל.

**הנני** ע"ד וכו' והרופא נאמן ישלח לו מהרה רפואה שלמה מיוצר המאורות, ועתה באתי מ"ש במכתבי פני כת"ה ע"ד מחלוקת שו"ת זקנו מ' בעל כת"ס סי' קל"ט ות' שו"מ בענין אם הסיר הדלת מצירי הבית למ"ד דפטור מן המזוזה שוב צריך לקבוע מחדש דהוה תולמה"ע ואינו דומה למ"ש באו"ח סי' תרכ"ו בהסיר הגג או הסדין מעל הסכך חוזר לכשרות' דשם אין פסול בסכך רק ד"א מונע משא"כ הכא יש פסול בגופ' של מצוה, והנה תמוה בעיני שלא הביא דברי מג"א סי' כ"ג דשם בארה סברא זו ע"ד הלבוש במ"ש בדברי ב"י למ"ד דקשירת הציצית נפסלי' מה מהני אם מתירי' אח"כ דהוה תולמה"ע והשיב עלי' מסי' תרכ"ו הנ"ל דלא הוה תולמה"ע כיון דתחילת עשיית' הי' בהכשר והשיב עלי' במג"א לחלק בסבר' הנ"ל (ובאמת גם בלבוש עצמו הזכיר סברא זו לחלק רק שסיים דזה דוחק), ומ"ש בכת"ס לראי' מסי' ט"ו דנקרע בתוך ג' לא מהני תפירה ועכ"ח מטעם הנ"ל לא זכיתי להבין עד שנביא ראי' מתוך ג' נביא ראי' מחוץ כג' דיתפור שהביא במג"א סי' ט"ו סק"ג משם ראי' דמהני תפירה ולא הוה תולמה"ע כיון דתחילתו הי' בהכשר וצ"ל עכ"ח דתוך ג' היינו טעמי' כיון דלא נשאר עלי' סם בגד הוה כתחילת עשייתן בפסול וכמו תולה חתיכת בגד ממקום אחר עם הציצית, ושוב עיינתי במחה"ש ופרמ"ג שמחלקי' כמ"ש בת' כת"ס דחוץ לג' לא נפסלו הציצית ומהני תחילת עשייתן בהכשר משא"כ תוך ג' נפסלו גוף הציצית, ולפי"ז לענין מזוזה בהסיר הדלת הי' צ"ל

דנפסלה המזוזה עצמה וצל"ע, ובאמת בפ"ת סי' רפ"ו הביא בשם תשו' הר הכרמל לענין סוכת החג בהסיר התקרה למען הסכך אי"צ לקבוע המזוזה מחדש ועכ"ח ס"ל דלא נפסל המזוזה בכך והוה כמו נקרע חוץ לג' שרק הטלית גרם וכיון שנשאר שם בגד עלי' לא נפסלו הציצית ורק לבגד אחר פסול משום תחילת עשייתן, ואפשר די"ל דה"נ יש לחלק בין דלת זו או להביא דלת אחר וצל"ע, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן מו

**עוד להנ"ל.**

**הנני** במודע ותודה על ברכת מנחתו וכו' ועתה באתי על ד"ת ורק אפס קצהו ראיתי להשיב כי בחד כרעא אני בעגל' לשום לדרך פעמי מרחץ פלוהאנושוויטץ ברצות ה' דרכי איש, וראיתי הקשה כברזל על פירשיז"ל מ' קידושין ר"פ ג' ממ"ש כל הכלים יורדים לידי טומאתן במחשבה ופירשיז"ל כגון כ"מ הצריכי לשוף לשבץ ולכרכר כמ"ש בתוספתא הובא במ' חולין ד' כ"ה ואם חשב שלא לשבץ וכו' מ"מ מק"ט, וק"ל דהא משנה שלמה תנן במ' כלים פכ"ו דכ"מ שיש חסרון מלאכה לא מהני מחשבה רק בעוצבה והנה ברשב"א בחידושיו פירש ג"כ כפירש"י ז"ל ובחי' הריטב"א הרכיב ב' פירושים יחדיו, ולע"ד צ"ל דאין זה חשוב חסרון מלאכה כיון דאינו רק לנוי כמ"ש במ' חולין ד' כ"ה והא בכלי עץ ישנם ג"כ הצריכים גירור ושיפה כמ"ש התוס' ממ' סנהדרין ד' כ' וברא"י הקשה שם דמשנה שלמה היא במ' כלים פט"ז במטה, והא בהך מתניתן גופא תנן בסיפא גמר שלא לשוף מק"ט אלמא כיון דהכלי נגמר בתוארה הצריך ואפשר עכ"פ להשתמש בו ל"ח חסרון מלאכה והא ראי' מפורשת לדברי רש"י ז"ל מהך מתניתן כנלע"ד דשאני עוצבה דחסרון מלאכה ממש לענין תוארה כהנ"ל:

**ב) וראיתי** מ"ש כת"ה להשיב ע"ד ת' גורן דוד לענין ח"ש אם חשוב או"נ וכבר הציע לפני מך ערכי פלפול עצום במכתבו הקדום ומ"ש דהנאת ח"ש לא שוה לכ"נ לענ"ד אין הדבר לפי הכמות אלא לענין איכות הנאה כגון מוגמר כמ"ש חכמים ע"ד ר"ג אבל אם האיכות שוה לכ"נ אין חילוק בין רב למעט וכי נימא מי שצריך להחם מים לרחיצה או לחמם גופו יש הצורך לו חמימות ביותר וצריך לעצים מרובים להבעיר ויש די לו במיעוט' וכיו"ב, וגדולה מזה אמרינן במ' כתובות ד' ז' דצבי מקרי שוה לכ"נ וצ"ל כמ"כ דבל"ז מי לא סגי בשאר בשר כנלענ"ד:

**וראיתי** מ"ש בפלפול עצום ע"ד הרמב"ם פ"ו מה' אה"ט ובשיטות הפוסקים לענין מ"ס במעיין וכנים דבריו ראוי' להעלות על שלחן מלכים מלכי רבנן הגנ"י והנני לסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי לייב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**.

## סימן מז

**בעזהי"ת יום ב' פ' שמות בנ"י תער"ד לפ"ק**.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה הרב המאוה"ג חו"ב מו"ה ישראל וועלץ נ"י אבד"ק טיניע יצ"ו.

**הנה** באתי ע"ד מי שקנה מן הגוי ב' ולדות מד' וה' חדשים והניחם אצלו להטפל בהם ושיגדילו אצלו עד שיולדו מבכירות וקודם שילדו מחיוב הגוי ליתן לו הא' והשני' תשאר אצלו בשכרו וגם התנה כי ברשות ישראל ליקח מכל אשר יבחר ולא ברצון גוי תליא וכעת ילדה א' זכר במבכיר' ושלח להקונה כי יקח אותו לביתו והשיב לו כי יניחנה בתוך ביתו כי אין לו מקום ברפת שלו ועתה השאלה אם יש בי' קדושת בכור, ומעכ"ת דעתו מתחילה כי פשוט הדבר כי זה בכור בהמה דמה שנותן לו אינה רק כשכירות ומה לי דמים או בהמה והא הישראל גילה דעתו דניחא לי' בהאי בהמה, ושוב חזר כיון דאיכא דעת הרמב"ם דבכור בזה"ז דרבנן ובדרבנן יש ברירה ע"כ יש כח ביד הישראל לומר שאינו רוצה בבהמה זו, והנה מ"ש דרק הרמב"ן חולק על הרמב"ם זה אינו הלא גם הראב"ד וכן בתשו' הר"ן סי' ז' הביא כי רש"י ור"ת וכל חכמי צרפת הקודמים שלכ"ד הרמב"ם ועיין מ"ש בס"ד בספרי סי' ר"ח, לבד מזה לא אדע מה זו תליא בברירה לאמור כי ביד ישראל לומר שאינו חפץ בבהמה זו כיון שהתנה כן בלא"ה בידו לבחור מה שירצה אך כיון שגילה דעתו דבזו חפצו שהרי השיב לו שרק מפני שאין מקום ברפת שלו א"כ אדרבה הוברר למפרע שכבר עומדת ברשות ישראל, ומעתה לכאורה נהפוך הוא דהא בדאורייתא אין ברירה ולא הוברר למפרע כי בעודנה מעוברת הוה ברשות ישראל ואכתי הי' יד נכרי באמצע, אלא שזה אינו דכל עצמו אשר אנו אומרים דבדאורייתא אין ברירה ידוע שיטת וסברת הרה"מ בה"ג גבי איזה שארצה אגרש בו בר"פ כל הגט משום דברירה הוה ספק וספיקא דאורייתא לחומרא ובדרבנן להכי אמרינן דיש ברירה דספיקא דרבנן לקולא, וא"כ בדאורייתא נמי להחמיר אמרינן יש ברירה ומשו"ה פוסל לכהונה בגט שנכתב לאיזה שירצה לגרש, ומעתה בנ"ז אין מקום לענ"ד להקל, ולהתיר ע"י נכרי קטן להטיל מום כמ"ש האחרונים ג"כ מסתפינא להקל עיין תשו' מרן חת"ס סי' ש"ו, ובלא"ה הא הביא הד"מ דעת מהרי"א דדוקא ישראל המקבל מן הנכרי לחלוק בולדות פטור מן הבכורה אבל נכרי שקבל לחלוק בולדות לא מהני הואיל והבהמה של ישראל ועיין

בקיצור ש"ע סי' קע"ז שנראה שפוסק כן להלכה, ומ"ש מהרא"י בד"מ והביא' הרמ"א בסי' ש"כ שהקיל עוד יותר מזה כבר צווחו עלי' בנוב"י מהד"ת סי' קצ"א וקצ"ב דשם הי' סניפים הרבה להתיר שהיתה הפרה חולבת וכמ"ש הט"ז שם ועיין בחת"ס סי' שט"ו, ועוד לפימ"ש הנוב"י משום דאמר אם תלד זכר הוה אסמכתא ולא קני'. וה"נ בנידון זה שאמר איזה שירצה הישראל אפשר דאית בי' אסמכתא דמסתמא ירצה הישראל יותר בראשונה דהקשורי' יותר חפצים בו כמ"ש במקרא הקשורים ליעקב, וחידוש כי בחכמת שלמה שהביא מעכ"ת פלפל משום אסמכתא ולא הביא דברי הנוב"י הנ"ל וגם מה שהקיל מהרי"א רק משום שהי' קולות אחרות, ובני"ז אפשר דיש בו ג"כ משום דשלבל"ע דהקנה לו רק לאחר עיבורן, והנה שם בנוב"י מתיר ע"י הטלת מום באמירה לנכרי ובנ"ז קשה להתיר כמ"ש לעיל:

**מ"ש** מהיכא נוהגין בבכור שמת או נמצא טריפה לקברה בביה"ק בסדין ועומק כ"כ בבאה"ט ולא אדע מקור מקומו ובקיצור ש"ע הביא' בשם תש"מ:

**ומ"ש** אם מותר למכור העור ואחוריים לנכרי הנה העור בנמצא כשרה מבואר בסי' ש"ו וש"ז בב"י שם, ולענין אחוריים האריך בת' מהר"ם שיק סי' שכ"ג ומסקנתו להתיר במכירה לנכרי עיי"ש, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן מח

להנ"ל.

**ע"ד** אשר ענותנותו הרבני לגלות דעתי בענין שהי' לו פ"פ עם ת"ח בחברה ש"ס בלמדו לפניהם במג"א בסי' תקל"ט במ"ש הרמ"א דמותר לקנות בחוה"מ לצורך יו"ט אחרון ול"ה כמכין לחול כיון דבקיאינן בקביע' דירחא ופי' משום דלא לזלזולי בי' כ"כ בשם הטור, והיינו משום דבטור איתא שיש נזהרין בזה מה"ט ורק בדרך ערמה שיאכל מעט ממנו ועד"ז כתב הטור אדרבה לא יעשה בדרך זה כי היכי דלא לזלזולי בי' אלא יכין להדי' והביא כת"ה דברי הגהות רעק"א הלשון להכין והיינו אפי' מלאכה גמורה כמו בישול ועד"ז מחלק דהטור לשיטתי' דס"ל מלאכת חוה"מ דרבנן ע"כ ס"ל דגם מלאכה מותר והרמ"א דס"ל מלאכת חוה"מ דאורייתא לא שרי מלאכה ממש, וע"ד הרעישו הלומדים הא אנן נוהגין בכ"מ כשיטת הרמ"א והא חזינן דעושין מלאכות גמורות בישול ואפיי' וכמו חוה"מ סוכות בפרט אנשים חשובים שמיועדי' לחתנים כנהוג:

**והנה** באמת קשה לי להבין מ"ש בהגהות רע"א כמו בישול וכן כ"ת פלפל בזה עם הלומדים וכי חוה"מ גרע או עדיף מיו"ט ממש דקיי"ל כרבה דהאופה מיו"ט לחול פטור

הואיל ומיקלעי לי' אורחים חזי לי' ואי דמ"מ אסור מדרבנן סו"ס ל"ש בי' לומר רבותא מלאכה גמורה דבין בישול ובין קנין הוה דרבנן וגם מה מקום לחלק בין למ"ד דמלאכת חוה"מ דאורייתא בין למ"ד דרבנן אידי ואידי דרבנן ואי משום דהוה דרבנן בתרתי מי יימר דמחלקי' בכך לענין חוה"מ וראיתי בהגהות הגר"א במ"ש הרמ"א לקנות ובמג"א כי היכי דלא לזלזולי בי' דאיכא למילף ממ"ש במס' שבת דף כ"ג דמתירין ביו"ט ב' בקידוש ותפלה משום דלא לזלזולי בי' ויש בזה לאו דלית הה"ד כ"ז, והנה שם הוא סברת אביי דס"ל דבספק דרבנן לא מברכין ע"כ צ"ל ביו"ט ב' דלא לזלזולי בי' אבל רבא הא מתרץ הקושי' מדמאי דה"ט דרוב ע"ה מעשרין הן אבל בשאר ספק דרבנן מברכין א"כ האיך מוכח מהנ"ל, וצ"ל כדברי מג"א סי' תרפ"ח ממ"ש ע"ד הב"ח לענין עיירות שהם ספק מוקף חומה דקשי' לי' להב"ח מ"ש מיו"ט ב' ותי' דעל תקנת חכמים מספק מברכין משא"כ מה שאנו עושים מספק וצ"ל ג"כ מ"ט בתקנת חכמים כן משום דלא לזלזולי בי' אלא שראיתי בחי' הרשב"א סוכה דף מ"ז דמה"ט לא מברכין בשמיני על הסוכה דלא לזלזולי בשמיני שהוא מה"ת וביום ב' להיפוך מברכין כי היכי דלא לזלזולי בי' וה"ה כמ"ש הגר"א וכמ"ש. ועכ"פ מתיישב בנ"ז לענין בישול ואפיי' לצורך יו"ט ב' כנ"ל:

**וראיתי** מ"ש כת"ה לענין חרישה וזריעה בחוה"מ כבר כתבתי מזה בס"ד בספרי לבו"מ מהד"ק סי' קל"ד והבאתי ג"כ דברי ת' מהר"ם שיק וכן ת' בנטע שורק בענין זה ומ"ש עלי' בת' שערי צדק עיי"ש, אחרי כותבי זאת אתי לדעתי דגם רמ"א יודה לענין בישול ולרבותא נקט לקנות דהוה כהכנה דאסור אפי' באוכל נפש כמו מוקצה וכמ"ש התוס' לענין ע"ת בריש ביצה ע"ש, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן מט

לרב אחד.

**ע"ד** לסדר תשובה על דבר הזוג אשר נקרה להם בתינוק היונק שנמצא מת אצל אמו וגם הבעל ששמע קול בכי' הי' בשוא"ת ועבר במ"ש בתוה"ק לא תעמוד ע"ד ודאי גדול עונם מנשוא וקשה עלי מאוד לאמור לנהוג בתעניתי' וסיגופים אשר נאמרו ונשנו בספרים הק' ותמוה בעיני ע"ד מרן חת"ס שהביא ג"כ מעכ"ת באשר נתכוונו לטובת התינוק אי"צ כפרה והלא כל ספרי שו"ת המדברי' בענין זה מיירו באופן זה, ובתשו' מ"ב סי' כ"ו שהי' ג"כ למען הנק הילד והי' ג"כ ע"י השפחה מ"מ החמיר מאוד בתענית מ' יום ותענית בה"ב שנה שלמה ובראש כול' להתודות ערב ובוקר בבכי וצעקה וכן בתשו' צ"צ סי' ה' כתב לבסוף שסדר להסדר תשובה כמ"ש בספרי' וכיו"ב מצינו בת' מהרמ"ל סי' מ"ג וסי'

מ"ד, ומ"ש בת' עבודת הגרשוני דשינה הוה אונס חידוש בעיני שלא הביא דברי הגמ' מ' יומא ד' כ"ב דקרא ושנה שם אונס שינה ועיין בת' מרן חת"ס, ועכ"ח דלאו אונס גמור דהוה לה להזהר, וגם הבעל שעבר על לאו דל"ת צריך כפרה בתענית ווידוי והא כתב הרמ"א ביו"ד סי' קכ"ג דמי ששתה סתם יינם בשוגג יתענה ה' תעניתי' כש"כ על שנאמר בתה"ק וכש"כ שצריכי' תענית ביום שנעשה המעשה ויתנהגו בתיקונים בלימוד משניות ואמירת קדיש, והנה במהרי"ל סי' מ"ה כתב דאם האשה בעת הריונה לא תתענה שלא תשחית הריונה ועכ"פ אם אין בידם להתענות כ"כ יפדו התעניתי' כמ"ש בה' תענית סי' תרס"ח שם במג"א ס"ק י"ב עיי"ש ובמג"א סי' של"ד בסופו וירבו במתנות עניים בצדקה ומעשים טובים ויקבלו ע"ע בקבלה קיימת שלא תשנה באולת' ושלא ישכוב התינוק במטתה כדי להניקו אך תעמוד אצל העריב' כמובן ותו אין בידי וד' הטוב יכפר בעדם,

**ידידו דוש"ת.**

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן נ

**בעהי"ת יום ב' פ' מסעי תרע"ו לפ"ק מרחץ ט' טעפליטץ יצ"ו.**

**שוי"ר** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון המופל' חריף ובקי עצום צדיק תמים בנש"ק כקש"ת מהו' חיים צבי שליט"א דומ"ץ דק"ק מאד יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ושמחתי על כל הטוב ואין טוב אלא תורה המשמחי' וראיתי כי מקשה כברזל על דברי הנוב"י סי' ל"ו מיש משום חלות טו"ת על יוה"כ כיון דהותר לחולה אין כאן אחע"א, ואפשר לומר למ"ד דרק הודח' אצל פק"נ האיסור במקומו עומד וכי נימא ל"ת שנדחה מפני העשה יחול עלי' איסור אחר ודוקא א"א שהותרה חל עלי' איסור אח"א עיי' בתוס' ר"מ יבמות, ועוד הא מ"מ ישנו איסור יוה"כ באפשר לו בחצי שיעור וכמ"ש במ' כריתות וכ"פ המחבר סי' תרי"ח ולענין אחזו בולמוס עמד עד"ז בכ"ת כידוע, ועוד לאח' שדי לו כדי אכילתו וכי נימא דאין איסור יוה"כ חל על טו"ת וידוע מ"ש הרשב"א מ' קידושין דלאחר שהבריא חוזר לאיסורו דלא כת' בנין ציון הידוע ואין אתי ספרים לעיין יותר במך ערכי, מ"ש בענין דברי תשו' שב יעקב שפיר חזי, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ותשועות ישראל כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער מק"ק מאד.**

## סימן נא

**ב"ה יום א' ל"ח למב"י תפר"ח לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה אליעזר פריעד נ"י דומ"ץ בק"ק קלויזענבורג יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ בלוחות שנוית בא לידי וביקש ממני לחוות ענ"ד בענין שמות גיטין והנה מעולם מנעתי את עצמי להיות ממסדרי גיטין מפני הדעות שונות בעניני השמות כידוע, אך מ"ש בענין שם האשה פרידא לא אדע איך ביד מי שהוא כחו גדול לחלוק ע"ד ב"ש בשמות הנשים אות פ' נמצא בהדי' פרידא ביו"ד א' וכן בטיב גיטין ובס' שם עולם ודברי חיים עה"ל גיטין פרידא כך נכתוב, וגם כי ידוע אשר ציר"י וחיר"ק נח נסתר שלהם י' כמו ערי מסכנות ערי יהודה וגם באמצע האות כמי חיך וכן במלת ביני וכיו"ב, ועיי' בפי' רש"י ז"ל מס' סנהדרין דף ע"א במ"ש ע"ד הגמ' שאינו נעשה בן סורר ומורה רק אם קול אמו שוה עם קול אביו דאמר קרא איננו שומע בקולנו ופירש"י ז"ל משום דלא כתיב קולותינו או קולינו ביו"ד רק כתיב קולנו חסר י'. וגם הוא סימן על לשון רבים כמו בפ' בא בכל מושבתיכם תאכלו מצות וכיו"ב וכבר כתבו כמ"ש הב"ש בסי' שמות נשים אות א' שאין דורשים בשמות רק כמ"ש בפי העולם, וע"ד שם שנשתנה הא כתב' המחבר סי' קכ"ט סעי' ח"י ובב"ש האריך בזה עיי"ש מס"ק י' ולהלן וכן בטיב גיטין בליקוטי שמות אות כ"א כל' כ"ב ל"ג ול"ה ואצ"ל פני כת"ה ידידו דוש"ת. הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.

## סימן נב

**לשנה** טובה ומתוקה יכתב ויחתם ידידי כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה שלמה שפיטצער נ"י אבד"ק ט' באגדאן יצ"ו.

**ראיתי** דברי כת"ה ונראין דבריו בפרט לפימ"ש בתשו' כנסת יחזקאל סי' צ"ה דאם כי בזה"ז אין דין ת"ח מ"מ ת"ח שנתקבל מהצבור יש לו דין ת"ח גם בזה"ז, ועוד כיון שרוצים הציבור ליכנס עמו בפושרי' לתקוע על סדר הברכות שכתב המג"א בסס"י תק"צ דתקיעות על סדר הברכות הם עיקר, וגם אני החזקתי עצמי לתקוע תקיעות הנ"ל וראייות כת"ה ראוי' למי שאמרם, ויען כי תקיעות תלי' בכמה הלכות ופשיטא דהרב אב"ד בקי יותר ובפרט בתקיעה פשוטה ראיתי כמה תוקעי' בהתחלה בקול נמוך ולבסוף מגביה הקול ועי"כ כמעט הוה כשברים ארוכים, וכן הראה לנו מ"ו הגאון הצדיק אב"ד דק"ק יאהאני זצ"ל לתקוע רק פשוטה ממש למשוך מתחילה עד סוף וכן בתרועה רגילין להריע בלא היכר יבבות, ולענ"ד הא תרועה ג"כ יבבות מופסקי' קצת רק שהם קצרים, והנני לסיים בכל חתמי ברכות.

**ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן נג

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה שמואל דוד הלוי נ"י האבד"ק כ' מעדיעש יצ"ו.

**ע"ד** הנשאל לפניו באשה בעת חליה נדרה בגדים שלה ליתן לעניים והבעל בשמעו אמר "איך זאג נישט" ועד"ז הביא דברי הנוב"י אם כי נדר בעת צרה אין להתיר רק לצורך מצוה אבל הפרת הבעל מהני כמו נדר עד"ר ובת' מהרמשי"ק סי' ר"י ורי"ז השיב עליו דלפי"ד הרמ"א בתשובה סי' ק"ג בשם בנימין זאב הביאו ג"כ בחת"ס חיו"ד סי' י' הטעם דאין להתיר משום דהוה כמו על דעת חבירו שעשה לו טובה ולתועלת חבירו ה"נ הוה ע"ד הקב"ה שנדר דצריך הסכמה מחבירו ובדבר מצוה ודאי הוה הסכמה משמים וזה אין בכח של הפרת הבעל ליטול ממנו הטובה והתועלת כן הוא דעתו הרמה, ולפי"ז אינו מועיל כלל בנ"ז, ועוד דלשון זה שאמר הבעל ודאי לא עדיף ממ"ש במס' נדרים דף ע"ז ע"ב דאם אמר הבעל אי איפשי שתדורי או אין כאן נדר לא אמר כלום ואין כאן הפרה אלא צ"ל מופר לך או בטל או אין נדר זה כלום וכיו"ב שענינם שהוא עוקר הנדר מעיקרו וגם באמר אין נדר זה כלום יש אומרים דאין כאן הפרה וכן קיי"ל ביו"ד סי' רל"ד סעי' ל"ז, וא"כ במ"ש איך זאג נישט אינו רק שאינו מסכים ליתן הבגדים אבל על הנדר עצמו אין כאן דיבור בתוך הדברי' ע"כ לענ"ד אין תקנה רק כמ"ש בתשו' רמ"א דהכל לפי ראות עיני החכם אם יש לחוש למכשולות או איזה מצוה או צורך גדול כמ"ש הרמ"א בתשו' הנ"ל דגם משום הדאגה שיבא לידי מכשול מתירין בפתח חרטה, וכת"ה בפנים לראות מהו ואין בידי להאריך, אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן נד

**לכבוד** הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה יחזקאל סג"ל יונגרייז נ"י דומ"ץ בק"ק עפעריעס יצ"ו.

**ע"ד** אשה אשר נעשה באזנה אפעראציא"ן ותחבו במקום הנ"ל וואנט"א למען לשמור מאחוזת דם כידוע וכת"ה מביא דברי שו"ת בזה סברות להקל ועיקר הדברים מיש בתשו' רמ"ע לחלק דבשפת החוטם אשר לפעמים נגלה בעי ראוי לביאת מים אבל בגובה החוטם בחלל הפנימי אשר שם לעולם אינו גלוי לא בעי ראוי לבי"מ וגם אינה מקפדת ורוב אחרונים הסכימו בחכ"א וב"א ושארית אחרונים הביא בדרכ"ת ח"ד סי' קצ"ח ושם מדברי הגאון מהרש"ק בס' ק"ס שהשיג ע"ד רמ"ע מדברי ט"ז סי' קצ"ט שפי' בשם דרכי

משה דבית הסתרים הוא נקבי החוטם דבעי ראוי לבי"מ ועכ"ח דעתו לפנים בחוטם דמחוץ מה קמשמ"ל ואין זה ביה"ס:

אך בס' פתחא זוטא השיב עליו בפשיטות דכוונת הרמ"ע דבגובה החוטם הוה מקום בלועה כמ"ש בנוב"י מהד"ק סי' ס"ד ובמהד"ת סי' קל"ה וגם מסברא לומר כן דראוי היינו באפשר כמו פה ושפת אוזן וחוטם אבל בגובה ועומק האוזן וכן בחוטם דא"א לבי"מ מה ראוי שייך בי' וכן ראיתי בת' עמק שאלה סי' מ"ו ובת' מהרש"ם ח"א סי' ז' לדון בעומק וגובה האוזן משום בלועה ומה נשתנה חוטם מאוזן ואברים הנ"ל, ותמוה מ"ש מדברי הט"ז דודאי בגלוי ממש לא איירי הט"ז בגלוי ממש ורק בשפת הפנימי, ועיי' מס' נדה דף מ"ב פלוגת' אביי ורבא בית הבליעה אי ביה"ס הוי או בלוע הוי וניהו דקיי"ל כרבא דביה"ס הוי ג"כ הטעם דפעמים עיילי בי' מיא אפי' בלא דעתו לבלוע כמובן, אבל בחוטם ל"ש כל הנ"ל ורק שצריך לידע בטח שנידון זה הוא כענין דתשו' רמ"ע:

**וראיתי** מ"ש בענין "פראווזארישע בלאמבע לב' או ג' ימים קשה להתיר ומ"ש מדברי תשורת ש"י לא אדע מה דמיון לנ"ז דעיקר התירא שאינה מסיר' לעולם ועיי' בת' מהרי"א וגידולי טהרה בענין זה ע"כ אין בידי להתיר, **ידידו דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן נה

להנ"ל.

**מ"ש** ע"ד מים מרין מיש זויערבריי"ן ע"י קאה"ל זייר"ע אם יש לחוש משום תערובות חמץ לחה"פ והביא עד"ז דברי שו"ת ערוגת הבשם והנה יעיין בגילוי דעת אות רל"ה ובשו"ת הרי בשמים אשר ביארו היטב האיך נהגו במקומם ע"י השגחת בידי"צ והכשר כל הכלים, ובעיקר הדבר ראיתי בס' חתן סופר סי' ל"ח שם ג"כ ע"ד מינערא"ל וואסעיר ועיקר אשר נו"נ ע"ד הצלוחית אם יש לחוש שנשתמשו ליי"ש וחומץ וכיו"ב והגם כי מצדד להקל עכ"ז סיים להרחיק כל יר"ש מזה כי הפועלים אשר להם עסק במעיינות הנ"ל מאכלם חמץ ושארי מעשה אופה וי"ל דילמא נתערב בהם אבל לחוש לזיופ' ע"י איזה קאה"ל זייר"ע נראה מדבריו שלא הי' שום חשש בעיניו, רק החשש אשר הזכיר לא שייך בנ"ז כי נעשה בהשגחת משגיחים כשרים, ומה שחשש כת"ה מפני מה שנאמר לו כי פעמים נתקלקל המעיין ע"י שטף מים מתוקים גם אני שמעתי על מקום א' אשר חשבתי לילך לשם מפני חזוק ואמוץ הרופאים ונאמר לי כי נתקלקלו המעיינות במקום ההוא על הנ"ל ובזה כת"ה מבפנים במקומו מכיר ומבין, ואפשר כי יועיל הנסיון ע"י

אומנות מה שקורין חעמיקע"ר לידע ולהודע וכמ"ש עושי' בזמן שהי' חששא ביינות מפני תערובות יי"ש כידוע:

**וע"ד** טבילת הצלוחית לו דבר המשפט דצריכין טבילה בלא ברכה רק מ"ש כי עלי להודיע בשער בת רבים והנה כעת כזאת כמעט לא נשאר במדינה זו מעיינות הנ"ל רק בפירעד ובגלילות אלו אין זכר למו, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן נו

**בעהי"ת יום ג' ל"ה למב"י תרע"ו לפ"ק.**

**שוי"ר** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגדול וכו' כש"ת מו"ה אליעזר גרינפעלד נ"י **מ"ש** ע"ד רש"י פ' בהר כבר עמד בזה הרמב"ן שם בחומש ודעתו כי היא אסמכתא, ובאמת בירושלמי איתא שהוא מה"ת וכבר הארכתי בס"ד בחידושי בסוגי'. ומ"ש דנילף תוספת מקרא דיובל היא וגו' ועיי' במ' ר"ה דף ט' דרבנן מוקי להאי קרא למעט דר"י דסבר דמונין שנת יובל לשנת השמיטה, ומעתה אם לא הי' קרא לבד לתוס' לא הוה סברא למעט תוס' כמ"ש שם ואל תתמה שהרי מוסיפין במ"א ה"נ ס"ד הכי אבל לענין ילפותא מדאיצטרך ודאי יותר עדיף לאוקמי' לגופא כנלענ"ד:

**ב) מ"ש** ע"ד קש"ע לענין נש"כ בשמחת תורה שחרית דאז אין אומרים ותערב מנ"ל הא, והנה מנהג זה בש"ת הוא מן המנהגים וטעמי' לענ"ד עפ"י מ"ש בש"ע סי' ק"ח דתפלת מוספין אין לה תשלומין ושם בט"ז משום דאינו צלותא רק במקום קרבנות ועבר זמנו בטל קרבנו, ונוסח ותערב הוא על עבודת קרבנות כמ"ש בגמ' דברכת כהנים לאחר עבודה ומשו"ה בשחרית לא שייך הנ"ל כנלענ"ד:

**ג) מ"ש** בצדק לראי' לדברי באה"ג ממ' עירובין דף ד' וגם נתעוררתי עד"ז ע"י תשובת דברי יחזקאל סי' ט' י' י"א ומביא דברי רש"י הנ"ל ומ' כתובות דף ה' ע"ב דפי' ג"כ זרת למדוד מזרת החשן והוא י' אצבעות חצי אמה של חמשה טפחים, וכעת ראיתי בס' מחה"ש עה"ל כדה מביא דברי באה"ג וכתב עלה דצריכי' לומר דמ"ש הרשב"א בתשובה עד חצי החזה חד שיעורי' עם זרת דלא יסתרו אהדדי כמובן וכמ"ש, והנה מלת זרת שנזכר בהרשב"א קשה לומר דנתכוין לחצי אמה דא"כ הוה אומר בפירוש חצי אמה וגם בלשון הגמ' לא הורגל בלשון זרת על חצי אמה ועיין מ' זבחים דף ס"ג כיו"ב ועיי' מצודת ציון שמואל י"ז פסוק ד' וכבר אמרו חכז"ל מ' חולין דף קל"ז לשון תורה לחוד לשון חכמים לחוד, וחידוש כי בדברי יחזקאל הנ"ל לא הביא דברי הגמ' כ"א שהביא כת"ה ואפשר משום דשם איירי ממדות דלמעלה, **ידידו דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן נז

**לכבוד הרב הג' וכו' כש"ת מו"ה ישעי' נתן פריידיך נ"י.**

**ע"ד** השאלה לעקור אילנות מפני בנינים איך יערב לבי לצאת בהתירא בדבר שיש בו משום סכנה ועיי' בתשו' מרן חת"ס חיו"ד סי' ק"ב ושמעתי ג"כ אשר כמה מאורעות שנעשה במשפחה ר"ל ומעולם לא הייתי מזדקק בדברים כנ"ל ע"כ גם בזה אינני מן המתירים, ואגב באתי להציע מה שאמרתי בפ' שופטים העל"ט אשר שם נאמר רק העץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וגו' דמשמע דוקא בבטח בודאי ולא מספיקא והקשה במעין חכמה הובא בחת"ס שם לשיטת הרמב"ם דס"ל כל ספיקא דאורייתא מה"ת לקולא אמאי צריכין לודאי ותי' דהקרא איירי באילנות שהיו עושין פירות רק שהזקינו וחדלו הפירות דהוי אתחזק איסורא ובזה מודה הרמב"ם כמ"ש בנושאי כלים דהא מביאים אשם תלוי למ"ד דצריך שני חתיכות מטעם הנ"ל, ושוב הקשה א"כ למה צריך אשר תדע הא נדע זאת מדמביאי' א"ת כנ"ל, ואמרתי בס"ד לתרץ עפ"י מתני' דתרומות פ"ט מ"ה מאה לגנה של תרומה וא' של חולין כולן מותרין בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה אפי' מאה של חולין וא' של תרומה כולן אסורין וכ"ה במ' ערלה פ"א מ"ו, ופי' הברטנורה בטעמי' דמחובר אינו ראוי להתערב וצ"ב מנ"ל הא ולהנ"ל מוכח מה"ת דנאמר אשר תדע וקשה קו' המעין חכמה ועכ"ח דאיירי דישנו רוב אילנות שאין עושין פירות ומיעוט עושין פירו' ואינן ניכרים כגון בימות הגשמים ואפי"ה אינם בטלים ואסורין לקצצו מה"ט דמזה גופא ילפי' סברא הנ"ל, וגם שפיר י"ל דמכאן הוכיח הרמב"ם דסדא"ו מה"ת לקולא כמובן, וראיתי מ"ש כת"ה ע"ד הש"ך בחו"מ סי' רפ"ה והנה כל דבריו נכללים בהגהות רע"א ז"ל שם:

**ב) ומ"ש** ע"ד היד שאול במ"ש ע"ד הרשב"א במס' שבת דף ט"ו במחלוקת ב"ש וב"ה דב"ש ס"ל מקב חלה וב"ה ס"ל מקבים דב"ש אזיל בתר דעת בע"ב דהוי א' מכ"ד ומפריש כביצה חלה וב"ה אזיל בתר דעת הנחתום דהוי א' ממ"ח ומפריש כביצה והגיה כת"ה בד' הרשב"א לב"ה חצי ביצה ושכ"פ הרמ"א ביו"ד סי' שכ"ב, והנה ברמ"א נאמר שנוהגין בכזית וע' במג"א סי' תפ"ו דהוכיח בראיות ברורות דכזית הוא פחות מחצי ביצה רק לענין שיעור אכילת מצה בליל א' לא דק לחומרא היינו במ"ע דאורייתא אבל לענין חלת חו"ל דאינו רק חומרא ודאי אין להחמיר וכזית דידי' די בפחות מחצי ביצה, והנה באמת לא הבנתי כוונת כת"ה אמאי צריך להגיה בד' הרשב"א הלא החשבון מכוון שפיר דלב"ש בקב מפריש כביצה דהוי א' מכ"ד כדעת בע"ב וודאי בקב שוב לדעת הנחתום

הוי כחצי ביצה אבל לב"ה הא ס"ל מקבים וקב פטור לגמרי א"כ ממילא בקבים גם לדעת הנחתום הוי כביצה דרק אם הי' צריכין לפרוש מקב גם לב"ה הי' לדעת נחתום חצי ביצה אבל בקבים הוי שני חצי ביצה שהוא כביצה וד' היד שאול בד' הרשב"א מזוקקים וא"צ להגיה כלל, ואסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן נח

להנ"ל.

**יק"מ** כת"ה בא לידי ויען כי כעת עיני כהות ל"ע קשה עלי להבין השאלה בענין המורה וכמדומה שהוא תובע שכירתו גם בימים שהי' מסתופף באוניוועריזיטא"ט אם כי לא למד עם התלמידי' דהוי אונס, והנה במס' קידושין דף י"ז דיליף הגמ' מקראי דעבד עברי שעבד שלש שנים וחלה שלש שנים דאינו חייב להשלים אבל יותר מזה צריך להשלים, והביאו בתוס' דיש סוברים דהה"ד במלמד שחלה כך הלכה לתשלומי כל שכרו אבל התוס' פליגי דמלמד אינו כן דדוקא בע"ע שגופו קנוי כך הלכה אבל במלמד שאין גופו קנוי הוי כשאר שכירי' דאם מתוך אונס לא עבדו צריכי' להשלים ואם אינו משלים אין משלמין להם רק מה שהרויחו לבעה"ב וכן פסק הרמ"א בח"מ סי' של"ג סעי' ה' לענין משרת וכן במלמד, ואם כן בנ"ז איני יודע מה יועיל טענת המורה שהי' באונס באוניוועריזנאיט ואם כן מה רבית שייך בזה כיון שהכל משלם רק הקרן כיון דאין חייבי' בתשלומין רק הרמ"א מביא י"א אם כבר קבלו התשלומין ע"כ אין הבנה לענ"ד בטענות אלו:

**וע"ד** המוהל לא נשמע דברי תמוה כנ"ל וכי אפשר לקנוס איש שלא יעשה מצוה ונהפוך עליהם הקנס האיך סמכו על מוהל מכת הנעאלאגען מי מהימן שמל כהלכה, ובענין שהוא אבל הלא מבואר בסי' שצ"א לענין מוהל עיש"ה, ותמוה בעיני כי הציע לפני דברים הנ"ל, **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו

## סימן נט

**בעהי"ת יום ה' לס' דברים עזר"ת לפ"ק מאד יצ**"ו.

**שוי"ר** על ראש תלמיד חביב ותיק מלא עתיק ה"ה בחור כארזים חוב"ק יו"ש מו"ה יהושע ווייס נ"י בק"ק בעטלאן יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי ונתן שמחה בלבי לראות מעשה אצבעותיך ומשמים בעזרך מקדש לריוח והצלה בעה"י כן יתן ויוסיף לך אלים בכלל כל ישראל בתשועת חן חן בקרב

הימים. והנה ראיתיך שואל בד"מ ע"ד א' שהולך במקום סכנה לקנות סחורה וחבירו נתן גם כן לידו מעות לקנות עבורו פרה חולבת או מגדלת ולדות ובהגיע למקום וראה כמה טרחות והרפתקאות בדרך זה השיב בדעתו שאם חבירו הי' לו ידיעה מכל הנ"ל לא הי' מבקש ממנו בקשתו כי צריך פתקא רשות על דו"ד ועתה טוען ראובן כי לעצמו קנה במעותיו של שמעון ג"כ והוא טוען כי הריוח באמצע והבאת דברי השיטות הנאמרי' בזה בסי' קפ"ג דעת המורים דיכול לטעון ובדיבור בעלמא ג"כ נאמן ולדברי הרמב"ם בכל אנפין ה"ה למשלח בעל המעות ושיטת הרשב"א דבגילה לפני עדים הריוח לעצמו ובלא"ה כלו למשלח ובשינה משליחות הריוח באמצע ולכמה דעות ודעת המרדכי ותוס' דוקא בנתן לו למחצית שכר, והנה דעת הש"ע ורמ"א והש"ך דעיקר כדעת הרמב"ם ורק בשינה משליחות דעת הסמ"ע דקנה השליח ובש"ך שם שאין דבריו מוכרחי' ועיין בנתיבות, והנה לענין אם יש לחלק משום מקום סכנה לא אדע מה יוסף תת כח להתיר לשלוח יד בממון של חבירו ואדרבה הי' לו לחדול להוסיף בקנינו ולמה נתן מחשבתו לקנות לעצמו, וגם מ"ש משום דבלא"ה הי' הולך עבור סחורות ואינו שליח מיוחד גם בזה אין סברא לחלק כמ"ש מדברי תשו' מהרשד"ם סי' קנ"ה וכן בת' קול אליהו דעובדא שלהם ג"כ הי' באופן זה ומ"מ אין מחלקי' בין הנושאים, והנה יש עוד דעות במרדכי מ' ב"ק ובהג"א ד' ק"ב שם בעובדא דפרג"א שפסק הריב"ם דנאמן בשבועה שלעצמו לקח ובזכור לאברהם דסגי בקבלת ח"ס וכן מסיק מרן חת"ס בחח"מ סי' קע"ח, ומעתה כיון דהוא טוען שבועה על ראובן השליח ראוי' לבצע הדבר בפשרה כמ"ש בסי' י"ב דהב"ד ישתדל מפני העונש שבועה ח"ו לעשות פשרה ושמעון התובע מחצית ריוח על המעות שלו ישלים דעת על מחצה מן המחצה דהיינו חלק רביעית מן הריוח ואם ברצונם להציע הדברים פני דיינים ויסכימו במה שכתבתי מה טוב ונעים ברצונם:

**וראיתי** מה שכתבת ע"ד הנוב"י מהד"ק סי' ל' במ"ש דאם אינו יודע באיזה מעות קנה הסחורה נאמן במגו דקנה במעות של עצמו וק"ל דאז יתחייב שבועה, ולא אדע מנ"ל שבועה זו הא בסעיף דלעיל פסק הלכה זו ממ"ש ברפ"ג דקידושין מי ששלח שליח לקנות לו קרקע וקנה במעות של עצמו לעצמו נהג מנהג רמאות והמקח שלו ורק בקרקע מיוחד אמרינן מסתמא קנה למשלח אבל בסתמא מהיכא תיתי לאחזוקי ברשע ששלח יד במעות של חבירו וכמו דקיי"ל במ' שבועות ד' מ"ו דאחזוקי אינשי בגנבי לא מחזקינן וכמ"ש בת' מרן חת"ס סי' קע"ח הנ"ל דמה"ט אינו נאמן לומר לקחתי' לעצמי במעות חבירו ועיי' בתשו' זכרון יוסף ח"מ סי' ג' כיו"ב ושם דעתו ג"כ דבשבועה נאמן וכמ"ש בהג"א אבל בטענת שלקח במעות של עצמו ומעות של משלח נשאר בידו דאין כאן

שליחת יד ולא גזלנות ורק רמאות ומוכן בכל עת להחזיר המעות מהית דלא יהי' נאמן אלא בשבועה ואם ס"ד דצריך לישבע כש"כ דצריך לישבע בטענת שליחת יד ושוב ודאי הוי מגו וכמ"ש במ' ב"ב דף ע' ע"ב עיי"ש:

**וראיתי** בנתיבות שעמד על החקירה זו אם נאמן במגו דלענין משום דאי"נ במגו לעשות עצמו רשע דאין אדם משים עצמו רשע והא לפטור מממון נאמן אפי' לעשות ע"ר והא דאי"נ דלעצמו קנה בלא מגו היינו משום דהוי נגד חזקה דשליח עושה שליחתו ומ"מ לענין מגו במקום חזקה קא קיימ"ל דמהני להחזיק ולפטור והניח בצ"ע ומביא דברי התומים דס"ל באמת דנאמן במגו במגביה מציאה, והנה מ"ש דלפטור מממון אדם משום ע"ר לאו כ"ע הוא רק נמצא בהג"א הנ"ל בב"ק ד' ק"ב ושם הביא חולקי' ועיין בת' חת"ס הנ"ל וראיתי בת' שו"מ מהד"ק ח"ב ס' קל"ו פלפול ארוך בכלל זה, ואפשר לומר ע"ד פלפול דהא הטעם דא"א מע"ר משום חזקת כשרים ולפטור עצמו נאמן דאין מוציאו ברוב כש"כ ע"י חזקת כשרים דהוי נמי כרובא כמ"ש הפנ"י, אבל אם יש עוד חזקה דשליח עושה שליחתו ואיכא חזקה ורוב או שני חזקות דעדיפא מרובא לכ"ע ודברי הריב"ש ידועים, ולהכי י"ל דגם מגו לא מהני כמ"ש בשערי תורה ח"א דמגו מטעם רוב ולא עדיף מב' חזקות וכנ"ל:

**ב) ראיתי** מ"ש ע"ד הנוב"י שהוכיח דאי נוקשה מה"ת עכ"ח במשהו דאל"כ קשה במש"כ התוס' במשהו. כרב ולא מטעמי' והא עכ"ח גם בנוקשה הוי במשהו ואי לרב בנוקשה בטל בס' והאיך קאמר כרב, וק"ל דהא בל"ז אינן שוין דלרב דהוה מן התורה אין תולי' בשני קדירות כמ"ש בסי' קי"א ובדבר שאינו רק מפני חומרא דרבנן תולי' איסור לתוך איסור נפל והיתר לתוך היתר נפל וכמ"ש במגא"א סי' תס"ז ס"ק כ"ה, ואפשר לומר דזה אינו בכלל ביטול רק כמו שאר ספיקות דרבנן לקולא ואינן בכלל להיות דומה זל"ז, ועוד י"ל דלענין משהו משום מב"מ אזלינן בתר שמא ולענין שתי קדירות דבעינן שיהי' עכ"פ רובא לבטל היינו בטעמי' כמובן כמ"ש בש"ך סי' צ"ח עיש"ה, אוה"נ דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן ס

**לכבוד** הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה יהודא גאלדשטיין נ' האבד"ק סעבען יצ"ו.

**יק"מ** בא לידי והנה מ"ש לענין סמיכה על החריץ בצד דרום העיר והגשר בלא צוה"פ עיי' בשו"מ מהד"ת סי' רצ"ט שפקפק מאוד על סמך החריצי' להתיר כל העיר דניהו דחריץ עמוק י"ט חשוב רה"י מ"מ לערב כל העיר ע"י חריץ מנ"ל מ"מ בסוף דבריו נראה דבסמוך ובתים ג"כ נוטה להתיר והוא עפי"ד מג"א סי' שס"ג ס"ק ל"א ע"ש, ולפניו שטח

העיר והבתים בחכמתו ליתן כדבעי למהוי, ומ"ש שיהי' הגשר בלא צוה"פ גם בזה הביא דברי הנוב"י כי' מ"ב דמצריך צוה"פ לגשר ושם בסי' רצ"ג הביא דברי שו"ת אמרי אש שמסתפק אם מהני צוה"פ מעבר הנהר ועוד לא ראה דברי מרן חת"ס סי' פ"ז, וע י' בספרי לבו"מ מהד"ת או"ח סי' קט"ו, והנה אם שופט העיר אינו מניח לעשות נוה"פ אפשר ע"י דלתות של פרקים כמ"ש בשו"ת מהר"ם שיק סי' קע"ב וסי' קע"ד דשם ג"כ הקפיד שופט העיר מלעשות צוה"פ ותיקן דלתות הנ"ל ע"ש האיך מעשה דלתות דל"ש שום הקפדה ותו אין בידי, **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**.

## סימן סא

ב"ה יום ד' פ' תבא תפר"ח לפ"ק מאד יצ"ו.

**לשנה** טובה ומתוקה יכתב ויחתם לאלתר כבוד האברך החו"ב ירא ושלם כש"ת מו"ה יו"ט ליפא גאלדמאנן נ"י.

**ע"ד** המקוה אשר הרצפה שלה אבנים וצרורות ודעת מורה הוראה א' לפקפק ממ"ש בס' קצ"ח סעי' מ"ב דצרורות וקסמים בסדקי רגלים חוצצים ובש"ך וכן שארית אחרונים פי' אם כי הוה בית הסתרים דל"ב ביאת מים מ"מ ראוי לביאת מים בעינן, והנה עיי' בב"י שהביא דברי התוספתא ושם נאמר ר"ע אומר אינו חוצץ רק דהרמב"ם בפ"ב מה' מקואות פסק דחוצץ ותי' הב"י ב' תירוצי' א' משום הלשון ר"ע אומר אינו חוצץ משמע דרבנן פליגי עלי' כי לשון זה לישנא דפלוגת' הוא ועוד תי' משום דבתוספתא יש פלוגת' גבי אספלנית ורטיה שעל ביהס"ת רבי ס"ל דחוצץ וריב"י ס"ל דאינו חוצץ ופסק הרמב"ם כרבי דחוצץ וס"ל דרבי וריב"י פליגי בהא אי ביהס"ת בעי ראוי לביאת מים וקיי"ל כרבי דסתמ' דגמ' דמ' קדושין ד' כ"ה ומ' נדה ד' ס"ו ולפי"ז הה"ד בהך דנכנסו קסמי' בסדקי רגלים היינו טעמי' דר"ע דס"ל כריב"י וכיון דקיימ"ל כהך דמ' קדושין ומ' נדה דבעי' ראוי לביאת מים ממילא דאין לפסוק בהנ"ל ג"כ, וראיתי בהגהות יד שאול האיך אפשר לומר דר"ע פליג על הלכה רווחת דבעי ראוי לביאת מים והביא דברי הר"ש בסוף מ' מקואות דפי' טעמי' דביהס"ת אינו חוצץ ואנן קיימ"ל דחוצץ, ודבריו לענ"ד אינ' מובני' דמה שאנן קיימ"ל דחוצץ אינו משום דבעי ראוי לביאת מים ובלא"ה הא ביה"ס אינו חוצץ וא"כ היינו לפי כל חד ועכ"ח דהכי פירושי' דהר"ש ס"ל דאינו מקפיד במקום ביהס"ת כמו שהביא ג"כ שם דברי תוספת' ג"כ דבנשואה חוצץ דקפדא שלא תתגנה על בעלה משא"כ בפנוי'. ולפי"ז נסתר הראי' דר"ע ס"ל כריב"י דל"ב ראוי לביאת מים, ולענ"ד מ"ש הב"י ראי' לזה ולא סגי בתי' א' משום הלשון רע"א אינו חוצץ דהוה לישנא

דפלוגת' דכך הביא התוס' יו"ט בסוף מס' בכורות דכמה וכמה מקומות מוכח דאפי' בלישנא זו אינו פלוגת' ועיי' מתניתן מ' שבת ר"פ ואלו קשרים, וא"כ לפי"ז ליכא שום ראי' לפסק זה בשם הרמב"ם דנכנסו קסמים בסדקי רגלי' דחוצץ דהא הלכה רווחת דבכל מקום הלכה כר"ע היכא דלא פליגי חכמים כידוע, ולפי"ז אין כ"כ להרעיש ע"ד מקוה זו דלדברי הערה של יד שאול ולפי הסבר הנ"ל מדברי הריש אין זו הלכה פסיקה ובפרט במיעוטא דאינו רק מדרבנן ולדעת הרשב"א והריטב"א גם ראוי לבי"מ מדרבנן והוה תרי דרבנן, א"כ בנ"ז דאינו רק ספיקא זהירות הטובלי' לפי"ד הגאב"ד נ"י יש מקום שלא לפסול בדיעבד מ"מ אין דעתי מכרעת וכו' ויש להוסיף ראי' ממתניתן דמ' מקואות פ"ה מ"ד כל הימים כמקוה והא בסתם ימים ישנו למטה צרורות וחול כמ"ש כחול הים בפ' וישלח ובכ"מ, וכן טובלין בנהרות כמ"ש בריש ה' מקואות עיי"ש במחבר והרמ"א, וכבר כתבתי שאיני בא להכריע, **ידידו דו"ש**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן סב

**ב"ה ס' בא תר"צ לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרבני החרוץ המופלג בתו"י כש"ת מו"ה משה סג"ל שו"ב נ"י בק"ק פעלשוויטץ יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי בשאלות המקוה ועיקר שאלתו על הנקבים בגודלן ולענ"ד על מקוה כזו נשאל ג"כ מרן חת"ס בחיו"ד סי' ר"ו עיי"ש והזכיר כי כזו ראה בק"ק פעזונג ופסלו מפני פתיחת הנקב שא"א ליזהר כמ"ש לו הנשים וגם שם פלפולא רבה בענין הווייתה ע"י דבר המקבל טומאה ומפני דבר המעמיד וא"א לדמות הענינים רק בראיית העין, ע"כ לענ"ד יבקש מהרב מורה הקרוב למקומו ולהציע לפניו כל השאלות אשר הזכיר ובגליל עליון המנהג בהעמדת מקוה חדשה לקרוא הרבנים המורים הסמוכים ולהתייעץ באיזה אופן לעשות בהכשר לכל הדעות כמ"ש הרשב"א בתשובה כי המקוה שהיא שורש קדושתן של ישראל צר צריכה להיות כשרה לכל הדעות, אוה"נ דו"ש.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן סג

**ב"ה אוליי ד' פ' תרומה תרפ"ט לפ"ק מאד יצ"ו**

**שוכ"ט על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הג'** המפורסים כערוגת הבשם וכו' כש"ת מו"ה שרגא הכהן ר"ב נ"י אב"ד דק"ק כנסת ישראל בקליוולאנד יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני במודע כי יקים כת"ה בא לידי וראיתי דברי שו"ת אשר האריך ברב חוב"ק על המאורע בגיורת שנתגיירה שם ולענין חו"ק וגירושין וכיו"ב חששות שישנו בעובדא הנ"ל, והנה מפני ח"כ וטרדות אין מספר אין בידי להעיר על כל הפרטים שישנו בענין זה רק ייטיב לעיין בספרי לבו"מ ח"ב על ש"ע אה"ע וח"מ שם בסי' ל"ח הרחבתי הדיבור בסיד כולל ט"ו פרטים והם העתקה מספרי קונטרס ישב מצרף אשר הוצאתי בס"ד בעת אשר נתחדשו החקים מטעם דד"מ בענין צווילבה"ע וכיו"ב ושם בדרך מו"מ של הלכה בהערות והשגות בענין מ"ש בס' וכתורה יעשה ובסופו אות ט"ו הערתי ע"ד קבלת גרים שצריך להשמר שיהי' פני בד"צ כשר כמ"ש ביו"ד סי' רס"ח שיהי' ב"ד של שלשה שכשרים עכ"פ לדון בד"מ והא מבואר בח"מ סי' ז' דכל מה שפוסל בעדים כמ"ש בח"מ סי' ל"ד וסי' ל"ה פוסל ג"כ בדיינים, והמסדר קידושין כי יבא לפניו גר או גיורת או שניהם נתגיירו צריך לחקור היטב מי הם הדיינים שנתגיירו לפניהם ואם הי' דיינים מכת החדשים ודאי ופשיטא דיש לחוש להנ"ל, ע"כ ידבר אל לבם להתגייר שנית לפני בד"צ כשר ורק אח"כ יזדקק לסידור חו"ק וא"כ בנ"ז אשר לפני כת"ה כיון שהי' הכל לפני הרבנים חדשים ומה אדע מי הם ולענ"ד צריכה להתגייר מחדש וכת"ה לפניו גלוי במקומו והיא מבפנים ועיי"ש היטב, ושארית הדברים וחששות בענין הנ"ל אין בידי לברר כעת הזאת וייטיב להציע דברי' פני גדולי הדור אשר במדינתינו, וייכו"ח מאשר זכה לזכות הרבים ע"י מלחמת מצוה נגד אינשי דלא מעלי ובכן יעלה ויצלח ויתקיים בו לאמור דידן נצח ויעלה במעלות ע"ג מעלות עד כי נזכה עם כל אחב"י לראות מורה לצדקה בבי"א **כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן סד

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה ישראל חיים ברוין נ"י מ"מ בק"ק בודאפעסט יצ"ו.

**יק"מ** בא לידי בדבר שאלת חכם ע"ד למכור תפילין מהודרים למען פדיון הבן והכהן רוצה לקבלם וכמו עובדא דרב כהנא במס' קידושין, והנה אני נבוך אם רשאי לעשות כן ידוע מ"ש באו"ח סי' ל"ח דמי שאין ידו משגת לתפילין ומזוזה תפילין קודמים מטעם שבמג"א דהם חובת הגוף רק מתקנתא דאפשר בשאלה מזוזה קודמת דאי אפשר בשאלה ולפי"ז השואל ומעכ"ת מבפנים לידע ולהודע על הנ"ל, וידוע מ"ש במג"א סי' תקס"ח דפדיון הבן לאח"ז לא חשוב זמנה קבועה רק במילה חשוב זמנה קבועה, ובסי' כ"ה בבאה"ט מחלוקת אחרונים בתפילין וציצית עיי"ש ועיי' מס' בכורות ומה שהאריך בזה

בס' היקר מהריט"א על הרמב"ן, וידוע דברי מרן בתשו' חת"ס חיו"ד סי' רפ"ט דשיעור פדיון הוא כ"א צוואנציגער, וזכורני בימי עלומי הי' ג' צוואנציגער זהוב כסף וא"כ שיעור פדיון ז' זהו"כ וידוע סך הנ"ל שויין עובר לסוחר רק מספיקא קמא לא יצאתי ע"כ אין בידי להשיב בתשובה שלמה וכבוד מעכ"ת רב חילו לסמוך אדנפשי' בפרט במועצות ת"ח וכו' ואסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן סה

**ב"ה אול"י ה' פ' תצא תרפ"ט לפ"ק מאד יצ**"ו.

**ברכת** כוח"ט לאלתר לחיים טובים ומתוקים בסש"צ היה כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מהו' אהרן מרדכי נ"י אבד"ק פעלעדיהאז יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי וראיתי מ"ש בענין פרידת אנשים מביהכ"נ למקום מיוחד ולהתפלל בנוסח ספרד, והנה בענין זה כבר דברו בשו"ת בזה ה"ה בת' אמרי אש סי' ב' בסופה סיים בדברים קצרים ע"ד אשר הזט"ה ברצונם לתקן שלא יתפללו בשום מקום אך ורק בביהכ"נ הגדולה והשיב שזה אין בו לדון רק מה שעיניו רואות אם הוא לצורך שעה וכוונת הזט"ה אם הוא לש"ש, שנית נמצא בשו"ת מהרי"א חאו"ח סי' כ"ז ג"כ שרצו בק"ק א' לבטל כל בתי תפילות לבד ביהכ"נ הגדולה ואינו מסכים לזה כלל אך נראה דטעמא מפני שניתן להם רשות מאז מדעת הקהל והגאב"ד והאריך שם בטעמים והביא דברי הריב"ש שהביא המג"א סי' קנ"ד וגם דברי רמ"א בח"מ סי' קס"ב ובל"ס כי יש ביד הד"ג ספרים הנ"ל לעיין בהם ומפני ח"כ ל"ע א"א להאריך ואסיים בכל חותמי **ברכות, ידידו דוש**"**ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן סו

**לכבוד** הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה מרדכי לענעבאוויטש נ"י אבד"ק קעמעטשע יצ"ו.

**ע"ד** מקום כבודו שברצונם לבנות ביהכ"נ במקום ביהכ"נ ישנה ולסתור ואח"כ לבנות למען הרחבת מקומות וכ"ת אין ברצונו להסכים מתרי טעמא א' משום חשש נתיצה כמ"ש במקרא לא תעשון כן וגו' וב' מפני כובד ההוצאות על בע"ב שאינן בעלי נכסי' ורק רצון עשירים כדי גובה מקומותם, ותמוה בעיני כי שביק מר מ"ש בש"ס מס' ב"ב דף ג' ומס' מגילה דף כ"ז דאר"ח לא ליסתור אינש בי כנישתא וכו' אלמא דאסור סתירה ע"מ לבנות ומפרש בגמ' ב' טעמי' א' משום פשיעותא ב' משום דוכתי לצלויי ויתבטל תפילה ברבים וכן קיי"ל בש"ע סי' קנ"ב ואין מותר רק אם חזי בי' תיוהא ורק שיטת

הרא"ש דאם קצר המקום להכיל בני העיר הוה כחזי בי תיוהא וראיתי בתשו' מהרי"א סי' כ"ח דהרא"ש יחיד בשיטה זו ודעת הד"מ כשיטת תלמידי מהרי"ו דגם להרחיב מקום כותל ביהכ"נ כך הלכה דאסור לסתור מתחילה וכ"פ ברמ"א סי' קנ"ב הנ"ל ורק בת' כת"ס סי' י"ז משוה מחלוקתן דשיטת הרא"ש היינו שאין מקום להכיל אפי' בצד הדרך דאז כאלו אין להם ביהכ"נ דודאי הוה כתיוהא ודברי מהרי"ו נאמרי' דהמקום די הכיל עכ"פ עי"ד הדחק דאז אסור לסתור, וא"כ בנ"ז לכ"ע אסור ע"כ ודאי יעמוד כת"ה בכל עוז ותעצומות:

**וע"ד** איסור נתיצה כבר הארכתי בס"ד בספרי לב"מ חאו"ח סי' כ"ד עיי"ש ועיי' בחת"ס סי ל"ג מ"ש ע"ד הקושי' למה אמרינן בגמ' דרעמי' משום פשיעות' תיפוק לי' משום איסור נתיצה ותי' שם עפ"י דברי מהר"י אסכנדרי בסי' רע"א ועוד תי' עיי"ש ועיי' במהרי"א בתשובה הנ"ל שם במוסגר דבטעמא דפשיעות' איכא נמי משום איסור נתיצה כמו דחיישינן שיארע איזה אונס ולא יבנו ממילא לא הי' הנתיצה ע"מ לתקן:

**וע"ד** טעם ב' שאין להכביד בהוצאות מרובות שהוא רק להרווחה בעלמא והביא ראי' מדברי תשו' צ"צ סי' צ"ד שפיר קאמר, וכן ראיתי בישי"ש בפ"ק דחולין סי' נ"א לענין ש"ץ שאין בו פסול רק יש רוצים לקבל ש"ץ שהוא מעולה ממנו שאם צריכי' לתשלומי' יותר מהרגיל לשלם זה אינו בדבריהם כלום שאין בידם להכריח בזה להוצאות יתרי'. והא ש"ץ דומי' דביהכ"נ ניהו דקיי"ל בסי' ק"נ דבני העיר כופין זה את זה לבנות ביהכ"נ וכמ"ש בח"מ סי' קס"ג הא גם בש"ץ מבואר בסי' נ"ה דבעיר שיש בו מנין י' כופין לשכור ש"ץ לימים הנוראים, והא בישי"ש סתמא קאמר וכולל כל הימים, מכל הנ"ל עם מעכ"ת והצד אשר עמו להם המשפט ואין שום היתר לסתור ביהכ"נ הישן ע"מ לבנות במקומה כנ"ל ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן סז

לכבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה ישראל לעבאוויטש נ"י דומ"ץ בק"ק זענטא יצ"ו.

**ע"ד** אשר הציע לפני בענין בנין ביהכ"נ חדשה במקום ביהכ"נ הישנה וקצת דברים בזמן זה דבר שבקדושה קלה כגון מעלות לע"נ וגם דברים של חול כמו קאנצעלייא והי' לבאר שהכל הי' עפ"י מ"ש בש"ע או"ח סי' קנ"ב וסי' קנ"ג, ותמוה בעיני שלא הביא דברי מרן חת"ס חאו"ח סי' ל"א שהי' התשובה ג"כ לכבוד הגאב"ד במ"כ והחמיר כמ"ש ג"כ הגאב"ד דהו"ל ביהכ"נ של כרכים וגם כי פעמים באים להתפלל בביהכ"נ ועפי"ד הפרמ"ג סי' קנ"ג במ"ז סק"ו במ"ש ג' טעמים וח' מהם שקדושתה חמורה וא"א להפקיע

קדושתה וכן שיטת מג"א, ואם כי י"ל דשם החמיר מפני שהורידהו לחצר של ביהכ"נ דרגילין שם לעשות דברי זלזולי' וע"כ בנידון זה צ"ע אם בקאנצעלייא"א אינו כן ע"י כותבי' ומשמשי' שלהם, וכת"ה מבפנים אם יש לחלק בין הך לנ"ז ואין להכריע בזה:

**וע"ד** המערערים באמרם שא"צ לביהכ"נ כי מתפללים בביהמ"ד יעיי' בתשו' מרן חת"ס סי' קצ"ג שם בענין הישובים וכפרים השייכים לקהלה גדולה שאין להם שום חלק הנאה מעניני הקהלה רק כמו ג' ימים בשנה ב' ימים ר"ה ויוה"כ עד"ז הביא דברי הרמ"א ח"מ סי' קס"ג דבית חתנות ומקוה וכיו"ב שכמה בע"ב אי"צ להנ"ל כגון זקן וסריס וכיו"ב מ"מ צריכין לסייע במסים וסכום כשאר בע"ב, ואם בכפרים כך הלכה כש"כ וק"ו בקהלתי' כגון ק"ק פה כמה אנשים ג"כ שאין מתפללין כל השנה רק בביהמ"ד וכן בהרבה קהלות כמה וכמה בתי מדרשים ולומדי שיעורין כידוע ומתפללין במקום רינה תפלה ומעולם לא נשמע שעי"כ ינוכה להם מסך מסים וסכום, ע"כ לפענ"ד אין טענות המערערי' בזה כלום ואצ"ל פנ כת"ה, ואסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**

## סימן סח

**ב"ה אול"י ועש"ק פ' קרח תרפ"ט לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה משה שוואַרטץ נ"י אבן יקר בק"ק באזעל יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי וחתך הסליחה כי לא באתי עד הלום להשיב בהלכה מפני טרדות רבות וח"כ, והנה ע"ד השאלה בנ"ז גם אני נבוך מפני שראיתי כיו"ב בשו"ת פרי הארץ ע"ד חולת הריאה שקורי' העפטי"ק ר"ל שישנם רופאים ודעתם כי חולת משפחה שיבואו לידי כך וכמ"ש במ' יבמות ד' ס"ד אמר רבא פא ישא אדם אשה לא ממשפחת נכפין ולא ממשפחת מצורעים באתחזק תלתא זימני עיי"ש סי' כ"ו. ובת' חתן סופר סי' קל"ז נראה כחולק עלי' דמאשה לאיש שפיר חיישינן ולא על ילודי'. ובנ"ז לעשות תחבולות שכא תלד כמו משמשת במוך הידוע, לענ"ד בנ"ז לא שייכי' התירים הנזכרים דהא בלא"ה מקשי' האחרונים מה צורך להנ"ל ימנע עונה ממנה אז יגרשנה כמ"ש בת' נטע שורק שלא הסכים להתירא מטעם הנ"ל והמתירי' תירצו מפני שלום בית וזה שייך גבי איש ואשתו שכבר דרים באהבה ושלוה אבל בנ"ז להיות נושא לכתחילה מי הוא המתיר ואדרבה איתא באה"ע סי' א' דחייב לישא אשה לקיים פי"ר וגם בסעי' ח' דאפי' קיים פו"ר ישא אשה בת בנים והאיך נאמר לעשות תחבולה תחילה קודם הנשואין והלא כבר ראית מ"ש בספרי לבו"מ חאה"ע סי' כ"ח דאפ' לאחר נשואין חלילה להתיר

מפני דברים אחרים כמו שישנו דעושי' כן מפני טרדות גידול בנים או מפני צרכי בית בחסרון בטחון לפרנסה, כש"כ בנ"ז מפני דברים אחרים שהוא חשב או שאר דברים כ"כ לא ידעתי שום היתר, ועיין בספרי לבו"מ חח"מ סי' ט"ל שם הבאתי לענין שיש לחוש דהאשה בלידתה תבא לידי שגעון שכן הי' לה בלידתה והבאתי לדברי ת' פרי הארץ שכן דעתו ברור שהמשוגע בכלל מסוכן ומותר ליתן רפואה מרק נבלה לרפואתה שכן הסכימו חכמי קאנשטאנטינא וכן הביא בברכ"י שכן פסק בת' אדמת קודש ושם הי' סכנה זו באשה היולדת ולאחר נשואי' אבל קודם לכן חלילה וחלילה להתיר דנכפל איסורי' רבות כמ"ש לעיל ותו אין בידי להאריך ואתך הסליחה כי א"א לטייל בפלפול דבריך הנחמדים מפני ח"כ ל"ע וטרדות אשר סבבוני ואסיים בכל חתמי ברכות, אוה"נ דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן סט

להנ"ל

**עתה** באתי על ד"ת מ"ש ע"ד ר"ח שהביא הרא"ש בגיטין דף פ"ט בסוגי' דקלא ע"ד מ"ש עדיין לא הגיע לפלגות ראובן גורס לא הגיענו לפלגות ראובן להבחין אם הוא שנראה לגדול בדרכיו כשאר גדולים להיות קדושיו קידושין או לאו ע"כ הלכה בודקין לקידושין אם הביא שתי שערות כמ"ש במ' ב"ב דף קנ"ו, וק"ל וכי ס"ד דמהני קידושין קודם י"ג וב' שערות וכמ"ש הרא"ש דהוא הלל"מ והוא קשה כברזל, ואפשר לומר לפי חומר הנושא לפי"ד הנוב"י מהד"ק חאה"ע סי' ס"א שהאריך להוכיח דהא דאמר רבא במ' נדה דף מ"ו ודף מ"ח קטנה שהגיעה לכלל שנותיה אינה צריכה בדיקה חזקה הביאה סימנים דהוא חזקה גמורה רק דלענין חליצה כא סמכינן דאפשר לברר ע"י בדיקה, והביא ראי' ברורה מדברי תוס' בב"ב דף קנ"ד דאפי' ממון מוציאין ע"י חזקה זו אם כן עד עדיפא מרובא דאין הולכין בממון אחר הרוב כידוע, והיינו כוונת דברי ר"ח ע"כ דייק גדול בדרכו ו כלומר מדבריו ושכלו וענין מו"מ שלו נראה כגדול אם כן ודאי הגיע לכלל שנותיו ונימא שוב חזקה שהביא סימנים מצד חזקה דרבא בזה אמר רב מרדכי לר"א עדיין לא הגיענו לפלגות ראובן להבין ולהבחין שע"י תהלוכותיו ודרכיו נחזיק אותו שהגיע לכלל שנים, ור"ח לשיטתו דפירש בסורא מבטלי קלא בנהרדעא לא מבטלי קלא היינו בסרא משום דהדיבור קל להם ומוציאין קול על לא דבר ובנהרדעא שומרים דיבור פיהם ע"כ חששא גמורה ולא מבטלין קלא ודלא כדעת שאר מפרשים שאינו רק חומרא בעלמא משום רינון ולעיזת שפתים ע"כ בא לומר דחשש גמור בזה לא הוי רק ע"י בדיקה שברור הוא בן י"ג שנים וגם הביא ב' שערות וזה עיקר כדמוכח מהך דמ' סנהדרין דף ס"ט שהבאת

שגם בדורות ראשונים אם כי שהולידו גם בני חי"ת מ"מ צריך לב' שערות אלא שנשתנה הטבע וקבעו לבן י"ג שנים ולפני זמנו הוה שומא כמ"ש במ' נדה בכ"מ, וכיו"ב בתוס' מ' חולין דף מ"ז לענין בהמה להיפוך נשתנה הטבע ע"ש ועיין במג"א סי' קע"ג ובאה"ע סי' קנ"ו בכמה דברים שנשתנו הטבעיות בזה"ז:

**וראיתי** הקושי' שהבאת מהגאון בעל ט"ג ודעתך כמ"ש בחת"ס דבב"נ לא נאמרה שיעורין רק תלוי בדעת והבנה עיי' בקונטרוס שלי ישב מצרף (ונדפס גם בלבו"מ חאה"ע מסי' ל"ח והלאה) ושם הבאתי דברי החולקים עיי' שטמ"ק מס' כתובות, והנה לפי"ד הנוב"י ניהו דלא קיי"ל כר"ש בקידושי קטנה רק תלי' דבעל לאח"ז היינו שקידשה בשעת ביאה דיגמרו הקידושין לאח"ז ולא הוי דשלבל"ע לדעת המל"מ דמחוסר זמן אינו בכלל דזמן ממילא בא אם כן שפיר שייך כנ"ל ובלמדי סוגי' זו הייתי מעורר בענינים אלו ואצלי הוא בכתובי' והנני לסיים בכל חתמי ברכות, אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן ע

**ב"ה פ' ראה תפר"ח לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הג' דומ"ץ וכו'.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי והנה היא חוזר על הראשונות ע"ד פסק של בידי"צ, והנה בסי' י"ט פשטות דברי סמ"ע והש"ך סתמא נאמר ב"ד בתר ביד ל"צ וכי בזמן קרוב נשתנה הענין בפרט בנ"ז מרחוק מקום שאין להתודע טעם הפסק, והנה יען כי הדר"ג ברצונו דוקא לדייק בפסק הנ"ל צריך אני לומר דעתי בפני מר ניהו רבה מאשר ידוע כי נאמנים דבריו אשר במ"ש שאין לישב עם הרב אב"ד נ"י יחדיו כמ"ש בסי' ז' שני ת"ח השונאים זא"ז וכו' כי מתוך כך יסתור דברי חבירו, והנה בב"ח שרמז עליו הש"ך כתב כי זה דוקא בשונאים גמורים אבל כשאינם שונאי' גמורי' מותרי' אפי' לכתחילה בזה שאינו חמור כמו לדון בע"ד אשר הדיין שונאו והסברא פשוטה דודאי משום שנאה כל דהיא לא יתאמץ לסתור דברי חבירו א"כ בנ"ז וכי משום מחלוקת דבר הלכה נימא כי המה שונאים גמורי' חלילה לומר כן וכי אפשר לומר דבר נגד דברי חכז"ל מס' קידושין דף ל' שדרשו את והב בסופה דאפי' אב ובנו והרב ותלמידו וכו' ואינן זזים משם עד שנעשין אוהבין, וזה ודאי אי אפשר בשונאי' גמורי' ומ"ש שונא גמור היינו שלא דבר אתו ג' ימים מפני איבה דייקא אבל רוב השתיקה אינה משנאה שביניהם ורק מפני כבוד עצמו עושה כן כידוע, ע"כ לענ"ד יתועדו עוד הבידי"צ עד"ז ויציע לפניהם הדברי' הנ"ל, בפרט לענין סידור גיטין אשר דעת מרן חת"ס ח"ב מאה"ע סי' ס"ד וס"ה דלא בעי ב"ד

ורק מפני שאחר נתינת הגט שואלים להסופר והעדים אם זה הגט שכתב והעדים מעידין על חתימתן וזה צריך ב"ד לכתחילה ובזה לענ"ד לא שייך לומר דמשים שנאה יסתור ד"ח, ולענ"ד מצוה קעביד לישב ולסדר בכל הגיטין יען כי הדר"ג קיבל עד"ז סמיכה מהגה"ק בעל המח' דרכי תשובה זללה"ה ומי הוא זה אשר יעמוד בנסיון פני גדול בענין סידור גיטין ועיי' בחת"ס ח"מ סי' קס"ג קס"ד, וכבר שמעתי כי גדול הדור צווח על הנ"ל שמסדרין גיטין בלא סמיכה על הנ"ל ומצוה רבה קעביד להסיר מכשולות, והנה כבר אמרתי כי קשה לדון שלב"פ ע"כ רק אמרתי דעתי למען משמרת למשמרת, ידידו דוש"ת. הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן עא

**בעהי**"**ת אולייי שיבסר תרע**"**ו לפ**"**ק מאד יצ**"**ו**.

**שוי**"**ר** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגדול אוצר בלום יראת ה' אוצרו כש"ת מו"ה עקיבא בלוי נ"י בק"ק קראסנא יצ"ו.

**הנני** במודע ורב תודה מאשר גמל עלי וטרח בשבילי בשליחות של מצוה וכו'. ועתה באתי על ד"ת מה שהאריך כת"ה בסברות נכונות ודילדי אימא כוותי' תלד וה"ה ע"ד זקינו הגה"צ מהו' עקיבא זצ"ל שבא על הספק לענין שיעורא דחמץ וכן לענין לצאת י"ח מ"ע של מצה בכזית מצומצם עם צירוף המים לשיטת רש"י ז"ל דלא אמרינן טע"כ שיתהפך מהיתר לאיסור כידוע) ומעכ"ת העלה לומר לפימ"ש סברת ר"י לענין נבילה בתוך הדבש להקל ונאמר דנתהפך לדבש ובתר השתא אזלינן וכש"כ להחמיר דהמים נתהפכו לפת חמץ או לפת מצה, והא דאמרינן במ' מנחות ד' נ"ד בלא הי' כשיעור ונתפח דאינו רק מדרבנן לענין השיעור לטומאה או לחיוב וכן בהי' כשיעור ונצטמק וחזר ונתפח מחלוקת אמוראים אם יש דיחוי אצל איסורין היינו בנתפח מעצמותו לא ע"י מים דזה פשיטא וכמ"ש מעכ"ת דנתהפך לדבר שנבלע בו, ויש לעיין דהא מקשינן שם ממ' טהרות הניחה בחמה ונצטמק הניחה בגשמים ונתפח משמע דע"י מי גשמים נתפח ולדברי מעכ"ת לא מקשה כלום דשאני התם דמ"ג נתהפכו לדבר שנבלע בו ועיי"ש בפיה"מ פ"ג מ"ד כי זה עיקר בשיעורי' לא נביט על רפיון החלקי' והתערבותן משמע דהוה כשאר תערובות, ואפשר לחלק ולומר דשאני בכ"ז שכל מעשה הפת בין לענין חמץ בין לענין מצה נתהווה ונגמר הפת לדבר חדש וכמ"ש הרא"ש בפ"ק דחולין לחלק לענין סכין של ע"ז שחתך בו בשר דלא נאסר הבשר משום אסה"נ והא דעצי ערלה שהסיק' בו ואפה הפת דנחסר למ"ד זו"ז גורם אסור או אפה ע"ג גחלים לש"ע דשם נגמר דבר חדש ע"י העצים משא"כ בשר שנחתך, והה"ד לענין זה דשם המאכל של לחם ובשר אי"צ למי

גשמים דיהא נגמר ע"י ולא שייך נתהפך משא"כ בנ"ז ע"כ כא שייך בזה דיחוי כמובן, ובל"ז לענ"ד לא שייך לענין זה דיחוי כיון שכך ביאתו לעולם והוה כמו הדסים וערבות אתרוג ולולב שלא הי' כשיעור קודם שצמח' וגדל' ולאח"ז גדלו כשיעור וכי שייך בזה דיחוי ועיי' רש"י ז"ל במ' סוכה בסוגי' דאין דיחוי אצל מצות כיו"ב לענין דיחוי מעיקרא, ובנ"ז היינו הך סברא דאמרינן דכיון דהפת דבר חדש שנגמר עפ"י תיקונו כך וכך זה ביאתו לעולם. ועיי' בתשו' הרשב"א סי' תס"א לענין חלה שלא הי' בו כשיעור ונתפח באפייתו עד שהי' בו כפליים כשיעורו שהביא ג"כ דברי הגמ' מ' מנחות עיי"ש דאיתא שם כעין סברת מעכ"ת דאם בזמן שיחול עליו החיוב אין בו כשיעור בתר מעיקרא אזלינן עיי"ש, והנה חקירת זקינו נו הגה"צ ז"ל עמד עליו בת' מהרמשי"ק חאו"ח סי' רנ"א ודעתו היאך דהתורה איירי וקאי על זמן השתנות בתר השתא אזלינן, וצל"ע דזה שפיר שייך לענין שיעורא דמצה לצאת י"ח אבל לענין איסור חמץ וכי לא שייך איסור חמץ בחטים וקמח וכיו"ב ומנ"ל דלא איירי בזה הקרא לית חמץ, ואפשר לומר דמ"מ הוה שלכד"א כמו אוכל חלב חי, אלא דזה אינו דהא משכחת לי' ע"י קמחא דאבשוני קרוי' או חלוטי' כדאית' בגמ' בכ"מ וצ"ל דהא דרשינן מלשון כל מחמצת נתחמץ מחמת ד"א וזה ודאי לא שייך בחטים ובקמח וצ"ע:

**וראיתי** מעכ"ת מסתפק אם משערינן בעיסה עבה או רכה ועיי' במ' עוקצין פ"ב מ"ח לענין פת סופגנים דמשערינן כמות שהיא ורק ביש לו חלל צריך למעך אבל בלא"ה ל"צ עבה וכמ"ש לעיל בשם הרמב"ם בפיה"מ מ' טהרות כמובן, ולעיקר הסברא אי שייך בזה לומר סברת הר"י כמו נבילה בדבש לענ"ד כמ"ש בדבר שתיקונו והווייתו כך בדבר חדש וגמר' לא שייך נתהפך דאל"כ נימא גבי ד' מיני מדינה כמ"כ סברא זו ועיי' במג"א סי' תמ"ב בשם תשו' הרשב"א והריא"ז דשם בנבילה לתוך הדבש הי' מעיקרא דבש קודם שבא לתוכו חתיכת נבילה שפיר אמרינן דנעשה כמוהו שהי' מקודם אך הכא לאיזה דבר יתהפך דהא הקמח עם המים ע"י היסק אש נעשה הכל פת לענין מצה וכן לענין חמץ בעיסה כמ"כ, ועיקר הדברים נלענ"ד לפימ"ש בירושלמי מ' חלה דאם רובה חטין לכ"ע יצא ידי מצה מכש"כ לענין מים שאין בו ממש כמ"ש במ' ביצה בסוגי' דהאשה ששאלה מחברתה מים ומלח כידוע כנלענ"ד, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, **ידידו דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן עב

להנ"ל.

**יק"מ** בא לידי והראה זיו תורתו בסוגי' מפורסמת וחדש בב' דברי סברו' והם שני כתובי' המלמדי' התירוץ על קושי' הט"ז סי' י"ד נמצא בדברי אשל אברהם סי' תרנ"ח ושם הביא קושי' זו בשם ת' מ"מ מ"ש ארבע' מינים מטלית של ציצית לענין ניחא לי' לאינש ותי' כמ"ש כת"ה:

**שנית** מ"ש בטעמי' דיאוש לא קנה מטעם הפקר מטעמי' דר"י דגזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינן יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו הה"ד ה הפקר כמוהו ה"ה דברי הפנ"י בחידושיו למ' גיטין ד' כ"ח ושם האריך בזה:

**ואגב** באתי להציע מ"ש ע"ד קצוה"ח מ"ש בדברי הגמ' פ' מרובה הגוזל חמץ וע"ע הפסח אומר לו הרי שלך לפניך ואי יאוש קנה כיון דמטא זמן איסורא ודאי מייאש דמים בעי לשלומי לי' ותי' היכא אמרינן יאוש קנה בזה מתייאש וזה רוצה לקנות משא"כ בחמץ, והקשה הוא ז"ל דאם נאמר יאוש הוה מטעם הפקר מה נ"מ אם אינו רוצה לקנות ס"ס הוה הפקר ודמים בעי לשלומי, ונראה לענ"ד עפ"י דברי הרמב"ן פ"ב מ' ב"מ במה דאמרינן שם ראה אבידה והגביה ע"מ לגוזלה עובר בכולן משום לא תגזול ומשום לא תוכל להתעלם ומשום השב תשיבם ואע"ג דמחזירה לאחר יאוש מתנה בעלמא דיהיב לי' ואינו מתקן הלאו, והקש' מ"ט הא יאוש אינו קונה ותי' דטעמי' באבידה קונה ביאוש קודם דאתי לידי' משום דמונח ע"ג קרקע שייך בי' שפיר יאוש אבל במתייאש אחר שהגביה כיון שנעשה עלי' שומר הוה כמונח ברשותו ובדבר שברשותו לא שייך יאוש ובגזילה הוה כמונח ע"ג קרקע כיון דהגזלן אין בדעתו להחזיר והי' שייך יאוש אלא משום דבאיסורא אתי לידי' לא מהני יאוש, והכא דהגביה ע"מ להחזיר' הוה ג"כ כברשותו ולא שייך בי' כל הנ"ל משו"ה יאוש קונה דגם כן בהתירא אתי לידי'. והנה רבה דס"ל יאוש קונה ואינו משגיח בטעמי' דבאיסורא אתי לידי' וגם אין בדעתו להחזיר' הוה כמונח ע"ג קרקע אבל באם אינו רוצה לקנות והוה ג"כ כשומר דחייב באונסין ע"כ גם לרבה אינו קונה כנלענ"ד, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן עג

להנ"ל.

**מ"ש** לתרץ קושי' התוס' במס' שבועות דף כ"ב בנזיר שנשבע שלא יאכל חרצנים בכמה או אהתירא קא משתבע ואפי' ח"ש והקש' בתוס' למה לא מיבעי לי' בכל איסורין שבתורה, ותי' מעכ"ת עפ"י דברי פרמ"ג הידועי' דבאבמה"ח ח"ש מותר מה"ת לכ"ע כיון דחידוש הוא ומשו"ה חלקו מבחוץ פטור ולא שייך חזי לאצטרופי ולדעת כת"ר כן

הוא בחרצנים שא"ר לאכילה וח"ש מותר ואינו חייב בכא"פ וזה דבר חדש, אך הסוגי' דמס' נזיר ד' ל"ז וכן בסוף הסוגי' דטע"כ במס' פסחים כנגדו דפריך למ"ד דבנזיר מצטרף היתר לאיסור והא בבריית' תני' מכל אשר יעשה וגו' דאיסורי נזיר מצטרפין ואי הימ"ל למ"ל קרא לאיסורי נזיר ותי' בגמ' דהימ"ל בבת אחת ובאיסורין אפי' בזא"ז ועיי"ש בתוס' דהיינו בכא"פ, אלמא דאין הנושאי' שווין, ואפשר לומר כיון דהתורה אסרה כן כל הנודר ע"ד כן נודר לאסור ע"ע אפי' חרצנים והוה כשאר נדרים שברצון אדם לאסור ע"ע אפי' דברים שאינ' כדרך הנאתן, ומ"ש בגמ' דנזיר חידוש דאפי' חרצן אסור היינו שכן אסרה תורה מעיקרא אבל לאחר שנדר אין זה חידוש כנלענ"ד, וראיתי תי' ב' עפי"ד הראב"ד זה ראוי' לאמרו:

**ב) וראיתי** דבריו נחמדי' לתרץ מ"ש מרן חת"ס חיו"ד סי' שי"ח ע"ד הרמב"ם מהגמ' מס' תמורה ד' כ"א דלר"ע דרשינן מקרא שם ממקום שאתה מביא מעשר אתה מביא בכורות ודעת כת"ה דרק לענין המקום דרשינן הקיש' אבל לענין מ"ש הרמב"ם בתו"מ דכל זמן שיושביה עליה ליכא הקיש'. ולענ"ד אפשר להוסיף בטעמא של דבר דהא אמרינן ביבמות דף י' וד' ע"ח ופסחים ד' ק"ה דאי לא כתבה תורה, והא פשוט לכל מ"ש הרמב"ן דישוב א"י מצוה כמ"ש וירשתם וישבתם א"כ אותן עולי בבל שנשארו שם ולא עלו עם בחירי הגולה עזרא ונחמי' לא קיימו מצוה זו כרצון ה' עפ"י נביאים ועיין מ' יומא דף ט' ע"ב מה אמר ר"ל לרבב"ח עד"ז א"כ ודאי הוה בכלל דאי לא כתבה תורה בפרט על העתיד:

**ובענין** פרשיות של תפילין מאביו הצדיק ז"ל הלא ספרי פוסקים פתוחי' לפניו ועיי' בספרי הקטן לבו"מ חיו"ד סי' קפ"ג שהבאתי דברי ס' הזכרונות ובשם ע"ד דמראה כעופרת פסול משמע דשחור מזה כשר, והנני לסיים בברכת שמחת פורים ונזכה לנו"נ כימי מור והדס ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן עד

**ב"ה אוליי ד' פ' שמות בנ"י תרפ"ה לפ"ק מאד יצ**"ו.

**שוכ"ט** על ראש אהובי הבחו' החרוץ יו"ש כ"ש כ"ה שמחה בונם גרינבערגער נ"י **ראיתי** מ"ש בגמ' מ' פסחים דף פ"ד במחלוקת רבי וחכמים דחכמים ילפי מתיבת בו דבפסול אין בו משום שבירת עצם ורבי יליף מקרא דבבית אחד יאכל כל הראוי לאכילה וכו' ואיכא שם כמה אוקימתות מאי בינייהו ור"פ תי' באבר שיצא מקצתו וכו' ר"ש ברי' דר"א אמר כגון זה לכ"ע אין בו משום שב"ע, וקשי' לי' א"כ מתניתן דלקמן ד' פ"ה ע"ב

אבר שיצא מקצתו קולף וכו' עכ"ח ס"ל דיש בו משום שב"ע מתניתן מני, ועיי' בהגהות הרש"ש שהקשה כיו"ב ממ"ש בד' פ"ה ע"א דפריך ממתניתן הנ"ל לר"ל וס"ל דהקושי' עכ"ח כמ"ש התוס' דמצי לאוקמי כרבנן רק משום דס"ל כרבי מוקמי' כרבי עד"ז קשי' לי' דהא לעיל ד' פ"ד משמע דכזה לרבי לכ"ע אין בו משום שב"ע והאיך אפשר לאוקמי כרבי, ולענ"ד הא דלא קשי' לי' יותר כמ"ש מע"כ דלר"ש ברי' דר"א דלכ"ע אין בו משום שב"ע אפי' לת"ק י"ל עפ"י מ"ש בתוספתא דשם משמע דר"י ור"ש פליגי בזה עם ר"י בנו של ריב"ב וס"ל באבר שיצא מקצתו יש בו משום שב"ע משום דנקט בלשונו הפסח ואח"כ מביא דברי ר"י בנו של ריב"ב בלשון אפי' לשון זה משמע דר"י ור"ש ס"ל באבר שיצא מקצתו יש בו משום שב"ע וא"כ איכא לאוקמי מתני' הנ"ל כר"י ור"ש ע"כ מקשה הרש"ש רק על סוגי' הגמ' דמקשה אליבא דרבי כנ"ל:

**ועוד** י"ל לפימ"ש במל"מ פ"י מהי ק"פ דאפי' היכא דפטור משום שב"ע מ"מ איסורא הוה מתיישב בפשיטות כמובן, אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן עה

**ב"ה אול"י ב' י"א למב"י תפר"ט לפ"ק מאד יצ**"ו.

**שלמא** רבה לגברא רבה נשיא המדינה ידי"ע ומר ידי"נ ה"ה כבוד הרב הגאון המפורסם צדיק תמים כש"ת מו"ה אברהם מ"ש פראנקל שליט"א ראש ומנהל קק"י דמדינה יצ"ו.

**אחרי** מודי' דרבנן פני הדר"ג אתו רב סליחה ע"ד אשר באתי בזה לחזור ולשנות ע"ד הרב הדיין וכו' אשר ביקש ממני להיות שוב מדבר בעדו להחזיקו ולהעמידו על כנו וכמ"ש פ"א מדברי ד"מ ורמ"א יו"ד סי' רמ"ה, וגם ידוע לפני כי גם הגאב"ד נ"י ברצונו להיות מסייע בענין הוראות או"ה כדרכן של רוב קק"י דמדינה, וצעקת העני כי כמה וכמה שנים אשר יורה יורה בלא שכר וכי זה שכרו להורידו ממקומו, וידוע מ"ש בשו"ת מהרמ"פ סי' מ' ברב ומורה אשר היתה הוראתו ולימודו בלא שכר ובעומד להעתיק לעיר אחרת החזיקו בו וקצבו לו שכרו דאינו יכול לתבוע על העבר אבל ראוי ליתן לו מ"ש לעתיד והביאו הרמ"א בח"מ סי' של"ה בקיצור וכתב טעם הדבר דודאי מנחל להם ובתשובה הנ"ל האריך עוד בעיקר הטעם עפ"י מ"ש במ' נדרים ובכ"מ דעל הוראות או"ה ולימוד הלכות ואגדות אסור לקבל שכר רק בפסידא הניכר או מדברי ירושלמי שכר הביטול, ואצ"ל פני חכם שכמוהו כי כל רז לא אניס לפני הדר"ג ע"כ אסיים בכל חתמי ברכות כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו

## סימן עו

**ב"ה אילייי ה' פ' וארא תפר"ח לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה אשר אנשיל הלוי שליט"א אבד"ק דיאנדיאש יצ"ו.

**ע"ד** אשר הדר"ג בענותנותו הרבני להציע לפני ספיקותיו והנה ע"ד הקושי' במה דקיי"ל ביו"ד סי' קכ"ג דביין מבושל אין בו משום ניסוך ומותר אפי' בשתיי' וכמ"ש במ' ע"ז דף ל' בעובדא דשמואל ואבלט שתו יין מבושל ואבלט הי' רוצה להרחיק עצמו אמר לי' שמואל דיין מבושל אין בו משום ניסוך וק"ל לפימ"ש הש"ך בסי' פ"ז דאפי' באיסורי דרבנן יש בו משום מראית העין ואמאי לא נאסר משום מ"ע עכ"פ וכמדומה לי כי רב א' הקשה לי כן במכתבו, ולענ"ד הא ברא"ש שם בלא"ה מקשה דניהו דלאו בר ניסוך הוא מ"מ כיון דגזרו בסתם יינם משום בנותיהן וכי משום דארתחי' ליין אין כאן גזירה הנ"ל ותי' דצ"ל כיון דלא שכיח לבשל יין לשתיי' לא גזרו בי' וכמ"ש במ' תרומות פ"ב מ"ו דאין תורמין מן יין מבושל על שאינו מבושל וכמ"ש הרע"ב ותיו"ט דיין מבושל אינו טוב כמו אינו מבושל והוה מן הרע על היפה וכיון דל"ש לא גזרו אם כן משום מ"ע נמי ל"ש גזירה בלא שכיח והש"ך בסי' פ"ז איירי במידי דשכיח:

**ב) בדבר** הני שומא שנמצאים בוושטי' והם קשים שאי אפשר לקלפם וגם אם קלפם נשאר מראות לבנות, והנה הי' לי פ"פ עם הרב הגה"צ מו"ה ישכר דוב זצ"ל שהי' אבדק"ק הוניאד וכמדומה לי שנצטער ע"כ והסברא שאין זה בכלל מכה או שחין דלית בהם שום מוגלא ולא לחלוחית, ופ"א כשהייתי בגוו"ד והייתי עומד להורות באיזה שאלות והייתי טורח הרבה לקלפו אמר לי מ"ו הגאון אב"ד זצ"ל כי תמוה בעיניו מה שאנו ממשמשי' והראתי לו ואמר לי שאין זה נארב"ע רק ע"י המאכל שהוא תדיר דרך שם נעשה ונתקשה וגם בבני אדם כיו"ב וכמו כרעי' דרגלים נתקשה מפני הדריסה, והנה הייתי עסקן בדברי' לעשות מעיקרא אני קולף רק חידודו ממעל ועד חצי' או יותר ואח"כ ע"י חלקת הצפורן אני דוחק עד שנעשה שוה לחלקת הוושט וגם לא ישתנה המראה וביארתיו בתשובה ליד הרב הגאבד"ק מיאווא נ"י (והוא בלבושי מרדכי מהד"ת חיו"ד סי' ט"ו יעו"ש):

**ג) ע"ד** שם העיר דיאנדיאש או דיענדיעש לענ"ד הא עיקר השם כמ"ש וכמה עיירות באשכנז שנקראי' בורג כמו רעגענבורג באות ג' ולפנים היו כותבים באות ק' לבסוף וכמדומה לי שכן נוהגין בג"פ וכבר הי' לי פ"פ בדבר זה עם הרה"ג מו"ה פנחס נ"י דומ"ץ בק"ק גרוו"ד לענין נאדיווארד כיו"ב וידעתי כי מ"ו הגאון המובהק ז"ל כתב רק שם הקודמי' וורדיין כי כך היו מדברים זקני ישראל גם בזמן ההוא וכן נמצא בגיטין הקודמי'

והנה מעולם מנעתי עצמי להיות ממסדרי גיטין מפני הנ"ל וכמ"כ בשמות אנשים ונשים, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן עז

**ב"ה אול"י ב' ר"ה לאילנות תפר"ח לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** לכבוד הרה"ג בנש"ק כש"ת מו"ה יחזקאל לאנדא נ"י מו"צ בק"ק טעשען יצ"ו.

**ע"ד** העובדא ידוע מ"ש הרמב"ן והר"ן והריטב"א ונמ"י ע"ד הרמב"ם ומ"ש בלח"מ וט"ז ועיי' בחידושי מרן חת"ס עמ"ס נדרים שמחלק בין חצר שנשאר חלקו אפי' יצא מן העיר או נפטר ונשאר ליורשי' ומה הוא או יורשי' משא"כ בביהכ"נ לא נשאר לו שום זכיי' ולא ליורשי' אך הגמ' ס"ל לדמות ביהכ"נ לחצר בס"ד דטעם משום דיש תקנה לחלוק לא נסמוך אברירה, ולפי"ז בעלמא לכ"ע יש ברירה וכסברת הרא"ש אבל למסקנא דפליגי באין בו דין חלוקה עכ"ח כסברת הר"ן ושפיר יש לחלק בין חצר לביהכ"נ הסברא הנ"ל, ועוד שם די"ל דבטל חלקו בביהכ"נ ברובא של חבירי' אלא משום דהוה דשיל"מ הא כתב המרדכי דבדבר שלא ניכר מעולם דשיל"מ בטל אלא משים דאיכא תקנתא שיפייסו זה את זה למכור חלקן לא סמכינן אביטול, ולפי"ז מיושב קושי' מעכ"ת דבסי' קנ"ג שכתב המג"א דמשום תקנה אין איסורן כלום דהאיך יעקר מקנה מה שאסור מה"ת, ולהנ"ל א"ש דזה שלא לסמוך אביטול ג"כ חומרא דרבנן, ולדידי מסתפקנא לפימ"ש הראשונים דביהכ"נ הוה שותפות ולא הפקר כהר הבית ועזרות דהא ביד ז' טובי העיר במעמד אה"ע למכור, ולפי"ז בביהכ"נ של כרכים דאינם יכולי' למכור כמ"ש במס' מגילה ובסי' קנ"ג כיון דמעלמא אתי לא שייך סברא הנ"ל וא"כ הוה כהפקר כמובן ואין בידי להאריך מפני ח"כ ל"ע ואסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן עח

לחכם אחד.

**מכתב** מעכ"ת בא לידי ובו נאמרו כמה כללי' ופרטי' והנה מ"ש שאכתוב הזמנה לרה"ק שיעמדו לד"ת לב"ד הסמוך מעולם לא שמעתי הזמנה כזו הלא בח"מ סי' י"א דדוקא ב"ד של ג' מזמינים עיי"ש כמה פרטים בזה, וגם כי הבד"צ שידון מהם תצא הזמנה, אבל יהי' בעיניהם כצחוק בפרט שגלתי דעתי גם בקהילת הקאנצעלייא שאין אני מתערב לא לכאן ולא לכאן, וגם מ"ש לכתוב למו"צ וכי אפשר לומר ידוע העובדא שהי' בימי ר"ג במ' ברכות ד' כ"ח עד כמה הדברים מגיעי' שלא להוריד מהתמנות וביו"ד סי' רמ"ה

פסק הרמ"א דאפי' החזיק מעצמו אין מורידין אותו, ומ"ש דאין תקנת הקהילה מעכב עיי' ביו"ד סי' רכ"ח סעי' ל"ג כמה גדולה תקנת הקהל, ע"כ לענ"ד שילך לקהילה אשר שם ב"ד של ג' דהיינו ב"ד הסמוך וכמ"ש בסי' י"א הנ"ל, וכאן ידוע שאין כאן ג' והדיין הרב הגאון נ"י ודאי לא יתערב ולא יצטרף. לבד מכל הנ"ל מפני שאין לפני פסק ב"ד מ"ש להמתין ג' שנים אם אמרו ע"י מנין אשר רוב בע"ב יסכימו למעכ"ת או רק לפי"ד בלא מנין, וידוע מ"ש בתשו' מרן חת"ס חח"מ סי' ק"ס דבחירת הרב מרא דאתרי' לפי רוב דעות וראייתו מח"מ ריש סי' קס"ג אבל המיעוט אינן יכולים להכריח הרוב להיות עליהם רב ומעכ"ת אמר שיש לו רוב דעות והא צריך שיעמדו למנין כמ"ש במ' שבת ד' י"ז ועיי' במ' מקואות פ"ד מ"א וכן המנהג במדינתינו מקדמת דנא כידוע, והנה השבתי ע"ד לא מפי עצמי כי הבאתי ראי' מפוסקים ומפני שאני בח"כ ומחלת שיעול ל"ע והרופאים אומרי' שלא להתעורר העורקי' אין בידי להאריך, ואסיים בכל חתמי ברכות, אוה"נ דו"ש.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן עט

**ב"ה** אול"י ועש"ק פ' שמות בנ"י תרפ"ה לפ"ק מאד יצ"ו.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון וכו' כש"ת מו"ה ישכר שלמה נ"י ראב"ד דק"ק פישטיאן יצ"ו בעה"מ שו"ת משנה שכיר.

**אחדש"ה** הנני במודע כי ספרו היקר בא לידי ומפני טרדות רבות נשכח ממני להודע ברב תודה, וראיתי בפתח דברי הס' ע"ד התירא בבכור מטעם הפקר ותמוה בעיני שלא הביא דברי מרן חת"ס בחיו"ד סי' שט"ז שהאריך מאוד בענינו של דבר הפקר בבכור ולפי דעתי לדבריו גם בנידון זה צריך פתח פתוח ב' וג' ימים למען יהי' ביד הזוכים לזכות בו בפומבי עיי"ש, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**

## סימן פ

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון בנש"ק וכו' כש"ת מו"ה אפרים פישל סופר נ"י רביד דקה"י ב' פעסט יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני במודע כי יק"מ הדר"ג בא לידי ומפני ח"כ וגם דבר חמור בהתירא דעגונה וצריך לי עיונא רבה ע"כ לא באתי עד הלום, והנה בנ"ז ודאי דברי העד מספיקי' להתיר בפשיטות דעד א' במלחמה בדאמר קברתיו לית מאן דפליג אך ורק דא עקא כי העד מן מחללי ש"ק בסחורתו ופשיטא דהוא מפסולי עדות דאורייתא אם כי בתשו' מהרי"א ח"ב

סי' ט"ז פשיטא לי' לפימ"ש הב"י והמחבר בח"מ סי' ל"ד דאינו נפסל רק ע"י ב' עדים לפני ב"ד בפניו וגם בהתראה בדברים הצריכי' התראה כמ"ש הרמב"ם דיש דברים שאינן ידועים לפשוטי עם, אם כן אינו נפסל אלא מדרבנן והא פשוט בש"ס מתניתין דמ' יבמות ומ' ר"ה דפסולי עדות דרבנן כשרים לע"א, אבל מה נעשה בשבילי דוד יו"ד סי' קי"ט צווח ככרוכיא דחלילה לפסוק כן דלא ואמר הלכה זו בח"מ סי' ל"ד רק לענין פסק ב"ד כנגדו אבל משנודע פסלותו ע"י עבירות שבידו בפרהסיא אין לסמוך כלל עליו עיי"ש שהאריך עוד בסברות, ומ"ש הדר"ג בענין עדות בע"מ מדברי ת' דברי חיים סי' ס" ד וגם בת' אמ' כת"ס אה"ע סי' כ"ב האריך למענותו אבל כ"ז בעוד שהם בעבודת המלכות אבל איש זה אשר כבר נפטר מעבודת' של בע"מ לא מצאתי לבד מת' מהרי"א, ומ"ש הדר"ג כי בסחורתו אפשר דליכא איסורא דאורייתא בש"ק והנה בתשו' מרן חת"ס ח"מ סי' קצ"ה שנשאל שם אם פותח חנותו בשבת הוא בכלל מחללי שבת בפרהסיא ומסקנתו עפ"י סברת הרמב"ן דהכל חד שאין מקבלי' עדות וכיו"ב כמו שאר מחללי שבת, ועיי' בת' מהרמשי"ק אה"ע סי' מ"ב בסופו שכתב בפירוש דרק בישראל כשר צריכי' עדים לפסלו אבל הנך שנוהגי' בדרכיהם סתמא פסולים כמ"ש באפיקורסים ומינים דסתמא פסולי' ועי' בת' מרן חת"ס יו"ד סי' י"א שהביא המהרמשי"ק, ואם כי בנ"ז יש עוד סניפי' אשר זמן רב נעלם ואבד זכרו ולסברת המבי"ט הידוע דבזמן י"ב חדש אבד זכרו אם כי בת' מ' חת"ס בכמה תשובות מזהיר שלא לסמוך עד"ז אפי' לסניף ורק בזה"ז שיש בי"ד בד"מ ישנו לסניף, וכבר תמהתי בתשובה א' דהרואה בדברי מבי"ט סי' שכ"ו גם הוא לא חשב' רק לסניף דהיינו בצירוף קול הברה ולא מפי עצמו אמר' רק בשם תשו' הרא"ש בשם הגאון רבינו קלונימוס ז"ל ואפשר דנ"ז עכ"פ חשוב כקול הברה ומאן מפיס לדמות מילתא למילתא בענין זה, והנה דילמ' אפשר לתקן באופן זה לדרוש ולחקור אם לא סיפר דבריו לאשה או לאנשים אחרים מעצמו שלא בדרך שאלה דלהוה מסל"ת והא אפי' פ"ע דאורייתא נאמנים במסל"ת כמ"ש ברישׁ סי' י"ז סעי' ג'. והנה עיי' בספרי ת' לבו"מ מהד"ת שכן עשה רב גאון מפורסם שקודם קבלת העדות הי' נו"נ עם האנשים שיפעלו כי יאמרו דבריהם בלא שאלה, והנה אם כי בסי' ו' שם הבאתי דברי מהרי"א היינו שהי' שם שארית עדיות וסמכתי עכ"פ דרך סניף ואצ"ל לחכם שכמהו ובל"ס יערוך הענין לפני גדולי ההוראה ועל פיהם יקום דבר:

**מ"ש** הדר"ג מדברי ש"ע ח"מ במ"ש במ' סנהדרין ד' כ"ו במי שחשוד על העריות דקול לא מפסיד העדות גם אני העלתי סברא זו ואח"כ מצאתי בס' עצי ארזים כיו"ב, מ"מ כיון דדברי מהרמשי"ק וסברת שבילי דוד עומדי' לנגד הנ"ל לא מלאני לבי עשות מעשה

כנגד הני גאונים זצ"ל וכמ"ש בהנ"ל, ואסיים בכל חתמי ברכות ותשועות ישראל כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן פא

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' מו"ה פנחס אדלער שליט"א אבדק"ק ראדוואנקא יצ"ו.
**אחדש"ה** אתו הסליחה ע"ד איחור תשובתי פני הדר"ג עד הלום מפני ח"כ מכמה זמנים, והנה בנידון עגונה של בעל בכינוי ג"מ אשר בזה כבוד הד"ג צלל במים אדירים לחפש אהתירא מאשר בגב"ע נזכר כי בעיד למספרם 14 נשלחלשדה המלחמה עם בעלה של האשה הענטשא המעידי' שהי' עם בעלה ביחד בק"ק מונקאטש וגם בשדה המלחמה יחדיו ידובקו ובעת אשר באו ישראל לבקר חבריהם אמרו בע"מ להם ענקער גוטער פריינד ג"מ איזט געפאללען בעת קשרי המלחמה והלכו עמהם למקום קבורתו ועמדו שם ובכו ואמרו קדיש, וי"ל אם לא הי' דרך שאלה ועוד שלא הזכירו רק שם הכינוי ולא שמו העצם ולא שם אביו ועירו, ומהדר הד"ג שהי' ג"כ קישור דברים עפ"י דברי נוב"י סי' מ"ב לענ"ד בל"ז הוה בק"ד קודם הזכרת שמו ומיתתו במ"ש "ענקער גוטער פריינד" דהא הרמב"ם ג"כ כתב כיו"ב דהזכיר דכמה טובות עשה עמו, ובל"ז ישנו הרבה מקילים בשו"ת מהרמ"ל ובת' מ"ב ובשו"ת פרשת מרדכי העיר במ"ש בעובדא דבי ח חיואי מאן איכא בי חיואי דמבואר ביבמות דף קכ"א לדוגמא מסל"ת הא ודאי דאכריז ה"נ כוונתו להודיע למי שצריך ומה מסל"ת איכא ותי' ב' תי' מפני שהכריז לעלמא ולא לאנשים ידועים, ב' מפני שטרח כולא האי להכריז וה"נ טרחו להראות להם קברו ובכו ואמרו קדיש וסברא זו דטרחו איתי' ג"כ בחידושי הריטב"א ע"ד הרמב"ם דמצריך בגוי מסל"ת קברתיו ודייק מש"ס דאם טרח כולא האי ל"צ גם להרמב"ם עיי"ש והא בנוב"י סי' מ"ב ג"כ לא חיישׁ לשאלה בדבר הפאסטר מי נסטער שם:
**והנה** בנידון שלא נזכר שם רק הכינוי ידוע כי כן דעת מהרשד"ם ס' נ' דכינוי היה כמו שם אביו ועוד מיקל באומר הרג את מרדכי משמע מרדכי ידוע דאל"כ הי' לו לומר שהרג יהודי ושמו מרדכי ובתשו' מהרי"א סי' ט"ו מיקל אפי' בחניכה לבד כמו בגט דסגי בחניכת משפחה, והנה דעת הדר"ג בנ"ז משום דאמר "ענקער גוטער פרי נד' ובודאי מוכח מדברים אלו שנתכוין לאיש ג"מ הידוע דהא האנשים שבאו לבקר אותו יודעים היטב שאין ידיד שלהם רק זה איש ג"מ ואנשי המלחמה ג"כ פשיטא דנתכוין במה שנודע ממודע שלהם דאיש ג"מ אחר מנא להו שהוא ידיד שלהם א"כ מוכח בהדי' שנתכוין

לאיש הנ"ל, ועוד לענ"ד להוסיף דכל בע"מ הוה כסימן של אומנתו שנאמר בתשו' מבי"ט הובא בק"ע דהא צריך ללמוד יירת בליסטראות ונטיית חרב וקשת וכל אלו צרי צריכין שימוש והא ודאי ליכא למיחש לאיש אחר וכי רובן של ישראל הם בע"מ, ועוד הא רתא בק"ע אות שס"ב דעבד לרבו הוה כמו שם אביו, וה"נ הא כולם בע"מ עבדים למלכות, ועי' בת' מהר"מ שיק ושארית אחרונים דלענין עירובי חצרות ושתופי מבואות הויין כמו שכירי ולקולא דיכולין לשכור מהם ועוד בין אנשי מלחמה שהודיעו להם דמשמע דהי' רבים אפשר וקרוב לודאי שהי' גם ישראל ביניהם ועוד הי' לי להאריך ועיי' בספרי לבו"מ מהד"ת בכמה תשובות ומפני חולשא אסיים שאם הגאון האדי שר התורה מראדמישלא שליט"א יסכים אתנו הנני כמש בא למכשורא בהתירא דאתתא דא, ואסיים בכל חתמי ברכות, **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן פב

**ב"ה יום ה' פ' תרומה תרע"ג לפ"ק מאד יצ"ו.**

**לכבוד** ידידי הרב הגדול אוצר בלום המפורסים וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה משה סופר שליט"א דומ"ץ דק"ק ערלוי יציו.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי וכו' ועתה באתי בס"ד במ"ש כת"ה על דבריו הראשונים בדברי תוס' תי' חולין ד' ל"ו שנראה מדבריהם דמה שהפרה מטמא ט"א הוא מדרבנן ובמ' מנחות ד' קיא משמע להדי' שהוא מה"ת וכמ"ש בט"א מ' חגיגה ובשו"ת בי"צ, ומ"ש במכתבי הקדום יתיישב דברי התוס' מ' יומא ד' מ"ח משא"כ תוס' בחולין, והנה בגוף הדבר אין תימה כ"כ וכי תנאי שקלי' מעלמא הלא דעת הרמב"ם בפ"י מה' טה"א דחיבת הקדש שמכשיר לק"ט מדרבנן ועיי' בנוב"י מהד"ק יו"ד סי' ד' שהוכיח שיטת הרמב"ם מדברי ר"א מ' פסחים ד' ל"ה דקרי כלי' מעלה והיינו מדרבנן ואם כי הביא מקרא דוהבשר ועכ"ח אסמכתא בעלמא הוה, ואי דק"ל דמדברי התוס' משמע דרק בפרה דרבנן ובשאר קדשי מזבח מה"ת והתם ילפינן פרה מקדשים דמשמע דזה כמו זה בזה ודאי י"ל מהאי סוגי' דמ' פסחים דילפינן כמה מעלות דרבנן ממעלות דאוריית' ועיי' ברש"י ותוס' שם ובפי' הפנ"י, ואפשר עוד לומר עפ"י מ"ש בראי בסוגי' וכן בל"א ובאר יצחק דיש לחלק בין טומאת עצמה דהוה מה"ת והיינו לפסול אבל לטמא אחרים מדרבנן וא"כ י"ל דזה ג"כ כוונת התוס' לענין פרה דשם במ' מנחות יליף שפיר לענין ט"ע אבל לטמא אחרים למ"ד דאוכל מ"ט אוכל או משקין בזה אמרו רק החמירו מדרבנן, ועיקר נלענ"ד דלשון נמי שייך בדאוריית' אם הוא רק ממדרש חכמים וכמ"ש במ' קידושין דף

כ"ה כיו"ב ושם בפסחים ג"כ במשמעות פי' רש"י ז"ל בהאי ענינא גופא וכיו"ב מצינו לכמה דברים דהתורה כתבה ריבוי ומסרה הכתוב לחכמים כמי מלאכת חוה"מ ומצות הדר בד' מינים כידוע:

**ב) ק"ל** למעכ"ת במ"ש רש"י ז"ל מ' שבועות ד' כ"ד דנבלה סרוחה אינה בכלל נבלה א"כ האיך אמרינן במ' מנחות ד' כ"ג דנבלה אינה בטלה בשחוטה דאפשר לנבלה שתעשה שחוטה דהיינו אם נסרחה ואם אינה בכלל נבלה אז הא דומה למשקין דאמרו בתוס' שם דלא שייך לומר כי מסרח' הותר דאז אין שם משקין עלי'. ולענ"ד אין זה דמיון כמ"ש הר"ן במ' נדרים פ' הנודר דישנו ב' מב"מ היינו מינו בעצם כיני שמן בשמן א"כ אף דהוה איסור בהיתר אזיל ר"י בתר שם עצם וחשיב לי' לענין ביטול מב"מ כמו גבי דם הפר ודם השעיר ורבנן סדרי דאזלינן בתר או"ה כידוע, וא"כ מ"ש רש"י ז"ל דאינה בכלל נבלה היינו דאזיל לי' בם איסור זה אבל מ"מ הוה בכלל אוכל דהא לענין קיט בעי עד שיופסל מאכילת כלב א"כ שם עצם לא פרח מיני' אבל לענין משקין אמרו בגמ' דאין שם משקין עלי' דאפי' שם העצם נאבד ממנו כנלענ"ד דהא זה עצמו סברת ר"י לדברי הר"ן הנ"ל:

**ג) הקשה** מעכ"ת ע"ד מנ"ח מצוה שצ"ב דהעלה דאם הכהן נותן לישראל ה' סלעים והוא אדם חשוב שעי"כ מקבל הנאה הוה כמו גבי קידושין דמקודשת מה"ט, וק"ל דאפי' קרקעות ושטרות נתמעטו גבי פדה"ב ומנ"ל דהנאה זו עדיפא מינייהו, ודאי קושי' עצומה ויש להביא ראי' מדברי הריטב"א ריש מ' קידושין בשם הרמב"ן דודאי מסברא שוה כסף ככסף ורק בעירוכין ופדה"ב צריך לימוד דס"ד דהתורה העדיפה יד המקבלי' על עליונה וצריך דוקא כסף דהא גם לפי האמת דנתרבה ש"כ ככסף מ"מ ממועט קרקעות ושטרות ולא כן בשאר מילי דש"כ ככסף, אלמא דשאני מקידושין עד דס"ד דאפי' חפץ שש"כ לא יועיל וא"כ מנ"ל לילף זה מזה ולדמות לענין הנאת קידושין עיי"ש:

**ד) ראיתי** מ"ש כת"ה באשר לפנינו ד' חתיכות כשרות וג' הנבלות ונמצא חתיכה. א' פריש אי נימא מרובא פריש או דילמא מנבלות ולא הוה רובא כשרות דהא אין לפנינו ברובא רק א. והנה לא אבין מה מקום לספיקא זו והא לענין חד בתרי בטל רוב אחרונים ס"ל דתרי לאו דוקא דכל דאית' ברובא בטל והא דעת הרשב"א בת"ה ובתשובה סי' תע"ב דלא הותר לאכול רק א' א' דתמיד תולין שהוא מן הרוב ובאחרון תולין שכבר נאכל האיסור וזה מן הרוב. אלא דשוב הדרנא בי כמ"ש בפרמ"ג בפתיחה לה' תערובות דמודה לדברי הרא"ש פ' גיה"נ דמדאוריית' כולן מותרין לאכול אפי' בבת אחת דאיסור נהפך להיתר והרשב"א רק טעמי' קאמר מ"מ לא הצריכו ששים כמו לח בלח מדרבנן, עכ"פ עד"ז קאמר דשאני יבש ביבש דאפשר להפריד ולאכול א' א' ע"כ לא החמירו גם מדרבנן

ע"כ תולין דהא בתרי תו ליכא רובא, וא"כ בנ"ז שמסתפק מעכ"ת בפריש א' מהם על זה שפיר י"ל דמרובא קפריש אבל לאח"כ ממנפ"ש אי מרובא פריש תו לא נשאר רק מע"מ ועיי' בתשו' מרן חת"ס יו"ד סי' צ"ט אפשר דיש לפשוט ספיק' כי איני מבין תוכן סברת ספיקתו מפני קיצור לשון מעכ"ת:

ה) **הקשה** כת"ה סתירת דברי הר"ן דבמ' כתובות פ' הכותב דעתו דאפי' בשבועת הנוטלין אם תפס לא מזדקקינן לי' ואין מוציאין כמ"ש במ' שבועות מה בין דאורייתא לדרבנן דבדרבנן לא מזדקקינן. ובמ' שבועות ד' מ"א מסקנתו להיפוך דדוקא בנשבעין ולא משלמין דהוה אקומי ממונא משא"כ בנוטלין דתפס שלא ברשות, והנה בפשיטות הי' מקום לומר דמפרש רק דעת הרי"ף וכמ"ש לחד לישנא במ' שבועות אבל איהו לדידי' ס"ל כמסקנתו להלכה, ואח"כ עיינתי במ' כתובות מעבר לדף הסוגי' דפוגמת כתוב במוסגר כי הר"ן השמיט בפירושו שם ה' דפין ומה שבא בפירושו אצל הרי"ף היה דברי נמ"י א"כ הדברי' אינו מדידי' ואין כאן סתירה כלל, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן פג

להנ"ל.

**אחדש"ה** הנני במטו רב סליחה ע"ד כי לא באתי עד הלום להשיב על שני לוחות ברית תורה מפני טרדות רבות גם הייתי איזה זמנים קרית חוצות למען הונח ולחזק א"כ, ועתה באתי במ"ש במכתב א' בפלפול עצום במי שפרע לחבירו נ' זהו"כ ואח"כ בא המקבל כי לא מצא רק מ"ה זהו"כ מהו והביא בזה מחלוקת תשו' מהרשד"ם ח"ג סי' פ' הביאו הש"ך סי' רל"ב במי שטוען שמצא בתוך סך מעות הפרעון מטבעות מזוייפות והנותן טוען א"י אם ממנו או יוכל להיות משארית מעותי' מסיק דהוה כא"י אם פרעתיך והט"ז בסס"י ע"ה חולק דהוה כא"י אם נתחייבתי ודעת כת"ה כה"ה בענין זה ואין בידי לטייל אתו באריכות יען כי רוב פלפולו העצום סובב ע"ד שו"ת שו"מ ואינו תח"י לעיין בכל המקומות שהביא רק ראיתי בספר כסף קדשים מבעה"מ דעת קדושים שהביא עובדא כמו ספיקא של מעכ"ת והביא דברי מהרשד"ם וט"ז ומ"ש לחלק בזה באו"ת ודעתו כי שאני מטבעות מזוייפות דליכא מחוסר מעשה משא"כ הכא אוקמי' אחזקה שלא פרע החסרון וכן שמעתי מפי מ"ו הגאון המובהק מוהריי"א זצ"ל שהסביר טעמי' של הט"ז משום חזקה הנ"ל:

**ב) ראיתי** מ"ש כת"ה בדברי הג"פ סי' קכ"ד ס"ק ט"ז שהוכיח מדברי התוס' מ' גיטין ד' כ"א דאם הי' בדעתו לקצוץ מהנייר של גט אפי' לאחר נתינה הוה מחוסר קציצה דכל העומד לקצוץ כקצוץ א"כ גם בקציצה שלאחר הנתינה מפסל, והקשה כת"ה מדברי התוס' בב"ק ד' ע"ו גבי זריקת דם דל"א כזרוק דמי כיון שקבלה בכוס מפסיק בי' וההי"ד הכא הנתינה הוה הפסק והביא בשם הרב הגאון המפורסים אבדק"ק פ"ב שליט"א סברא נכונה לחלק דשם עכ"ח צריך לקבלה בכוס משא"כ הכא ברצונו תלי' והנה היא סברא נכונה ויש להסביר עפימ"ש בחידושי הרמב"ן שהקשה עפ"י סברא כנ"ל על גוף הדין של מחוסר קציצה בדבר תלוש דלא מצינו מחוסר קציצה רק בדבר שא"א לעשות בלא תלישה כגון כיסוי בעפר עהנ"ד בפ' כיסוי הדם וכן בסנהדרין פ' נגמר הדין לענין קורה שנתלה שצריך קבורה שא"א בלא תלישה וכן נתינת גט במחובר כמ"כ אבל תלישת וקציצת נייר הא לא צריך לנתינת גט ומה חסרון יש כאן ותי' עפ"י דברי הירושלמי דיש ב' לימודי' על המחובר ועל התלוש וגזה"כ הוא וכיון שכן שני' היא משאר חסרונו' בחומרא זו א"כ ודאי יש לחלק בין זריקה לתלישה וקציצה דהכא דשם החסרון הוה הכרח להיות שחיטה ראוי' וכיו"ב הה"ד ההפסק דנין בהכרח משא"כ הכא דהוה חסרון מ"מ ע"כ ההפסק ג"כ דנין בי' דלא יועיל להשלים החסרון בלא הכרח, ובלא"ה י"ל עפ"י דברי הרמב"ן שם דאין כאן משום חסרון מעשה בין כתיבה לנתינה אלא בפשיטות דנותן בידה גט שמחוסר מעשה כמ"ש שם דבקרן הפרה פסול אפי' דעתו שלא לשייר כיון דהשיור דבר הניכר הוא א"כ הה"ד בדבר התלוש אם דעתו לשייר וכמ"ש בתו"ג דאיירי בבעל ששייר לעצמו הנייר שיקצץ א"כ נותן לידה דבר שמחוסר מעשה כנלענ"ד:

**ג) במכתבו** השני ראיתי מ"ש ע"ד מנחת חינוך ושד"ח דהיוצא במנעל ביוה"כ יש בו משום משא כיון דאסור ביום הזה וכמ"ש רש"י ז"ל לענין ב' זוגות תפילין כיון דעובר על ב"ת הוה משא הה"ד הכא ומעכ"ת למד זכות עכ"פ לענין איסור הוצאה דשאני תפילין שאינו מלבוש גמור רק תכשיט ודרך מלבוש משא"כ מנעל, והנה חילוק זה אית' ג"כ במג"א סי' ש"א ס"ק נ"ד לענין הוצאת אשה בתפילין וטלית מצוייצת ע עיש"ה במחה"ש, ולענ"ד יש ראי' ממ"ש במחה"ש שם ס"ק נ"ג במ"ד במג"א דאם כי לדידן שבת לאו זמן תפילין מ"מ אין איסור להניחם ע"כ צריך לטעמי' משום דילמא צריך לביה"כ והקשה במחה"ש ממ"ד רב ספרא במ' שבת ד' ס"א ע"א לא תימא למ"ד שבת לאו זמן תפילין דאסור לצאת בהם אלא אפי' למ"ד שבת ז"ת אסור משום הנ"ל ומה בין זה לזה דהא לתרווייהו חד טעמא ותי' דדברי המג"א לא אמרן רק לר"ע דדריש מוהי' לאות ושבת אי"צ לאות אבל לריה"ג דדריש מימים ימימה וגם מצריך לקרא והי' לאות לידע באיזה מן

הימים א"כ יקשי' ל"ל שום דרשה דימים ימימה ש"מ דאתי' לאיסורא ור"ס קאי להך מ"ד דאיסור' עכ"ד, וא"כ הא שם מסקינן דאם יצא בתפילין אפי' למ"ד זה פטור דהוה דרך מלבוש א"כ ודאי קשי' הא הוה איסורא ונימא דמשוי לי' כמשא ש"מ דוקא ב' תפילין דאין דרכן בחול לצאת כן וכמ"ש מהרש"א הביאו המג"א שם בס"ק נ"ד הנ"ל, והא בפ' במה אשה אמרינן תרי המייני' קאמרת ופסק' הרמ"א בסי' ש"א דתרי חגורות אסורים דאין דרכן בחול וידוע מ"ש בתוס' דשאני מלבושים דיש בו קצת הנאה מותר לכ"ע ועיי' בת' בית שלמה ות' יד יצחק לענין קאלאטשעין על המנעלים דמתירין משום קצת הנאה וצורך וכש"כ מנעלים גמורים, ובלא"ה הא אמרינן חיה מותרת וכמ"כ איסטניס ומשום סכנת עקרב ועיי' בסי' תרי"ד ולא מצינו מלאכה לזה ולזה לא הוה מלאכה כמ"ש הנוב"י מהדו"ק חאו"ח לענין הבערת חמץ וחלה עיי"ש, וראיתי דברי ת' א"א סי' פ"ו כעת צל"ע ליישבו, **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן פד

**עוד להנ"ל**.

**מ"ש** כת"ה לענין מ"ש בבראטי"ר מאכל בשר אחר חלב וכן להיפוך משום הזיעה והביא להקת גדולי אחרונים להקל בזה, ודאי כדאי דברי כת"ה אשר תמך יסודותיו ע"ד ס' שו"ת ופסקי גדולים להקל, ולענ"ד צ"ע להקל אם הרתיח' חלב ממש בתוך הרעהרי"ן דבמשקין הזיעה מדאוריית' כמ"ש הפ"ת סי' צ"ב דברי הרמב"ם יהיה דברי פרמ"ג בפתיחה לאו"ח דזיעת משקין מדאוריית' (ועיי' מיש בס"ד בספרי לבו"מ חיו"ד סי' כ"ג), ואפשר אם האור מהלך תחתי' י"ל דהוה כמו הגעלה כמ"ש ג"כ כת"ה ועיי' בדברי מרן זקינו שו"ת כת"ס יו"ד סי' נ"ד שהאריך בכיו"ב:

**ב) וראיתי** מ"ש ע"ד שו"ת בית שערים וכל דבריו בזה נכונים וגם קשי' להבינם האיך תולה אינו ראוי בענין תעשה ולמה"ע ובאו"ח סי' י' בתלה ציצית לבת ג' כנפות ואח"כ עשה ד' וביו"ד סי' רפ"ט לענין קביעות מזוזה הא שם ג"כ עיקר פסול מפני שלא עשה דבר ואח"כ עשה, וכן אינו מובן מ"ש דבפסול שלא נעשה אכתי מקרי והא אדרבה הא בד' כ"ז יליף מיני' ר"א דאין עושין סוכה בחול המועד והא שם לא נעשה דבר וא"כ הה"ד בלחי שאינו של שבת, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**.

## סימן פה

**לכבוד** ידידי הרב הגדול החו"ב עצום כש"ת מו"ה משה שווארץ נ"י אב"י בק"ק באזעל יצ"ו.

**ע"ד** הקושי' בדברי ט"א דחשיב ערבה בגזירת ד"א בזה"ז דהא אמרינן דשלוחי ב"ד מייתי לה והנה מה דק"ל דרבה לא הזכיר ערבה י"ל בפשיטות דהא אליבא דהלכתא קיימ"ל דלא איקלע וכמ"ש בתוס' לחלק בין שופר ולולב דלענין דח י' דערבה טפי עבדו תקנתא למלאות או לחסר החדש דלא יהא בש"ק ואם כן למאי יחשיב בין הני, ועכ"פ מזה גופא מוכח דגזר גם בערבה למסקנא, ועיי' בפירש"י ז"ל דמשמע מיני' דתקנת שלוחי ב"ד לא שייך רק בזמן שביהמ"ק קיים ומ"מ מקשי' בגמ' דהאידנא נמי ידחה ולשון זה לא שייך רק אם גזרו דבלא"ה מה לשון ידחה שייך בי'. וע"ד הקושי' במס' ב"ק דף ה' ע"ד חידושי הרשב"א והנה הוא קשה כברזל ומ"מ דמקמי דמסיק דר"ע תברי לגזיזי' הי' מקום להקשות דבסתם מתניתין ס"ל לר"ע דהוי כשאר הזיקא לשלם ממיטב, ובלא"ה י"ל אם כי הרשב"א הביא דברי ר"ת מ"מ אין ראי' דס"ל כוותי' וכן הוכחתי דרגיל כן בשו"ת הרשב"א דמביא השיטה ובתשובה אחרת לדידי' ס"ל כשיטת הקודמי' עיי' בתשו' חת"ס ותמצא בזה ואצ"ל, אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן פו

**במהי"ת יום ועש"ק פ' תבא תרפ"ז לפ"ק מאד יצ"ו.**

**לכבוד** הרב הגדול וכי' מו"ה ישראל חיים סאמעט נ"י אבן יקר בק"ק קליינווארדיין יצ"ו, בעהמ"ס שמע ישראל.

**מ"ש** על התקנות בביהמ"ד במ"כ דאפי' כל מה שהוא נראה בשייט"ל בין ממשי או שאר מינים קבלו תקנה זו והנה ודאי כל תקנה שהיא למיגדר מילתא אפי' גדול אינו יכול לבטל כמ"ש הרמב"ם בה' ממרים פ"ב ועיי' בתשו' מרן חת"ס יו"ד סי' י"ג שהאריך בכלל זה א"כ כל תפונה ותואנה לא יועיל:

**אך** במ"ש ע"ד תשו' דברי חיים במ"ש שכן מבואר בהר"ן והריטב"א עיינתי וחפשתי ובעניי לא מצאתי כי מ"ש טווה ורד ולפי' הרמב"ם הוא על פניה ממש או פדחת הלא פי' שזה חוטין אדומים שעי"כ פני' מתאדם א"כ אין הטעם משום דנראה כשערות דזה בעצמו פריצות, ומ"ש בשם תשורת ש"י שתמה שלא הביאו דברי הירושלמי היוצאה בקפליטין וכו' והוא שייטיל או פרי"ק לפימ"ש בערוך, והנה בק"ע פי' שהוא בגד דק על ראשה ובפני משה פי' שהוא מטפחת וכ"פ החמ"ח וב"ש סי' קט"ו ושם בב"ש הביא

דברי הירושלמי הנ"ל, ומעתה אם נחוש לכל הפירושים אפי' מטפחת (טיכעל) לא יועיל, ע"כ נלענ"ד לפי מה שאני נזכר בא"מ הצדקות נ"ע שהיתה מקפדת להיות סבכה (מ"ש האר הויב) על ראשה כמ"ש בגמ' דבל"ז הוה גילוי הראש ממש ושוב בין מטפחת בין שאר הויבע"ן וכיו"ב הי' על הסבכה למעלה ממנה, ואם נפרש בלשון הירושלמי על דרך זה במ"ש קפליטין שלהם כלומר שאין על ראשה רק הקפליטין ודאי לא עדיף ממטפחת באין סבכה על ראש תחת הקפליטין, וא"כ השייט"ל והפרי"ק אם מלבשת על הסבכה אין ראי' לאסור מדברי הירושלמי כנ"ל, ע"כ לענ"ד צריכ' רבה לאותה תקנה שלא תלך אשה בלא סבכה בין שיש על ראשה מטפחת הוי"ב או מצנפת וכיו"ב דאל"כ לדברי ק"ע ופ"מ וחמ"ח וב"ש במבוי שהוא דרך רבים וכש"כ ברה"ר הרי היא עוברת על ד"י כנ"ל, (ועיי' לבו"מ מהד"ת חיו"ד סי' קס"ח):

**ב) וראיתי** מ"ש בחכמה ע"ד רמ"א ומג"א בסי' ש"מ בסגירת הספרים ופתיחתן, ובנידון שכתב מעכ"ת גם אני הערתי ושמרתי מאז שלא להפשיט הקמטין דהא בתשו' הרמ"א סי' קי"ט א' מהסניפים דהוה אין מתכוין ובנ"ז ודאי מתכוין, והא אית' בתשובות הרדב"ז וח"צ דאין לסמוך על בעל התשובה אך ורק אם כל הסניפים שהזכיר בתשובה מסתעפי' יחדיו בנדון עלי' דדילמא רק בכל הסניפים דוקא סמך להתיר והביא' המחה"ש בסי' תנ"ג עיי"ש, **ידידו דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו**.

## סימן פז

להנ"ל.

**הנני** במודע כי בימים אלו בא לידי יק"מ וראיתי בקשתו ברב ענותנותו לבא באיזה הערות על ספרו היקר כמ"ש בח"א, יאמין לי כי אין כחי כמאז וקדם בפרט שלא ראיתי טעמו ונימוקו ורק בקצירת אומר ואפשר אם ישלח לידי כמו שעשה בח"א ארשום בל"נ מ"ש לענ"ד, והנה ע"ד אנוזים שהעיר בקש"ע שאלתי לזוגתי הרבנית תחי' ואמרה כי כן הדבר בזמן הקיץ ועל הרוב נראין אנוזים הנ"ל קצת אינם יפי' ואינ' בריאות כשארית אנוזים:

**ומ"ש** כת"ה בשם הגאון בחכמת שלמה בחו"מ סי' י"ג וי"ד שם לא נאמר רק סברתו ולא הזכיר בשם מהרשד"ם כלום, ומ"ש עוד שם לענין קשר שידוכין כיו"ב עיי' בת' הרי בשמים ח"ב סי' צ"ו אשר דעתו כי מדברי הגמ' מ' סנהדרין דף ל' משמע דהנתבע הולך אחר התובע דלוה עבד לאיש מלוה רק הוא תקנת הפוסקים אחרונים כמ"ש בת"ה וכנה"ג שכן המנהג ותקנה, אם כן בקשר שידוכין אם המקיים הנתבע או המבטל ספיקא

הוה ובכל ספק תקנה אזלינן והדרינן לד"ת כמ"ש המ"מ בפ"ד מה"ג ואמרינן המבטל הוה כנתבע עיי"ש, ידידו דו"ש.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן פח

עוד להנ"ל.
**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי ונהנתי מזיו תוה"ק מברר באר היטב הדק היטב ולא הניח מקום להתגדר בו ויש להעיר ג"כ מדברי מרן חת"ס חחו"מ סי' קצ"ב עיי"ש בד"ה לנגן בבהכ"נ ובח"ו סי' פ"ד וסי' פ"ו ואין בידי להאריך:
**והנה** ראיתי פלפולו הנעים ע"ד שו"ת ערוגת הבשם וכל מה שדקדק עליו דבריו מזוקקי' אלא מ"ש שלא הביא דברי הרא"ש מ' סוכה פ"ב הנה גם המג"א סי' תרל"ט לא הביאו, וגם מ"ש על שכה"ק והא מדינא דש"ס נוטי' כדברי השלה"ק וגם הזהיר דעכ"פ יאכל או ישתה דבר מה כדי שיהא להברכה אחיזה מה ששייך למצות סוכה ועיי' בספרי מהד"ג או"ח סי' נ"ב בענינ' כיו"ב וגם בס' קצה המטה מידידי הגה"צ מו"ה חיים צבי נ"י הובא דברי בקצת חזרה ואציל לחכם שכמהו:
**מ"ש** דברי הגדה מתוקים ואפשר לומר לפימ"ש בס' יראים דתיבת נפש כולל גוף ונשמה דהיינו דגם מה דשייך לגבוה בכלל מ"ש אשר יאכל לכל נפש וגו' עיי' בתורת משה פ' בא שהביאו, א"כ באה"ח שכבר מלא בטנו משמחת יו"ט ומ"מ אוכל ושותה באה"ח ודאי לש"ש מתכוין א"כ מרומז בזה כל הנ"ל וד"ל, ואסיים בכל חתמי ברכות, **ידידו דוש**"**ת**.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן פט

**בעהי**"**ת יום א' י**"**א ניסן תרע**"**ח לפ**"**ק מאד יצ**"ו.
**לחג** המצות יחוג בדיצות ידידי כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה שמואל מאיר הכהן שליט"א דומ"ץ בק"ק טשערנאוויטץ יצ"ו.
**הנני** במודע כי יק"מ הד"ג בא לידי ע"נ וכעת אני טרוד מאוד ואין פנאי להאריך בפלפולי' ובענין הנידון ודאי נכון כמ"ש במכתבו וכמ"ש בחו"מ סי' רמ"ו דבכל ספיקא יד בעל השטר על התחתונה כש"כ בזה ועיקר בזה דלאו כל אומדנות שוות ועיי' ביו"ד סי' רנ"ג ברמ"א סעי' ז' דמהני אומד באומדנא גדולה ולא בשאר אומדנ' וכמ"ש באו"ח סי' קנ"ג סעי' י"ד כן מחלקי' בתשובות אחרונים והעיקר מ"ש הסמ"ע בשם מהרי"ו בח"מ סי' רפ"ו עי"ד רמ"א סעי' ג' דלא אמרינן אומדנא להעביר ירושה דאורייתא ועיי' בתשו' חת"ס חח"מ סי' קל"ז וחיו"ד סי' רל"ז וסי' רל"ח כיו"ב, וע"ד הוועדנוה פאפיערע אין בידי כעת

לברר אם הם בכלל מעות וחזון למועד אי"ה וי"ל בח"מ סי' ק"א, וע"ד החתימ' אגרת ע"י בי"ד הנה ידוע במ"ש הנוב"י מהד"ת סי' ל"ג שמחמיר בזה אפי' לצורך גדול עיי"ש ואיצ"ל לפניו ע"כ אסיים בכל חתמי ברכות וברכת שיו"ט ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**.

## סימן צ

להנ"ל.

**יק"מ** הד"ג בא לידי וכו' ולענין הלכה דבריו כולם ברורי' ועיי' בתשו' מהרמשי"ק או"ח סי' רי"ח וראיתי בתשו' נטע שורק סי' ל"ד אות ג' לענין דאנאטירטען שפריט שאין לדון בשפריט עצמו שאינו ראוי למאכל כלב כי אינו משום רוע המשקה רק כי הכלב אינו רוצה ולא תאבה נפשו לשפריט שאינו מאכלו כמו שמשונה משאר בהמות וחיות שאינו מדרכ' לרעות למען אכול חציר ועשבי השדה, והא חזינן כי במדינת רוסי' ופולין בני אדם שותין שפריט אם כן הוא ראוי' אפי' לאדם ומ"מ אינו ראוי לכלב ורק בנתרוע המאכל כגון שהבאיש ובדיוק נאמר הפת שעפשה שא"ר למאכל כלבי' וכיו"ב אבל לא אזלינן בתר עצם המאכל או משקה אלא בענין שנתרועע מחמת עיפוש וכיו"ב, אצא שדן שם דעכ"פ הוה שלא כדה"נ ועד"ז האריך בפלפול עצום אם הוה בכלל ב"י דמה שאינו אוכל אדם אינו רק בביעור רק משום דראוי להמע בו עיסות אחרות, ובנ"ז כגון דאנאטירטען שפריט שאינו ראוי' לחמץ עיסות אחרות אינו בב"י והי' ג"כ סניף שעיקר השפריט הי' מתפוחי אדמה ורק משום מעמיד המאלץ וגס ביטל חצצי' כנהוג והוה רק משום חמץ שע"ע הפסח משא"כ בנידון של כבוד הד"ג ליתא היתירי' הנ"ל שפיר פסק להחמיר:

**ב) מ"ש** בדברי התוס' במ' ע"ז ד' ח' דמצינו בב"ב ד' צ"ו מ"ק ד' י"ב שבת ד' קל"ט דעשו שכר משעורין, והנה רש"י ז"ל פי' להדי' בר"פ אלו עוברין בשכר המדי דסתם שכר מתמרים רק במדי מטילין בו שעורי' א"כ שם במ' ע"ז דנתן סימן דרמו שערי בשיכרי שפיר מקשי' התוס' האיך נותן סימן נגד רוב העולם ושם במ' ב"ב שבת ומ"ק דאיירי לענין הלכה ודאי צריכ' להלכה גם בשכר המדי כנלענ"ד, הלום ראיתי בש"ס ווילנא כי בהגהות הרש"ש העיר ע"ד תוס' הנ"ל ממ' שבת ד' קל"ט ופי' דודאי רגילות הי' בתמרים, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן צא

**בעהי"ת יום א' ער"ח פ' בא תרע"ח לפ"ק מאד יצ"ו**.

**מזלא** טבא וברכתא דלעילא על ראש ידידי כבוד הרב החריף ובקי עצום יראת ה' אוצרו כש"ת מו"ה משה יוסן גאמבא נ"י.

**ע"ד** השמות כבר האריכו בזה בתשו' נוב"י ודברי חיים ות' אבני צדק עצתו ידוע, וראיתי בת' אמרי אש סי' ס' בכלל דבריו הק' שכל שינוי בשם הפוסל בגט אינו בכלל שמות שווין וגם הביא ראי' ממ' סוטה דף י' דהי' שמות החותן וחתנו שווין וכן יעלה ויצלח וחפץ ד' בידו יצליח:

**וע"ד** מ"ש בב"ב דף ד ע"ב בהג"ה בפירש"י ז"ל מו' ש"ג לענ"ד ה"ה מורי רבינו שמשון משאנץ שהי' מבעלי תוס' כמ"ש בתשובת מהרי"ק שורש נ"ב ובהקדמת מהרש"ל בישו"ש מ' ב"ק כי לפנינו תס' מטוך והובא ברש"י ז"ל הג"ה מתוס' שאנץ ועי' בתוס' מ' תמורה דף ל' ד"ה ואידך לישתרו בסופו ועיי' מ' תענית ד' י"ב וכן בכ"מ, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן צב

**ב"ה אולייי ג' לסדר שמות בנ"י תר"צ לפ"ק.**

**לכבוד** הרבני החרוץ המופלג בתורה ויראה כש"ת מו"ה יקותיאל יודא נ"י שו"ב בק"ק האדאס יצ"ו.

**בנידון** השאלה בשמות שווים בנשואים כבר מלתי אמורה לסמוך ע"ד מרן בתשו' חת"ס חאה"ע ס' קט"ז דבבן תורה בחור בטוב אין להקפיד וגם כי בס' חסידים סי' תע"ז אית' רק במשולשים דהיינו אב וא"א והבן בחתן וחמיו וכן באמות הם אך משולשים, וכמ"כ יש לסמוך על סברת אמרי אש כי בשני שמות אם ישנו שינוי באחד מהם אין להקפיד שכל שפוסל בכתיבת גיטין אינו בכלל שמות שווין, וליתר עוז יעשה כמ"ש בשו"ת אבני צדק לבקש מג' רבנים שיסכימו ויעלה זיווגו יפה במזלא טבא **ידידו דו"ש**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן צג

**בעהי"ת אול"י ד' פ' וארא תרע"ה לפ"ק מאד יצ**"ו. לכבוד הרב הגאוה"ג חריף ובקי עצום וכו' כש"ת מהו' מרדכי פארהאנד נ"י דומ"ץ בק"ק נייטרא יצ"ו.

**עתה** באתי על ד"ת מה שהעיר כת"ה לדקדק ע"ד ש"ע אה"ע סי' קס"ט סעי' כ"ח שמקדים כריכת וקשירת הרצועות לפני הכנסת הקרסים בחומרתא ובסדר החליצה הוא להיפיך כמ"ש בסעי' מ"א הקדים. הכנסת החומרתא ואח"כ קשירת הרצועות וכמ"ש בש"ע כן הוא בטור בסי' הנ"ל וע"ד האריך כת"ה בחוב"ק עפ"י מ"ש הישו"ש בפ' מ"ח בהשיגו על הפוסקי' שמצריכין לחתוך ולעשות פגימות במנעל מאחורי' ולפני' ומן הצדדי' כמ"ש

במרדכי ובטור בשם הסמ"ג כדי שלא יהי' על אזני המנעל משום מעל דמעל רק על רגל ערום וביותר תמה על מהר"י ברונא שהביא יש מחמירי' לתפור מבפנים מהאי טעמא שלא יהי' ממעל דמעל, ומעכ"ת שכל ידיו לתרצו מ"ש במהרש"ל דס"ס הוה מעל דמעל בהפוך הרצועות לכפול על המנעל יותר מזה וע"כ דעת כת"ה דכל הפוסקי' הנ"ל ס"ל דהכריכה סביב הרגל הוה כול' מבפנים של המנעל מטעמי' הנ"ל וזה דבר חדש שלא נהגו עד הלום, והנה בב"ח סי' הנ"ל מקש' באמת ע"ד הטור למה הקדים קשירת הרצועות לפני הכנסת הקשרים לחומרתא דפשטות הש"ס ביבמות דף ק"ב משמע דהכנסה לחומרתא הוא קודם כמ"ש אע"ג דאית בי' חומרתא קטרינן בי' מיתנא משמע שהי' כן מעיקרא, ובפרט לפימ"ש מהר"י ברונא דקטרינן הרצועות בעת באו לחלוץ ומה"ט ס"ל דבעי קשירה ולא תפירה ומהרש"ל השיג עליו דקשירה זו היינו כריכות הרצועות שעושין לאח"כ קשירה כמ"ש בירושלמי ועיי' בקרבן נתנאל שכתב דפשטות הלשון משמע כדברי מהר"י דדומי' דחומרהא דקאי על המנעל הה"ד קשירת הרצועות ותי' הב"ח דס"ל להטור כמ"ש הרשב"א בתשובה וכן דעת כמה פוסקים ראשונים דעיקר תלי' בקשירת הרצועות דבזה הוה חליצה מעליותא וחומרתא לא מעלה ולא מוריד ואינו רק לחומרא בעלמא ע"כ הקדים קשירת הרצועות לומר שזה עיקר, וא"כ דברי ש"ע ג"כ אינם סותרים לסדר החליצה דהש"ע עוסק בהלכות קבועות ועיקר ללמדינו במה תלי' אבל סדר החליצה הוא האיך להתנהג בסדר החליצה ומביא כל המנהגי' וחומרות והאיך הוא הסדר ע"כ מקדים מה ששייך לסדר הנ"ל וכן הוא בסדר הגיטין כמובן:

**ועתה** נבא בס"ד לדברי כת"ה מ"ש מדקדוקי' דס"ל להטור וש"ע כדברי מהר"י ברונא דצריך לכרוך הרצועות מבפנים של המנעל משום מעל דמעל, והנה לפי"ז עיקר חסר מן הספר וכי סמך כ"כ עיקר הדבר הלכה שצריך לברוך לפנים משום התפירות שבפנים, ועוד הא פירש רש"י ז"ל במ"ש בגמ' דף ק"ב הנ"ל בטעמי' דמנעל לכתחילה לא אילימא משום דהוה פנתא מעל וארקתא ממעל דמעל ופי' רש"י ז"ל שכן דרך קשורות המנעלים שקושרין הרצועות ע"ג אזני המנעל משא"כ סנדל שעורו קשה ואין קושרין וכופלין על אזניו שאין הרצועה דוחקתו וכו' אלא ודאי שכן דרך נעילת המנעלי' והא במהרש"ל שהביא דברי מהר"י ברו.א חזר ושנה כמה פעמים שצריך להיות המנעל של חליצה כדרך מנעלים דעלמא בעשיית' וכבישת' ולדברי מעכ"ת שהכל הוא מבפנים אין זה דרך נעילת המנעל ואפי' לא בסנדל ועיי' במ' שבת ר"פ וא"ק, ועוד הא במרדכי וטור וכן בש"ע פי' בפירוש דלכך צריך לחתוך החתיכות מהמנעל כדי שיגיע הכריכות והכפילות והקשרים על גוף הרגל בערום, ולדברי מעכ"ת כבר הוא כן בלא חתיכות הנ"ל, ומ"ש מעכ"ת שיהי'

נראה כן זה לא הוזכר ולא הסתיר' במאמר הסיב' ההיא במה שאמרו להדי' וע"כ הדברי' כפשטן וכמ"ש בדרישה שעיקר הקפידא באחורי המנעל ולפנים במקומות שייגיעי' הרצועות זה ע"ג זה דהוה כעין קשר ושארית הכפילות לא איכפת לן והסביר במהרש"ל עוד משום דרובא הוה על גוף הרגל וזה מדברי עצמו להרץ לא שנאמר שהעמיס כן בלשון הפוסקים ה"ל, ועוד יותר יוקשה לדברי מעכ"ת אם יש קפידא בזה אפי' במיעוטא שלא יהא ממעל דמעל א"כ אפי' אם יעשה הכריכות וכפילות הרצועות עם הקשרים מבפנים א"כ שוב הוה זה מעל וגוף המנעל מייעל דמעל וכמ"ש שלא יהי' לו בתי שוקיים תחת המנעל ולא טיט על רגלו וכיו"ב תחת המנעל מה"ט, וכש"כ הרצועות שע"י הוא עיקר החליצה לכמה פוסקים שמעכבי' ועיי' בהרא"ש, וע"כ לענ"ד שלא לחדש דבר בענין זה ולסמוך על הדרישה וב"ש שדי בחתיכות של המנעל הנ"ל ועיי' בנוב"י וחת"ס ותול"מ, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.**

## סימן צד

**ב"ה אול"י ה' פ' וארא תרע"ח לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שלו'** וישע רב על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה משה סופר שליט"א דומ"ץ בק"ק ערלוי יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ע"נ עם מגילה עפה ומנופה דברי' נחמדים וכשגבי' מדבש מתוקי' ואתו הסליחה כי לא באתי עד הלום מפני רב כבודו כי נחלש כחי ל"ע, ועתה באתי במה שהעיר בצדק ע"ד הר"ש מ' פרה פי"א במ"ש במתניתן ג' דבלה של תרומה שנפלה לתוך מי חטאת כביצה בין טהורה בין טמאה המים טמאים והאוכלה ח"מ והקשה הר"ש דמשמואל אר"א מ' חולין דף קי"ג ע"ב דכהן טמא שאכל ת"ט פטור וכו' פרט לזו שמחוללת ועומדת וה"נ כמ"כ אלא מתניתן דל"כ ועיי' ברש"י מ' יבמות דף צ' ע"א ובהג"ה מהרב"צ ר"ב ז"ל שם מ"ש בזה ובתוס' ר"ה דף י"ב ע"א ותי' כת"ה ע"נ דדוקא בכהן כך הוא הלכה אבל זר שאכל אפי' ת"ט ח"מ דמשום דנטמאה לא פקע איסור זרות ובזה אירי מתניתן והביא כמה ראיות לזה מהרמב"ם ה' תרומות ג"כ שכתב להדי' בפ"ו ה"ו בזר בין טהורה בין טמאה וכן דייק מדברי שמואל דנקט כהן וכן ממ' סנהדרין ד' פ"ג דנקט בכהן תרומה טהורה ובזר נקט סתמא וסיים מדברי הירושלמי פ"ב מ' בכורים כן להדי' ודבריו מבוררים, ואני בעניי ג"כ יש להביא ראי' ממתניתן דמ' תרומות פ"ו דאוכל תרומה בשוגג בין תרומה טהורה ובין תרומה טמאה משלם קרן וחומש ואם רצה הכהן למחול אינו מוחל ומפרשי' רוב מפרשים משום דהוה תשלומי

כפרה או חומש במקום קרבן ועיי' ברש"י ותוס' מ' פסחים ד' כ"מ ועיי' מ' תרומות פ"ז מ"ד זה הכלל וכו' ואי זר שאכל תרומה טמאה אינו חייב מיתה מה כפרה וקרבן שייך בי' ומנ"ל ללמוד ושלא לחלק בין טהורה לטמאה וכן עיי' במתניתן בסוגי' דתרומת חמץ דלא מחלק ביניהם לענין מדה משלם ועכ"ח כנ"ל עד כי אפשר לומר דלהכי לא תי' הר"ש דמתניתן איירי בזר משום דזה פשיטא ול"צ לאשמעונין, ושוב ראיתי שאין זה מספיק דהא בלח"מ פי"ט מה' סנהדרין מתמה על הרמב"ם מנ"ל דזר שאכל תרומה טמאה דחייב מיתה דהא כל עצמה לא ילפינן רק מכהן שנאמר ומתו בו כי יחללוהו וסמוך לי' וכל זר לא יאכל קדש וא"כ דיו לבא מה"ד מה כהן פטור הה"ד ישראל זר דלא עדיף, וגם יש להעיר ממ"ש מ' כריתות דף ז' ע"א כהן שסך בשמן של תרומה ביב ישראל מתעגל בו דכבר נתחלל' אלמא דגם בישראל שייך האי טעמא ומ"ש חילול דטומאה מחילול שארית הסיכה ועיי"ש בהגהות רע"א זצ"ל ועכ"פ צריכ' רבה וגם בלא"ה הא רב פליג שם בסנהדרין אפי' בזר שאכל תרומה טהורה, ושוב ראיתי בגליון הש"ס ירושלמי פ"ב מ' בכורים הנ"ל שרמז ע"ד הלח"מ דמדברי הירושלמי הוציא הרמב"ם הלכה זו ורמז ג"כ אדברי הר"ש פי"א מ' פרה וקאמר לשיטת רבינו הרמב"ם והדברים פשוטים דמחלק בין כהן לזר (לענ"ד צריך להגיה הוי"ו ולדברי רבינו הדברים פשוטים) ונראה שנתכוין הגאון בעל הגליון לדברי כת"ה. ואפשר דס"ל להר"ש דאם נאמר דאיירי בזר ליפרך לרב במ' סנהדרין ולא מברייתא כנודע דממתניתן אלימא לאקשוי' וצל"ע:

**ב) וראיתי** מ"ש כת"ה במתניתין דמ' כלים פ"ו מ"ד בשני אבנים שעשאן כירה והוסיף ב' אבנים א' מצד זה וא' מצד זה חצי' טמא וחצי' טהור משום משמש לטהור ניטלו הטהורות חזרו לטומאתן, וק"ל מ"ש ממ"ד פ"ד גבי חרס שאינו יכול לעמוד מפני אזנו וחדוד טהור ניטלה אזנו ונשבר חדודו טהורה רע"ב משום כ"ח שטהור פ"א שוב אין לו טומאה וה"נ נימא כמ"כ, והנה הר"ש כתב דדוקא בשיורי כ"ח אמרינן כן דשום פעם לא הי' עלי' שם כלי אבל חבית שניקב מהני סתימה דהוה על' שם כלי, וא"כ ה"נ וכי פקע שם תנור מיני'. ועוד ידוע כי הלכות ט' גזה"כ כמ"ש בכ"מ דלא מהני חיבור לקרקע ובטפולי טיט לבד גם תנור של אבן מק"ט ובשארית כלים או דאזלינן בתר המעמיד או בתר עיקר כלי כידוע וא"כ מנ"ל לילף זה מזה:

**ג) וראיתי** מ"ש כת"ר דבר חדש ע"ד הכו"פ שהקשה ע"ד הירושלמי דמשו"ה לא תקנו ב' ימים ליוה"כ מפני הסכנה ולר"ל דס"ל ח"ש מותר מה"ת הא או איכא תקנתא ולא יבא לידי סכנה, ולדברי כת"ה אם אוכל עד יתובי דעתי' אפי' שלא כא"פ מ"מ כיון דביתובי דעתי' תלי' מילתא וכמ"ש בפרמ"ג דלענין בה"מ בשביעה תלי' ול"צ כא"פ וה"נ כמ"כ

ונסתייע מדברי זקינו מרן בעל שו"ת כת"ס דאם אכל בעיוה"כ עד כשנכנס יוה"כ די לו בח"ש על אכילתו חייב הה"ד בגוונא זו, והנה אם כי סברא מעליותא מ"מ לענ"ד הוא נגד שיטת הראשונים דילפי' מהך דכריתות ד' י"ג ע"א לעוברה התירו לאכול חיש מפני הסכנה ופריך מפני הסכנה אפי' טובא ותי' ה"ק פחות פחות מכשיעור אפי' טובא ומיני' ילפי לחולה שצריך לאכול לעשות כן להקל מאיסורא, ומעתה אם צריך טובא הא אינו מועיל דהא לדברי כת"ה בכותבת טובא ל"צ כא"פ ואפשר להר"ן דנפישי לאוין חמירי צריך לעשות כן מ"מ פשט דבריהם לא משמע כן וגם לדברי כת"ס צ"ע אם הרופא אומר בתחילת יוה"כ שצריך לאכילת כותבת משום רפואה לא נתן לו פחות פחות דהכל חד כמובן, מ"ש לתרץ בענין היסק שלא מדעת דברי טעם הם, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ותשועות ישראל במהרה כא"נ הטהורה ונפש **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן צה

ב"ה אול"י ה' פ' ויצא תרפ"ו לפ"ק מאד יצ"ו. לחכם אחד.

**אשר** ענותנותו הרבני להשיב בדבר הלכה בענין עיסקא ומשם לתא דרבית, והנה לא פירש אם המקבל דהיינו ראובן לא הטיל שום מעות לעיסקא זו או נתן חלקו לשותפות בספרים אשר במסחרו דאם כן אין כאן עיסקא אלא שותפות ממש כמ"ש הרמ"א ביו"ד סי' קע"ז סעי' ג' בשם הרי"ף וסמ"ג, ואם השאלה בשלא נתן כלום רק כל המקח של ספרים הי' ממעות של שמעון וראובן אפי' ספרים לא נתן לתוך השותפות דאל"כ הלא שוה כסף ככסף בפרט דברים השייכים לשותפות א"כ אין כאן שום חששא כמ"ש רמ"א הנ"ל:

**ואם** לא נתן כלום רק הכל מחלק המעות של שמעון נלענ"ד שיש לפשוט ממ"ש הרמ"א בח"מ סי' קע"ו סעי' ח' לענין שמירה בבעלים דשניהם חייבים בהפסד אם נשאר לשני מן השותפות דכמו בהפסד כן לענין ריוח וכן ממ"ש בסעי' כ' שהביא ג"כ כת"ה דמוכח דכל זמן השותפות שנעשה בממון הנ"ל כל א' נותן חלקו, וכיון שכן מפני מה לא נאמר כן לענין ליתן הריוח דשם ג"כ איירי שחלקו ואיצ"ל לחכם שכמהו, ייטיב נא לשאול לבעל מסחר ספרים אם יש בידו ס' הרמב"ן על מס' ב"ב אשר רגיל להיות מחובר עם הר"י מיגש כידוע, **ידידו דו"ש**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן צו

**שוכ"ט** על ראש חביבי ותיק מלא עתיק בחור כארזים חריף ובקי ירא ושלם כ"ש כמ"ה דוד גראס נ"י.

**הנני** ע"ד שאלתו בענין היאהרצייט כעת אין בידי להאריך כי ימי יו"ט ש"פ ממשמשי' ובאי' וכי יש בידי להכריע במ"ש המג"א סי' תקס"ח ובתשו' מ' חת"ס בסי' י"ד, וגם בענין איסור הנאה אם יש להשליך לכלבי הפקר נראה דיש בזה מחלוקת במכילתא פ' משפטים ובירושלמי מ' פסחים ר"פ כ"ש והלא בידו חילא לאוריית' לעיין היטב ורק מפני כבודו כתבתי שורות אלו, אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן צז

**שוכ"ט** על ראש כבוד הרבני החריף ובקי וכו' כש"ת מו"ה יעקב יוסף נ"י שו"ב בק"ק עטשעד יצ"ו.

**בדבר** הענין הקפות בס"ת ביום שמחת תורה דלמען עשות הקפות בביהכ"נ מביאים ס"ת מביהמ"ד א' כן נהגו מקדמת דנא וישנו ת"ח מפקפקי' כי אין לטלטל ס"ת משום זה הדבר וכן אמרו בשם רב א' שהקפיד ע"כ, והנה בק"ק פה המנהג להיפוך ביום שמ"ע אשר בביהכ"נ אין מנהג בהקפות אבל בביהמ"ד של ספרדים עושין הקפות וישנו אנשים חשובים בביהכ"נ שרוצים לזכות ג"כ בהקפות הנ"ל ובביהמ"ד לא יספיק מעט ס"ת לכבד ולחלק בכבוד הקפות מביאי' מביהכ"נ עוד ס"ת ומסתמא כן נהגו לפני הרבנים הגאונים הצדיקים אנשי שם ז"ל שישבו על כסא הרבנות כידוע ומפורסם, וצ"ל כמ"ש מעכ"ת מסי' קל"ה בהכין מקום קביעות כמ"ש בט"ז או למען אנשים חשובים כמ"ש במג"א שם, לבד מזה לפימ"ש בספרי הקטן לבו"מ מהד"ק סי' קל"ה עפי"ד סברת תשו' מהרמשי"ק סי' ע"ד דגם בחפץ של מצוה שייך חזקה ואסור לבטלה מחזקה זו, א"כ בנ"ז ג"כ הא ס"ת של ביהמ"ד הו"ל חזקת מצוה הנ"ל שני ושני ממ"ש בש"ע סי' קל"ה דאין מביאין ס"ת לב"א החבושים בבית האסורים דשם ל"ש הנ"ל כמובן כנלע"ד, ותלמיד א' העיר מט"ז סי' תקפ"א שמביא בשם ס"ח דכל מצוה שאדם רגיל לעשותה ואינו עושה אותה נענש ע"ז עיי"ש שמזה נראה ג"כ שצריך להחזיק ולהדר במנהג שנהגו מכבר:

**ב)** **וע"ד** ברכה מעין שבע אם יש לו דין ברכת אבות בתחילה דצריך לשחות לא ראיתי בזה בפירוש מ"מ הא בא"ר מונה וסופר האיך כל מעין שבע נכלל בברכה זו תיבות ונודה לשמו הוא נגד ברכת מודים דודאי החיוב לשחות במודים עכ"ז שתיק מיני' ועכ"ח אין לשחות רק מה שהוא דרך ברכה אבל הכא שאינו בחתימה ומ"ש הקהל אינו בפתיחה

שום ברכה בתיבה בזה לא מצינו שתקנו וכמ"ש הרמ"א סי' נ"א וכן בסי' קי"ג והוא ראי' מפורשת עיי"ש במג"א, אוה"נ דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**

## סימן צח

**ב"ה יום ה' פ' וירא תרפ"ט לפ"ק מאד יצ"ו.**
**שוכ"ט** על ראש כבוד הרה"ג וכו' נ"י אב"ד דק"ק פלוני יצ"ו.
**הנני** במודע כי יק"מ מע"כ בא לידי אשר בו מצאתי התרעומות ע"ד תשובתי לאיזה אנשים אשר כמו ג' פעמים הציעו לפני בענין קביעות ישיבה במ"כ, והנה קודם כל הראיתי לדעת כי אין דעתי להתערב במחלוקת ע"כ לא באתי רק להודיע עיקר ההלכה בזה אשר אין להעלים משום איזה סיבה והבאתי דברי ש"ע יו"ד סי' רמ"ב שם נאמר כי תלמיד מובהק כלומר אשר רוב חכמתו מרבו אינו רשאי לקבוע מדרש וישיבה במקום רבו ואם הוא תלמיד חבר ישנו שם ברמ"א כמה חילוקי דינים, אם כן מבואר ממילא דמי שאינו תלמיד כלל להרב מותר לקבוע מדרש וישיבה במקומו וכן להורות הוראת או"ה פשיטא לי' להגאון מרן חת"ס חח"מ סי' קס"ג דמי שיש לו התרת הוראה מגדולי הדור וראוי לאותו אצטלא רשאי להורות או"ה במקום רב אפי' גדול ממנו ואפי' אינו עפ"י קבלת הקהל דזה לא תלי' כלל בדעת הקהל והביא ראי' ברורה מדברי ד"מ יו"ד סי' רמ"ה ה"ה הלכות קבועות ופשוטי'. ומ"ש דברי מ"ו הגאון הקדוש מהרזו"ו תרצית זצוק"ל משום מעשה רב דעדיף כמ"ש במ' ב"ב ומ' שבת, ועיי' בחת"ס האיך הי' תלמידו החביב ובת' מהרי"א חיו"ד סי' מ"ה מפארו ומשבחו וידוע כי הי' מנהיג ישיבה מקדמת דנא בימי חרפו והראי' כי אחרי שהעתיק הגה"צ מהר"ן לק"ק ק"ב שוב חזר והנהיג ישיבה ורוב' של תלמודו עם הישיבה ג"כ בביהכ"נ וידוע כי בכל יום בין בקיץ בין בימי קור הי' לומד מעוטר בטלית ותפילין כמו שתי שעות בביהכ"נ וגם לעת זקנתו ולא נתן רשות לשום אדם ליכנס לשם ולאחר חצות בא לביתו והי' לו חדר קטן שהי' שם מלא ספרים קטנים וכמ"ש היו ספרי קבלה וכמו לאחר חצי שעה יצא מחדר הנ"ל והי' פניו בוערות כלפידות וכו' ע"כ בדאבן נפשי קראתי מכתבו שהזכירו מע"כ כדרך שנאמר על פשוטי עם, וגם ידוע שהי' משכורתו מעט די סיפוקו ה' זהובים וידעתי שרק דרך דחק מזון ביתו ופעם א' אמר לו א' מבע"ב לבקש הוספה מקהל והשיב האיך אבקש אם מה שנותני' י"ל אם הוא כדין דמה אני בחנם וכו' ועד"ז ודאי נאמר אם הראשונים כמלאכים וכו' ואסיים בבקשה שלא יוסיף מע"כ במכתבי' בענין זה בפרט שבידו לבבא עם ת"ח בפושרי' דאפשר בזה לימוד ש"ס רש"י ותוס' והת"ח ילמוד דברי פוסק כמו שהי'

בישיבת ק"ק פ"ב הדיין מהר"ל ליטש זצ"ל ידוע שהי' גאון מפורסים למד עם בחורים ש"ע יו"ד וכן בק"ק ס"ה היו שתי ישיבות כידוע וכמ"כ בכמה ק"ק גם בזה"ז ועיי' מ' שבת ד' ס"ג שני ת"ח המדגילים זל"ז וכו' ואסיים בכל חתמי ברכות דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן צט

**ב**"**ה יום ה' פ' פנחס תער**"**ג לפ**"**ק מאד יצ**"**ו**.
**שוכ**"**ט** על ראש ידידי ה"ה הרב הגדול הנגיד וכו' כש"ת מו"ה עקיבא בלוי כ"י.
**ראיתי** מ"ש בשם זקינו הרה"ג מו"ה עקיבא קליין זצ"ל שחדש לומר דלא שייך איסור מאכיל בידים לקטן אלא בדבר שאיסורו שייך גם לגדולים ועיין בספרי בס"ד בח"א סי' ס' שהעיר ג"כ בזה ומעכ"ת מביא כמה ראייות שלכ"ד, והנה מטומאת כהנים שרבה בהם הכתוב מצוות יתירות וגם עלינו המצוה לקדשם אין כ"כ ראי' כמובן, ולענ"ד תלי' באשלי רברבי ממ"ש הב"ח ופרישה ביו"ד סי' ס"ב דליכא לפני עור להושיט אבמה"ח מן בהמה טמאה לעכו"ם דמי איכא מידי והש"ך השיב עליהם. אבל בתשובת אמונת שמואל חדש לומר דלא שייך ל"ע אלא בדבר שאסור גם לדידי' ואינו דומה לנזיר דהתורה גם לדידי' אסרה אם נדר בנזיר משא"כ אבמה"ח מבהמה טמאה והא בתוס' ורא"ש ריש מ' שבת תולין קטן או"נ לענין לפרושי בל"ת דל"ע לת"מ והתם לאו דוקא לענין אפרושי דהא יכשיל בידים וכוונת' להאכיל בידים ועיין במג"א ומחה"ש סי' שמ"ג וא"כ דברי זקינו הגז"ל יש עמוד לסמוך עליו, אלא מ"ש על קושי' התוס' בנזיר דף כ"ח ע"ב למנין נדר בזה לא מצאתי חבר כי אפי' בנזיר שייך ל"ע וגמ' ערוכה הוא במ' ע"ז דף ו' ומ' פסחים ד' כ"ב וא"כ מ"ש נדר דקטן:
**ב) וראיתי** מה שחדש מעכ"ת לתרץ קושי' האחרונים האיך מותרת אשה להקיף קטן דהא הוה מאכיל איסור בידים ועיין בשעה"מ דמקש' לר"א דמקיש מקיף לניקף ולדידי' מותר להקיף לקטן ודאי קשי' כנ"ל, ותוכן דברי מעכ"ת דהטעם דאסור להאכיל בידים הוא משום דיש עכ"פ נדנוד איסור גם לקטן רק שאינו בר עונשין (ועיין בתב"ש סי' א' שהביא דברי הגמ' בסנהדרין דקטן בר חיובא הוא רק דהתורה חסה עליו) וכ"ז אם שייך גבי' איסורי' אבל הקפה דפטרינן אשה משום הקישא להשחתת זקן ופטורה משום דל"ל זקן הה"ד קטן דהא ל"ל זקן ופטור ג"כ בהקפת ראש, והנה הוא דבר חדש אלא דלענ"ד מרפסין איגרא דלסברתו גם סריס שאין לו זקן לא יהא חייב בהקפת הראש ולא לשתמיט למימר הכי ובמתניתן תנן במ' קידושין ד' כ"ט פטורי בנשים משמע דאיש יהי' מי שיהי' חייב, וטומטום ואנדרוגינוס מסתמא ל"ל זקן מ"מ פסק' בטור וש"ע יו"ד סי'

קפ"א דחייבי' מספיקא ומה ספיקא איכא לדברי מעכ"ת דהא ל"ל זקן, וגם בקטן לסברת מעכ"ת ל"צ דהא עפ"י רובא אין הזקן לומר עד כמו י"ג שנים ועכ"פ ב' שערות לי"ג וי"א ודאי קודם בזמן כמ"ש במס' נדה ד' נ"ב ובכ"מ ושם נאמר דחייב בכל המצוות א"כ ודאי הקפת הראש בכלל, וע"כ נלענ"ד דהאי סברא דל"ל זקן רק גבי אשה נאמר דבמינה אין להם זקן אבל קטן זכר דבמינו יש זקן ל"א היקש הנ"ל וסברא זו נאמר בש"ס בכ"מ עיין במ' שבת ד' פ"ד וד' קל"ו דסברא דאורייתא היא כנלענ"ד:

**ג) מ"ש** בשם זקינו דלענין שבת י"ל דיש שליחות לקטן ומעכ"ת תפסו בזה דבפ' א"נ אמרינן דרק בנכרי יש שליחות לחומרא, ולענ"ד דבריו יש להם מקום עפ"י דברי נמ"י פ"ק דב"מ דמדמה שליחות קטן לד"ע כמו חצר דכיון דאין לו דעת הוה כבעכ"ח ויש שליחות ובש"ך בח"מ תפס עלי' דהא אין של שליחות לקטן ותי' בנתיבות דהא דאין שליחות היינו אם דנין באיזה דבר שיתקיים ע"י כגון שליחות לקידושין וגירושין ולהפריש תרומה לתקן הכרי, אבל לענין דבר עבירה מי שיתחייב י"ל דיש שליחות גם לקטן ודברי זקינו הגז"ל הלא בענין מלאכת שבת ורק עד"ז סובב סברתו:

**ד) וראיתי** מ"ש מעכ"ת פלפולו העצום ליישב דברי המכילתא לא יעשה מלאכה אפי' ע"י אחרים, והקשה עלה הרמב"ן ממנפ"ש ע"י ישראל הוא עצמו מצווה וע"י נכרי ליכא רק שבות, ותי' כת"ה די"ל כגון שעשה עקירה וצוה לחבירו לעשות הנחה דאינו מצווה עד"ז והמשלח חייב וכיו"ב איתא בכת"ס סי' מ"ה, אלא דס"ס קשי' דהוה שנים שעשאו מלאכה, וכבר שמעתי מפי הגאון מהרי"ם פערלס זצ"ל מה פלפלו הפוסקים אחרונים אי שייך שליחות במלאכת שבת אפי' נימא דיש שליחות והוה כעשה המשלח מ"מ מי יכחיש דעכ"פ השליח שעשה מעשה הוה מסייע שיש בו ממש והוה עכ"פ שנים שעשאו מלאכה ופטורים, והנה בל"ז י"ל ע"ד הרמב"ן דהא כבר חקרו האחרונים בענין הזמנים שאינם שווין למשל זמן לילה כניסת ש"ק כמו יותר משמנה שעות אחר צהרים ובארצות המזרח יותר מעשר שעות או להיפוך ואם הא יש אופן שציוה המשלח שדר במקום שהשבת מקדים ליכנס לחבירו שיעשה מלאכה במקומו שהשבת מתאחר באיזה שעות ואם שלוחו ש"א כמותו לענין מלאכת שבת יתחייב המשלח כמ"ש דהכל דנין כפי מקומו ושעתו וכבר הארכתי בזה בס"ד בתשובה א' לענין שביתת בהמה ועבדים האיך דנין בזה (עיי' לבו"מ מהד"ת חאו"ח סי' מ"ז):

**ובימי** חורפי אמרתי לתרץ בס"ד ע"ד קושי' הרמב"ן עפ"י דברי הרה"מ פי"ב מה"ש ה"ב בענין כבוי גחלת של מתכת דדוקא אם מכוין לצרף ולעשות כלי וכן בקיסם לחצוץ בו שיניו דכל דבר שאינו שייך בו מלאכה רק ע"י כוונתו לא אמרינן בי' דהוה פס"ר

דס"ס כיון דלא מכוין ליכא מלאכה כלל ואפי' לר"י דס"ל דשא"מ אסור הכי דינ'. וא"כ בפשיטות י"ל דהמשלח מכוין וצריך לו לצרף המתכת או קטימת קיסם לחצוץ שיניו ומכוון לזה והשליח אין לו בי צורך ואינו מכוין לכך דלגבי' לאו מלאכה היא כנלע"ד, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**.

## סימן ק

**ב"ה תפר"ח לפ"ק מאד יצ"ו**.

**ברכת** כוח"ט על ראש אהובי כבוד הרבני המופל' יו"ש כש"ת מו"ה ישעי' וויענער נ"י אב"ד בק"ק פ"ב יצ"ו.

**יק"מ** בא לידי במ"ש לענין לגדל יונים בביתו שכן הוא בס' חסידים דאסור, והנה במס' ביצה כמה משניות בפ"ק ביוני שובך וכן במס' ב"ב פ' לא יחפור וכן במ' שקלים בענין שהי' מסתפק עופות למקדש, וידוע שאין שום עוף ראוי למזבח רק תורים ובני יונה חזינן דלסחורה היו בהנ"ל, וידוע כי כמה דברים נאמרו ונדפסו בשם ס' חסידים ולא נמצא ועכ"ח שהם נוסחאות שונים בדפוס והא כן מוכח מדברי מרן חת"ס חאה"ע סס"י קט"ז עיי"ש, וגם כי עפ"י רוב בזמה"ז רובם לכבוד שבת ויו"ט וי"ל דבמקום מצוה מגין עלי' לטובה וכמ"ש בתשו' מ' חת"ס סי' הנ"ל דבמקום תלמוד תורה התורה מגינה ומצלי והנני לסיים בכל חתמי ברכות וברכת כוח"ט אוה"נ דו"ש.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו**.

## סימן קא

**ב"ה יום ה' פ' ויצא תפרי"ח לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה שמחה נתן גרינבורג שליט"א אבדק"ק קעזמארק יצ"ו.

**בענין** אשר ענותנותו נ"י הרבני בדבר א' שיש לו "זעג וועלק" ושפיר הביא דברי נשמת אדם דכגון זה שהוא לסחורה הוה כשאר חילול וכן הביא בס' היקר נזר ישראל הנדפס על ה' שבת ויו"ט עיי"ש בסי' כ':

**והנה** ענין כיו"ב ראיתי בשו"ת שמלת בנימין בח"א סי' ה' שם בגורטע"ל פאברי"ק שיש לו בית מיוחד (וועלק שטיבען) והוא של ישראל הביא שם ג"כ כ"פ דברי תודת שלנים בשם מהריט"ץ בדבר המפורסים לכל שהוא בקבלנות אפי' בביתו ש"י מותר וכן נעשה מעשה בכמה קהילות פני גדולי הדור ובתוס' שבת העיד כיו"ב שכן נעשה בק"ק ווילנא ומתרץ בזה תמיהת מג"א סי' רמ"ד בענין הוצאות האשפתות מרחוב הישראל דמיירי

כשהוא מפורסם שהוא בקבלנות והוה כמרחץ ותנור בסי' רמ"ג דאם ע"י כמה שנים נתפרסם שהוא בקבלנות מותר, ועוד שם בשמלת בנימין דווער"ק שטי"ב אינו בית ישראל ממש דמיוחד לאומנות כמ"ש בת"ש הנ"ל:

**ועתה** נבא במ"ש הד"ג דרך היתר ע"י מכירה שהלכו בו נימושות בשו"ת דברי חיים ובת' שו"מ והד"ג הביא דברי הגהות מרן חת"ס לאסור ע"י היתר מכירה ובאמת כן כתב בת' חת"ס או"ח סי' ס"ב וסי' קי"ג שאין ללמוד ממכירת חמץ דשאני דבר מחובר וכיו"ב, ולענ"ד בל"ז אין ללמוד ממכירת חמץ שכן הי' נוהגין כן ומפורסים לכל ובזה גם המג"א יודה דבדברים כזה ליכא חשדא, ולי מה יקרו דברי מרן בת' פרשת מרדכי סי' י"א שם לענין בישול באדיש וכיו"ב בסי' י"ב לא מצא שום היתר רק ע"י שותפות המבואר בסי' רמ"ה דשם הביא שיטת הר"ן דאם שניהם עושים בחול בשוה והגוי לבד עושה בשבת מדעתו דמותר וא"צ להתנות והעיר הגאון כי דברי הר"ן אינן נאמרי' רק אם הפועלים שכירי יום משתלם רק מכיסו של גוי והוא המוציא ומביא בשכירת' אבל אם משתלמי' מכיס השותפות פשיטא דגם אדעתי' דישראל עבדי בזה לא מהני סברת הר"ן ע"כ דעתו לעשות כמ"ש הרמ"א בסי' רמ"ה סעי' ג' ע"ד המחבר במ"ש התיקון אם לא התנו דעת הרמ"א דמהני ג"כ התיקון שישכירנו לגוי או לשכרו בקבלנות בדבר מה עליו או בשבוע בלא מפרש לי' השבת ובט"ז ומג"א מתמיהים ע"ד רמ"א דהא בסי' רמ"ד ורמ"דג אוסר בקבלנות וכיו"ב ע"כ פי' הגאון דברי הרמ"א דנתכוון לדברי הר"ן דבשניהם עושי' ימי החול אז הגוי אדעתא דנפשי' קעביד עד"ז קאמר דהא בשכירות וקבולת ג"כ אדעתא דנפשי' קעביד ורק משום מראית עין אסור ובשותפות הא ליכא מ"ע וממילא נשאר היתר הר"ן ואין עצם ההיתר בקבלנות רק הוא תחבולה שיהא אדעתי' דנפשי' דמה לי זה אדעתי' או אדעתי' דנפשי' מ"ש הר"ן וממילא אין איסור משום פועלי' וגם דאדעתי' דגוי קעבדי עיי"ש כי דבריו עמוקים ואמתיים והנה בת' מהרמשי"ק או"ח סי' צ"ז כתב ג"כ בדרעש מאשי"ן להתיר ע"י שותפות אך לא העיר מיש בפ"מ משום פועלי' וגם לא הזכיר צירוף הקבלנות, ומעתה הד"ג מבפנים אם באפשרות לעשות התיקון כנ"ל היינו שותפות ממש כמ"ש בפ"מ הנ"ל ועיי' בספרי הקטן תי לבו"מ ח"א, ואסיים בכל חתמי ברכות ותשועת ישראל כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קב

**ב"ה אוליי ד' ג' דחנוכה תפר"ח לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג בנש"ק וכו' כש"ת מו"ה אברהם סופר נ"י רב אב"ד בקארפו יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ומפני טרדות רבות וח"כ ל"ע לא באתי עד הלום להשיב בדבר הלכה והנה אחר אחרון אני בא במ"ש בא' שאשתו הלכה ללונדון ושרוי בלא אשה כמה שנים דלא נודע מקומה איה אם יש לסמוך במ"ש ק"ז מרן חת"ס ח"ב מאה"ע סי' צ"ו דהוה ס"ס דילמא מתה ודילמא מורדת וכיו"ב, והנה גם בשו"ת חכ"צ סי' קכ"ד הביא דברי המחבר דברי ריבות שדעתו להתיר בס"ס גבי ארוסה דישנו ס"ס אם תקנת רגמ"ה קיים לאחר חמשת אלפי שנה וגם ספק אם גזר בארוסה וחכ"צ לא הסכים אתו שאינו בגדר ס"ס דשניהם ודאי כמ"ש ראיית מדברי מהרי"ק ושארית פוסקים, א"כ משמע דבל"ז הי' מסכים להתיר בס"ס, ועיי' בת' שו"מ מהד"ת סי' קי"ג שהביא' ובת' דברי חיים סי' ו' ג"כ מתיר עפ"י ס"ס כנ"ל בעובדא כמ"ש בחת"ס אלא שמצריך צירוף מאה רבנים:

**וע"ד** האשה שנחשדה לזונה מכמה עדים אנשים ונשים ומערכאותיהם והנה מה שביד כת"ה לחקור ולדרוש הרבנים במקומותם אם גביית עדות הי' כהלכה צריך לחקור ובסי' י"א פירש בב"ש דאם לא נתחזק הקול בב"ד צריך עדים כשרים משמע דאם נתחזק לאחר דו"ח ל"צ לעדים כמו קלא בסי' מ"ה דאפי' עפ"י נשים חיישינן לקלא כמו נידון זה, והנה אם לא נודע מקומה איה ג"כ יש לדונה כמורדת וגם לפי"ד שהי' דרכה להתחבר עם אנשים זרים ולשחוק עמהם הוה עוברת על דת המובא בסי' קט"ו, אלא דאז צריכי' ג"כ ק"ר אבל אם יתברר ע"י דו"ח בזנות דעת מהרי"ק דל"צ לצירוף ק"ר רק דצריך לזכות לה גט ורק בפעם ופעמים אין חששא שתזנה עוד ועד"ז ס"ל לרמ"א בסי' ק"מ דל"צ ק"ר אלא שסיים דיש אוסרין, והנה באמת עיינתי בתשו' מהרי"ק נראה להדי' דס"ל לדידי' דאין חילוק לבין אשה שנאסרה עליו בזנות דס"ס אין לבעל אשה ומתעגן ע"י אשה מרשעת, ובתשו' מרן חת"ס מצריך שני עדים כשרים, וכבר עלה בדעתי לפימ"ש ביו"ד בסוף סי' א' בטבח שהעיד עליו עד א' שהשחיטה היתה שלא כהוגן והטבח מכחישו אינו נפסל דלמפסל גברא צריכין ב' עדים וסיים ומ"מ הכל לפי מה שהוא אדם כלומר אם יש איזה ריעותות על הטבח אעפ"י שלא נפסל עי"כ מ"מ עכ"פ שוב עד א' נאמן לפסלו, וא"כ בנ"ז באשה אשר בלא"ה היתה מתנהג שלא כדרך בנות ישראל הכשרות כמו שהיתה מתחברת עם אנשים זרים וייחוד וגם עוברת על דת שם גם עד א' נאמן לאסרה אם ראה להדי' הזנות, מ"מ כתבתי בספרי חאה"ע סי' ו' דמפני המנהג שכתב לי הרב הגאון

מגרוו"ד ז"ל דמצריכי ק"ר ושם ציינתי י"ב פוסקים דס"ל דא"צ לק"ר וסיימתי דאם א"א ק"ר אם יסכימו אתי שני גדולי הדור דעתי להיות כמשיבא למכשורא להתירא כת"ד:

**וע"ד** אם יש מקום לצרף הבני ספרדים שלא קבלו תקנת רגמ"ה, והנה בתשו' מ' חת"ס סי' ד' הזכיר לענין ג' ארצות מדינת ארגון שהוא בשפאניען וידוע דהם ספרדים, וגם ביו"ד סי' קי"ב מביא רמ"א במי שנוהג להחמיר בדבר מאכל יכול לסעוד עם מי שאינו נוהג חומרא זו דודאי לא יאכיל לו דבר שאסור לחבירו, וא"כ בנ"ז ג"כ הכי לענ"ד ואין בידי להאריך עוד ותן לחכם ויוסיף לקח להיות ולעשות כהנ"ל, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, **ידידו דושית**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן קג

**ב"ה אולייי ד' פ' שמות בנ"י תפר"ח לפ"ק מאד יצ**"ו.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה יעקב שלום שליט"א אבד"ק האלמין יצ"ו.

**ע"ד** אשר ענותנותו הרבני בדבר הלכה חמורה בענין ספק קידושין וכת"ה ברב חילו מצדד צדדי' להתירא והנה בנידון זה דבר שצריך לדון עליו אם כי שלא אמר רק "הרי את" שאינו כלום מ"מ מפני שאמרה הבתולה מקודם להראות לה האיך סידור קידושין תחת החופה הוה לי' משום מדבר עמה על עסקי קידושין דאפי' בשתיקה מקודשת דהלכה כר"י וכמ"ש במ' קידושין דף ו' וכת"ה דעתו שאין זה דברים על עסקי קידושין דלא אמרה רק להראות לה סידור קידושין, והנה לענין זה יש סייעתא מלשון המשנה מס' מע"ש פ"ד מ"ז דשם מקורו דנקט לישנא גיטה וקידושיה ולא אמר בקיצור גיטין וקידושין ובמפרשים כן הלשון אבל לפי לשון המשנה מקידושיה צריך לעסוק כמו אם תתרצה להתקדש או אימתי תתארס וכיו"ב, א"כ בנ"ז ודאי אין כאן רמז על קידושין דידה אם כי במרדכי פ"ק דקידושין דאפי' אחרים מדברים בעסקי קידושין הא י"ל ג"כ דבהכי איירי שמדברים מקידושי' דידה, וכן י"ל מדברי רש"י ז"ל מענין לענין באותו ענין ופירש"י כמה נדוניא יש לך וכמה שדות יש לך להתפרנס מהם אלמא דאיירי מדידה, וא"כ בנ"ז שאמרה מקודם להראות לה סידור קידושין, וכיון שאין כאן משום עסקי קידושי' לל"כ אדרבה נהפוך לבטל הקידושין וכמ"ש בת' נוב"י ח"ב סי' ע"ה דהמקדש אמר סודו לעד א' שאינו מקדש רק לפנים מפני סיבת שידוכין עיי"ש דכהגוו"נ הוי כמוסר מודעא ושפיר נאמן לומר שהי' לשחוק והיתול או לפנים בנידון דידי'. ובנ"ז הוה כמו לשחוק כיון

שאינו כלום ואפשר דזה גופא הוה שחוק דלמה לה לידע סידור קידושין ורק לשחוק כמ"ש בלע"ז אונטערהאלטן:

**והנה** בענין ב' שלא אמר רק הרי את יש לעיין מה פירוש ב' תיבות אלו בפשיטות כאומר למיודע דרך שמחה או להיפוך אתה הוא ובערוך ראיתי הרי (זיהא דא), ועיי' פ"ב דמס' נדרים ולפי הערוך י"ל שנראה שנותן לה כמתנה משום שמחה, ולפי"ז כמ"ש בגמ' מ' קידושין דף ו' גבי עזרתי דלא מהני אפי' בדיבר עמה על עסקי קידושין די"ל זקוקה למלאכה וחזר מן הקידושין כן י"ל בנ"ז דאל"כ הי' לו לפרש למה שייך מלות הרי את:

**וע"ד** מ"ש כת"ה בענין קנין הטבעת עיי' בת' נוב"י מהד"ק סי' נ"ט דבפני' י"ל דמרוצה דחזינן דליכא הקפדה וע"ד הקנין הנה לקנין ודאי סגי בהגבהה למעלה מג' טפחים מארעא כמ"ש בזה בשו"ת דברי חיים ח"א ח"מ סי' ל"ג דל"צ להגביה שיהי' יד הקונה למעלה מג' טפחים ובנתינת גט שאומרים לה להגביה אינו רק לזריזות בעלמא, ומ"ש לענין נמצא א' מהם קרוב או פסול עדותן כולו בטלה עיי' נוב"י מהד"ת סי' ע"ו שחקר אי בקידושין ג"כ שייך הלכה זו לשיטת רש"י ז"ל אכן מדברי אבני מילואים ודברי חת"ס אה"ע ח"א סי' ק"א מבואר דגם בקידושין הכי הוה רק בחופה וקידושין שנעשה בפומבי לעיני כל דאיכא ג"כ משום אומדנא וגם איכא אנן סהדי ובענין אנן סהדי לא שייך נמצא א' קו"פ דבכל אנן סהדי איכא הכי כמובן, וא"כ בנ"ז דלא שייך אנן סהדי שפיר י"ל כמ"ש כת"ה ועיי' בב"ש סי' מ"ב ס"ק ח' ומ"ש בשם ב"ה שם, והנה לענין הלכה למעשה איני כדאי לסמוך עלי ע"כ יציע כת"ה לפני רב ומורה מובהק כמו הגאון העצום אב"ד דק"ק ראדמישלא שליט"א השוכן בק"ק קאשוי. והנני לסיים בכל חתמי ברכות כא"נ הטהורה **ונפש ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן קד

**בעהי"ת אולייי ד' לסדר הברכה עטר"ת לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שובע** שמחות ורב ברכות על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון בנש"ק מו"ה מנחם מענדל שיק נ"י אבד"ק סיקס יצ"ו.

**ע"ד** העובדא בראובן שקנה משמעון כונו ק' וואגאן עצים להסקה ונתן לו 30000K ערבון ושוב לקח ממנו לוי כל הנ"ל ונתן לו 60000K ערבון ואמר לו שלא נגמר המקח עד כי יראה כל הסחורה אשר ייטב בעיניו וכן עשה וראובן התנה בפירוש שאינו מקבל עליו שום אחריות כלל, ועתה לאחר ב' חדשים שאין שמעון שולח הסחורה כי אינו שלו והכל הי' במרמה ורמאות וכן עשה לכמה אנשים ומעתה תובע לוי מראובן שיחזור

לו הערבון שהמקח טעות הוא וראובן משיב כי גם הוא נתן כמ"כ לשמעון והא התנה בפירוש שאינו מקבל שום אחריות עליו, והנה הלכה זו צריכ' עיונא רבה ניהו דפסק המחבר בח"מ סי' רכ"ה סעי' ה' דאם התנה בפירוש שאינו מקבל עליו אחריות אפי' נמצא גזולה והוציאה מתח"י הלוקח אין עליו תביעה דהוא מחלוקת ר"פ ורב זביד במ' ב"ב דף מ"ד דר"פ ס"ל דחוזר על המוכר דמקח טעות הוה אפי' שלא באחריות ורב זביד חולק דלהכי התנה שלא באחריות דסביר וקיבל ופסק הרמב"ם בפי"ט מה' מכירה כר"ז דכל תנאי שבממון קיים אם כי קיימ"ל דסתמא הוה כמו אחריות דאחריות הוה ט"ס מ"מ אם בפירוש התנה אפי' בשדה גזולה אינו חוזר על המוכר ועכ"ח צריך לומר כן דהא אפי' שמואל דס"ל דבזבינא לא אמרינן אחריות ט"ס כמ"ש במ' ב"מ דף י"ד היינו לענין טרפא דבע"ח דעביד אינש דזבין ארעא ליומא אבל בגזולה לכ"ע חוזר על המוכר כמ"ש התוס' שם והקש' התוס' שם מפ' חזקת הבתים דאמר שמואל המוכר שדה לחבירו שלא באחריות ועוררי' עלי' אין המוכר מעיד עלי' שהוא של לוקח מפני שמעמידה בפני בע"ח ותיפוק לי' דנוגע בעדות בלא"ה משום דעלי' הדר ותי' דאיירי שהתנה בפירוש שלא באחריות ובאמת כן מוכח מפ' חזקת הבתים דף מ"ה דקאמר אליבי' בזה הלשון שנאמר כרב זביד והא הוכיחו בתוס' בב"מ דף י"ד ע"ב במה דפליגי רב ושמואל במוכר שדה שנמצא שאינה שלו דרב ס"ל יש לו מעות ויש לו שבח ושמואל ס"ל מעות קרן יש לו שבח אין לו ופי' התוס' דאיירי גם שלא באחריות דהא פליגי בדף ט"ו בהכיר בו שאינו שלו דרב ס"ל דהמעות פקדון ושמואל ס"ל מעות מתנה ואי באחריות אמאי מעות מתנה ועכ"ח שלא באחריות גובה מן המוכר הקרן עכ"פ, וא"כ עכ"ח מה דאמר לשמואל בב"ב דאינו חוזר על המוכר בשלא באחריות היינו משום שהתנה בפירוש ומוכרח פסק הרמב"ם והמחבר כנ"ל:

**אלא** שיוקשה לפי"ז מה שהקשה בשמ"ק במ"ד אביי בב"מ ד' י"ד שם במוכר שדה שלא באחריות ויצאו עליו עסיקין כל שלא החזיק בו מצי לחזור בו ופי' רשיז"ל דבלא נתן מעות איירי ור"ת והרמב"ם חולקין בזה דאפי' נתן מעות יכול לחזור ומחזיר לו המעות וטעמי' פי' הרמב"ם דאין לך מום גדול מזה והאי שלא באחריות ג"כ איירי בפירוש שהתנה דאל"כ לכ"ע אחריות ט"ס כמ"ש בתוס' לעיל וא"כ האיך קיימ"ל כר"ז דשלא באחריות אינו חוזר על המוכר דסביר וקיבל ותי' בשמ"ק ב' תירוצים דשם איירי דהחזיק בו כלומר שהשתמש במקחו כמ"ש בתוס' דהחזיק היינו שימוש כדרך שעושין בשלו ולא משום קנין דהקנין הי' ע"י שטר או חליפין ומשום דנשתמש בו ירד למקחו ע"ד ספק ג"כ, ועוד תי' דאיירי שכבר הוציאה מידו ואין בידו להחזיר למוכר רק תובע ממנו

מעות מה שהפסידו והיינו משום אחריות וכיון שמכר לו שלא באחריות אין לו תביעה, ומעתה בנידון זה צריך לחקור אם הלוקח שני שימש דבר מה במקחו או שכבר הוציאו מידו דאם לא כן הא מצי לחזור בו וכ"פ הרמב"ם פי"ט הנ"ל ועכ"ח צריך לחלק בזה ועיי' בסמ"ע סי' רכ"ו דאם יש שטרות מקויימי' שאינו שלו יכול לבטל המקח (חסר סיום התשובה).

## סימן קה

**לכבוד** בחור כארזים חו"ש כ"ש כ"ה אברהם יצחק נ"י בשטיינעמאנגער יצ"ו. ראיתי דבריו כ"ד שתיית טוטין לענין ברכה ולענין יו"ט מ"ש דכתיב אשר יאכל סתמא דרך אכילה בבליעה עיין מ' ביצה פ"ב מ"ה גבי להחם חמין לרגליו ועשות מדורה להתחמם כנגדה דפי' ברע"ב דב"ה מתירין דס"ל כטעמייהו מתוך שהותרה לצורך הותרה נמי של"ל וכתב בתוס' רע"א דלאו כ"ע הוא דהא לרבה ס"ל לענין הוצאת ס"ת לולב וקטן דלאו במתוך פליגי אלא בענין אם נאמר ערוב והוצאה ליו"ט והאיך יפרנס משנה זו לענין חמין לרגליו ועכ"ח ס"ל דכל הנאת הגוף גופי' מקרי או"נ א"כ הה"ד שתיית טוטין למאן דמתיר:

**גם** מ"ש דמזיק לריאה ובר"פ כ"מ דלהכי בשותה שמן זית אין מברכין עליו וא"כ הה"ד לענין יו"ט, והנה שם בקמח שעורים דמברכין עליו שהכל וקאמר בגמ' דס"ד דאין מברכין עלי' כלל משום דקשה לקוקיאני, וקשה א"כ למה מברכין עלי' ועכצ"ל כמ"ש רש"י ז"ל בשמן דמזיק לגופיה כלומר דלכל הגוף מזיק משא"כ בהיזק אבר א' דהיינו תולעים שבמעים כיון דמ"מ יש הנאה לגוף בכללו מברכין עלי'. וא"כ הה"ד שתיית טוטין לריאה דהוה רק אבר א' ומיושבי' דברי מג"א ודברי המתירין ביו"ט:

**ב) וראיתי** בדבריו מ"ש בשם ספר מנחת אשר להסביר דברי התוס' במ' שבועות ד' כ"ב דעל חצי שיעור חל שבועה אפי' למ"ד דאסור מה"ת, כמ"ש בת' ח"צ הסברא דעל בל יראה לא נאסר ח"ש מה"ת דדוקא לענין אכילה דאחשבי' ע"י מעשה של אכילה אבל בשהיי' דאין עושה מעשה ל"ל דאחשבי'. וא"כ בח"ש עד דלא אכל אין כאן אחשבי' ולית בי' איסור תורה, וקשה לי מגמ' ערוכה בשבועות שם דקאמר לר"ל דמפרש מתניתן באוכל נו"ט דחל עלי' שבועה דאיירי בכ"ש בסתמא לר"ע ובמפרש לרבנן היינו טעמי' דר"ש דפוטר דלטעמי' דס"ל במ' מכות דכ"ש למלקות והוה מושבע ועומד, והא ידוע דברי הריטב"א מ"ש דלהכי ס"ל לר"ש כ"ש למלקות משום דאחשבי' לאכילה ומשו"ה בקרבן דהוה בשוגג ולא שייך אחשבי' בעינן כזית, ולדברי מנחת אשר הא לא שייך

אחשבי' עד דלא אכל ויהי' ראוי לחול גם לר"ש, ועכ"ח צ"ל דאזלינן בתר סופו כמובן ואצ"ל, ידידו דו"ש.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן קו

**ב"ה אוליי ועש"ק כ"ט למב"י הפר"ח מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון כש"ת מו"ה דוד צבי כ"ץ נ"י.

**ראיתי** בתל תלפיות מה שהשיג ע"ד בענין הלעטת האווזות (עיי' לבו"מ מהד"ג חיו"ד סי' נ"ה) והבאתי במ"ש בגמ' שבת דף קנ"ה ע"ב איזהו המראה בעגל מרביצה ופוקס את פיה ומאכילה כרשינין וכו' דילמא ווש דעגל שאני דווש דבהמה חזק יותר, ותמוה בעיני הא לפי"ד הרמ"א והש"ך ובנקוה"כ כל המחלוק' תלי' אם פסקינן כעולא דל"ח שמא הבריא או לא קיימ"ל כעולא וכי כל הנ"ל וכל סוגי' דווש איירי בעופות ולא בבהמה ורק לקמן בשלהי פרקין במתניתן איזה בבהמה ואיזה בעוף אבל לבד מזה הא תני לוי כל טריפות בבהמה ישנן בעוף, אם כן אדרבה העיקר בבהמה נאמרו הטריפות א"כ כול' סוגי' דווש בין בבהמה בין בעוף, וגם הא הרא"ש הביא דברי הראב"ן ז"ל דקיימ"ל כעולא ממחט שנמצא בעובי ביה"כ דמצד א' כשר אלמא דל"ח שמא הבריא והרא"ש השיב דשאני ביה"כ מפני שהוא עב ל"ח, ומה צריך לזה לימא בפשיטות דהמסס ובית הכוסות הוא רק בבהמה ושאני מעופות אלא ודאי דפשיטא דליכא לחלק כלל לענין זה בין בהמה לעוף:

**ומ"ש** הרה"ג מזשאדאן נ"י דילמא איירי הגמ' בהלעטה והמראה במינים דליכא חששא כמו בתוגרמי ועגולי קמח, והנה בעגל נקט בהמראה והלעטה בכרשינין ובמ' שבת פ"א מ"ה הביא התיו"ט דברי הרמב"ם בפיה"מ דכרשינין בלשון ערבי כרסנ"ה ובלה"ק כוסמת ועיי' בתוס' רע"א מ"ש לשון זה במתניתן דסוף פ"ק דכלאים, ונלענ"ד דכוסמת היינו מ"ש בפ' וארא גבי מכת ברד החטה והכסמת לא נכו וא"כ משמע דכסמת הוה ג"כ מין חטה רק שאינו מאכל אדם כמו חטה וכן מצאתי בחומש עברי דייטש דהוא דונקעל ווייטץ והא בחטין ודאי יש לדון משום דהוא קשה ובנקוה"כ מחמיר משום דהכעטה הוה בדברים קשים שנוקב מעט מעט ומה לי מחט וקוץ שנוקב בפ"א או נוקב פעמים הרבה מעט מעט וא"כ כסמת ג"כ בדומה לחטה אלא שהוא דונקע"ל, ואם כן האיך מותר להמרות או להלעיט בכרשינין, וגם ישנו כמה חטים אשר הייתי בודק יש קצת חידוד בקצה א' כידוע ואדרבה העוקץ שבתוגרמי יותר מתרכך במים בפרט במים חמים שאינו מגוף הפרי כנלענ"ד. ויתר דברי הרב הנ"ל משום נימוק הכבד וכיו"ב הא ג"כ כתבתי

להיות זהיר כמ"ש גם הט"ז ואם כי אתי' עלי' דהוה כמו ע"י חולי, ומ"ש מדברי ד"ת והא ג"כ הוא לא החמיר אלא משום דנמסר לנשים שדעתן קלות וכל מי שיש לו דעת תורה עומד ומזהיר ומשמר שלא לזייף השיטטע"ן ודאי זהו ג"כ בכלל אזהרה אבל אין כל הנ"ל השגה במ"ש באות הנ"ל, **ידידו דוש"ת**.
**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו**.

## סימן קז

**ב"ה אול"י ו' עש"ק פ' שלח תרע"ו לפ"ק מאד יצ"ו**.
**שוי"ר** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב המאוה"ג וכו' כש"ת מו"ה ישראל גרינפעלד נ"י דומ"ץ בק"ק סערענטש יצ"ו.
**הנני** במטו מיני' דכתיה אשר לזאת יסלח כי לא באתי עד הלום להשיב דבר בדבר הלכה כאשר דברתי לו מפני שלא הייתי כמה ימים בביתי ואצל חתני הגאב"ד דק"ק גאלאנטא נ"י הייתי משתהה ימים אחדים ואין דעתי כעת להכריע הלכה למעשה יען במחלוקת שנוי' בשו"ת האחרונים ע"כ כעת רק לפלפולא באתי:
**וראיתי** מ"ש הגאון אבדק"ק סעמיהאלי דמשום אחריות לא מקרי שלו והנה מחלוקת רש"י ותוס' במ' חולין דף מ' ודברי מג"א סי' תקפ"ו ס"ק ה' ידועים דע"י הגבהה אפי' גבי ע"ז שיש לה בעלים מקרי ע"ז של ישראל שאין לו ביטול כמו גבי חמץ דמקרי שלו משום קבלת אחריות, וביד אפרים תמה עליו דשאני חמץ דמרבינן מלא ימצא במצוי לך ומנ"ל גבי ע"ז דמקרי של ישראל, וראיתי בחידושי חת"ס פ' לולב הגזול בח"ו שהסביר דברי מג"א על נכון דקשי' טובא מנ"ל דנילף אחריות דנפקד גורם שיעבור אב"י דילמא בזה כיון שרק המפקיד בידו להקדישו ולמכרו ולא הנפקד אינו עובר וקבלת האחריות שמרבינן מקרא היינו בגזלן שיצא עכ"פ מרשות נגזל שאינו יכול להקדישו כמ"ש בב"ק שניהם אינן יכולין להקדיש וכיון שיצא מרשותו עכ"פ מהני אחריות שכ הגזלן. אבא ש"מ דע"ז ל"צ קרא דודאי לחומרא מקרי של גזלן כמו בע"ז וחמץ וע"כ הריבוי לנפקד, אלמא דביצא מרשות' של בעלים מקרי של הקונה מסברא חיצונה, ומעתה נידון זה בנתנוהו המוכרים על האייזענבאה"ן וכש"כ כשכבר הגיע האווייז"ז ליד הקונה פשיטא שיצא מיד המוכר לגמרי ואין בידו למכרה לאחר וא"כ קבלת אחריות לא מריבוי דקרא כי כן מצד הסברא ולענין ע"ז וחמץ חשוב כשלו, ומה"ט גם מה שמחלק הגנ"י בין שחמץ בביתו או בביתו של אחרים לא שייך כאן דכאן החיוב אחריות מצד קבלה כמו הנפקד דעלמא דממילא כך הוא החק וכן הוא מהלכה בח"מ סי' קכ"א דאם המקבל שולח שליח ממילא הוא חייב באחריות וה"נ מצווהלמוכר ליתן על האייזמנ- באה"ן וזה שלוחו

וממילא בא החיוב אחריות כמו בגזלן וכי הגזלן אינו חייב באחריות רק אם הוא בביתו אתמהה. ובגוף החילוק בין ביתו כבית' של אחרים הלא הוא מחלוקת מג"א וח"י ובזמן המלחמות לא אדע אם האייזכנבאה"ן מתחייב באחריות א"כ לכ"ע עובר עליו הקונה בנ"ז ואפי' בנפקד בין לדעת מג"א בין לדעת הח"י, וראיתי למי שמצדד לומר כמו בנ"ז שהקונה עשה שטר מכירה על דברים חמוצים שבאו על האייזענבאה"ן דמהני המכירה כיון דגבי חמץ גל"מ כמ"ד כמו לר"ש בעלמא גם לקולא הה"ד לדידן גבי חמץ וכדברי מעכ"ת, וכבר הבאתי בס"ד דברי המג"א סי' תקפ"ו לפי הסברת מרן חת"ס דבנ"ז הוא בלא ריבוי דקרא ג"כ כשלו:

**וע"ד** מ"ש הגנ"י בענין קנין דרבנן ידוע מ"ש המג"א בשם מ"ב סי' תמ"ח ובתשו' מרן חת"ס סמך בזה ג"כ לענין מכירת בכור עיי' חיו"ד סי' שי"ד וחח"מ סי' י"ב, ומ"ש הגנ"י מדברי ת' מיוחסת להרמב"ן הביא' בת' עטרת חכמים עיי' מ"ש בס"ד בספרי (חיו"ד סי' ר"ח) להשוות דברי מרן חת"ס עם דברי הרמב"ן וכבר הבאתי דברי ת' גדולי אחרונים דאם קדם הקנין דרבנן קודם חלות איסור חמץ לכ"ע הוה שלו ממש ומי יערב לבו להקל בקנין דרבנן אפי' לקיים חמץ בפסח אם דעת גדולי פוסקים סומכין אפי' לענין היתר מכירה, ומה שפלפל מעכ"ת בענין ברירה ושליחות נכרי לחומרא כל זה נזכר בת' בית שלמה וסומך להקל בענין חמץ שע"ע הפסח לענין הנאה ולבא לאכילה בהפ"מ ותשובה ארוכה לו שם בסי' פ"ב עיי' שם כמה תשובות בזה ועיי' בת' מהר"ם שיק סי' רי"ט וסי' רכ"ה, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קח

**ב"ה יום ג' כ"ח למב"י תרפ"ו לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש ידידי היה כבוד הרה"ג בנש"ק וכו' כש"ת מו"ה שמשון אלטמאן נ"י אבד"ק סענדרא (כעת הוא הגאבד"ק פאקש יצ"ו).

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי והנה בענין ש"ח ותשובתו בצדו ויען כי ישנו כמה עקולי ופשורי בענין מ"ש בשו"ת אחרונים בפרט מ"ש מדברי שע"צ שהעמיד התירא ע"ד מרן חת"ס סי' קי"ט ועפ"י המכילתא ודברי הרא"ש וידוע מיש בש"א סי' פ"ג ולהלן שאין בידינו כתרצו, וגם מ"ש בהא דילפי דהרמב"ם הוכיח דגם בשוגג ואונס קנסינן מהך דמ' ב"ק פ' מרובה דגזל חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך והשיב דמשם אין ראי' דקנסינן לגזלן, והנה ראי' אית' בליקוטי הרמב"ן עמ"ס פסחים ומתרץ בנועם לשונו ובת' אמרי אש סי' כ"ט הביא. וגם מ"ש כת"ה בשם מהרש"ם ח"ב ליישב דברי

מנח"י בשו"ת סי' ו' חפשתי ולא מצאתי במראה הפנים שיאמר דבר זה כי בירושלמי אינו מחלק בין דאורייתא ובין דרבנן וקנסינן שוגג אטו מזיד משום דאתי להערומי ואדרבה בירושלמי פ"ה קאמר אר"א אר"י כל איסורין שרבה עליהן במזיד אסורין בשוגג מותרין אלמא דלא קניס שוגג אטו מזיד והדרא קושי' הנוב"י לדוכתא, ועוד התם בגיטין איירי בשוגג והרמב"ם הוסיף אונס וידוע מה בין שוגג לאונס דשוגג חייב קרבן ובאונס פטור לגמרי כמ"ש במ' שבת ובכ"מ:

**עוד** ראיתי מה שלא זכיתי להבין בדברי מ' חת"ס בשם הרמב"ם דאפי' בבטל קנסינן לאחה"פ בין שוגג בין אונס והא ברמב"ם פ"א מה' חו"מ משמע להיפוך דלא הזכיר כלל ביטול ואמר בפירוש משום דעבר בב"י וב"י ובבטל הא לא עבר עכ"פ. ע"כ אם הי' בא לפני ענין כנ"ל הייתי אומר כמ"ש בת' אמרי אש סי' כ"ט וסי' ל' לערב ברוב ולהוליך דמי חמץ כלומר של המאלץ ושמרי שכר והוא ז"ל משער חלק עשירי וכמדומה כי בשו"מ משער עוד במדה קטנה שוב עיינתי בת' שו"מ ודעתו בכהגוו"ב דשכח פרטי דברים לבטל ברוב ולהצריך להשליך דמי חמץ כמ"ש בת' א"א. והנה איני מחליט בדעתי ועיי' בחת"ס בכמה תשובות שהתיר לבטל ולא כתב להשליך דמי חמץ והכל לפי הענין ובת"ה מבפנים, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו**

## סימן קט

**ב"ה פ' נשא תרפ"ט לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכט"ס** על ראש אהובי ה"ה כבוד הרב החריף ובקי כש"ת מו"ה מאיר אייכענשטיין נ"י אב"י בק"ק קאשוי יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי ואתו הסליחה כי לא באתי עד הלום להשיב מפני טרדא דאורחא כי כמה ימים הייתי עלי דרך בפעסט ליטול חלק במועצות בענינים נחוצים דמדינתינו ובל"ז הדבר קשה עלי להשיב בדברים חדשים הנוגעים בפרטים סתרי הטבע שהוא מה' הרופאים וידוע מ"ש הפוסקים בדין נאמנות הרופאים כמ"ש בה' נדה סי' קפ"ז ומ"ש בזה מרן חת"ס, וכבר עלה בדעתי ללמוד מדברי הגמ' בחגיגה דף ט"ו בבתולה שנתעברה באמבטי וידוע כי דעת החמ"ח בסי' א' סק"ח וב"ש סק"י דקיים מצות פו"ר וכן לענין הקרובים אסורים משום ערוה כמו ע"י שארי ביאות, אך ידוע מ"ש בזה בספר טורי אבן ומל"מ בפט"ו מהל' אישות ה"ו ומ"ש על ענין זה בס' בני אהובה באריכות נפלא ומי אני לומר דבר המכריע בנידון זה כמו כן יש לדון כהאי גוונא או אפשר דיש רגלים לדבר יותר כמ"ש מע"כ דנתקיים דברי הרופא בתרי זימני ואפשר לענין קולא בעינן ג'

זימני כרשב"ג, וגם כי מפשטא דגמ' ופוסקים משמע אם נזדמן כן אבל עשות לכתחילה אפשר דלא נעשה מעשה ואפשר ג"כ להיפוך לפימ"ש בחמ"ח דירמיה הנביא עם בנו בן סירא עסקו בסה"ק ספר יצירה נראה דנעשה כהוגן, עכ"ז לענ"ד אני איני כדאי להשיב להלכה ולמעשה והלא אתכם הכרתי ופלתי שר התורה הגאון אבדק"ק ראדאמישלא שליט"א וכאשר יאמר כן יקום, והנני חוזר ע"ד הראשונים בענין קיום מצות פו"ר ע"י נטילת זרע ע"י אפאראיד אשר כתבתי במ"ש החמ"ח והב"ש באה"ע סי' א' כעת הראו לי בברכי יוסף אה"ע סי' א' שהביא כמה פוסקים החולקים ע"ד ח"מ וב"ש ופסק שלא קיים מצות פ"ו וכן ראיתי בשו"ת יעב"ץ ח"ב סי' צ"ז שהחליט כמו הברכ"י הנ"ל מפני שלא נעשה ע"י בעילה וק"ו בנ"ז ע"י אפארא"ד ואסיים בכל חתמי ברכות **ידידו דוש"ת.**
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן קי

**ב"ה פ' שלח תרפ"ט לפ"ק מאד יצ"ו.**
**ינחמהו** משמים ולראות בנחמת ציון וירושלים ידידי הרבני המופלג בתו"י כש"ת מו"ה ברך עלינבויגען נ"י
**הנה** שאלתך הוא מבואר ביו"ד סי' שע"ו ברמ"א שם דאבלים נוהגין שלא להתפלל בשבת ויו"ט אבל אומרים קדיש גם בשבת ויו"ט, ונאמר לי בשם מרן חת"ס כי גם בר"ח לא הניח אבל להתפלל, ולענין קדיש אחר קרה"ת ג"כ אומרים כמ"ש בסידורים ואצ"ל ואסיים בכל חותמי ברכות, אוה"נ דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן קיא

**שוכ"ט** על ראש ידידי וידיד ישראל ה"ה כבוד הרב הגאון המובהק המפורסים צדיק תמים כש"ת מהו' שמעון גרינפעלד שליט"א אב"ד דק"ק סעמיהאלרי יצ"ו.
**אחדש"ה** הנני במודע כי יק"מ הדר"ג עם מכתב הגאבד"ק פעטראוואסעלא יצ"ו בא לידי מאשר ענותנותו הרבני להסכים בהתירא דעגונה אשת כ"ה נתן אדלער ע"ה, ראיתי מ"ש הדר"ג כי שמו נתן אדלער ובכינוי נאטהאן אדלער בלא שם מקום דירתו לא יועיל ודאי כך פשיטא ועיין בת' מהרי"א ח"ב סי' ע"ו דס"ל דכיון דבגט מהני אפי' למ"ד דבעינן מוכח מתוכו מ"מ לא יועיל לענין אשה ומשום דנימא דהא בעולם עכ"פ כמה וכמה ישנם בשם זה, על כל זאת הא איכא דעת מהרמ"ל בתשובה דאם מדבר עם בן עירו מסתמא מכוון לפלוני שהוא מעיר הזאת ומסתמא בפירושו וגם כי אמר נשלחו חפציו לבית משפחתו או לאשתו אם כן פשיטא דנתכוונו לאיש אדלער מעיר הנ"ל ובית משפחתו הנ"ל, וגם

מ"ש בשינים של פכאטין וזהב דאינו שום סימן הנה ע"ד הרמ"א בסי' י"ז סעי' כ"ד במ"ש דשינים גדולים לא הוה סימן מובהק דייק בחת"ס אה"ע סי' פ"ו דעכ"פ סימן אמצעי הוה ושם הביא דברי מהרי"א במ"ש דלא הוה סימן משום דברוב אנשים שינים עליונים הם גדולים, משמע דאם להיפוך שאינו ברוב אנשים הוי סימן, והא קמן דשינים כנ"ל אם כי שכיחי בזה"ז עכ"פ רוב' ליכא אדרבה רובם אינו בשינים כנ"ל, ובמ' שבת פיו במתניתן שן תותבת ושל זהב הוה מום א"כ פשיטא דאינו שכיח וכמ"ש דבושה ע"י וניהו דבזה"ז י"ל דשכיח יותר עכ"פ סי' א' י"ל דהוה בפרט שאמר מעיקרא לרופאים דשם דהוה כמו סי' גבי אבידה כמ"ש הרשב"א ביבמות דברי וכעין דאמר הסימן בלא חזי לי' מהני ומועיל יותר בעגונה כמובן דמנ"ל דיזדמן כן ועכ"פ לא הוה כארוך וגוץ כנלענ"ד, ולפי"ז חזי לאצטרופי שמו נאטהאן אדלער ושיש לו שינים כנ"ל ודאי לא שכיחי ואפשר דהוה סימן, ועיי' בתשו' מהרמ"ל סי' קל"ב כיו"ב בגוים שהי' מסל"ת והי' מכירי' עמהם וכן העדים שאמרו העדות עפ"י מ"ש להם מהגוים שהי' מכירי' ורגילי' בהם אם כי הנכרים לא הזכירו שמות אבותם ולא שם עירם מ"מ פשיטא דכוונתן על היהודי שהי' מכירי' ורגילי' עמהם שמדברים ממנו ובנידון זה ג"כ שמעיד שהי' מדבר פני האפיציירע והרופאים ע"ד העקסהאמירונ"ג פשיטא דאדם בעלמא בלא מודע מי הוא ומהיכן הוא לא יעיר בלבו לומר שרוצה העקסה אמירונ"ג שכתב בפירוש שהודיע שהוא אחיו וגם האפי ציערע היו עמו בחברות' נאה ע"כ נתן לו רשות על העקסה אמירונ"ג ופשיטא דנודע וברור ביניהם על זה אדלער נאטהאן שהוא ידוע ממקומו ול"צ שיזכר שמות הנ"ל, וגם כי נראה שאמר לרופא שהוא אחיו, ולא אמרתי רק לרווחא דמילתא ופשיטא כמ"ש הדר"ג כיון שכתב לאשתו שבעלה מת מספיק ודי יותר מהזכרת השמות וכ"כ בבאה"ט סי' י"ז ס"ק ס"א עיי"ש שמזכיר אחיו של פלוני בעלה של אשה פלונית וכן מצאתי בתשו' שב יעקב סי' ח"י דבמעיד בעלה של אשה אצ"ל שום שם של אביו או עירו דהכל בכלל דסתמא כפירוש' לאמר שהיא אלמנה ופנוי' ע"כ הנני מסכים ג"כ להתירא לאחר ישיבת בד"צ של שלשה כמ"ש בסי' י"ז סעי' ט"ל, **מ"ש** הגאבד"ק פעטראוואסעלע יצ"ו על מהות עדים בע"מ לענין נאמנות עיי' בת' מהרי"א ח"ב סי' ט"ז שהביא בשם פוסקים דאם לא העידו עליו בב"ד בפניו אינו פסול רק מדרבנן כמ"ש בח"מ סי' ל"ד והא פסולי עדות דרבנן כשרים לעדות אשה, והנני לסיים בכל חתמי ברכות כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת. הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.

**סימן קיב**

**ב"ה אול"י ה' ב' דחנוכה תרפ"ז לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון המפורסים בנש"ק וכו' שליט"א.
**אחדש"ה** ממה שנדברנו יחדיו ע"ד שמות החותן עם החתן הנה בספרי לבו"מ חאה"ע סי' מ"ד שם הבאתי דברי האחרונים מקילין כמ"ש בשו"ת בית נפתלי סי' י"ב וכן בשו"ת אבן יקרה סי' ט"ו נ"ז ונשענים ע"ד מ' הגאון הק' בשו"ת השיב משה סי' ס"ט שהביא בשם הגאון הצדיק מהר"ל ז"ל אב"ד דק"ק קראקא שהקיל בפשיטות כל שיש איזה שינוי והביא שם עובדא מגמ' מ' ברכות כיו"ב, וכמ"ש ג"כ בת' דברי חיים ות' אבני צדק דכל שיש שינוי קצת אפי' בלשון אשכנז כגון זאלי בלשון בני אדם מהני, ע"כ אמרתי דגם שם כהנא הוי כשינוי כיון דשם רגיל בפי העולם להזכירו כמ"ש בתשובות הנ"ל, א"כ כש"כ בנ"ז דגם בשם העצם יש שינוי וכמ"ש בת' אמרי אש בשינוי שמות בטעמי' דבגט פטורין מעכב, והא בב"ש סי' קכ"ט דמי שיש לו ב' שמות ולא הוזכר בגט רק שם א' מעכב, ע"כ הנני להסכים ואומר לדבק טוב עם בחור בטוב כמ"ש מ' חת"ס סי' קט"ז ויסכימו עוד ב' רבנים נ"י לצאת ידי דברי ת' אבני צדק וזיווגם יעלה יפה יראו זרע ויאריכו ימים עד ביגיל בב"א, ידידו **דוש"ת**.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן קיג

**בעהי"ת יום ועש"ק פ' ויקהל פקודי תער"ה לפ"ק מאד יצ"ו**.
**בין** גאולה לגאולה יצמח תשועה לעם מי מנה ועל ראש ידידי ה"ה כבוד הרבני הגדול הנגיד המפורסים מו"ה עקיבא בלויא נ"י אבן יקר בק"ק קראסנא יצ"ו.
**הנה** מיש כת"ה ע"ד ת' מרן חת"ס מ"ש ראי' ממ' ב"ק דף צ"א במ"ש שורי הרגת נטיעותי קצצת ומוקי לי' בשור העומד להריגה ותובע שכר מצוה כמש"ש וש"מ דאסה"נ יש להם בעלים כדעת שהביא הריטב"א במ' סוכה, וק"ל דהא איכא לאוקמי דלא נגמר דינו של שור ובעי לקיומ' מצוה והאריך מעכ"ת בסברא דיש להאמינו ע"כ, והנה דברי מרן ז"ל שם בלא"ה צ"ע דהא הטור והמחבר בח"מ סי' שפ"ב הביאו דין זה להלכה והא בזה"ז ליכא סנהדרין ולא סמוכי' לדינא ועכ"ח צריך לומר דמיירי בלא נגמר דינו, וראיתי שם בהגר"א שהוכיח דלא איירי כלל בשור שחייב ע"י שהמית אדם דא"כ מה זה שהרגו הא אסור להרגו רק ע"י ב"ד בכ"ג אלא דאיירי בשור שדרכו להזיק לבני אדם ומחויבי' לסלקו ע"י שחיטה ג"כ וכמ"ש המחבר דהריגה לאו דוקא רק לסלקו מן העולם משום דר"נ מלאו דלא תשים וגו' א"כ אין כאן ראי' כלל שוב העירוני ע"ד ת' הריב"א סי' ב' שהעיר ג"כ על כל הנ"ל ובלא הוכחה הנ"ל:

ומ"ש שם בחת"ס ע"ד הסוגי' בב"ק ד' מ"ה וכן לקמן ד' צ"ח בפלוגת' דחכמים ור"י אם מצי לומר השומר הרי שלך לפניך ופליגי אי גומרין דינו שלב"פ דלחכמים דס"ל דאין גומרין דינו שלב"פ חייב השומר דמצי למימר מערקנא לי' לאגמא ועל ידך נפל ליד ב"ד וקשי' לפי מ"ש בחולין ד' ק"מ דעוף שהמית אדם פטור משה"ק דמחיוב להביא' לב"ד משום לקיים ובערת הרע מקרבך וא"כ ה"נ הא השומר יטעון כן והוה כמ"ש רבה לקמן דשורף חמצו ש"ח לאח"ז הביעור פטור שהכל מצווים עליו לבערו ומ"ש מזה ותי' מרן ז"ל דשם בחולין איירי בעוף של הפקר אבל ביש לו בעלים הי' מחיוב ליתנו לידם וחמץ שאני דכבר פקע שם בעלים מיני'. ול"ז להבין דהא אדרבה בחמץ הא אוקמי' ברשותו לענין ב"י וכש"כ לענין ביעור מקרא דתשביתו ובמג"א סי' תמ"ג הטעם דהכל מצווי' עליו לבערו הוא משום שלא יעבור חבירו אב"י, ולענ"ד אפשר לומר לפימ"ש בחידושי הר"ן במ' חולין שם בשם הראשונים דיבא עשה דשילוח הקן וידחה עשה דובערת דמצות שילוח הוה עול"ת ותי' הראשונים דעשה דשילוח דתלוי' ברצונו ואם אינו נוטל הבנים פטור משילוח לכן לא דחי ועיי' בס' לב ארי' ובאר יצחק) והנה בקצוה"ח סי' קצ"ח הוכיח דמ"ע דהשבה לא שייך בשומרים רק בגזלן נאמר והשיב אלא שמביא בשם נמ"י בפ"ק דמ' סנהדרין דבמתה בפשיעה חייב בהשבה, א"כ כש"כ בזמן שפושע השומר בחיות' דחל עליו מצות השבה ואין מקום לפטור בממון דרוצה אדם בקב שלו כידוע וע"כ מחיוב להציל השור במ"ע זו ושוב י"ל כמ"ש הראשונים דמ"ע דהשבה ידחה עשה דובערת ומ"ע דהשבה ודאי חמורה כמ"ש הפוסקים דבפשיעה הוה כמזיק בידים וזה ודאי אסור כמ"ש בסי' שמ"ה וגם חיובא דשמירה עני'. וא"כ בפשיטות י"ל דשם בחולין איירי דלא הוה שומר על העוף הנ"ל והכא הא איירי בשומר ואיכא למימר כנ"ל, אבל שם בחמץ דלא איירי בשומר כלל שפיר פטור דשומר הי' מחיוב למכור כמ"ש בסי' תמ"ג ואם לא עשה כן הא באמת חייב ואפי' אם נאמר כס' ח"י דפטור מ"מ להציל חבירו מל"ת דב"י ועשה דתשביתו ודאי ל"ל דתדחה אותם עשה דהשבה דאין עדל"ת ועשה וגם הא קיימ"ל דבר הגורם לממון לאו כממון דמי והח"י להלכה אמרה:

**וראיתי** כי מעכ"ת צלל במים אדירים במ"ש לאות' מ"ד דאסה"נ יש להם בעלים גבי חמץ דאמרינן בגמ' אר"א ב' דברים אינן ברשותו של אדם היינו דיוק' דאינן ברשותו אבל הוה שלו כגזל שלא נתייאשו הבעלים, הנה דברים אלו כבר נאמרו באבני מילואים סי' כ"ח וציין לעיין בקצוה"ח סי' ת"ה וסי' רי"א וכבר הקשו עלי' דא"כ לר"ל והצנועין בב"ק דס"ל דגזל ולא נתייאשו הבעלים יכול להקדישו כש"כ דיכול לבטלו ומ"מ אמרינן דלאו

ברשותו לבטלו, ועוד דלרב קיימינן דס"ל יאוש קונה ולדידי' נראה שם דס"ל כצנועין ובחידושי בס"ד הארכתי ליישב דברי קצוה"ח ח ואכ"מ להאריך:

**מ"ש** בדברי התוס' מ' סוכה דס"ל בלולב דלא שייך היתר אכילה בעי דין ממון, כוונתם לענ"ד דהא הנ"מ לענין מע"ש לר"מ דממון גבוה ושפיר אמרינן דאי לא בעי דין ממון שפיר יצא בו כיון דיכול לאכלו מה"ת ומנשלחן גבוה זכי קרינן בי' שפיר שלכם משא"כ בלולב דאי ליכא דין ממון לענין מה הוה שלו ולא עדיף מגזול ושאול ועיי' בצל"ח בסוגי' דמצה של מע"ש במ' פסחים עיש"ה, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ונזכה עם כל אחב"י לעלות רגלים ולהקריב זבחים ופסחים בקרב הימים **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קיד

להנ"ל.

**ראיתי** מ"ש מרגניתא טבא בנראה כסוגי' חלוקות דבמ' בכורות ד' י"ד יליף איסור הקרבה במום מקרא דלא תזבח בפ' שופטים ובמ' תמורה ד' ז' יליף מקרא דומעוך וכתות וגו' ותי' כת"ה דצריכי' תרווייהו כאן במום קבוע וכאן במום עובר בעוד שהמום עליו, והנה שפיר קאמר מר ליישב הפסוק אבל מ"מ הסוגי' אינ' מיושבי' דהא במתניתין תני בהדי' מום קבוע ור"א קאי אמתניתין ושם בתמורה מעוך וכתות ודאי ג"כ ביניהם שהוא קבוע כמ"ש במ' שבת ד' קי"א עיי"ש בפירש"י ותוס' ולענ"ד כיון דבמ' תמורה ישנו ב' לשונות עיי"ש וס"ל לר"א כל"א:

**ב) ע"ד** פיה"מ במשנה דחולין דף י"ד השוחט בשבת וביוה"כ וכו' דפי' דמתניתין איירי בשוגג דאל"כ הוה מומר לחלל שבתות ושחיטתו פסולה, והקשו עליו דהא בגמ' מסיק דמתני' כר"י דמבשל ובשוגג ובגמ' פריך דלוקמי' כר"מ ובמזיד והאיך אפשר לסברת הרמב"ם, ולענ"ד דהרמב"ם לשיטתו דמפרש בפ"ח מה' שבת בטעמי' דשוחט חייב משום מפרק תולדה דדש ודוקא בכגרוגרת אם כן י"ל דק"ל למוקמי' כגון שלא יצא ממנו דם והא מתניתין בפ"ב דשחיטתו כשרה וממילא לא הוה מומר עד שגמר שחיטתו ובזה גם הרמב"ם יודה דלא הוה מומר כמו שדייק בדבריו דקודם גמר נעשה מומר אם כן שפיר קאמר אעפ"י שמתחייב בנפשו בגמר השחיטה ובאים כאחת, אלא דקשי' למ"ל טעם חדש דהא בגמ' קאמר משום ר"י דמבשל דבשוגג יאכל למו"ש, ולענ"ד אפשר לפימ"ש במג"א בסוגי' דבמתניתין הוה זו ואצ"ל זו דהא יוה"כ קיל לענין מלאכה ותי' דמ"מ לפימ"ש רב דאסורה באכילה ליומא דאפי' יוה"כ הוה לא זו אף זו, וכי תימא דביוה"כ בלא"ה אסור באכילה מ"מ נ"מ בקטנים דמאכילין אותן משום יוה"כ מ"מ בנשחט

ביומו אסור להאכילם, וצ"ל דלכולהו תנאי במבשל כך הוא דהא בעי לאוקמי כר"מ כר"י כריוה"ס, ובהנ"ל יש להכריע במחלוקת הרא"ש ומהרש"ל במ' ב"ק אם ריוה"ס דס"ל מעשה שבת אסור מה"ת גם ביוה"כ דהרא"ש ס"ל דכיון דליכא קרא אינו מה"ת ומהרש"ל ס"ל דכהדדי נינהו, ולדברי מג"א הנ"ל עכ"ח כמהרש"ל דאל"כ הדרא קושי' לדוכתי דהוה זו ואצ"ל זו, וכ"ז אם כגירסת משנתינו דנקט שבת ואח"כ יוהכ"פ אבל הגירס' בירושלמי במתניתין יוהכ"פ ואח"כ שבת והוה שפיר לא זו אף זו ממילא ל"צ לדברי הנ"ל, והא אית' בת"ח דנקט יוה"כ רק מה"ט דנימא דאסורה באכילה ליומא וכמ"ש רב דומי' דיוה"כ, ולגירס' הירושלמי ליתא כל הנ"ל, והא הרמב"ם ס"ל כירושלמי דכן דבריו בה' שחיטה פ"א יוה"כ ואח"כ שבת אם כן שפיר צריך הפיה"מ לפרש דטעם שוגג דלא להוה מומר דלדידי' אוקימת' דגמ' ל"צ כלל ולא מוכח דאתי' כר"י אלא לפי"ד שמפרש כן נלענ"ד, **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן קטו

**בעהי"ת אול"י ה' פ' ואלה המשפטים תרע"ח לפ"ק מאד יצ**"ו.

**ראיתי** דברי ידידי הרב הגאון מהו' חיים צבי דומ"ץ נ"י מ"ש להשיג ע"ד המתירין חרצנים קלויים מסתם יינם להשתמש במקום קאפע בשתיי' ודבריו נכונים וכנים וכ"פ השבתי בענין זה לאיסורא וא' מן הטעמים מ"ש ג"כ הגנ"י. וראיתי דברי הרב הגאון אבדק"ק בעלעניעש נ"י מ"ש עפ"י דברי הפרמ"ג סי' ק"ג דיין עם חלב הוה נוטל"פ פ ומה הועיל בזה דהא פסק הרמ"א בסי' ק"ג דמ"מ הקדירה אסורה, ועוד הא דרכן של נשים שמבשלים הקאפע לחוד והחלב לחוד ואח"כ מערבין זל"ז וא"כ הכלי שבשלו בו הקאפע ודאי כבר נאסר, ועיקר הדברים דאין כאן נוטל"פ והוה כשאר קאפע עם חלב דבלא צוקער אינ' השתיי' לשבח וכש"כ בפני עצמה בלא צוקער עיי' חת"ס ח"ו סי' כ"ג) וא"כ הוה כמ"ש בגמ' ובש"ע סי' ק"ג דלא אמרינן חסר מלח יתר מלח אלא כמ"ש והא מדברי ש"ך ס"ק י"ב דאם פוגם משום דחסר מלח דאם מוסיפין מלח הוה כמו השביח לבסוף כמ"ש בפרמ"ג סק"ו בפן ג'. ועיין בחידושי רע"א דחקר אם מותר לבטל בששים קודם שיוסיף מלח, וא"כ בנ"ז אפי' יתן הצוקער לבסוף הוה ודאי לבסוף השביח וכש"כ בדרכ' להניח הצוקער בתחילה וליתן לתוכו הקאפע ולבסוף חלב הוה השביח מתחילה עד סוף והלא כל דבר זה דרכו בכך שע"י תערובות ערב קיוה' וטעם מרירות הקאפע עם הצוקער יחדיו יטעמו בטוב טעם כמובן, וגם ידוע מחלוקת האחרונים אם מותר לעשות נוטל"פ לכתחילה, ובנידון זה בלא"ה מי יאמר לנו כי היין פוגם בתערובת גופן

של הגרעינים אחרי שנעשי' קלוי' דילמא בזה נוטל"ש גם היין שנבלע בתוכ' ע"כ אין לבנות בזה היתר כלל אם מפני לתא דכלים וגם גוף המשקה כנ"ל:

**ומ"ש** הגנ"י שהם מן הנשרפין ובזה אפרן מותר דכלה הלחלוחית בזה ודאי דברי הג' מו"ה חיים צבי נ"י מבוררים שאין כאן שריפה כלל רק קלוי' וחרוך בעלמא וודאי המחבת שמהבהבין בתוכ' החרצנים לא הגיע להיות נצוצות נתזין ממנו ואפי' הקש לא הי' נשרף בתוכ' שזה עכ"פ מדריגת הליבון ולא הגיע לכלל זה דאל"כ אינו להועיל כלל וכמו שראיתי ג"כ סדר ודרך הקליי' הנ"ל וכי בידינו לחלוק ע"ד מרן חת"ס שבעובדא דידי' הי' ג"כ קולי' חרצנים כתושים ועכ"ז לא הזכיר מהיתר זה כלום עיי"ש סי' קי"ז כש"כ וק"ו בחרצנים קלויים כמו שהן, ואפי' הי' מגיע הקליי' עד שיעור הליבון לא אדע התירא לפימ"ש הרשב"א בסוגי' דטיפת חלב דמה"ט בלוע מכלי יוצא בלא רוטב דלכלי מהני הגעלה ואפי' בכלי חרס ע"י החזרה לכבשינות וכן ע"י מילוי ועירוי אם נבלעים בצונן משא"כ באוכלין לא מהני שים הגעלה, והא הני חרצנים חשובי' אוכלי' כמ"ש רחמנא מחרצנים ועד זג לא יאכל ועיי' במ' שבועות דף כ"ל דנאכלין ע"י תערובות ובתוכן יין בעין וכן בלועים בטבעם שנתגדלו עם הפרי וע"י חיזק הדריכה, ועוד הא בתחילת הקליי' מיד שנחרכו ע"י רתיחת הכלי בולעים מיין שהוא בעין ברותחין והאיך יפלטו שוב ע"י קליי' בעלמא, והא לך דברי הרשב"א דאפי' בליבון ממש אינו יוצא מידי פליטתן, וגם בזה יש להעיר דהכלי שקולין בתוכה נאסר מפליטת יין בעינא ומה יעשה בכלי וכי בכל זמן וזמן יגעילו אותה להכשיר, ועיי' בח"צ ופמ"א דבחרצנים ישנו יין בעין בצירייהו וסדקי' שלהם כידוע, ועיין בר"פ כ"ש ל"צ דחרכו קודם זמנו מותר בהנאה לאח"ז ושם בהרא"ש במורייס שקורין אלמד"י שמשימים בו לחם קלי אסור לאחה"פ דאי משום דחרכו קודם זמנו דילמא לא חרכו יפה דלא רמי' עלי' שלא בזמנו ועוד דלא אמרו מותר לאח"ז אלא משום דלאו דרכ' לאכול פת חרוך משא"כ אלמד"י דדרכו בכך אסור ועיי' במג"א סי' תמ"ב, וא"כ לענין חמץ לאחה"פ (חסר סיום התשובה, ועיי' לבו"מ מהד"ת חאו"ח סי' קס"ב):

## סימן קטז

**ב"ה אול"י ג' פ' ויקרא תרע"ח לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שלו'** וישע רב על ראש ידידי ה"ה כבוד הרבני האברך חריף ובקי טובא ירא ושלם כש"ת מו"ה אלימלך גרינפעלד נ"י אב"י בק"ק סאטמאר יצ"ו.

**ראיתי** מ"ש ע"ד הקאפע שנעשה ע"י שרי המלוכה שנבחן ע"י "חעמיקער" ע"ד השומן אם נתערב בו והעידו שאין בו שומן כמ"ש במ"ע, ודעת מעכ"ת ללמור מק"ו מ"ש ביו"ד

סי' צ"ח דסומכין על הקפילא בטעימת התערובות דאיתחזק בו איסורא כש"כ בנידון זה דלא נודע כלל אם נתערב בו איסורא, והנה מקודם צריך לחקור בנאמנות האומנים במג"א סי' כ' במ"ש המחבר דמותר ליקח טלית מצוייצת מתגר דלא מרע אומנתו והביא דברי ב"י דגם באיסורין סומכין בזה ביו"ד סי' קי"ד ביין רמונים שעושין לרפואה דלא חיישינן לזיוף ע"י יין וחומץ יין והמג"א השיב עליו דשם מרע נפשי' לעיני כל דאיכא קפידא גם גבי נכרים ומרע נפשי' בעיניהם משא"כ טלית מצוייצת דילמא לא נטוה לשמה דאינו קפידא לעיני הגוים ומסקנתו דדוקא בטלית מצוייצת דאין דרך תגר נכרי להיות טלית מצוייצת אבל חוטי ציצית אין לוקחין דאטו קצב נכרי יהא נאמן על בשר כשר מתח"י, ועיי' בתשו' חכ"צ סי' ט"ל בסופו שהביא הדמיון מקפילא שבסי' צ"ח לענין קצב נכרי ומחלק כהגוו"נ, ועוד דשם איכא למיקם עלה דמילתא דעבידא לגלוי' וא"כ שאין כאן קפידא רק גבי ישראל משא"כ לגבי גוים אדרבה נייח להו להיות שמן וטוב בעיניה ועוד דילמא כך מעשה האומנות, ובדרכ"ת סי' קי"ד ס"ק י"ט הביא דברי ת' ב"ש ודברי שו"מ לענין השמנים שיצא הקול כי באמעריקא מערבין בשמן זית שומן חזיר או בפאבריקען דכאן לענין שמן ראפ"ס השיב בב"ש דאם מבשא"מ איכא למיקם עלה דמילתא וכל דעבידא לגלוי' ודאי לא מרע אומנתו ובת' שו"מ שם לענין נאמנות החעמיקע"ר השיב כיון דאיכא למיקם עלה דמילתא ע"י חעמיקע"ר אחרים וגם איכא קפידא לא מרע אומנתו, ובס"ק מ"ז הביא דברי ת' בית יצחק בזה ודעתו להתיר דהוה ס"ס דילמא לא ערבו ודילמא נוטל"פ כמ"ש בתשו' רמ"א ועוד דלא יצא הקול רק על מדינת אמעריקא ע"כ יש לסמוך על מבחן החעמיקע"ר דאם שהם נסרים ואי"נ באיסור דאורייתא מ"מ לא גרע מקפילא בסי' צ"ח דמהני גם באיסור דאורייתא, ונראה מדבריו דצירף כל הסניפים דלא יצא הקול על מדינת איטאליען וגם יש ס"ס משא"כ בנ"ז לא שייך מ"ש בשו"מ כמ"ש דהכא ליכא קפידא שאין זה זיוף כמו בשמן דכך מלאכת מעשה הקאפע ולעיני הגוים אין שום קפידא אי מרע נפשי'. והנה יש לעיין בדבר שאין בו יציאת קול או איזה שמועה ועתה שוב ראיתי בדרכ"ת סי' הנ"ל ס"ק כ"ה שהביא דברי ת' מהר"ש לענין שמן הנ"ל ויליף ק"ו מקפילא דודאי נפל שם איסור ומ"מ נאמן הקפילא כש"כ כאן דיש ספק אם נתערב בו איסור כלל ע"כ אפי' לדעת רמ"א בסי' צ"ח דעכשיו אין סומכין על הקפילא היינו טעמא משום דנתערב ודאי איסור משא"כ בספיקא סומכין על החעמיקע"ר והנה כ"ז משום דאיכא קפידא וכמ"ש לעיל, ובנידון זה לא אדע איזה קפידא לבד בישראל ויש לחקור מה חששא אתי' עלי' דניחוש משום שומן ואפשר משום דנראה בו כמה שמנונית כאשר נראה לפני, לבד מזה הנה יש אומרים דנעשה ג"כ

מתערובת חרצנים קלויים וכתושים בזה לענ"ד ודאי יש חששא לסתם יינם והארכתי בזה בתשובה בס"ד (עיי' לעיל סי' קט"ו) דלא כיש מתירין דלענ"ד ברור איסורו אם כן הוא שיש בו מן החרצנים ואין אתי פנאי להעתיק התשובה, ועיי' בסי' קי"ד דבכמה דברים חיישינן בדברים הנלקחים, ואפשר לאח' דנתברר כי ציקאריע"ן כמעט אי אפשר בלא שמנונית ע"כ יש לחוש גם בזה ורפי' בידי וכמדומה כי במקומי כאן אין משתמשין בקאפע הנ"ל רק תחת קאפע קולי' החרצנים מיין כשר כמובן:

**ומ"ש** כת"ה מדברי מרן חת"ס או"ח סס"י ס"ה דהיאך דאין מתירין רק בהפ"מ אסור לאחרים ועלה בספיקא אם מותר לעני ליתן אותו דבר דאינו רק מניעת הריוח עיין בס' דע"ת בהקדמה לה' טריפות אות מ"א שהביא דבריו והעיר ע"ד שו"מ שעצתו להיות הפ"מ ליתן ממנו לעני עד"ז קאמר דלעני הוה רק מניעת הריוח ומסקנתו כיון שעיקר הדבר להתיר' בהפ"מ משום דקיימ"ל כדעת המתירין ורק משום חומרא בעלמא מחמירין שלא בהפ"מ יש לסמוך בזה, ידידו דו"ש.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קיז

**בעהי"ת יום א' פ' בא עזר"ת לפ"ק נאד יצ"ו**.

**שוי"ר** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג החריף ובקי עצום וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה משה סופר שליט"א דומ"ץ דק"ק ערלוי יצ"ו.

**ראיתי** פלפולו בתעצומות ע"ד הקודמי' ומפני מיחוש החזה כ"ע לא באתי עד הלום להשיב כרצון ענותנותו, מ"ש כת"ה כי קושייתו דקאמר במתניתן המקואות כמ"ש ואם נטמא' אינן כמ"ש לא אדע מה פוסק' דלא הוו כמ"ש דהא ס' מיד סיים דהקרובים לעיר ולדרך טמאים והרחוקים עד שילכו רוב ב"א ומסתמא קרובים לעו"ד א"כ שפיר הוו כמ"ש וכי יאריך תנא דמתניתן ולאמר כל התנאים הנ"ל, כבד מזה לפימ"ש הש"ך בשם מהרי"ק וכ"נ דעת עצמו דהני מקואות מי מעיין לענין זוחלין פשיטא די"ל דאין מקבלים טומאה ואם קבלו כבר נטהרו בחזרתן למקורן דמי רביעית של מעיינות לא בטלו:

**ומ"ש** ע"ד במ"ש לפי"ד תשו' ד"ח דהכא יש להם חזקת טומאה בהציג רגלי' לתוך המקוה בזה יש לענ"ד ספק גדול ניהו דתנן במ' מכשירין פ"ה דמי הטובל הוה חשוב לרצון דניחא לי' במים שעלי' היינו אם הטבילה טבילה אבל בלא עלתה הטבילה והוה רק כמהלך בתוכה ואינו לרצון כמ"ש במתניתן כאן, ועוד וכי לא משכחת דטבל שלא לרצון כמ"ש במ' חולין דף ל"א נדה שנאנסה וטבלה דטהורה לחולין, ועוד נלענ"ד בדבר שנעשה מעשה לסלק החזקה ורק בתחילתה באת' החזקה אם זה מקרי חזקה והרי ידוע

מחלוקת רש"י ותוס' לענין שחיטה בספיקא דס"ל כרש"י ז"ל דהוה בחזקת אבמה"ח ובתוס' חולקים דהשתא ממנפ"ש אזיל לי' איסור אבמה"ח ובת' זקנו מרן חת"ס באה"ע וכן בת' שמן רוקח פי' דבעודה מפרכסת אם י"ל דניקב הושט אין כאן שחיטה ומ"מ מותר לאכול והיינו דאר"א בסוגי' דרוב שחוט ואכול אפי' בעודה מפרכסת, ולענ"ד גם התוס' ס"ד למימר הכי אלא דזה אינו חזקה שעשוי' לעבור בכמו שעה וגרע מחזקה שעשוי' להשתנות כידוע, ועוד דברי כת"ה אינם רק לדברי ר"י במתניתן פ"ב אבל הא ת"ק ס"ל בטומאה דרבנן ג"כ ספיקא לטהר אפי' נגד החזקה והא הרמב"ם פ"י מה"מ פוסק כת"ק וכבר הבאתי דברי ת' אמרי אש במ"ש דכל מ"ש במתניתן במי גבים כול' עיקרן מדרבנן דכל מי רביעית בקרקע טהורים, ע"ד הגהות הב"ח מ' נדה במ"ש כמים ודאי צע"ג אם לא נאמר שיש איזה ט"ס:

**ב) מ"ש** כת"ה בדברי ר"ת ריש פ"ב דגיטין משום דסופן לירד אמר ר"י קטפרס חיבור וק"ל דהא א"א לירד כל המים והא המקוה מצומצם ותי' דלאו דוקא מצומצם ממש, והנה מ"מ צריך לומר דעכ"פ חסרה משיעורי' ע"י אדם א' ומה שסופו לירד יתמלא, ואפשר לומר כיון דמה שנוגע למקוה עכ"פ חיבור מזה שסופו לירד שוב כל המים הוה חיבור דומי' דזריעה דהא בתוספתא לרבנן נתן תקנתא דבעודו במקוה ישלים ע"י מים שאובין לרבנן ועד"ז אמר ר"י דאם רגליו של א' נוגע במים אי"צ תקנה הנ"ל ולפי"ד כת"ה הא איכא תקנתא קלה דימתין עד שירדו להמלאות עד שיעורי' ואפשר דפעמים מלא במ"ש קלה במהירות, ועיין בתשו' הריב"ש סי' רצ"ב נראה להדי' כמ"ש אפי' לרבנן עיי"ש וטעמי' כיון דסופו שישוב וירד למקוה מה שראוי' לשוב הוה הכל חיבור כנלענ"ד, וביותר נראה דאין הפי' דסופו לירד למקוה דהא ודאי לאחר שטבל השני אם מסלק רגליו עלתה לו טבילה לר"י דהא קאמר רק בעודו רגליו וכו' ודאי בתוך זמן כל דהוא לא ירדו למקוה ועכ"ח דטעמי' דעדיף גוד אחית זה משום דסוף המים לירד בכל מקום שירדו ועל איזה דבר שירדו אך ורק שלא ישאירו עלי' ע"כ חזינן להו כירדו משא"כ בג' גוממיות בפ' אין דורשין מפני חומת החפירה וגוממיות לא ירדו לשום מקום רק ישאירו במקומן ע"כ אפי' חרדלית מעכבי' אותה לא אמרינן גוד אחית רק באיכא מקוה שפם, ומיהו לשון ר"ת בתוס' גיטין דסופו לירד למקוה אבל בתוס' פ' אי"ד ד' י"ט אין מוזכר בדברי ר"ת תיבת מקוה עיי"ש:

**ג) מ"ש** ע"ד הרא"ש שסותר משנתו במ"ש בפירושי' מ' מקואות דע"י חקיקה בצנור נעשה כולה כלי וכל המים נעשו שאובין ובפסקי' להי"מ קאמר דהמים שעוברין על הגומא הוי שאובין והנה בנקוה"כ שנדפס לעצמו דפוס פראג כתב ע"ד הרא"ש בפסקי' דמ"ש

על הגומא הוא לאו דוקא דכל המים נעשו שאובין וכ"כ בב"ח להדי' בשם הרא"ש בפ' התינוקת דכל המים נעשו שאובין כמ"ש הטור, וראיתי בס' חידושי רז"ה שהקשה כן כמ"ש כת"ה וכתב אח"כ הראו לו דברי נקוה"כ הנ"ל:

ד) **מ"ש** לענין מחלוקת ת' מהרש"ם ואמרי יושר בנשבר חולי' האליה לחוש משום עצם הקולית הספרים אינן תח"י לעיין בהם וראיתי בדעת תורה לענין חסרון בעצם אסותא דנראה מדעתו להקל, מ"ש ע"ד פרמ"ג בפתיחה לה' שחיטה דק"ל מדברי הירושלמי היטב אשר דבר בחכמה לתרצו:

ה) **במ"ש** מדברי מהרש"ם בחידושי' דלר"ל דס"ל הנאת מעיו בעינן יהי' אסור מה"ד עכ"פ לאכול בעוד אשר זמן הפסח לא יתעכל וכת"ה תי' בטו"ט, לענ"ד לא אבין דעכ"פ צריך אכילה וכי מה שבבטנו הוה אכילה וכמ"ש זקנו מרן כת"ס סי' קי"ז ד"ה ואין דפשיטא לי' דגם ביוה"כ מתחיל החיוב רק בהנאת גרונו ואדרבה הא לר"ל ח"ש מותר מה"ט דאכילה בעינן וכי זה מקרי אכילה והא קיימ"ל דמצות אכילה בעיוה"כ לכמה שיטות הוה מה"ת והאיך אפשר דביוה"כ יהי' בתוך בטנו וגם בלא"ה הא מקרא מלא דיבר הכתוב מערב עד ערב ואיצ"ל והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קיח

**ב"ה תר"צ לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרבני חו"ב יר"ש מרבים כש"ת מו"ה משה טויבער נ"י בק"ק פיק יצ"ו.

**אשר** הציע לפני מך ערכי ע"ד חברת קנין ספרים אשר מכמה שנים אסרו לכל או"א להוציא איזה ספר מאוצר הספרים ושאל מע"כ בענין הספרים אשר באו לשם אח"כ ודעתו כי אין בידם לאסור כמ"ש במס' כתובות ונדרים בשדה שאקחנו, והנה גם מע"כ מודה כי לעצמם יכולים לאסור כמ"ש במקומות הנ"ל וידוע דברי הר"ן במ' נדרים ר"פ השותפין דאם אחד מן השותפין נדר על עצמו בזה כופין אותו למכור חלקו דיתקנאו חביריו בזה על זה דלזה מותר ליכנס לחצר ולאחרים אסור אבל בנדרו שניהם אין כאן קנאה דלזה כמו לזה ולא בא לידי מכשול, וה"נ כיון דלאחרים אסור בספרים אלו יקנאו בהם ויש לחוש למכשול (וכן נראה בשו"ת ברית אברהם חיו"ד סי' י"ט במפתחות), ועוד עיין בדברי מרן חת"ס יו"ד סי' רמ"ג בענין איסור על דבר שלבל"ע הביא שיטת הרמב"ם דניהו דלא חל האיסור על החפץ מ"מ גברא שנדר באיסור נדר קאי והוה כנדר בלשון שבועה דעכ"פ מדרבנן ודאי אסור כמ"ש הרמב"ן דלא גרע מידות:

**שנית** מ"ש לענין הנחת המצות בביהכ"נ ודאי כנים דבריו וכמ"ש והאריך הגאון בשו"ת קרן לדוד ומעולם הי' תמוה בעיני כי ביישוב לעפאנטאוויץ שנולדתי היו מניחים קמחא דפסחא בצד כותל מערבית תחת עז"נ, ואפשר לפימ"ש דחשבונות אם כי דאסורין בביהכ"נ אבל של מצוה כגון קופה של צדקה ופדיון שבויים מותר, וכיון דמנהג ישראל הוא כמ"ש הרמ"א ריש ה' פסח דהחיוב לחלק לעניים חטים לצורך פסח הוה כמו קופה של צדקה וכיון דבלא"ה אתי לאשתמושי מותר כמו ר"א ורבינא דמשום אתי זילחא מותר אם כי משום דשמעתא בעי צילותא הי' ג"כ נצלים מזילחא, ואפשר דבימיהם הי' מחלקים קמחא דפסחא מכל שק או חבילה ע"כ הכל זכו בה, וכאן יש חדר מיוחד לדברים של חול שאין מתפללין שם בשום זמן ועיי' בכ"מ וט"ז ומג"א לענין גגות, וגם בק"ק יאהאני ראיתי כי דירת השו"ב הי' בתוך אויר ביהכ"נ וגם סעודת חתונה של ת"ח גדול וצדיק כמדומה שהי' בעז"נ ופשיטא שהי' עם הסכמת מ"ו הגאון זצ"ל דגם זה ודאי מהמצוה לשתות כוס חו"כ:

**וע"ד** השלישית גם כן דעתי שלא להשתמש בשמם של ציונים אך כנראה שהוא במחלוקת שנוי' ולא גילה מע"כ טעמיהם מהו ובלא"ה מי בא על החשבון של שקלים במטבעות של זהב ומי יודע כי יצאו ידי חובתם ע"י באנק. נאטי"ן כי יש בזה מחלוקת ושיטת אחרונים כידוע, ועיין במס' שקלים פ"ב בשלמא בזה הכסף שמעולם כך הוא על תנאי זה נדר אבל בדבר חדש מאן מפיס והנה אין דעתי להאריך בפלפולים בפרט כו' ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קיט

**ב"ה אולייי ג' פ' וארא תרפ"ו לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה שלמה צוקער שליט"א אבד"ק האלאס יצ"ו.

**אחרי** מבא דרך ברכה כו' והנה באמת מציאה מצא במגילת אנטיכיס כי ביומי דחנוכה ג"כ קבעו למשתה ושמחה כמשמעות הרמב"ם ותשו' מהרש"ל, אלא דצ"ע בתוס' במ' מגילה דף ו' ע"ב במ"ד אין בין אדר א' וכו' הא לענין הספד ותענית זה וזה שוין שהשיבו למי שנוהגין משתה ושמחה בי"ד דאדר א' דא"כ למה נאמר הספד ותענית לימא משתה ושמחה ממילא נדע הנ"ל דהא כל מ"ש במגילת תענית אינם מחויבים במשתה ושמחה עכ"ז אסורים בהספד ותענית. א"כ משמע דגם חנוכה בכלל שנאמר במגילת תענית וגם צ"ע בלשון הגמ' דף ה' שם שמחה שאסורים בהספד משתה שאסור בתענית ויו"ט

שאסור בעשיית מלאכה, ומאיזה מקרא ילפינן משתה ושמחה ממש כלומר אכילה ושתיי' ולקמן דף ז' אמר רב מיחייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע וכו' וכן אמר שם סעודת פורים שעשאה בלילה לא יצא יד"ח מ"ט ימי משתה ושמחה כתיב, וצ"ל דילפינן ממתנות לאביונים ומשלוח מנות דכולם לצורך סעודה כמ"ש בסי' תרצ"ד וסי' תרצ"ה וכמ"ש הרא"ש ובעל המאור כידוע, ובימי חנוכה מנ"ל ודאי הלשון שהביא הד"ג משמי' דמגילה הנ"ל כימי מועדים היינו משתה ושמחה ממש וטעמו של הד"ג טעם מתוק דהוה כיום מתן תוה"ק דלכ"ע בעינן לכם כמ"ש בפסחים דף ס"ח:

**וכבר** עלה בדעתי לתרץ קושי' התוס' במ"ד במגילה דף ז' אסתר ברוה"ק נאמרה ונאמרו הרבה הוכחות מפי תנאים ושמואל אמר אי הואי התם הוה אמינא מילתא דעדיפא מכולהו שנא' קיימו וקבלו קיימו למעלה מה שקבלו למטה ואמר רבא לכולהו אית להו פירכא לבר מדשמואל והק' התוס' דשמואל כמי אית לי' פירכא דבמ' שבת דרשינן מהאי קרא דהדר קבלוה בימי אחשורוש קיימו מה שקבלו כבר, דאפשר לומר דממילא תרתי ש"מ דהא הא דהדר קבלוה בימי אחשורוש מנ"ל דהך קבלה הוה קבלה כמו קבלת התורה דביום מתן תה"ק מפי גבורה שמענו פא"פ ומרע"ה עלה למרום לקבל שאר תורה משא"כ בקבלתה של זו דהי' מעצמם אם כי מרדכי הי' מן הנביאים מ"מ דילמא כערבה דבמס' סוכה חשבו מיסוד נביאים או מנהג נביאים וכבר ארז"ל דדברי תורה אינו מגז"ש מדברי נביאים כמ"ש בריש מ' מגילה לענין פרזי פרזי. ועיי' בתוס' יבמות דף פ"ב ע"ב ד"ה ירושה דמשמע מדבריהם דקבלה לחוד אינו כד"ת לענין תרומות ומעשרות שקבלו בימי עזרא, אבל אי אמרי' אסתר ברוה"ק נאמרה שפיר אתי' לן כד"ת דקיימו למעלה מה שקבלו למטה ממילא מה דהדר קבלוה בימי אחשורוש הוה בכלל דנתקיים למעלה מה דהדר קבלוה בימי אחשורוש ושפיר הוה כד"ת ואצ"ל לחכם שכמוהו. ואסיים בכל חתמי ברכות **ידידו דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו**.

## סימן קכ

**ב"ה אוליי ב' פ' שמיני תרפ"ז לפ"ק מאד יצ"ו**.

**לחג** המצות יחוג בדיצות ידידי כבוד הרב הגאון הגדול המפורסים צדיק תמים כש"ת מו"ה חיים מרדכי יעקב שליט"א אב"ד דק"ק ספרדים מישקארץ יצ"ו.

**אחרי** מבא דרך ברכה פני הדר"ג הנני במודע כי יק"מ בא לידי בענין חבית יין הנה אין אני אומר קבלו דעתי בפרט כי לא כתבתי ע"ד פרטי רק סתמא ושארית הדברים כהדר"ג מבפנים במקום מרא דאתרי' ולא באתי להוסיף בזה דבר ברור כי מדברי תשובות מקדמת

דנא אינו ראי' כי ידעתי כד הייתי טלי' בבית מר אבי ז"ל שהי' מתפרנס בעשיית יי"ש על היורה קטנה כידוע ולא הי' שום ידיעה לעשות יי"ש רק מדגן ושעורים לבד מפירות שזופים לשליגאוויטיץ ואחר הזמן נשמע חדשות כי במחוז סיפסען עושי' יי"ש מתפוחי אדמה (ערד עפפל) ואחרי כן נתחדשו שלאנגע"ן קעסטע"ל ואח"כ אפאראמע"ן וכול' או רובא דרובא מתפוחי אדמה הנ"ל שהי' בזול יותר ויותר מדגן, וכשהייתי בחור בישיבה ק"ק גרוו"ד שהי' שם אפאראטעין לרוב ג"כ התחילו כולם לעשות שפיריטוס אד ורק מקוקורא"ץ שהי' ג"כ בזול יותר וגם השפיע יותרת המדה וכן בשתיי' וכן נשאר הדבר ע"ע לא נשמע עשות יי"ש או שפרי"ט מדגן ושעורים כי אם מתפוחים או קוקוראיץ ורק מיש זאט"ץ לזה צריך מידי מדגן ושעורים, ולענין בלוע ביין או שאר משקין פשיטא דלא שייך לומר דלטעמי' או כתיקונו עבידא דהעיקר קיום ותיקונו הוא מה שבא מרוב' קטניות ותפוחים הנ"ל כמ"ש בתוס' במ' חולין ובפוסקים כידוע, והנה דרשתי ק"ק פה אם יש מערבין שפריט בתוך היין בזמנים אלו י"א הן וי"א לא כי מדינא דמלכותא ענש יענש ומ"מ הכל מודים כי אם מערבין ירגישו בטעמו של שפריט והא לפני חה"פ אפשר לטועמו גם לישראל והא דעת הש"ך בסי' צ"ו דבדיעבד סמכינן אטעימת ישראל גם בזה"ז ובפר"ח מתיר אפי' לכתחילה ובנ"ז ודאי חשוב כדיעבד דשם בסי' צ"ו איירי לבשלו עם בשר והכא הא דיינינן על יין עצמו אם נאסר או לאו ודאי דומה למ"ש בב"י סי' תמ"ז בשם מ"כ מדברי ר"ת על מי תותים שיש חששא במי תותים שמבשלים הגוים בכלים מחומצים והשיב חדא דאחזוקי ריעותא לא מחזיקנן ועוד דטעמינן כול' שתא ולא נרגש בו טעם חמץ אלמא דסמך אטעימה דידן, ועוד עלה בדעתי שאין אני מגלה אלא לצנועין על עיקר חומרת שפריט בזה"ז דחשבו בת' ח"צ ומהר"מ טיקטין וחזר ונשנה בתשו' מרן חת"ס כמ"פ דיי"ש אינו משום איסור יוצא רק דזה גופא חמץ דכל זה לא נאמר רק בזמניהם דהיינו יורות קטנות דהזיעה העולה מהיורה נכנס לתוך קנים פשוטים וקטנים וקצרים עד כי מן כיסוי היורה עד הלייטע"ר אינו רק כמו אמה או אפשר אמה וחצי אבל באפאראטע"ן שישנם קנים גבוה על גבוה עגולים בתוך עגולים ונכנסים לכמה תיבות (טיסטעליר קאסטען) וכמה הוטעין וביטעין כידוע פשיטא לי דאין לחשוב כגופו של חמץ ואינו רק כמ"ש התוס' משום טעם כעיקר ואיסור יוצא וכמ"ש במ' חולין דף ק"כ והא איתא בבעה"ת פ' א"ע דאין לחשוב משום טע"כ רק אם נשאר בו הטעם כעיקר אבל אם נשתנה טעמו אין בו משום טע"כ וכן ראיתי בתשו' ריב"ש סי' רצ"ה ע"ד אותו מים שנקרא אנוא"ה ארדיינט"י הביאו הרמ"א ע"ד המחבר יו"ד סי' קכ"ג שאסרו הריב"ש אם כי נשתנה טעמו ומראהו מ"מ מה שהוא משום איסור ע"ז אפי' אפרו אסור, אם כן משמע

דבשאר איסורין מותר דאפרן של חמץ הוה בכלל הנשרפין דאפרן מותר אם כי בסי' תמ"ה קיימ"ל כשיטת הרמב"ם דאפרן אסור כבר כתב הה"י דהוה ספיקא ואם קידש בו אשה הוה ספק קידושין. וגם נראה דלהרמב"ם ג"כ רק מדרבנן ועכ"פ בספיקא דתערובות לכ"ע מותר מספיקא כנ"ל ואציל פני כהדר"ג וכבר כתבתי שאין אני אומר קבלו דעתי, ואסיים בכל חתמי ברכות ותשועת ישראל כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קכא

ב"ה יום א' פ' חקת תפר"ח בש"ק מאד יצ"ו.

**לכבוד** אקרו"ט דק"ק פלוני יצ"ו

**כן** הציע לפני הרה"ג וכו' מיץ במ"כ ע"ד התקנה שנמצא בפנקס הקהל וחתומים עלי' הרהגה"צ אב"ד זצ"ל וכמ"כ טובי הקהל שאין לקצב בשר בשום מקום אך ורק במקולין של קהל כאשר הוא ברוב הקהילות דמדינתינו וגם בק"ק פה כן התקנה מקדמת דנא, והנה אי"צ לבאר שאין שום ב"ד אפי' גדולי הדור אין בידם לבטל מה שהוא למגדר מילתא להציל ממכשולות כידוע וכן מבואר בשו"ת מרן חת"ס יו"ד סי' י"ג, כש"כ וק"ו שעי"כ שעבר קצב א' על התקנה ויצא מכשול כ"פ ע"כ חלילה וחלילה לעבור על תקנה זו כמ"ש ביו"ד סי' א' סעי' י"א באין שום חולק ואם כן גם הכלים בכלל איסורא כמ"ש כל פוסקים רו"א ואצ"ל רק להזהר ולהעמיד התקנה בכל תוקפ' וטוב לכם בזה ואסיים בברכה אשרי האיש אשר יקים תורה הזאת מוקירכם דו"ש.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קכב

**ב"ה אול"י ד' א' דחנוכה תרפ"ז לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה יצחק חזקי' דאנאטה נ"י רב דק"ק אנאד והגליל יצ"ו.

**ראיתי** מאשר הציע לפני מך ערכי ב' שאלות והנה ע"ד הקצב שמוכר ד"א עפי"ד של מרן חת"ס סי' ק"ח רק שזה נגדו מ"ש בת' א"א סי' נ' ומהרמשי"ק סי' קל"ז ובאמת הבאתי בספרי חאו"ח מהד"ת דברי שערי דעה ומנחת ש"י דכל מה שנעשה בהיתר קנין עפ"י דת תוה"ק ותיקון חכז"ל ועפ"י מ"ש הפוסקים אין דד"מ או שררה מעכב שאין אנו אחראין לשנות דו"ד מפני הנ"ל, ותדע דאל"כ האיך מצינו ידינו ורגלינו על מכירת ווירטסהוי"ז על חה"פ כמו בשאר דברי חמוצים וידוע כי מדינא דמלכותא אין מסירת הרשאה מועיל בליצעכצע"ן בין למוזגי יי"ש ושאר דברים ועכ"ח כהנ"ל רק שצריך להיות כדת וכהלכה

עפ"י תוה"ק, וע"ד החששא משום מראית עין שפיר קאמר דגם מהרמשי"ק יודה דהא קאמר בפירוש בסי' קכ"ז שם כיון שהוא בבית ישראל א"כ להדי' דאם הוא בביתו של נכרי ליכא חשש דמ"ע, ועיי' בספרי במ"ש דלוח לאו דוקא דאם נכתב על הכותל סגי בזה:

**שנית** על השו"ב אין בידי להדר אהתירא למפרע ושייך סברת הפלתי בפרט כאן שכבר נשמע עליו כיו"ב ועיי' בת' מהר"ם שיק יו"ד סי' י"א כיו"ב חשש גם למפרע עוד בנקל מנידון זה כש"כ כאן, והנה מאז דרכי כי שו"ב אפי' מומחה וצורב' מדרבנן אינו רשאי לשחוט בהמה גסה או דקה רק בהראות לפני סכינו רק בעופות כמעט אי אפשר בתקנה כנ"ל, ועוד דבלא"ה צריך לשחוט לביתי כמו ד' או ה' פעמים בשבוע עופות וצריך להראות הסכין בכל פעם ופעם לענ"ד כל מורה הוראה כן ינהגו מפני כמה טעמים שנתודע לי כמוסים אצלי, ועוד שהוא טובה לשו"ב שעי"כ זהיר וזריז במלאכתו כמובן,

**ידידו דוש"ת.**

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**

## סימן קכג

להנ"ל.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי והנה בענין ש"ץ בתוך י"א חדש אשר ירא לנפשו מפני המחלוקת לסלקו והביא כת"ה דברי המחבר ורמ"א סי' נ"ג מ"ש בענין זה, והנה עיין בת' מרן חת"ס חאו"ח סי' ר"ה מ"ש בענינו של דבר יותר מזה כי מפני מחלוקת יניח ידו מלמחות וכיו"ב ג"כ מהאי טעמא דבזה"ז אין הש"ץ מוציא רבים י"ח ומעכ"ת מבפנים במקומו:

**ב) ומ"ש** בדברי ת' כת"ס בלולב כבוש דלחוץ משיעור כבוש אם יש בו שיעור לולב אין חששא וכתב כת"ה דעכ"פ כיון דמ"מ תופס הלולב במקום הנ"ל לא הוה דומי' דבית יד דאין זה דרך כבוד, לא ידענא מה אינו דרך כבוד דעכ"פ הלולב כמ"ש בידו וכי נראה בעין שהוא מקום הנ"ל כבוש ועיי' בספרי הקטן לבושי מרדכי מהד"ת סי' ק"פ ואצ"ל,

**ידידו דוש"ת.**

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**

## סימן קכד

**בעהי"ת אוליי ועש"ק פ' תולדות תרפ"ב לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב המאוה"ג וכו' כש"ת מו"ה שמשון נייפעלד נ"י אבדק"ק ד' דיאר יצ"ו

**אחדש"ה** הנני במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי עם המכתבים השייכים לעדות איתתא המצפה להתירא וכת"ה במכתבו קצר יותר מדאי כי אם העדות שבמכתבים הנ"ל מראי' לעינינו הי' די להתיר לענ"ד הלא מ"מ נמצאים כמה סתירות בגוף הדבר והעדות במכתב הנתקיים בשמע העדות עד מפי עד בפני בד"צ קק"י ב' פעסט נקרא העד מכירו ומיודעו של הנפטר להבדיל בין החיים בשמו אדאלף שווארץ ובמכתב הכתוב להאשה לבאניהאד חתום אראן, ובענין קבורתו של הנפטר יאזעף שווארץ כמ"כ סתירה כי עפ"י עדות שלפני בד"צ נאמר שנקבר בקבר רבים (מאסטע"ן גרא"ב) עיי' מס' עירובין דף י"ז ובירושלמי שם, ובמכתב לשון הגר לשון המדינה נאמר שנקבר בקבר מיוחד (קאלא"ן שא"ר) וצריך דו"ח ליישב סתירות הנ"ל וכת"ה מבפנים בזה:

**והנה** בענין העדות בפני בד"צ הי' די להתיר כיון שמזכיר שמו ושם משפחתו ושם עירו ושם חותנו ודאי די לכ"ע עיי' בבה"ט סי' י"ז ס"ק ס"א וגם נתן סימנים על המסחר של חותנו עיי"ש והוא העיד שהי' סמוך ונראה בקאמפאנ"י ושטורמלינ"ע אחת ולאחר שקרא בשמו ולא שמע ממנו קול מענה לשון הי' מתעצם והלך למקומו וראה שמת והי' מבקרו ובדקי בלבו וראה שכבר מת, ואם כי במ' יומא דף פ"ה לענין מפולת לחלל עלי' שבת לא די בבדיקת לבו אלא עד חוטמו וכן קיימ"ל בסי' שכ"ט הא נאמר שם דעל חיי שעה ג"כ מפקחין משא"כ לענין עדות אשה לענ"ד לא מצאתי שיאמר דע"י סי' בדיקת חוטמו יודע מיתתו ובש"ע סי' י"ז סעי' ה' פי' המחבר עצמו שבודקין אותו האיך יודע מיתתו אם אמר דבר ברור לאפוקי באומר דברים שרובן למיתה כגון מים שאל"ס ומגוייד וכיו"ב עיי"ש בהגר"א אבל סתם מת היינו שלא רפרף ולא הניע באברים וכמ"ש בתשו' הריב"ש לענין טלטול והזזה או נגיעה בגופו, ולפי"ז עפ"י מ"ש בתשו' הר"ן סי' ג' וכן בתשו' הריב"ש דנגיעה בגופו כלומר שנגע בו לאחר מיתה או טלטול והזזה ממקום למקום הוה במקום קברתיו וזה מוכח עכ"ח מפסק הרי"ף שמחמיר לענין עד א' במלחמה דאם לא אמר קברתיו אפי' אם נשאת תצא ופשוט דעד א' במלחמה נאמן מעובדא דדגלת דאסקוהו ממים והתירה עפ"י שושביני והא לא אמרה קברתיו אלא כיון דאסקוה ממים הוה כמו קברתיו דע"י נגיעה בגופו או טלטולו ולא הניע אבריו פשיטא שמת ועי' בחמ"ח ס"ק ק"ג, והנה בדברי העד לא נאמר שהי' אז בהכרה כלומר שלא אמר הכרתיו ובאמת לא מצאתי מי שיאמר שצ"ל הכרתיו ורק שיאמר פלוני בן פלוני מעיר פלוני כמ"ש בסעי' ח"י ובסעי' י"ז שהביא המחבר שיטת הרמב"ם בגוי מסל"ת שצ"ל קברתיו והגיה הרמ"א דבמזכיר שמו ובמכירו לא צ"ל קברתיו ותיפוק לי' דבלא"ה צריך שיאמר הכרת וכן בסעי' י"ט וסעי' כ"ג ג"כ מוכח דסגי' בזה דמסתמא שאומר מת

פב"פ ודאי הכירו ומ"ש בסעי' כ"ב כשמסתכלין בצורתו היינו אזהרה לעדים שיעשו כן אבל לא שיעיד שכן עשה ועיי' בב"ש ס"ק מ' דלעולם לא חיישינן לחששות שאין רגלים לדבר והכרח לחששא איזה שיהי' עיישה ולא מצינו עדות שיאמר הכרתיו יפה יפה אלא בדברי המרדכי והיינו דאם נהרג במלחמה וראהו עדים אח"כ דאם אמר שודאי מת והכרתיו יפה יפה ל"צ קברתיו והביא' הרמ"א בסעי' נ' ובתשו' עבוה"ג סי' ס"ז פוסל באמת עדות נשים שלא אמרו בעדותן במת שמצאו ולא אמרו הכרנו יפה והיינו במקום שהי' צ"ל קברתיו ורק כיון שראהו אח"כ אם אמרו שודאי מת והכרתיו יפה יפה אבל אם אמר קברתיו או טלטול ונגיעה בגופו שלדעת הר"ן בתשובה די במקום קברתיו שוב אצ"ל הכרתיו והראי' שבתשו' עבוה"ג הנ"ל שוב התיר העגונה מפני שהי' עד מפי עד גם מפי א"י סמך ע"ד מהריב"ל דעד מפי גוי ל"צ לומר קברתיו כיון שלדעת הר"ן והריב"ש הוה במקום קברתיו תולין לקולא שטלטלו אותו דבשלמא קברתיו הוא דבר רשום הי' אומר בפירוש אבל טלטול שהוא דבר ממילא לא חש להזכיר א"כ חזינן אם כי לא אמרו הכרתיו כלל רק ראינו או מצינו פלוני ב"פ מעיר פלוני נהרג שוב ל"צ, והא בנידון דידי' הלא פירש מעיקרא דלא אמרו הכרתיו דמשו"ה הי' ס"ד שלא לקיים עדותו עד שהגיע לסברת הר"ן והריב"ש ומהר"א ששון והריב"ל דתלוי' סברתן ע"ד והריב"ש הנ"ל כנלענ"ד, ואדרבה מוכח מכל הנ"ל דאצ"ל הכרתיו במקום שאצ"ל גם קברתיו או שכבר אמר והעיד משצ"ל:

**והנה** בנ"ז הביא כת"ה שהעיד מפי שני עדים יהודים ולדברי ב"ש ס"ק קנ"ג, והנה במכתב הלוטה לפני לא נזכר שאמרו מת רק שהיו אצל הקבורה אך הכל בכלל כיון ששאל אותן ע"ד קבורת יאזעף שווארץ מסתמא על אותו הידוע לו ולהם כמ"ש בתשו' מהרשד"ם ותשו' מהרמ"ל סי' קל"ב דמסתמא אמרינן על אותו הידוע ומכירו קאמרי וכיון שהיו אצל הקבורה כבר ראו שמת וטלטלו אותו ונקבר, אלא שיש לעיין דהא העד לא העיד בב"ד רק עד מפי עד והוא בשם שנים ומי יימר דבזה ג"כ דינא הכי אלא שכבר יש די בעדותן בכלי ובפרט דהוה כמו קברתיו ממש:

**וע"ד** הסתירה שכאן נאמר בקבר רבים ובמכתב אחר נאמר בקבר מיוחד אפשר דאין זה הכחשה בגוף העדות ובש"ע סעי' כ"א זה אומר מת וזה אומר נהרג לא הוה הכחשה כבמשנה ד' קכ"ב ופסקה בתשו' הרא"ש ועיי' בב"ש ס"ק כ"ה מ"ש בזה והביא דברי תשו' פני משה דבעדות אשה הכחישו עצמן בחקירות עדותן קיימת דדוקא היכא דצריכין שני עדים דבהכחשה ליכא תרי אבל בעדות בעד א' כיון דעכ"פ א' הוא אומר אמת סגי' בהכי, וידוע מה שהרעישו בזה בת' נוב"י סי' מ"ו ובהגר"א דבירושלמי מפורש דדוקא בצרות

מכחישי' זא"ז דהכחשת צרה לאו כלום אבל הכחשת עדים בטלה עדותן והא בסעי' כ"א פסק המחבר דאם הכחישו עצמן בבדיקות עדותן קיימת א"כ משמע בהדי' בחקירות דומי' דממונא עדותן בטלה, והנה בעבוה"ג סי' ס"ז וסי' קי"ז מתרץ היטב דודאי אם רק א' מעיד על מיתתו ביום פלוני והמכחיש אינו מעיד על מיתתו רק אומר דאי אפשר דמת ביום פלוני דביום שלאחריו ראהו חי דאז ודאי עדותן בטלה אבל אם שניהם מעידין על מיתתו רק שמכחישין על איזה זמן עדותן קיימת וכסברת ת' פני משה שהביא הב"ש ובנוב"י השיב עד"ז דהא בסמ"ע ח"מ סי' כ"ט מבואר דגם לענין שבועה אין עדותן עדות אם הוכחשו בחקירות, אלא שראיתי בת' אמרי אש ח"ב סי' ל"ד השיב תשובה נוצחת דאדקשי' על ת' פ"מ וב"ש מדברי הסמ"ע לסייע לי' מדברי הרא"ש ורמ"ה מ' סנהדרין פ' אד"מ דקאמרי בהדי' דלענין לחייב שבועה אם כי מכחישין עצמן בגוף זה אומר מנה וזה אומר מאתים עכ"ז חייב הנתבע לישבע דגבי עד א' לא שייך לומר דבהכחשה זה את זה כל עדותן בטלה דעכ"פ איכא עד א' שאמר אמת וזה ראי' נפלאה לדברי סברת ת' פני משה וב"ש, וגם על דברי הירושלמי פירש שם בתשובה פי' נכון דל"פ אגמ' דידן ולענין הלכה הא הנוב"י בעצמו במהד"ת סיים מאן דסמיך אדברי הרא"ש שגם בראב"ן פסק כן יש לו אמה לסמוך, והנה בנ"ז לפימ"ש לעיל דגם בדברי העד עצמו יש בכלל עדותו כמו קברתיו לדעת הר"ן והריב"ש אם כן תו לא איכפת לן בהכחשה וכמ"ש בת' רע"א סי' פ"ז דאם טלטלו מקודם תו לא מפסיד מה שמכחישין עצמן בחקירות של הקבורה ממש עיי"ש:

**וע"ד** עדות ערכאות ודאי יש מקום לסמוך כי מי יבא אחרי פסקי מרן חת"ס סי' מ"ג מ"ד ומרן מהרמ"ב שהי' נראה כחולק שוב בת' פרשת מרדכי הרחיב והעמיק לקיים פסקי מהרי"ק עיי"ש דברים עמוקים, וי"ל מ"מ לא חתם הערכי בחותם כנהוג, ואפשר דלא נהיגי כן במכתב פשוט, ואם יסכימו אתי שני גדולי הוראה הנני כשיבא למכשורא להתירא דהאי אתתא כחלוץ כהלכה ולהתירה לכל גבר וכמ"ש בש"ע סי' קנ"ח דגם לענין לייבם ולחלוץ נאמן עד א' ג"כ עפ"י הנ"ל בפרט כי גם בת' מהרמשי"ק ות' קול ארי' הורו הלכה למעשה להתיר עפ"י עדות ערכאות ומיישבי' כן מה שהקשו בת' אחרונים וכן ראיתי בת' שו"מ דעתו ככל הנ"ל ומובן מעצמו דצריך לישב ביד"צ של ג' להתירה כמ"ש בש"ע סעי' ט"ל וברמ"א שם:

**ולענין** לידע הב"ד בענין החולץ וחליצה לא יספיק מ"ש הרב הג' הדיין מהר"י כהן נ"י הלא נאמר בש"ע צריך שידע הבד"צ הוא כל שנאמר מסעי' כ' עד סעי' כ"ח עיי"ש, ונאמנות קרוב אשה ועבד וקטן נבון סגי' אלא דבשעת מעשה צריך עדים כשרים

המתועדים אצל אלו הנ"ל יום שלפניו ובשעת מעשה יעידו סתמא עיי' בבה"ט שם וכמ"ש מרן חת"ס אה"ע ח"ב סי' ז' ד"ה מיהו עיישה"ה וכן יעשה, והכני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

**אני** ח"מ אחרי ראיתי מכתב תשו' מרן הגאון אב"ד שליט"א בענינא דהאי איתתא וכ"ד ישרים וברורים לענ"ד וע"כ אם יסכימו גדולי ההוראה כרצונו הטהור אף אני העני נעשה סניף לעושי מצוה להצטרף להתיר' ככל מה דכתוב ומפורש לעיל רק שיושיבו בד"צ של ג' להתיר' כמבואר ברמ"א סי' י"ז סל"ט ובב"ש שם ובת' מרן חת"ס ח"א לאה"ע סס"י מ"ח, וע"ז בעה"ח יום א' פ' ויצא תרפ"ב לפ"ק מאד יצ"ו.

הק' **חיים צבי עהרענרייך דומ"ץ דפה"ק הנ"ל**,

**אחרי** כי ידידי הגאון דומ"ץ נ"י הסכים אתי עוד נדברנו יחדיו בהערה עוד סניף להתיר' עפ"י מ"ש בתשו' מבי"ט ח"ג סי' שכ"ו דבאבד זכרו ולא נשמע ממנו כלום יש להתיר עפ"י קול הברה ג"כ ובת' מרן חת"ס בכ"מ עושה סניף להתירא מדברי המבי"ט הנ"ל בפרט בזה"ז דשכיחי בי דואר בכל אתר ודאי הי' מודיע לבני משפחתו, והנה המבי"ט נתן זמן י"ב חדש כש"כ בנ"ז שכבר הגיע לז' שנים פשיטא אם הי' בחיים הי' נותן זכר ורמז מענינו ומקומו איה א"כ ק"ו וכש"כ דהוה סניף להתיר עיי' בחת"ס סי' מ"ח ד"ה ובאמת שהביא שם דברי המרדכי בענין כיו"ב, ויצרף עוד כת"ה מורה הוראה א' להסכים אתנו ופשוט כיון דס"ס כל העדות מפי עד א' נחשב צריך ישיבת בד"צ כמ"ש בסי' י"ז סעי' ט"ל ואצ"ל,

**והנני לסיים בברכה ידידו הנ"ל**.

## סימן קכה

**ב"ה אול"י ו' עש"ק פ' שמיני תרפ"ט לפ"ק מאד יצ**"ו.

**שוכ"ט** לתלמיד חביב ותיק מלא עתיק החרוץ המופל' בתו"י בקי בחד"ת כ"ש כה' דוד מאשקאוויטש נ"י.

**הנני** ע"ד הקושי' דק"ל במ' מגילה דף ז' דר"י יליף דאסתר ברוה"ק נאמרה מקרא דוימי המורים האלה לא יעברו מתוך היהודים ורנב"י מקרא דוזכרם לא יסוף מזרעם והקשית דילמא לציווי נאמר, והנה כן הדבר כי הפעל אשר בלשון עתיד משמש לציווי או אפי' רשות מה שיעשה לעתיד, והנה עפ"י כללי הדקדוק י"ל בפשיטות והוא שכל מאמר הנאמר ראשית הדברים הוא העיקר לאשמעינן למשל אם נאמר ראובן אכל הלחם כוונת הקרא לומר כי ראובן אכל ולא אחר ואם נאמר הלחם אכל ראובן עיקר לאשמעינן כי

לחם אכל ולא דבר אחר, אם כן ה"נ אם הקרא לציווי ודאי הוא העיקר והי' צריך לומר לא יעברו ימי הפורים אלא ודאי כמ"ש להבטחה על העתיד בא כנלענ"ד:

**ועפ"י** שמעתתא י"ל דהא אשר העתיד בא לפעמים במקום ציווי היה במ' מכות דף י"ב דפליגו שם ר"ע וריוה"ג בגואל הדם אם הוא מצוה להרוג הרוצח שיצא מעיר המקלט כן דברי ריוה"ג ור"ע סבר דהוה רשות ופליגי בתיבת ורצח ופי' רש"י ז"ל דפעמים בלשון ציווי ופעמים רשות כמו ועשה בצלאל וגו' הוה ציווי ומ"ש בפ' וילך ועשה ה' וגו' הוה רשות ג"כ והיינו כי אפי' תיבת רצח הוה ל' עבר אבל הוי"ו מהפכו לעתיד כידוע כמ"כ בתיבות וידבר ויאמר ויצא וכיו"ב ע"כ גם תיבת ורצח בכלל זה ע"כ ג"כ הוא לציווי או רשות דכן יהי'. והנה אנן קיימ"ל כר"ע דהוה רשות כמ"ש הרמב"ם בה' רוצח אלמא היאך דאיכא מקום לומר שהוא לעתיד לא אמרינן שהוא מצוה וכש"כ היאך דליכא למימר שהוא מצוה כמ"ש רש"י ז"ל מפ' וילך, וה"נ דלמצוה הא כבר נאמר להיות עושים שני ימים וכאשר חזרו שנים בשנה שאחר כן כמ"ש שנית וגם בריש מ' מגילה דרשינן כימים לדורות הוא דכתיב ע"כ א"א לומר למצוה וע"כ דרשינן שברוה"ק נאמרה, ועוד יש אתי דברים בזה רק אין בידי להאריך, אוה"נ דו"ש.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קכו

**ב"ה יום ב' פ' בשלח תערי"ה לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוי"ר** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב המאוה"ג החריף ובקי עצום יראת ה' אוצרו בנש"ק כש"ת מו"ה יחיאל מיכל כ"ץ נ"י (כעת הוא הרב הגאון אבדק"ק ב' אויוואראש יצ"ו)

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי מלא זיו מתה"ק וע"ד כי ידי יד כהה ל"ע לא באתי עד הלום להשיב בדבר הלכה, הנה בראשית נחית לעומקא במ"ש בחינוך פ' ואתחנן דמצות הריגת ז' עממים הוא שבידו ללחום עמו בל"ס, ובמנ"ח תמה עד"ז דניהו דכל המצות נדחים מפני סכ"נ אך כאן המצוה באופן דכיון שהמצוה ללחום אתם ואין דרך עצות התורה לסמוך על הנס כמ"ש הרמב"ן והא דרך מלחמה כן הוא, ומעכ"ת תמה עד"ז דהא ס"ס רק בג' דברים מחויבים למסור נפשו כידוע ונחית לחלק אם הוא עפ"י נביא ואו"ת ובל"ז אינם מחויבים, והנה הרמב"ם פ"ה מה' מלכים פסק דלמלחמת מצוה ובכללה מצות לאבד ז' עממים ומחיית עמלק אי"צ ליטול רשות מב"ד הגדול אלא מעצמו ורק למלחמת רשות להרחיב גבול א"י ולהגדיל שמעו צריך רשות ב"ד א"כ כש"כ שאי"צ לשאול פי הנביא והרי בפירוש קאמר מעצמו וכמ"ש ריש מ' סנהדרין ופשיטא שכל ישראל צריכין לשמוע דבר המלך דאל"כ ודאי הוה מורד במלכות כמ"ש שם והא פסק

הרמב"ם בפ"ג שם דלבטל מצוה אי"צ לשמוע לו ואם כדברי מעכ"ת האיך ישמע לו לבטל מצות וחי בהם שכל המצות נדחים ממנו רק ג' הנ"ל אינם נדחים וע"כ נראין דברי המנ"ח לענ"ד ולענין קושי' מעכ"ת כבר נשמר מזה כמ"ש בפ"ז הט"ו שזה הפירוש איש הירא ורך הלבב וגו' דמאחר שנכנס לקשרי המלחמה לא יחת ולא ייירא וישים תקותו למושיען של ישראל מקוה ישראל ה' ואם ישים מבטחו על השי"ת וכוחם לקדש ש"ש ויחודו יתברך ויתעלה בטוח שלא יגיע לו שום נזק וא"כ הוה כשאר מצות קדשי שמים ועבודת יוה"כ דאם שומר המצוה ככתוב נכנס בשלו' ויצא בשלו' וכו':

**ב) מ"ש** מעכ"ת לענין עישון טוטי"ן בש"ק ע"י צלוחית כבר שמעתי כי כן עושין הדרים בארץ תורגמי ובמדינות אלו ודאי יש בו משום מראית עין כי לא נשמע מעולם:

**ג) מ"ש** במי ששכר הגאבעלל"א כמנהג במדינה והחק כי מה שנעשה בו פסול בשחיטה אי"צ לשלם סך הקצוב רק שוחטין עבורו אחרת בחנם והשוחט שחט תרנגולת א' והספק לפניו אם קלקל בשחיטתו או נשמט הגרגרת מקודם והמשרת פשע ולא הגיד דבר לבע"ב ואכלה ולאח"ז שנתגלה הדבר תובע סך הגאבעלל"א והגאבעליס"ט טוען ס"ס הא כבר אכלה, ומעכ"ת הביא דברי ברכ"י סי' תרצ"ה לענין מצות משלוח מנות והקש' עלי'. והנה גם הוא סיים שם די"ל דלכ"ע נפיק או לא נפיק ודעת מעכ"ת עפימ"ש הסמ"ע בח"מ סי' רל"ד דאכילת איסור נפשו של אדם קצה בו ואין אכילתו אכילה ועיי' ביו"ד סי' קי"ט שם בט"ז וש"ך נראה דעיקר הטעם במוכר דברים אסורים דמחזיר לו הדמים הוא משום קנס כמ"ש רש"י ז"ל במ' בכורות דף ל"ז וע"כ בשוגג י"ל דלא קנסו, וא"כ כש"כ בכ"ז ודאי אין מקום לקנס של הגאבעליס"ט ועיי' בפ"ת לענין מאכל של אחרים, והנה בטעמי' של סמ"ע שמחלק ע"י בין דברים של איסורי תורה משא"כ באיסורי דרבנן נראה מדברי הש"ך שחולק על סברת הסמ"ע ועיי' בתשו' חת"ס ח"מ סי' ק"פ שמכריע כדעת הסמ"ע ועיי' בתוס' רע"א מ' פסחים במתניתן דהאוכל תרומת חמץ אריכות נפלא בהלכה זו, ואני בעניי עומד בתימה מה מקום לספק זה ה"ה בירושלמי הביא' הר"ש פ"ו דמ' תרומות גבי המאכיל לפועלים תרומה דמשו"ה צריך לשלם דמי סעודתן כדמי חולין דאכילת איסור נפשו של אדם חותה בהם ופסקו הרמב"ם פ"י מה' תרומות עיי"ש וגמ' ארוכה הוא במקומו מ' בכורות דף ל"ז הנ"ל בבריית' דפליגי ת"ק ורשב"ג לת"ק בין אכילת נו"ט בכורות וטבלים מחזיר המוכר הדמים ורשב"ג ס"ל מה שנפשו של אדם קץ בהם והם נו"ט ולא בבכורות וטבלים וצ"ל לפי"ז דלדעת הרמב"ם עפ"י הירושלמי דגם בטבלים ותרומות נפשו של אדם חותה לדברי הת"ק ורש"י ס"ל דטעמי' דת"ק משום קנסא ואפשר דבנבילות וטריפות גם לת"ק נפשו ש"א חותה כמ"ש בפוסקים לענין אכילת נבלה לפק"נ

בשבת דמה"ט מותר לשחוט, ותמוה בעיני כי בסמ"ע וש"ך וחת"ס ותוס' רע"א לא הביאו מכל הנ"ל, וא"כ בנ"ז כיון דלהרמב"ם כ"ע הוא וגם לסברת רש"י ז"ל י"ל דבנ"ט לא יחלוק התיק א"כ אין בידינו לחייבו לשלם סך גאבעל"א הנ"ל:

ד) **מ"ש** לענין אי לוקין על בישול ואכילת בב"ח אם אומר ברי שלא הי' בו טעם וגם עפ"י הודאת עצמו הא אין עונשין ומעכ"ת המציא כמה גוונ' ויש לעיין במתניתן דירך שנתבשל בה גיה"נ דמשערין כבשר בלפת אם לא סגי' בזה דכך קבלת חכז"ל וצ"ע, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קכז

לכבוד הרה"ג הנ"ל.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ע"ד הלכה ואם כי הלכה למעשה ל"צ לדידי כי מי כמוהו דעה מורה מר אביו הגאון מוה"ד שליט"א עכ"ז ידעתיו דרכו דרך ת"ח להיות מטייל בשעשועי תורה בדרך רבים, והנני ע"ד מי שקנה חטים שמורים ביוקר גדול ובבא לבדקם מצא בהם צמוחים ומבוקעים וכמ"כ שומים ורק שהי' אפשר לבררם והי' די להתיר' בבאו פני המורה והוא לא עשה כן רק מכרה כשאר חטים בשער זול ועתה תובע מהמוכר יותרת התשלומין אשר נתן בחזקת שמורים ומעכ"ת הביא בקיאות להצדיק המוכר שלא להוציא ממנו מאשר כבר לקח:

**והנה** ראיתי כי פשיטא לי' למעכ"ת כי חטים הנ"ל כשרים גם לשעורים הנוהגין כדעת הרי"ף משעת קצירה ובאמת הוא מחלוקה גדולה כי בת' שו"מ ח"ג סי' פ"ז פשיטא לי' בנמצאו מבוקעים או מחומצים גם בשאינם מחומצים אינם יוצאין בהם לענין שמורים לדעת הרי"ף כיון שיש בהם מחומצים עכ"פ לא הוה בכלל שמירה וכל היכא דכתיב תשמרו לא סמכינן ארובא וחזקה ולא יועיל דברי תשובת הר"ן בזה וכן מ"ש בסי' תס"ז בשם תשובת הרשב"א, דכל הנ"ל להכשיר לאכול משום חששא דחימוץ אבל לצאת ידי חובתו במ"ע דאכילת מצה לדעת הרי"ף שמצריך שימור משעת קצירה אינם יוצאי' בהם ועיי' בשו"ת מהר"ם שיק סי' קכ"ה וסי' רי"ז ורל"ד שהסכים לעיקר סברת שו"מ רק שמלמד זכות באם נתבקעו קודם קצירה וקודם שנתייבשו אבל בנתייבשו ובעודן הטל עליהם קצרן אפי' בדיעבד אינו יוצא בכל החטים מטעם הנ"ל, ומעתה בנידון זה לא מבעי' אם כך הי' המעשה שקצר לאחר שנתייבשו וקצרן כשהיו לחים מטל וכיו"ב ודאי הוה מקח טעות וחוזר ורק בספיקא יש לדון בזה ואפשר בהאי שתא הוה ס"ס להחמיר שהיו ריבוי גשמים בזמן קצירה ודילמא היו לחים בשעה שקצר' ודילמא נתחמצו אח"כ

וגם יש לדון כיון שבת' מהר"ם שיק אינו מתיר רק בדיעבד בספיקא אבל היכא דאפשר יש להדר אחרי חטים שמורים מעולים וכמ"ש ג"כ בתשו' מרן חת"ס סי' קל"ד כיו"ב וכיון דלכתחילה אסור שוב הוה מקח טעות כמ"ש בחת"ס או"ח סי' ס"ה ביין שהותר רק בהפ"מ דלאחרים לא ימכרו ושקרוב הדבר שאם לא הודיעם דהוה מקח טעית עיישי"ה, ועוד כיון דמחלוקת גדולים הוא אפשר דהלוקח יכול לומר קים לי כמ"ד דאסור כמ"ש הש"ך ביו"ד סי' ד' לענין שותפות בגווי' דיש מחלוקת רש"י ותוס' אי מצי לאסור וכמ"ש המחבר ובח"מ פסק בסתמא דחייב לשלם ותי' כנ"ל דלענין תשלומין מצי למימר הניזק קים לי כמ"ד דאוסר ואם קים לך דמותר תקח לעצמך ואני אינו רוצה להכניס בספיקא, וא"כ ה"נ במחלוקת שו"מ ומהרמשי"ק יכול הלוקח אותן חטים שמורים לומר קים לי כדעת השו"מ ולא להכניס עצמו בספיקא לענין לצאת ידי מ"ע דאכילת מצה, וע"כ לענין נ"ז לענ"ד הדין עם הלוקח ולכה"פ צריך לפשר ביניהם וביתר שאת ללוקח ודברי תשו' שבו"י הביא' הפ"ת בח"מ בה' פשרה ידועים, וע"ד השומים שאינם רק משום מי פירות ביארתי בס"ד בחיבורי ח"א סי' פ"ח דעד"ז לא נאמר שמירה הנ"ל עיי"ש:

ב) **וראיתי** מ"ש כת"ה בדבר חדש לענין סכך בנייר ופאפענדעקע"ל דלרוב אחרונים אימ"ט ונעשה מסמרטוטן ובלוי מטלניות ולדעת הפרמ"ג שעמד על החקירה בדברים שאינם פסולים רק מדרבנן ובשעה"ד יש לסמוך גם לענין ברכה כונו בנסרים רחבים לדעת מג"א וכתב לענין זכוכית לפימ"ש שנעשה מאפר (מ"ש מעכ"ת שנעשה מחול כמ"ש בגמ' מ' מגילה וכ"מ לענ"ד נתכוון הפרמ"ג לזכוכית בזמה"ז שרובה מבאדא"ש שידוע שנעשה מאפר ע"י שריפה מרובה) רק שפסול שנשתנה וכמו נידוקי פשתן שפסול רק מדרבנן מפני שנשתנה ואינו רק משום גזירה דלא ניכר שהוא מגידולי קרקע וא"כ הה"ד הנייר והאפענדעקעיל, ולולא דברי רבינו הפרמ"ג הייתי אימר דשאני נשתנה מנשתנה דודאי הפשתן אינו דבר חדש ולא נתהפך לד"א משא"כ זכוכית שנעשה מאפר ואפר גופא חשבו הרשב"א בסוגי' דקידשה ערלה וכה"כ לדבר שלבל"ע וכדבר אחר דמי ובתר השתא אזלינן דהא גם לקולא אמרינן כן כמ"ש הר"י לענין נבלה שנתהפך לדבש דמותר וכמ"ש הרא"ש במ' פסחים הובא בסי' תס"ז וכן לענין מוסק כידוע והדברים עתיקי' כמ"ש הח"י והחת"ס קיים דבריו, וא"כ כש"כ לחומרא בזכוכית שנתהפך לכמה גווני ואינו רק נשתנה אלא נעשה לגמרי דבר אחר ובתר השתא אזלינן והוה כמתכת ועפר ושחר דומם שאין מסככין בו, וא"כ הה"ד נייר ופ"ד שנעשה מסמרטוטין וכיו"ב ונתהפך לדבר אחר לגמרי ובפרט כפי מ"ש אינו מתקיים בלא לא"ק ולייי"ם זהו מוהל

עצמות שעי"כ מתחברים יחדיו להיות כאחד א"כ זהו כמו בתר המעמיד ופשיטא דאינו ראוי לסכך:

**ג) וראיתי** מ"ש לענין מקוה מעיין אשר י"ל מ"ש בת' דברי חיים ומשכנותיי דמסתפקי' במעיינות שלנו שהם רק מי תמצית וכל היסוד ה"ה מדברי מהרי"ט כידוע, והנה הגאונים בתשובותיהם לא הי' לפניהם ספר גידולי טהרה אשר הביא ג"כ דברי מהרי"ט ובא על המחקר ע"י חקירה היטב היטב ומסקנתו כי מעיין הבא מתחתית שטח הקרקע כגון בארות שלנו אין שום ספק דהוה מעיין ודברי המהרי"ט אמורים רק אם באים מצדי המקוה וכיו"ב וכן דעתו כי מה שהוא תמיד נובע בלי הפסק ועושה גלים (מ"ש וועללע) חין ספק שהוא מעיין ומעכ"ת מבפנים לראות האיך מעיין הנ"ל בטיבו ותוארו, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן קכח

**ב"ה יום ה' פורים קטן עת"ר לפ"ק מאד יצ"ו. שוכ"ט** על ראש ידיד עליון ומר ידי"נ ה"ה כבוד הרב הגאון הגדול המפורסים צדיק ידע חסידא ופרישא וכו' כקש"ת מו"ה יהודא גרינוואלד שליט"א אב"ד ור"מ דק"ק סאטמאר יצ"ו.

**אחדש"ה** לזאת יסלח נא כי באתי בזה ע"ד השו"ב הרבני המופל' החסיד מו"ה טובי' מאיר נ"י אשר כמה שנים שימש בשו"ב ק"ק פה וכאשר סיפרו לי הי' חביב מאוד לפני הרבנים הגאונים זצ"ל היושבי' כסאות להוראה וידו כתוב אלי למען שים שלו' בעובדא שבא לידו ואמרתי בלבי שאין דרך זה מתכונן לעשות דבר בדבר הלכה במקום מרא דאתר' של"מ בפרט במקום הדרג"ק וכן באתי בזה לגלות ענ"ד לפניו וכאשר כתב הנ"ל הי' העובדא בב' עגלים בני ו' חדשים ונמצא ששחט בע"א כמו ה' חוליות למטה מטבעת הגדולה ובב' כמו ד' חוליות והי' כדי ח' צענט"מ וכבוד הדרג"ק הכשיר' רק משום דוחק גדול מפני הגרמה בוושט, ושאלתי לשו"ב מומחה לרבים עד"ז ואמר אם כי נוהג מעולם לשחוט באמצע הצוואר כמ"ש הרמ"א סי' כ' עכ"ז לא נשמע כי השוחט בכגון זה יצטרך לבדוק בוושט גם לדעת התבו"ש שדעתו ג"כ רק אם שחט הגבה למעלה דצריך לבדוק וגם בש"ע תניא ראיתי במקום שאין ראוי להסתפק א"צ לבדוק ואמצע הצוואר לאו דוקא ובפרט לדעת ס' ברכת אברהם בבהמות שהם קטנים למטה לשור גדול שיעורו מכנגדו בקנה אם אינו יודע לשער לפי ערך כתב בדרך אפשר, ובס' תורת הזבח נראה שהחליט כן לדינא, וא"כ כש"כ בנראה לעין ששחט למטה אפי' ה או ד' חוליות שאין צורך לבדוק כי הוושט מהתחלת דיבוקו בלחי כמ"ש הספרי שחיטות וכן אית' בתבו"ש שמתחיל

מדיבוקו בלחי ממש וזה ודאי למעלה מהגרגרת ומעתה שנמדד ונמצא ששחט ח' צענט"מ לענ"ד דכשר לכ"ע בלא דוחק דהא כתב הש"ך סי' כ' סק"ו כי לדידן שמחמירין כדעת רש"י ז"ל לשער בד' אצבעות וא"כ כל מה שהוא קטן משור גדול משערין הכל לפי קטנו אפי' בבהמה גסה כמ"ש במנהז"ב ומנחת יוסף כי מה שמחלק התבו"ש בגסה ודקה היינו גדול וקטן א"כ גם בעגלים משערין לפי ערך בשור הגדול וכמ"ש בתוס' בראמים גדולים, א"כ פשיטא דבעגלים בני ו' חדשים כי יש די והותר בשיעור ח' צעכט"מ הנ"ל מבלי פקפוק לענ"ד, וידעתי כי אי"צ לפרש פני הדרג"ק ולא באתי רק השקט הריבות אשר בזה"ז בעוה"ר נתרבה בין השו"ב, ומאשר כי הרבני המופל' מו"ה טובי' מאיר נ"י נודע שהוא ת"ח וירא ה' מרבים באתי למלאות רצון יראי' ואסיים בכל חתמי ברכות ושים שלו' כא"נ הטהורה וקדושה ונפש עבד לעבדי ה' כל הימים.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קכט

**ב"ה אוליי' ג' פ' תצא תרס"ט לפ"ק מאד יצ"ו**.

**כתקוע** שופר לחיים טובים יכתב ויחתם לאלתר בספש"נ ה"ה ידי"נ כבוד הרב הגאון וכו' אב"ד דק"ק פוני יצ"ו.

**אחדש"ה** באקדמות מילין במטו מיני' רב סליחה ע"ד אשר יערב לבי להתערב בדבר שאינו נוגע למך ערך כמוני וכמוהו עשית דבר כפי דעתו ורצונו אך מה אעשה אם חברי ורבותי רבו והפצירו בי ודעתם בודאי אם חכמה אין כאן וכו' והנה ע"ד המדובר בק"ק כו' אשר כתב אלי הגאב"ד דברי מרורות ע"ד כי הדר"ג משתדל בכל עוז ותעצומות למען קבלת הרב בקהל שלע"ע שטקו"ו כידוע וע"ד כי ידוע שהגאב"ד נ"י כמעט אין מקום לתחנותו והלא צריכין אנו כחום למען פרנסת ומעמד ת"ח וצדיק בנש"ק כמוהו וכן כתב אלי כי כבוד הדר"ג נסע עמו להגאב"ד דק"ק כו' להכשיר השו"ב שלהם שהי' ע"ע בקהל שטקו"ו והאיך אפשר לעשות כן בפשיטות ודברי מהרמשי"ק בסי' ב' ושאר מקומות ידועים, ובת' נהרי אפרסמון סי' כ"ז וסי' קמ"ב השיב שצריך להתברר ממנו כי תשובתו שלמה וצריך זמן רב שלא לשחוט רק בעע"ג, ע"כ בקשתו לדבר אל לב הדר"ג והגאב"ד כו' לחזור מהוראתו ובפרט אם כן יפרוץ הקבלה של תואר ד"ר האיך נמצא מקום למען מעמד ת"ח היושבי' על התו"ע ובנוק עתים הם אומרים הלואי שנלינה בכפרים למען לחם לפי הטף ועתה מה נעשה לאחותנו אם חלילה יסייע להדיר להעמידו ולדחוק ת"ח צדיק ח"ו, ועתה אם כהדר"ג יחזור מדברים הנ"ל לכבוד יהי' לו וכמ"ש במהרמשי"ק חאו"ח סי' ש"ז בשם מרן חת"ס ז"ל והנני מובטחני ברב צדקתו כי יעשה הטוב והישר ולהסיר

דבת רבים מעלינו ונהי' נקיים לפני ה' ומישראל ואי"צ להאריך פני חכם שכמוהו, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ונזכה עם כל אחב"י להרים קרן אור תה"ק ולכוח"ט בספר גאולה וישועה, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קל

**בעהי"ת יום א' פ' תבא עזר"ת לפ"ק מאד יצ"ו**.

**כתקוע** שופר לחיים טובים ומתוקים יכתב ויחתם לאלתר בספרן של צדיקים ידידי כבוד הרה"ג וכו' מו"ה חיים אפרים שליט"א דומ"ץ דק"ק טארנאליא יצ"ו.

**ע"ד** עובדא בסופר מגאליציין אשר קיבל לכתוב ב' ספרים ובאותו זמן הכיר בו כת"ה בזמן טבילתו במקוה כי יש לו ציצין המעכבים במילה והעירו עדיז כי צריך תיקון באיזמל לכ"ע כמ"ש במכתבו ע"נ וכן שאל עד"ז מפי רב גדול והשיב כי כן יעשה ובבואו עם הספרים לגמרן במקומ' ש"א וגם קיבל עוד ס"ת א' לכתוב ראה כת"ה במקוה כי נשאר כמ"ש ושאל אותו עד"ז והשיב באמתלאות שונות, וע"כ שאלתו ש"ח ע"ד כשרות הס"ת לדעת מג"א סי' ט"ל בסוף ס"ק ג' שהביא בשם התוס' במ' עי"ז דף כ"ו דאפי' מומר לתיחבון פסול לכתיבת סת"ם, והנה האחרונים השיבו ע"ד מג"א ה"ה ס' חמד משה הביאו במחה"ש ג"כ דאין מדברי תוס' הנ"ל שום ראי' דמ"ש דדוקא לענין מורידין לא חשיב מומר אבל לשאר דברים כמ"ש במ' ר"ה דף ט"ז ובמ' גיטין דף מ"ה חשיב מומר ג"כ לגבי שאר הפסולין לכתיבת סת"ם דאין כוונת התוס' על מומר לתיאבון דהא שם במ' ע"ז קאמר על מומר להכעיס דהיינו מין דכבר חשבו לענין מורידין ולתיאבון ס"ל לר"י דאין מורידין דאפי' לענין השבת אבידתו חשוב כישראל גמור, א"כ איכ"ל דכוונת התוס' על מומר להכעיס דאי מומר לתיאבון לד"א חלילה לומר דחשבו במ' ר"ה בין מסורות ומינים דנידונים לדור דורות כת"ד, וכן ראיתי בס' לחם סתרים עמ"ס ע"ז שהקשה כיו"ב ע"ד התוס' דמה הקשו מר"ה וגיטין דשם איירי בלהכעיס ור"י איירי בלתיאבון ותי' כני דגם במומר להכעיס עמד קושיית' דשם חשבו אם כי כבר חשבו המינים והכא קאמר דלא חשבו מה"ט ועד"ז קאמרו דדוקא לענין מורידין לא חשבו, ומעיקרא הוה קשי' לענ"ד דהא בל"ז י"ל דשם בגיטין ור"ה איירי שלא בעבירה א' אלא ברוב עבירות או בג' עבירות וחוץ משבת וע"ז, ושוב ראיתי בס' בנין שלמה עמ"ס ע"ז שהעיר בזה וכתב שגם המג"א הרגיש בזה ולא אדע האיך י"ל כן דהא במג"א בתחילת דבריו הביא זה בשם הב"י דמומר לתיאבון לד"א אינו פסול לכתיבת סת"ם ומה זה סיים בדברי התוס' ומה הוסיף ע"ד ועכ"ח דכוונתו על מומר לד"א ועיי' בתוס' שם דף כ"ו ד"ה אני שינה משמע

להדי' כמ"ש בבנין שלמה, וכן הבין בתשו' רע"א סי' ס"ט עיי"ש שתירץ מ"ש השואל שם מ"ש דלשחיטה כשר כמ"ש בריש מ' חולין וכן קיימ"ל ביו"ד סי' ב' ותי' דהכא מדרבנן מיפסל דגזרו שלא יטעו משום דישנו כמה פסולים בכתיבת סת"ם יטעו לומר כמו שהוא בר קשירה גם נשים וקטנים ב"ק ויוכשרו, וכן הבין בדגו"מ ממה שהקשה ע"ד מג"א שמכשיר במי שאינו מניח תפילין לתיאבון עיי"ש ולענ"ד י"ל דתיאבון דתפילין היינו הפסד ממון דהולך אחר עסקיו אבל מטרח טרח דהא בל"ז מניח תפילין דודאי חשוב טרחא כמו בדיקת סכין אבל בשאר תיאבון אפי' טרחא כ"ד אינו טרח וצ"ע:

**והנה** בתשו' חת"ס או"ח סי' ז' ג"כ מיקל בלתיאבון אפי' באותו דבר עיי"ש בסופר שמכר תפילין בתים ריקנים בלא כרשיות ונשאל על ס"ת שכתב וכן בתשו' רע"א סי' ס"ט הנ"ל נוטה להקל אלא שאינו מחליט בלא הסכמת מורים, אך בפרמ"ג בפתיחה לה' תפילין סי' ל"ב החמיר מאוד דמלאכה רבה היא ושכיח מאוד ע"י אונס לענין לשמה וח"ת וכיו"ב ואיכא טרחא טובא לחזור ולתקנו ושאני שחיטה די"ל כמ"ש הרשב"א דלא חיישינן במומר בבודק סכין ונותן לו דילמא אירע קלקול בשחיטה ולא יגיד משום טרחא והפסד דחזקה שאינו יוצא קלקול מבן דעת מומחה משא"כ בכתיבת סת"ם חזינן דאינו כן וכן כתב בת' מהר"ם שיק חאו"ח סי' כ"ב להחמיר מה"ט וחידוש שלא הזכיר דברי פרמ"ג הנ"ל:

**והנה** בנידון זה אם נתברר שהוא לא כתב הס"ת רק מסרו ביד סופרים כשרים ואינו רק משום התפירות בזה הא מיקל בתשו' מהרמ"ל שהביא במג"א ג"כ להקל בדיעבד בדאיכא טרחא לסתור התפירות וא"כ בכהגוו"נ דגם בדידי' ליכא רק חומרא דרבנן משום גזירה שלא יכשירו קטן ואשה והא היכא דבדיעבד מותר לא גזרינן כמ"ש ביו"ד סי' א' עיי"ש בט"ז הידוע אבל בל"ז אין בידי להקל נגד דעת הפרמ"ג ומהרמשי"ק הנ"ל ותימה בעיני כי בס' קה"ס לא הביא כלל הלכה לענין מומר לתיאבון, ובס' דקדוקי סופרים סי' ה' הביא הכל בפרטות גם בענין מומר לערלות ודן אותו כשאר מומר לדבר א' כמו בשחיטה ריש חולין ובמחלוקת המג"א ותשובות אחרונים תלוי' וכבר הזכרתי כי הפרמ"ג ות' מהרמשי"ק בלא"ה מן המחמירין בטענות אחרות כמ"ש, והנני לסיים בכל חתמי ברכות בכוח"ט לשנת גאולה וישועה. ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן קלא

**בעהי"ת אול"י ג' פ' בא תרע"ו לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוי"ר** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב המאור הגדול חריף ובקי עצום וכו' בנש"ק מו"ה מרדכי בריסק נ"י דומ"ץ בק"ק מארגרעטען יצ"ו (כעת הוא הרב הגאון אבד"ק טאשנאד יצ"ו).

**אחדש"ה** הנני במודע כי מכתב כת"ה בא לידי ויען כי בימים אלו לבי בל עמי מפני טרדות וצעקת רבים והכל מצפים לרחמי שמים שיאמר די לצערן של ישראל ע"כ רק עתה באתי גם כי קשה עלי להכניס עצמי בדברים אשר בעלי תשובות גדולים מתדכזין בו וכמעט סיומא דפסקא הכל לפי ראות עיני המורה וכמ"ש ג"כ בת' שערי צדק על שו"ב שבא אצלו מקהילה א' ע"ד הנ"ל וקיבץ השו"ב ובני תורה דמתא ונסהו עד שאמרו והסכימו כי אין זה בכלל רתיתה מ"ש בלחה"פ ודמש"א וכך ראוי להתנהג בנידון זה או עפ"י ב"ד ג' כמ"ש בשו"ת כת"ס כנלענ"ד:

**ועתה** באתי במו"מ של הלכה אשר הצעת ע"פ והבאת דברי שו"ת מהרי"א סי' מ"ה במ"ש שם מדברי מ"ו הגה"ק מהרזו"ו תרצית זצלה"ה כי החוש והנסיון מעיד כי אם יסמוך אדם ידיו בסמיכה כיד ע"ג דבר א' יעשה דבר בלא רתיתה וכן מעיד בעצמו לענין כתיבה שאין בידו לבא במעשה ההתב ביד א' ובסיוע כ"ד באצבע של ידו אחרת כותב שפיר, והנה אני זכיתי להיות משמשו יום יום ואז אמרו עליו שהוא בן פ' שנה ואני לא ראיתי רתיתה בידיו רק זאת ראיתי וידוע לכל שהי' כותב בידו ע"י סמיכה וסיועת חברת' ודאי כן הדבר בשתי ידים סימכי' לגמור הדבר בכי טוב וכן הוא ודאי בעושה מלאכה בפרט בכבידה אשר צריך חזוק ואמוץ עכ"ח בצמצום כח ממילא פוסקת הרתיחה ומעתה בשו"ב שע"י סמיכת ידו ע"י סכינו בצוואר הנשחט ג"כ כך הטבע כדבריו הק' שצריך עכ"פ כח גברא וכן מצינו בחלושי כח אם בהלוך רץ מהר להגיע דבר מה ואיזה מקום אשר שם הרוח ללכת נעשה הכל ע"י צמצום כחו ואח"כ בהנוח באה הרתיתה ביותר, וידוע דלענין שו"ב אפשר שישתנה הדבר דל"צ צמצום כ"כ ואם בשעת שחיטה פסקה הרתיתה אפשר דזה מוכח דאין הרתיתה כ"כ בתוקף שנאמר שעי"כ פסקו כחותיו או שגברה החולשא כמ"ש רש"י ז"ל במ' חולין ד' כ"ד בכהן מרתת לעת זקנה מאין כח, והנה בת' מהרי"א השיב ע"ד ובס' דע"ת מחזיק דברי מ"ו הגה"ק זצ"ל ואין אתי יודע אם חזר מדבריו או לאו ע"כ בענינו של דבר זה אין בידי ובנ"ז ידוע רוב אחרונים מקילין אם הרתיתה אינה תמידית וכן מסקנת שו"ת חסד לאברהם ח"ב סי' ג' ומשמע מדבריו כי אין להעבירו באומר ברי שאין שום קלקול בשחיטה, ומ"ש בת' מהרי"א בסי' הנ"ל בשם חסל"א קצת היפוך מדברים הנ"ל הוא בח"א שאינו תח"י וגם אפשר בח"ב מיירי שהי' רק קלא ועדות בעלמא וכבר חזר לכחו כמקדם, ועכ"פ בנ"ז מאשר מעכ"ת נותן חילוק

בדבריו כי בבית מטבחיים של עופות נראה הרתיתה משא"כ כאשר שוחט בעצמו כדרך השו"ב שמהפכין הצוואר בזה אין כאן רתיתה וכן בשחיטת בהמות, ושאלתי פי שו"ב מומחה דפה והתבונן בדבר הנ"ל (כי אני אינו מבין על נכון באיזה אופן הדרך שחיטה בבית מטבחיים) ואמר לי כי בלא"ה אינו נכון לשחוט באופן הנ"ל א"כ אם הרתיתה בא ע"י איזה סיבה שמשונה משאר שחיטות הנהוגות א"כ הא פשיטא כי בהסרת הסיבה סרה ג"כ החששא ולא ישחוט רק באופן ודרך כל השחיטות ואם אז לא ירגישו אצלו רתיתה לא קודם ולא לאח"ש לא ידעתי מקום לחוש, ואם כת"ה דעתו מפני הסמיכה בצוואר אינו רותת אבל קודם השחיטה באה הרתיתה בכל השחיטות אז אין בידי מקום להקל כמ"ש שלא ידעתי אם מ"ו הגה"ק החזיק בסברתו או שוב הסכים לתשו' מהרי"א והכל יעשה בקיבוץ שו"ב ובני תורה או ישיבת בד"צ כמ"ש בהנ"ל (ועיי' מ"ש בס"ד בספרי ח"א סי' ד'):

**ואגב** באתי במעט צרי בחיבת תה"ק מ"ש במהרמשי"ק בשם הגאון בעל שו"ת אהל אברהם זצ"ל וכן בת' א"א הביא' ג"כ בדע"ת במ"ש הרמ"א בסי' א' דאפי' ברגיל להתעלף אם הוא יודע ה"ש נאמן לומר ברי שלא התעלף מ"ט נאמן הא אין ע"א נאמן נגד חזקת שא"ז, ולענ"ד עפ"י מ"ש בבכור שור בריש מ' חולין שזה ג"כ שייך לרוב מצויין אצל שחיטה מומחים הם דבאירע קלקול בשחיטה מודיע לבעליהם, וא"כ כמ"ש בהג"א על הקושי' בכל שוחט שאינו מראה מקום השחיטה האיך נאמן למ"ד שצריך להיות בידו גם עתה ותי' בשם ר"ב כיון דרוב מצויין אצל שחיטה מומחים הם ליכא חזקה וכוונתו דרובא מתנגד לחזקה ואין כאן חזקת איסור דרובא וחזקה רובא עדיף והרוב הא מסלק החזקה, א"כ לפי"ד הבכור שור הנ"ל הה"ד לענין עילוף בכלל הרוב הוה כמובן, **ידידו דוש"ת.**

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן קלב

**ב"ה יום ה' לסדר הברכה עטר"ת לפ"ק מאד יצ"ו.**

**לכבוד הרה"ג הנ"ל.**

**הנני** ע"ד שאלת המשפט במ"כ איש א' אמיד ת"ח שהי' לו תביעות על אנשי ביהמ"ד שפרע עבורם חובות ע"י הקאסס"א ולפני ר"ה העע"ל התפשרו עמו ונתנו לו ב' מקומות בביהמ"ד לבד מקומו שהי' לו מכבר וישנם מערערין כי לא נקבצו יחדיו בני ביהמ"ד לדבר זה רק הגבאי מקרא להם ע"י שמש ביחידות וכמה אנשים שלא הגיע עליהם קול הקורא ומן הראוי הי' להכריז בש"ק מקודם עד"ז ומכת"ה הצדיק דבריהם לבטל המכירה

כי רוב זה אינו רוב שלא הי' במעמד כולם ורובא מתוך כולו בעינן כמ"ש בבאה"ט סי' רל"א:

**והנה** כבר ביאר לנו תשו' מהרשד"ם סי' קכ"א ותשו' מהרי"ט סי' נ"ח הכל ע"נ ועי' ש"ך יו"ד סי' רכ"ח ס"ק פ"ט בשם התשב"ץ דהמנהגים משתנים מדור לדור ובזה"ז הכל לפי רוב מנהיגי הקהל וכבר האריך בפרטות הדברי' בס' משפט שלו' סי' רל"א באה"ט ודברי ביהכ"נ הלא מבואר במ' מגילה דבעי זט"ה במא"ה ונראין הדברי' דלאו דוקא למען הוציא מקדושה לחולין דגם שאר צרכי' ולמכור אפי' שתעמוד בקדושתו צריכי' להנ"ל וכן הוא מדברי תוס' מ' ב"ב דף כ"ג ד"ה אחולי אחיל והביא' במהרי"ט סי' נ"ח וטעם הדבר משום דאין להם בעלים ידועי' ושלא יזלזלו בהקדשות אבל לענין מכירה לצורך מס לעיר אחרת אי"צ לכך רק הגזברי' עפ"י עדים מעיר אחרת ובס' משפט שלו' הביא בשם הגה"מ דדוקא לדבר גדול כמו להוציא מקדש לחול בעינן זט"ה ומאה"ע אבל מכירה פשוטה שתשאר בקדושתן סגי' בזט"ה ולפימ"ד בירושלמי דלביהכ"נ סגי' בג' כלומר דדוקא מה ששייך לכל בני העיר כגון ביהכ"נ הגדולה וכללי' אבל ביהכ"נ מיוחד לאנשים סגי בג'. וא"כ בנידון זה כמ"כ הכי הוה, אלא שראיתי שבאת מטעם כי הגבאי שלח לכל יחיד ויחיד לבא לעצת הראשים בענין א"כ אנו רואין שצריך קיבוץ כל בני העיר וא"כ הוה חמור אפי' להוציא מקדש לחול דסגי אם נעשה בפרהסיא ופומבי דהוה כמאיה כמ"ש הרמ"א באו"ח סי' קנ"ג וגם כי אנחנו רואים בכל עיר ועיר רק מכריזין כי עומד להשכיר מקומות בביהכ"נ והגבאי לבד משכיר ומכירת מקומות ביהכ"נ כמדומה לי שנוהגין עפ"י אקרו"ט והי' צריכין לדרוש ולחקור האיך המנהג במ"כ או בתקנות הקהל, והאומדנא מפני שהקרא לכל בני ביהמ"ד מי יימר לנו דמבטל המנהג ומ"ש בתשו' מרן חת"ס חח"מ סי' קט"ז אומדנא כזה מפני שהכריזו לקיבוץ כל הקהל ש"מ שלא הוברר ונמנו מ"כ שם הי' דבר חדש לגמרי ע"ד מס חדש שהטילו על כל מו"מ שהי' הערכה חדשה אבל מכירת מקומות בביהכ"נ הלא נהוג הוא בכל בנין ביהכ"נ חדש בקל יש להתודע האיך הי' נוהגין עד עתה בענין מכירה כנ"ל, אלא שי"ל דנ"ז ג"כ דבר חדש ליתן מקומות ביהכ"נ בעד חובות לא נשמע בקהילות והלא דינא דבע"ח במעות כמ"ש בח"מ סי' ק"א ואם רוצה דוקא מטלטלין או קרקע אין בדבריו כלום וגם כי אם הלוה מרוצה או שאין לו מעות המטלטלין צריכין שומא וכש"כ קרקע כמ"ש בסי' ק"ג שם, וא"כ שלכ"ד עשו לשלם מקומות ביהכ"נ בעד חובות והא בסי' קע"ה סעי' נ"ג מבואר דמקומות ביהכ"נ חשובי' כקרקע ועיי' בתשו' מרן חת"ס חאו"ח סי' כ"ט. וקיימ"ל בסי' ק"ג דאם ירד לקרקע הלוה שלא ברשות ב"ד אינו כלום וגם קיימ"ל שם דשומת קרקע

הדרא לעולם, וא"כ אם אנשי ביהמ"ד השיגו ידם לשלם לו חובותיו בלא"ה צריך להחזיר המקומות אם משלמין במעות מזומנים ואם לא הי' דרך גבייי' חובותיו רק מכירה עבור המלוה שיש לו על הקהל הא קיימ"ל בסי' קצ"ט דמלוה אינו חשוב כמעות בעין ול"ק המקומות בכסף כדרך שקרקע נקנית:

**ומעתה** ישנו ג' טעמים דהדרא המכירה א' מפני שהוא דבר שאינו נהוג וגם חדש ליתן מקומות ביהכ"נ עבור תשלומי חוב שהוא של"כ כמ"ש בסי' ק"א והי' צריך לקיבוץ בני ביהמ"ד והוה שפיר אומדנא, ב' שהי' בלא שומת ב"ד, ג' דשומא הדרא לעולם, ואם הי' מכירה פשוטה בעד המלוה הא מלוה לא קני' זה הנלענ"ד אם יסכים אתנו עוד בעל הוראה מובהק, והנני לסיים בכל חתמי ברכות וברכת שמחת יו"ט אוה"נ דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן קלג

**ב"ה יום ד' פ' שמות בניי תרע"א לפ"ק.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון הגדול וכו' בנש"ק כקש"ת מו"ה פנחס סג"ל שליט"א אבדק"ק סערענטש יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני ע"ד אשר קשה לי מאוד להיות מכניס בדברים אשר במקום כבוד הדר"ג לענין דו"ד שבין הרבני כו' והוא בענין אומנות מורה שעות ואין בידי רק לומר מ"ש מרן חת"ס בחחו"מ סי' ע"ט דנקיט לידי' דברי אביאסף שבמרדכי דאם הוה פיסוק חיותא אסור ואם פחתי חיותא מותר וגם נשען ע"ד תשובת הרמ"א סימן י' והנה משם מוכח דלאו דוקא כעובדא דאביאסף שהי' צד המבוי סתום מרוח ג' וחנות החדש נפתח פני חנות הישן דהא הרמ"א כתב תשובה זו ע"ד הדפסת חלקי הרמב"ם שהוציא לאורה הגאון מהרמ"פ שאוסר לקנות מדפוס חדש עפ"י אביאסף הנ"ל ועיי' בפ"ת בח"מ בסי' קנ"ו, והנה אין אתי יודע האיך הענין והמעמד במקום כבודו בזה אי פיסוק או פחתי וכהדריג ברב חכמתו וצדקתו יגמור הדבר בכי טוב, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן קלד

**בעהי"ת אולייי ג' פ' תבא תרע"א לפ"ק מאד יצ"ו.**

**ברכת כוח"ט על ראש כבוד הבחו' החו"ב** בנש"ק כ"ש כ"ה שרגא כהנא נ"י בן הרב הגאבד"ק זשאדאן שליט"א.

**ע"ד** פלפולו בב' הערות אשר העיר בדברי מהרמשי"ק דבב' דרבנן לא חיישינן למראית עין והקשה מע"כ מאו"ח סי' רמ"ז דחיישינן למ"ע בהוצאת גוי מבית ישראל שיאמרו שצוה הישראל להוציאו גם בזה"ז דליכא רה"ר מה"ת, והנה לפי"ד ט"ז סי' רמ"ד סק"ב החילוק מבואר דלדעתו אפי' בדרך של המקומות ליתן בקבלנות מ"מ כיון שנגד זה יש לחשוד שהוא שכיר יום לא מהני צד א' להיתר ודוקא בשדה שיש ב' צדדים להתיר מהני לתלות באריסות וא"כ הסברא נוטה דבדרבנן אפי' בצד א' להתיר לא חיישינן למ"ע משא"כ בסי' רמ"ז בהוצאת גוי מבית ישראל דאין שום צד להתיר בודאי דכל מה שבביתו של אדם הוא שלו ומי ישלוט להוציא דבר חוץ מרשותו ע"כ ודאי יבאו לחשוד אותו ובודאי אין חילוק אפי' בב' דרבנן כנלע"ד:

**וראיתי** מה שהעיר מדברי מל"מ פ"ה מה' מלוה ולוה דתרי איסורי דרבנן הוה כמו דבר שהוא מה"ת, ולענ"ד שם בשני מיני איסורין חלוקי' לא תשיך ולפני עור לת"מ אבל בעניני איסורי שבת מה לי איסור א' ששונה ומשלש כמה פעמים או עשה ב' איסורין של שבת לא מצינו חלוקי' רק במלאכות גמורות דהיינו כ"ט מלאכות דילפינן מל"ת או משאר דרשות אבל לענין איסורין חד שמא, דהא בעובדא דנוב"י במסחר הבאנ"ק שמהדר אהתירא דמקח וממכר דרבנן וכי אין שם שארית איסורין ש"ש כמו טלטול מוקצה במטבעות ושטרות וכיו"ב. וכן בעובדא דמרן חת"ס במסחר המלח וכיו"ב לענינו של דבר זה לענ"ד אין לחלק בין חד איסורא לב' איסורין דבלא"ה חוזר ושונה כהנ"ל ע"כ עלה בזכרוני מדבריו האפולפלי' ואסתגר בזה דו"ש.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

**ברכת כוח"ט לאלתר בספרן של צדיקים למר אביו ידידי הגה"צ אב"ד שליט"א.**

## סימן קלה

**בעהי"ת יום ב' פ' ואתחנן תרפ"ד לפ"ק מאד יצ"ו.**

**לכבוד** ידידי הרב הגדול מעוז ומגדל כו' כש"ת מו"ה עקיבא בלוי נ"י.

**הנה** ע"ד דברי כו"פ רס"י ל"א בשיטת הראב"ן דאם ניקב בשיפוע ואלכסון י"ל דמגין והנה מחלוקת גדולה בזה עיי' בנוב"י מהד"ת סי' י"ח ות' מהרי"א סי' ס' ובדרכ"ת סי' מ"ט ס"ק י' י"א הביא כל השיטות אחרונים בזה, וראיתי בס' דברי יוסף פי' חדש בדברי הראב"ן לפי מה שמצא באו"ה דהך הכתה חולדה על ראשה אינו משום פצע וחבורה בעצם הגלגול אלא שע"י חרדה או כאב נתקלקלו הקרומים ופקעו כי בעוף רכים מאוד א"כ שפיר שייך למיחש בגוונא זו גם בתתאה בלא עילאה:

**ב) וראיתי** פלפולו העצום בדברי הכו"פ סי' צ"ח והנה ידוע כי התוס' מ' מנחות ד' כ"ב הוכיחו דכמה סוגיות וכן דברי רבב"ח ורב לא ס"ל הך דר"ח דצריך המבטל או הבטל להיות כמוהו, וכבר אמרתי לפימ"ש שם בתוס' דבמשקין ליתא האי כללא דנימא כמו בנבילה דאפשר להיות שחיטה דהיינו אם מסרח דהא משקין אם מסרחי' אין שם משקה עליהן כמ"ש במ' פסחים בסוגי' דרח"ס הכהנים כלומר נבילה דאם מסרח ואינה ראוי' לגר התירה התורה אבל שם נבילה עליה דהא לענין טומאה דוקא אם נפסל מאכילת כלב כמ"ש במ' בכורות, אבל במשקין פקע שם משקין ממנה, ולפי"ז מה פריך הגמ' לרב דס"ל חתיכה עצמה נעשה נבילה ואוסרת כולן מפני שהן מינה מכזית בשר שנפל ליורה של חלב דבשר אסור וחלב מותר דנימא דטיפת חלב היוצא מבשר נבילה ויאסר כל החלב, דאם רב סבר כמ"ד דהבטל צריך להיות כמוהו הא בחלב הוה משקה ולא שייך הנ"ל לסברת התוס' אם כן תמיד הוה מין בשאי"מ ועכ"ח דס"ל דל"ל האי כללא:

**וע"ד** הרשב"ם עלה בדעתי דתלי' מהיכן ילפינן איסור אכילה והנאה בבב"ח דודאי אם מג"פ ל"ת או משאר ילפות' י"ל שפיר סברת הר"ן דסבר ר"ת לומר דגם בשאר איסורין אמרינן חענ"נ משום לתא דבב"ח אם כי סברת ר"א קיימת דבב"ח כל או"א היתר ונאסר הוה כאיסור עצמו משא"כ בשאר איסורין אינו רק מפני התערובות וא"א לסלקו מ"מ כיון דזה בתערובות וזה בתערובות שייך גזירה זו אבל לר"א דיליף מלא תאכל כל תועבה כלומר שנעשה תועבה ע"י שעבר על לאו דלא תבשל א"כ מה לתא דתערובות שייך בזה הא הוה כמו מעשה שבת דאסור מדאוריית' וכי סליק אדעת' דנימא בתערובות' אסור' כמ"כ מה שייטי' זב"ז ע"כ ס"ל להרשב"ם כיון דגזרינן בשאר איסורין אטו בב"ח לכולא מילתא גזרינן גם להיות כמב"מ דזה בתערובות וזה בתערובות, אך לפי הס"ד דגדי אסרה תורה ולא חלב עכ"ח ל"ל משום לתא דתערובות דהא העיקר הגורם לתערובות' לא נאסר וודאי ישנו היכר גדול דלא נגזור ע"כ פריך הגמ' שפיר אבל לפי המסקנא דחלב נמי אסור ושפיר אמרינן דדומה זל"ז וגזרינן לגמרי שאר איסורין אטו בב"ח כנלענ"ד. ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן קלו

**ב"ה יום ב' פ' ל"ל תרפ"ח לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד האברך חריף ובקי עצום ירא ושלם בנש"ק כש"ת מו"ה עקיבא קארניטצער נ"י אב"י בק"ק סערעטש יצ"ו (כעת הוא הרב הגאבד"ק טאלטשווא יצ"ו).

**יק"מ** בא לידי לענין אם ראוי לאבל להקיף בס"ת ביום ש"ת, והנה כבר בא שאלה כזו לידי והשבתי בלאו דהא היקף בלולב החיוב מדינא דגמ' ובידו לקיים בפרט באה"ק ד' מינים בזול ועכ"ז אין חיוב לאבל כש"כ היקף ס"ת בש"ת שאינו רק מנהג מדברי הרמ"א ובדבריו בפירוש שהוא משום שמחה וגם אין בידו לקיים דתלה בדעת הגבאי או הצבור ובקהילות גדולות ידוע שמכבדי' רק פ"א בלילה וביום. ושמעתי כי בק"ק פ"ב בלילה מכבדין לבני תורה וביום אקרו"ט ואין בידי להאריך מפני מיחוש בראשי ל"ע ואסיים בכל חתמי **ברכות ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן קלז

**ב"ה אול"י ד' פ' תולדת תרפ"ה לפ"ק מאד יצ"ו**.

**לכבוד** ידידי הרב הגה"ג בנש"ק וכו' כקש"ת מו"ה משה סופר נ"י דומ"ץ דק"ק ערלוי יצ"ו.

**הנני** במודע כי חשתי לדבר מצוה למען העמיד עמוד לתה"ק וברצות ה' דרכי איש חפץ ה' בידו יצליח ומעתה תורה היא וללמוד אני צריך ע"כ באתי מ"ש בשם המחבר האלף לך שלמה דאם אכל מצה בליל א' ש"פ בלא ברכת המוציא דלא יצא משום מהב"ע כמ"ש בר"פ כ"מ הנהנה מעוה"ז בלא ברכה כאלו גוזל וכו' וגם במצוה דרבנן אמרינן האי כללא כמ"ש במס' פסחים בפ"ב אכל טבל אפי' טבל דרבנן, וכת"ה השיב עליו דזה דוקא באכילת רשות אבל במצות חובה דעלי' החיוב לית לן למימר כל הנהנה וכו' וסברא ישרה היא ואפשר להביא ראי' ממ"ש התוס' פסחים ד' קט"ו לענין מחלוקת ר"ה ור"ח דאם אין מצ"כ יצא בראשונה במרור שאכל במקום שאר ירקות בבפה"א אפי' לא בירך בטיבול ראשון נפיק בי' וכיון דכתבו סתמא משמע אפי' לא בירך בפה"א נמי יצא ולדברי האלף לך שלמה הא הוה מהב"ע ול"י וממילא צריך לאכול שנית בברכה ועיי' בסי' קס"ז, ועוד דבמס' ברכות דף נ"א ע"א גבי שכח ולא בירך דאם גמר מסקינן כיון דאידחי אידחי ולא מחייבינן לאכול עוד ועיי' במג"א סי' קס"ז הנ"ל ואמאי לא מחלקינן בין אכילת רשות לאכילת מצוה ועיי' ביו"ד סי' י"ט ועוד הא אית' בשאג"א בכללא דכל היכא דשייך עדל"ת לא אמרינן מהב"ע אדרבה מצוה לעשות כן וא"כ הכא נימא שפיר דמ"ע של מצה דחה איסור של כל הנהנה וכו' ובשכח עכ"פ ליכא מהב"ע, ומהב"ע אמרינן אפי' גבי שוגג כמ"ש הריטב"א וכי בזה נחלוק בין שוגג למזיד א"כ בטל לגמרי סברת מהב"ע כמוהו ועיי' בברכות דף ט"ו ברכה דרבנן ולאו בברכות תלי' מילתא ומשמע דבכל ברכה הכי הוה ועיי' בהגר"א ביו"ד סי' י"ט:

**ב) בענין** מים שלנו עיי' בברכ"י סי' תנ"ה כמה חילוקים בין לקולא ובין לחומרא שהביא מתשו' רשב"ץ דצריך מים שלנו אמי' לשאר ימים דהטעם משום חימוץ, ובענין חטים לענין שימור לשם מצוה רק לליל א' וכן הביא שם דגוי מסלפ"ת מהימן דאינו אלא מדרבנן ובחטים וקמח בטחינו וכן בלישה לכ"ע אינו מהימן. ועיי' בשע"ת דנקט הדמיון כשם שמצה צריך שמירה משעת טחינה או לישה כן מים שלנו לשם מצה דומה לו דשעת קצירה אינו בדומה למים שלנו דמכינים מיום שלפניו, וידוע מ"ש בת' מהרמשי"ק בכמה תשובות בשם שו"מ דשימור לשם מצה לא מהני חזקה ואומדנא או ס"ס כמ"ש הרמב"ן והרשב"א ר"מ חולין לענין שמירת תרומה וקדשים דל"מ רובא דעכ"פ לא הי' שמירה ואפשר דבמים שלנו ג"כ הכי וצל"ע:

**ג) ובענין** מ"ש בשם הגאון מקאוונע זצ"ל בשנים שעשאו מלאכה דפטורים דעכ"פ עוברים על עשה דשבתון ומ"ש בשם הרבני החו"ב מו"ה עוזר הכהן נ"י מלאו דמחמר דס"ל להרשב"א משום דאיכא רק לאו ליכא עשה כש"כ כאן דאפי' לאו ליכא, וכת"ה דעתו להיפוך דעיקר מלאכה בכרת, ולענ"ד צ"ע דהא במס' שבת דף צ"ג יליף מפסוקי' דבעשותה ולענין זה עוקר וזה מניח צריך קרא לחוד ולא בכותב אות אחת וזה אות אחת דהו"א דאהוצאה והכנסה קפיד רחמנא ואפי' בלא הנחה ליחייב אלמא דזה חמור משנים שעשאוה מלאכה וביציאות השבת ס"ל להר"ב וברא"ש להדי' דאינו אלא מדרבנן ועיי' בתפא"י ועוד הרמב"ם בריש ה' שבת הל' א' ב' ג' משמע להדי' דהלאו ועשה מצומדים יחדיו ובהל' ג' כתב בפירוש דכל פטור אבל אסור הוא מדברי סופרים והספר של הגאון אינו בידי לעיין בו אם העיר מכל הנ"ל. ומ"ש בהא דשבת דף ע"ה שוחט משום מאי חייב רב אמר משום צובע עיי' במגן אבות שהגאון זצ"ל העיר בכל זה ושם בשם מהרש"ל והאריך מאוד בדבריו הנשגבים במלאכת שוחט עפ"י שיטת הערוך והר"י הלוי עיי"ש:

**ד) מ"ש** ע"ד מג"א סי' תמ"ו דביעור חמץ לא הוה מצוה דרבים רק שופר דיחיד מוציא רבים ידי חובתן והקשה הדר"ג ממ' מ"ק ד' י"ד ע"ב תמוה בעיני שלא הביא דברי ט"ז סי' תרנ"ה דס"ל דאפי' לולב הוה מצוה דרבים והביא ראי' ממ' מ"ק הנ"ל וצריך לעיין במ' פסחים ד' ע' דס"ל דאפי' מצוה דרבים כמו חגיגה לא דחי שבת דהא בד' ע"ז מצריך קראי לקרבנות ציבור דדחי שבת ולא ס"ד דידחו משום דהוה בציבור ורבים, אלא פשוט דאין זה סתירה ממ"ש במ' מ"ק דשם לענין שבת דהוה איסור סקילה אבל במ"ק אינו רק עשה לחוד, וא"כ שפיר לענין שלא בעידנא לא מהני עשה דרבים בפשוט רק בתק"ש משום דיחיד מוציא רבים יד"ח. דברי הרמב"ן מבוארי' בסוגי' דמי פירות, ידידו דוש"ת. הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן קלח

**ב"ה אוליי ה' ט"ל למב"י תרפ"ז לפ"ק מאד יצ"ו. לשואל אחד.**

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי מלא זיו אור תה"ק כו' והנה פתיחת דבריך בדברי אגדה וגדי' יאי כמ"ש במ' שבת דכך נהגו רבותינו, והנה גם בפנ"י עמד עד"ז ועיי' בהפלא"ה דשכר מצוה ג"כ מצוה כי חפץ הקב"ה לזכות את ישראל, וידעת מ"ש פי' דברי התוס' בטעמי' דאפשר ע"י מועיל תנאי ובל"א לא מהני תנאי כעין סברת התוס' רי"ד דבמצוה שבגופו אי אפשר ע"י שליח דס"ס בגופו חסרה המצוה וכן להיפוך לטובה במצוה שבגוף לא מהני תנאי דס"ס עשה המצוה וכי נאמר מי שמניח תפילין ע"מ שיתנו לו מאה זוז ואם לא נתנו לו וכי לא עשה מצות תפילין דס"ס הי' המצוה של תפילין על ראשו בגופו ואי אפשר לומר להיפוך אם לא יהי' גשמים בעתם לא עשה מצוה ח"ו ע"כ זהו המעשה:

**ב) ראיתי** מה שהעיר בצדק במ"ש בדרכ"ת סי' מ"ה בשם שו"ת בעי חיי מבעל כנה"ג וסי' מזמור לדוד שהקילו בב' שלחופיות בין נפרדות בין דבוקות מה רבותא דהא המחבר פוסק אפי' בניטלה דכשרה והספרדים נמשכו אחר דברי המחבר כידוע, והנה בס' ברכ"י סי' מ"ה הנ"ל הביא כמ"כ לענין יתר אם דהיקל מטעם ס"ס בין נפרדים בין דבוקים וכתב בפרט כי המחבר מכשיר לגמרי והי' ג"כ ספרדי מ"מ אתי' עלי' לצאת גם לדברי הרמ"א, וגם הכא איכא למימר הכי בפרט די"ל דזה הוה כקשי' לי' לבעל דרכ"ת וכי צריכ' למימר דאם ניטל כשרה כש"כ יתר אלא ודאי כתבו הלכה זו לצאת ג"כ לפסק הרמ"א כנלענ"ד:

**ג) וראיתי** מ"ש ע"ד הש"ך סי' מ"ו סק"ג והנה קשה כברזל לפי סברתו בדברי או"ה, ואפשר בדוחק לומר כוונתו דדוקא בטחול צ"ל טעם הנ"ל כיון דנקיבתה עצמה במשהו כשאר נקבים ע"כ ממציא סברא הנ"ל אבל בחלחולת דיש שיעור ממש מנ"ל דמהני סתימה עד"ז יותר שייך דיוקא דכל שיש שיעור וגם כי דברי או"ה כאשר ראיתי בפנים במ"ש כל דמה ריבוי דכל לסברת הש"ך הא ליכא רק טחול, אלא ודאי דקאי אכל נקבים שיש להם שיעור ובזה נתיישבו גם דברי הנוב"י:

**ד) וראיתי** דבריך בענין הדחה וכל דברי' מזוקקים ומבוררים כדרכך בבקיאות וחריפות נפלא ואין בידי רק להעיר מדברי תשו' אמרי אש חיו"ד סי' כ"ט ותשו' מהרי"א חיו"ד סי' ק"ו מיש לענין עגלים הנשלחים אם מהני הדחה בתוך ג' ימים ע"ג שער ועור, אוה"נ דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קלט

להנ"ל.

**אתך** הסליחה כי לא באתי עד הלום להשיב דבר על הערות ממקורם הערה במלא"ש ודבריך נכונים מאוד ברב חילך ע"ד מ"ש בס' א"ח משעה"כ להאריז"ל כי גם מאחורי הרצועות שהוא לצד הבשר צריך להשחירן וכתב שהוא נגד דברי ש"ע ואין א' מפוסקים רו"א להשמיענו דבר זה, וה"ה דברי הרמב"ם פ"ג מה"ת הביאו הב"י סי' ל"ג, גם בעיני יפלא וגם בקיצורי ספרים כמו קה"ס ומאיר ע"ס הביאו דברי הרמב"ם הנ"ל רק שסיימו כמ"כ שאין נוהגין כן, ולענ"ד הוכיח הרמב"ם כן מלשון הגמ' ונוייהן לבר ומפרש כמ"ש רש"י ז"ל בל"א דקאי על השחרות ואם הנוי קאי רק במה שהוא לבר האיך שייך להתחיל בדיבור ונוייהן הא בזה אנו דנין שע"י שהוא לבר הוא נאה ולבר נוי הוה לי' למימר ובל' הגמ' משמע שהשחרות בעצם הוא נוי כמ"ש בסוגי' דריש פסחים הבוקר אור אין תיבת אור שם דבר רק אור בוקר הוה שם דבר דהתחלה עיקר, וכ"כ המדקדקים למשל כשאומר ראובן אכל לחם העיקר לרמז כי ראובן העיקר ובאומר לחם אכל ראובן העיקר לרמז כי לחם אכל, ומ"ש די"ל דלצד בשר אינו נוי משום שיורי קליפות ודלדולי בשר משו"ה אינו חלק דאחורי רצועות הם לצד הבשר משא"כ פני הרצועות ולא ציין שכן הוא במ' ביצה דף ט"ו גבי מנעלים שחורות ועיי' בתוס' מ' ב"ק דף נ"ט דמשם צע"ק מ"ש בשם ר"ת כמובן:

**ב) ומ"ש** לענין כבוש גם בהדס וערבה בשם הרמב"ן, הנה כבר הארכתי בזה בס"ד בלבו"מ מהד"ת סי' ק"פ והבאתי סמך מדברי הרמב"ם פכ"ג מה' שבת דכובש כבשים אסור בשבת משום מבשל ופסקה בש"ע סי' שכ"א מטעם הנ"ל, א"כ עכ"פ מדרבנן הוה כמבושל ודברי מרן חת"ס על מכונו עיי"ש ואצ"ל, ואסיים בכל חתמי ברכות אוה"נ דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קמ

בעהי"ת אול"י ה' ט"ו שבט ר"ה לאילנות עטר"ת לפ"ק מאד יצ"ו.

**שוי"ר** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרבני הגדול חריף ובקי יו"ש מו"ה חיים ראטה נ"י אב"י בק"ק סערענטש יצ"ו.

**ע"ד** מו"ה כו' אשר לו מזוזות מהודרים מאוד ויקרים לקנות כמוהו בזה"ז והוא דר בשכירות ביתו ולעת כזאת קנה הבית ישראל א' אשר עי"כ הוכרח לצאת מן הבית הזה וידוע מ"ש בזה בה' מזוזה סי' רצ"א דאינו רשאי ליטלן וישנו סכנה כמ"ש במ' ב"מ דף ק"א רק שהבא לדור צריך לשלם מחיר המזוזות וזה טוען כי אצלו שווי' מזוזות פשוטים כשרים ואין ברצונו להיות מן המהדרין ועצת כת"ה לתקן בדרך מ"ש בש"ע או"ח סי' י'

בציצית בהטיל למוטלת דפסק הרמ"א דשניהם כשרות בחתך אחת מהם עפ"י מ"ש במ' מנחות דף מ' וידוע שיטת הרמב"ם ורש"י. ודעת כת"ה דמ"מ אינו בבל תוסיף דיתכוין שלא לשם מצוה ובהיפוך כוונה דלפי"ד מחה"ש לכ"ע אינו עובר בב"ת וא"כ במזוזה נמי יש לעשות כן לקבוע מזוזות הפשוטים ושלא לש"מ ואח"כ יסיר מזוזות המהודרים:

**והנה** דעת האיר בסי' ל"ד גבי ב' זוגות תפילין דאפי' מתכוין שלא לצאת עובר בב"ת וראייתו ממ' עירובין ר"פ המוצא תפילין דאיכא אוקימתא בזה במחלוקת ת"ק ור"ג ואי נימא דבהיפוך כוונה לכ"ע ליכא ב"ת א"כ יש מקום להצלת תפילין לכ"ע והא דמועיל בשני זוגות תפילין של רש"י ור"ת דמתכוין שא' מהם כרצועות ה"ט כמ"ש הרא"ש כיון דלהלכה א' מהם פסולים אבל בב' תפילין כשרים ודאי עובר בב"ת, וראיתי בחמד משה סי' הנ"ל שכתב ע"ד ט"ז מ"ש דלעבור בב"ת לא מהני אינו מכוין היינו באינו מתכוין לדבר אחר אבל אם מכוין לדבר אחר ליכא ב"ת וראייתו מדברי תוס' מ' מנחות דף מ' ע"ב ד"ה ממאי היינו בדברי ר"פ דקאמר דממאי דגברא להוסיף קמכוין דילמא לבטולי קמכוין דליכא ב"ת וכתבו התוס' דאפי' למ"ד לעבור לא בעי כוונה שאני כאן דלבטולי קמכוין והיינו דבר אחר, א"כ משמע דדוקא אם יש איזה כוונה לענין אחר או דהוה היפוך בל תוסיף כלומר לא רק היפוך כוונת מצוה אלא היפוך הענין של בל תוסיף אדרבה שלא יהי' רק חדא לא שני ציצית, וא"כ לסברא זו ה"נ צריך להיות כוונתו בנ"ז שיהי' מתכוין לבטל מזוזות הראשונים, ולפי"ז צ"ל דקיום המצוה וביטול קאתי כאחד דאל"כ כלומר דהביטול בא מקדמת דנא א"כ כבר הוה ביטול מצות מזוזה מן הבית דמה לי הסרה או בטולי, ועיין בברכ"י דמסתפק בזה אם השני בא לדור ובידו מזומנים מזוזות שלו ועודנו כמעט הראשון יטלנה תיכף ומיד יקבע מזוזות שלו אם אינו בכלל זה ומסקנתו דלא פלוג רבנן, ועוד דהא פסק הרמ"א בציצית דכל זמן ששניהם קשורים בטליתו ודאי פסולים ורק בהסרת אחד מהם נכשרים פשיטא דיש כאן ביטול מצות מזוזה ברגע ששניהם קבועים ועומדים כמובן:

**ועוד** לענ"ד דלא שייך ביטול רק בציצית שהם מכשירי מצוה ולהלכה נזרקין לאחר מצוותן כמ"ש בסי' כ"א ע"כ שייך שפיר לבטלו לפי שעה אבל דבר שבקדושה כגון סת"מ דתמיד בקדושתן הם עומדים אפי' שלא בשעת מצוותן מה ביטול שייך בהם וכי אפשר לבטל קדושתן ועיי' בסי' מ"ב ברמ"א וט"ז ומג"א שם דאסור לכתוב על הקלף שמעובד לשם סת"מ ועיי' במג"א בהתחיל לכתוב משמע דלא מהני אפי' תנאי, ועיי' בת' כת"ם בענין זה בארוכה אם מהני ביטול כל זמן שלא נגמר עיי"ש, ע"כ לענ"ד בשני מזוזות לא שייך לומר לבטולי קמכוין כנ"ל:

**והנה** ראיתי בס' דעת קדושים בה' מזוזה סי' רצ"א סעי' ב' במ"ש דאפי' לתוך ל' של שוכר יזהר לכתחילה שוב כתב אך להחליף מזוזה כשיוצא אף ששווי' או לתת שאינה חשובה כ"כ במקום חשובה אין חשש לכ"ע וכן בנוטלה לבדקה ומשהה עד שיבא חכם לעיר לשואלו על הספק בשוכר בחו"ל קיל ודאי משא"כ בבעה"ב וכו' עיי"ש ואח"כ כתב בזה"ל הגם שאין להוציא מזוזה מ"מ אין חשש להחליפה ולהניח שם מזוזה שאינה מסופר מובהק כ"כ ובפרט שיכול לומר שמוציאה לבדקה ואח"כ משים מזוזה אחרת שאינה פסולה עכ"ד וא"כ לפי"ד התקנה פשוטה, ולכאורה דברי ברכ"י שהבאתי לעיל דאפי' הנכנס לבית מזומן ועומד לקבוע מזוזתו תיכף מ"מ לא פלוג רבנן הם סותרים בתקנה זו, וצ"ל דלא שייך לא פלוג אלא דומי' מ"ד בגמ' שהיוצא נוטלה וסומך על מי שיכנס יקבע מזוזתו וביי"כ ובי"כ אינו נשמר הה"ד במיד ותיכף לא פלוג וגם אינו בידו שכל היוצא כי הנכנס יעשה מעשהו במהירות תיכף אבל אם היוצא בעצמו מחליף בשלו דהוה בידו ואינו דומה למ"ש בעובדא דגמ' בזה לא שייך לא פלוג כדאמרינן בכ"מ דדוקא בדומי' גזרו כמ"ש במ' שבת דף ס' ע"ב לענין סנדל המסומר ובמי חטאת כידוע עיי"ש, ולפי"ז ישנו עצה כי הבעה"ב יקנה מזוזות שלו להרבני מו"ה כו' ולהיות משלו מחליף וגם יבדוק המזוזות המהודרים שלו כמ"ש בדע"ק הנ"ל וכל זה אם יסכים אתנו הגאב"ד נ"י.

**סימן קמא**

להנ"ל.

**ראיתי** מ"ש מעכ"ת לענין הוצאת מפה של יד על סביב צווארו שהוא למען להסתפג באחרי טבילה במי מקוה ביום ש"ק אשר ידידי הרבני מו"ה יצחק ליב נ"י אמר בשמי להחמיר, ומעכ"ת הביא דברי מחה"ש סי' ש"א ביציאת טלית לנשים באשר כן דרכן של כפריית לצאת במפה גדולה מפני הגשמים, והנני רואה כי מעכ"ת חושב דמפה גדולה שהזכיר במחה"ש כעין האנטויך ואינו כן כי גם בגלילות אשר נולדתי כן יוצאין הכפריית והם ממש כעין טליתות מרובע בלא חתוכי' רק כמו שהוא וכעין סדינים שקורין פלאכטיע זה ודאי מלבוש גמור שמעטפין בו הראש והגוף מכל צד, משא"כ מפה של יד מ"ש האנטו"ך אינו רק כשאר סודר וידוע פלפול רב בזה בט"ז ס"ק כ"ד ובס' ח"א החמיר לכרוך פאטשייל"י מ"ש זאקטיכע"ל סביב צווארו רק כתב שאין למחות דמוטב כו' עיי"ש כלל נ"ו, וכש"כ האנטויך שאין עושין רק דרך ערמה למען הוציא למקוה ולחזור לביתו, והא בסי' ש"ג סעי' ט"ו אסורה ליתן לתוך פיה בשבת גרגיר מלח ופלפל מטעמי' משום דמחזי כמתכוין להוציא כ"כ בתוס' כמ"ש במג"א ס"ק י"א ועיי' מ"ש בס"ק י"ז פורפת על

האגוז ועל האבן דלא מחזי כמכוין להוציא דהכל יודעים שצריכה לכך משא"כ בפלפל וגרגיר מלח בפיה, וכש"כ האנטו"ך שאין דרך כלל לכרוך על הצוואר והכל יודעין שהוא למען להוציא, ועיי' סעי' כ"ג דאם ברצונה להוציא אגוז לבנה דאסורה להערים להיות פורפת והיא אבעי' דלא איפשטא בגמ' ופסקו ברה"ר להחמיר ובכרמלית להקל ואית' בלב"ש דברה"ר שלנו צ"ע, וכבר הבאתי בספרי בס"ד (עיי' לבו"מ ח"א סי' כ"ב וסי' נ"ג) לענין קאפי"ל תחת הכובע דברי ת"ש שאין להתיר ב' מלבושים רק אם רוב העולם דרכם בכך ובזה גם הט"ז בס"ק כ"ד והמחבר בשם תשו' הרשב"א יודו להחמיר ואצ"ל פני כת"ה וד"ל:

**מ"ש** לענין הפסק כעת אין בידי לעיין היטב וכבר כתבו בספק ברכות שוא"ת עדיף, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דו"ש.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד.**

## סימן קמב

**ב"ה יום ה' פ' מו"מ תרפ"ט לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה חיים אורי פרידמאן נ"י דומ"ץ דק"ק ב' קערעסטור יצ"ו.

**ראיתי** פלפולא חריפתא ברב חילו באורייתא והנה מ"ש בסוגי' דמילי ל"מ לשליח ע"ד הגמ' דמה מסתפק שמואל באי כתב ידן הא שמואל פוסק כר"א ומה בטל שייך בזה אם ימסר בע"מ, והנה ראיתי כי כבר עמד בזה בס' טיב גיטין להגאון מהו' צבי חריף ז"ל וראיתי כי התירוץ נכון דתלי' בהקפדת של בעל וק"ו ממ"ש בתוס' דאפי' לר"מ דס"ל דעדי חתימה כרתי ואפי' מצאו באשפה כשר בע"ח מ"מ בצוה הבעל מודה ועיי' בפנ"י שהאריך בפירוש הסוגי':

**וראיתי** מ"ש ע"ד הרא"ש ממ"ש בתשובה כלל פ"ה למ"ש במ' גיטין ד' ע"א, והנה ידוע כי כ"פ סתרי מדברי התשובה למ"ש בפסקיו עיי' בכללי בעל כנה"ג אות ס"ט דאזלינן בדברי מ"ש בפסקיו דהוא אחרון, ובלא"ה כיון שמסיק דבגט צריך לשמוע קולו ודעת הרבה פוסקים משום לתא דלשמה והא בתשובה לא איירי מגיטין א"כ אין נפ"מ באיזה אופן נעשה חרש כיון שאינו יכול לדבר חסר קולו ומשום דצריך לשעה אתינן עלה, וידוע מ"ש בתשובות אחרונים לענין ציווי הבעל ע"י בי דואר בכתיבה ועיי' בספרי הקטן תשובה בענין זה ומפני ח"כ א"א להאריך, ואסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קמג

**ב"ה יום ה' י"ג תשרי תרפ"ט לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון בנש"ק וכו' כש"ת מו"ה יוסף הכהן נ"י רב ומ"מ בחברה מחזיקי תורה בק"ק גרוו"ד יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני ע"ד ידידי גיסו הרב הגה"צ מו"ה חיים צבי נ"י אשר ביקש ממני ע"ד הקפות ביו"ט הבעל"ט שכתב הרמ"א בסי' תר"ס דמי שהוא אבל בחג לא יקיף וכן כל י"ב חדש ובאשל אברהם בשם ת' ב"י פי' על מ"ש בחג דאינו מחיוב להקיף ואפשר גם בי"ב חדש הכי ס"ל דאינו מחיוב אבל רשאי להקיף, וידוע מ"ש בדגו"מ דהוה חידוש דין, ובא"ר כתב דיתן הלולב לאחר דדילמא כדעת הפוסקים דמקיף ובשכה"ג כתב דמי שיש לו לולב ואינו מקיף עושה רעה, ועיינתי בשכה"ג שסיים במקומינו כא נתפשט מנהג זה, ואפשר דבק"ק גרוויד ג"כ לא נתפשט מנהג הנ"ל, ואסיים בכל חתמי ברכות וברכת שמחת יו"ט כאנ"ה ונפש ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קמד

**בעהי"ת אול"י ב' פ' חיי תער"ג לפ"ק.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב החריף ובקי טובא ירא ושלם כש"ת מו"ה אליעזר גרינפעלד נ"י אבן יקרה בק"ק קאלוב יצ"ו.

**ע"ד** אשר הקש' במ' נזיר דף ל"ח דפריך בגמ' במ"ד ר"א עשר רביעיות הן והא איכא מקוה כלומר דלמחטין וצנורות סגי' ברביעית ותי' בגמ' לבר מההיא דבטלו רבנן, וק"ל מהא דמביא בל"ח בה' מקואות ס"ק י"א בשם רי"ו דמעיין צריך עכ"פ רביעית אפי' אם לא בטלוה א"כ מה תי' בתוס' דאם אפי' במעיין לא בטלוה מ"מ הא סגי' בכ"ש כלומר ולא שייך למחשבינהו ולרי"ו מה איכא למימר, והנה דבריו ה"ה דברי המרדכי בשם הר"מ דתלי' זה בזה דאם צריך רביעית עכ"פ במעיין עכ"ח צ"ל דגם במעיין בטלוה דאל"כ למה לא מחשיב רביעית דמעיין ואם סגי בכ"ש י"ל דלא בטלוה עיי"ש במ' שבועות במרדכי דה' מ'. ומעתה הא י"ל דגם רי"ו ס"ל כנ"ל דלא בטלוה כדס"ל למהר"מ לפי הנ"ל והא דברי רי"ו שהביא הל"ח קאי אמתניתן אמעיין שמימי' מועטים ורבה עליהן וכו' דישנו מ' סאה הכל ביחד כמובן ואין ספר רי"ו תחת ידי לעיין מה ס"ל לענין מעיין:

**שוב** הקשה לשיטת הראב"ד הביאו הב"י ריש ה' מ' דאם קדח למקוה שלם בצדו כמו עוקה בעי כשפה"נ וכן צריך שיהי' רביעית להיות שם מקוה א"כ קשה ליחשב רביעית הנ"ל, והנה הראב"ד בפי' אמר אם בטלוה ל"ב מכל וכל והביא הך דמ' נזיר א"כ עכ"ח

ס"ל כיון דצריך עכ"פ לצירוף מקוה שלם לא שייך למיחשבה ולומר רביעית מקוה, לבד מזה הלא דברי הראב"ד היה דברי התוספתא אשר שם מחשב מ"ש בש"ע סי' ר"א סעי' נ"ז ומדמה לי' לעוקה דתנן בריש פ"ו דמ' מקואות והא שם פליג ר"י ומחלק בין מעמדת עצמה לאינה מעמדת עצמה כמו דקיימ"ל בסעיף נ"ט כוותי' ובהני הלכות דסעי' נ"ז לא קיימ"ל כוותי' רק כת"ק וא"כ י"ל דבפלוגתא לא קמיירי. ומ"ש מעכ"ת ע"ד רש"י ז"ל במ"ש ברביעית מים שאובים דה"ה דברי ריא והא י"ל בפלוגתא לא קמיירי וגם אני עמדתי ע"ד רש"י ז"ל בזה אלא שנראה דס"ל פי' א' דכבר בטלוה ונראה מדברי' דבזה גם ר"א מודה:

**וראיתי** מ"ש כת"ה ע"ד ד"מ ריש סי' ר"א על מה שכתב בב"י בדברי מהרי"ק דס"ל ברבו הנוטפין על הזוחלין אפי' במקום שהי' מהלך מתחילתן אינו כשר לטבול דמדברי הרמב"ן והר"ן נדחין דבריו ובד"מ הליץ בעדו דס"ל כהרמב"ם, וק"ל דעכ"ח דגם כהרמב"ם לא ס"ל דהא עכ"פ אם רוב בגומת המעיין מכשיר הרמב"ם והמהרי"ק שהוכיח שיטתו דאל"כ למה הי' אבוה דשמואל עביד מקואות לבנתי' ביומי דניסן וכו' לטבלו במקום שהי' מהלך מתחילתן ולא ס"ל כב"י משום דטריח' לי' להעבירם לשם בספינה, א"כ הוכחה זו דלא ס"ל להמהרי"ק, א"כ ס"ס ג"כ קשי' דאם בגומת המעיין כשר לטבול למה עביד מקואות, ולענ"ד סברת שיטת הרמב"ם לא שייכי' אלא במעיין קטן מהכיל שהוא לפנינו אבל בנהרות ופרת בפרט מה גומת המעיין שייך בזה וכי עד מקורן יעבירן שהוא כמה מאות פרסה והלא כמה ימים הצורך לנסוע לשם וכי יעברו זמן טבילתן לכמה ימים א"כ דברי הרמב"ם ועובדא דאבוה דשמואל לא שייכי' אהדדי רק שדין א' להם לענין מקום שהי' מהלך מתחילתן אבל לא שייך בזה גומת המעיין ועיין בפי' הרמב"ן פ' בראשית בארבע נהרות ועי' בס' לחם ושמלה או' ט' במ"ש קושי' הש"ך על ד"מ ומסקנתו דרק בזה תלה שיטת מהרי"ק בדברי הרמב"ם לענין דאם רבו הנוטפין על הזוחלין דאינו כשר לטבול אפי' במקום שהי' מהלך מתחילתן דכל ההוכחה זו בהראב"ד ממתניתין דמעיין שמימי' מועטין והא מתרץ לה דאיירי דרבו עלי' שאובים בגומת המעיין וא"כ אין כאן הוכחה והיינו כדברינו דרק בזה קאי שיטת הרמב"ם כנ"ל:

**ב) מ"ש** מעכ"ת במ"ד במ' מכות דף ז' אלו היינו בסנהדרין וכו' רשב"ג אומר אף הן מרבין שופכי דמים בישראל ולחד פי' בתוס' שהי' מרבין בבדיקות עד שיכחישו זא"ז, וק"ל במ"ד במ' סנהדרין דף פ"א דבכגון זה מכניסין אותו לכיפה א"כ עכ"פ לאו מרבין שד"מ הוה, והנה בפשיטות י"ל דידוע כי הרוצחים אינן מפחדין רק ממיתת ב"ד בסייף וכיו"ב אבל מבית האסורים כמה הוא קשה להם אין פחד בלבם כ"כ דהוה להו כמיתה

טבעית ובאים על הספק, וניהו דפי' הרמב"ם בפ"ד מה' רוצח דמשום שלא ירבו שד"מ בישראל היינו עכ"פ ממעטין רשעה זו מישראל שכבר נטה ללכת בדרך אולתו אבל אין די להפחיד אחרים ועד"ז אמר רשב"ג אף הן וכו' ועיין בחידושי הרמ"ה עמ"ס סנהדרין ד' פ"א הנ"ל שהקשה מר"ח אדידי' ממ"ד לעיל ד' מ"א אחד אומר כליו שחורים ואחד אומר כליו לבנים הרי זה נכון דאין הכחשה רק מה ששייך לגוף המעשה ומסיק שם בגמ' דל"ל דב"ז שהי' בודק בעוקצי תאינה, א"כ י"ל דס"ל לרשב"ג ג"כ הכי והא בגמ' לא קאמר רק כגון בבדיקות דב"ז כונסין אבל בבדיקות ששייכי' לגוף המעשה י"ל דאין כונסין לכיפה כמו בחקירות אם מכחישין זא"ז והתוס' ג"כ נראין דקאי שם אדברי ר"ת דאיירי בבדיקות דשייכי' בגוף המעשה כנלענ"ד, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קמה

**בעהי"ת**.

**הנני** ע"ד תקנות החברה כאשר נדברנו יחדיו ע"ד תקנה אות א' (שלא לילך על שמחה אצל מי שנותן את בנו או בתו לבית לימודי זרים) ונתברר עפ"י רוב דעות מ"ש בכלל חוק המלכות אבל יותר מזה כלומר ארבע לא ידעתי רק אם יעשו כמ"ש רק שלא בפומבי:

**ואח"כ** בידם להוציא מן הכלל מה שהוא סעודת מצוה כמו שמונה והולך בת' חוות יאיר סי' ע' הביאו בפ"ת ליו"ד סי' רייז ס"ק ט"ז והיה סעודת ברית מילה, וסעודת נישואין אפי' בת ת"ח לע"ה בזה"ז אך ורק שלא יהי' שם קלות ראש דאל"כ צריך למנוע ואם מנה שלא הי' בדעתו שיהי' כן צריך לעמוד ולחזור ממסובה הנ"ל, לילה שלפני המילה לא הוה סעודת מצוה שאינו רק מנהג אבל מ"ש בליל ש"ק שקורין ליל זכור פסק בתה"ד דהוה סעודת מצוה, סעודת שידוכין שקורין תנאים או קנס מאהיל לא הוה סעודת מצוה, וסעודת הסיום ודאי הוה סעודת מצוה, וכן סעודה שעושה בעל הנס, או סעודה מ"ש בנותן ס"ת וכלי קודש לבית הכנסת, וכן סעודה שעושין לדורש וכל העם מקשיבים, אבל בכניסת ת"ח ומדברים ד"ת משום זה לא מקרי סעודת מצוה, וסעודת פדיון הבן דנראה דלא חשיב לי' לסעודת מצוה אבל במג"א סי' תקס"ח סק"ט וסק"י חשיב לי' ס"מ ודוקא בזמנה וזה החילוק בין סעודת פדה"ב לסעודת ברית מילה:

**וע"ד** אות ב' ואות ג' (שבכלל הנ"ל מי שבתו או כלתו הולכות בגילוי שער או שמרקדין בתערובות אנשים) אין להקל כלל ואדרבה ראוי להוסיף גדר אך ורק במי שיודעין בבירור שהוא מוחה בבתו וכלתו בכל מה שבידו ומרחק אותן בזה י"ל קים לי' בגווי' כנ"ל:

**ורב** גדול בגלילתינו נ"י דעתו להוסיף במי שעובד ע"י פועלים בשדהו וכרמו ביום ש"ק ורק מי שהציע שאלתו פני גדול ההוראה שהורה לו כהלכה והסכים האב"ד מרא דאתרי' אינו בכלל זה, וישנו בכלל הנ"ל מי שמגלח זקנו ע"י תער ולהתנהג כנגדו כל הנ"ל:

**הנה** נחוץ הדבר מאוד כי בעלי נכסין מי שבידו לקבוע איזה סך תשלומין מדי שבוע בשבוע כשאר חברות ולהחזיק ידי המתפרנסין בדחק למען יוכלו לעמוד על משמרתן ולעמוד על עמדן בחברה זו ובכן נזכה להחזיק שומרי תוה"ק וכמ"ש השלה"ק בעמוד התשובה כי קרוב לזמן גאולה שלמה יתאחדו בעלי ברית להתיסד מנהגי פרישות למען שמירת תה"ק ולהתרחק משימצא ובר חימצא ולקבלת חמורות יעמדו על משמרתם כל הימים עד ביאת משיח צדקינו בב"א:

**כל** הנ"ל אפשר בלא נדרי קבלה אך כל שמבני ביהמ"ד יתנהג כן ומי שאינו נוהג כנ"ל אינו מהם ואין לו משפט בחירה כלומר להיות נבחר לראשים וגבאים וגם שלא יהי' בין הבוחרים וכן לענין העליות אך ורק ברצון הגבאי העומד אצל הסית ומשפטו בלא קביעות כמובן, ויה"ר כי נשמור חקי ומצוות תוה"ק כל הימים ונזכה לקול מבשר ממרומים בקרב הימים ולביג"צ בב"א.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן קמו

**בעהי"ת אול"י ד' ר"ה לאילנות עזר"ת לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שלו'** וישע רב על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגדול חו"ב עצום וכו' כש"ת מהו' עקיבא בלוי נ"י אב"י בק"ק קראסנא יצ"ו.

**ראיתי** מ"ש בענין מחלוקת אשלי רברבי בב"י באהע"ז סי' י"ז שדעתו כי הרי"ף והרא"ש והרמב"ם דעתם ושיטתם דחיישינן לשאלה ובמ"ש הטור אין מעידין אלא על פרצוף פנים וכו' אעפ"י שיש סימנים בכליו ובגופו אם אינן מובהקים דזה התנאי קאי רק אגופו אבל בכליו אפי' סימן מובהק לא מהני דחיישינן לשאלה כמו שיתבאר ובהגר"א ציין דברי התוס' סוף מס' יבמות במ"ש דלמסקנא דסימנים דרבנן לא חיישינן לשאלה וכן באי בעית אימא כליו דחיורי וסומקי וא"כ הרי"ף דנקט לישנא דרבא לכ"ע סימנים דרבנן א"כ שוב איצ"ל בסימני כלים משום דחיישינן לשאלה וע"ד הב"ח שהחזיק דברי ב"י כתב שאין להם שחר וכוונתו במ"ש הב"ח דמשו"ה שינה הטור מלשון המשנה לומר אעפ"י שיש סימנים בכליו ובגופו אם אינם מובהקים ובמתניתן סדר "בגופו ובכליו" הוא משום דתיבות אינן מובהקים על גופו קאי דסמוך לי' אבל בכלים אפי' סימנין מובהקים לא מהני אם כן אמאי כתב שאי"ל שחר ה"ה דברי ב"י דרק אגופו קאי אלא שהוסיף

להוכיח מדיוק הנ"ל ודאי זה צריכא פירושא ועיונ' מה אין כו שחר, ואפשר דלשיטתי' דדחיק לי' לישנא דסימנים דאורייתא ובגופו ארוך וגוץ וכלים חיישינן לשאלה א"כ צריך לאוקמי בתרי טעמי' אלא דעכ"פ בלישנא דא י"ל ממילא נדע דלא הוה משכחת לי' בכלים איזה סימנים הגרועים כמו בגופו דארוך וגוץ עד סוף הסוגי' בחיורי וסומקי אבל ללישנא סימנים דרבנן א"כ מתניתין כפשט' דאיירי בסימנים אמצעים כמו באבידה אלא דבאיסורא לא סמכינן עלייהו א"כ צריך לדחיקי לומר דבכלים יש עוד טעם משום חשש שאלה ואפי' בסימנים מובהקים לא מהני והא במתניתין לא נקט חדא סימנא דתרווייה בהדי הדדי איירי בחדא מחתא ומשום סימנים דרבנן מאוד קשה ודחיק לאוקמי בתרי טעמי' וכיון דמתניתין לא דייק' בזה ואדרבה יש מקום לומר להיפוך כמ"ש מהו שנאמר שהטור שינה נלשון המשנה בזה שלא לטעות ע"י דיוק' דסמיך סימן שאינו מובהק לגופו בזה לא שייך לומר שינה אם הניח לשון המשנה דנקט כמו מתניתין חד סימנא בין אכליו בין אגופו בזה הי' לו לשנות ולומר בהדי' בכליו אפי' סימן מובהק ולא בגופו כנלענ"ד:

**ועיין** בב"מ דף מ"א דלר"י יותר מסתבר לאוקמי מתניתין בתרי תנאי מלאוקמי בתרי טעמי אפי' בתרי בבות מרישא וסיפא ובמס' שבת דף פיו כיו"ב עיי"ש בפירש"י ז"ל, ולפי"ז הי' מקים לומר פרפרת וליישב הסוגי' ד דיבמות עם מ"ש בב"מ שהעיר בתשובת הב"ח סי' פיו שהביא כת"ה ג"כ דביבמות משמע דלמסקנא דסימנים דרבנן ולא חיישינן לשאלה או בחיורי וסומקי ובב"מ פריך הגמ' ממצאו קשור בכיס ובארנקי דניחוש לשאלה די"ל דסוגי' דיבמות אזלא לר"י בב"מ דלא מוקמי' בתרי טעמי' אפי' אי מוקמי' כתרי תנאי כש"כ בסוגי' דלא מצריכין לאוקמי כתנאי ובב"מ מסיק גם לאידך מ"ד דמוקמי בתרי טעמי' ולכאורה הא קיימ"ל כר"י וגם קיימ"ל כרבא ושם ביבמות עיקר' דשו"ט אליבא דרבא במ"ש במחלוקת דחכמים ור"א בי"ד, והי' מזה קצת ראי' לדעת המקילין דלא חיישינן לשאלה וגם דמס' יבמות הוה דוכתא דהלכות איסורי דאשת איש וידוע מ"ש בעלי הכללים בס' תחילת חכמה שנדפס אצל ס' הכריתות ממ"ש במס' סנהדרין דף ל"ד דר"י ס"ל דסתם מתניתין בדוכתא עדיף דמשו"ה ס"ל דסימא כשר לדון דד"מ גומרין בלילה א"כ סתמא דמ' נדה פ' בא סימן יש שכשר להעיד וכו' סותר' סתמא הנ"ל, וכן במ' ביצה פ' המביא לענין מ"ש במתני' אין סומכין את הקדרה בבקעת וכן הדלת כתב שם הר"ן שסותר הסוגי' דמ' שבת פ' כל הכלים וסיים דסוגי' דמס' ביצה עדיף דאתמר בדוכתי, ואפשר דגם כאן משו"ה ס"ל דלא חיישינן לשאלה דהסוגי' ביבמות דאתמר בדוכתי עדיף:

**ואפשר** הי' לומר בפי' המתניתין לפמ"ש בתשו' ח"צ סי' קל"ד דאם יש סימן בגופו ומכירים הבגדים לא חיישינן לשאלה לומר דהשאיל כליו למי שיש בו סימן כמוהו דהוה כמו נפולי דיחיד דל"ח, וע"כ י"ל דאם הבגדים ג"כ אין בהם רק סימנים אמצעים מגרע גרע דעדיז גופא שוב י"ל להסתפק אי סימנים דרבנן וזה קמשמ"ל במתניתן אעפ"י שיש סימנין בגופו ובכליו כלומר דבין בגופו ובין בכליו יחדיו ישנו סימן דזה לא הוה נפולי דיחיד אבל בסימנים מובהקים בכליו וכש"כ בטב"ע מהני, וכעת אין לפני פנאי לעיין בתשובות אחרונים המדברים בזה, והנה מ"ש מהרי"ף והרמב"ם שלא הביאו הלכה דמס' גיטין קשור בכיס וארנקי דמסקינן ביבמות ובב"מ דהוה כלים דלא מושלי אינשי א"כ ש"מ דל"ח לשאלה כלל י"ל דמספקא להו בפלוגתא דרבה ור"ז וכן ר"י ור"א דלרבה הא דוקא בשיירות מצויית והוחזקו חיישינן בנפילת הגט וזה ודאי חששא דאורייתא וי"ל דחיישינן נמי לשאלה אבל לר"ז וכש"כ לר"י ור"א דכל ששהה זמן מרובה חיישינן ואפי' בלא הוחזקה ס"ל לתוס' במ' ב"מ סוף פ"ק דאינו רק חששא דרבנן י"ל דל"ח לשאלה ועיי' בתשו' ח"צ שם ובתשו' פרשת מרדכי סי' כ"ד וסי' כ"ח וא"כ י"ל דקושי' הגמ' רק לרבה ובגמ' אינו מבואר מזה וידוע כי בזה דרך הפוסקים ראשונים להשמיט הלכה מסופקת שאינה מבואר בגמ' ותו אין אתי בעתים הללו לבי בל עמי וד' ירחם על שארית הפלטה במהרה כאכ"ה ונפש ידידו המצפה לתשועות ישראל בקרב הימים.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

**מ"ש** בשם צורבא מרבנן במ"ש רש"י ז"ל בגיטין דבאיסורא לא שייך תקנתא וק"ל דנימא אפקעינהו רבנן לקידושין מיני'. ה"ח א' אמר לי כי כן הקשה פני הגאון העצום בעל שו"ת קול ארי' כשלמד בישיבתו והשיב לו דלאו בכל מקום אמרו אפקעינהו, ולענ"ד לפימ"ש בתוס' בב"מ הנ"ל דמשום לעז חיישינן לתרי יוסף בן שמעון אפי' בלא הוחזקה ומה יועיל אפקעינהו דמ"מ איכא לעז דע"כ גם בדרבנן לא מהני בזה סימן אמצעי כמ"ש בת' פר"מ הנ"ל וק"ל.

## סימן קמז

**בעהי"ת** אול"י ב' פ' תבא עטר"ת לפ"ק מאד יצ"ו

**כתקוע** שופר לחיים טובים ומתוקים יכתב ויחתם לאלתר בספש"צ ידידי כבוד הרבני החריף ובקי וכו' כש"ת מו"ה יצחק ליב גראסמאן נ"י אבן יקרה בק"ק סערעננוש יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ונהנתי מזיו אורה זו תורה אשר יקר בזה"ז וראיתי מ"ש ע"ד התוס' בחולין דף ק"מ מ"ש בצ"ע בבהמה של עיר הנדחת אם הקדישה לקרבן והקריבה אם כשר הקרבן כיון שעומד לשריפה ופי' מהרש"א דחקירת התוס' משום

דעומד לשריפה נאמר כתותי מכתת שיעורא וע"ז העיר כת"ה דכמ"ש לא שייך רק בדבר שצריך שיעור כמפורש בשופר לולב ואתרוג אבל בהמה לקרבן האיך נמצא בי' איזה שיעור, והנה לולא דברי מהרש"א הי' מקום לומר לדברי הר"ן פ"ב דמ' גיטין בכתבו גט על איסורי הנאה ולא אמרינן בי' דיפסל משום כתותי מכתת שיעורא דלא נאמר בי' שום שיעור ומ"מ באיסורי הנאה שצותה תורה לבער מן העולם דהיינו מה שנאמרו במס' תמורה דף ל"ג ע"ב שהם מן הנשרפין גם בגט שלא נאמר בי' שיעורא מ"מ פסול דכמאן דליתנהו הוה למ"ד כל העומד לשרוף כשרוף דמי, א"כ בעה"נ דכתיב בקרא כל שללה וגו' ובעי שריפה וביעור מן העולם גם בבהמה לקרבן אם כי דלא בעי שיעורא לא יהי' כשר דכמאן דליתנהו דמי כמובן:

**אלא** שלא אדע מהיכן פשיטא לי' למעכ"ת דלא בעי שיעורא בקרבן דהא עכ"פ צריך הקטר אימורים ושיעורי' בכזית דוקא כמ"ש ר"י בפסחים דף ע"ט דכל שנשתייר כזית חלב וכזית בשר זורק את הדם ועיי' במ' זבחים דף כ"ח ודף ל' דבעי רבא חישב לאכול יותר מכדי אכילת פרס אי מדמה לי' לאכילת מזבח עיי"ש ובמ' מנחות דף כ"ו ע"א וע"ב דיש מחלוק' ריב"ל ור"י אי יש הקטרה פחות מכזית וקיי"ל כריב"ל דאין הקטרה פחות מכזית ועיי' בדף ניח מחלוקת אביי ורבא ובתוס' שם, ובמ' מעילה ד' ט"ו פירש רש"י ז"ל דיליף אכילת מזבח מאכילת אדם מקרא דואם האכל יאכל דילפינן מיני' שתי אכילות אכילת אדם ואכילת מזבח ולא כבד לענין מחשבת פיגול דכן הוא לענין הכשר זריקת דם, א"כ משמע להדי' דלא חשוב קרבן אם אין כאן כזית לאכול וכזית להקטיר ובעולה שניהם מצטרפין כמ"ש במנחות ומ' מעילה שם, ואם כן דברי התוס' על נכון גם לפי פי' המהרש"א כנ"ל:

**ב) וע"ד** דקדוק הלשון במ' ביצה פ"ה במתניתן דלף בלשון בני אדם דלף בפת"ח תחת הלמ"ד וקרא בפי משכיל דלף בסגו"ל אמת הדבר כי במשלי סי' ז' כתוב בסגו"ל תחת הד' ול' ורק בדבוק ונסמך נקרא בפת"ח כמו סגן הכהנים בפת"ח שדבוק לתיבת כהנים ובנפרד נקרא בסגו"ל, אלא שראיתי בס' עץ אבות להגמהר"י עמדין ז"ל שכתב בפ"ג גבי ר"ח סגן הכהנים שנקוד סגן הכהנים בסגו"ל גם בנסמך דשני סגו"ל אינו משתנה והא ארץ ישראל ארץ מצרים ג"כ כך נקרא בין בנפרד בין בנסמך, ותיבת גחלת לענ"ד אין התי"ו מן השורש דאם כן לא הי' נחסר בלשון רבים גחלים כמו במשלי סי' ו' והא דלת אינו חסר תי"ו כמו דלתים וכן דלתות בלשון מקרא ד"ה ב'. והנה ידוע דבמ' חולין ד' קל"ז אמרינן לשון תורה לחוד לשון חכמים לחוד וכן כיו"ב:

**וראיתי** מ"ש כת"ה בדברי מטה אפרים דברים כנים ודברי השלה"ק וכן דברי חי"א ידועים ועיי' בסידור יעבי"ץ, ידידו דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד**.

## סימן קמח

**בעהי"ת יום א' כ"ו למב"י פ' אמור תער"ב לפ"ק.**
**ינחמך** ד' בכפלים ולראות בנחמות ציון וירושלים ה"ה תלמידי חביב ותיק מלא עתיק חריף ובקי ירא ושלם מו"ה יהושע ווייס נ"י.
**שמעתי** קול ענות בכייתך וצער לי בצערך משותף והנה מנעי קולך מבכי ורחמי ד' מרובים ותשמור מ"ש בש"ע בענין זה כידוע לך וד"ל. וע"ד תפלה לפני התיבה בר"ח שמעתי כי כן פסק הגר"א והובא בח"א וכן נהגו בבית המדרש של מרן בעל חת"ס זי"ע מפני תפלת יעלה ויבא, ולפי"ז בתפלת מעריב אפשר שאינו בכלל מנהג זה:
**ב) וע"ד** הדגים "סארדיניען" ידעתי בעת הייתי אצל מו"ח הצדיק ז"ל הי' אוכלין אותו מבלי שום חששא גם שמעתי כי אפי' בבית צדיקים גאוני ארץ ז"ל לא חששו כלל משום דבר, רק אח"כ נשמע קול במ"ע כי מערבין בו שומן מדברים טמאים כמ"ש ע"ד שמן זית ממדינת איטאליען וכיו"ב כידוע, ולפני איזה שנים העמידו גדולי צדיקים משגיח בפאבריק א' אך לא עלתה בידם מפני ששכרם יצא בהפסדם ע"כ נוהגין בו איסור כל יר"ש וכן ראוי להיות בכל דבר שצריך השגחה כי מי יודע מתחבולות הפאבריקאנטען, ופ"א קניתי צלוחית שמן מחותם בחזקת טוב ויפה בדמים יקרים לנר חנוכה וכאשר באתי להדליק הי' מסכסך ולא תי' אפשר להדליק בו כלל ונתברר שהי' מזיוף באיזה שומן עי"כ תקח ראי' לנידון זה:
**ג) וראיתי** קושי' מ"ש בסוגי' דמתוך עיי' בפ"ח באו"ח סי' תצ"ה ותמצא שהעיר מזה ועיי' בפרמ"ג בפתיחה להל' יו"ט עיי"ש, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, אוה"נ דו"ש.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ח"**פ מאד**.

## סימן קמט

**לכבוד** ידידי הרבני האברך חריף ובקי יראת ה' אוצרו בנש"ק כש"ת מו"ה יעקב הילל הלוי לעווינגער נ"י (כעת הוא הרב הגאבד"ק פילדעש יצ"ו).
**הנני** ע"ד המקוה כפי אשר הראה לי האברך נ"י וכן אמר פא"פ באר היטב אשר בתחתיות הארץ ישנו באר מים חיים וע"ג המקוה שנמשכה ע"י סילון מבאר ארטהעזי"ש ויען כי ישנו חשש שאובין ע"י מה ששואבין ושותין ממנו כל בני העיר ע"כ יהי' נטהרין ע"י חיבור לבאר ההוא אך כי באר ההוא עליו כיסוי של צעמענ"ט והנקב אשר יהי' מושק

על ידו הוא סתום ע"י מגופה של עץ וכמה זמנים אשר נראה וניכר כי נחסרו המים מזמן לזמן וישנו ב' חששות חדא דילמא הבאר שבתחתית הארץ נתרחק כבר מהשקתו ואינו נוגע כלל למקוה דאל"כ למה ועל מה יחסרו מימי המקוה ויורדי' מטה מטה, וחשש ב' כיון שניכר ונראה החסרון עכ"ח יורדי' למטה וה"ה זוחלין:

**לענ"ד** ישנו מקום וישנו ממש בחששות הנ"ל ומה שאמרו דאוקמי אחזקה כמו מקוה שנמדד ולא נמצא חסר אוקמינן אחזקת שלמה הלא ידועים דברי הר"ן במקוה שדרכה להיות חסר והולך לא מוקמינן אחזקה וכן פסקינן בסי' ר"א סעי' ס"ה דצריכה לטבול פעם אחרת אם לא נודע שבשעה שטבלה הי' בודאי מ' סאה, ומה לי פסול חסר ממ' סאה ומה לי חסר שע"י חסרון הנ"ל נראה לחששא שנפסק השקתו, ושם בסעי' הנ"ל דאפי' אינו הוחזק להיות מימיו מתמעטים כ"כ עד שנחסר ממ' סאה מ"מ צריכה לכתחילה בדיקה דאין סומכין על החזקה במקום שיש להתברר, ושמעתי בקהילה גדולה סמוך לכאן שהי' להם מקוה כזו והי' ג"כ חששא כנ"ל ופתחו הרצפה לבדוק הבאר שבתחתית המקוה וכן נמצא כי מי הבאר ההוא כבר נתרחק ואינו נוגע כלל להמקוה ותקנו מקוה אחרת, וחשש ב' משום זוחלין ודאי יש מקום וממש בחששא זו ומה שאמרו שזה זחילה שאינה ניכרת ומביאים ראי' ממ"ש במ' חגיגה דף כ"ב דארעא חלחולי מחלחל ושכן הוא בכל מי בורות ודאי דברי ראי' זו אינו כלום לפימ"ש הר"י הביאו הרא"ש דזה מיירי במעיין דחלחולי מחלחל לא שייך רק במעיין ומשם הביא ראייתו דהא דמעיין מטהר בכ"ש היינו בכלים אבל לאדם גם במעיין צריך מ' סאה דהא קאמר שם דארעא חלחולי מחלחל וצריכ' מ' סאה במקום אחד וכתב הרא"ש שראיית הר"י אין עלי' תשובה וכן קיימ"ל בסי' ר"א סעי' א' דגם במעיין צריך מ' סאה לאדם, וא"כ ס"ל דזה מיירי במעיין והא מעיין שפיר מטהר בזוחלין וליכא ראי' כלל למקוה ופשיטא דמקוה זו שנפסק ע"י המגופה דין מקוה יש לה ולא דין מעיין, ומ"ש מדברי אבן יקרה שחשב זחילה כזו זחילה שאינה ניכרת שמכשיר הרשב"א וכ"פ בש"ע וס"ל דאין זחילה רק מה שנראה לעינים על שטח מי המקוה ומביא ראי' ממ"ש ריש מ' נדה דמקוה חסר ואתאי ולא חשש שם משום זוחלין, וראי' זו לענ"ד יש להשיב עלי' בפשיטות וכי אין מציאות כלל שיהי' נחסר ע"י טיף טיף שחשב בש"ע סעי' נ"א בפירוש דהוה אינה ניכרת, ועוד ע"י חמימה גדולה ויובש הזמנים דאפי' בארות הולכים וחסרים כמ"ש הרא"ש והובא בש"ע סעי' מ"ז, ועוד וכי לא משכחת לה שנחסרה ע"י ריבוי טבילות אדם וכלים ובהדי' איתא במתניתן פ"ז דמ' מקואות במקוה שיש בו מ' סאה מכוונות וירדו ב' וטבלו זה אחר זה הראשון טהור והשני טמא דע"י טבילת הראשון נחסרו המים ממ' סאה, וידוע דבזמן הש"ס הי' נוהגין

בטהרות וטבלו לרוב ב"א וכלים, והנה בשו"ת בית שלמה סי' פ"ב ס"ל בפירוש דאם ניכר הזחילה אפי' ביום של אחריו כגון ביום א' הגיע המים למעלה וביום שלאחריו ניכר בכותלי המקוה שירדו המים מטה מטה זהו זחילה ניכרת ולא הוה אינה ניכרת רק אם רואין שנוטף טיף טיף, וכש"כ בנידון זה שניכר כ"פ וגם מי יודע אם היו מגלין הרצפה שלא הי' נראה בחוש הראות שזוחל ושופך להדי' ובזה לא שייך שום חזקה ואדרבה הריעותא לפנינו שהמים יורדין מטה מטה דעכ"ח יורדין ושופכין בזחילה לתוך הבאר ההוא:

**ע"כ** לענ"ד דמקוה זו צריכה בדיקה בהגלות הרצפה ולראות מהו לה לענין ב' חששות הנ"ל, ועוד ריעותא אחרת במקוה שהתגופה סותם ההשקה אפי' בשעת טבילה וידוע כי הגידולי טהרה וחת"ס אוסרים אפי' בדיעבד וא"כ אם יש חשש שאובין וצריכה השקה מצד דין פשיטא דצריך לפתוח המקוה בשעת טבילה ואין להאריך כי לא אדע מהות השאובין ואצ"ל כי לענ"ד ב' חששות דלעיל היינו שאין הבאר נוגע ומשיק המקוה וחששא דזוחלין לענ"ד חששות גמורות הן ע"כ יראה לתקן כל הנ"ל כד"ת, והנני לסיים בברכה, אוה"נ דוש"ת. הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.

## סימן קנ

**בעהי"ת** יום ב' י"ב תשרי תרע"ו לפ"ק מאד יצ"ו.

**שובע** שמחות ורב ברכות על ראש ידידי ה"ה כבוד האברך כמדרשו החריף ובקי טובא ירא ושלם בנש"ק מו"ה שלמה צוקער נ"י (כעת הוא הרב הגאבד"ק האלאס יצ"ו).

**עתה** באתי ע"ד מ"ש בדברי הרמ"א בח"מ סי' ע"ב בהלוה על המשכון של ספרים שהביא הרמ"א ב' דעות דיש מתירין ובמחלוק' שנוי' ועמד בזה הסמ"ע והש"ך דביו"ד סי' קע"ב מתיר גם לכתחילה ושם בח"מ היש מתירין הוא הראבי"ה דרק בדיעבד לא מקרי פושע ושולח יד אבל לכתחילה אסור, צל"ע בדברי הסמ"ע והש"ך דנראה מדבריהם כי טעמי' של הראבי"ה שאוסר לכתחילה משום חששא דרבית ובאמת במרדכי מ' ב"מ סוף פ' א"נ אין זכר בדברי הראבי"ה משום חששא דרבית רק בדברי הראב"ן שהביא עובדא בראובן ושמעון במלוה על הספרים והלוה טוען כי הי' לומד בספרים וחסרן עי"כ בטשטושים והמלוה הודה כי למד מתוכם וכן העידו עדים ורק טענת המלוה שלא חסרם כלום ע"י לימודו ופסק דאינו נאמן בשבועה עד"ז דנעשה שולח יד וחשוד ועוד שאסור ללמוד מספרים של משכונות משום רבית, ועל דין הא' פליג הראבי"ה דמשו"ה לא נעשה שולח יד דסבר מצוה קעביד וטעה כמ"ד בסנהדרין בהני קבוראי ביו"ט משום דסברו דמצוה קעבדי לא מיפסלו לעדות, וראיתי בתומים שמפרש דברי הרמ"א באופן הנ"ל דבח"מ שם

לא מירי מאיסור רבית דמקומו ביו"ד עיי"ש, ולענ"ד בפשיטות דהא לא הביא רק דברי הראי' מן המתירין הראבי"ה לא זכר כלום מחשש רבית, ואפשר לומר עפ"י מ"ש עוד בסמ"ע מסי' רצ"ב דבמפקיד ספרים לת"ח מותר ללמוד ממנו כמ"ש הגאונים ובאגודה דלא יבוזו לגנב כו' למלאות נפשו וגו' ולא אסור במשכון, ואפשר לומר לפימ"ש בש"ך ע"ד הסמ"ע דמוקי לי' הך דסי' קע"ב בהתנה עמו והשיגו עליו בש"ך ובתומים דאדרבה בהתנה עמו גרע טפי דהוה ודאי רבית משא"כ בלא התנה ושלא מדעתו איכא משום גזל ולא שייך משום רבית וכמ"ש בש"ך ביו"ד שם ג"כ:

אלמא דמדעתו גרע טפי א"כ בפשיטות יש לחלק דאם לא יקפיד לענין הלימוד משום דת"ח הוא כמו בפקדון והוה ממילא כהתנה ויהא חששא דרבית נעמידנ' בחזקת כשרות דלא ניחא לי' שילמוד מתוכם שלא יעבור הלוה ג"כ וכיון שכן שוב איכא ג"כ משום גזל ושולח יד וייל דזה למדו מדברי הרמ"א והראבי"ה כיון דאוסר לכתחילה וקשי' מדברי הגאונים והאגודה דבפקדון מותר לכתחילה ועכ"ח לומר דבמשכון דמשום עברת רבית מסתמא לא ניחא לי' ממילא איכא משום שולח יד ולא משום רבית נמצא דהטעמים תלויים זב"ז כנ"ל, ולענין הלכה למעשה ודאי יש להחמיר כדברי הרמ"א בסיום דבריו ללמוד מהם ע"י נכייתא אפי' בדבר מועט כמובן:

**ב) וראיתי** מה שהביא דברי התוספתא פי"ז דמ' שבת בפלוגתא דב"ש וב"ה דב"ה אומרים מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין וב"ש אומרים מסלק את הטבלא כולה ומנערה זכריה בן אבקולס לא הי' נוהג לא כדברי ב"ש ולא כדברי ב"ה אלא נוטלן ומשליכן אחורי המטה אמר ר"י ענותנותו של רזב"א שרפה את ההיכל והמה נפלאים, ואפשר לומר לפימ"ש המהרש"א בח"א במ' גיטין דף נ"ו דלא כפירש"י ז"ל בפי' ענותנותו אלא דקאי לענין שהי' מותר להקריב בע"מ משום שלו' מלכות ולא היו מחריבין ההיכל דאם נגזר משמים משום עון שנאת חנם מ"מ המלכות לא היו מחריבין ההיכל ורק כיון שלא היו מקריבין קרבנו אמר שהוא שלא לצורך, והנה במ' יומא דף ט' אמר ר"י דמשום ש"ח נחרב הבית שני אם כי היו עוסקים בתורה ובמצוות וגמ"ח עיי"ש, וי"ל באמת למה עברו על מ"ש בתורה ל"ת את אחיך וגו' אלא די"ל משום דהי' מעמידין כהנים גדולים שאינם בני תורה משום ממון כידוע כמ"ש במשנה דזקני ב"ד הי' אומרים לו שמא שכחת שמא לא למדת ואפשר דהי' מותר לשנאתן כמ"ש בע"פ בעוברי עבירה וה"נ עברו על לא תטע לך אשירה כמ"ש חכז"ל במעמיד דיין שאינו הגון, אך אמרינן במ' יבמות דף ע"ח בדרשת חכז"ל באשר משפטו שם פעלו אם דנים את האדם ע"ד עבירה מזכירין מ"מ ג"כ צדקותיו שע"כ הי' רעב בימי דוד על שאול שלא נספד כהלכה ועל חטא הגבעונים כן

צריך להדביק במדותיו של הקב"ה בענין זה שלא להמשיך השנאה ע"ד אחרים שאינם שייכי' לענינו של דבר, וזה הי' בעובדא דקמצא שהי' צר עין ליהנות מסעודתו אפי' בדמי סעודתו וזה שנאת חנם כלומר חנם בלא דבר על ענינו של דבר כנ"ל, והנה שם פי' מהרש"א והובא בעין יעקב דמשו"ה החמיר רזב"א דגזר דילמא ילמדו מתוך כך להקריב בע"מ גם שלא לצורך שלו' מלכות, וי"ל דהא אין שבות במקדש ואמר אביי במ' עירובין ד' ק"ג משום דכהנים זריזין הן ופירש"י ז"ל משום דמסתמא כיון שנכנס לעבודה מלמדין אותו, וא"כ י"ל דבבית שני דאפי' כה"ג לא היו בני תורה ושפיר יש לגזור אפי' במקדש ושפיר גזר רזב"א, והנה בתוס' במ' עירובין הביא כמה דוכתי דגזרו שבות במקדש וטעמן דיש שבותים גדולים דגזרו גם במקדש, והנה כנראין הדברים שהי' רזב"א אצל בני תורה ובני דורו וכן אצל הכהנים מתקבלים דבריו דהא היו שומעין דבריו שלא להקריב אפי' משום שלו' מלכות א"כ אפשר אם הי' מוחה בתקיפות ע"ד כה"ג שלא להעמיד מי שאינו מלומד והגון היו נשמעין דבריו, וא"כ י"ל מלת ענותנותו כפשוטו כמ"ד בעלמא העניו מחזיק כל אדם יותר ממנו והי' מחזיק הכהנים לבני תורה, וא"כ יש ב' דרכים לפנינו שגזר שלא להקריב או משום דהוה שבות גדול בגזירה זו או משום שאינם בני תורה, וע"כ שפיר קאמר ר"י משום דחזינן דלא רצה לסמוך לא ע"ד ב"ש ולא ע"ד ב"ה בטלטול עצמות דטלטול מוקצה אינו רק משום גזירה דהוצאה כידוע וע"כ החמיר בגזירה זו ולא משום שאינם בני תורה כי בענותנותו הי' מחזיק אותן לבני תורה וכנ"ל ותן לחכם וכו':

ג) **מ"ש** ע"ד מ"ש בספרי לבו"מ ח"א דבה"ג כן שיטתו דעובדא דר"א איירי בשבת זכור ולא הרא"ש אפשר דט"ס או טעות המעתיק:

ד) **מ"ש** לתרץ קושי' כפ"ת מאי קאמר ר"י גדולה תשובה שדוחה ל"ת שבתורה הא כך היא המדה, ותי' בחן טוב דהוה שלא בעידנא אלא כיון דהוה כרבים דאפי' יחיד עשה תשובה מוחלין לו ולכ"ע וזה הוא הגדולה דנעשה כשל רבים, וגם אני באתי לתרץ בס"ד לפימ"ש הרמב"ן בחומש פ' יתרו דמה"ט עשה דוחה ל"ת אם כי ל"ת חמור משום דעשה הוה מדת אהבה ול"ת מדת היראה ע"כ עדיף העשה, ואם כן כ"ז אם עשה התשובה מאהבה אבל אם מיראה כרוב בע"ת למה היא המדה שיהי' דוחה הל"ת ועיי' בתוס' רע"א מ' יומא פ"ד אות כ"א ע"ד הרע"ב דכך הי' וידוי של כה"ג, וזה הגדולה דמתוך יראה בא לידי אהבה כמ"ש בספרים הקדושים וכן נזכה עם כל אחב"י לעבודת ה' באהבה רבה וכמ"ש בדברי דרשת חכז"ל על ולקחתם לכם ביום הראשון כידוע, והנני לסיים בכל חתמי ברכות וברכת שיו"ט הבעל"ט, **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קנא

**ב"ה יום ו' עש"ק פ' פינחס תרס"ט לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידי"נ ה"ה כבוד הרב המאור הגדול מעוז ומגדול חריף ובקי וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה אשר אנשיל יהודא מיללבר נ"י אב"ד דקה"י פעטראשעני יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני במודע כי יקרת מכתב מעכ"ת בא לידי ובקראי שנים ושלש שורות תבער אש בקרבי האיך ואופן מה באים מהדרי מילי ומאספין בצע כסף להפוך הקערה על פיה ח"ו הלא לאותו רב פיו הכשילו מתלבש בטלית שאינו ראוי לו לקבל קוויטליך ואומר בפיו שלא בא לאסוף י"ש רק לאסוף מעות אוי לאזנים שכך שומעת וכי זה תכלית הנרצה חלילה ע"כ חלילה לשמוע דבריו כי כן דרכו לקבוע אכסניא אצל שוחטי נעאלאגען והם מקבלים אותו בסבר פנים יפות למען הראות סימני טהרה ולבא אח"כ בתרמית לאמור ראו ראו גם זה מחזיק בידינו והעם ההולכים בחשך יאמין לדבריהם וע"כ הצורך לגלות ולהאיר לב אנשי אמונה שלא יתלכדו חלילה ע"י דברים כאלה, ומ"ש הרב הנ"ל כי מותר להתפלל בביהכ"נ שלהם כיון שהבימה באמצע יעיי' בשו"ת מהרמשי"ק או"ח סי' ש"ה שאוסר ואינו מחלק כלל רק מטעמי' שאינו חשוב מנין י' אצלם כצבור וגם ש"ץ שלהם כאינו עיי"ש, ולענין אם רשאי שו"ב דארטהאדאקסין להיות מסייע או להיות בחרקאי (שטעללפערטרעגנער) יפה אמר מעכ"ת כי זה נכלל במ"ש מהרמשי"ק ביו"ד סי' ב' וסי' ג' דהוה כמסייע ידי עוברי עבירה זה המסייע כיון שעי"כ הם גובים הגאבעלכא, ואם כת השטאטוסקווא מחשב במהרמשי"ק כמסייע לע"ע ועוברי' על מקרא שנאמר בתוה"ק אשר לא יקים אם כי הם רק בשב ואל תעשה עכ"ז מאשר עי"כ מרפים כח של הקאנשטאטירונג של הארטה' הוה כמסייע ונטפלי' לע"ע כמ"ש בארוכה בחאו"ח סי' ש"ז וסי' ש"י ועיי' בחיו"ד סי' כ"ה וסי' ל"ו וסי' ל"ז, כש"כ בזה שעושה מעשה ומסייע ממש לכת הנעאלאגען, וכש"כ וק"ו שלא להתחבר להיות שליח של השוחט שלהם אשר העיז לומר שקר וכזב שהגאונים הרבנים זצ"ל טעו ומתחרטים חלילה על האיסור החמור שאסרו כמבואר במהרמשי"ק בכמה מקומות בגלוי ונגלה לכל וגם הוצע לשרי המלוכה וגם אני הקטן חתמתי ידי בעה"י, ומדי זכור אזכור כי זכיתי לכך נתן שמחה בלבי, וזה אמר שהי' בסתר חלילה לשמוע שמץ מנהו כי שקר בימינו ומצוה להתרחק מזה וכיו"ב וכש"כ להיות מסייע וחבר חלילה, וע"כ מעכ"ת ברב צדקתו ידבר אליהם ככל אלה הדברים בדברים היוצאים מלב טהור כי יחזיקו בכל מעוז מאשר החלו לעשות וישועת ה' בעוזרם ויציצו ויפריחו ומצוה והצלת רבים ממכשולות ופחים ממצודת הנעאלאגען יעמוד על ימין צדקם ולא ישמעו לקול מלחשים אפי' להרב אשר כמו ארזים גבהו כלא

נחשב בהופך דברים הנ"ל, ותקותי חזקה כי יכנסו הדברים בלב אמוני שלומי ישראל ויתגדל ויתקדש ש"ש ברבים כמו קהלי ישראל נעשה לפאר כו' כן יבא עזר מקדש ומעכ"ת שכרו כפלים להיות ממזכי רבים כצאת השמש בגבורתו עד כי נזכה לראות מורה לצדקה בקרב הימים המסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קנב

**בעהי"ת אול"י ג' דסליחות תרפ"ג לפ"ק מאד יצ"ו**.
**יכתב** ויחתם לאלתר לחיים טובים ומתוקים ה"ה בחור כארזים חו"ב ירא ושלם כ"ש כ"ה אברהם יצחק האללענדער נ"י.
**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי ונתתי שמחה בלבי כי בחור בטוב מהדר לדעת תורה למען קיום המצוות כהלכה, והנה שאלתו א) לפי"ד ברכ"י בסי' ד' במנהג החרדים לדבר ה' אשר נזהרים שלא לקרות ק"ש וברכות נגד מי נטילה של שחרית ונסתפק בהוציא ראשו ורובו חוץ לחלון אי שרי ופשיט לי' ממ"ד במחלוקת ב"ש וב"ה בראשו ורובו בסוכה ושולחנו חוץ לסוכה:
**והנה** אין לדמות ענין לענין מדעתי' דנפשי' עיי' במס' שבת ד' י"א בעומד ברה"ר לשתות ברה"י או להיפוך וכן לענין שתיי' בגת לענין מעשר ועיי' במס' עירובין ד' כ' בתוס' שם וכן בד' צ"ט שם, אלא מה שהחליט דלגבי מי רגלים לא מהני בהוצאת ראשו ורובו נעלם ממנו דברי מג"א סי' ע"ג סק"ג במ"ש לענין לבו רואה את הערוה שהביא דברי ירושלמי וגמ' מס' סוכה ומסקנתו דעכ"פ בראשו ורובו חוץ לחלון מותר וסוף דבריו דכן לענין צואה בבית לא מהני להוציא ראשו לחוץ, א"כ משמע להדי' דבהוציא ראשו ורובו מותר דהא מדמה לי' לראיית ערוה א"כ כחדא יחשב ועיי' בברכ"י בשיו"ב סי' הנ"ל ובבהי"ט סי' ע"ד ובשע"ת שם:
**ב) ע"ד** הלכה בסי' ר' דפסק הרמ"א כדעת הטור דאם הי' דעתו שלא לאכול האחד שמפסיק לשנים יצא די ברכת הזן ומתחיל מן ברכת הארץ, ומסתפק אם לא ענה אמן אם יצא והביא עד"ז דברי תר"י הביא' המג"א סי' נ"ט סק"ה, והנה בסי' רי"ג פסק הטור וכן בש"ע דאם שמע הברכה מתחילה ועד סוף אפי' לא ענה אמן יצא וכן חזר ושנה בסי' רי"ט ועיי' בהגהות רע"א וכן בתוס' רע"א במ' ברכות פ"ו אות מ"ז דבלא אמן ג"כ אם שמע מתחילה עד סוף יצא, ומע"כ לשון המג"א אטעתי' דנקט שמיעה ואמן אבל המעיין בלשון תר"י פ"ג שם לא הזכיר שמיעה כלל אלא עיקר כוונתו דצריך י' לק"ש כמו דבר שבקדושה וכן דבריו אעפ"י דעם שבשדות ש"ץ מוציאן היינו בתפלה אבל ק"ש אינו יוצא

אלא באמירה ועניית אמן בי' אבל בלא י' אין עניית אמן כלום ולא הזכיר כלל שמיעה, אם כן י"ל דבשמע מתחילה ועד סוף ג"כ יצא כמו בשאר ברכות אפי' אם נאמר דדוקא קאמר היינו בק"ש דצריך י' אבל בשאר ברכות פשיטא דשומע כעונה כמ"ש הטור וש"ע בסי' ריי"ג הנ"ל, וא"כ כש"כ בברכת הזן דיצא בשמיעה, והא כתב המג"א שם בסי' ר' דצריך לכוין לצאת אם כן ודאי בשמיעה איירי כנלענ"ד:

**ג) מ"ש** בשבת דף קי"א במ"ד רב שימי ב"ח משמי' דרב האי מסוכריא דנזייתא אסור להדוקי' ביו"ט משום סחיטה והקשו בתוס' ממ"ד במ' יומא ההולך להקביל פני רבו ואביו עובר עד צוארו במים ומ"מ לא חיישינן שיבא לידי סחיטה, ותי' עפי"ד הגאון מהרב"פ ז"ל דלב"ש לא חיישינן ש"י ביו"ט דמ"מ צריך לשופר מדכר שהוא ר"ה וה"נ מ"מ הולך להקביל פנים ומדכר שפיר, והנה בר"ח ג"כ מצוה ועיי' מג"א הל' ת"ב סי' תקנ"ד דגם בשאר ימים איכא מצוה רק דאינו חיוב, ובאמת צריך פירוש לדברי תוס' מאי קושי' הא מסקינן דהוה פס"ר משא"כ בהולך במים מה פס"ר איכא דאל"כ מה תירצו משום מצוה וכי משום מצוה מתירין מלאכה בפס"ר, וצ"ל דליכא פס"ר דיכול ליזהר שלא ליגע כלל בבגדיו אלא דקשה ליזהר ואם נגע הוה פס"ר וז"ש בתוס' מ"ט לא ניחוש להכי, וא"כ אין שייך סברתו דאין הטעם משום שכחה כלל אלא כנ"ל כנלענ"ד, אוה"נ דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד צ"ו.**

## סימן קנג

להנ"ל.

**ראיתי** פלפולו העצום בחו"ב ע"ד בגד שדרכו להפכו מ"ש געוועג"ד אם הוא בכלל בגד חדש לענין שהחיינו בברכה, והנה יש לעיין במ"ד בגמ' מ' סוכה דף כ"ז במחלוק' ר"א ורבנן דר"א ס"ל דאין עושין סוכה בחוה"מ דבעינן סוכה הראוי לשבעה ימים ושם בגמ' ושוין שאם נפלה סוכתו בחוה"מ שחוזר ובונה ופריך הגמ' פשיטא ותי' דסד"א דהאי אחרינא הוה קמשמ"ל ובתוס' שם הביא הגירס' כיון דבדידה קעביד היינו הך דמשמע דדוקא אם חזר ובונה באותן עצים לא הוה בכלל בנין חדש אבל בלא"ה הוה בנין חדש, ואפשר דיש לדמות כל הני מילי שהביא כת"ה להנ"ל וכעת אין בידי עוד להאריך אבל עכ"פ יש לדמות בנידון געוועג"ד כיון שנעשה מעצם הקדום לא הוה בכלל חדש:

**ב) מ"ש** שהעולם נוהגין שלא ללבוש בגד חדש בימי הספירה ולא נמצא בשום פוסק רו"א וכבר הייתי נו"נ בזה עם ת"ח וידעתי כי בגליל העליון מחמירין בזה אך בגלילות אלו יש מחמירין ויש מקילין מה"ט, אבל מ"ש כת"ה משום ברכת שהחיינו לא אדע

מקורו איה דהא ברוב זמנים כבר בשלו הגידגדניות מ"ש קירשע"ן אי ווייכסע"ל ומברכין שהחיינו אם כי דאפשר להמתין עד ימי הגבלה ולפי המנהגים בסי' תקצ"ג ודברי מרן חת"ס ידועים מ"ש לענין נישואין, ועוד הא במג"א סי' תקנ"א כתב שאין הטעם מפני אבילות דלא מצינו שיהי' אסור לברך שהחיינו וביד אפרים מביא בשם גדול א' הלכה פסוקה דמברך שהחיינו ומביא ראי' מסי' רכ"ג ס"ב ובס' חיי"א הראו לי כי להוציא רבים י"ח אינו מברך, מ"מ החילוק מבואר לפי טעמו של מג"א דאי"מ בין המצרים משום דהוה זמן של פורענות האיך יתן הודאה לזמן הזה וזה דוקא התם אשר בזה"ז בעוה"ר החורבן לפנינו כמ"ש בגמ' דמי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאלו נחרב בימיו אבל בימי ספירה לא שייך הנ"ל כי בעהי"ת נשמרים ממ"ש במ' יבמות דף ס"ב ואותן הימים אינן לפנינו בס"ד, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן קנד

**ב"ה יום ג' ה' תשרי תרס"ז לפ"ק מאד יע"א.**

**בין** כסה לעשור החתימה לטובה יגמור על ראש ידי"נ ה"ה כבוד הרב הגאון המפורסים צדיק וטוב וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה פינחס סג"ל ביללייצער שליט"א אב"ד ור"מ דק"ק סערעננטש יצ"ו.

**אחרי** ברכות מודים דרבנן פני הדר"ג הנני מודע ומודה ברב תודה מאשר גדולתו שם ענותנותו בהקדמת מילי דברכתא דשתא חדתא ונענתי ראשי לברכת צדיקים כן יוסף ויתן לו משמים א"פ ונזכה עם כל אחב"י לראות מורה לצדקה בקרב הימים ויראה בראש שמחת עולם על ראשינו כיה"ר:

**וע"ד** אשר כבדני בראש דברי' בסוגי' ע"ד מהרמ"פ שהביא במג"א סי' תקפ"ח דבריו נכונים מאוד כי הדמיון עולה יפה מהך דכריתות דף י"ד וכמ"ש הר"ן במ"ד בהך דאין עולין באילן וכו' ובגמ' משום דיו"ט עשה ול"ת ופי' הראשונים דחכמים עושין דבריהם כשל תורה דלא דחי עול"ת הה"ד שבות דרבנן, וא"כ ה"נ כמו דמצינו ביוה"כ דדידי' דחי דשבת לא דחי הה"ד בזה, ואפשר זהו שדייק הרמב"ם בפ"ב מה' שופר דמדין נימא דיבא עשה של תורה וידחה שבות דרבנן ול"ל הסבר זה אלא דק"ל דתיפוק לי' משום מתקן כלי שיר ע"ז קאמר דמהדין גם השבת הי' נדחה בדרבנן מעשה של תורה וסברת הדר"ג אפשר דס"ל כמ"ש באחרונים כיון דילפינן בשלהי מס' ר"ה גז"ש דשביעי שביעי לענין מנין התקיעות ודיני שופר הה"ד דנילף לענין דחיי' דתק"ש ביוה"כ של יובל דוחה שבת וא"כ הה"ד בתק"ש בר"ה וא"כ דמסקינן דהך דת"ש אסמכתא היא דהא תק"ש

אינה מלאכה כמסקנת רבא בגמ' מ"מ הא כל רצונו רק לענין שבותי דרבנן למסמכינהו, ואפשר ג"כ לומר כס' הר"ן ג"כ כיון דחזינן דיוה"כ שחל בשבת ג"כ נדחה כהך דכריתות תו לא החמירו חכמים זה לענ"ד בדעת הרמב"ם, ובסברת הדר"ג יש ליישב היטב קושי' האחרונים במה דבעי ר"ה דביוה"כ של יובל בעי עכ"פ זמן ב"ד ולדידן דיש ערוב והוצאה ליוה"כ מה אולמא דשבת מיוה"כ גרידא ומזה קשי' לס' מהרמ"פ ולהנ"ל ניחא דיוה"כ לעצמו דוחה משא"כ לענין שבת ונכון ב"ה:

**וראיתי** במהרא"מ בביאורי' לסמ"ג דמקשה ג"כ קושי' מהרמ"פ דנימא כמו אין עולין באילן דאין עשה דוחה לתו"ע בדרבנן ותי' דשאני התם דאינו בעידנא משא"כ משום השמעת קול דהוה בעידנא ומקשה תו לנפשי' א"כ מה מועיל משום גזירה דרבה דס"ס הוה ג"כ בעידנא ולדחי והניח בצ"ע, ולענ"ד אין בידי להבין דה"ק דשאני התם דגזירת השמעת קול אינו משום מצות תק"ש דהא בכל שבת ויו"ט נאסר בפני עצמו ועכשיו פוגעים אהדדי ושפיר נימא דדחי בעידנא כשאר עדל"ת אבל הכא הא כל עצמה הגזירה משום המצוה דבהיל כמ"ש המפרשים וא"כ מה זה דנימא דידחה דזהו מ"ש חכמים דלא ידחה ובידם לבטל בשוא"ת וכי לא מצינו כיו"ב מדאורייתא דאין עדל"ת בכמה דוכתי בנין ביהמ"ק ביו"ט מילה שלב"ז וכו' כנלענ"ד, והנני בזה"ז בטרדות רבות הן במילי דמתא ה"ה מילי דשמיא וד' יזכנו לעשות תיקונים וכוונ' כרצון אבינו שבשמים ואחתום בכל חותמי ברכות כא"נ הטהורה ונפש ידידו.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קנה

**בעהי"ת אוליי ועש"ק פ' תרומה תער"ה לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוי"ר** על ראש ידידי היה כבוד הרב המאוה"ג חריף ובקי עצום יראת ה' אוצרו בנש"ק כשית מהו' יחיאל מיכל הכהן נ"י דומ"ץ בק"ק אויוואראש יצ"ו.

**עתה** באתי בס"ד ע"ד אשר העלה בספיקא במ"ש הראשונים לענין הלכה בדם שבשלו או שמלחו ומ"ש בפרמ"ג בכ"מ לענין כבוש וכבר הביאו דברי מהרש"ל דהוא מה"ת, ונסתפק למעכ"ת מהו לענין בישול בחמי טבריה וכוונתו ודאי כיון דלענין שבת וכן לענין ק"פ לא הוה בישול, והנה כל עצמ' מחלוקותן מדברי הגמ' מ' מנחות דף כ"א והא שם אפי' בקפאה בחמה הי' פטור אי לאו דהדר, אלמא דלא תלי' במה שהוא בישול לענין שבת דבישול בחמה ודאי לא הוה בישול במלאכת שבת כמ"ש בפ"ג דמ' שבת ועיקר תלי' אם ראוי להקרבה עיי"ש:

**ב) וראיתי** מה שהאריך והעמיק כת"ה ע"ד שו"ת אבני צדק יו"ד סי' כ"ב במ"ש שלא לסמוך ע"י גוי להביא ב' ושטין להמורה ולהאמינו דאפי' מסלפ"ת לא מהימן כיון שיודע שהאיסור והיתר תלוי בי' לא הוה מסל"ת כמ"ש ביו"ד סי' ס"ט וסי' צ"ח, ודעת כת"ה דעכ"פ בשעה שמביא לית כאן איסורא כלל כמ"ש בתשו' מהרמ"ל בושט שנאבד דכשר וסמכינן ארובא וקיל מבדיקת הריאה כמ"ש בתשו' בי"א ותשו' מהרי"א וכמה אחרונים, וכיון שאז נאמן שוב אפי' אם א' מהושטין נטרף ג"כ נסמוך ע"ד כיון שנתחזק עפי"ד וכמ"ש הרמב"ם בה' סנהדרין ושגגות לענין עד א' שנתחזק עפי"ד אפי' לענין מלקות שאח"כ, ולענ"ד יש לחלק בין הנושאים דשם עכ"פ יש כאן תורת עדות דאפי' בע"ד וקרוב דישנו בתורת עדות במקום אחר כמ"ש במ' שבת ר"פ ראד"מ ואפי' אשה ופסול מ"מ לענין איסורין עדותן עדות שהאמינתן תורה, אבל גוי שאין כלל בתורת עדות כמ"ש במ' יבמות דף קכ"א דאפי' רק כוון להעיד אינו נאמן ורק במסל"ת דאז אינו מטעם עדות אלא מטעם שידעינן דאינו משקר והדבר אמת כמ"ש בתשו' הריב"ש סי' ק"פ וכמ"ש הרמב"ם פי"ג מה"ג ובל"ז אינו נאמן לא לאיסור ולא להיתר לא שייך בזה לומר דנתחזק עפי"ד כיון שאין כאן עדות כלל לא לשום צד הוה כמו בנמצא ב' ושטין ולא ידעינן האי מזה והאי מזה ואם לא נבדק נתבטלה התקנה ואם יבדק ונמצא א' טריפה ע"כ הוה כשאר ספיקות להחמיר, ואפי' באופן שנאמן הגוי היינו היאך דהוה מסל"ת כגון גוי שלא ידע מנהגן ש"י בבדיקת הושטין ג"כ נראה דלא שייך בזה סברת הרמב"ם כיון דאינו מטעם עדות והראי' דבאה"ע סי' י"ז סעי' ט"ו בגוי מסל"ת דהיינו בלא שאלה דאם שואלין אותו אח"כ לחקור היטב דפסק המחבר דהוה שפיר מסל"ת והביא הב"ש בשם תשו' מהרשד"ם דדוקא באותו מעמד מהני מסל"ת כזה ולא לאח"ז, ואי הוה שייך בזה סברת הרמב"ם הנ"ל איפכא מסתברא דלאח"ז הוה מוחזק ואתחזק ביותר כמ"ש בפוסקים לענין סוקלין ושורפין על החזקות דבעי ל' יום עיין ש"ש והדברים עתיקי'. לבד מזה מעיקרא פריכ' דהא אית' בסמ"ע ח"מ סי' ל"ה ס"ק י"ד דמסל"ת לא מהני בדרבנן רק היאך דעיקרו מדרבנן כגון תחומין וכיו"ב אבל בעדות קיום שטרות צריך להעיד אחר עמו משום דעי"כ מוציאין ממון והוה דאורייתא וכל היכא דהוה צד דאוריית' אינו נאמן לבד, וא"כ הכא מעיקרא הכי הוה דנאמין לו במ"ש על בדיקה שלאח"כ בהמצא אח"כ א' מהם טריפה דהוה ודאי צד דאוריית' בזה אין תקנה להאמין, אך אם נקשרו הושטין על כל אוזא ואוזא בפני השו"ב דודאי בכוון עשה כהוגן ושוב לא נחוש לחילופי' כמ"ש מעכ"ת דלא חשוד להכשיל בלא הנאה, וגם מסברא כאן נמצא וכן הי' כנלענ"ד:

**ואיידי** דאיירי בהאי ענינא באתי להעיר במ"ש מדברי תשו' מהרי"א סי' ע"א דהוכיח מדברי מג"א סי' תל"ז דנקובת הושט לא מקרי אתחזק איסורא דאל"כ מאי קאמר דלהכי לא בדקינן אחר י"ח טריפות וסמכינן ארובא דליכא חזקה כנגדה משא"כ בדיקת חמץ וכיו"ב, ואם נאמר דמקרי אתחזק איסורא נבדק עכ"פ הושט והגרגרת ש"מ כדברי מרן חת"ס סי' כ' ובכ"מ, ולענ"ד לפימ"ש בחת"ס סי' כ"ד בעצמו לתרץ קושי' הרשב"א על התוס' מ' בכורות דמה יתרצו על חששא דנקובת הושט דנימא סמוך מיעוטא לחזקה ומתרץ דודאי אם דנין על סתם טריפות של כל הטריפות הכל בכלל מיעוט סתמא אבל אם אין לחוש משום שאר טריפות משום דליכא חזקה נגד רובא ורק משום נקובת הושט לבד דאתחזק איסורא שוב איני רק מיעוטא דמיעוטא ולא חיישינן לי'. וא"כ הה"ד דלענין בדיקה אחרי נקובת הושט והגרגרת י"ל כן ואין ראי' מדברי מג"א הנ"ל כמובן:

**ובעיקר** הסברא אם זה מקרי אתחזק איסורא ונ"מ ממ"ש הש"ך סי' קל"ז או להורות לעצמו לענ"ד אין לדחות דברי התבו"ש וכו"פ וכן בפרמ"ג דודאי אם נקובת הושט הוה נבילה ממילא אתחזק איסורא דשאינו זבוח אלא שיש לחלק בין חזקה לחזקה עפי"ד המהרי"ט סי' מ"א דישנו חזקה המכריע וחזקה שאינה מכריע כגון דבר שהי' מעיקרא כך וכך כמו נגע מהיכא תיתי דאשתני ענינו מכמו שהי' מקדמת דנא הסברא נותנת דנשאר כמקדם וחזקה שאינה מכריע היינו רק שאינן מוציאין הדבר ממה שהי' כמו אלמנת עיסה בפ"ב דמ' כתובות וכי משום חזקת כשרות נימא דהי' הגט קרוב לה או משום חזקת פנוי' או משום חזקת היתר לשוק בפ"ב דמ' יבמות וכי איזה צד מכריע לומר שהי' הגט קרוב לה או לו רק דגזה"כ הוא שלא להוציא דבר ממה שהי' מקדם היינו שמחלק בין חזקה דדינא כגון חזקת כשרות לחזקת הגוף והסברא כמ"ש ועיי' בשערי תורה סי' א'. ועיי' בחוו"ד ה' טריפות וזה החילוק שבין חזקת שאינו זבוח לענין מומחין ושאינן מומחין דודאי כיון שצריך ידוע ומומחה לשחוט כהוגן חזקה שאז מכריע שלא נעשה מעשה כהוגן, וכן לענין בדיקת חמץ ודאי הסברא להכריע שלא נעשה מעשה. אבל נקובת הושט ניהו דהוה נבילה וממילא הוה שאינו זבוח אבל מהו הסברא להכריע משום דהבהמה הוה שאי"ז ע"כ ניקב הושט והוה חזקה גרוע כמ"ש המהרי"ט וע"כ י"ל בפשיטות דבחזקה כזו סמכינן ארובא כשאר טריפות דאי"צ לברר אבל במקום ריעותא ושאר ספיקות או לענין להורות לעצמו לענ"ד כדברי התב"ש כו"פ ופרמ"ג כנלענ"ד:

**מ"ש** מעכ"ת ע"ד ט"ז והנה אין זה סתירה רק קושי' מדברי התוס' פ' השוחט שהביא אבל לענ"ד דברי הט"ז אינם נאמרים רק בשניהם אדומים או לבנים למאן דמטריף כיון דהחולי נתפשטה כ"כ אז י"ל דנלקה גם העור שני משא"כ לענין נקב בעלמא לא מצינו

כיו"ב דוק בדברי הרא"ש בסוגי' דושט ועד"ז סובבים דברי הט"ז, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קנו

**ב"ה יום ד' פ' צו שנת תרע"ג לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי כבוד הרב הגדול וכו' כש"ת מו"ה ישעי' נתן פריילִיך נ"י מו"צ בק"ק נעמעשאטשא יצ"ו.

**ע"ד** ס"ת שנמצא בפ' כ"ת טעות ובמתכנתו חסר ת' וכתוב ובמתכנו והנה ודאי הוא טעות גמור דחסר אות ואינו שוה לא במבטח ולא במשמעות ואם כתב כשב תמורת כבש הוה טעות גמור כש"כ כאן דחסר אות שלימה ורק לעת הזאת קורין בחומש ויקרא וא"כ הוה בחומש אחר שמתיר רמ"א כדעת הרשב"א ור"ן והגהמ"ר ובחיי"א כלל ל"א וכן במהרמשי"ק סי' ס"ג החמירו מלקרות במנחה כמ"ש במג"א סי' קמ"ג סק"ח בשם מהרמ"ל ודאי אין לזוז מדבריהם אבל עכ"פ בשחרית יש לקרות כסדר דהיינו ז' קרואים ומפטיר פ' זכור וכמ"כ פ' פרה דלע"ז לא אמרו דבר להחמיר שהשביעי יהי' מפטיר, ובפרט כי בתשו' מרן חת"ס חיו"ד סי' רע"ז נראה דבחומש שלם הוה כמו ס"ת כשר דשם לענין שנתערב ס"ת מוטעת מצרף לס"ס לקרות מתוכה והא הך ס' דילמא הוה החומש בלא טעות נ"מ לענין קריאת מפטיר וקריאת מנחה א"כ ש"מ דס"ל דקורין כמו שאר ס"ת אלא דלענין קריאת מנחה כיון שהח"א ומהר"ם שיק אסרו בפי' אין בידינו להקל אבל לענין ז' קרואים ומפטיר זכור ופרה יקראו כמו בס"ת כשר רק שלא יעשו הוספה אחרון כנהוג כ"א ז' קרואים ומפטיר כנ"ל, וראיתי בס' ת"ח מ"ש בשם השו"מ דקריאת פ' זכור קיל משאר קריאת ס"ת דשם כך הי' התקנה לקרות מתוך ס"ת משא"כ פ' זכור אינו רק שלא יקרא בע"פ ומנ"ל דצריך מתוך ס"ת ע"כ ודאי יש לסמוך כהנ"ל:

**ב) וראיתי** מ"ש מעכ"ת עי"ד איזה בע"ב שבאים ביום שי"ק לעת ערב למען שמע מקרא מגילה בלילה דהוה משום הכנה משבת לחול כמ"ש בשע"ת סי' תרצ"ג, לא ידעתי כוונתו בזה דהשע"ת אינו אוסר רק להביא המגילה לביהכ"נ משום הכנה כמ"ש מהרי"ל להביא יין בשבת ליו"ט אבל לילך ולבוא בעצמו מה הכנה שייך בזה וכי שייך הכנה על גוף האדם, ועיין באו"ח סי' ש"ו דמותר להחשיך על התחום להביא בהמתו דהבאת בהמה מותר גם בשבת, ואפשר דכוונתו ג"כ כיון דאין קורין המגילה בשבת מ"מ אין הדמיון עולה יפה, וגם כי בשאר שבתות ליכא משום גזירה דשמא יעבירנו ולא שייך לומר דאסור בשבת סתמא, ובשע"ת עצתו כי יקרא מתוך המגילה דבר מה דרך לימוד

ועיון בשבת וה"נ יכולין לעשות כן כי אפשר כוונת כת"ה כי יביאו מגילה בשבת ע"י קטן או גוי ובתוך היישוב יטלטל אותו א"כ יכולין לתקן באופן הנ"ל:
**וראיתי** מ"ש מעכ"ת בענין קדיש עם תתקבל ובשם מרן חת"ס בהגהותיו והנה דברי מעכ"ת מכוונים כמ"ש בס' א"ר עכ"ז קשה לעשות נגד המנהג כידוע, ידידו דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קנז

**ב"ה אול"י ד' עת"ב תפר"ח לפ"ק מאד יצ"ו.**
**שוכ"ט** על ראש ידידי היה כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה יעקב הילל לעווינגער נ"י מ"ץ בק"ק פילדעש יצ"ו.
**ראיתי** פלפול' רבה לענין זיווג של איש ואשה שקיימו מצות פו"ר והיא חולנית ושפטו הרופאים שאם תתעבר היא בסכ"נ ר"ל אם יש איזה היתר לדור יחדיו, והנה בזה כבר הלכו נמושות רבותינו ה"ה מרן חת"ס בחיו"ד סי' קע"ב מתיר בנמך אחר התשמיש ועיי' כיו"ב בחאה"ע סי' כ' ובשו"ת מהרי"א יו"ד סי' רכ"ב מחמיר שאין תקנה רק לשתות כוס של עיקרין ובת' מחנה חיים מיקל ע"י מוך אפי' בשעת תשמיש וכן בתשו' תורת חסד האריך מאוד בכמה דפין להקל בזה ועיי' בת' נטע שורק חאה"ע סי' ו' וסי' ט' פוסק כדברי מרן חת"ס, ועיי' בת' אהל אברהם להגאון מגורבע כמה תשובות מגאוני הדור לק"ק אלמאש ישנם מתירין אפי' בשע"ת וישנם שאינם מתירין רק אחה"ת, ועיי' בספרי לבו"מ חאה"ע סי' כ"ז כ"ח כ"ט ושם מפי רופאים שע"י איינשפרינוצוניג ע"י שפופרת מיש אירעגאטאיר שמכניס המים חמין לתוך הרחם וממילא בטח כי יגיע לתכלית וסרה החשש שלא יועיל אחה"ת, והנה לאחר עיון בספרים הנ"ל בידו לעשות על מתכונת' ותול"מ, **ידידו דוש"ת**.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן קנח

**ב"ה אול"י ג' פ' ל"ל תרפ"ב לפ"ק מאד יצ"ו.**
**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב האברך חו"ב ירא ושלם כש"ת מו"ה יונה קליין נ"י.
**ע"ד** מ"ש בענין אשר בליל שמיני עצרת עשו אנשי מעשה מנהגי החסידים הקפות בביהכ"נ אחרי אשר הבע"ב אשכנזים הולכים לביתם וע"כ מתרעמים עליהם כי הביהכ"נ נבנה למען להתנהג בנוסח אשכנז, ומעכ"ת מביא כמה ראיות מצדיקי הדור נ"י שהתפללו נוסח ספרדים בביהכ"נ של אשכנזים אחרי זמן תפילתם, והנה כן ק"ק פה ביום המילה אשר אי אפשר בזמן תפלת בע"ב אשכנזים שהם השכם בבוקר ואי

אפשר בזמן ההוא מפני חולשת היולדת והכנת התינוק למילה ועכ"ז רוצה בעל הברית שיהי' המילה בביהכ"נ כמ"ש ביו"ד סי' רס"ה ובביהמ"ד של הספרדים עוד לא התפללו נכנסים לביהכ"נ ומתפללים נוסח ספרד כנהוג, והנה כבר ביארתי בס"ד דעכ"ח אין המקום גורם כלומר במקום שמתפללים כזה או זה אין איסור לשנות רק הכל תלוי באנשי צבור וכן משמע בשו"ת שערי צדק סי' ו' ע"ש, ועיי' בתשו' מרן חת"ס סי' ט"ו ט"ז דראה כי הגאונים קדושי עליון בעל הפלא"ה והחסיד שבכהונה מהרנ"א זי"ע התפללו נוסח ספרדים בביהמ"ד של אשכנזים כנלע"ד, **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן קנט

**בעהי"ת אול"י ו' עש"ק פ' ויקרא תער"ד לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב המאור הגדול מעוז ומגדול חריף ובקי טובא וכו' בנש"ק כש"ת מהו' אשר אנשיל יהודא שליט"א אב"ד דק"ק פעטראשעני יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי אשר בו הקשה לשאול ממני בדבר חמור מ"ש לאיסור א"א ויבמה לשוק והיא מוכנת לנשואין ביום ד' ניסן הבע"ל וזה נמנע מצדי כי אפי' הייתי מן המתירין אין דרכי לסמוך על עצמי בדבר זה רק בצירוף עוד גדול ההוראה ואין הזמן מספיק לזה לבד אם כבר עשה כן שהציע הדבר פני גדול הדור ג"כ והנה עובדא היה בתולה שנסעה לאמעריקא והיתה שמה כמה שנים וחזרה לביתה ואמרה כי נשאת לאיש שמה ממדינת רוסיא ונפטר באם הדרך על הספינה בלא ז"ק ויודעת בבירור שאין לו אח כלל וכלל האם נאמנת על כל הנ"ל ומעכ"ת בירר הדברים כשמלה ממ"ש באה"ע סי' קנ"א סעי' ב' דכהגוו"נ נאמנת על הכל בין מת הבעל ואח"כ הבן לנשא לשוק בין להיפוך שתתייבם כמתניתן דמ' יבמות דף קי"ח, והכא הכל בדומה שאפי' על הנשואין אין כאן עדים והוה הפה שאסר הוא הפה שהתיר אפי' על הנשואין וכמ"ש בסי' קנ"ב, ועוד צירף מעכ"ת להתירא שבעלה הי' מחלל שבת בפרהסיא והוה כמומר וידוע שיש פוטרין מחליצה והביא ג"כ דברי מרן חת"ס בח"ו שדיבר מזה:

**והנה** לכאורה יש לדון בזה בתרי אנפין אם יש כאן בנידון זה הפ"ש הוא הפ"ש חדא לפימ"ש במרדכי פ"ב דכתובות הביא הירושלמי באיתתא שבאת לפני ר"י ואמרה שנשאת ונתגרשה והתירה כד נפיק א"ל דאיכא עדים בלוד ואמר ר"י אם כך אפי' עדים בקנסטינא נמתין עד שיבואו עדים כלומר שנתקדשה וליכא הפ"ש ההפ"ש ומכאן מביא ר"ש ראי' דאשה שנתייחדה בדרך עם ב' אנשים ואמרה שנבעלה מא' באונס שאינה נאמנת דכיון שנתייחדה אבדה מגו שלה שעברה על דת, ויש פירושים שונים בענין

זה והפירוש הפשוט דע"י ייחודה נחשדת שאינה כשרה וליכא מגו ואם תאמר שגם בזה דנתייחדה ליכא עדים והאיך נאמנת עד"ז קאמר דנמתין על העדים שנתייחדה והרמ"א בסי' קע"ח הב"א ב' דעות בזה דהראבי"ה חולק בזה, ומעתה בנידון זה שהיתה נשואה למחלל שבת בפרהסיא ומסתמא היא לא טובה ממנו איהו בקרי ואיהי בבוצינא ומסתמא לא נתן מקום לשמור פתחי נדותה כמ"ש באחרונים עיי' בבי"מ סי' קנ"ח, א"כ אפשר דלא מהני זה הפ"ש ההפ"ש דאינו ג"כ רק משום מגו, ושוב מצאתי בישועות יעקב סי' י"ז שנסתפק בזה בכל עדות עגונה דקיימ"ל במס' יבמות ומס' ר"ה דפסולים מה"ת אי"נ לעדות אשה אם נאמין להם במגו והאריך בפלפול עצום ומתוק ודעתו נוטה דע"י מגו נאמנים, אלא שמתוך דברי הירושלמי הנ"ל יש לדון בככל' האיך שייך מגו לגמרי דכיון דא"א להיות א"א אלא בנתקדשה ע"י עדים וצריך להמתין על עדותן באיזה אופן וגוונא נפרנס מתניתן דפ"ב מ' כתובות א"א הייתי וגרושה אני דנאמנת, וצ"ל דאומרת שקידשה אביה לאיש כשהיתה קטנה או שהעדים כבר נפטרו או שאינו ידוע היכן העדים יושבין במקומן א"כ הדבר צ"ע דתלי' בב' דעות הנ"ל, ולפי"ז מ"ש בנוב"י מהד"ק סי' ל"ח להקל בכגון זה עיי"ש איכא גוונא דיש לחוש אם אמרה האשה דבמקום פלוני נתקדשה ונשאת בפרט בזמנינו שנוהגין שהקידושין והנשואין נעשים כא' ורבים נכנסים ויוצאים בזמטוטי חו"כ ועיי' בחת"ס סי' ק"א הלא ישנו עדים במקום ידוע ובפרט דבל"ס ישנם במדינת אמעריקא פנקסים כתובים עד"ז הא חדא, ועוד יש לעיין אם האשה מתלבשת בצעיף על ראשה כדרך הנשואות יש בזה דעות באחרונים עיי' בת' חו"י סי' קל"ח ובת' נטע שורק סי' י"ג ועיי' מ"ש בס"ד בספרי לבו"מ סי' ל' ועיי' בפ"ת סי' מ"ז, והנה מ"מ אם כי ליכא מגו הלא האשה עצמה נאמנת על מיתת בעלה להתירה כמ"ש בסי' י"ז סעי' מ"ג אלא דשוב נתעורר הצ"ע כיון שהיא כמ"ש דכמוהו כבעלה ופסולי עדות דאורייתא אינן נאמנות בלא מגו, ומ"ש מעכ"ת בשם הרדב"ז המובא בפ"ת ס"ק י"ג באשה פרוצה פשיטא דלא איירי בפרוצה ממש כלומר שהיא נחשדת על הזנות רק פרוצה כדרך נשים שאינן צנועות ובזינתה ממש עיי' בק"ע סי' פיו ובתשו' רע"א באריכות, אלא שאח"כ מצאתי חקירה זו בספר יקר קונטרס עגונות של מהרי"ל שהביא בשם חן טוב שהעיר בזה בקושי' של הגאון מוה' דוד דייטש זצ"ל והשיב לו בעל חן טוב דמה שהאשה עצמה נאמנת לא שייכי' הני כללי דהיא אינה מצד עדות אלא שמצד עצמה נאמנת על עצמה והביא ראייות לסברא זו, וכיו"ב מצאתי בבית מאיר לענין השאלה וחקירת סיבת המיתה של הבעל דאי"צ באשה המעידה על עצמה משא"כ בשאר עדות אשה עיי"ש, ומ"ש מעכ"ת דהאשה נאמנת להנשא לשוק דהוה ק"ו מעד א'

שהביא הרמ"א יש אוסרי' ובב"ש דרוב הפוסקים מתירין, תמהני עליו הלא איפכא הוה השקיל וטרי' במ' יבמות דף צ"ד דהיא אי"נ ועד א' נאמן ושם ב' לשונות ופסק' הש"ע סי' קנ"ח בסעי' א' דהיא אינה נאמנת לומר דמת יבמה להנשא לשוק בל"ח ובסעי' ב' הביא ופוסק מתניתן דדף קי"ח דע"י הפ"ש ההפ"ש נאמנת ובסעי' ג' סתם המחבר כדעת הרי"ף והרמב"ם ורוב הפוסקים בעד א' נאמן ורק הרמ"א מביא י"א שם.

**לבד** מכל הנ"ל דיבורה של אשה זו נראי' כתחבולת דברים שקשי' להאמין כי מ' שמע כזאת שתנשא אשה לאיש בלא יודעת מי הוא ומאיזה מקום, ועוד שישבה עמו ב' שנים ובזמן ארוך האיך אפשר שלא דיברו ולא שמעו ולא בא מכתב ממקום מולדתו מבני משפחתו שעי"כ נתודע לה מאיזה מקום הוא הן הן דברים שהוא נגד הרוב ונגד חזקת המנהג שאינו נאמן כמ"ש במס' פאה פ"ח מ"ב וג' עיי"ש ועיי' במס' קידושין דף פ'. ומ"ה שאמרה האשה שיודעת בבירור שאין לבעלה אח זה קשה מראשונה דאם אינה יודעת מאיזה מקום הוא האיך אפשר לידע בבירור שאין לו אח זה מן הנמנע בבירור, ע"כ לפי"ד דברי אשה הזאת הן דרך ערמימות לבא בהחבא שלא לדרוש ולחקור, ע"כ לענ"ד לא יעשה מעשה ואדרבה צריך לאיים עליה כי זה איסור ערוה והלא עכ"פ במקום שהיתה יושבת עם בעלה אפשר ג"כ לדרוש ולחקור האיך הי' מוחזק שמה אם באחים או שלא באחים או להתודע שם איה מקום משפחתו ולדרוש ולחקור במקום הנ"ל, ועיי' בתשו' מרן חת"ס אה"ע סי' מ"א מ"ב האיך הי' חוקרי' ודורשי' ובלא זה לענ"ד א"א להתירה, והנני לסיים בכל חתמי ברכות וברכת החג הק' הבע"ל ונזכה עם כל אחב"י לעלות רגלים ולהקריב זבחים ופסחים כאנ"ה ונפש **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קס

**בעזהי"ת אול"י ה' ו' ניסן עזר"ת לפ"ק מאד יצ"ו**

**לכבוד הרה"ג הנ"ל**.

**ע"ד** המקוה במ"כ שיש לחוש בעת ששלטה יד האויב וכמעט נהפכה העיר אם לא פסלו המקוה ושם ב' מקואות מקוה של מעיין בתוך רעזרוואו"ר ומקוה ב' נמשכה מהנ"ל ועתה אשר בעהי"ת נתיישבה העיר אם יש לחוש ששאבו מהמקוה הנ"ל לצורכם ושוב מלאוהו בשאובים.

**והנה** בש"ע סי' ר"א סעי' ד' שם בשם תשובת הרא"ש במקוה של גוי דכל זמן שיש לגוי נגיעה בשכר יש לחוש שעשה מה שיוכל רק דלא חיישינן דעשה להכשיל, ובב"י הביא התוספתא שהביא ג"כ הר"ש רפ"ח דמקואות דאפי' מקוה שנמצא מלאה כמו שהיתה

חיישינן דזלפוהי ומלאוהו בשאובים וקשי' לי' לב"י למה ניחש שזילפוהו בכדי ותי' משום דהי' המים סרוחים זילפוה והחליפו במים אחרים למען לרחוץ גופם, ועתה מה אדע בנידון זה אם יש מקום חשש זה, ומ"ש כת"ה דילמא למען השקות סוסים ודאי גם לזה נצרכים מים נקיים, והנה במקוה של מעיין הביא בס' לחם ושמלה בשם מהריב"ל דאין לחוש כלל והסכים אתו בפשיטות ומשמע דאפי' לדידן דמחמירין גם במעיין לפסול בג' לוגין כמ"ש הרמ"א בסעי' מ' ומ"מ בספיקא כזו אין לחוש והרמ"א גופא מיקל בספיקא או משום דיחוי טבילה בזמנה ובתשו' חת"ס מיקל גם במקום הוצאה מרובה, ומעתה יראה כת"ה אם מקוה זו יש לה כל אופנים ששייכים למקוה מעיין ועיי' בש"ך ס"ק ל' ובש"ע סעי' ח' י' ט"ו שם דאם הולכים למקום אח' יש להחמיר כמ"ש הש"ך ועיי' בנוב"י מהד"ת, ומעכ"ת מבפנים כי כבר נשכח ממני אופן עשיית ב' מקואות הנ"ל ע"כ כתבתי אם יש לה כל אופנים השייכי' למקוה מעיין דאז בפשיטות אין מקום לחוש כמ"ש מהריב"ל, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ונזכה עם כל אחב"י לתשועת עולמים ולעלות רגלים בזבחים ופסחים כאנ"ה ונפש ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן קסא

**ב"ה יום ב' פ"ש כ"ט למב"י תרפ"ז לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש אהובי הרבני החרוץ המופלג בתו"י כש"ת מו"ה מרדכי דוד גאלדשטיין נ"י.

**ע"ד** מה שנוהגין במ"כ בענין התגלחות בימי ספירה קצתן כדברי האריה"ק זי"ע שלא להתגלח עד ערב חה"ש וקצתם מתגלחים עד ר"ח אייר כמ"ש הרמ"א ומג"א והזהיר שלא נהוג במקום א' קצתם כך וקצתם כך משום לא תתגודדו.

**והנה** ידוע לפניו דברי האחרונים בענינו של דבר ועיי' בתשו' מרן חת"ס או"ח סי' קמ"ב, וראיתי חידוש הלכה בענין כנ"ל בשו"ת מרן פרשת מרדכי או"ח סי' ד' אשר דעתו דרק הב"ד שהי' בזמן חלוקי מנהג הם עברו על לת"ת שלא הי' משתדלים להשוות יחד אבל כל יחיד ויחיד בפני עצמו אי אפשר להשוות דמה שהוא חשש איסור בזה להיפוך באחרים כנגדו, אלא שם בעובדא דילי' הי' בענין הנחת תפילין בחוה"מ דלמניחין יש איסור עשה אם לא יניח תפילין ולדעות שאין מניחי' יש איסור להניח תפילין כידוע אבל כל זה לענין הנחת תפילין אבל לענין התגלחות וכי יש איסור שלא להתגלח, ואפשר אם עושה כן משום כבוד שבת וכיו"ב יש ג"כ דומה להנ"ל, ואפשר התגלחת שער הראש יש ג"כ חששא לענין חציצה בהנחת תפילין אבל לענין גילוח זקן כיון שכן נוהגין כל ימי

השנה ודאי הסברא נותנת כמ"ש מעכ"ת דלא שייך בהו משום לת"ת וגם דומה לסברת שו"ת מ' פרשת מרדכי כמובן ותו אין בידי, ואסיים בכל חותמי ברכות ידידו דושה"ט.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד**.

## סימן קסב

(**לסי' תמ"ב בדין חמץ נוקשה**)

**ב"ה** אול"י ה' פ' חיי תרפ"ו לפ"ק מאד יצ"ו.

**שוכ"ט** על ראש אהו"נ ה"ה בחור כארזים החרוץ המופלג בתו"י כש"ת כ"ה אברהם יצחק כ"ץ כ"י **ראיתי** פלפולו הנעים בסוגי' פ"ק דפסחים דאי"ר שמא גיררה ומפני כי אני טרוד מאוד בדברים הנצרפים לשעת' להלכה ולמעשה אין בידי לטייל אתו בארוכה, מ"ש מעכ"ת לענין בדיקת חמץ בחד דרבנן ותרי דרבנן שזה פלוגת' המקשן ותרצן, א"כ לדעת הרשב"א ר"פ דאפי' אי טעמי' דבדיקה משום ב"י עכ"ז גם חמץ נוקשה דאינו עובר בב"י לשיטת ר"ת מ"מ החמירו חכמים דלא פלוג רבנן, וידוע דעת הרמב"ם דנוקשה אינו רק מדרבנן כסתם מתניתן בפ' א"ע שיאור ישרף והאוכלו פטור משום דאינו רק מדרבנן וכן קיימ"ל ברישׂ סי' תמ"ב ושם במג"א ובמחצה הביא דברי המחבר בסי' תמ"ז דחמץ נוקשה לאחר הפסח מותר בהנאה ולדעת הרמב"ם הא אינו רק מדרבנן דאל"כ עבר בב"י כשיטת רשיז"ל ואמאי מותר בהנאה, וא"כ לפי"ז הפי' לדידי' ולשיטת הרשב"א כל מה דתנינא במתני' אור לי"ד הוה גם כן נוקשה בכלל כמ"ש במג"א דפסק כחומרא שניהם ה"ה שיטת הרמב"ם ושיטת הרשב"א ולדברי התוס' הא איירי גם בביטל, ולדברי מעכ"ת הוה תלתא דרבנן ומיהו י"ל דלענין גוף החמץ אמרינן ל"פ ולא בשאר ספיקות, ועיי' באה"ע סי' כ"ח ובב"ש שם ס"ק כ"ב ונ"ג דלשיטת רש"י ז"ל אין חילוק בין חד ותרי דרבנן, ודע כי הענין בדיקה באור לי"ד דמפשטות הש"ס דילן דהוה מתיקון דרבנן אבל בירושלמי ברישׂ פ"ק כמה מ"ד דהוא דאורייתא וילפי' מקרא דיום י"ד בערב דהיינו אור לי"ד, ואפשר לומר דבזה פליגי המקשן והתרצן, והנני לסיים בכל חתמי ברכות.

## סימן קסג

להנ"ל.

**ע"ד** ספיקותיו וקושי' עיי' בשו"ת מהרי"א חיו"ד סי' כ' עמד על כל הנ"ל ומחלק שפיר דשאני כותי דלבו אנסו בל טעותו ואינו כפוקר משא"כ בישראל ודומה להך דחולין דף י"ג ובכ"מ דמקבלין קרבנות מאוה"ב ולא מישראל מנסך יין ומומר כמ"ש בגמ' בכם חלקתי ולא באוה"ע וכן מצינו במס' סנהדרין דף ל"ח במ"ש בפרקי אבות ודע מה שתשיב לאפיקורס ונאמר שם ל"ש אלא אפיקורס נכרי אבל אפיקורס ישראל אין משיבין דכש"כ

דפקר טפי, ומ"ש ביו"ד סי' קי"ט דמי שאינו מאמין בדברי רבותינו ז"ל הוא מתשובת הרשב"א בשם רבינו יונה דמי שאי"מ בדברי רז"ל הוה מין ובמ' חולין דף י"ג דרובן של נכרים אינן מינים אלמא דגרע טפי כמובן.

**ב)ולענין** בישול משרתת מחללת שבת עיי' בת' טוב טעם ודעת סי' ט"ז שהחמיר דהוי כבישול נכרי ע"כ ודאי יש להזהר במשרתים הנ"ל ועיי' בש"ע יו"ד סי' קי"ג ס"ד בענין בישולי שפחות ושם בש"ך וט"ז ובאה"ט כידוע ואצ"ל.

**ג) וע"ד** מ"ש בענין כתיבת סת"ם עיי' בתשו' מרן חת"ס חאו"ח סי' קפ"ז

**ד) וע"ד** הנחת תפילין בחוה"מ משום לא תתגודדו עיי' בשו"ת פרשת מרדכי סי' ד' שהאריך מאוד בכלל זה, והנה כאן רוב הצבור מניחין תפילין והא במג"א סי' תצ"ג בשם כ"ה דצריך המיעוט לגרור אחר רוב הצבור, וצל"ע במ' מגילה לענין קרה"ת בר"ח ובחוה"מ ד' ביו"ט חמשה יוה"כ ששה שבת ז' זה הכלל כל שיש בו מוסף ואינו יו"ט ד', אם כן נראה להדי' דחוה"מ אינו בכלל יו"ט והא רק שבת ויו"ט נתמעט מהנחת תפילין וצל"ע והנה הזמן קצר ועת לקצר, אוה"נ דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קסד

**יום ה' י"א למב"י תרפ"ג לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שלו' רב על ראש הנגיד המפו' וכו' מו"ה עקיבא בלויא נ"י.**

**ראיתי** שהאריך בשיטות שו"ת האחרונים ע"ד מכירת חמץ הנהוג ועי' בתשו' מרן חת"ס חיו"ד סי' שי"ד וסי' שי"ח חילק לכמה חילוקים בקניני דרבנן איזהו מפקיע מדאורייתא ואיזהו לאו וכן בחידישיו לפ' לולב הגזול בח"ו ושם בקנין מעמד שלשתן שנחלקו בזה ברי"ו דאינה מקודשת רק מדרבנן ושארית הפוסקים דמדאורייתא מקודשת וטעם דעת רי"ו דלא תקנוהו רק מפני תקנת השוק ושוב אמרינן דלא פליג ואפי' במקום דלא שייך תקנת השוק קנה בזה י"ל דאינו רק מדרבנן וכמ"ש בתה"ד הובא במג"א רס"י תמ"ז דלא מחמרינן בל"פ כמו גוף הגזירה, וא"כ י"ל ע"ד הריט"א שדייק מדברי התוס' במס' בכורות ד' י"ג דס"ל דקנין דרבנן אי"מ בדאורייתא די"ל כהנ"ל דהוה תקנת השוק ובדלא שייך תקנה רק משום ל"פ ובפרט בבהמה גסה דאין מוכרין לנכרי וגם בדקה יש מקום דנוהגים שלא למכור ודאי לא שייך תקנת השוק:

**והנה** ראיתי להעיר במ"ש בתשו' מ' חת"ס דלא ישכיר החדר עם קנין חמץ ע"י חצירו כאחד מפני דברי הש"ך סי' ר' דאין ב' קנינים חלים כאחד עיין בסי' קי"ג וסי' קי"ח, והנה סברת הש"ך י"ל דאי נימא שצריכים להיות כאחד באותו רגע כמימרא דילמא קנין החצר

יקדים רגע כמימרא ואח"כ מה שבתוכו, ונלענ"ד עפי' מ"ש הר"ן במס' גיטין דף כ"ח בעציץ של אחד וזרעים של אחר החזיק בזרעים לא קנה עציץ והקשו בתוס' למה לא נקט עציץ וזרעים של אדם אחד ותי' הר"ן דאז לא קנה אפי' הזרעים דהוה כמוכר כור חטים דיכול לחזור אפי' בסאה אחרונה דהוא מכר לו כל הכור כולו ואם לא קנה סאה אחרונה לא קנה כלום והכי נמי בעציץ וזרעים, והנה הה"ד לענין חצר ותבואה בתוכו דהקנה לו שניהם כולן דומי' דעציץ וזרעים ואם לא קנה התבואה גם החצר לא קנה וכל זה אם הכל בקנין ממש במכירה דתלוי זה בזה אבל אם החצר בשכירות דקיימ"ל שכירות לא קנה קנין ממש כמ"ש במג"א סי' רמ"ו שפיר י"ל דלא תלי' זה בזה, ולפי"ז עדיף יותר להשכיר החדר ולא למכור ובמעדני שמואל ראיתי בשם האחרונים להיפך כי ידוע שאין נזהרים שלא להקנות כאחד ולדעת הח"ס יש לחוש שהוא נגד דברי הריטב"א והש"ך כנלע"ד, ידידו דוש"הט

**ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד**

## סימן קסה

**ב"ה אול"י ועש"ק פ' משפטים תפר"ח לפ"ק מאד יצ"ו.**

**להנ"ל.**

**הנני** במודע כי יק"מ מלא זיו תה"ק בא לידי.

**וראיתי** מ"ש עלי בעיקוב שו"ת לכת"ה והנה אמרו חכז"ל אל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו ולא אפשר לשער גודל טרדותי מזמן שהגלגל חוזר בעולם בעניות ל"ע וידוע כי הכל צועקי' פני הרב בהרבה פנים ואנו מצפים לגאולה שלמה בקרב הימים:

**ועתה** באתי על פלפולו הארוך ואריך מ"ש לענין מוכר שטר חוב וחזר ומחלו אם זה אפי' לכתחילה לענ"ד במ"ש בחו"מ סי' שע"ח דאסור להזיק או לגרום היזק לחבירו והא מוכר שט"ח חשוב גרמא וגרמי אם כן פשיטא שזה בכלל ולא יצא מכלל, ומ"ש כת"ה לחלק בלשונות דיכול למחול או ל' מחול משמע בדיעבד דוקא ול' מוחל משמע אפי' לכתחילה לענ"ד דלשון הוה משמע בכל ענין ול' מוחל הוא הוה ועיי' בפיה"מ להרמב"ם במ' פסחים פ"ב מ"ש בפי' ובשל מבושל אפי' בשאר משקין ועיי' ערוך מ"ש בתיבת מחל.

**ואגב** אכתוב מ"ש במ' קידושין דף מ"ח דר"מ וחכמים פליגי בדשמואל אי יכול למחול דר"מ ל"ב דשמואל וחכמים ס"ל כשמואל ושוב קאמר דכ"ע אית להו דשמואל, ועיי' בכו"פ הל' תולעים דלפמ"ד בתוס' בב"ב דף ע"ו דה"ט דמצי מחול דקנין שטרות מדרבנן אע"ג דקנין קרקעות בכסף מ"מ הא הוה דבר שאינו ברשותו, וקאמר לפי"ז דלר"מ דס"ל

אדם מקנה דשלבל"ע כש"כ דמקנה דבר שאינו ברשותו, וא"כ לפ"ז מה קאמר שם דלכ"ע אית לי' דשמואל כלומר אפי' ר"ע אלא דפליגי אי אשה סמכה דעתה, ולדברי הפלתי האיך אפשר דר"מ אית לי' דשמואל, ועכ"ח צריך לחלק באיזה סברא לדברי תוס' הנ"ל ואצ"ל לחכם שכמוהו, **ידידו דו"ש**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן קסו

**יום ד' כ"ז למב"י תפר"ח לפ"ק מאד יצ**"ו.

**עוד להנ"ל**.

**ראיתי** מ"ש בדברי ת' ערוגת הבושם ה"ה מבואר בספרי הקטן מהד"ת חאו"ח סי' קס"ו עיי"ש, ואשר האריך בפלפול עצים אין בידי כעת לטייל אתו מפני טרדות הכנה להחה"ס בסוכה וד' מינים. רק מ"ש בשם זקינו הגז"ל להעיר בדבר חדש בהא דאר"י דאם תקע בשופר של ע"ז יצא הא הוה רוצה בקיומה והנה במ' ע"ז דף כ"ב איכא מחלוק' בזה וניהו דאנן קיימ"ל דאסור מ"מ אין קושי' לר"י אם ס"ל כמ"ד דמותר, לבד מחה הא כתב בתשו' מרן חת"ס חאו"ח סי' קט"ז דלא מצינו רוצה בקיומו רק אם יש לו מזה ריוח כמו לסמוך בו כרעי המטה בא' ע"ז ד' ל"ב ור"פ השוכר לשבר משמשי' בשכר אבל שלא להפסיד לא שייך ה"ט וכן באו"ח סימן ת"נ כיו"ב וכיון דממלה"נ לא חשוב רווח כנלע"ד.

**ב) מ"ש** כי בהתורה ל"ש לא פלוג כיון דאיכא טעמא עיין בתומים דגם על התורה נאמר משום לא פלוג ועיי' בברכ"י ביו"ד סי' רצ"א לענין מזוזה שאסור ליטלה בבא ישראל לדור בבית הנ"ל ואפי' זה יוצא וזה נכנס ומיד קובע מזוזתו לא פליג רבנן אם כי יש טעם כמ"ש התוס' פ"ב דמ' שבת גבי מתירין ציצית מבגד לבגד לחלק בין ציצית למזוזה, ועיין בר"ן פ"ק דר"ה על קושי' הרשב"א במ"ש רבא דבצדקה עובר לאלתר בב"ת דהא קיימי עניים וק"ל דאם כן במי שעומד במקדש ומתנדב קרבן נימא ג"כ דעובר לאלתר דהא איכא מקדש ואיכא כהנים לפניו להקריב ש"מ דגזה"כ הוא ותי' הר"ן דכלל גדול הוא דמה שהוא נוגע למקדש שיעורי' ג' רגלים ומה שאינו תלוי במקדש לאלתר ולא אמרה תורה דברי' לשיעורין כלומר דל"פ, א"כ ס"ל דגם במצות התורה שייך כ"פ ואם כי ודאי איכא טעמא כסברת הרשב"א, והארכתי בס"ד בחידושי ומפני חולשת כחי וטרדות אין בידי להציע לפניו כל הנ"ל ואסיים בכל חתמי ברכות ותשועת ישראל כאנ"ה ונפש ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן קסז

**ברכת** כוח"ט על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הג' וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה אפרים ביללייצער נ"י דומ"ץ דק"ק בעטלאן יצ"ו.

**ראיתי** שאלתו במי שניתן לו חירות למכור בענזי"ן למען תהלוכת העגלות מ"ש אויטאמאבי"ל והביא כת"ה לכחא דהתירא ממ"ש בתשו' מרן הת"ס או"ח סי' כ"ח וסי' קי"ג במ"ש היתר לבעלי ווירטסהייזע"ר למכור לנכרי כמ"ש שם בתנאים, והנה שם בסי' קי"ג הזהיר שלא ללמוד מזה לשאר בעלי חניות שבהם אינו רק מניעת הריוח כלומר ולא פסידא, ומעתה אינו ידוע לי במה נפיק המכירת בענזי"ן משאר חניות בזה מעכ"ת מבפנים מהו הפסידא, שוב ראיתי בס' שבילי דוד או"ח סי' רמ"ד ביסוד היתר הטראפיקע"ן וגם הנ"ל משום דהוה חירות כלומר לאיש הנ"ל לבד אפשר דזה חשיב לי' פסידא וכמ"ש הנוב"י מהד"ת סי' כ"ט לענין הבאנק, ומעתה גם מעכ"ת מבפנים אם ילמדו אנשים שאינם בני תורה ויראים היתר לחניות דעלמא ובעלי סחורה ומפני ח"כ אין בידי להאריך יותר, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן קסח

**בעה"ת יום ב' ס' של"ח פר"ת לפ"ק מאד יצ**"ו.

**שלו'** וישע רב על ראש ידידי ה"ה כבוד **הרבני הגדול בתורה וביראה טהורה חו"ב בנש"ק כש"ת מו"ה יהושע ר"ב נ"י אבן יקר בק"ק ראצפערטא יצ**"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי וראיתי מה שהקשה בתעצומות בעובדא שהביא הגמ' במ' שבת דף קכ"ז ע"ב במ"ש הדן את חבירו לכף זכות דנין אותו לכף זכות ומעשה באדם א' שירד מגליל העליון לדרום ונשכר אצל בע"ב לג' שנים עיוה"כ אמר לו תן לי שכרי וכו' אמר לו אין לי מעות ת"ל פירות אין לי ת"ל קרקע א"ל ת"ל בהמה ת"ל כרים וכסתות א"ל וכו' לאחר הרגל נטל בע"ב שכרו וכו' ואמר לו גל כאו"א מ"ש לכף זכות עד שמא הקדיש כל נכסיו לשמים והשיב לו כך הי' וכו' והא איתא בראשונים דבעה"ב הי' ר' אליעזר והנשכר ר' עקיבא, והנה העובדא איתא קצת באריכות יותר בשאלתות פ' שמות ושם נאמר שראה בידו כל מה שאמר עליו אין לי ושהי' הבע"ב ר"א והנשכר ר"ע וכמ"ש בתשו' מ"ע סי' ס"ב, והקשה כת"ה ב' קושיות חדא הא ר"א ס"ל דאין אדם יכול להקדיש כל נכסיו כדאיתא במס' ערכין ד' כ"ח במתניתן, ועוד קשה הא איתא ג"כ

במס' ערכין ד' כ"ג דר"א ס"ל כב"ש דאין נשאלין על ההקדש דהקדש בטעות הוה הקדש, וכת"ה האריך בדברים נחמדים ראוים לשלחן מלכי רבנן.

**והנה** בעיקר הדברים תמוה בעיני ע"ד מרן חת"ס באו"ח סי' קכ"ד דלר"א אפי' בדיעבד אינן מוקדשי' ואינן הפקר ובתוספתא מ' ערכין פ"ד היי איתא להדי' דדוקא במוחרמים אינן מוחרמים אבל בהקדשות הקדשו הקדש דעיקר קרא דיליף מיני' בפ' בחקתי מכל אשר לו מאדם ומשדה אחוזה גם מלת אך דיליף מיני' דאפי' בדיעבד אינו מועיל בחרמים כתיב והתוספתא שהביא בכ"מ פ"ו מה' ערכין כך כתיב סתמא ברישא בין בחרמים בין במוקדשין בדיעבד מוחרמים ומוקדשי' ור"א פליג ומחלק בין מוחרמי' דאי"מ ובמוקדשי' בדיעבד מוקדשי' א"כ ל"ל עכ"פ ר"א לשיטתי' לענין הקדש והפקר כנ"ל.

**ושוב** ראיתי בחידושי חת"ס למ' שבת ד' קכ"ז הנ"ל שעמד על דברי ב' קושי' שהקשה מעכ"ת ושם ג"כ אית לי' דגם בהקדשות אפי' בדיעבד אינן מוקדשי' וכבר הראתי דברי התוספתא דכיס לר"א כנ"ל, ומ"ש האיך התירו לו נדרו בהקדישו לשמים לפי מה שהלשון בשאלתות דמפני הורקנוס בנו שלא עסק בתורה הקדישו כדי שיעסוק בתורה וא"כ הי' ההקדש על תנאי וודאי גם לב"ש ור"א מועיל תנאי בהקדש דכל עצמו לא יליף ב"ש רק מתמורה דתמורה בטעות הוה תמורה כמ"ש במ' נזיר ד' כ"א וד' ל"ב וכי בתמורה לא מועיל תנאי עיי"ש בתוס' דבטעות גמור גם לב"ש לא הוה הקדש דדוקא בשור שחור ויצא לבן ס"ל דהוה הקדש משום דאמדינן דעתי' דכוונתו להקדיש בכל ענין רק דהי' סבר שיצא שור שחור בראשונה ולשון התירו אינו עפ"י שאלה לחכם כשאר התרת חכם רק שהתירו לו דרך פסק כמ"ש שם בנזיר שהתירו לו נזירות דלא קבל עליו הנזירות בלשון יפה דמודו ב"ש דבהמות שהפריש יצאו וירעו בעדר דלא הי' נזירות כל עיקר ומ"מ נקט לשון התירו לו, וכן בתוספתא מ' בכורות פ"ו המדיר בנו לת"ת מותר למלאות לו חבית מים ולהדליק הנר הביאה הר"ן מ' נדרים ד' ל"ח עיי"ש שהביא המעשה שהתיר לו ר' יוסי ושם בר"ן דמשו"ה מותר בהני דאמרן דמסתמא דמדברים קטנים שאין בהם ביטול ת"ת כ"כ לא הדירו והא זה אינו מטעם התרת נדרים רק כך הלכה, וא"כ ה"נ הפירוש מ"ש כשבאתי אצל חבירי שבדרום התירו לי היינו שנתקיים התנאי כי הורקנוס בנו כבר עסק בתורה כמ"ש במ' שבת ד' קמ"ז ומ' מנחות ד' ל"ה ועיי' בסדר הדורות שמות הורקנוס דכולם גדולי תורה היו ועיי' עוד שם במעשה דר"א הגדול שאירע להיפוך מזה באביו ואח"כ שראה הכבוד בלמדו לפני ריב"ז רצה לזכות לו כל נכסיו ולא רצה לקבלם רק כמו שאר אחי' לירושה ועיי' במ' ב"ק ד' ק"ח וד' ק"ט כיו"ב, ולפי"ז הי' הפירוש שהקדיש נכסיו לשמים כדי שלא ירשנו ליהנות מהם ובחי' חת"ס משמע שלא יהנו מהם

בחייו ג"כ והסברא נוטה כן דאל"כ למה הי' צריך היתר למען תשלומי שכירות וי"ל בזה, **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד**.

## סימן קסט

**בעהי"ת אולייי ד' פ' בהעלתך תרע"ד כפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש חביבי ה"ה הבחו' החו"ב שנון בע"פ זי"ר יו"ש כש"ת כ"ה ישעי' הכהן רובין נ"י.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי ושמחתי לראות מעשה אצבעותיך במעשה הכתב ומכתב של תה"ק כו' רק באתי ע"ד הקושי' בריש פא"ט לפימ"ש בתוס' לקמן ד' ק"מ דאפי' למ"ד טריפה חי' מ"מ אינה חי' זמן מרובה, א"כ האיך מוכח מהאי קרא כמ"ד טריפה אי"ח דילמא עד"ז רמז קרא דאי"ח זמן מרובה ולענ"ד י"ל לפימ"ש הרשב"א וחי' הר"ן דכל תכלית ילפותא זו להיות נפ"מ להלכה בספק טריפה דמהני שהיי' י"ב חדש משא"כ למ"ד טריפה חי' אין זו בחינה דאין לה זמן קצוב דהכל לפי בריית' וחזקה, א"כ ליכא למימר דהכתוב בא לרמוז דטריפה אי"ח זמן מרובה א"כ למה כתבה תורה כיון דלא בא ללמד שום דבר במה דאי"ח זמן מרובה, אבל אי טריפה אי"ח כלומר זמן י"ב חדש כמ"ש לקמן דצריך זמן חורף וימות החמה הרי זה ללמד בא כנ"ל, וכן למ"ד טריפה חי' ויליף מזאת החי' בא ללמד להיפוך שלא להקל ולהבחין בי"ב חדש אבל לאמור דאי"ח זמן מרובה בלימוד זה לא בא שום לימוד לא לכאן ולא לכאן כמובן ועיי' בכו"פ ובפרמ"ג, אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ח"**פ מאד**.

## סימן קע

**בעהי"ת יום ד' בפ' תצא תרפ"ד לפ"ק מאד יצ"ו**.

**כתקוע** שופר לחיים טובים ומתוקים יכתב ויחתם לאלתר בספש"צ ה"ה כבוד הרבני הגדול מו"ב ירא ושלם כש"ת מו"ה טובי' ט"ב נ"י.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי עם הגליון הנדפס מפורשי' בו תקנות ביהמ"ד מפי כבוד הרב הגה"צ בנש"ק אב"ד נ"י ורה"ק והכל לפי ד"ת ותיקון חכז"ל וגם לרבות תוס' חדשים ברום המעלות ואשרי אשר לו ככה, וע"ד הפרידה אשר ברצון איזה בע"ב לבנות להם בית לעצמן קלויז, תמוה בעיני אשר ימצאו צדדי' עשות דבר בלא רשות מרא דאתרי' ידוע כי כל כיו"ב ילפינן ממ"ד במ' ב"ב דף ח' וט' רשאי' בני העיר והכל אם אינו חבר עיר אבל ביש חבר עיר הכל לפי דעתו ועיי' בתשו' חת"ס חיו"ד סי' ה' ובחת"מ סי' קי"ז ובכ"מ,

והנה לפי הלכה כבר נשאלו שאלה כזו בת' אמרי אש או"ח סי' ח' והשיב דאין להורות בזה רק כפי הצורך והזמן וכוונת אקרוו"ט לש"ש משמע מיני' ביש צורך וכוונה לש"ש נכון לעשות כן ובל"ס כי הרב הגה"צ אב"ד נ"י רואה בעיניו הצורך וכוונתו ודאי לש"ש ועיי' בת' מהרי"א סי' כ"ז דבתחילה כשר לעשות כן ורק אם כבר הורשה להם ביהכ"נ ובהמ"ד או איזה בית לתפלה וקרה"ת אין לבטלה והביא דברי רמ"א בח"מ סי' קס"ז ובלא"ה פסק מהרשד"ם חומר האיסור עשות דבר נגד תקנה שנעשה בהסכמה עיי"ש ושם בפ"ת הביא דברי באר יצחק ופחד יצחק דהרוב יכול לעכב על יחידים מלעשות ולבנות ביהכ"נ אחר כיון שביהכ"נ א' מכילם וגם בנתיבות מביא דברי מג"א בשם הרא"מ ומשפטי שמואל סי' קנ"ד, ע"כ לענ"ד אין בידם לעשות קלויז ולהפרד ועיי' בחת"ס ח"מ סי' י"ב אות ג' ועיי' בפ"ת סי' קס"ז הנ"ל מ"ש בשם תשו' סב יעקב, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קעא

**בעהי"ת אוליי ה' פ' ויקהל פקודי תער"ב לפ"ק.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי כבוד האברך חריף ובקי ירא ושלם כש"ת מו"ה ישראל וועלץ נ"י אבדק"ק טיניע יצ"ו.

**ע"ד** הקושי' בדברי הרשב"א שהביא הב"י סי' קצ"ז דמשו"ה גזרו שלא לטבול ביום ז' דילמא תשמש ושמא תראה ותסתור וגזרו גזל"ג משום שי"ב איסור כרת, וקשי' למעכ"ת מכמה מקומות בש"ס דלא מחלקי' בענין זה, והנה אמת כי הלשון בב"י כן הוא בת"ה להרשב"א אבל במשמרת הבית חזר ופירש דבריו דהקשה קושי' התוס' מה היא שתבא לידי ספק דכבר נחית לספיקא וא"כ אין זה גל"ג אלא ספיקא ולהכי פי' דרבא קאי ליום השמיני ומשום סרך בתה וכן הי' לאחר תקנת ר' זירא בזה ודאי כמה גזירות רחוקות והכל משום ספיקא בזה ודאי יש לחלק בין איסור כרת לאיסור לאו ועוד לא מצינו גל"ג משום ספיקא, והא ודאי לענין טהרות ואכילת תרומה לא גזרו בכגון זה כדמוכח כמה משניות וכמ"ש במ' מגילה שטבילתן ביום מנץ החמה והיינו לטהרות ועכ"ח צריך לחלק בענין חמירא דכרת דהא אכילת תרומה ג"כ עכ"פ בלאו ואי"מ כמ"ש במ' סנהדרין ד' פ"ג עיי"ש:

**ב) מ"ש** לענין הזכרת נשמות או"א בימי רגלים, והנה בשו"ע לא מצאתי רק בסי' תרכ"א סתמא לידור בעד נשמות ולא הוזכר או"א וכן בסי' רפ"ד בדברי הרמ"א להזכיר נשמות בשבת, וביו"ד סי' ר"מ לא מצאתי דבר מזה אך ורק בהזכרה או"א לומר בתוך י"ב חדש

הכ"מ ולאחר י"ב חדש ז"ל כידוע, ומ"ש בשם שו"ת לקוטי חבר ב"ח חלק הנ"ל אינו תח"י, ומ"ש אם להזכיר נשמת רבותיו ביש לו או"א כמ"ש הגאון הנ"ל והנה אם כי דברי מעכ"ת כנים כיון שמזכיר שם רבו מ"מ אית בי' מילתא דתמוה בעיני הבריות והוה אפשר כמו הקפדה וזלזול ח"ו ולצאת ידי כל הלא יכול לומר תפלה זו בפרוזדור ביהכ"נ (מ"ש פאליש), והנה בל"ז נהגו להזכיר נשמת או"א כלומר או אב או אם אפי' באחד חי ודאי מה"ט כיון שמזכיר בשמות או"א משא"כ באמירת קדיש, ועכ"ז להשאר בביהכ"נ י"ל כמ"ש ורפי' בידי, אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קעב

**בהי"ת אול"י ד' פ' בלק תער"ג לפ"ק מאד יצ"ו**

**מזלא** טבא וברכתא דלעילא על ראש הנ"ל

**הנני** במודע כי יק"מ מעכ"ת בא לידי ושמחתי על מבשר טוב כי בהי"ת ברכה לרגלו וכן יזכה לזכות הרבים ויכון כסאו עד ינון חפץ ד' בידו יצליח. ראיתי מ"ש ע"ד לתקן מהמקולין ש"נ שתולה בשר כשר וטריפה וגם בשר ד"א באייזקאסטע"ן ואם כי הכל מסומן היטב שלא יתחלף עכ"ז יש לחוש דילמא יגע זב"ז ובשמנונית צריך שפשוף ובזה ודאי יש לחוש דילמא לא ישפשף כמ"ש הרשב"א בתה"א והביא מעכ"ת דברי פרמ"ג סי' צ"א ודברי חוו"ד ותשו' בית אפרים שהביא בפ"ת, והנה ג' מחלוקת בדבר המחמיר שבכולם בפר"מ שאפי' בלא דוחקא דסכינא צריך שפשוף ובחוו"ד הביא דברי הרשב"א בת"ה דדוקא ע"י דוחקא דסכינא בעי שפשוף והא דטבח צריך ב' כלים להדחת חלבים תי' שם. אבל בת' בית אפרים הביא דברי ת"ה הנ"ל שמפרש דבריו במשמרת הבית בסכינים משום דוחקא דסכינא ובהדחת חלבים משום דנימוס קצת ע"י מים ע"כ נדבק אבל בלא הני טעמים די בהדחה, ועוד ראיתי שם בת"ה שסיים בתי' התוס' משום דחלבי' חיימי קצת, והנה באמת ק"ל ע"ד פרמ"ג מ"ש דהרשב"א לא הזכיר דוחקא דסכינא והלא דבריו מבוארים במשמרת הבית כמ"ש בת' בא"פ, ובת' בא"פ תמה על החוו"ד שלא ראה תי' הת"ה על ב' כלים הנ"ל והא ע"ד פרמ"ג קשה יותר כנ"ל, והנה בנ"ז עכ"פ יש להשתדל לעשות מחיצה אם כי יש לסמוך ע"ד חוו"ד ות' בא"פ הנ"ל בפרט שמפורש בהרשב"א כדבריהם מ"מ מכוער הדבר וגם יש לחוש דפעמים ע"י נגיעה דבוקה ישאר איזה ניצוץ מהבשר האסור, ומ"ש לו מהרב הקדום לו ודאי השתדל בכל כחו רק שלא עלה בידו ולעולם אין להאמין לעמא דבר מ"ש בשם הרב כמ"ש בת' צ"צ ועיי' במ' סנהדרין ד' צ"ג ע"ב ובת' מרן חת"ס ח"מ סי' כ':

**וראיתי** מ"ש במה דאר"ח א"א לשחוטה שתעשה נבלה הא אפשר שנמצא הושט נקוב דהוה נבלה, ותמה אקרא לא הבנתי דבריו דאם נמצא נקוב והיינו שניקב מחיים והא מעולם לא הוה שחיטה וכי מפני שנמצא אח"כ הוה שחיטה ובל"ס שיש איזה טעות בדבריו והנני לסיים בכל חתמי ברכות, **ידידו דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קעג

**בעהי"ת, יום ד' ז' דעשי"ת תרע"ג לפ"ק**.

**בין** כסה לעשור החתימה לטובה יגמור על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה אפרים נ"י דומ"ץ דק"ק טארנאליא יצ"ו.

**ע"ד** מ"ש בפ' האזינו לענין הוספה באחרון דישנו פ' וא"א להוסיף רק בהמפטיר והמפטיר חוזר וקורא דאינו מכלל הקרואים יפה הורה כי כן מבואר להדי' בשערי אפרים להגאון מהרא"ז שער ז' סעי' ל"ד עיי"ש, ולא אדע טעם החולק דהא עכ"ח כן כוונת א"ר שהביא ג"כ בשערי אפרים שם סעי' כ"ו דהא לפני ויבא משה א"א להפסיק דצריך לקרות כמו בביהמ"ק ומן ויבא אינו רק ה' פסוקים סמוך לפרשה ששם המפטיר ומן המפטיר עד סוף הסדרה ג"כ ליכא רק ה' פסוקים והא אין מתחילין סמוך לפרשה פחות מג' פסוקים, ודברי הא"ר הם בקיצור אם מוסיפי' מוסיפי' מן ויבא להלן דהיינו דקודם לכן אסור מפני הטעם הנ"ל וכן ביאר בשערי אפרים א"כ א"א בענין אחר וכן נוהגין בכל אתר ואתר במקום שמוסיפין.

**וראיתי** מ"ש ע"ד שאג"א הנה ידוע כי אין להקשות עלי' משיטת הפוסקים אשר כ"פ חולק ומכריע כנגדם ברב כחו, ומדברי הגמ' באנשי ירושלים הלא בגמ' מ' עירובין דף ו' ודף ק"א דירושלים דדלתותי' ננעלות בלילה הוה ככרמלית וברש"י ז"ל כחצר שאינה מעורבת ועיי' בתיו"ט מ' עירובין פ"י מ"ט והא דעת הרי"ף ותוס' במס' כתובות דף ז' דלא תקנו ע"ח ביו"ט ועיי' באו"ח סי' תקי"ח בט"ז ומג"א סק"ב והדברים עתיקים, **ידידו דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קעד

**ב"ה אול"י ב' מיא למב"י תרס"ט לפ"ק מאד יצ"ו**

**שוכ"ט** על ראש ידי"נ הרב כבוד הרב המאה"ג חריף ובקי וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה כהן צבי נ"י אבדק"ק מ' טשעקע יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ מעכ"ת בא לידי וידוע לפניו כי כמה קשה עלי להשיב עד"ז כי מה יאמרו מי סמך, וכבר באתי בעצה היעוצה לשאול פי הגה"צ אב"ד דק"ק מונקאטש שליט"א אשר אליו הכל פונים ואליו ינהרו ראשי מנהיגי המדינה וכאשר יאמר כן יעשה, ובפרט מאשר כבר ישפך עלי הערומת מצד שכנגדו כידוע, ועתה גילה מעכ"ת אשר הגאב"ד דק"ק גראסווארדיין נ"י דעתו כי הלכו והולכים פני הערכאות עכ"ז גם לד"ת יביאו הדבר והאיך אומר דבר כנגדו במה שלא נודע לי טעמו ונימוקו, ואפשר אם טעמו כמ"ש הנתיבות בס"ק ב' דאם הנתבע יודע בעצמו שחייב לו או שספק לו צריך לדון בד"ת גם אם שכנגדו הלך בערכאות ודוקא אם ברור לו שפטור עפ"י ד"ת אי"צ לדון אתו בד"ת, וא"כ אין הדבר תלוי רק בעצמו של מעכ"ת במה שיודע וברור לו לפניו לפי דברי נתיבות הנ"ל ואין בידי לדון במה שנודע לפניו, וע"ד אשר ענותנותו הרבני פשיטא כי כן הדבר לבדוק, וגדולה מזו כתב הפר"ח באו"ח סי' תצ"ו בכללי המנהגים עיי"ש, רק יש לחקור האיך המנהג בק"ק בעלעניעש כי בזה כמה חילוקי מנהגים כמ"ש החת"ס ביו"ד בכמה דוכתי, והנני לסיים בכל חתמי ברכות.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן קעה

**בעהי"ת יום ה' פ' וארא תרע"ד לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב המאוה"ג מעיז ומגדול החריף ובקי וכו' מו"ה צבי יהודא נ"י אבדק"ק קערעסטעש והגלילות יצ"ו.

**הנני** במודע כי ביום אתמול אחרי צהרים קראתי יק"מ וראיתי כי אין די השיב בעתו וזמנו, והנה על ענין ראשון אין אתי יודע עם מה וכ"פ הייתי חוזר מדברי מהיפך להיפך ע"י כי המכתבים שבאו אלי בענין זה הי' סותרין זה את זה ופעמים באו בלא באר היטב הענין ע"כ אני מונע עצמי לאמו' דבר ובגליל זה ידוע כי עפ"י חקי המדינה אין להשתמש בשום שפריט ליין כמ"ש בכל גליל העדיעלעך ואחריות דאחרינא לא קבילנא, ובימים אלו הי' קבוץ הרבנים הגנ"י מחברה מחזיקי הדת בגלילות ויתעצו ע"ד הנ"ל ועד היום לא נודע לי מה שגמרו, ומפני חולש' אשר הצינה קשה לי לא הי' בידי להיות בעצת זקנים הנ"ל שהוא במיהאלאוויטץ כידוע רחוק מכאן ואם כי כתבתי מכתב להראש החברה מה דעתו בענין זה עכ"ז אי אפשר להחליט וכאמור מקודם אשר יצא מפי ראשי ופקודי החברה יצ"ו, ע"כ לזאת תסלח שא"א להשיב כמ"ש בהנ"ל, וע"ד הענין שני בידך לסמוך על תשובות הגאונים ז"ל שהבאת והעולם נוהגים לשמש ולאכול עם המשמשי' כידוע וד' יגדור פרצות עמו ישראל, **ידידו דוש"ת.**

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קעו

**בעהי"ת, יום ג' דסליחות**.

להנ"ל.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ע"ד השאלה בענין בכור הנה בימים אלו בעוה"ר מפני הרעש קשרי המלחמה לבי בל עמי להאריך מכל צד וכת"ה מביא דברי הט"ז ובאה"ט ומ"ש בת' מהר"ם שיק סי' דיש, והנה כבר הלכו בו נמושות עיי' בת' מהרי"א סי' רס"ה ובמחנה אפרים ה' זכיי' ומתנה סי' ז' כתב בפשיטות דאפי' שליחות לא בעי דהוה כפורע חובו של חבירו וכמ"ד דעבד כנעני במ' קידושין דף כ"ג בכסף של אחרים מהני לשחררו לר"מ אפי' נימא דחוב הוא לו לר"מ דממילא מקנהו, אלא כי בספר הגדול רי"ט אלגאזי פ"א דמ' בכורות סי' ז' האריך בהלכות אלו ונראה ג"כ דעתו נוטה דמהני אם נתרצה אח"כ, אלא שראיתי בס' החדש בית דוד בסי' ש"ה מסקנתו דלא מהני בלא דעת בעלים ומחלק בסברא דבתורם משלו דשייך בי' לדידי' ג"כ דהא מתקן טבלו ג"כ כא' עם של חבירו משא"כ בפדיון הבן דאין שייך כלל סברא זו פשיטא לי' דצריך דעת בעלים ועיי' בת' ריב"א סי' קמ"ח מכל הנ"ל נראה דספיקא הוה וניהו דשפיר עבדית לקיים המצוה בזמנו גם לצאת ידי ספק במצוה זו מ"מ יש לעשות בתיקון של הרמ"א לתלות טס על צוארו ולרשום עליו ספק פדוי וכמ"ש מרן חת"ס סי' רצ"ה לענין פדיון ב"ד והאב נ"י שיזכה לקיים המצוה יעשה הפדיון בל"ב בשם ומלכות כמובן, אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**

**ראיתי** מ"ש בסם המלבי"ם זצ"ל ואבינו שבשמים יקבץ נדחינו ברחמים בקרב הימים.

**הנ"ל**

## סימן קעז

**בהי"ת אול"י ג' פ' ויקרא תער"ד לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב המאוה"ג חריף ובקי וכו' מו"ה ישראל וועלץ נ"י אבדק"ק טיניע יצ"ו.

**אקדים** מטו מיני' דמעכ"ת ע"ד מניעת התשובה על מכתבו וכו' והנה ע"ד הענין אשר הזוג בג"פ לפני הפרעדיגער הידוע כ"פ היתה שאלה כזו לפני ואמרתי לשאול לפני הרבנים הגאונים היושבים בראשונה פני תקאנצעלייא ע"ד כי הייתי בקיבוץ גדול בפעסט עוד בשנת תר"ע שהיו שם הגאונים ז"ל מדורות שלפנינו וכמדומה שנגמר הדבר בלא פלוג שלא יסדר שום רב סידור קידושין ע"י ג"פ משל הנעאלאגען ואם לענין איסור ב' נשים

ג"כ הי' תקנה הנ"ל לא אדע עד כמה הדברים מגיעים ע"כ השבתי לשאול פני הגנ"י אשר בל"ס ידוע לפניהם הכל ע"כ, ובנ"ז שיש לחוש לעדים פסולים וב"ד פסולי' פשיטא דיש לחוש גם בזה וכמדומה שכן השיב להחמיר הרב הגאון אבד"ק באניהאד נ"י בשו"ת פרי השדה, ועיי' בשו"ת מרן חת"ס אה"ע ח"ב סי' נ"ד בענין כיו"ב באין הגט לפנינו אפי' באינם פסולי' מצד חזקת כשרות רק שהם הדיוטים שאינם בקיאים בטיב גיטין כשאין הגט לפנינו עיי"ש אריכות נפלא, ומ"ש כת"ה דאיכא ממנ"פ דגם הקידושין הי' לפני פסולי' אין זה ממנ"פ כמ"ש ג"כ בחת"ס בח"א סי' ק"א דקידושין הנהוגי' בינינו בפומבי בזמטוטי חתן וכלה הוה כאלו אנן סהדי ומה"ט מכשיר הקידושין שהי' ע"י יחוד עד פסול בקורב' ורק מפני היות הטוב לסדר קידושין שנית עיי"ש, ועיי' מ"ש בס"ד בספרי ח"ב סי' י"ד וסי' כ"א בעובדא כיו"ב, ודברי פ"ת שהביא מעכ"ת הבאתי ג"כ בהקדמה בח"ב הנ"ל.

**ב) וראיתי** מ"ש ע"ד פנוי' שיצא עלי' קלא דל"פ בדברי כיעור עם הנכרי אם יש לכתוב בכתובה בתולתא די"ל לנשואי כהן, והנה מעכ"ת לא ביאר אם יש די בכל הני קלא דל"פ לאסרה לכהן כמ"ש באה"ע סי' ז' עיי"ש בחמ"ח ס"ק כ"ב וב"ש ס"ק ל"ד ועיי' במהרמשי"ק אה"ע סי' י"ב שמבאר באורך בענין פנוי' באופן מה נאסרה לכהן ועיי' בפ"ת סי' ס"ו שהביא בשם נ"ש וביי"מ שא"צ לכתוב בעולהא רק פלניתא וכיו"ב כתב בחת"ס סי' קל"ג עיי"ש והנני לסיים בכל חתמי ברכות וברכת שיו"ט ונזכה לעלות רגלים ולהקריב זבחים ופסחים בקרב הימים, ידידו דוש"ת.

הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.

## סימן קעח

להנ"ל.

**ע"ד** שומן ואיינגעזאטענס ראיתי באר"ח חדש ושם הגהות מהרש"ם שהביא כל הדעות ומסקנתו להקל באינה קדירה של חמץ ממש כמ"ש שמתוכין ונותני' השומן בכלים מיוחדים ורק מ"מ נוהגין במכירה ובדיעבד אין להחמיר.

**וע"ד** הטובא"ק הלא מבואר במג"א סי' תמ"ז דיש לחוש שמלחלחין אותו בשכר ועושי' מחיצה ע"פ או ליתן במקום מוצנע, ואני נוהג שלא לשאוף שכופטאבא"קש ובציגארען אני נוהג שלא להדליק ולא לשאוב רק ע"י שפופרת כי אומרי' שמדביקין הקצה ע"י פאפפ, ואם א"א ע"י שפופרת אני מהפך הקצה רחבה לתוך פי ומדליק על קצה אחרת וכן ראיתי נוהגי' גדולי הדור, **ידידו דוש"ת**.

## סימן קעט

**בעהי"ת אול"י ג' פ' וארא תרע"ו לפ"ק מאד יצ"ו**

**שוי"ר** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגדול מעוז ומגדול חריף ובקי עצום וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה יחיאל מיכל הכהן נ"י (כעת הוא הגאבדק"ק ב' אויוואראש יצ"ו).

**עתה** באתי עד"ת והנה בל"ס כבר הגיע לידו מכתבי הקדום ואשר שוב התבונן ע"ד המל"מ פט"ז מה' עדות מ"ש בב"ד שנמצא א' מהם קרוב או פסול כבר הזכרתי דברי קצוה"ח סי' ל"ו שהביאו ולזה ימצא ברמב"ם ה' סנהדרין פי"א ה"ח וט' מיש דדוקא בגמר דין פוסל קא"פ ועיי"ש בראב"ד מ"ש בזה דהוה כמו למחזי אתיתא דאפי' בעדות אינו פוסל וא"כ לק"מ.

**ב) וראיתי** מ"ש כת"ה ע"ד תוס' במ' עירובין דף פ"א דילפינן לר"י ד"ת מעות קונות דסתם קנין דקרא בכסף מיירי כמ"ש אוכל בכסף תשבירני, וק"ל דשם בנכרי איירי ואדרבה בבכורות אמרינן לר"ל מדעמיתך במשיכה לנכרי בכסף ומדעמיתך בחדא וכו' כידוע, והנה כבר עמד בזה מרן חת"ס בהגהותיו עמ"ס עירובין ועיינתי בחידושי סוגיות שנדפס בק"ק מונקאטש שהקשה בסגנון זה דשם איירי בכסף שוי' היינו כסף מלא אבל מנ"ל לקנות בפרוטה חפץ שוה מנה ותדע דהא קרא בנכרי איירי ושם האריך לחלק בהלכות הנ"ל ומסקנתו דלדידן דהיינו לר"י בישראל פרוטה קונה כמה וכמה ובנכרי משיכה וכסף שוי' ג"כ עיי"ש עמקי דברי' טו"נ.

**ג) ומ"ש** כת"ה בעריב' שנסדק' ונתן לתקן לאומן ותקנה בחלב ודם אם מותר ליתן בתוכה בצק וכיו"ב והביא דברי הרמ"א יו"ד סי' קכ"א במ"ש מדברי הריב"ש סי' קמ"ט בהנך כלים שנסריהם מדובקים ע"י חלב שנוהגין לתת לתוכה יין מפני ב' טעמים שטבע החלב שבורח ממנו היין ועוד שנתבטל ואין כוונתו לבטל בזה רק לתקן הכלי, והנה לענין לכתחלה אם מותר כ"כ בהגר"א בהגהותיו ליו"ד אות ב' עיי"ש, ומ"מ ראיתי בפרי תואר שחולק על טעם א' דלא שייך טעם זה רק אם ימצא היין מקום לפנות אנה ואנה אבל בכנוס בכלי הנ"ל עכ"ח נוגע בחלב נגד טבעה ובכבוש כ"ד שעות ודאי נאסר ובלא כבישה עכ"פ אסור מצד נגיעה וכמ"ש בפכ"ה צורר אדם וכו' ובלבד שלא יגעו זב"ז ולא ימלט שלא יגע כמ"ש בריב"ש שאין כאן נגיעה דודאי נוגע עכ"ח ורק מטעם ב' יש להתיר ונפ"מ דצריך דוקא ששים, והנה בבצק גם הריב"ש יודה לכל הטעמים דלא שייך בדבר גוש הברחה שאינו בכלל משקין וגם לא שייך ביטול ששים דנוגע מן הצד בעי', ובת' מהרש"ם ח"א סי' קי"א ראיתי כיו"ב בשאלה כנ"ל ושם שדרך לערב החלב והדם גם בסיד דרך סתימה ונעשה כמו אבן מצרף לזה דהוה נוטל"פ וסגי' ברובא עיי"ש.

**ד) וראיתי** מ"ש ע"ד שטמ"ק מ' כתובות בסוגי' דגר קטן דל"ח דילמא ימחה לאח"ז והאיך נסמוך לענין מגע יין וכיו"ב ותי' דרובא אי"מ, וק"ל דידועי' השיטות דרובא דתלי' ברצון לא הוה רובא, והנה בזה יש ג"כ חזקה דלפנינו הוא ביהד"ו כמ"ש בתוס' מ' גיטין בסוגי' דבטלו מבוטל דאזלינן בתר השתא ע"כ בנזיר ל"ה התראת ספק דילמא ישאל על נזירתו, וכן לענין ביטול גט לא אמרינן דהוה ה"ס דילמא יבטל הגט והוה פנוי' למפרע עיי"ש, והנני לסיים בכל חתמי **ברכות ידידו דוש"ת**.

הק' **מדרכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**.

## סימן קפ

**ב"ה ועש"ק פ' נצבים תרס"ד לפ"ק מאד יצ"ו**.

**כתקוע** שופר לחיים טובים יכתב ויחתם לאלתר בספש"צ ה"ה כבוד הרב האברך חריף ובקי טובא ירא ושלם בנש"ק כש"ת מו"ה אשר אנשיל יהודא מיללער נ"י (כעת הוא הרב הגאבדק"ק פעטרעשעני יצ"ו).

**מ"ש** מעכ"ת בענין העובדא כי הכהן החזיר מעות פדיון לאם הילד בתנאי הנ"ל והילד מת ולקח' לעצמו אם שלו ודעת מעכ"ת כי אין זכיי' לקטן ורק אמו זכתה עבורו ואביו יורשו אין אתי יודע עד מה הצורך לומר כי אין זכיי' לקטן לענין הנ"ל, והנה להלכתא קיימ"ל בח"מ סי' רמ"ג סעי' ח"י דזכין לקטן אפי' בן יום אחד כמסקנת הגמ' בב"ב דף קנ"ז, אלא שיש לדון בנ"ד מפני התנאי שהתנה הא קיימ"ל בח"מ סי' רמ"א סעי' ה' דאפי' תנאי כזה שסיים דבר מיוחד לעשות במתנה זו אם פירש התנאי המתנה קיימת בלבד שיתקיים התנאי ואם לא נתקיים התנאי המתנה בטלה, ודעת הרא"ש במ' סוכה דאפי' נאנס ולא נתקיים המתנה בטלה כמ"ש באו"ח סי' רנ"ח ואם כי אפשר שלא התנה כדיני תנאים הא לדעת הרמב"ן והר"ן במ' גיטין לא בעינן דיני תנאי היאך שנעשה הדבר ע"י שליח וע"כ לענ"ד צ"ע להלכה ולמעשה.

**ב) וראיתי** מ"ש מעכ"ת פלפול עצום ע"ד הרמב"ם ה' א"מ וראיתי דבריו נכונים בטוב טעם, ולענין מללה"נ אי מותר גם לכתחילה ראיתי בכה"ג פלפול ארוך והביא ראי' ממ' חולין ד' פ"ט דגם לכתחילה מותר ואתו הסליחה כי מפני טרדא דיומא והכנה לשבת מלכתא הנני מסיים מעין הפתיחה ונזכה עם כל אחב"י לשמוע תש"ג בקרב הימים כאנ"ה ונפש ידידו דו"ש.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

**ד"ש וברכת כוח"ט לכבוד חמיו הגאון אב"ד נ"י**,

## סימן קפא

**ב"ה אול"י ב' פ' בשלח תרפ"ה לפ"ק מאד יצ"ו.**

**לבחור** כארזים חו"ב וכו' כ"ש מו"ה אברהם יצחק האללענדער נ"י בק"ק שט"מ יצ"ו **ע"ד** חקירה אם שייך דבר שיל"מ היאך דהאיסור נפקע ע"י מעשה כגון נבלה כשנפגם ונסרח לגמרי הא הוה דשיל"מ, והנה אנן קיימ"ל בש"ע סי' ק"ב דדבר המתקלקל לאחר זמן לא שייך דשיל"מ והוא מדברי מרדכי והרשב"א והר"ן, גם מ"ש דיש לתקנו במיני בשמים וכיו"ב וראוי לאכילה אח"כ ופשטא דצריך להוצאות ג"כ קיימ"ל היאך דצריך להוצאות רבות לכ"ע לא הוה דשיל"מ, ותמוה מ"מ לא הביא דברי הגמ' מ' נדרים דף כ"ט דנדרים הוה דשיל"מ דמצוה לאיתשולי ותרומה דליכא מצוה אע"ג דאי בעי מיתשל עלי' לא הוה דשיל"מ ועיי"ש בר"ן, אלמא דגם ע"י מעשה היכא שנפקע האיסור אם יש מצוה הוה דשיל"מ ועיי' ברמ"א בסי' ק"ב ובר"ן שם לענין הקדש בה"ב.

**ב) וע"ד** הקושי' בסוגי' דמעשהז"ג כבר הלכו בו נמושות עיי' במקנה ועצמות יוסף, והנה בחידושי בס"ד הייתי מתרץ קושי' פנ"י ומקנה האיך נימא דיסמך רחמנא על מדאיצטרך מפטור כחיוב על מצוה שאינה בגוף הענין לפימ"ד בפ' ערבי פסחים בפלוגת' ראב"י ורבא במצה בזה"ז דרבנן לראב"י דאתקש לפסח מקרא דעל מצות ומרורים יאכלוהו בזמן דאיכא פסח ורבא ס"ל דאדהדרי' קרא בערב תאכלו מצות, והא אי לאו האי קרא ודאי הי' נשים חייבות במצה דהא חייבות בפסח כמ"ד בפ' האשה רק משום דאהדרי' קרא ס"ד כן וכיון שעכ"פ ישנו מקום לחייב במצה וס"ד דנשאר החיוב ושפיר הקשו התוס' מדאיצטרך דאינו רק גילוי מלתא דנשאר בחיוב' הראשון כמו האי מדאיצטרך גבי נבלה דילפינן מדאיצטרך להתיר לגר בנתינה ולנכרי במכירה דמודי' הפנ"י ומקנה דהוה רק גילוי מלתא, ומ"ש בדברי' אם כוונת' במה דס"ד או למסקנא פשטא דלמסקנא דבמ"ד מה נימא בזה מדאיצטרך ותול"מ, והנני לסיים בברכה, אוה"נ דוש"ת

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו**

## סימן קפב

**ב"ה אול"י ה' פ' יתרו תרפ"ה לפ"ק מאד יצ"ו.**

להנ"ל.

**יק"מ** בא לידי במ"ש האם מותר להעריך כלי שעות וועקע"ר דמשמיע קול בשבת, ותמה בעיני שלא הביא דברי הרמ"א בסס"י רנ"ב דמותר להעריך כלי שעות המקשקש השעות אם כי משמיע קול וחזר ונשנה הלכה זו בהמחבר סי' של"ח עיי"ש ועיי' בשו"ת מהר"ם שיק סי' קנ"ז אם מדליק הוועקע"ר ג"כ נר בשבת אם מותר להעריכו בע"ש ע"ד הנ"ל

והאריך שם ברב גדולתו בענין גרם כיבוי ממ' סנהדרין ומסיק דשרי ועיי' בשו"ת ריב"א סי' ו' ובמפתחות שם מחתנו הרב הגאון בעל עט סופר פלפול עצום בזה.
**ובנידון** שאלתו אין בידינו לדמות מילתא למילתא שאינם דומי' ממש רק ע"י חקירה מי יאמר דע"י שפיריטו"ס הוה כמפרך אפרוכי ואדרבה עי"כ אינו מפרך כידוע שטבע השפיריטו"ס מחזק הנתון לתוכה, ולענין מי שצריך לרפואה עיי' בתשו' מרן חת"ס חיו"ד סי' של"ז וסי' של"ט ותול"מ, אוה"נ דו"ש.
**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קפג

**בעהי"ת יום ועש"ק פ' נצו"י עטר"ת לפ"ק מאד יצ"ו.**
**ברכת** כתיבה וחתימה טובה לאלתר לחיים טובים ומתוקים בספרן של צדיקים ידידי כבוד הרב הגאון המפורסים צדיק וטוב בנש"ק כש"ת מהו' שלמה צבי הכהן נ"י אב"ד ור"מ דקה"י דעברעצין יצ"ו.
**אחדש"ה** הנני ע"ד כבוד הרבני הנגיד כו' אשר בנו החתן הצורך להגביל זמן כלילת חופתו למז"ט בין כסה לעשור, והנה ידוע מ"ש בס' מטה אפרים שנוהגין שלא לעשות נשואין בעשי"ת כי אם אירע איזה אונס והכרח וכן הביאו האחרונים הבאים כאשר הראה לי ידידי כבוד הרה"ג מהו' חיים צבי נ"י דומ"ץ דפה"ק בס' ארחות חיים חדש וס' שדה חמד דבזמן דאיכא אונס ודחק אין בזה משום מנהג, ואין אונס יותר כבזה"ז כידוע כמעט הגלילות מסוגרים אין יוצא ואין בא רק בטורח גדול והוצאות ולע"ע השיג רשיון על על ימים, ועיקר הטעם כתבו משום דבנשואין איכא שמחה יתירה ושכרות וחיישינן משום פריצות, ואבי החתן נ"י קבל עלי' כי בכל תוקף יהי' מוחה למנוע מחולות וריקודים ובל"ס אשר הדר"ג יהא בראש בענין נכבד הנ"ל, ועיי' ברמ"א ריש ה' ת"ב סי' תקנ' וסי' תקס"ב משמע בפשיטות מדבריו שהיו עושים נשואין גם בעשי"ת וודאי שהי' בזמן ההוא הכל בכשרון מעשים ואצ"ל, ואסיים בכל חתמי ברכות כוח"ט ושנת גאולה וישועה כאו"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת.
**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קפד

**בעהי"ת יום ועש"ק פ' פנחס תרע"ג לפ"ק מאד יצ"ו.**
**שוכ"ט** על ראש ידידי כבוד הרב הגדול וכו' כש"ת מו"ה אליעזר גרינפעלד נ"י **ע"ד** שאלתו והנה בשו"ת טוטו"ד מהג' מהרש"ק ז"ל סי' ט"ז ובשבולי דוד בה' חלב נכרי האריכו בראייות כי מומר לחלל שבת דינו כנכרי לגמרי וכמ"ש בזה גזרו בזה אפי' על

בישוליהם דלא כפ"ת שהביא בשם תפארת למשה בספיקא ולפי"ז צריך ליזהר מלאכול אצלם אפי' דגים וביצים מבושלים מה"ט.

**ולענין** שאינו בפני י' דאין דרים שם ישראלים דברי הש"ך ידועים בידעו בי' עשרה והוא ידע שיודעי' הוה כמו בפרהסיא וגם א"א שכא יהי' באיזה קהילה ביום ש"ק או באיזה עיר ומסתמא גם שם מעשי' בדש בהם כהתירא דמי' לי'.

**ולענין** שביתת בהמתו ע"י שליחו כבר עמד בזה הפרמ"ג בפתיחה כוללת ודעתו נוטה שאין דינו כמומר מחלל שבת בפרהסיא. וע"ד אשתו שמתנהגת בכשרות והנה אם זה בלבד בכשרות אכילה לא מהני אם מחללת שבת ואם אינה מחללת שבת מ"מ דינו כחלב של נכרי שצריך להיות ישראל עומד על החליבה כמ"ש ביו"ד סי' קט"ו.

**וע"ד** הבלאמבע"ן איני מכירן היטב והוא לפי עיני המורה.

**וע"ד** מ"ש בשע"ת סי' ר"צ בשם מח"ב אשר מעכ"ת מפקפק משום הזכרת קרבני מוסף הלא מבואר ברמ"א סי' רס"ח דאפי' אם לא אמר רק ונעשה לפניך את חובותינו ג"כ יצא כש"כ בנידון זה ואין הספר מח"ב תח"י לעיין בו.

**מ"ש** ע"ד הרוקח להשיג ע"ד נתיב חיים סי' שמ"ג ממשנה דאהלות פ"ז מ"ה עיי"ש כנים דברי' וכעת אין אתי פנאי להאריך, ידידו **דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קפה

להנ"ל.

**הנני** ע"ד יק"מ בענין טבילת כלים בבארות ה"ה בפ"ת מביא בשם משכנות יעקב להזהיר עד"ז מפני בעת שמנקין אותן יש לומר שנפסלו בג' לוגין שאובין וכן הביא בדרכ"ת כמה מחמירי' בזה ובשם אביו הגה"ק ז"ל דבמקום שאין מקוה יש לסמוך אדברי מהרי"ק שהביא הרמ"א בסי' ר"א לענין טבילת נשים כש"כ בט"כ אם ברור שיש מ' סאה.

**ב)** **וע"ד** ת' דברי חיים ח"ב סי' ק"א לענין שאיבת מקוה ע"י גוי ראיתי כי סברת מעכ"ת נכונה ואפשר כי בעל דב"ח יודה בזה אם מלמד ואומר לגוי רק דשם איירי מה שכבר נעשה ודאי לא אמרו דבר כדרך בכל אתר, ולענין הלכה כבר עמד בזה בת' אבני צדק סי' ב' והשיג ע"ד ולדעתו הפי' בדברי הש"ך כפשוטו דלא ניחא לי' שיחזור לתוך הבאר דהא לנקות בא ולהריק מימיו וגם לגוי לא ניחא לי' שיחזרו מים שאינם נקיים ומסקנתו שאין בזה חששא, ורק דבלא"ה מפקפקי' על סברת הש"ך ע"כ נוהגין להכשיר ע"י חלב כידוע כמובא ג"כ בת' אבני צדק ובאחרונים ועיי' בספרי בס"ד.

**ג) וע"ד** פירות פלוימעין עם ריי"ז הנה אם הריי"ז הרוב אי"צ לברך כמ"ש במג"א סי' רי"ב דהרוב עיקר, וראיתי בס' ברכת הבית שער כ"א אות י"ב דאם באים בתוך הסעודה אסור ליטול הפלוימע"ן ולברך, ובענין פת חטים ופת שיפון (קאר"ן) ודאי הסברא דאזלינן בתר רובא ומע"כ לא פירש מהו מקום הספק ועיי' במג"א סי' קס"ח.

**ד) ולענין** טבילת כלים חדשים בהם בט' ימים באב לא מצאתי איסור בזה, והנני לסיים בברכה.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן קפו

**ב"ה יום ג' פ' ראה תרפ"ד לפ"ק פעסט ארטה' סאנאטאריום יצ"ו**

**שוכט"ס** וברכת כוח"ט על ראש תלמיד חביב ותיק מלא עתיק הבחו' החרוץ ושנון מלא ברכת ה' יו"ש כש"ת כה' שלו' פריעדמאן נ"י.

**ע"ד** שאלתך בענין היתר מטפחת בס"ק ודאי צריך התרה ואינו דומה למ"ש המג"א בסי' תקנ"א דשם ליכא לתא דאיסורא ואמרינן אדעתא דעלמא נהג אבל בנידון זה שיש משום מילתא דאיסורא צריך התרה וידעת כי אין היתר רק אם תפור המטפחת בבגד כמ"ש רמ"א בסי' ש"א, ואני נוהג לפשוט הסודר שעל צואר ולכרוך במקומו המטפחת שאין כאן ערמה כי סודר על הצואר בכלל י"ח בגדים במתניתן בפ' כל כתבי ועיי' בברטנורה שם ועיי' בשו"ת יד יצחק (ועיי' בשו"ת לבו"מ מהד"ת חאו"ח סי' קל"ג וחיו"ד סי' קמ"א) והנני לסיים בכל חתמי ברכות, אוה"נ דו"ש.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער מק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קפז

**ב"ה אולי ה' פ' פינחס תער"ב כלס"ק.**

**שוכט"ס** לכבוד ידידי הרב המאוה"ג מעוז ומגדול חריף ובקי טובא צדיק וטוב כש"ת מו"ה חיים זלמן מאסקאוויטש נ"י דומ"ץ דק"ק טאקאי יצ"ו.

**עתה** באתי ע"ד מ"ש כת"ה בדברי נקוה"ק סי' רפ"א דחולק על הט"ז ולא חייש לתקלה בס"ת שלא נכתב לשמה לקרות שלא בצבור משום תקלה דיבואו לקרות בתוכה גם בצבור דל"ח לתקלה רק באיסורי אכילה, ומעכ"ת הרבה להקשות עליו מכ"מ הא במס' בכורות דף ג' גבי עובדא דרב מרי בר רחל דהקנה לאודנייהו דבכורות לנכרי אע"ג דיהבי לכהנים ואסרי בגיזה ועבודה משום דלא ליתי לידי תקלה ופירש"י ז"ל משום גיזה ועבודה. וכן שם בדף נ"ג דבטלו מעשר בהמה בזה"ז משום תקלה דגיזה ועבודה, אלמא אפי' במקום דלא שייך בי' אכילה חיישינן לתקלה, וכן בשלהי תמורה האורג מלא הסיט

מצמר בכור ידלק משום תקלה, וכן באו"ח סי' תרע"ז במותר השמן שבנר חנוכה ישרף ואסור לשהות אפי' בכלי מאוס משום שלא יהנה ע"י הדלקה, ומעכ"ת ירד לחלק בין לכתחילה לדיעבד והביא ראי' לדבריו.

**והנה** לענ"ד הדבר פשוט דודאי בדברים שאסורים בהנאה בכולם חיישינן לתקלה ואדרבה הא דעת רש"י ז"ל וכן בתוס' בע' שבת דף כ"ה דהא דצריך שריפה בת"ט משום תקלה דאסור בכל הנאות רק בשעת ביעורן, ובהרע"ב סוף מ' תמורה פי' דהא דהנשרפין לא יקברו משום דילמא אתי לידי תקלה ועיי' בתשו' מרן חת"ס או"ח סי' ק"ד דכל דבעי שריפה אם קברה או זרקו למים משעה שנתמקמק ונעשה עפר קיים בי' כמצות שריפה דתו לא אתי לידי תקלה ועכ"ח צ"ל כן וכן הדברי' דבכל הדברים שנשנה במתניתין מ' תמורה שהם מן הנשרפין או נקברין עכ"ח משום חומר איסה"נ שבו הרחיקו התקלה דבאיסורי אכילה לא מצינו בתורה ולא מדרבנן איזה ביעור לא שריפה ולא גניזה והני דברים כגון בשר שלא נמלח או שהיית טריפה הוא רק שהיי' בביתו אבל אם מוציאן מתוך ביתו ונותנם או מוכרן לגוי היאך דליכא למיחש שמא יחזור וימכרנו לישראל כגון שניכר הטריפות וכיו"ב, ובאיסה"נ לכ"ע טעון שריפה או קבורה ועכ"ח משום דחשש תקלה הוא מצוי יותר דבהנאה כל דהו יעשה איסור משא"כ אכילה כמובן. ועיי' בתוס' מ' זבחים ר"פ כל הזבחים שנתערבו עיי"ש, ועיי' בתשו' מרן חת"ס יו"ד סי' רפ"ו דדעתו דערלה וכה"כ אין מצוותן בשריפה וכבר עמדו בזה האחרונים. ועיי' בשו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' ר"ו ר"ז ור"ח והא בסוף מ' תמורה מכה ערלה וכה"כ מן הנשרפין והנה מחלקי' בין איי לחו"ל כידוע, ולאחר הוצעה זו קושי' דמר לענ"ד לק"מ דהא מבואר ברמב"ם בפ"ג מה' בכורות וכן בפ"א מה' מעילה דצמר בכור ומנעשר אסור בהנאה והוא מגמ' דמ' בכורות דף כ"ו ומההוא דאורג מכח הסיט וכיון שהצמר אסור בהנאה שפיר פירש רש"י ז"ל משום תקלת גיזה ועבודה דלהנאה הווין ובאיסורי הנאה לכ"ע חיישינן לתקלה יותר ויותר מאיסורי אכילה. ואדרבה תוס' במ' פסחים מקשים לריוה"ג דס"ל חמב"פ מותר בהנאה למה יבערו. ודברי הכקוה"כ אינם נאמרי' רק בקריאת ס"ת ודילמא יקרא מתוכה בצבור דלא שייכי' הנ"ל ועד"ז מחלק דאיסורי אכילה שמצינו שגזרו משום תקלת אכילה עכ"פ לשהותן בביתו אבל לענין לקרות מס"ת כמתוך החומש לא גזרינן כנלע"ד.

**וראיתי** מ"ש כת"ה דלענין עדל"ת לא אמרינן בדבר שאסור באכילה כמ"ש תוס' במ' שבת גבי ר"י קרא והטה ובכ"מ ובזה מתרץ קושי' התוס' לענין עשה דמצה שאי"ד ל"ת דחדש ושאני גבי יקדש דהקדש איתא בשאלה, והנה קושי' התוס' הוא קושי' הירושלמי ועיי' בתוס' מ' ר"ה שהאריכו בדברי הירושלמי וכן הר"ש במ' חלה ותי' ע"ד שאג"א דבעשה

דק"פ ידחה איסור גיה"נ, והנה כבר אמרתי בס"ד דהא אמרינן בר"פ גיה"נ דחולצי' מהעולה דממשקה ישראל בעינן, אלמא דלאו בכלל קרבן הוה, וא"כ הה"ד לענין ק"פ כיון שאינו בכלל קרבן לית בי' עשה דאכילת פסח כנלענ"ד

**והנני לסיים בברכ' ידידו דוש"ת.**

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן קפח

להנ"ל.

**ראיתי** מ"ש כת"ה ע"ד הקושי' עפ"י דברי מרן חת"ס חאו"ח סי' ע"ט מעודי לא באתי להבין דבריו הק' מהו דלא שכיח חולה שאב"ס דהא כל מה שמותר לחשיב"ס מותר ג"כ לחשאב"ס ע"י אמירה לנכרי כמ"ש במ' שבת דף קכ"ט אם צריך לכך, ועוד מה נאמר להראי' שמביא בתשו' רע"א סי' ה' מקושי' התוס' בשבת דף צ"ה דנימא הואיל ואי מקלעי לי' אורחים דהא לר"א דהתולש מכוורת חייב דהוה מחובר א"כ הדבר הוה כפירות הנושרין דאסורים גם משום מוקצה ואינו ראוי לאורחים ועכ"ח משום דראוי לחשאב"ס דשכיח וכי הדבר שכיח יותר.

**מ"ש** על הקושי' דנימא בכל אמירה לנכרי הואיל ותי' עפ"י דברי תוס' הנ"ל דסמוך לחשיכה משכחת דיכול להמתין עד חשיכה אם כן לדבריו בפ' מפנין דף קכ"ט בחינם מזכיר חולה שאב"ס הא בין בברי בין בחולה שאב"ס אינו אסור רק סמוך לחשיכה כמובן.

**מ"ש** ע"ד מרן חת"ס סי' קכ"ט קושי' עצומה ואפשר דס"ל דאי תרי לי' כולא יומא וכו' לאו דוקא דודאי אפי' כמה ימים מותר מה"ת וגם כי י"ל כול' יומא היינו כל הימים,

**ידידו דוש"ת.**

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קפט

**בעהי"ת יום ד' פ' חקת תרע"ח לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שלו'** וישע רב על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג בנש"ק וכו' מו"ה נתן צבי בריסק נ"י אבדק"ק מ' טשעקע והגליל (כעת הוא הרב הגאבד"ק סאלאכטא יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ואתו הסליחה כי באתי עד הלום להשיב כי נחלש כחי ל"ע ומשמים ברחמי' מרובי' יחזקני לתו"ע, ע"ד אשר שאל בקידושין בלא עדים הנה צריך לחקור ולדרוש אם לא הי' שם אפי' עד א' כמ"ש בסי' מ"ב ברמ"א שחשש לדעת הסמ"ג ומרדכי שפסקו כר"פ במ' קידושין ד' ס"ה ע"ב אז ודאי יש לסמוך אדברי

ט"ז סק"ד אפי' שניהם מודים ונתכוונו לקידושין אינו כלום, אבל אם הי' שם עד אחד כל האחרונים בתשובותיהם חוששין לדברי הסמ"ג ומרדכי כמ"ש ברמ"א להצריך גט, ע"כ מעכ"ת יזהר לחקור ולדרוש היטב היטב, וע"ד הקנס בתשו' אמרי אש סי' ל"ח דעתו דאם בידינו יש להלקותו בשוטים, ופדיון המלקות מבואר ברמ"א ח"מ ססי' ב' עיי"ש, ואם כי אינו חייב מלקות א' מ"מ פטור בלא כלום א"א וכן יעשה לפי ראות עיניו לקנסו בסך מה.

**וע"ד** אשר שאלה נפשו היפה הנה כבר כתבתי לשם מכמה זמנים עבור ת"ח א' ובאת התשובה כי כבר בררו להם ת"ח למעמד משמרת הנ"ל ומעתה הכתיבה לריק, ובלא"ה לפי"ד מקום כבוד הוא הרבנית ביתרון כמ"ש, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, **ידידו דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קצ

**ב"ה אול"י ועש"ק פ' לך עת"ר לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון בנש"ק מו"ה בצלאל נ"י אבדק"ק ה' טשאבא יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי והנה על כיו"ב אין בידי להשיב דאם הגה"צ מסיגוט זצ"ל לא העבירו רק מפני שהי' שו"ב אצל השטק"וו ושיש להושיב ב"ד ע"כ הלא זהו מהלכות מדינה במדינתינו אחרי הקאנשטאטירונג בזה יש לשאול להרבנים הגנ"י הרואי' פנימה ויושבי' במועצות עם הפקידים של הקאנצעלייא (רבנים קאמיט"ע) וכ"פ אשר הגיע לידי שאלה כזו כך אני משיב כי ה"ה יודעים ומביני' יותר האיך להתנהג בזה כמובן, וע"כ אין בידי כעת כמ"כ בענינו של זה הדבר (ועיי' בשו"ת לבו"מ מהד"ק חיו"ד סי' ח' מזה).

**והנני** בבקשה פני כת"ה ה"ה סמוך ונראה לק' מישקאלץ ובשבוע זו הי' יושבים כסאות למשפט כו' ימחול להתודע מה נעשה ואם נגמר בכי טוב, ואם לא נגמר מי הוא המעכב כי לדעתי לבא אי"ה במועצות עם הרבנים הגנ"י הסמוכים בגלילתינו כי נחוץ הדבר מאוד מפני כמה דברים הנעשים במדינתינו המבהילים דעתו ש"א ומורה מעלה על ראשם של החרדים לדבר ה' שלא יעלה הפורץ יותר ויותר מאחר אשר כבר התחיל בעוה"ר, השתיקה היתה די והותר ואם החרש נחריש ביום ההוא מי לא ירא מפני מה שאמרו חכז"ל במ' שבת דף נ"ה עת לחשות ועת לדבר ודל"ח, וד' יגדור פרצותינו ויקרב גאולתינו בהרמת קרן אור תה"ק בקרב הימים, כאנ"ה ונפש ידידו **דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן קצא

**בעהי"ת אול"י ג' פ' מו"מ תרפ"ט לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכט"ס** על ראש אהובי הרבני המופלג בתורה ויראה טהורה כש"ת מה"ו יעקב שווארטץ נ"י אב"י בק"ק וויטקע יצ"ו.

**ע"ד** שאלתו בענין בנין ביהכ"נ אשר נחרבה כ"כ שיש סכנה ליכנס ולתתפלל וגם כי משופטי העיר סגרו אותה ובע"ב עניים וא"א בידם לתקן ולבנות ביהכ"נ גדול כנ"ל ע"כ שאלתו אם מותר לסתור אותו ולבנות ביהכ"נ קטן אשר די להכיל מנין בע"ב דאז ממעט ההוצאה וישנו די סיפוקו, והנה בא"ח סי' קנ"ב מבואר אם כי קיי"ל כרב חסדא דאמר במס' ב"ב דף ג' ובמס' מגילה דף כ"ו דאסור לסתור ביהכ"נ ישנה עד דבנו חדתא היינו אם לא חזו בי' תיוהא כלומר דכותלי' וגגו חזקים אבל אם כטו חומותי' סותרים אותו מיד רק צריך לבנות ביום ובלילה ועיי"ש בט"ז במעשה שהי' היהודים חוץ לחומה ואח"כ נתיישבו לבתים החומה ונשאר הביהכ"נ חוץ לחומה ופסק בזה שאין לך תיוה' יותר מזה והתיר לסתור ביהכ"נ הנ"ל וליקח לבנים ואבנים מהישנה לבנות מהם החדשה, ובאמת כן מבואר במס' ב"ב שם, ולפי"ז צריך לומר מה שכתב ברמ"א סי' קנ"ב הנ"ל דאסור ליקח אבנים ולבנים מהישינה לבנות החדשה היינו בלא חזו בי' תיוה' ובעלמא קאי אבל בחזו בי' תיוה' מותר כמ"ש בגמ' ובט"ז הנ"ל, א"כ בנ"ז יש סכנה וגם סגרו אותו שופטי העיר אין לך תיוה' גדולה מזה, אלא שיש לעיין במ"ש מעכ"ת דיבנו ביהכ"נ קטן האיך לא ניחוש משום ביזוי ואכחושי מצוה וכבר עמד בזה בשו"ת דברי חיים ח"א סי' ג' וסי' ד' ולא התיר רק באופן אם עי"כ יהדר ויפאר יותר ביופי וחוזק ובנ"ז לא מתבאר בדברי מעכ"ת טוב הבנין, אלא דלכאורה צ"ע בסברת שו"ת ד"ח דחשיב לי' כביזוי מ"ש מהא דאמר רבא במ' מגילה דף כ"ו שמותר לעשות מתיבה גדולה קטנה ורק מתיבה לעשות כסא אסור וכן קיי"ל בסי' קנ"ד ס"ו והא תיבה קדושתא יותר עיי' מג"א דהיינו אה"ק, וצ"ל דרבא איירי בתיבה דאירפט כמ"ש בגמ', וצ"ל דבש"ע נמי איירי בגוונא זו דודאי לא יעשה כן בחינם והא בשו"ת ד"ח דהביהכ"נ על מכונה לכן החמיר בי' כנלע"ד, והנה כל הנ"ל עפ"י ז' טובי העיר ומעמד אה"ע כמ"ש בביהכ"נ בסי' קנ"ג סעי' ז'.

**וע"ד** להביא ס"ת למנין קבוע מבואר בסי' קל"ה סעי' י"ד בדברי הרמ"א ומג"א דצריך להכין מקום קבוע עיי"ש.

**וע"ד** המחלוקתו בענין התוצאות אין בידי להשיב בלא שמוע טענות הצדדים רק יציע הדבר לפני ג' בני תורה, וע"ד טלטול הס"ת עיי' ביו"ד סי' רפ"ב וקשה הדבר להתיר

במקום שישנם בפרט גבי זכרים ונקבות וכבר נשאלתי כנ"ל ולא רציתי להתיר מכמה טעמים ואסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן קצב

**בהי"ת אול"י ה' פ' נשא תרע"ד לפ"ק מאד יצ"ו.**
**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב האברך כמדרשו החריף ובקי טובא בנש"ק מו"ה שמואל גראס נ"י אבן יקר בק"ק ב' קערעסטור יצ"ו (כעת הוא הרב הגאבד"ק קראלי יצ"ו).
**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי כו' והנה ראיתי אשר ענותנותו הרבני בעניני של דבר הלכה ובמ"ש בס"ד בספרי ח"א סי' ס"ד לענין חריץ וצנור ששופכי' לתוכן מים ומקלח חוצה, וכת"ה העריך מערכה נגד דברי מ"ש לחלק לענין ביב אם הוא ברה"ר שצריך קמור ד' על ד' אבל בחצר ממש די להיות כעוקה והבאתי ראיות שהפתיחת הנקב שיוצאי' ע"י לחוץ אינו מפסיד להיות גרוע מעוקה ועד"ז הביא דברי הר"י מ"ש בהתירא ששופכין מים אפי' יותר מכור וכוריים משום דלא שכיח ויניחו המים אבל בפתוח הנקב למטה ירוצו המים חוצה הוה כנתכוין להוציא' ע"כ לא יהי' הנקב סמוך לקרקעית העוקה וכ"ז נגד דברי.
**והנה** דבריו נכונים וכ"ז לפירוש הר"י, אבל הא בחידושי הרשב"א וכן בריטב"א לא פי' כן אלא מ"ש שיהי' מחזיק סאתים עד סמוך לנקב היינו דקאי בעוקה הקמור דקמש"ל שאין פי העוקה מצטרף בשפתה אשר ע"י הקמירה מפחית דקמשמ"ל שדוקא החלל צריך להחזיק סאתים וכן נוטים דברי רשיז"ל מ"ש בקצרה עד הנקב שמחזיק סאתים החלל שלה וכיו"ב מצינו לענין כ' אמות דסוכה בריש מכילתין ומ"ט לא פירש' כפשוט' כפי' הר"י, ולענ"ד מה"ט הוא כמ"ש דאין מחלקי' בזה דאל"כ למה לנו לצדדי' קתני דקאי אקמור, ולענ"ד אפשר דגם הר"י לא קאמר פירושו רק אמתניתן שיהי' אליבא דכ"ע בין לרבנן בין לראב"י ובין לרבה דלדידי' רישא רבנן והא הרמב"ם פסק כרבה וידוע דרך מפרשי הרי"ף לאחוז דברי פירוש' במתני' גם לס"ד דגמ' כמו שמצינו כ"פ בר"ן ופירש"י לרוב עלי דרך זה, וסעד מצאתי לומר כן דבסוף הסוג' פירש הר"י דע"כ התירו אפי' נתמלא העוקה משום דכיון דעשה עוקה כבר יש לו זכר לדבר שלא ישפוך מימיו לרה"ר ובעשות חריץ וביב ג"כ הוי זכרון וכמ"ש בספרי בשם מג"א, והנה איני אומר קבלו דעתי ח"ו דבאותה שאלה בנא"ה הי' די התירא.
**והנה** בנ"ז אשר כמ"ה מעיד כי הצעמענט ראה"ר מימי' ג"כ נבלעים הכל לפי ראות עיני המורה וצ"ל דמ"ש במ' אבות בור סיד שאינו מאבד טיפה אינו על אופן זה ואם כבוד

ידידי הרב הגאון המפורסים האב"ד נ"י יסכים ג"כ להתירא הנני כמשיבא למכשורא, וראיתי מ"ש כת"ה בשם ס"ג בטעמי' דקאמר שצריך להיות קמור ברה"ר עי"ש בהרשב"א והריטב"א שפי' כן בשם הראב"ד להדי' ועיי' בק"נ.

## סימן קצג

הנ"ל

**ע"ד** מי שיש מיחוש באזנו וצריך למוך תמיד שלא יזיק הרוח כידוע מהו לענין שבת לתת לכתחילה וגם לענין הוצאה ברה"ר בזה"ז והנה לענין הלכה א' בהכין מבעוד יום אשר האריך כת"ה בפי' התוס' בטעמי' דהר"י פורת בגזירת שחיקת סמנים ושיטת התוס' משום ערמה למען הוצאה אשר רוב פוסקים מתירי' ודאי יש די סמיכה אם כי בפי' תוס' רע"א על המשניות הקשה בתעצומ' ע"ד פי' רי"פ דתוספתא מפורשת הוא דכל מה שנתון משום ריח הפה לא שייך לגזור משום רפואה והניח בצ"ע, ועכ"ח ס"ל כפי' התוס' משום דמחזי כערמה בזה ודאי יש לסמוך אפוסקים דס"ל דלא קאי אמוך שבאזנו וכו' וכן נוטי' דברי התו"ש בסי' ש"ג להקל, ובס' נזר ישראל כתב להדי' להתיר במ"ש במוך מותר לכתחילה רק מ"ש שם תו"ש שהבאתי לא כתב להדי' רק מזכיר שיטות המתירי' ועיי' בפרמ"ג בא"א סק"י וגם הראיות שהביא כת"ה הם נכונות.

**אך** לענין הוצאה ממש לרה"ר אפי' בזה"ז אין בידי לאמור מותר כיון דכל הפוסקים בלשונם קשור ומהודק ומלת קשור בוי"ו מורה שצריך להיות מקושר כידוע וכן פסקו בתו"ש וח"א, ורק במאירי ראיתי מכריע כל"א ראשון וכמ"ש רש"י ז"ל וגם בס' נזר ישראל כתב סתמא מהודק ולא נקט כלל מקושר ולא פירש טעמי' בליקוטי רימ"א כדרכו בכ"מ ומ"ש כת"ה דאפי' למ"ד הא דמהדק דקאי על הקשר כלומר שצריך להיות מהודק לא נתפרש בזה שאסור בלא קשר לענ"ד דיש בכלל מאתים מנה דהא משמע דפשיטא לי' דצריך קשר עכ"פ, ומ"ש כת"ה דיש להקל משום דרוב הפוסקים ס"ל דבזה"ז ליכא רה"ר ידוע מ"ש רו"א דליכא קולא בזה לענין הוצאות הנ"ל ועיי' בפרמ"ג סי' ש"א ס"ק כ"ה דליכא נ"מ רק אם הוה משום גזירה דילמא נפל ואתי לאתוי' ד"א בדיעבד אם יצא בהם אי"צ להסיר' והיכא דאסור משום הוצאה ממש צריך להסירה ומביא' ג"כ בסי' נז"י לענין רה"ר בזה"ז עיי"ש, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן קצד

**בעהי"ת אולייי ועש"ק שיבסר תרפ"ה לפ"ק מאד יצ"ו**.

**בין** גאולה לגאולה תצמח תשועה על ראש ידידי כבוד הרבני הגדול חוב"ק יו"ש בנש"ק מה"ו זלמן סופר נ"י.

**מ"ש** ע"ד ק"ז מרן חת"ס סי' א' במ"ש לתרץ שיטת בעל העיטור ובמ"ש שיטת הרמב"ם דטוי לבד הוה חיבור וסיים לומר דמשום דאין חוטי הציצית בלבושה ממש ע"כ צריך חיבור בגוף הבגד וסיים דזה עיקש מהו פירושו, לענ"ד דכמה גוונא בענין כלאים בש"ע סי' ש' וש"א וכמו שק וקופה מצטרפין לכלאים וכן בסעי' ה' בחגורה אם כי לא הוה בעיקר לבישתה והא הן הלכות המבוארים במ' כלאים וכי נימא דכולו איירי דלא כהרמב"ם ורק בשוע טוי ונוז דזה ודאי מיקם, ומ"ש כת"ה מ"מ לא השיב הרמב"ם לחכמי לוניל דלא בעי שזור דאם כן מנ"ל דקשר עליון דאורייתא י"ל דכל זה מהקושי' לאידך גיסא דש"מ דלא מהני טוי או שזור לחוד.

**ב) מ"ש** במלבוש ראק"ק אשר שני כנפות ע"י חיתוך מאחורי' לחייבי בציצית והביא דברי פרמ"ג דאינו ברובא, וכת"ה השיב עליו וכוונת הפרמ"ג דהוה כבגד סתום ברובא כמ"ש ברמ"א דפטור וי"ל כיון דפתוח רוב ולפניו, והנה התחדקדקי' בלא"ה מתקנים בגד ראק"ק ע"י עיגול הקרנות כידוע.

**ג) וראיתי** מ"ש במה שמטילין ציצית על ט"ק למען בן הקטן שהוא פטור מכל המצוות ונשאר עליו בזמן גדלותו מפני מה לא נאמר דהוה משום תולמה"ע תמהני עליו וכי בזה תלי' הכלל תולמה"ע דהרי עיקר תעשה ולמה"ע ילפינן מסוכה דכתיב חג הסכות תעשה לך כמ"ש במ' סיכה דף י' י"א י"ב ובדף ל"ג ב' לשונות אי ילפינן לולב מסיכה והא קיימ"ל בסיכה דף ח' סיכת ננב"ך כשרה וכב"ה דלא בעי סוכה לשמה ועכ"ח כפי' רש"י ז"ל שם ותולמה"ע היינו שתהי' עשוי' לעשיית סוכה ולצל ואם אינו כן רק שתקנה לאחר עשיית סוכה הוה תולמה"ע, וה"נ וכש"כ לענין ציצית לבגד דרחמנא אמרה על כנפי בגדיהם וכי צריך הבגד שיהי' עשוי' לשם הטלת ציצית ועכ"ח משום תולמה"ע בעי רק שיהי' הבגד בד' כנפות עשוי' ולא לשם מצוה דהא אפי' עשיית ציצית על הבגד ס"ל לתוס' דלא בעי לשמה, ויש להעיר בין לגדולים ובין לקטנים שלובשי' ט"ק כ"ש ואפי' חצי שיעור לית בי' ופעמים נסתם מכל צד רק הכנפות נחתכים ויוצאים בשבת בר"ה שיש ב' איסור ועיי' במג"א סי' י"ג שהביא תשו' רמ"א בזה, וכבר הרימותי קולי עד"ז ואין שומע ועיי' במחה"ש שם, ומ"ש כת"ה לענין גרדומי תכלת עיי' בתשו' מרן חת"ס יו"ד סי' רנ"ו שם הראה נפלאות בענין זה, ידידו דו"ש.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קצה

**שלו**' וישע רב על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' נ"י מ"ץ בק"ק פלוני יצ"ו.
**אחדש"ה** הנני במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ואתו הסליחה כי לא באתי עד הלום להשיב בעומקה של הלכה כי כמעט גדר גדרתי שלא להתערב בעניני קהילה אחרת מפני כמה טעמים וגם עתה לא באתי רק דרך מו"מ והבוחר יבחר בפרט מאשר כת"ה גבר בגוברי' להמציא הלכה ברורה עפי' שו"פ ש"ע עם נושאי כלים רו"א.
**והנה** נידון זה כיו"ב בתשו' מהרמ"פ סי' ומ' ג"כ שת"ח הורה הוראה באו"ה גיטין וקידושין ולא קיבל שכר ואחרי כן קבעו לו שכרו ובא בטענת תביעה על מה שעבר עיי' בח"מ סי' של"ה ברמ"א שמביאו, והנה מהרמ"פ דחה טענותי' מפני שני דברים א' מפני מה שתק כל זמן שהורה הוראה ומפני מה לא צווח בעת שקבלו אותו ופסקו לו שכרו מאשר ראה שהי' משתמשין וסך הכסף שכרו נשאר בכיס הקהל ובדרך זה שתיקה כהודאה דמי' כמ"ש ראי' ממ' ב"ב פ"ג דהיינו מיד ול"צ ג' שנים ולא בא בטענה, והנה בנ"ז הא הוי להיפך כמ"ש במכתבו כי כ"פ בא בטענה לסכם שכרו בעת אשר הדיין הי' הלוך ונסוע עלי דרך ואם כן פשיטא דלא מחל דלית כאן שתיקה אדרבה תבע ותבע ומה שהשיבו כי השואלי' השאלות ישלמו הבל יפצה פה ואדרבה זה לא יאות כמ"ש ר"ת במ' כתובות פ' שני דייני גזירות שנטלו שכרם מתרומת הלשכה האיך מותר לקבל שכר הא במ' נדרים פ' אין בין המודר וכן בכ"מ דרשינן מה אני בחינם אף אתם בחינם ותי' ר"ת דהיינו מיחידים אסור לקבל שכר אבל מהצבור מותר, ע"כ אין בדבריהם כלום שהוא שלא כהלכה ושם עוד תי' ר"י דדייני גזירות הי' יושבי' כ"ש להורות דיני' ולא הי' בידם שום מלאכה להתפרנס ע"כ הי' החיוב מוטל על הצבור לפרנסם ובכ"ז כנראה מצעקתו על הדחק ולחץ לבני ביתו יחי' יראה שאין בידו דבר מה להתפרנס אם כן גם לשיטת הר"י הצדק על יד כת"ה, שנית דבת מהרמ"פ בתשובתו מהאי טעמא גופא ע"ד כי צריך להורות בחינם והא חזינן דרבני' קשישאי נוטלין פרס מקהל היינו נמי מטעמי' של הר"י שאין להם שום פרנסה והאיך יעסוק ויעמיק בהלכה כידוע בפרט בזה"ז שירדה חולש' לעולם, ומ"ש כת"ה דהחיוב על הקהילה לקבלת רב מורה הוראה כמ"ש בסי' נ"ג שפיר קאמר ועיי' עוד בשו"ת מרן חת"ס בח' ח"מ סי' קס"ד ד"ה אמנם דהחיוב על הקהילה היינו הצבור להעמיד להם א' שיהי' מוכן ופנוי בכל עת וזמנים וכל המבקש תורת ד' ימצא מוכן לכך והצבור עושי' לו פרנסתו בריוח וגדול' בכבוד עיי"ש שהביא ג"כ דברי הגמ' מ' כתובות הנ"ל אשר שם נאמר דגם אם לא ירצה נותני' ומוסיפין לו בעכ"ח בעת היוקר או שנתרבו ב"ב דיו"י ועיי' ג"כ כיו"ב מ"ש בסי' קס"ו יותר מזה, והנה תקותי כי

שארית ישראל לא יעשה עולה ויקיימו מ"ש מדברי רבותינו וקרנו ירום בכבוד כנאה ויאה למורה צדק מומחה כמוהו בקי בחדרי תורה משו"פ ואצ"ל כי יצרף דברי אלו המועטי' עם דבריו המבוררי' כשמלה, ואסיים בכל חתמי ברכות ותשועת ישראל כאנ"ה ונפש ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן קצו

**לכבוד** הרב החוב"ק ירא ושלם כש"ת מה"ו חיים קליין נ"י אב"י בק"ק פאקש יצ"ו.

**הנני** ע"ד השאלה ואצ"ל בטוב הענין מאשר ידוע לפניו, והנה מ"ש כי מורה א' אמר שיש יותר היתר מע"י נכרי דיש לו שליחות לחומרא והנה כבר האריכו בזה בס' בית מאיר בח' שו"ת סי' ה' ודעתו דלענין מלאכת שבת לא שייך שליחות דעיקר כוונת שבת להיות נח במנוחה והא המשלח נח ע"כ אין לומר בזה לחומרא יש שליחות לנכרי וכן דעת מרן חת"ס חאו"ח סי' פ"ד עיי"ש, ע"כ אמרו חכז"ל אמירה לעכו"ם שבות ולא מטעם חומרא דשליחות, אבל לענין מסייע ידי עוברי עבירה ודאי שייך בזה אם כי בש"ך סי' קנ"א וכן בדגו"מ שם דעתם דבנכרי ומומר לא שייך משום מסייע וכבר פסק המג"א סי' שמ"ז דלא כוותיהו והוכיח מדברי תוס' מ' ע"ז דאפי' בנכרי מה שמצוו' עליו שייך ל"ע ומסייע וכן דעת תשו' מהרי"א, א"כ ל"ש ישראל מומר ול"ש נכרי מה שמצוו' ממצות ב"נ, ע"כ לענ"ד יש היתר יותר ע"י עכו"ם, ואופן ההיתר הוא לענ"ד עפימ"ש בת' מהרמשי"ק או"ח סי' ק"ה באותן הסוחרים המוסרין סחורתן לבעל עגלה נכרי בעש"ק והנכרי מוליכו בשבת ליום השוק שיהא מוכן לאחר השבת עיי"ש, ואם נידון זה דומה בכל תנאי' ואופני' להך עובדא בת' מהרמשי"ק מעכ"ת מבפנים לעיין בו, אוה"נ דו"ש.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

**מ"ש** במהרמשי"ק דהגוי מ"ש בשבת אם יכול לעשות במוש"ק אדעתא דנפשי' קעביד ולענין מסייע ודאי לא שייך כל הנ"ל דהא נראה כן מקושי' התוס' במ' שבת במ"ש למה עשיר ועני מותר באם א' עשה כל המלאכה של הוצאה והכנסה הא איכא משום לפני עור לת"מ או משום מסייע והא שם העני ודאי אדעתה דנפשי' וכן העשיר ש"מ כנ"ל.

**הנ**"ל.

## סימן קצז

**ב"ה אול"י ד' כ"ז למב"י תרפ"ט לפ"ק מאד יצ"ו**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרבני החוב"ק ירא ושלם כש"ת מו"ה שלמה זלמן הויער נ"י אב"י בק"ק קערעסטור יצ"ו.

**הנני** ע"ד שאלתו בחששא דחמץ שעעה"פ אצל המוכר והנה מה שמעכ"ת מצדד להתיר כי השפריט נפסל מאכילת כלב כבר השיב עד"ז בשו"ת אמרי אש סי' ל' דכיון שעשוי לכך לשתות דרך מזיגה אין זה בכלל נפסל ולא משום שלכדה"נ ובת' נטע שורק ג"כ השיב מסברא דמה שאין הכלב שותה הנ"ל אינו משום נפסל דאין הכלב שותה שפריט כמו שאין דרכו לאכול עשבים כשאר בהמות, ובמ' ר"ה אמרינן דכלב לאו בר משתה יין הוה רק אם מלמדין ומרגילין אותו לכך, ויין ודאי אינו משו"ה נפסל או שלכדה"נ, והנה בת' אמרי אש שם מסיק מאשר שמע כי חלק עשירי הוא מתפוחי אדמה עד כי התבואה שבו אינו כזית בכדא"פ וגם הי' של שותפין וא' מכר חלקו כהלכה יש להתיר בביטול ברוב לכתחילה בשאר יי"ש שאין בו שום חששא להשליך דמי החמץ שבו דהיינו מ"ש זאסי"ץ ודמי חלקי התבואה לנהר ובצירוף ביטול בחלק השותפות משא"כ בנ"ז ע"כ אין בידי לאמור דבר להלכה למעשה ותמוה בעיני וכי אי אפשר לברר ע"י מכירי' ומיודעי' בעיר פעסט מי הוא זה האיש וד"ל, **והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.**

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו**

## סימן קצח

**ב"ה אול"י ועש"ק לס' בא תר"צ לפ"ק מאד יצ"ו**

**שוכ"ט** על ראש ידידי היה כבוד הרה"ג בנש"ק וכו' כס"ת מו"ה דוד יהודא זילבערשטיין נ"י רבדק"ק וואיטצען יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני במודע כי יק"מ הדר"ג בא לידי ומפני טרדות רבות וח"כ לא באתי עד הלום להשיב בענינו של דבר וייכו"ח להעמיד הדברים על תלה והלא יש אתו בע"ב יראים ושלמים בדעת א' כלומר שלא לקבלו ולא להתאחד עמהם, בפרט אשר בודאי הרב שלהם ירצה שיהי' לו התמנות בענין ההוראה והאיך אפשר כמ"ש במכתבי הקדום, וגם כי מעולם לא שמענו להכריח איזה קהילה שיקבלו איזה מורה בלא בחירה חפשית, והנה מ"ש כת"ה שילכו בדרך מקום גבוה בזה מה בידו לעשות הוא הענין השייך להקאנצעלייא וכאשר שמעתי בעת הייתי בפעסט שנאמר מהקאנצעלייא שלא יקבלם, ואפשר טוב הדבר שילכו אנשים חשובים בע"ב מהקהילה ובראשם מר ניהו רבה למען הנ"ל כלומר שלא יקבלם הלא ער אביו הרב הגאון המובהק שליט"א הי' תמיד ידם כידו כידוע ואצ"ל לחכם שכמוהו ואסיים בכל חתמי ברכות כאכ"ה ונפש ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן קצט

**ב"ה אוליי ד' פ' משפטים תרע"ד לפ"ק מאד יצ"ו**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הבחור החריף ובקי טובא מלא וגדוש מורג חרוץ ושנון יו"ש כ"ש מו"ה שלמה זלמן ווייס- בערג נ"י בק"ק הומנא יצ"ו.

**יק"מ** בא לידי כו' והנה לענין הלכה ודחי המשפט אתך כאשר ביארה היטב הסוגי' במ' ב"ב דף כ"א והבאת דברי מרן חת"ס בח"מ סי' מ"א וסי' ע"ט וקי"ח ותשובת בא"פ ותשו' ד"ח בעובדא כזו אשר בעל חנות יושב בכפר ומחיותו ופרנסתו מחנותו ובא א' ממדינת אמעריקא ועשה לעצמו חנות בביתו של עצמו ועי"כ מוזיל הסחורות להמשיך הקונים אליו אשר בזה פסקי' חיותו של בעל חנות הראשון בזה כ"ע מודים דמעכב עליו ונקרא כמו עני המהפך בחררה ובא אחר ונטלו ממנו וכו' וכבר הרעיש על כיו"ב בתשו' מהרמשי"ק חחו"מ סי' כ' ופסק' לאיסורא כדברי מרן חת"ס והביא ג"כ שם דברי תשובת פ"מ, וכבר הערכתי ג"כ בענין זה ב' תשו' בס"ד בחיבורי ח"ב בחו"מ סי' י"ב וסי' י"ג עיי"ש, ואי"צ להאריך בזה רה להציע הדברי' לפני הב"ד כמ"ש במהר"ם שי"ק להטיל קנסות על עושי עולה ולהתפשר ביניה' שיעמדו כל א' וא' על פרנסתו ולא ידכאו עני בשער והכל על מקומו יבא לשלו'.

**ב) וראיתי** מ"ש ע"ד רש"י ז"ל ר"פ א"ט דפריך בגמ' ותו ליכא בשלמא לתנא דידן מה דתנא תנא ודסייר אתי' בזה הכלל אלא לתנא דבי ר"י ופירש"י דתנא מניינא י"ח טריפות ותו ליכא, וקשי' לך מכמה מקומות דתנא מניינא ועכ"ז תנא ושייר והבאת עד"ז דברי הראש יוסף שקשה להבין דבריו הקדושי'. ולענ"ד הפי' בפשיטות דלא נתכוין רש"י ז"ל כלל דמניינא דוקא דהא ודאי פשיטא דהיכא דאיכא לתרוצי לא דחקי' לומר תנא ושייר והא לתנא דידן ל"צ כלל לומר תנא ושייר כמו בשאר מקומות דלא תנא כלל דהא פי' בגמ' דאתי' בזה הכלל א"כ ליכא שיור וכמו בשאר דוכתי דקאמר זה הכלל אתי' לריבוי דלא תנא בהדי' במתניתן אבל בתנא דבי ר"י לא תנא איזה כלל דנימא מה דשייר אתי' בזה הכלל וליכא שום תירוץ אלא דשוב אין כאן התחלת קושי' לדידי דהא אינו מפרש כלל פרטות איזה טריפות כמו במתני' דתני נקיבת הוושט כו' אבל תנא דבר"י לא קאמר רק בדרשא דקרא בין החי' הנאכלת וגו' ואלו לא הוה קאמר אלו י"ח טריפות רק סתמא אלו טריפות שנאמרו הלל"מ מה קושי' אפי' כמה טריפות הי' בכלל זה דהא לא פרט שם שום טריפות ואין כאן קושי' רק מפני שאמר אלו י"ח טריפות וזהו דקאמר ומפרש רש"י ז"ל אבל תנא דבר"י דקאמר י"ח טריפות דבזה פרטן כמו תנא דידן דעליהם מסתמא נתכוין והוא לא תנא זה הכלל א"כ קשי' והא איכא אבל לא נחית כלל לומר תנא ושייר לא לתנא דידן ולא לתנא דבר"י והגמ' לא תי' תנא ושייר כיון דאיכא לתרוצי כמ"ש בגמ' כנלע"ד ברור בסוגיית הגמ' ופירש"י ז"ל.

**מ"ש** ע"ד הגהות בענין הגעלת כ"ח ג"פ באיסורי דרבנן כבר האריך בזה בתכלית האריכות בתשו' כת"ס סי' פ' עיי"ש, אוה"נ דו"ש.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן ר

להנ"ל.
במודע כי לפני כמה ימים בא לידי יק"מ ומלא ד"ת ורוב' הערות על ספרי בס"ד ודן הניין לי כי ראיתיך שוקד גם ע"ד, וראיתי מ"ש ע"ד מ"ש בסיף הס' בענין אם בפחות מש"פ חשוב נוגעין בעדות:
באתי רק לעורר במ"ש לפימ"ש בא"מ דגם קודם תקנת ש"ה הי' צריכי' לישבע סביע' המשנה, הנה דעת הש"ך בסי' פ"ט דצריך שתי כסף כמו במב"מ וליכא ראי' כלל ועיין בק"ע על הירושלמי דבב' וג' שלוחי' הפי' דא' מהם שלוחי' מי שירצה מהם:
**מ"ש** ע"ד תמוה שלא הבאתי דברי התוס' מ' ביצה ד' כ"א וכ"ט וכן דברי הר"ן דדוקא לענין יוה"כ אמרינן הואיל, הואיל דחדא קדושה היא, והנה כבר רמזתי שם כי הארכתי בחידושי, והלא היא מחלוקת בעה"מ והרמב"ן ריש מ' ביצה ודברי הר"ן ה"ה דברי הרמב"ן.
**וראיתי** מ"ש לתרץ דברי הרא"ש מ' חולין ה"ה מלי דסברא.
**וראיתיך** מקש' קשה כברזל על דבר רבינו נמ"י מ' ב"ב ד' מ"ה בסוגי' דקציצה דמוקי לי' האי בזמנו נו"ן בלא קציצה דמדכר דכירי והא במ' שבועות בסוגיין מסקינן דאתי' כר"י וס"ל דגם בקציצה לא דכורי ולמען הצדק דברי' נלענ"ד דקשי' לי' קושי' התוס' בב"ב דהרי שהה שכרו וגם עבר על ב"ת ואי דאיירי שאומר דגם דינר זה כבר שילם לו דהא אז הוה כ"ה ולר"י הא בעי מב"מ ונלענ"ד דהא תמה באו"ת בשו"ט בגמ' במחלוקת ר"י ורבנן ועכ"פ הא יש מקום לומר דברייתא אתי' כתרי תנאי דלענין תקנת הפועל ס"ל כרבנן דגם בכ"ה עשו תקנה ולענין קציצה אי מדכר ס"ל כר"י והלא כ"פ מצינו בגמ' כיו"ב ומיושב קושי' התוס' ועכ"פ כול' כר"י לא אתי' ולפימ"ש הנמ"י פירושו עולה כחד תנא והיינו כרבנן והא במ' ב"מ דף מ"א מחלוקת אמוראי היא אי נייחי כן יותר לאוקמי בתרי תנאי וחד טעמא כלומר בענין א' או כחד תנא ובשני טעמים כלומר באוקמתי אחריתא ועיי' במ' שבת דף פ"ו וס"ל לרבינו נמ"י כאמוראי דשם דיותר מוקמינן בתרי טעמא וחד תנא מלאוקמי בתרי תנאי וחד טעמא, ובאמת שם בסוגי' משמע דגם ר"י אם לאו דיוקי דמתני' דף מ"א ג"כ ס"ל דלאוקמי' בחד תנא עדיף, אוה"נ דו"ש.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**.

## סימן רא

**ב"ה יום א' מ"ג למב"י תרע"ד לפ"ק מאד יצ"ו.**

**לכבוד** ידידי הרב הגדול החו"ב טובא יראת ד' אוצרו כש"ת מו"ה אליעזר נ"י בק"ק קאלוב יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ומפני הטרדות אשר סבבוני לא באתי עד הלום להשיב במ"ש להחזיק דבריו הראשונים ואין אני אומר קבלו דעתי חלילה לי בפרט כי מעכ"ת מחמיר בזה וגם אני לא אמרתי להביא דעות האחרונים לסניפי' מאשר לפי"ד העיקר דגם הת' מהרי"ו לא חמרו רק במתענה שלא הותר לעצמו שום מלאכה כאו"נ משא"כ בנ"ז, וגם עתה ראיתי בהגהות הגר"א סי' תקכ"ז בטעמי' דאינו מותר ע"י ע"ת לאחרים דעיקר ע"ת בשביל עצמו וא"כ אם אין מקום לעצמו כגון במתענה לא הותר מפני אחרים, וגם מ"ש דלא מהני הואיל אי בעי מיתשל על נדרו דלא הותר לאחרי' רק אם מותר לעצמו בלא הואיל כמש"כ במג"א ואפשר דטעמי' משום דתרי הואיל לא אמרינן והא זה גופא ספיקא הוה איבעי' דלא איפשטא במ' פסחים ד' ל"ח ועיין בפרמ"ג בפתיחה.

**ב) מ"ש** דלא אמרתי דבר לתרץ מיש על הגהות רע"א מדברי הרמ"א סי' קצ"ז דפסק דבהרמ"ז מה"ת חידוש בעיני שתופס על הג"ה רע"א מדברי הרמ"א שלא כתב רק לחוש לכתחילה והלא בל"ז יקשה על הרמ"א מ"ט אינו חולק על עיקר דינו של המחבר שם ומ"ט לא חולק ע"ד המחבר מ"ש בסי' קפ"ו בבן מברך לאביו וכבר העיר בזה במג"א בסי' קצ"ז ולמה נעמוד להעיר מפת הבב"כ ועיקר הדבר שלא חשש רק לענין לכתחילה להוציא אחרים ודח"ב.

**ג) מ"ש** ע"ד נהרי אפרסמון נעלם ממני מ"ש עליו וחפשתי אחרי מכתבו ולא מצאתי' **ד) ע"ד** נטף טיפות מהנרות על כלי זכוכית והביא כת"ה כמה ראייות לצדד להקל וכך עלה במחשבתי ג"כ לפני כמה שנים אלא שאח"כ ראיתי בהגהות הגר"א סי' תנ"א שמחמיר מאוד בכ"ז להיות דינו ככלי חרס ממש והביא ראי' מפ' אבות דר"נ עיי"ש, מ"מ בנרות שיודעים שהם מעורבין בפאטאגי"ן שידוע שמשוה אותן נרות אינו ראוי' אפי' לא"כ גם אני הייתי מיקל כ"פ ע"י שהיי' מעל"ע וכבר העירו בזה מגדולים בקונטרס תל תלפיות מכמה שנים לקולא מהדרי' ג"כ, והנני לסיים בכל חתמי ברכות **ידידו דוש"ת.**

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

**מ"ש** בדברי הר"ן ובמ"ש בדברי הרי"ף עיי' מ"ש בס"ד בספרי יו"ד סי' נ"ט וכבר דקדקו באחרונים במ"ש דשייך באידך דרב הלא פשוט הי' לו להביא רב ושמואל במ' ע"ז דרו"ש ס"ל מב"מ לכ"ב וכמדומה לי שפירשו באופן הנ"ל.

**הנ"ל**.

## סימן רב

**לכבוד** ידידי הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה חיים אורי שליט"א דומ"ץ דק"ק קערעסטור

**ראיתי** מ"ש ע"ד חוו"ד רסי' ק"ה דס"ל בציר היוצא בלא תערובות דלא הוה בטל גם לשיטת רש"י ז"ל אסור מה"ת וטע"כ דרבנן היאך דהוה ברוב היתר רק שמרגישין הטעם, והנה עיקר סברא זו מבואר בחי' הרשב"א בסוגי' דזרוע בשלה שהאריך בשיטת רשיז"ל בזה קאמר דצירן ורוטבן דבלא תערובת רוב גם לשיטתי' אסור מה"ת, ושוב הקשה מר"י דס"ל מב"מ לא בטל אם כי הוה בתערובות ותי' דשם גזיה"כ הוא לר"י, וכבר הערותי ע"ד חוו"ד מפני מה לא הביא דברי הרשב"א הנ"ל, וקושי' מעכ"ת לא הבנתי במ"ש מ"מ הזכיר בתוס' טע"כ בפשיטות י"ל כיון דתוס' ס"ל טע"כ דאורייתא אפי' בתערובות מה להם כנ"ל, וגם לא הבנתי דהא דברי התוס' במה דקאמר זיעה בעלמא דהיינו בערלה דמסקי יין במ' חולין דף ק"כ דבערלה לר"י דקיימ"ל כוותי' דמשקין אינן כמותן כמו תרומה וביכורים ע"כ אמר בגמ' דזיעה כלומר דהיוצא ממנו שאינו כמו יוצא מפרי גופא ע"כ הוה זיעה עד"ז הקשה בתוס' אפי' הזיעה הוה כמשקין דהתיר ובעצמותן מ"מ פשיטא טעם מפרי שיוצא א"כ אינו אסור רק כשאר טע"כ דזיעה דהיינו התירא הוה ורק מ"ש הטעם של פרי יאסר שוב אינו רק כמו טעם דעלמא בתערובות דזיעה גופא ליבטל משא"כ בציר טריפה ונבילה וכל הני שהביא בחולין דף ק"כ כולן הוה איסורא בציר עצמ' הוה כולו איסור כיון דמשקין כמותן.

**ומ"ש** עוד ע"ד התוס' דעל טע"כ אין לוקין כמ"ש בתוס' לכמה דעות וגם צריך כדא"פ. הנה התוס' מדקדק רק על הלשון זיעה בעלמא דאינו רק מדרבנן כמ"ש במ' חולין דף צ"ט לר"י בציר דגים דלא חשוב רק כזיעה על כן בטל אפי' לר"י דס"ל בעלמא מב"מ לא בטל ופי' שם בתוס' זיעה בעלמא ואינו אסור רק מדרבנן, וזה שהקשה דהוה טע"כ מ"ט קאמר היוצא מפרי זיעה בעלמא שאינו רק מדרבנן כמו הלשון במ' חולין הנ"ל, ועיי' בשו"ת חכ"צ אריכות בסוגי' הנ"ל וגם בתשו' מהר"מ טיקטין הנדפס בסוף הרי"ף סדר נשים **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן רג

**ב"ה יום א' דהגבלה תרע"ו לפ"ק מאד יצ"ו.**

**יראה** בנחמה ובבנין ציון וירושלים ה"ה הבחור החריף ובקי ירא ושלם כ"ש מו"ה ישעי' הכהן נ"י.

**הנני** במודע כי מכתבך בא לידי וראיתי מלא זיו חידושי תורה והנה בתשובה הבאתי כל המקומות אשר ראיתי מהם גם במכתבך ועיי' מ' תרומות בסופו לענין כרשיני' כיו"ב, וראיתי מ"ש לך ע"ד המכילתא שדרש מ"ש ורצע וגו' למעט שליח, וק"ל דנילף שליחות מקרא הנ"ל מדאיצטרך, וכיו"ב הקשה בתוס' בסוגי' דשליחות דנילף מפרו של אהרן, ומקדמת דנא הוה קשי' לי ממ"ש רשיז"ל פ' אמור ורגמו אותו כל העדה במעמד כל העדה מכאן ששליחו של אדם כמותו ובסוגי' דשליחות לא הוזכר ילפותא הנ"ל כלום ועיי' בהגהות הש"ס, והייתי מתרץ עפימ"ש במל"מ וכן בב"ח הובא בה' חנוכה במג"א סי' תרע"ו וכן איתי' ביו"ד סי' רס"ה דהשליחות יותר מתחזק אם המשלח עומד על גביו ע"כ יעמוד האב המל את בנו אצל המוהל, וא"כ ליכא למילף מהאי קרא דהי' במעמד כל העדה, וזה שאמר במעמד כל העדה מכאן ששליחו של אדם כמותו וצריך קרא לשליחות אפי' במקום שאין המשלח עומד ע"ג, וא"כ ה"נ יש לתרץ כמ"כ דמדאיצטרך לא הוה ילפינן רק בגוונא זו כלומר דהיכא דהמשלח עומד ע"ג דומי' דהוה ילפינן מקרא דפ' אמור הנ"ל דודאי ממעטינן שליחות אפי' עומד ע"ג ושפיר צריכין לילפותא דילפינן בגמ' בסוגי'.

**ובענין** רצועה שנאמר במכילתא בל"ז יש לתרץ דאיכא למימר היאך דרוצע בב"ד והב"ד עשה שליח כמ"ש הרמב"ם בה' עבדים דאפי' שליח ב"ד לא מהני, וידוע מ"ש הש"ך בסי' ש"ה דאפי' אם קטן אינו עושה שליח מ"מ ע"י ב"ד שפיר נעשה שליחות כמו דילפינן במ' קידושין בסוגי' דשליחות לענין חלוקת הארץ באה"ק, וא"כ הה"ד לענין עשיית השליח כח ב"ד יפה ולזה צריך מיעוטא וליכא מדאיצטרך כלל לילף מיני' כנלענ"ד.

**וע"ד** הקושי' לה' א"י דנשים לא ישחטו וק"ל האיך שייכי' בשליחות, והנה כבר הקשה בפמ"א האיך אמרינן בדרש' איש איש שמקבלים נו"נ מן הנכרים הא אי אפשר בשליחות, וכן קשי' למ"ל למעט מומר שלא לקבל ממנו הא בלא"ה אי אפשר, ועיי' בפ"י ומקנה בסוגי' דשליחות תירוצים בזה, ובענין נשים פשיטא דיש לתרץ בגוונא זו ועיי' בשעה"מ ובתשו' מרן חת"ס חיו"ד, ובלא"ה הא בנשים אין פסולן בגופן דודאי ה"ה בני שליחות רק אנן לא מהמינן להו ודאי בעומד ע"ג ומומחי' ומוחזקת גם הא"י מודה כמ"ש ברא"י דס"ס אין פסול בגופה וכמ"ש במ' יבמות ד' ק"ד באלם דומי' דכאיב לי' או מי שהוא מתעלף

או אינו יודע הלכות שחיטה וכי ס"ד דאינו עושה שליח לשחיטת קדשים ועכ"ח היינו טעמא דאין כאן פסיל הגוף בעצמותו ולענ"ד אין כאן התחלת קושי' והכל ע"נ, ואפשר לומר בדרך דרוש דהא אמרינן במתני' מ' מנחות פ"ט מ"ח תיכף לסמיכה שחיטה דוסמך ושחט כתיב וא"כ י"ל דמצות שחיטה בשאר קרבנות ילפינן מושחט דקאי אבעלים והא נכרי ועבד ואשה אינן תן הסומכי' ממילא לא דרשינן נמי ושחט בבעלים לגבייהו.

**וע"ד** מהרש"א ח"א חולין דף נ"ד כבר עמד בזה מרן חת"ס בחידושיו למ' חולין שם.

והנני לסיים בכל אתמי ברכות, **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן רד

**ב"ה אול"י ד' פ' וירא תרע"ד לפ"ק מאד יצ"ו**.

**לכבוד** ידידי הרב המאה"ג מעוז ומגדול וכו' כש"ת מו"ה ישראל וועלץ נ"י אבדק"ק טיניע יצ"ו.

**נפשו** בשאלתו במי אשר הוא ירא וחרד הציע לפניו אם בזה"ז בעוה"ר אשר קשרי המלחמה גברו בחלק אייראפי וגם הגיע למדינתינו ד' יגן בעדינו אם מותר בתה"מ ועפ"י שנים הגיע השאלה עפימ"ש הרמ"א באו"ח סי' ר"מ דההה"ד בשאר צרות שהם כרעבון וכ"פ בח"מ וב"ש באה"ע סי' כ"ה ובחכ"א כלל קכ"ג סעי' י"ד, וגם כי נתייקר השער של התבואות כמעט נכפל שער הקמחי' אם נימא דהוה כרעבון, ומעכ"ת הביא דברי זכור לאברהם שה"ה דברי ברכ"י דאם המזונות מצויים לא משגיחין על היוקר וכן ראיתי בברכ"י סי' תקע"ד שהביא בשם אביו זצ"ל כן והסכימו עמי חכמי ירושלים תוב"ב, והנה לענין שאר צרות וגזירות ר"ל שהביא הרמ"א בסי' ר"מ שהם מהירושלמי חפשו באחרונים איה מקומו בירושלמי וראיתי בשיירי כנה"ג שהביא דברי הירושלמי ספ"ק דמ' תענית והוא מ"ש המג"א בסי' תקע"ד לענין ליל טבילה משמי' דר"י ולשון הירושלמי שם בחוסר ובכפן גלמוד אם ראית חסרון בא לעולם עשה אשתך גלמודה והשיירי כנה"ג ס"ל לדעתי' דמדברי הירושלמי הנ"ל אין ללמוד רק רעבון דחסרון וכפן חד הוא, אבל הרמ"א ס"ל דשניהם משמע מיני' חסרון וכפן ומ"מ פירש דברי הרמ"א מדדייק בדבריו שהם כרעבון ולא אמר בפשיטות או דומי' לרעבון ש"מ דדוקא דברים שגוזרים עליהם תענית כמו חסיל ושדפון בתבואה כמ"ש במ' תענית אבל שאר צרות לא שמעינן והביא דברי מהר"ש יפה שפי' ב' פירושי' פ"א כגון דבר וחרב פ"ב כמו הנ"ל חסול ושדפון והעיד כי בק"ק קאכשטאנטינא גזרו כ"פ על הדבר דברי תעניות ולא אסרו התשמיש ש"מ דס"ל דפ"ב עיקר ואפי' נאמר דפ"א עיקר בירושלמי כיון שכתבו התוס' דגם ברעבון אינו רק

ממדת חסידות וניהו דנהגו מ"מ כאיסורא בזה"ז היינו ברעבון ממש אבל בשאר צרות סמכינן אתלמודא דלא הוזכר איסורא כלל כת"ד, וכן בס' א"א מהגה"ק מבוטשאטש זצ"ל האריך בזה ומהדר להקל דעכ"פ אם אין העיר בצרה זו וגם האנשים שאינם בעצם הצרה יש להקל כי עיקרה עכ"פ מדרבנן וספיקא הוה ועונה דאורייתא ובספיקא אין בידינו לעקור מ"ע דאורייתא אם כי ביד חכמים לגזור בשוא"ת היינו בודאי לא בספיקא אם כן בזמן עונה ודאי יש לסמוך ע"ד לענין להורות לאחרים ומי שבידו להחמיר ע"ע תע"ב ועיי' בפ"ת סי' כ"ה הנ"ל בשם בית מאיר וד"ל, ולענין היוקר התבואה והמזונות כבר הביא מעכ"ת ג"כ בשם זכור לאברהם ומדברי ברכ"י בשם הג"א ז"ל וגם מדברי שיירי כנה"ג במ"ש בדיוקי' שהם כרעבון כגון חסול ושדפון בתבואה משמע אבל שאר גורמי' אינם כרעבון.

**ב) מ"ש** בשם נשים זקנות לענין גילוח שער ביומא דטבילה שנהגו שלא לגלח ביומי' ולדעת כת"ה הוא נגד השכל, והנה ראיתי בס' פתחא זוטא בשם ת' אב"צ דבגילוח שער נוהגת שלא לגלח בתוך ג' ימים לטבילה רק קודם לכן כידוע ואין ת' אב"צ תח"י לעיין כעת אם נותן בו טעם וסברא, ולענ"ד מעשה הגילוח מעיד כי א"א עי"כ שלא ישארו שערות תלושות על הראש כאשר בחנתי בעצמי שאפי' ע"י משמוש ידים נשארי' שערות קטנות ואם כי חופפת וסורקת שערות מ"מ חוששת שמא לא תהי' החפיפה יפה כ"כ להסיר שערות קטנות וכדומה.

**ג) מ"ש** ע"ד גילוח נשים מהדרות דיש בזה משום לאו דל"ת כמ"ש ביו"ד סי' קפ"ב כבר הערו בזה בשו"מ ושבילי דוד שמחלק דדוקא בבתולה ולא בנשואה ובדרכי תשובה כתב דאם עושה משום צניעות שלא תצא אפי' מקצת שער חוץ למצנפת אין בזה משום ל"ת, ובשם חקרי לב הביא קושי' האיך אשה נודרת בנזירות דהא בעי גילוח ועוברת בל"ת ותי' כיון שמגלחת גם הפאות דהא מבואר בסי' קפ"א דמותרת בגילוח הפאות והא האיש אסור בגילוח הפאות אם כן דוקא במניחה הפחות הוה משום ל"ת אבל במגלחה כל ראשה בהיקף אינה בכלל זה א"כ עכ"פ צריכי' להזהירם עד"ז שיגלחו גם הפאות כנ"ל, והנני לסיים בכל **חתמי ברכות**, **ידידו דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

**כעת** בא לידי שו"ת אבני צדק וראיתי סי' ק"ו וסי' ק"ז שהביא השואל דברי הזוהר שצריכה לספר שערה ולגלח צפרני' קודם הטבילה שהגדילו בימי טומאתה ועד"ז הביא שוב בסי' ק"ז שהראו זוהר ישן באותיות מרובעת מצוייני' בעמודים שהביא המג"א בכ"מ ושם הגירסא מריטו שערה ופי' דהיינו ע"י סריקה ימרטו איזה שערות ותטמון

עם הצפרנים עפ"י נסתרות בטעמים, ושם העיד שחקר אצל הנשים מהדרין מהמהדרין ואמרו אדרבה שאין מגלחין שערותיהם בג' ימים לפני הטבילה כידוע ולא פירש טעמי' ולענ"ד כמ"ש לעיל.

**הנ"ל**.

## סימן רה

**ב"ה יום ג' ער"ח פ' בא תרע"ד לפ"ק מאד יצ"ו**

להנ"ל.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי וצר כי מאוד כי בעוה"ר נעשה מקרה זה, ומעכ"ת התייעץ ע"ד התשובה במה יפדה נפשו הבא כל יקר ראתה עינו מ"ש בענין זה ואם לא עבר על איסור כריתות רק נעשה מכשול ע"י גוי מחסרון זהירות מ"מ שיעור ב' מלקות ודאי יש לפדות פ"נ וברמ"א חו"מ סי' ב' בסופו שיעור פדיון מלקות מ' זהובים ושיעור זהוב בזה"ז יש לעיין בתשו' מרן חת"ס חיו"ד סי' רפ"ט, וגם כסף אשר קיבל הגוי יתחלק לצדקה ומעכ"ת מבפנים לפי עשרו לפדות התעניות ככתוב בספרים שהביא מעכ"ת ובתשובה ווידוי ויעשה גדרים שלא יקרה עוד מקרה כזה ח"ו וטוב לחלק המעות לבחרורים בני ישיבה בפרט בימים אלו צריך לפדיין נפשות יקרות ואי"צ להאריך פני מעכ"ת, **ידידו דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן רו

עוד להנ"ל.

**ע"ד** העירובין גם בעיני תימה מה זו סמיכה בזה ועיי' בספרי לבוש"מ סי' ס"ה שהארכתי קצת בזה בס"ד וכאשר יצא לאור ספרי ובא ליד הרבני המופל' מו"ה דוד לאנגער נ"י כתב לי כי לא סמכו כלל על עירוב כזה, ומ"ש כת"ה לתקן ע"י שלשלאות פחות פחות מג' לא אדע האיך אפשר ואם יתנו רשות להסגיר הדרך באופן הנ"ל, ושוב ראיתי כי דעתו שדי רק בראוי לנעול לא אדע מה חילוק יש כיון שאינו דלת ממש ובהסר השלשלת הא בטל ממנו תורת לבוד וגם כי הרי רואין לא אמרינן, ולענין התוכחה לרבים ידוע מ"ש הרמ"א ומג"א בה' יוה"כ ועיי' ת' מהר"ם, שיק יו"ד סי' קל"ב.

**מ"ש** לענין ספירה בשכח אם כי דבריו יש בהם די ללמד זכות מ"מ אין בידי לומר הן בפרט להזהר לפרסם וכמדומה לי שראיתי בא"א שי"ל בשכמל"ו אפי' לאחר איזה דיבורים, **ידידו דוש"ת**.

## סימן רז

**בעה"י חידושי דינים מלוקטים על ש"ע יו"ד סי' מ' וסי' מ"א.**

**א) במחבר** הלב יש לו ג' חללים ניקב לאחד מהם טריפה, בתב"ש וכו"פ דיש ללב ג"כ חללים קטנים חוץ מאלו ואם ניקב לא' מהחללים הנ"ל ג"כ טריפה והפרמ"ג חולק בזה, ובגה"ק העלה לדינא להחמיר כדעת התב"ש דגם להחללים הקטנים טריפה.

**ב) בכו"פ** ותב"ש פלפלו אם הוא ודאי טריפה בא' מהחללים כלומר בין חלל קטן או גדול והעלו דודאי טריפה, ובשו"ת הרי"ם דלשאר חללים קטנים הוה רק ספק טריפה כיון דאיכא פוסקים שמכשירין בזה.

**ג) בשו"ת** טוטו"ד הביא עובדא שנראה בלב מבחוץ שהוא הלב ממש אך כאשר לקחו למראית עיניו והי' עליו קרום וכשנטלו מהקרום הי' נחלק לשנים כעין נקרע וכששמו שוב בקרום והי' מכסה אותו הי' שוב נראה כשלם והשיב בפשיטות להטריף דהוה נקרע הלב ולא שייך בזה סתימה ע"י קרום הנ"ל ודאי אם הי' הקרום מעור הלב עצמו הי' סותם אבל מי יימר כן דילמא איזה כרום מאחר או בשר בלוי הוה אם כי יש לתלות דנתקרע בפנים ע"י משמוש ידים אין לתלות באומדנות אלו ואין להכשיר.

**ד) בדעת** תורה חקר בטרפש הרב אם ניקב מה דינו ובדרכי תשובה דפשיטא דאין שום טריפות בניקב טרפש הלב דלא הוזכר כלל בפוסקים והראי' מדברי ט"ז דאם ניקב הלב אפי' בלא טרפש טריפה דהטרפש אינו מועיל ואם טרפש הלב בכלל טריפה פשיטא דניקב הלב בלא טרפש איירי דאי עם הטרפש הא תיפוק לי' משום טרפש לבד, אך מ"ש בדעת תורה שצריך לידע בזה שהי' פרכוס כדינא או כשידוע שהיתה מהלכת קודם שחיטה בזה דבריו נכונים.

**ה) הש"ך** וט"ז מחמירים כדעת הרמ"א דגם שומן הלב אינו סותם, ובכו"פ כתב לדינא דבעוף דשומנה רך סותם ורק חוכך להחמיר, ופרמ"ג כתב דאין חילוק בין בהמה לעוף, אך בחכמת אדם פסק דבהפ"מ יש להקל דשומן הלב סותם ומשמע דאין חילוק בין בהמה לעוף.

**ו) נמצא** ב' לבבות טריפה כמ"ש בבאה"ט בשם דמש"א ובמק"מ בעובדא שנמצא בעוף יתיר לב והי' מלא סירכות וחקר אם הי' מחובר ללב והשיב השואל שנמצא בחלל העוף והכשיר דאין להחזיק ריעותא, ובבית אברהם בנמצא ב' לבבות אם בסופן או תחילתן המה כאחד יש להכשיר וכן אם נמצאו נפרדות אלא שא' נאטם ואין לו חלל כלל רק כגוש א' ורק בצד החיצון נראה כדמות הלב יש להכשיר ומ"מ סיים בכ"ז בצ"ע (ומ"מ

נראה דאין חולק על מק"מ לעיל דהוא אירי דיש לתלות שמצאו בחלל בלא חיבור כלל בזה הכשיר המק"מ).

ז) **בדע"ת** בלב שנחלק לב' חלקים וניכר שהי' בקיעה מזמן רב דאינ' מתאחרי' להדדי פשיט דישם להטריף אם לא שיש לתלות שנעשה לאחר שחיטה אם לא שנראה שהחלקי' שלמים בעור סביב ושכן הוא מברייתן והעור המקיפן יש לו מראה לב והוא שלם ואין לחוש משום ב' לבבות כיון שעור א' מקפן וכל מחצה אינה שלם זולת השלמה חצי' שנית.

ח) **אם** לא הגיע לחלל דכשר פסק הש"ך אפי' ניקב מעבר לעבר בפלוש, ובכו"פ אפי' ניקב באמצע כיון שהוא שלא כנגד החלל, ובשו"ת עמק הלכה פסק שאין לסמוך להקל בזה כי אם בהפ"מ.

ט) **בספר** יפה תואר פ' לך דאם לא הגיע לחלל דכשר היינו בנקב דוקא אבל נחתך ממנו טריפה דא"א לחיות, אבל בערוך השלחן השיג עליו דאדרבה חזינן בטחול דניקב טריפה ונחתך כשר ואין להוסיף על הטריפות.

י) **בדע"ק** עובדא שהי' על הלב איזה לובן (ושכיח בזה"ז) והי' ספק אם הי' שומן או מכה וגם ספק אם הגיע לחלל ורצה מהחילה להקל מצד ס"ס שמא אינה מכה ושמא אינה מגיע לחלל אע"ג דאינו מתהפך מ"מ הוה כספק על, אך שוב נוטה להחמיר דהוה ספק בחסרון ידיעה, ובדעת תורה שכ"פ בא לידו לב בשינוי מראה ונראה כמו נרקב וקלפוהו סביב ונשאר הלב שלם והכשיר

יא) **בס'** מחזיק ברכה בשם בפי כהונה דלב העוף שנמצא על חודו רושם דם או צרורות דם אין לחוש, ובס' זכור לאברהם הספרדי שאם נמצא בלב בחלל מבפנים בועא ומבחוץ לא הי' שום ריעותא דטריפה דהכל תלוי בחלל, ובדרכי תשובה חולק עליו דנקיבת הלב עד החלל משמע דנקב בא מחוץ ועוד כמה ראיות להכשיר.

יב) **במחבר** ניקב ולא הגיע לחלל אם מחמת חולי כשרה כו' ובש"ך צוה לעיין בסי' מ"ט ופי' הפרמ"ג דשם נאמר בקורקבן אם ספק ע"י חולי או קיץ כשר מטעם ס"ס וכן ה"נ אלא שהניח בצ"ע דילמא דוקא שם בעוף דאיכא זפק אך במשבצות כתב בפשיטות דגם כאן בספק יש להכשיר, ובבית אברהם הניח דברי פרמ"ג בצ"ע.

יג) **בט"ז** דאם במחט טריפה גם אם לא הגיע לחלל כש"כ אם נמצא בפנים וכו' בשנות חיים מ"מ חילוק יש דבפנים הוה ודאי טריפה אבל בחוץ אינו רק משום מחט או קוץ שנמצא בחלל הגוף דהוה רק ספק.

**יד) בתב"ש** כתב סירכא שנמצא יוצא מהלב כשר כיון שצריך שיגיע לחלל ודילמא לא הגיע עד מקום המטריף ומ"מ צריך בדיקה על זה אם לא הגיע לחלל ואפי' בדיעבד מעכב הבדיקה, ובל"ש דאפי' בהפ"מ אין להכשיר.

**טו) במחבר** נמצא מחט בלב או בטרפשא דליבא טריפה עיי' ברמ"א ומסקנת הש"ך בשם הב"ח דחיישינן לכל הפירושים דהיינו אם נמצא בגיואי דליבא טריפה בין שהקופא לבד הראש בין לבד חלל הבהמה ובנמצא בסמפונא רבה והקופא לבד ראש הבהמה נמי טריפה ואינה כשרה אלא בנמצא בסמפונא רבה והקופא לבד חלל הבהמה ודוקא דליכא הוכחה שלא היתה בגוואי וחזרה לאחורי' אבל אי איכא הוכחה שהיתה בגואי וחזרה לאחורי' חיישינן דילמא נקבה הלב או קנה הלב.

**טז) בנמצא** עצם בלב ביאר החת"ס בתשובה דברי התב"ש בתוספת ביאור בנמצא בחלל הלב ולא תחוב בבשרו אפי' אם יש לו עוקצי' כשר ובתנאי שיהי' אדום או שחור ולא לבן כי אין דרך הדם להתלבן ועוד יש מין עצם שנמצא גדל ומסובך בעובי בשר הלב שהעיד עלי' הלחה"פ שכשר ואפי' לבן ויש לו ע קצי' זה תוכן דברי תב"ש ובעובדא דידי' שנמצא בעובי הלב מסובך הרי דינו להתיר ואפי' אם יש לספק מ"מ הא כתב בצ"צ במחט שנמצא בכבד לאחר בישול להתיר שתלינן שנפל אח"כ ואיכא ס"ס אם כי הפר"ח מפקפק בדבר מ"מ התיר הכלים לאחר מעל"ע ופשיטא היכא דאיכא עוד ספק שנתגדל בבהמה גם הפר"ח מודה להתיר ואפי' אם נראה דמעלמא אתי מ"מ העוקצי' קטנים ואין די בנקיבתן להכניס העצם ואינו דומה למחט שמתרחב מעט מעט בנקיבתו, ואם כי בנמצא לאח"ש קודם בישול היאך דלא הי' לתלות דאח"כ נפל לא הי' סומך אך דכיון שנמצא גם לאחר בישול ובכה"ג מודה הפר"ח ויש די לסמוך ויאכלו ענוים וישבעו, ועיין במק"ע דמונח בחללו אם כי לבן אין לאסור אלא אם יש לו עכ"פ עוקץ או חידה, ועוד בתב"ש דיש להכיר אם הוא עצם או צרורות דם לשרותו במים פושרי' מעל"ע או יותר אם נימוח ממנו קצת הוא צרורות דם ויש להכשיר ואם לאו יש להטריף, ובשו"ת ספר יהושע הרבה להשיב ע"ד תב"ש דמ"ש לבן נראה דלאו מצרורות דם אדרבה כל שהוא לבן נראה שהוא מתולדתו כדרך שאר העצמות שנתהפכו מדם לעצם וכשלג ילבינו ובאדום י"ל שנצבע מדם ואין בכחו ותולדתו להפכו ללבן, ומ"ש שצריך שלא יהי' בעוקצי' וגם ביש לו עוקצי' אין ראי' לאסור כי כן טבעו וכי בדפוס יעשנה בלא עוקצין וכן טבעו שנעשה כנדל, ובכרם שלמה נתן סימן לשרותו בחומץ חזק כ"ד שעות ואם נימוח ראי' שהוא צרורות דם ויש להכשיר.

**יז**) **בתשו**' אור נעלם בלב שהי' חתוך מלמעלה למטה ונמצא מחט מונח על בשרו והי' תחוב קצת ולא ראו תיכף בשעת פתיחה ויש לתלות שנפל לאח"כ דנשים עסקניות הן במחטי' כיון שהמחט היתה נקי' ומאירה וגם אין רושם בבשר שהמחט אוכלת וביד אפרים חולק עליו כיון שאין דרך הנופל לתחוב בבשר וי"ל דסמוך לשחיטה בלעתו וע"כ הניח בצ"ע.

**חי**) **בתב**"**ש** הוסיף במה שפסק הרמ"א במחט שנמצא בלב דתרתי לטיבותא בעינן בסמפון גדול וקופא לצד חלל הבהמה והוסיף דוקא בסמפון גדול קודם שנכנס ללב אבל לאחר שנכנס ללב והלב מקיף הסמפון והמחט שוב לא יצא משם וסופה לנקוב, ובתורת יקותיאל פליג על זה דכמו דקיימ"ל בריאה בנמצא בסמפון גדול כשר בכל גוונא הה"ד הכא אפי' בחדא לטיבותא כדעת הפר"ח בפרט מה שהוסיף התב"ש בזה ודאי יש להקל.

**ומ**"**ש** הרמ"א אם ראש המחט כגרעין של תמרה כתב בס' שאול בן הלוי לידע השיעור מגרעין של תמרה יש ללמוד ממ"ש בסי' מ"ח שיעור סלע כדי ליכנס ג' גרעיני תמרה אם ברוחב כל ג' גרעינין הרי גרעין א' פחות מתשיעית טפח, ואם ב' ברחבה וא' על גביהם יהי' פחות מששית הטפח ואין הכרע עיי"ש.

**יט**) **בת**' ח"צ בעובדא שנמצא בעוף שאין לה לב והי' שם חתול דודאי תלינן דאי אפשר לחיות בלא לב ושקר מעידי' ע"ז ובכו"פ חולק עליו שיש איזה דלדול במקום הלב שמשמש במקומה ואין להתיר אלא במקום שיש לתלות בחתול וכדומה, ובת' טוטו"ד דאם עדים מעידין דמיד שפתחו התרנגולת מצאוהו בלא לב דאם נאמנים לו כבי תרי ודאי טריפה ואם המורה הורה להתיר כמ"ש בח"צ מהדרינן עובדא ואם לא מהמני לי' ג"כ יש להטריף מ"מ אם הורה להתיר כח"צ לא מהדרינן עובדא ולכתחילה יש להטריף בדליכא מידי למתלי.

**כ**) **בדע**"**ק** בעובדא שלא נמצא הלב ואותה שפתחה הלב אמרה אפשר שנשמט מידה לארץ והי' שם תרנגולת שאכלה הכבד מהעוף תנינן שגם הלב אכלה אע"ג דלא הי' חתול שם, ועוד בעובדא שם בתרנגולת שזרקו הבני מעיים והי' שם חתול שאכלה ממנו וכשהגביהו לא מצאו הלב והורה דבפשיטות יש להתיר כי בח"צ וכו"פ לא דנו רק בריבה שאמרה שלא הי' להעוף לב ולא זרקה רק הטחול לחתול משא"כ הכא שלא השגיחו על הלב פשיטא דתלינן כמו דתלינן בזאב שנטל ב"מ.

**כא**) **בכו**"**פ** ופרמ"ג נסתפקו אם ניטל הלב נבלה או טריפה ולהלכה במ"ז דאפשר ליתן עליו חומרות שניהם וסיים בצ"ע.

**כב**) **בס**' יד דוד בעובדא שהי' לפני רבו שהי' הלב שלא במקומו והי' דבוק ואדוק ולא הי' לו כיס אבל הי' לו כל חללי הלב כדמותו וצלמו והטרפהו.

**כג**) **במחבר** יש מי שאומר שאם שומן הלב דבוק בלב כו' ואם נמצא שם או בעובי הלב קורט דם אסור כו' הט"ז ופ"ח והפרמ"ג כתבו דהך דבוק כלב היינו טרפשא דליבא דבלא"ה אין הבנה לדברים כלומר דשומן הלב הא הוא דבוק תמיד ומהיכא תיתי להחזיק ריעותא.

**כד**) **בש"ך** כתב דהך קורט דם היינו שעובי הלב דאי בחללו הא בלא"ה מלא דם והפ"ח חולק דבעינן שיגיע עד החלל ובפרמ"ג דיש להחמיר כדברי הש"ך, קורט דם פי' ביד אפרים דהיינו דם ממש או צרורת דם אבל האדים בשר הלב לבד אינו מזיק כלל.

**כה**) **ברמ"א** נצרר הדם בעובי הבשר כו' בדע"ת עמד ע"ד רמ"א בזה אי קאי ע"ד המחבר דהיינו אם דבוק שומן הלב או שהוא דין בפני עצמו כלומר אם נצרר הדם מעבר לעבר טריפה אפי' בלא דבוק שומן הלב ומסיק דדוקא בדבוק הלב הוא דחיישינן.

**כו**) **כתב** בס' דע"ת אם דבוק טרפשא דליבא ללב ויש קורט דם אף שנצרר הדם ברוב עובי הלב כיון שנשאר מעט בשר הלב שלם בצד החלל כשר אף בלי הפ"מ ואם תחתי' הסירכא בשלם ואח"כ יש בו ק"ד אף שגם סמוך לחלל נשאר בשר שלם אין להתיר כי אם בהפ"מ ואם יש בטרפש ג"כ מכה או ק"ד יש להקל גם בכה"ג בלא הפ"מ, ואם נצרר הדם מעל"ע או אפי' בצד החלל אם הסירכא רחבה ורובו חוץ לקורט הדם שכנגדו בצד החלל אם הק"ד כנגד אמצעי' מקום הסירכא יש לאסור ואם הוא רק נגד צד א' של סירכא בצדו יש להקל ואם הסירכא דבוק בחוזק יותר שלא כנגד הק"ד יש להקל גם אם הק"ד נגד האמצעי' של הסירכא.

**כז**) **עוד** כתב בדע"ת אם קנה הלב שהוא השומן היורד לחלל אדוק בבשר הלב שסביב חללו ואין חלב טהור סותם עליו ויש קורט דם תחתי' יש להחמיר בכל גוונא.

**כח**) **כ**' בשלחן גבוה בלב בהמה גסה שהי' בועא בבשר הלב וניכר מעל"ע מצד חלל לחוץ אלא שמצד חוץ הי' קרום בשר על הבועא והכשרנוהו, ועוד מעשה כזה שהי' בועא גדולה וניכרת מעל"ע והי' טמונה בבשר הלב ורק שעור עב א' הי' כבן שהי' נראה שהוא קרום הבועא ורצינו להטריף דהוה כנקב ואח"כ קרענו הבועא וקלפנו קרום הבועא ונשאר תחתי' עור קרום דק של בשר הלב והכשרנוהו דכיון שנשאר עור דק של בשר הלב לא הגיע לחלל קרינן בי'.

**כט**) **בבאה"ט** בשם מהריק"ש בנמצא הלב בכיס מלא מים דכשר וכתב בשפ"ד דאין להתיר אלא אחר בדיקה בכל האברים כמ"ש הב"ח בנמצא מים בבטן וה"נ חיישינן

שמא המים דרך הוושט באו ע"כ אין להתיר אלא בהפ"מ ואחר הבדיקה, ואם לא הי' רק כיס לחוד בלא מים כשר אם הלב שלם מכל צד כמו מעשה דבשר בלוי, והגאון מהרש"ק מבראד השיג עליו דשם חיישינן שמא המים קלקלו אותן האברים כדרך שהמים מקלקלין אבל לא דחיישינן שמא דרך וושט באו ועיי' בס' ד"י שהסכים להתיר אפי' שלא במקום הפ"מ, ובדעת תורה שאם בזה הלב משונה במראה או שאר ריעותא שאינה מטרפת גם בזה שיש לו כיס מלא מים מותר בפרט במקום הפ"מ, ובדעת קדושים בעובדא שהי' בעוף כיס מים ופתח הכיס והי' בצד א' מהלב מכה דהיינו בשר משונה במשמוש ובמראה והי' רך ונתמסמס עד סמוך לחללו ונשאר רק בשר דק אצל חללו ולא רצה לסמוך להקל מה שהי' הבשר דק בלא שינוי מראה כיון שהי' רך כשאר בשר שלמעלה וגם לא הובא לפניו המעי שבראש הלב שהי' ג"כ בתוך הכיס עם המים הנ"ל ולא הי' הפ"מ והטריף.

ל) **ובגוף** דברי הפרמ"ג מ"ש דאם הי' כיס בלא מים תמה עליו בס' בית אברהם דהא לכל בעל חי יש לו כיס וזה נקרא טרפשא דליבא ומאי קמשמ"ל, ובכוונטו"ד כתב דבעוף ליכא טרפשא דליבא ושכ"כ בכו"פ ופרמ"ג, וכתב בדרכ"ת דחזינן דגם לעוף יש טרפשא דליבא וגם לא נמצא בסו"פ ופרמ"ג שכתבו כמ"ש הטוטו"ד, ובגוף דברי מהריק"ש ופרמ"ג שכתבו כיס מלא מים היינו כיס חוץ מטרפשא דליבא דאל"כ למה כתבו כיס כלל לימא שהי' הטרפשא מלא מים וגם מה זה שכתבו שהי' מכוסה ע"פ כלו הלא כל הטרפש מכסה כל הלב ובעכ"ח צ"ל שהי' כיס זר לבד מטרפש שאינו רגילות בשאר עופות ע"כ נתנו ג"כ סימן שהי' מכסה כל הלב ושפיר קמשמ"ל בפרמ"ג דבלא מים הי' מכשיר כיס כנ"ל כמו גבי בשר בלוי.

א) **במחבר** ניטל הכבד טריפה בהגהות יד שאול ובס' דברי שאול ויוסף דעת כתב בעובדא שהי' לפניו בעוף שנחסר הכבד ולא הי' אפשר להכיר אם ניטלה או נבראת כך והמורה רצה להכשיר דבסי' נ' מכשיר בנבראה כך בהפ"מ וכאן הי' הפ"מ והשיב עליו דכאן יש להטריף לכ"ע דהא כתב הב"י דיש להסתפק דאי אפשר לבע"ח להבראות חסר כבד וא"כ כאן יש לתלות שניטלה אח"כ ולכ"ע ניטלה הכבד טריפה, ובס' טהרת המים הספרדי בעוף שנמצא חסרה הכבד והי' ספק אם ע"י משמוש הידים נאבדה לאח"ש אם כי דיש להחמיר דרוב הפוסקים ס"ל דחסר הכבד טריפה לכ"ע מ"מ היקל מטעם ס"ס כלומר שהי' מקום לומר שנחסרה שנבראת כך (וצ"ל דאינו סותר דברי הגהות יד שאול דכאן איכא ספיקא שנאבדה לאחר שחיטה וא"כ סברת הב"י מסייע להכשיר כיון דא"א

להבראות כך מסתמא לאח"ש נעשה ולמעשה צ"ע והכל לפי עיני המורה אם יש מקום לתלות כנלענ"ד).

**ב) כ'** הפר"ח דניטל הכבד טריפה אפי' נשארה המרה דבוקה בגידי וסמפוני הכבד כדעת התוס' דלא כהרשב"א (ובדרכי תשובה יש ט"ס בדברי פר"ח שכתב אפי' נשארה דבוקה משמע דקאי אכבד ולא היא אלא אמרה).

**ג) בבאה"ט** ובתב"ש ופרמ"ג דגם באותן מינים שאין להם מרה מ"מ ניטל הכבד טריפה גם בהם, ובשנות חיים דעכ"פ אינו אלא ספק טריפה, ובבאה"ט סי' מ"ב דצריך שיור כזית במקום מרה דהיינו במקום דאחרינא שיש להם מרה, ובתב"ש ושפ"ד דסגי בב' זיתים דהיינו בתלייתה ובמקום הכליות ובדע"ת העלה ג"כ דסגי בב' זיתים ובהפ"מ סגי בזית א' בהני בע"ח, ובס' דברי יוסף החמיר בזה ועכ"פ בב' זיתים לסמוך אתב"ש ושפ"ד ודאי לא הפסיד.

**ד) במחבר** אלא אם כן נשתייר כזית במקום מרה וכזית במקום חיותו, י"א בכליות וי"א בטרפשא וכתב באו"ה דבעינן לפי"ז ג' זיתים וכן פסק הש"ך, ואית' בתב"ש דאין הגידין והסמפונות מצטרפין אבל כו"פ פסק דמצטרפין וכ"כ בדע"ק, ובמק"מ כתב יותר מזה דאפי' הקנוקנות החלולין משתערין כמלאים ובחכמת אדם כתב דרך הכרעה דבהפ"מ יש לסמוך על הכו"פ.

**ה) כתב** בדרכ"ת בשם הכו"פ (ולא מצאתי בכו"פ) דיש להחמיר בשיעור כזית בכל צד דאם ניטלה הכבד ונשתיירו הג' זיתים לבד צריך כזית שיעור חצי ביצה ובניטלו אלו זיתים לבד יש להחמיר אפי' כשליש ביצה, ובדע"ק כתב דלענין שיעור כזית אי"צ להחמיר כדעת הצל"ח סוף פסחים דביצים שלנו נתקטנו וב' ביצים שלנו ביצה א' כזמן הש"ס רק צריך לשער כחצי או שליש ביצה שלנו דלביצים גדולים לא נמצא בשום כבד של אווז בזמנינו, ובבית יצחק בתיקון הבית עומד על העיון דאם נשאר מקום מרה ובב' זיתים דמקום חיותו לא נשאר רק כשליש ביצה אם יש להקל מטעם ס"ס.

**ו) בחי'** רע"א ז"ל מסתפק אם עובי של מקום מרה קיים ב' זיתים אבל עובי שאצל המרה נתקלקל מהו דמכו"פ משמע דעובי לא מקרי מקום מרה רק אצל המרה סביב לה, ובדעת קדושים ודברי אברהם נראה להקל אבל בדעת תורה הביא ראי' דדוקא במקום תלייתה וסמוך לה צריך להיות קיים אבל אם מתקלקל שם אם כי העובי שכנגדה או תחתי' בשר הכבד קיים אין להכשיר.

**ז) מקום** מרה פי' במקום תלייתה בכבד כך פירש"י, עיי' בדע"ק ודברי אברהם אם כי צריך להיות הכזית במקום מרה בשוה לה ממש מ"מ אם יש הטיי' קצת יש להכשיר.

**ח) בדרכ"ת** אם יש לה ב' מרות באופן שהוא כשר כמ"ש לקמן דהיינו דדיינינן הא' כבועא ומכה אם הזית במקום היתרת פשוט דטריפה אבל אם הוא במקום דשפכי אהדדי שהם כאחד כשר.

**ט) בבה"ט** דצריך ג' זיתים ובשבו"י דבמקום פסידא והיזיקא כגון בזמן דשכיח דהכבד נרקבת ולא נשאר כזית במקום כליות והי' לנכרים ימי תעניתם וא"א למכור בשר למאכלם אפשר להתיר במקום הפ"מ, ובתב"ש הביא זה בשם משאת בנימין ודחה דבריו וכן בפרמ"ג החמיר בלא ג' זיתים אפי' בכה"ג וכ"ז בבהמה אבל בעופות יש להקל בכל גוונא כ' בשבו"י דבלא"ה אין הכבד דבוקה בכליות בעיפות רק סרוך מעט ובתשובה מאהבה השיג עליו גם בזה ובדע"ת כתב דיש לסמוך עליו בהפ"מ להכשיר בעופות בב' זיתים בלבד (וב' זיתים דמקום חיותו היינו בטרפשא שאדוקה בה הכבד וזית ב' בכליות).

**י) בבה"ט** מביא בשם ס"א ופר"ח דאם נמצא כיס דבוקה על הכבד וקרעו הכיס ומצאו בתוכה שבולת שועל שלמים ונרקבים וכן חול כמו שנמצא בקורקבן טריפה.

**יא) בדעת** קדושים דעתו להטריף אם נחסר העור מג' זיתים שנשתיירו אבל במק"מ השיג עליו דאינו תלוי כלל בעור רק בבשר הכבד, ובדברי אברהם מפרש דברי דע"ק דהיינו שאין כאן כזית עגול בלא עור וזה חסרה, ובדע"ת עסיק כן להלכה דבבשר הכבד תלי' דאם נשתייר ממנו הזיתים כשר אף בלא עור ושכ"ד התורת יקותיאל.

**יב) בדע"ק** ובמק"מ לפעמים נמצא קרום על הכבד כעין בשר בלוי וכשמסירין הקרום נשאר הכבד בריא אין לחוש אם כי עי"כ נשאר הכבד דקה במקום ההוא אבל אם נמצא הכבד תחתי' בשינוי מראה אם כי שלם כברייתו יש לחוש אא"כ אין השינוי מראה בכל הזיתים וגם אם אין השינוי מראה עמוק רק למעלה בעור אז יש להקל.

**יג) בכו"פ** מיקל אם א' מזיתיו מרודד או מתלקט מטעם ס"ס והפרמ"ג חולק שאינו רק אם מקום הכליות מתלקט ודבוק בטרפסא ומקום מרה שלם לגמרי, ובמחזיק ברכה מיקל בין בכזית דטרפשא או דכליות הוא מרודד יש להקל בא' מהם, וברביד הזהב הניח בצ"ע למעשה, ובחכמת אדם מחמיר בכל גוונא ובדע"ת מיקל אם הכזית במקום מרה וחיותו שלם אם כי הכזית ג' מרודד או מתלקט יש להכשיר גם בלא הפ"מ.

**יד) במחבר** אבל אם הי' מתלקט או כרצועה או מרודד טריפה, פירוט מתלקט כתב רש"י ז"ל בחולין ד' מ"ו דהיינו שהזית הראוי' להיות אינו במקום א' אלא קצת כאן וקצת כאן ומרודד היינו רקוע ודק ואינו עב כראוי וכ"כ בתב"ש ולאו דוקא בתמונות אלו אלא כל שאינו שלם כברייתו באותן העקומות אם כי שאר הכבד שלם טריפה.

**טו) כרצועה** עיי' בד"ק ובמק"ע כל שאינו עגול דצריך שישאר עגול כזית כלומר כתמונת זית בעיגולו ואם חסר ממנו הוא בכלל רצועה וגם צריך להיות עגיל מעבל"ע, דאל"כ הו"ל בכלל מרודד, וכל זה במקום מרה וכליות אבל כזית שהוא במקום הטרפשא יש להקל דגם אם הכזית באורך קצת מהכי.

**טז) בכו"פ** דמתלקט או כרצועה ומרודד י"ל דאינו אלא ספק טריפה ובפרמ"ג דבמרודד י"ל דאינו ספק.

**יז) במחבר** אפי' בשור הגדול, בכו"פ דכל בהמה שוין בזה בין גסה בין דקה דהכל לפי גדלו וקטנו לא קאי רק על עופות וכן כתב בתב"ש דגם בבהמה דקה קטנה בעינן שיעור זיתים ממש, ובדעת תורה דבכבש ועגל וכן בשור קטן אם יש במקום מרה ובמקום חיותו ב' זיתים שלמים יש להקל בזית ג' לפי גדלו וקטנו גם בלא הפ"מ.

**חי) בבאה"ט** בשם משאת בנימין דבעוף יש ב' חלקים חלק עב וגדול ועוד חלק קטן ובדעת תורה דהחלק גדול הוא דבוק בכוליא למעלה וגם אינו דבוק ממש לכולי' אלא סרוך לכולי' ויותר דבוק ללב כמ"ש בסבו"י סי' נ"א ומן הצד דבוק לטרפשא הדק ובעוף הוא כקרום דק אבל חלק הקטן אינו דבוק ולא סרוך לכולי' כלל אבל גם זה החלק דבוק הוא מן הצד לטרפשא, ומ"ש במ"ב דבחלק גדול יש בו די כג' זיתים עיי' בדע"ק דיש לחוס בעוף דאין בחלק גדול די להשלים הזית דטרפם אבל בפרמ"ג העתיק דברי מ"ב שהביא הבאה"ט דאם נשאר החלק גדול בעוף לא איכפת לן אם חסר חלק הקטן וכן פסק המק"מ לדינא, וגם בדע"ת מיקל אם נשאר בחלק גדול לבד מצד מעלה מראש עד סוף מקום המרה ונרחב השאר וגם החלק קטן יש להקל, כתב הבה"ט אם ניטל חלק העב ונשאר רק חלק הקטן יש לעיין, ואם יש בחלק גדול עקום מרה ומקום הכליות ובחלק קטן מקום הטרפש יש להקל, ובדע"ת כל שנשאר בחלק העב כזית במקום מרה ובחלק קטן כזית במקום טרפשא לצורך שבת והפס"מ כשר.

**יט) ובעוף** הכל לפי גדלו וקטנו ופ' בכו"פ דבבהמה הכל שוין בין גדול בין קטן צריך שיעור כזית ובעוף הוא דאמרינן לשער לפי ערך הבהמה ובזה כל העופות שוין בין תרנגול או אוזא ואינדי"ק, וכן בתרנגולים גם בתרנגול קטן צריך שיעור במינן דבתרנגול קטן לפי ערך צריך לישאר לפי ערך השיעור דתרנגול גדול ובתרנגול היותר גדול צריך לישאר לפי ערך השיעור דבהמה היותר קטנה (כן הביא בדרכי תשובה דברי כו"פ ואני לא מצאתי בפלתי מזכיר תרנגול רק בכרתי מבאר לומר דכל עוף אוזא שוין לשער לפי ערך בהמה היותר קטנה ולא הזכיר תרנגול כלל) אבל בתב"ש שיטה אחרת דבאוזא ואינדי"ק הגדולים לא משערין לפי ערך הבהמה רק צריך לישאר עד פחות מעט מכזית

ואין להקל בהם יותר, ובעופות הקטנים שאין בכל כבדם תמיד רק זית או ב' זיתים בזה משערין לפי ערך הבהמה ובזה שוין בין אוזין בין תרנגולים דבי' משערי' לפי גדלן וקטנן של גוף העוף כנ"ל ובמק"מ הכריע לענין הקולא דבעופות קטנים אפי' באוזי' לשער לפי ערך הבהמה ולענין מ"ש לשער באוזי' הגדולים בפחות מעט מכזית יש לפסוק דאם ב' זיתים שלימים בשיעור הנ"ל בזית שלישי יש לסמוך על הכו"פ לשער לפי ערך הבהמה ובתרנגולים יש להקל במקום הפ"מ ושעה"ד לשער בזית שלישי לפי ערך שור הגדול, ובתב"ש כתב אזהרה למורים שלא להיות גס בהוראה לשער בשיעורא זוטא, ובפר"ת כתב דבצפור כל דמינכר כל דתו חשוב שיעורי'.

**כ) בכנפ"י** ודנ"ק נסתפקו לשער בערך גודל וקוטן הכבדים ובכנפ"י מסיים דיותר נראה לשער לפי ערך הכבדים כי לפעמים יש עוף גדול וכבדו קטן, ובמק"מ שכן נראה דעת הכו"פ ותב"ש.

**כא) במחבר** יבש הכבד עד שנפרך בצפורן טריפה ובבאה"ט גם אם משרטט וניכר השרטוט וכתב בשפ"ד בין נפרך בצפורן בין בשרטוט לא נטרף אלא א"כ שליט היובש בבשר הכבד אבל אם רק בקרום לל"ב אם נשאר לחלוחית בבשר.

**כב) בדע"ת** מיקל כשאינו יובש עד שנפרך בצפורן ורק בריאה מחמירין בשרטוט כמ"ש בלחם חמודות ע"כ מיקל בהפ"מ, ובדרכי תשובה חולק עליו כיון דבש"ך ופר"ח ופרמ"ג פסקו לאסור אין להקל.

**כג) והוא** שיבש כולו ולא נשתייר כזית כו' בפרמ"ג דלכ"ע בעינן כזית מבשר הכבד ולא מהני בזה כלל להצטרף הגידין.

**כד) ברמ"א** ואם יבשו אלו הב' זיתים לבד נמי טריפה בפ"ת בשם התב"ש דלאו דוקא ב' זיתים דאפי' זית א' מאלו זיתים וההי"ד לדידן דבעי ג' זיתים אפי' נלקה א' מהם טריפה, ובפמ"א פירש דוקא ב' זיתים אבל אם רק א' נלקה יש להקל מטעם ס"ס כמו גבי גלודה וכש"כ די"ל דילמא הלכה כמהרש"ל, ובתולדות יצחק חולק עלי' והעלה כדעת התב"ש אלא מה שהחמיר דגם הזית ג' צריך שלא יהא נלקה העלה להקל, ובפרמ"ג כתב דדוקא אם במקום הכליות נלקה יש להקל לא במקום מרה או טרפשא, ובדע"ת מיקל אם נשארו ב' זיתים בין שא' מהם מקום טרפשא או מקום הכליות והיכא שיש הפ"מ ושעה"ד יש להקל רק אם נשאר מקום מרה לחוד שלא נלקה אם כל הכבד קיים ושלם, ובדרכ"ת סיים דלמעשה צ"ע אם יש להקל בזה נגד גדולי המחברים.

**כה) בפרמ"ג** עמד על המחקר היאך דנתייבשו מהני זיתים אי בעינן דנתייבשו כל הזיתים מכל כל ואפי' נשאר כ"ש מכל הני זתים וגם שאר חלקי הכבד שלמים כשר או אמרינן

דצריכי' הני זיתים להיות שלמים מכל יבש ולדינא נוטה דאפי' כל הכבד שלם רק שא' מהני זיתים נעשה יבש כ"ש טריפה, ובחי' רע"א ז"ל נוטה להקל דאפי' לא נשתייר רק משהו מהני זיתים כשר כן הביא ראי' מתב"ש וכו"פ, ובדע"ת העלה לדינא להחמיר דאפי' נחסר משהו מהני זיתים כאלו חסר כלו.

**כו) בדרכ"ת** הביא בשם פסקי כת"י של הגאון מ' ליב ברלין ז"ל שהי' אבדק"ק קאסעל שנשאל על הכבד של עוף רך מאוד והכשיר דאין זה דומה לנימוק ואין להוסיף על הטריפות, ובדעת תורה במי שרצה להטריף ע"ד הכבד שהיתה כעיסה רכה אף שבמקום תליית המרה הי' שלם דילמא כל מקים חיותא הי' נתמסמס והשיב שאין להחמיר כ"כ בענין זה מאשר ידוע כי דרך הכבדים באחיזת יד בחוזק נסמסמס מאליו ותולים במשמוש היד אך בנ"ד שהי' עליו צרורת דם על חלק העב מן הכבד וכאשר הוסר צרורת הדם לא נשאר מחלק העב רק מעט קטן מחלק הדק אין לתלות במשמוש היד רק יש לנסות בחלק הדק שהוא שלם אם הוא כן כמ"כ רכה יש להקל דהא חזינן דכן דרכה להיות נתמסמס ביד המחזיק ואם אינו נימוח כרוטב אין להחמיר, אך בנידון שהי' כבד אוזא שמנה והי' חלק העב מכוסה בצרורות דם יבש ומתפשט על חצי הכבד והוסר ממנו בקל ותחתיו וגם תחת המרה הי' רכה כעיסה והי' חלק הדק גדול מחלק העב ועוד שהי' סירכא יוצא ממרה ונדבק לדקין ורק בחוזק הוסר הסירכא ונשאר נקב בזה יש להחמיר דהא כמה פוסקים אוסרין בסירכא גם בשאר אברים ויש בזה לאסור גם בלא"ה דאם כי דאין לאסור בלא ריעותא אחרת משום נתמסמס מ"מ כיון שהי' עליו צרורות דם יש לאסור מטעם שכתב בדעת קדושים דכל שיש צרורות דם ושינוי בשר תחתיו יש להחמיר.

**כז) ובענין** הבועות וטינרות בכבד במקום מרה וחיותא רבו הדעות יש מקילין דאינו בכלל נימוח ורובן מחמירין דהוה כבשר שהרופא גררו, ובדע"ק הוסיף עוד להחמיר דאם הבועות והטינרות במקום מרה וחיותו אף אם הבשר השלם שביניהם מצטרף כדי שיעורא דכזית מ"מ הוה מקולקל וכזית מרודד ומתלקט חשבינן ורק בדיעבד מי שהתיר יש עליו צד זכות, ובדע"ת העלה להלכה דאם בבועות המקום השלם שביניהם ישנו כשיעורא יש להקל לצורך שבת די"ל דסופו להיות חוזר בריא ויתרפא, ואפי' אם אין ביניהם כשיעורא רק עם שאר בשר בריא יש להקל בהפ"מ וצורך שבת, ובטינרות אם אין להם שום אחיזה בבשר הכבד רק הם עומדים כבפני עצמם והם נסרות בקינוח בעלמא אין מצטרפין לשיעורי' אבל אם דבוקים ואחוזים בבשר אם כי נקלפין בנקל ים להקל ולהצטרפן לשיעורא, ובס' שאילת שלום בעובדא שנראו בועות הנ"ל בכבד

ובא חולדה וחטפתה ולא נבדקה הכבד אם אינו נימוחה דעתו להקל כיון דרובן הבשר שתחת הבועות חזק ובריא, אבל בדע"ק החמיר בזה דאפי' אם נראה הג' בועות בחוד הכבד כיון שלא נבדקה הכבד יש להחמיר בזה.

**כח**) **בקונט**' זכרון לראשונים הא דפ' רמ"א בנימוק הכבד והי' לדם טריפה היינו דם משקה אבל אם נעשה כחתיכת דם קרוש לכ"ע אינו אסור וסיים בצ"ע.

**כט**) **בדעת** קדושים דפעמים נמצא שינוי מראה בכבד ומחמירין שנראה שהוא ריעותא ובאמת אינו ריעותא שהוא רק משום שהגיע אליו הכח ועי"כ נשתנה, ובמ"ז דאם נפלה ממקום גבוה ונשתנה צורת הכבד אף שהג' זיתים קיימים טריפה לכ"ע משום ריסוק אברים כדלקמן סי' כ"ח עיי"ש:

**ל**) **ולענין** מ"ש הרמ"א דאפי' נימוק מקצת הכבד דסופו לרקב הכל ורבו החולקים עיין בש"ך וט"ז, ובדרכי תשובה הביא בשם הגאון המובהק מו"ה חיים צבי מאנהיוימער זצ"ל אבדק"ק אונגוואר שנכתב בגליון ש"ע שלו בשם רבו מרן חת"ס ע"ד כי יישב דברי רמ"א בתשובתו אם נזדמן לפניו שאלה כזו לא אמר בו היתר מפני כבודו של הרמ"א ולא איסור מפני גדולת הש"ך והט"ז ולעצמו החמיר ושלח השאלה למורה הוראה אחר.

**ובדעת** תורה דאפי' אם נימוק כל הכבד אם הזיתים קיימים ושלמים יש להקל אך לעצמו יש להחמיר, ובפ"ת שהביא דדוקא אם הבשר שתחת הנימוק ג"כ נתמסמס אבל אם בשר הכבד תחתי' קיים אפי' אם נחסר מהכבד כשיעור נימוק והי' כדם לא אסר הרמ"א וכתב בדע"ת דאפי' לעצמו אין להחמיר בזה, ובס' גנזי חיים כתב שבא עובדא לפניו שהי' בכבד בצדו בועא ופתחו הבועא והי' מלא דם ומראה אדמדם יותר מהכבד אבל שאר הכבד הי' בריא והכשיר כיון שנשאר כשיעורא אין בועא זו מפסיד כלל, ובד"ק אם נמצא על הכבד קרום בלוי ומוגלא וצרורות דם ואחר שנקלף נמצא הכבד שלם וגם הקרום שלם יש להקל ואם נמצא בקרום אפי' שינוי מראה קצת יש לאסור, ובדע"ת העלה לדינא דאם יש בשר בלוי ונרקב על הכבד ונקלף בנקל יש להקל אפי' במקום זיתים ואפי' לא נשאר עור הכבד תחתי' שלם ואם יש שינוי מראה בבשר הכבד אם העור שלם אף שיש בו שינוי מראה ג"כ יש להקל ואם לא נשאר עור הכבד שלם אם נשאר עכ"פ כזית במקום מרה וכזית א' במקום חיותא או בטרפשא בכליות יפה בלי שינוי מראה יש להקל גם בלא הפ"מ, ואם נשאר רק כזית במקום מרה יפה והב' זיתים דמקום חיותא יש בהם שינוי מראה התרת בשר בלוי הנ"ל אין להקל רק בהפ"מ עיי"ש.

**לא**) **ברמ"א** כבד שקשה כאבן טריפה (רוקח) והוא שלא נשתיירו בה ב' זיתים הנזכרים שלא נתקשו ובש"ך בשם ס' אפי רברבי מכשיר בזה בהפ"מ ועת הצורך, ובבא"הט אם

נמצא אבן טמון בכבד כשר שכן דרך המאכל להתהוות לחומר היורד לכבד ומתקשה כאבן ואית' בפרמ"ג היינו דאין מכירין אי מעלמא אתא אבל אם ניכר דמעלמא אתא טריפה וה"פ, וביד אפרים בשם סולת למנחה כי מצוי הוא בעוף בקורי' אינדי"ק שנמצאים אבנים בכבד לבנות וקטנות ואומרים שבא זה מתוך שמתרגזים ונוהגין להכשיר, וכתב בבי"צ ובית אברהם שיש להזהיר להמורים והשו"ב אשר פעמים נמצאין אבנים בכבד של כבשים וכן לפעמים בבהמות ועופות ואינדי"ק עד סמוך לתחת המרה וצריך שישאר כזית במקום הראוי דזה כבשר שהרופא גוררו וצריך מתינות לזה.

**לב) בענין** כבד נפוחה בשו"ת יעב"ץ ח"ב סי' נ"ח כתב בפשיטות להכשיר אף אם נפוחה הרבה שקורין געשוואלי"ן ועיי' בתב"ש ופרמ"ג ופר"ת כתב לדינא דאם נמצא הכבד נפוחה אעפ"י שאינה לבנה לכתחלה יזהר לבדוק הריאה בין בבהמה בין בעוף אם אין בריאה מראה לובן ובדיעבד אם לא בדק בזה יש להכשיר ואם הכבד נפוחה ומראהו כצמר גפן אעפ"י שהריאה כתיקונה אין להכשיר כי אם בהפ"מ וזה שהכשרנו היינו אם הריאה כתיקונה אבל אם נמצא בה מראה לובן אזי אף אם ע"י נפוחה חוזרת למראה ריאה מ"מ טריפה כל שקודם נפוחה הי' בה מראה לובן אבל אם הכבד רק נפוחה ואינה לבנה אז מהני מה שהריאה חוזרת למראה ריאה וכשרה, ובשו"ת דברי חיים מחמיר בכבד נפוחה דהוה כחסר הכבד וכן בס' טוטו"ד מחמיר בכבד נפוחה, ובס' דברי אברהם כתב דתרווייהו בעינן נפוחה ושינוי מראה, ובדעת תורה כתב דאף אם היא נפוחה הרבה כל שאינה לבנה כצמר גפן אפי' אם הנפוחה גם במקום הזיתים וקשה רק שאינו כאבן כשר אפי' אם יש לו נקודות ירוק שקורין געה"ל וגם אם נוטה ללובן רק שאינו כצמר גפן אבל אם לבנה כצמר גפן אין להכשיר רק בהפ"מ גדול אבל אם יש בה חשש נתמסמס במשמוש היד אף בהפ"מ יש להחמיר, ובדרכי תשובה דעתו להחמיר בכבד נפוחה אם נשתנה מראה שלה אעפ"י שאינו כצמר גפן כיון שדעת גדולי המורים להחמיר בזה, ובמשמרת הקדש כתב שהי' עובדא לפניו בכבד שהיתה נפוחה אבל זה הי' אחרי שהגיע אליה מלח ולאחר שפסק ממנה כח המלח חזרה לאיתנה כמו שהיתה בתחלה בריא ושלם והכשיר.

**לג) בפ"ת** בשם יעב"ץ בעוף שמן מאוד שהי' בו צמחים לבנים וקשים אך שאר בשר הכבד הי' כטבע שאר מראה הכבד והכשיר ועיי' בד"ק שכתב שישנו עופות שמנים מאוד וע"י מתלבן הכבד ושיש בהם בהרות בהרות לבנות אם כי מקום הזיתים ג"כ נתלבן אפי"ה כשר ובס"ק הקודם החמיר בנקודות לבנות שכתב בעובדא שהי' נקודות לבנות ואם כי הי' מועטים ויש ג' ספיקות ספק שמא לפי ערך קטנו יש בו ג' זיתים שלא במרודד וס'

שמא אין זה בכלל בשר שהרופא גוררו וס' ג' דילמא סגי' בב' זיתים וב' זיתים הצריכי' אין בהם נקודות לבנות מ"מ אין להקל כי הב' ספיקות ס' לפי ערך קטנו וס' שמא אינו בשר שהרופא גוררו הוה ס' מצד חסרון ידיעה, ועוד שם בעובדא שהי' כעין מכה בכבד ונקרע ואינו ניכר אם הוא מכה או שמנונית שא"א להבחין והכשיר לכבוד שבת לעני דיש בו כמה ספיקות ולית בי' משום חסרון ידיעה כיון שנקרע אין להבחין ועוד שם שהי' לבנונית בכבד במקצתו ולא הי' כנגד כל הג' זיתים יש להקל משום ס"ס.

**לד) בשו"ת** מהר"ם שיק סי' נ"ו בעופות דשכיחי בהם בבית א' או בשכונה אחת שכבדים שלהם מלאים צמחים לא נשאר בהם מקום בריא ויש להסתפק בנשחטים כשהם קטנים ואין בהם בועות כ"כ אם יש להכשיר כיון שדרכן בכך להרבות בתוך הזמן ולכלות הכבד והשיב כי אין לחוש לזה כלל ואין להוסיף על הטריפות וכל שאינו בפנינו כ"כ שיטרף עי"כ אין להטריף משום סופו.

**לה) הש"ך** בשם אפי רברבי מיקל בקשה כאבן למת הצורך ובתב"ש ופרמ"ג דעתם להחמיר בכל ענין מ"מ אם אינו קשה כאבן ממש ולא נשתנה הכבד ללובן כשרה וכ"פ הב"ח, ודע"ת פסק אם אפי' קשה כאבן במקום הזיתים יש לסמוך על הש"ך במקום הפ"מ.

**לו) במחבר** התליע הכבד אפי' במקום מרה ובמקום חיותו כשרה ופסק הב"ח אפי' לא נשתיירו רק אלו זיתים והמה ג"כ התליעו כשרה דהדרא בריא ומהרש"ל החמיר בזה וכן דעת הש"ך וכתב דאפשר גם הב"ח לא הקיל רק אם נשארו הב' זיתים בלא חסרון, וכתב מהריק"ש וימין משה בהתליע הכבד אפי' נקבו הקנוקנות ג"כ כשרה, וכתב בדעת קדושים דאם הכבד נפוח ויש לחוש שע"י נפוח נחסר מהשיעור שהבשר נתקלקל מחמת חולי ונפוח יש להחמיר, ועוד בבהמות אשר שכיח בהם התולעים ולא בדקו הכבד אם אינו נתקלקל מחמת נפוח במקום זיתים אין להקל אפי' בהפ"מ, ובת' אבני צדק מחלק בזה דדוקא אם ידעו מזה שמוחזקים בתולעים ולא בדקו אבל אם לא ידעו כלל כי הכבד צריכה בדיקה יש להכשיר למפרע אפי' הבשר שעודן בעין מהבהמות שלא בדקו אכן בת' בית שלמה כ' דבכה"ג אפי' כשלא ידעו מהטריפות ולא ידעו שצריך לבדקן כיון שנתברר דשכיח טריפות זה ולא בדק יש להטריף.

**לז) התב"ש** החמיר דלא מכשירין כבד מתולעת אלא דוקא אם לא נחסר כלום מהכבד רק שהיא מתולעת אפי' במקום זיתים אבל אם כל הכבד חסרה ולא נשתיירו רק הזיתים והמה מתולעים, אפילו נשתיירו בצירוף כשיעור טריפה, ובצ"צ החדש מתיר בנשתיירו הזיתים והמה מתולעים כיון שלא נחסר משיעורן ע"כ יש להקל בהפ"מ, ובהגהות

חת"ס ליו"ד דבכה"ג בב' זיתים סגי', ובדע"ת העלה דאם כל הכבד קיים ורק הזיתים התליעו אפי' נחסר משיעורי' יש להקל בהפ"מ אבל ניטלה כל הכבד ונשארו רק הזיתים ומתולעים ונחסר ע"י התולעים משיעורי' יש להחמיר גם בהפ"מ.

**כח**) **כתב** בדעת קדושים דאם נשתנה בשר הכבד מחמת התולעים כגון ע"י מאטיליצעס לכ"ע אין להקל כמ"ש בכבשים דראינו שע"י התולעים נתקלקל הבשר ושלט החולי בכולה כבד ועיי' בת' דברי חיים סי' מ"ד שנשאל ע"ז בגליל א' אשר כבד הכבשים לקוי' ונפוחה ונשתנה קצת ללובן וכשצולין אותו נפל ממנו תילחי תיכחי וגם מלאה תולעים הנקרא מאטיליצע"ס וכאשר נתיישן החולי גם המרה נפוחה ועבה והבקיאים אומרים שבא להם מפני שאוכלין עשב כזה ורובם אינם חיים י"ב חדש ומקצת בקיאים אומרים דאפי' מיעוטא דמעיטא אינם חיים י"ב חדש והשיב ע"ז דאם לא נשתנה מראית הכבד ואינה נפוחה אין לאסור אבל אם רואין שנשתנה מראיתה או שהוא נפוחה יש להחמיר ולהטריף, ובס' דברי יוסף העלה להקל בזה, אכן בת' אבני צדק העלה דעיקר לדינא כדעת מרן דברי חיים להחמיר בזה וכוונת ד"ח דאם נפוחה אפי' לא נשתנה או נשתנה אפי' אינה נפוחה ואפי' לא נפלה תילחי תילחי יש להחמיר בזה.

**לט**) **בפסקים** של הגאון מו"ה ליב ברלין ז"ל בעובדא שהי' בעוף שנעקרה הכבד באופן המטריף אף שהי' לתלות בידי אשה שפתחה התרנגולת והכשיר דבכה"ג שפיר יש לתלות במשמוש ידא דטבחא, ועיי' בפרמ"ג שנסתפק אם נעקר הכבד גם מטרפסיהון אך נשאר דבוק בכליות מה דינו דבעי לדידן כזית במקום כליות.

**מ**) **בתשו'** שמש צדקה סי' מ"א בעובדא שיצא מן הכבד דבר ארוך כאצבע קשה כאבן ולהשואל הי' נראה דאינו מחט וחתיכת ברזל ע"כ נוטה להקל ובעל שמס צדקה העלה להחמיר דחשיב לי כודאי מחט, ובעיקרי הד"ט העלה דעיקר כדעת השואל כיון דלא הי' מחט ממש רק קשה כברזל מי לא משכחת לה דבמקומו ממש נעשה חומר קשה כברזל זה ותו אין שייך לספוקי אי דרך הושט קאתי או דרך סמפונא נקט ואתי ומי גרע מריאה דאיכא טינרי דקשה כאבן אם לא דהוה במקום מרה או במקום חיותא.

**מא**) **במחבר** מחט שנמצא בכבד אם צד העב שלו כו' בתשו' צ"צ דן כל כי גוונא בזה הוה רק ספק טריפה, ובתב"ש דהוה ודאי טריפה אם חיישינן בדרך הוושט אתי דרוב הנבלעים דרך הוושט באין, ובפרמ"ג מסיק דהעיקר כה' צ"צ בזה דבכל גוונא בין צד העב או צד הדק שלו בין טמונה בבשר הכבד לא הוה רק ספק טריפה ובס' צ"צ החדש כתב לדינא כתב"ש.

## סימן רח

**ב"ה יום ג' פ' קרח תרפ"ג לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב האברך בנש"ק מו"ה חיים אלטר נ"י.

**וק"מ** בא לידי עם מגלה עפה ומנופה ואין בידי כעת להשיב רק להעיר ממה שנאמר במכתב כת"ה ראיתי כי מערב שם העצם עם שם כללי דהא חשוב בהמה חי' ועוף לשם עצם כללי וזה לא נמצא בכל כללי הדקדוק אשר זכורני מימי נעורי בהמה חי' ועוף המה רק שם כללי כי כל מין בכלל אשר התוארי' דומים לאהדדי הוא שם כללי בלבד, ומ"ש דמזוזה אינו בעצם שם הנ"ל כוונה אחרת היא שאין שם זה הוקבע על עצמותו רק על המאורע ומ"ש משם פסח דשייך לשון רבים פסחים הנה בעוה"ר אינו בקי בניך אבל כמדומה שאין בנמצא ובפ' נשא נאמר ויעלו וגו' את הפסח אם כי היו פסחים הרבה אבל בלשון חכמים במשניות נמצא לש"ר ערבי פסחים וכיו"ב, וידוע מ"ש במ' חולין פ' ראשית הגז לשון תורה לחוד, ולשון חכמים לחוד ודאי מצינו בתלמו' גם מזוזה בלש"ר כמ"ש כותבי תפי' ומזוזות ומ"ש כת"ה על תי' הב' דאין שייכות לברכה לרמוז בה ההלכה תמהני עליו גמ' מפורשת היא במ' ברכות ד' ל"ח באחוי דר"ס שהי' מברך מוציא לחם וכו' ואמר ר"ז עליו דלאו אדם גדול הוא דצריך לברך המוציא בה"א אם כי מוציא ודאי דאפיק משמע מ"מ גם המוציא דאפיק משמע אם כי ר"נ פליג עלי' קיימ"ל כחכמים והי' לו להראות בברכתו דהלכה כחכמים ועיי' בט"ז או"ח סי' קס"ז מ"ש בזה ועיי' במ' ברכות דף כ' דא"ר מברכתו של אדם ניכר אם ת"ח הוא אם לאו ועיי' ברא"ש פ"ח דמס' פסחים דפסק לברך על ביעור וג"כ להבא משמע אם כי לבער לכ"ע להבא משמע מ"מ יברך על ביעור להראות הלכה כמ"ש במס' ברכות דף נ' הנ"ל.

**ב) וראיתי** מ"ש כת"ה ע"ד ש"ע סי' ק"ס ביבחושים אדומים דכשר לנט"י וק"ל מ"ש ממים שנשתנו, לענ"ד ודאי למ"ד דיין אדום ג"כ כשר דבמי פירות אין פסול שינוי שייך בי' כש"כ בעלי חיים ואפי' למ"ד דיין אדום פסול מ"מ בעלי חיים הוי כפנים חדשות באו לכאן כמ"ש במס' שבת דף קי"ב ובמס' תמורה ד' ל' ולד טרפה כשר גם לגבוה ועי' חולין נ"ח כל שהוא מבריית המים הפירוש שנברא ששת ימי בראשית ממים כמו עינו של דג ופשיטא דגם דג אינו כמראה מים.

**ומ"ש** דבנשתנו נימא דהי' לו שעת הכושר דמה"ט חמי אור כשרים תמוה וכי בחדא מחתא מחתינהו פשיטא דנשתנה גריעו טובא ועיקר פסול נשנה בפ"ק דמ' ידים בנתן לתוכו דיו וקנקתום דודאי הי' לו שעת הכושר וראי' דגם לקולא אמרי' דנתהפך לדבר

אחר במס' מקואות פ"ז ג' לוגין מים שנפל לתוכן יין ונשתנה למראה יין ונפל למקוה לא פסלו משום שאובין דחשוב כמי פירות דל"פ משום שאובין, ידידו דו"ש.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן רט

**ב"ה אולי"י ה' ת"ב למ"ב תרס"ח לפ"ק מאד יצ"ו**
**מזלא** טבא וברכתא דלעילא על ראש חביבי ה"ה הבחור כארזים חר"ף ובקי ירא ושלם חתן תמים למעלות כש"ת מו"ה צבי יהודא פוכס נ"י (כעת הוא הרב הגאבדק"ק ב' קערעסטעש יצ"ו)
**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי ושמחתי מאוד כי בא עת דודים כלילת חופתו וראש שמחתו ויה"ר שיעלה זיווגו יפה כלבנה וברה כחמה ומהרה ישמע בערי יתודה וח"י קול ששון וקול שמחה ק"ח וק"כ ותעלה ותצלח לכל הברכות בברכת חתנים אכיה"ר, והנה ידעתה מרוב טרדותי וחולשת מזגי ל"ע ע"כ א"א בידי לבא בארוכה, ע"ד מ"ש בענין השמות הלכו בו נמושות ועיי' בת' אמרי אש יו"ד סי' ס' ונלמוד לנ"ד ג"כ להתירא ובפרט שהסכימו גדולי רבנים נ"י וכמ"ש באבני צדק דזה עיקר בענינו של זה.
**ומ"ש** בענין השאלה נודר בעת צרה דאין לו התרה כמ"ש הרמ"א סי' רכ"ח סעי' מ"ה ודעתך לחלק ולומר דתענית קל, לא אדע שום קולא בתענית משאר נדרים, ועיי' בחת"ס יו"ד סי' י' הביא דברי ר"ח ג"כ לענין תענית ולא מחלק ביניהם ופשוט שאין לו היתר רק לדבר מצוה וצרכי רבים עיי"ש וכמ"ש הרמ"א כנדר ע"ד רבים ותל"מ.
**מ"ש** בדברי ש"ס מ' נדה ד' ח' דבאדם לא מקרי מעשה כמ"ש התוס' בבכורות ד' כ' וא"כ מאי קאמר דלא קתני משו"ה, ולענ"ד לפימ"ש במג"א סי' ח' שחולק על הב"ח דחזקת ציצית לא מקרי תלי' במעשה כיון שכבר נעשה המעשה דכל טעם דתלי' במעשה לא אמרינן דמהני רוב משום שיש כמו ב' ספיקות דילמא מן המיעוט ודילמא לא נעשה מעשה משא"כ בציצית, וא"כ הה"ד הכא ליכא למיפרך מהך דברי תוס' דשם דנין אם הרוב גרוע דילמא לא נעשה מעשה אבל הכא לא קאמר רק מידי דלא תלי' במעשה לא קתני ומה לי אם נסתפק אם נעשה או לא נעשה ס"ס מקרי במעשה תלי' אלא דשם לא מספקינן אם נעשה מעשה.
**ומ"ש** בהך דכמשלש חדשים דג"כ הי' לפי ז' חדשים כפי' רש"י ז"ל בחומש אבל במד"ר פ' וישב שם נראה דלא ס"ל והכא לר"מ קיימינן.
**ומ"ש** ע"ד מהרש"א בכתובות דף י' פשיטא דיש לחלק בין הפה שאסר ופה שהתיר לשאר מגו כמ"ש בשטמ"ק רפ"ב דאפי' ר"י דלית לי' מגו מ"מ ס"ל הפ"ש ההפ"ש עיי"ש,

ויתר דבריך ראיתי נכונים, והנני לסיים בברכה ברכות חתנים ותעמוד על התורה ועבודת ה' כה"י ויהי' מכירך ברוך, אוה"נ דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן רי

**בעהי"ת אול"י פ' שופטים תרע"ו לפ"ק מאד יצ"ו**
**ברכת** כוח"ט על ראש ידידי ה"ה בחור כארזים חו"ב ירא ושלם בנש"ק כ' מו"ה יהושע ר"ב נ"י בן הרב הגאבד"ק ראצפערטא.
**עתה** באתי מ"ש בדברי המחבר סי' צ"ח דנקט לשון הרמב"ם פט"ו מהמ"א דאם נפל חלב לתוך התבשיל טועם גוי אם יש בו טעם של האיסור וכתבו הפוסקים דמה"ט סמכינן באמירת הגוי משום דלרש"י והרמב"ם טע"כ דרבנן, והקשה מעכ"ת דהא אם יש בו כא"פ בין לרש"י ובין להרמב"ם מה"ת כמ"ש הרמב"ם להדי' שם וכן הוא לשיטת רש"י ז"ל והאיך סמכינן אגוי באומר שהוא לפגם דאז הכל מותר והנה לשיטת רש"י ז"ל בלא"ה ל"ק כמ"ש במ"כ פ"ז וכן בחידושי מהרמ"ב דלשיטת רש"י ז"ל הא בפחות מששים לא מהני טעימה ורק למעלה מששים א"כ מתחילה אין נותנים לו לטעום בפחות מששים ולמעלה מששים ודאי לכ"ע מדרבנן, אבל לשיטת הרמב"ם ביותר קשה דמרים פרק' ה"א משמע להדי' דגם ביש בו כא"פ יש להבחין ע"י גוי ואם אין בו טעם מותר וצע"ג, ועכ"ח צ"ל סברת הרמב"ם כס' הריב"ש משום דהוה מילתא דעבידא לגלוי מיד דאז אפי' בשל תורה מהימן, ונראה דזה ג"כ סברת מ"כ בפ"ז דהוכיח ופלפל בדברי הרמב"ם לאמר דבמילתא דעבידא לגלוי מהימן אפי' בשל תורה ול"ל כולא האי דהא להרמב"ם טע"כ דרבנן ועכ"ח מה"ט דאמרינן כנלענ"ד, ושארית דברי' מצאתי דברי טעם.
**ב) וראיתי** מקשה מפני מה פחות מג' לוגין מים שאובין אינם מעלין המקוה, נימא דבטל ברובא, ומעכ"ת שכל ידיו לתרצו בטו"ט, מ"מ תמוה בעיני מה קושי' ה"ה דברי הר"ש פ"ב מ"ג וכ"ד הרא"ש והטור דברוב כשרים ודאי בטל ואפילו ג' לוגין אינם פוסלים ורק מדרבנן פסלי ובג' לוגין אמרו דפוסל ובפחות עכ"פ אינם מעלין ועיי' בתשו' מרן חת"ס או"ח סי' ק"מ ויו"ד סי' רי"א ועוד בכ"מ- מ"ש בסוגי' דסוף גמ' ביצה לדברי הר"ן במ' נדרים הידועי' עיי' מהרש"א ובר"ן עצמו שם מביא הסוגי' ותי' בס' דבר"י עיי"ש.

## סימן ריא

להנ"ל.
**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי וכו' והנה בכמה דברים כוון כת"ה לדעת מרן חת"ס סי' ר"ב ולדעת הס' לחם ושמלה עיי"ש בס"ק ז' וגם הדברים אשר נאמרים בשם הריטב"א

דס"ל דמים שאובין דפסולים הן רק מדרבנן ודברי הת"כ הם אסמכתא אבל פסול זוחלין דאורייתא וגם שם הפירוש בדברי המרדכי לתרץ מ"ש בד"מ והב"ח ע"ד הב"י, וגם מ"ש אדברי הט"ז כוון לדעתו.

**ואיידי** דאיירי בהכי אודיעו ע"ש בעיני במ"ש בת"כ שם אך מעיין וכו' יהי' טהור ודריש האי יהי' שאם הוא טמא יטהרנה ואין לי אלא מעיין מקוה מנין וכו' בור מנין וכו' שעל כולם נאמר יטהרנה ופי' בקרבן אהרן דקאי אמקוה חסר שיטהרנה ע"י השקת מעיין או מקוה או בור והאי שאם הוא טמא קאי על האדם שצריך לטבול מטומאתו והביא שיש מפרשים דקאי על המקוה עצמה שאם המקוה טמא כלומר שהיא חסרה ונגע טומאה במי מקוה יטהרנה והשיב עד"ז דזה טעות דאפי' מי גבאים אינם מקבלים טומאה עד שיתלשו דזה מעלה א' בר"מ מקואות ועיי' בס' עשירית האיפה שפי' ג"כ כפי' ק"א, וק"ל למ"ד שאובין דאורייתא נימא בפשיטות לטהר השאובין דנאמרו בלשון טהורי' וטמאי' כמ"ש בריש פ"ח דמקואות עיי"ש בתיו"ט ועיי' בחת"ס סי' רי"ג יש משמעות בדבריו דקאי לטהר השאובין ושם מהרא"מ דיהי' טהור קאי על האדם שטובל ותרתי ש"מ דמקוה עצמה טהור ומטהר הטובל בה לדברי ק"א שהקשה מגבאי' דאין בו מ' סאה ומ"מ אינו מקבל טומאה א"כ האיך י"ל תרתי דהא בעי כטובל מ' סאה ולענין המים שלא יהי' מקבלים טומאה אפי' פחות ממ' סאה הוה המקוה טהור כנ"ל, ואפ"ל דעכ"פ נפ"מ לענין אם הדיח הכיכר ממי גבאי' נטמא הככר דלטיפה זו לא עלתה השקה ובשעת תלישה נטמא שארית המים שנתלשו שוב ליכא למימר טהורי' לחלוטין ואצ"ל לפניו ואמרתי רק כמ"ש תן לחכם וגו' **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן ריב

**ב"ה יום ה' פ' דברים תרע"ה לפ"ק מאד יצ"ו.**

**בין** המצרים יצמח אור לישרים ועל ראש ידידי ה"ה כבוד הרב המאוה"ג חריף ובקי עצום וכו' מו"ה ישראל וועלץ נ"י אבדק"ק טיניע יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי וחוזר על הראשונות והביא דברי תשו' בית אפרים סי' ו' עיינתי בדבריו ואפשר כי כוון לדברי השואל ומה לנו לדייק בדברי התשובה אם בתשובת הריב"ש מבואר באר היטב כמ"ש וראיתי דברי פלפולו העצים ונחמד עפי"ד לדרכו.

**ב)** **ואשר** נפשו היפה בשאלתו אם מותר להגעיל כלי בשר ש"פ להיות משתמשין בו כשר ל"ב ול"ח (מ"ש פאריווע) והנה ידוע מ"ש הפרמ"ג בסי' תנ"א בעצה להטריף הכלי

בדבר מה וכיון דבלא"ה צריך הגעלה מפני כן מותר ג"כ להגעיל לדבר שירצה כי כן דעתו כמ"ש החת"ס סי' ק"י כמ"ש מעכ"ת וראיתי בס' דרכי תשובה סי' קכ"א שהביא בשם יד יהודא שפלפול בדברי פרמ"ג ובתוך דבריו כ' להגעיל לפאריוו"ע לכ"ע מותר ופי' כלומר בלא עצה זו ובדבר שאינו רק מנהגא ודאי יש לסמוך ע"ד המיקל עיי"ש.

**ג) מ"ש** אם יש לתלות בעכברים גדולים שאינם דורסים בנמצאו אפרוחים קטועי ראש, והנה בדרכ"ת בסי' נ"ז ס"ק קל"ב הביא בשם טיטו"ד ודעת תורה שכן הורו הלכה למעשה בפרט כי רק בקטנים נמצאת הריעותא לא מחזקינן בגדולים של העופות עיי"ש וכן בס"ק קל"ח הביא עוד קולא יותר בענין שלא להחזיק ריעותא באחרים באינו ידיע מי הי' המזיק עיי"ש וכ"פ בא לפנינו כאן כיו"ב, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, **ידידו דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**.

## סימן ריג

**ב"ה אול"י ג' פ' בשלח תפר"ח לפ"ק מאד יצ"ו**

להנ"ל.

**ראיתי** מ"ש בענין ביהכ"נ השכורה והביא דברי תשו' א"א מ"ש בשם א"ח והנה בש"ע סי' קנ"ד מבואר דהשוכרי' בית להתפלל אין לו קדושת ביהכ"נ עיי"ש בט"ז ובב"י בשם מהר"י ן' חביב בשם מקור הלכה, ועיי' בת' מרן חת"ס סי' ל"ב דאתי' עלי' משום דשכירות ליומא ממכר היא וכל זמן שמתפללין בה יש לו קדושה ורק לאחר שכלה זמן השכירות או שבטלה אין בו משום קדושה וכן מחלק בין כולה שכורה או רק הקרקע שעומד עלי' עיי"ש ועיי' בשו"ת כני"ח סי' ט' שדעתו ג"כ בביהכ"נ ששכורה מגוי אין בהם קדושה והביא ג"כ דברי הב"י הנ"ל וכעת אין להאריך.

**ב) וע"ד** תיבת הגשם הנה גם לענ"ד בפשיטות לומר גשם בסגו"ל ואי משום דהו במקום אתכאתא אינו מבורר לנו בתקוני התפלה עם הטעמים רק משמי' דהגאון מאוה"ג מווילנא זצ"ל נאמר דהי' מקפיד גם בתפלה וראיתי בסידורו דבקדיש הי' בתיבת כרעותי' הכ"ף דגושה מטעמי' אמרה דיש נגינה מפסקת בין תיבת ברא לכרעותי' ובטל הכלל מ"ש דאם יש כח נסתר לפני' היא רפה, והנה מעולם הי' תמוה בעיני בנוסח הספרדים בסדר קדושה מסחילין נקדישך ונעריצך הכ"ף בשוא נח והא בראש המאמר לא שייך אתנחתא וממילא נראה דחושב כמו ל' נקבה וזה ודאי אין לחשוב במה דשייך לכבוד השי"ת ב"ה וצ"ל נקדישך בקמ"ץ בפרט שאומרי' ונעריצך בוי"ו החיבור ודאי אינו בטעם אתנחתא כידוע.

**ג) וע"ד** עמידה וישיבה בק"ש הנה גם אני שמעתי בשם מרן חת"ס מטעם דברי המדרש וע"כ אני כוהג לעמוד בברכה שניי' אהבה רבה ועיי' בט"ז סי' ס"ג דאז אינו נראה שעשה כב"ש נגד ב"ה כדמשמע בגמ' ברכות דף י' וכמ"ש בב"ח וט"ז דכל פרשה ראשונה בעמידה לענ"ד דיוצאין בזה לכ"ע, ואסיים בכל

**חתמי ברכות ידידו דוש"ת.**

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו.**

## סימן ריד

**ב"ה אול"י ועש"ק א' דחנוכה תרפ"ג לפ"ק מאד**

**שוכ"ט** על ראש ידידי' חביבים אחים נאמני' שנונים מופלגי' בחריצות ובקיאות יראים ושלמים מבני הורים ומורים כ"ה בן פורת יוסף נ"י ואחיו זאב יחלק שלל נ"י.

**עתה** באתי על ד"ת קראתי למאהבי והי' לי לתענוג מטעמים בדברי חידודי' מלובני' בסוגי' דמבמ"ק ליישב דברי רש"י ז"ל במ' ב"מ במ"ש רבה מ"מ אמרה תורה מב"מ נשבע כלומר דלפטור במגו ופירש"י ז"ל דהוה כמשיב אבידה וקשי' עלי' דמשמע דמה"ת היא ובכ"מ דתנן דמ"מ לא ישבע מפני תקנת חכמים לזאת גם אני אענה חלקי בס"ד בהקדם מ"ש ע"ד הר"י הלוי ז"ל דס"ל במ' שבועות דמגו לאפטורי משבועה לא אמרינן והקשו עליו מכאן דמ"ק רבה מ"מ מבמה"ט ישבע דיהא נאמן במגו ויפטר משבועה הא מגו לאפטורי משבועה לא אמרינן, והי' נלענ"ד לתרץ עפ"י מ"ש האחרונים בשם מהריב"ל בטעמי' דהודאת בע"ד כעדים דמי ונאמן לחוב את עצמו אם כי קרוב לעצמו דהוה מטעם מגו דאי בעי יהיב לי' במתנה ועיי' בשערי תורה ח"א והקשה בקצוה"ח אם כן איך להבין שו"ט בגמ' דיליף הודאת עדים במקצת הטענה דמחייבי' שבועה מק"ו דהודאת פיו והשיב בגמ' מה לפיו שאינה בהכחשה והזמה דהא לסברת מהריב"ל אינו מטעם עדות ורק מטעם דאי בעי יהיב לי' דעי"כ נעשה מודה במקצת ומה הכחשה והזמה שייך בזה ע"כ מסקנתו דגזה"כ היא מכאן אנו למדין דמדחייבה תורה מודה במקצת שבועה ש"מ דהודאת בע"ד כק' עדים דאל"כ מנין שהוא חשוב מודה במקצת דילמא כאינו דמי וכן פי' רש"י ז"ל במס' קידושין, ולענ"ד בתי' רבה נשמע מיד דלאו משום מגו דבעי יהיב לי' במתנה כיון דתי' דא"א מעיז בפני בע"ח ומשום דמכיר בשקרו או עשה לו טובה והאם יאמר לו אני לא לויתי כלום רק אני נותן לך במקצת וכי אין זה העזה הלא בהלואה עצמה כופר הכל ועכ"ח הטעם כמ"ש בקצוה"ח דגזה"כ אדם נאמן לחייב עצמו בממון וכמ"ש רש"י ז"ל ושוב שפיר אתי' השקיל' וטרי', וכל זה אחרי שהשיב רבה על שאלתו מ"מ וכו' אבל עודנה בשאלתו מ"מ וכו' שפיר ס"ד דמודה במקצת היינו טעם דמשוינן לי'

הודאתו הוא מטעם מגו דאי בעי יהיב וכיון שכל עצמ' באה השבועה ע"י מגו שוב ודאי י"ל דיפטר מכח מגו דסוט אסר וטוט שרי דהא מגו אמרו האחרונים דאינו רק אומדנא דאדם שוקל בדעתו מה יטעון ודילמא לא שקיל בדעתי' שפיר ואין כחו לדחות השבועה וא"כ כמו כן נימא דלא שקיל שפיר בדעתו ליתן לו במתנה וממנפ"ש אי אפסר לחייבו אבל אחר שתירץ דא"א מעיז ולא אמרינן מגו דהעזה והא אי בעי יהיב כי' במתנה ג"כ הוה העזה כמ"ש לעיל אלא עכ"ח הטעם של ההודאה משום גזה"כ דהודאת בע"ד כק' עדים וכיון דהודאה לא מטעם מגו אלא משום דודאי כן כמו עדים שוב שפיר נימא כס' הר"י הלוי דאין בכח מגו לדחות השבועה, ולפי"ז י"ל ג"כ דברי רש"י ז"ל דבס"ד די"ל דמודה במקצת מטעם מגו בקל נפטר אותו שוב ע"י מגו כיון דכל עצמ' בא מכח מגו זה ודאי חשוב כמשיב אבידה לפטור מן התורה אך במ' גיטין וכתובות אזלינן למסקנא דליכא מגו והודאתו כודאי חשוב אינו פטור רק משום תקנת חכמים כנלענ"ד, והנני לסיים בכל חתמי ברכות אוה"נ

**דו"ש הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן רטו

**ב"ה אול"י ה' פ' תרומה תרפ"ז לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הג' חו"ב צדיק ונקי חו"פ בנש"ק כש"ת מו"ה משולם זושא יצחק הלברשטאם נ"י.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי ע"ד שפעדינוא"ר אשר מוביל ע"י באה"ן מיני מאכל ובתוכם גם בשר ד"א אם יש בו משום עושה סחורה בדברים האסורים כמ"ש ביו"ד סי' קי"ז ודאי הדבר פשוט להתירא דהא דעת החת"ס סי' ק"ד בעובדא הנ"ל כתב דרך היתר כיון שאין בו שום קנין בדברים הנ"ל רק הוה כמו סרסור ושלוחו, וזה בשפעדיטא"ר דאינו רק שליח רק שמקבל שכרו ואין זה בכלל עושה סחורה רק בחת"ס התנאי שלא יהי' באחריות סל הסרסור והכא בנידון זה ודאי הוה באחריות דפשיעה עכ"פ, אלא שראיתי בשו"ת הרי בשמים סי' רי"ג שהביא דברי מרן חת"ס מתיר גם באחריות דהוא רק גזה"כ בחמץ שיהי' כמו שלו, אלא דמ"מ צ"ע דלטעמי' דהרשב"א דחיישינן דילמא אכל מיני' וה"נ אפשר דשייך חששא הנ"ל דשם בנידון מרן חת"ס אינו בביתו ואינו נוגע בהם משא"כ הכא, והנה בתשו' צ"צ סי' ס' מתיר כיו"ב אם אומנתו בכך שישנם גם דברים מותרים וכמ"ש ג"כ בתשו' נוב"י מהד"ת סי' סיב כידוע דאז הוה כצייד שנזדמנה לו והכא ודאי כאומן שנזדמנה דכל עצמו זה מלאכתו ועסקו ועיי' בשו"ת מהר"ם שיק חיו"ד מסי' קל"ו ולהלן ועיי' בספרי הקטן לבו"מ מהד"ק מסי' ס"ח ולהלן, ואפשר דיש

לתקן שלא יביאם לביתו ורק מבית בעלים ע"י פועלים נכרים של הבאה"ן ואז הוה דומי' כעובדא של מ' חת"ס ואיצ"ל פני חכם שכמוהו ידידו דוש"ת.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן רטז

**לכבוד** ידידי הרב הגדול וכו' מו"ה אליעזר נ"י אב"י בק"ק קאלוב יצ"ו.
**ע"ד** תנור בבית נכרים כי קשה הדבר לנהוג כל השנה כימי פסח ע"י הפסק והביא דברי פרמ"ג וח"י סי' תנ"א ס"ק ס"ג, והכה בנ"ז קשה הדבר להתיר כי כן דרכן ליתן גם מאכלים כגון פתיתי לחם בלא הפסק דבר על התנור ונמשכי' גם על ספת הנ"ל וזה לא שכיח בחה"פ כידוע וגם לענין תקלה הא חיישינן ביו"ד סי' נ"ז גבי ספק טריפה בי"ב חדש ולא בכ"א יום. ועיי' בת' כת"ס יו"ד סי' נ"ד מ"ש בפלפול עצום ללמד סנגורי' בהני דמבשלי' על שפארהער"ד קדירה של בשר וגם מחבת של חלב מרתחי' וכ"פ נשפך א' ש"ב וא' ש"ח ושוב מעמידין על אותו מקום בלא שום הכשר ועכ"ז החרדים עושי' כן שמפסיקין ע"י טס תחת מחבת ש"ח וכן ראוי לעשות כש"כ בנ"ז דיש חששא כמ"ש לעיל ואפשר דקיל דהוה אינו בן יומא וכלי' ש"נ נטל"פ ועיי' מ' פסחים דף כ'. וכאן עשה לי האומן בלעכנע"ר לבזבזי' לימי תה"פ וגם אפשר ללבן עכ"פ שיהי' קש נשרף דהיינו שמסירין קצת גחלים במקום א' ומניחין שם קש כידוע והנה רפי' בידי.
**ב) ומ"ש** ע"ד הגעלת בסיס ליורה גדולה דא"א בליבון מפני שגדולה היא והביא כת"ה מ"ש בפרמ"ג ות' כח"ס והנה בח"י סי' תנ"א ס"ק ס"ג מתיר בפשיטות היאך דא"א בענין אחר אפי' בפסח בביתו כש"כ בנ"ז אין לך דיעבד יותר מזה ע"כ ייכו"ח לעשות תיקונים למען הכשר מאכלות לב"י.
**ג) מ"ש** כת"ה להשיב הנה בזה צריך להתיישב ואפשר דפשיטא לי' להרשב"א דצלי לא חמור ממליחה כיון דכבר אמר שמואל מליח כרותח ודאי שוין הן לגמרי וכמ"ש במכתבי הקדום.
**ד) בענינא** של דברים בימי מסמך גאולה לגאולה בסנה זו בתענית אסתר ביום ה' שהוא י"א זמן קריאת מגילה לכפרים והקשה הגאון מהר"א ברודא זצ"ל לפי פירוש ר"ת בהרא"ש דמ"ש בגמ' י"ג ל"צ קרא דזמן קהילה לכל היא היינו תענית אסתר דמתאספין כמ"ש בגמ' מ' תענית ומכאן סמך לתענית אסתר וא"כ כיון דא"א לחול י"א רק ביום ה' ואז ממילא תענית אסתר נדחה א"כ גם ליום י"א ל"צ קרא והיא קושי' עצומה ולפי חומר הקושי' אפשר לומר דבתענית שנדחה מצינו כמה קולות לבעל ברית ומוהל וכיו"ב ואם הי' אז תענית צבור ממש ודאי אין להקל ואפשר לא הי' צריכין לזמן קהילה כנ"ל, בפרט

רבי דסדר המשנה דקאמר בגמ' לקמן בת"ב שנדחה דנדחה לגמרי ואם כי לא עשה כן משום חומר ת"ב אבל בתענית אסתר דלא חמיר כ"כ ס"ל להלכה כן, ואבינו שבשמים יראנו נו"נ לתשועות ישראל בקרב הימים, **ידידו דו"ש**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן ריז

**ב"ה יום ה' י"ז תמוז מהרה יהפך לנו לששון ולשמחה תרפ"ז לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד האברך הגדול בתורה ומע"ט וכו' כש"ת מו"ה ישעי' הכהן רובין נ"י אב"י בנירעדיהאז יצ"ו

**ראיתי** דבריך מ"ש בדברי מהרש"א באגדות במ"ש בגמ' חולין דף ז' על רפב"י שמעולם לא בצע על פרוסה שאינה שלו ופי' הוא ז"ל דוקא אפרוסה שאינה שלו אבל אפת שלם בצע על שאינה שלו אם הי' לו פרוסה משלו דשלם עדיף כדקיי"ל במ' ברכות ד' ל"ט כר"י וכ"פ בש"ע סי' קס"ח, וקשי' לך לפימ"ש הרמ"א בשם תה"ד דלא נימא חביב וחשוב עדיף אלא אם רוצה לאכול משניהם אבל בלא"ה אינו חושש על החביב וחשוב, ושפיר חזית כדרכך להעיר בדברים ברורים, מ"מ לא ידענא אמאי לא ניחא לך בתי' עפימ"ש בב"י בשם תה"ד ג"כ וכן ראיתי בתה"ד סי' ל"ב הנ"ל דאם משום צד פרישות אינו אוכל מותר להקדים החשוב כהלכה ומ"ש ברפב"י ודאי לא משום פרישות רק משום גדר מה נפ"מ הא קיי"ל ביו"ד סי' רי"ד דמי שנוהג אסור בדברים המותרים משום פרישות, ובבה"ט איתי' ג"כ משום גדר דצריך התרה מג' אנשים כדרך שארית נדרים אפי' פ"א וכיון שכן נהג רפב"י מעולם פשיטא דהוה כשאר פרישות כנלענ"ד, אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן ריח

**ב"ה יום ה' ב' דר"ח תרפ"ח לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** להבחו' המופל' חו"ש ירא ושלם בנש"ק כ"ש כ"ה מנחם זאב שיק נ"י.

**מ"ש** על דברי דגו"מ סי' ל"ב כבר הלכו בו נימושות ה"ה בספר הנכבד יריעות שלמה השיב עליו מדברי הר"ן בסוגי' דנפולה דהיינו טעמי' דמהני הלכה בלא בדיקה אם כי חזינן כמה טריפות שהולכין כל י"ב חדש היינו שאינו ע"י חבוט דנפולה אבל ע"י חבוט אם איתא דנטרפה עי"כ ודאי קרועה או פסוקה הרבה נעשה עד שעי"כ אינה הולכת וההה"ד ע"י הכאת מקל ע"י חבט בא ושלא במקום חבט ודאי אינו מועיל שאינה הולכת וכן בס' הנכבד דברי יוסף השיג עליו דאם כן נפל פיתא בבירא לענין נפולה שלא יהא מועיל הולכת כלל דודאי יש חששא ג"כ משום פסיקת חוט השדרה והביא ג"כ דברי

יריע"ש הנ"ל והסכים אתו, ומ"ש מע"כ דפריחה מהני גם לדברי דגו"מ סברא מיושבת היא.

**ב)** **מ"ש** ע"ד פרמ"ג סי' פ' לענין כוי הא נראה מדברי הגמ' דמ' יומא דבריה בפני עצמו הוא ולא הכריעו בו.

**ג)** **ומ"ש** על דברי פרמ"ג דל"א גבי דשיל"מ באין האיסור ניכר קידם תערובות והוא מדברי מרדכי עיין בס"ק י"ב דגם בחתיכה חשובה דלא בטל גם כן דינא הכי דבאינו ניכר מעיקרא בטל ע"כ אינו מיוחד לכללי דשיל"ע כנלענ"ד, והנני לסיים בברכה.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן ריט

**ב"ה אול"י ו' עש"ק פ' משפטים תר"צ לפ"ק מאד**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד האברך הג' חריף ובקי בנש"ק יר"ס מרבי' כש"ת מו"ה חיים עהרענרייך נ"י אב"י בשאמלויא

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי ואתו הסליחה כי לא באתי עד הלום להשיב בהלכה מפני לעג"ד אינו מובן לי מה ענין כאן תלייי' כתם בכתם שהרי לא בדקה ולא מצאה כתם בסדין זה קודם ששכבה עלי' ואדרבה בחזקת סדין בדוק הי' כמ"ש מעכ"ת בעצמו דבגמ' ד' נ"ט לא קאמר רק כתם בכתם שיש לפני שני כתמים משא"כ בנ"ז ע"כ אין בידי להיות מ"נ בטעמים ונימוקי' לעג"ד לבד מזה למה לו לדרוש במרחקים הלא לפניו מר אביו ידידי הגאון הגדול מופה"ד והדרו שליט"א ואינו דומה ראייתו לשמיעה.

**ב)** **וע"ד** השאלה בענין להכניס ככרים וכסתות בשבת מ"ש דהנשים נוהגין איסור נראה לענ"ד שיצא להם ממ"ש במ' שבת מ"ח ע"א דחדתי אסור למסקנא ועתיקי שרי ובפי' רש"י שם שנפלו מהכסת ובכ"ז דלא איירי בנפלו אפשר דאסור גם בעפיקי דעשוי לי' מכא גם בעתיקי כיון שנעשה כן לדעת וגם כי אפשר להשתמש בל"א כמובן ואין בידי עוד להאריך מפני ח"כ ל"ע ואסיים בכל חתמי ברכות.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן רכ

**ב"ה אול"י ה' ט' למב"י תרפ"ו לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש תלמיד חביב ותיק מלא עתיק חריף ובקי טובא יר"ש מרבי' בנש"ק כ"ש מ"ה משה אברהם שטארק נ"י.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי כו' והנה בתשו' מרן חס"ס חאה"ע סי' קט"ז דבשידוכי' בני תורה יראים אין שום חששא וגם כי בס' חסידים לא נמצא כיו"ב רק במשולשים

ומ"מ העיד בס' כרם שלמה כי בזמן שהי' מרן בק"ק דרעזניטץ בעובדא הוסיף עוד שם על שמו ועכ"פ בשני שמות ורק בא' שוין אין קפידא וכן ראיתי בשו"ת אמרי אש סי' ס' דכל שבגט פוסל הוה שפיר שינוי ואין שום קפידא בפרט אם תעשה כמ"ש בת' אבני צדק שיסכימו ג' רבנים וגם אני מהמסכימים דהזיווג יעלה יפה במזלא טבא.

**וראיתי** קושי' מ"ש ע"ד הר"ן נדרים דף ט"ז מדברי תוס' מ' כתובות דף מ"ו ושפיר חזית והנה שם בנדרים ג"כ התוס' חולקי' ע"ד הר"ן ופירשו דבנדרים היינו טעמי' דלא אמרינן מכלל הן וכו' ובשבועות אמרינן מכלל דנדרים קילי משבועות ושבועות חמירי כידוע אלמא בפירוש דלא ס"ל סברת הר"ן ומ"מ סברא נכונה לחלק בין קידושין לנדרים ואסיים בכל חתמי ברכות אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן רכא

להנ"ל

**מ"ש** בשם גדולי אחרונים כי החתן וכלה תוך חופתן לנהוג כי יציג רגלו על רגלה מצד הסגולה ואין בידי להבין דברים שנאמרו בחשאי וידוע כי בעל עבוה"ק ז"ל הי' מקהל ספרדים (פרענקין) וישנו כמה מנהגים שאינם נוהגין בינינו כמו אשר שמעתי שיש מנהג ביניהם להתעטף החו"כ בטלית א' יחדיו, והנה אתה מוסיף לשאול אם היא בימי נדתה מהו ידוע כי גדולים הנ"ל היו נשמרים מחופת כדה ושמעתי כי מרן הגאון מהרמ"ב ז"ל הי' ממתין בחופת בנו הגה"צ מו"ה ישעי' ז"ל שהי' אבדק"ק קאלוב כמו שמונה ימים עד שתטהר ופשיטא שלא נעשה כזה בחופת בניהם, ועיי' בתוה"ש וכו"פ הביא' הלחם ושמלה דנגיעת ע"י זריקה בבגדים יש להקל ומ"מ מסיים בסד"ט לזרוק למעלה ולא לנוכח וגם עד"ז סיים דמי שמחמיר בזה תע"ב.

**ב) וע"ד** היאהרצייט אשר נשאל לפניך לא מצאתי מבואר בפוסקים וכבר ידעת מ"ש בסי' נ"ג דמי שמרוצה לקהל קודם, וידוע מ"ש בנוב"י או"ח סי' ל"ב ומאיר נתיבים סי' פ', אוה"נ דו"ש.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן רכב

**ב"ה אול"י ג' פרשת ואתחנן תרפ"ח לפ"ק מאד**

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד האברך בחור כארזים חריף ובקי עצום יו"ש בנש"ק מו"ה עמרם ר"ב נ"י בן הרב הגאון אבדק"ק ראצפערטא שליט"א.

**ראיתי** מ"ש במי שמכר ביתו ע"מ שלא למכור לאחרים והוא השכיר אותו אם בזה עבר על תנאו והביא דברי התוס' במ' ע"ז דף ט"ז דרק לענין א' אמרינן כן משום ריבוי דקרא כי תמכרו ממכר ע"כ הספק אם הולכים בתנאים בל' תורה או בל' ב"א כמו בנדרים, והנה בקאנקארדאנציא אינו מפרש לשון ממכר כמו מכור אלא כמו אחוזה (בעזיצט) אבל לפי סוגיית התלמוד אינו נראה כן, והנה כבר נאמר במ' חולין בפ' ראשית הגז דלשון תורה לחוד ולשון חכמים לחוד ובלשון חכמים ודאי שכירות בכלל מכירה כמ"ש בע"ז דף כ' עיי"ש והאיך קיי"ל בחו"מ בה' מכירה סי' רכ"א ובה' מתנה סי' רמ"א בתנאי שלא ימכור לאחר מפני תנאי ודאי הול"ל רבותא יותר שלא ישכירנה לאחרים ועיי' במ' נדרים ר"פ השותפין בר"ן שם ועיי' במ' גיטין דף ע"ז דאושלה מקום פיסלא ובאה"ע סי' קל"ט קיי"ל בין קנוי' בין שאולה הרי זו מגורשת דודאי חצר שאני דלא גרע משליחות כדמסקינן בפ"ק דמ' ב"מ מ"ש לתרץ דברי מרן חת"ס שפיר קאמר.

**ב) מ"ש** בדברי רש"י במ' קידושין דף י"ח מקרא דבהמה רבה והוא פלוגתת רבנן ור"ש במ' תמורה דף ט' וכי יש תימה שפי' דברי רבא כסברת חכמים.

**ג) מ"ש** ע"ד מהרמשי"ק לענין ברכה על ק"ש ודאי לא הי' בידו בעיין באבודרהם ועיי' ברשב"א במ' ברכות לענין ברכת יוצר ואהבה רבה, ומ"ש ע"ד לענין לימוד תוה"ק ומשום מללה"נ מדברי ט"ז כמדומה כי בקונטרוס שלי בס"ד הערותי בזה ומפני ח"כ ל"ע וטרדות רבות אין בידי להאריך, אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן רכג

**ב"ה אוליי ג' פ' דברים תרע"ד לפ"ק מאד יצ**"ו.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב המאוה"ג מעוז ומגדל וכו' כש"ת מו"ה אברהם צבי גינצלער נ"י דומ"ץ בק"ק הומנא.

**ע"ד** עובדא באשה אחת שהיתה לה פרה מבכרת ובא שב"ק ובראותה כי קרבה ללדת וא"א להמתין אמרה לגוי שנתנה לה הולד במתנה גמורה בין יהי' זכר או נקיבה והוליכה לביתה ושה ילדה זכר וא"כ השאלה יען כי לא מכרה כדינו המבואר בש"ע סי' ש"כ להקנות הפרה לולדה דקנין ולד לבדה הוה דבר שלבל"ע, ומעכ"ת הביא דברי הרמ"א בשם כתבי מהרי"א דאפי' אם הקנה לה הולד אמרינן נעשה כאלו אמר שיקנה הפרה לולדה כמ"ש במ' ב"מ ר"פ המקפיד, ועד"ז תמה מעכ"ת בדברי הש"ך ס"ק ה' מה שהקשה אדברי הרמ"א שיקנה לו הפרה לחלק מן הולד דבתוס' במ' בכורות משמע דלא יעשה כן דלא לימא דמהני אפי' בלא קנין הפרה, ומשום דשלבל"ע גזרינן, ומה קושי'

הרמ"א לשיטתו דס"ל כמהרי"א הנ"ל וא"כ ליכא למגזר כמו ביו"ד סי' א' דכל שבדיעבד מותר לא גזרינן ויפה העיר, אלא שלענ"ד דעובדא דמהרי"א איירי בפסק דעלמא שאירע כן וכיון דנתרצה לדברי הגוי מסתמא הכי הקנה לו כמו שם בפ' המפקיד אבל שנעשה תקנה לכתחילה להיות נוהג כן שפיר יש לטעות דיטעו לומר דכך הוא התיקון העיקר לפטור הולד ע"י קנינו דבזה בקיאין ואינו בקיאין לפטור ע"י קנין הפרה ועיי' באחרונים דכל היכא דתקינו רבנן איזה תקנה צריך לחשוב גם על המיעוט שלא יכשלו שכ"כ ברא"ה וכן נראה מתוס' ריש מ' כתובות בתקנות נישואין ליום ד' ועיי' בישיע"ק בכמה מקומות א"כ אין ראי' דשם ליכא תיקון רק כך הלכה ועיי' בנתיבות סי' ר"ט ס"ק ב' דמוקי לי' הך דבכורות באינו רוצה להקנות הולד בכלל חלק הפרה, ולהלכה הביא כת"ה דברי הדגו"מ ונוב"י מהד"ת סי' קצ"א וקצ"ב דגם המהרי"א לא סמך על סברא זו רק בצירוף קולות אחרות והיינו שהי' הפרה חולבת וע"כ סמך על סברא זו וה"נ בנידן דידי' שהי' קנין כסף ואיכא נמי סברת שיטת הרמב"ם דבהוכר עוברה יש קנין לעובר ומעכ"ת הביא דברי קצוה"ח ונתיבות שהוכיחו מכמה מקומות כדעת הרמב"ם והנה כן הוכיח המחנה אפרים בה' מכירה וכן ראיתי בתשו' מרן חת"ס סי' שי"ב דהוכיח דעכ"ח דעת הג"א בשם א"ז שהביא ג"כ מעכ"ת דס"ל כשיטת הרמב"ם מדחדש שיש לקנות הולד בכסף דלא שייך בי' משיכה דלכ"ע כסף קונה וא"כ מוכח דיש קנין לולד ולא הוה דשלבל"ע וכן הר"מ מר"ב שפליג על דברי א"ז היינו מטעמא דל"ל סברא זו דר"שי פליג על שורש סברא זו דנימא היכא דליכא קנין גמור דמהני קנין גרוע אבל בל"ז הוה ס"ל כדעת הא"ז, והנה במחנה אפרים הוכיח ג"כ כנ"ל מדברי א"ז אבל מ"ש דהרמר"ב ס"ל ג"כ כדעת הרמב"ם לא זכיתי להבין דבתה"ד סי' ע"ב הסביר דברי הרמר"ב דס"ל כמ"ד עובר ירך אמו ומהני משיכה לפרה לקנות הולד או דס"ל כדעת הרא"ש דאין קנין לולד משום דהוה דבשלבל"ע וצריך לקנות הפרה לקנין הולד והוה שפיר דבר מה למשוך ולא מהני קנין כסף (כלומר אפי' לקנות הפרה לקנין הולד) וא"ז ס"ל כדעת הרשב"ם בב"ב דכשתלד קנה בדשלבל"ע וא"כ התה"ד מתרץ הדברים מכל צד וצדדים ותמוה לי שמפרש דברי א"ז במה דא"א לומר דס"ל כמהרי"א דאז הו"ל למשוך הפרה ויש לו מה לימשך ולדברי התה"ד ה"ה סברת מהרמר"ב ודברי א"ז הסיב להיות נוטה כשיטת הרשב"ם ובמחנה אפרים כתב לעיין בתה"ד, ומעתה לדברי התה"ד לא נשאר לסמוך רק אשיטת הרמב"ם לחוד, ובנידון דידן גרוע מגרע דלא הוה קנין כסף ורק משיכה ולדברי הא"ז הא לא מהני משיכת הפרה לולדה, וראיתי להמחנה אפרים שתולה דברי הא"ז לענין משיכת הפרה דאהני לעובר אי עובר ירך אמו או לאו ירך אמו דלמ"ד לאו ירך אמו לא מהני

וכדברי הג"א בשם א"ז אבל למ"ד עובר ירך אמו מהני משיכת הפרה לולדה וכמו לא' מאברי' וכמ"ש הרמב"ם דמהני משיכה לא' מאברי' וכן מוכח ממס' חולין ד' פ"ג דמהני משיכת שור שוה אלף זוז לבשר בדינר וכן הביא לחלק בין עובר דשפחה לעובר דבהמה דעובר דשפחה אינה ראוי' לשום דבר כעת עתה משא"כ עובר דבהמה ראוי' לאכילה אם תשחט הבהמה, ולפי"ז סובר דאפי' הראב"ד דס"ל דעובר שפחה הוה דבשלבל"ע עובר דבהמה הוה דכבר שלבל"ע והביא בשם ת' מהר"י ווייל כדבריו א"כ שוב יש לנו לסמוך לבד מדעת הרמב"ם דעת מהר"י ווייל והראב"ד, ואפשר ג"כ להרבות בדעות סמוכים כלומר אפי' למ"ד דהוה דשלבל"ע היינו בקנין כסף אבל במשיכה כיון דעשה פעולת הקנין בגוף הדבר דמשיכת הפרה הוה כמשיכת הולד דעובר רך אמו לכ"ע קנה וא"כ נידון דידן עדיפא, ועיין בספרי לבו"מ (ח"א סי' ר"ט) שהבאתי דברי הגאון מהיא"צ זצ"ל שהי' אבדק"ק מארגארעטען ובמ"ש ס"ס דילמא כדעת הרמב"ם ודילמא כדעת המרדכי לכשיבא לעולם קנה ומסתמא הכי דעתי' למען לפטור מקדושת הבכורה בזה"ז שהוא מצוה דומי' מש"כ הרא"ש בטבעת שאולה לקדש בה אשה כידוע, ויותר מזה איתא בפרישה סי' ש"כ והביא בהגהות רע"א בהני שמוכרים לפטור מבכורה ע"י כסף לבד דנימא מסתמא דעת' למכירה אגב קרקע ע"י כסף הנ"ל עיי"ש, וגם כי בעובר ירך אמו פלוגתת הראשונים לדעת הרמב"ם לאו ירך אמו הוא והרא"ש ס"ל כמ"ד עיבר ירך אמו הוא וכבר פי' המח"א דלדידי' מהני משיכת הפרה לעוברה וגם הוה ספיקא דילמא קנין חצר עדיף כמ"ש מעכ"ת ג"כ אלא שהשיב דחצר מטעם יד ולא עדיף ממשיכה וזה אינו דיד עדיף ממשיכה דאדרבה דבסי' קצ"ח נאמר דמהאי טעמא הגבהה עדיף ממשיכה וקונה אפי' ברה"ר דהגבהה הוה כמו יד א"כ חצר א"כ כהגבהה, אלא שהוא תוך הפרה והוי ככליו של מוכר ברשות לוקח וזה בעצמו ספיקא כמ"ש בשו"ת תשורת ש"י, וגם י"ל כמ"ש בחת"ס סי' שי"ב ועוד בכמה תשובות דרשות ביתו ממש עדיף מכל קנינים דזה קנין מדרך העולם שהי' עוד קודם מתן תורה ונוהג בכל ואינו מטעם גזירת הכתוב או ילפינן מטעם שליחות או מטעם יד דרשות ביתו זה עצם הקנין א"כ אפשר לכ"ע מהני אפי' במעי הפרה ואם כמ"כ כנים דברים דלפי מנהג דינא דמלכותא ומנהג העולם הוה קנין בזה וכמו אסטימתא בסי' ר"א דלרוב אחרונים מהני אפי' בדבר שלבל"ע עיין חת"ס ח"מ סי' ס"ו ות' שו"מ ח"ב סי' ט"ל א"כ נצרף דעת מ"ב במג"א סי' תמ"ח אשר מרן חת"ס בכמה תשובות החזיק במעוזי, ומעתה אם מעכ"ת יסכים ועוד מורה הוראה מובהק יעשה כמ"ש הנוב"י סי' קצ"ב ומרן הח"ס החזיק אחריו בסי' שי"ב הנ"ל להטיל בו מום ע"י גוי וטוב לעשות ע"י גוי קטן שיאמר לגוי קטן אחר וכמ"ש בחו"י דהוה שבות

דשבות בכל הני ספיקות ואם הגאב"ד נ"י בביתו יבקש הסכמתי כמ"כ ואז אני כשיבא למכשורא, ואסיים בכל חתמי ברכו'. הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

## סימן רכד

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי והייתי ממתין ומצפה עד כי יצא לנוגה משפט השפריט הידוע מפי חברה מחה"ד, והנה ע"ד דברי חרמת שלמה סי' תס"ז העירני הרב הג' מהר"ש ג"ב נ"י דומ"ץ דק"ק מיהאלאוויץ נ"י והצעתי הדברים פני הגאון אב"ד דק"ק ווייטצען נ"י והשיב לי בארוכה, ועיקר דבריו כי שאני בנידון זה שנעשה בהשגחה לשם פסח ועובדא דחכ"ש הי' רק ידוע מלאכת הראם באינדיען בלי חשש חמץ, והנה לפי דעתי שהייתי בשוא"ת לאסור מפני גדר ותקנה הידוע הי' מפני ב' טעמים א' שלא יהי' כשני תורות אלו אוסרים מפני התקנה ואלו מתירין לפי דעתם שאינו בכלל התקנה כמש"א בקיבוץ הועד בפעסט, טעם ב' מאשר ידוע אשר גם בני תורה קשה לשמוע להם לאסור דבר מפני גדר ותקנה והי' דברי עם בני תורה יר"ש מק"ק פה והשיבו לי כן מפני מה יאסור עליהם דבר מפני גדר ותקנה בזמה"ז אין לנו רשות רק בבירור חששא, (וידוע כי בגלילת העדיעלאך בלא זה מחקי המדינה מצווי' ועומדי' שלא להשתמש בתערובות השפריט כיינות בין לבעלי הכרמים בין לבעלי סוחרים ומי שנתפס ע"ז עונשו מרובים כידוע) ובן תורה א' אמר לי אם אביא באיזו איסור על השפרי"ט הנ"ל יארע כן כמ"ש בשומן קויקא"ס אשר מתחילה אמרתי ליחידי סגולה שלא ליהנות מקויקי"ס כי מרננים אחריו ואח"כ לכמה שנים אשר הי' הרעש בקולות וחשדים על הנ"ל שמערבין בתוכו חלב ושומן איסור וכאשר נשמע גם במ"ע הייתי מכריז ע"י פתקאות בביהכ"נ וביהמ"ד לאסור לחלוטין לכל בר ישראל ועוד מעט איזה ימים שנסעו לפאבריק הידוע מורים ורבנים נ"י ובאו בדרך קצרה והשמיעו קול בכל אתר ואתר שכשר וכשר בלי שום חששא וחששא והי' לשחוק בעיניהם מה שאסרתיו וגם בימים אלו סיפר לי איש יר"ש בתמימות כי הי' בפאבריק של קויקו"ס המעולה בעיני הבריות וראה כתישת הקייקו"ס שנשפך ממנו כשמן ומים עכורים ושאל להמשגיח היאך נעשה אח"כ גוש קשה, וזה נעשה ע"י איזו דברים בחדר סגור ומסוגר פני כל והשיב לי אם לא אכל מקויקו"ס עוד כן יעשה כל הימים ועתה נתפשט להיתירא אפי' בין יחידי סגולה כידוע.

**וא"כ** הי' דעתי בנ"ז לבא בדרך הלכה והוא עפ"י מש"כ בתשובת מהרי"א באו"ח סי' קל"א שהי' נשאל לפניו כעובדא במשקה הנקראת באראוויטשק"ע שנעשה לש"פ להמשיך קנה מיוחדת מדאתפקעסטל של אפארא"ט שפיריטו"ס ס"ח לחדר המאשיען של הבארא וויטשקיע אשר יבשל המאשיען והשיב כי מפני זה הוא בעצמו ובכבודו נסע

לבעל אפארא"ט אשר הי' אומן ג"כ בזה והראה לו באר היטב עין בעין ונתברר כי הדאמפפקעסע"ל מוציא ומכניס א"כ יש בהקעסעל הנ"ל תערובות חמץ ואסור מדיני' וכן נראה בנ"ז ג"כ הקעסעל א' משתמש לתרווייהו, ועוד התבוננתי מזקנים גדולי הדור ז"ל שלא הניחו להגעיל שום מלאם אפארא"ט לסליגאוויטץ ש"פ מפני כלים וכלים שונים והקנים המתגלגלים סביב סביב, ודכירנא כד הייתי בק"ק מ' טעלעגד שהי' עושים שליגאוויטץ ש"פ ע"י שלאנגענקעסעלי וחקרתי אם לא הי' להם איזו שנים עושים י"ש של חמץ ביורות הנ"ל והשיבו לי כי כמו עשרים שנים לפני זמן הנ"ל כן הוה ויען כי ראיתי אשר בתוך השלאנגען קנים אין הרותחים מגיעין לשם רק כפושרין וגם אין שופכים רק כמו צירצור קטן ע"י שנתהוה המים לדאפף וכתבתי עד"ז לגדולי הדור ז"ל איך אפשר לצאת ידי הגעלה בקנים הנ"ל והשיבו להדר אהתירא לצרף שיטת הח"ץ כי שהיי' י"ב חודש מפיג הטעם גם בנשתמש ברותחין כידוע (ועיין בספרי ח"א סי' מזה) וגם שאר סניפים שהי' מגעילים כמה שנים שנה בשנה והקנים הסובבים דרך עקלתון הוא מועטא ואפשר דבטל בששים וכל זה לא שייך באפארא"ט הנ"ל ע"כ הודעתי לשלוח ב' מורי הוראה מטיבי צעד יודעים ומבינים בטוב האפאראטין לראות כל והאיך יצאו ידי הגעלה ולחקור אחר שטר שנעשה בינו ובין האקציע"ן גז"ש אם הוא דרך שכירות וחכורות שלא יהי' נגד התקנה ג"כ ובאופן זה היו הדברים נשמעים יותר לפענ"ד.

**וזה** היום אשר בא לידי מכתב עוז מהרב הגאון הצדיק אבדק"ק או"ד שליט"א לאסור איסור בכחו הגדול הראש דחברה מחה"ד והנה שמחתי כי לא צריכים לדידי ובל"ס דבריו הקדושים יעשו רושם ביתר עוז לשמוע דבריו והנני מוכן לקבוע פתקא הנ"ל בביהכ"נ ובבהמ"ד ואין אחרי דבריו כלום וערעור או הרהור ח"ו ותקותי כי בעזהי"ת יתבטל כל מלאכת שפריט הנ"ל ע"י מכתב פתשגן הכתב ההוא כ"ז באתי לצאת י"ח ממ"ש בברכות ד' ל"א ע"ב בפרשתא דחנה עיי"ש.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד.**

## סימן רכה

**בהי"ת אול"י ד' ער"ה תער"ג לפ"ק מאד יצ"ו.**

**במיפק** שתא תכלה כל הקללה ותחל שכה בברכה ותכתב ותחתם לאלתר לחיים טובים ומתוקים ה"ה חביבי תלמיד ותיק מלא עתיק הבחו' החו"ב ירא ושלם כש"ת כה' ישעי' הכהן נ"י.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי ומפני טרדות בפרט בימים הקדושי' הבעל"ט עיונא במילי דשמיא ודרכי תשובה קדומים, והנה במ"ש ע"ד מה שנוהגין בענין חליבת הפרות אצל

הגוי שהגוי בא לבית ישראל ונוטל הכלי לחלוב לתוכה על יום א' כי כן דרך החליבה והנה בכל מ"ש משום הכנה יש להקל ע"י גוי וכמ"ש מהראיית שהבאת, אבל משום הוצאת הכלי מבית ישראל לא אדע שום היתר וכמ"ש הרמב"ם הביאו המג"א סי' רמ"ו, ואם כי המג"א מיקל כדעת הב"י היינו היכא דליכא איסור הוצאה כגון בעיר מוקפת דלא שייך נועם הסמ"ג ובה"ת משום שיאמרו כי הישראל צוהו להוציא אבל במקום שיש איסור הוצאה לא שייך קילא זו אפי' לדעת הב"י ועיי' בסי' רנ"ב דשם ג"כ סיים המג"א להחמיר שלכ"ד המרדכי ועיי"ש במחה"ש דמדינא יש להחמיר וכש"כ בזה דבאמת מוציאה בשביל ישראל דאינו רק משום מראית עין דהא כך צוה הישראל לעשות כן ע"כ לא אדע שום התירא בענין זה רק להמתין עד יציאת הכוכבים כנלענ"ד, ותציע הדבר לפני הרב אשר שייך מקומך לדגלו ותציע לפניו דברינו, אוה"נ, דו"ש.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן רכו

**לכבוד ידידי הרב הגאון מו"ה חיים צבי שליט"א דומ"ץ דק"ק פה יצ"ו.**

**ראיתי** מ"ש כת"ה ע"ד ת' בית שערים סי' שכ"ו במה שהשיג ע"ד מרן חת"ס סי' שכ"א במה שמדמה מחשבה דתרומה דהוה רק טפל לעיקר ההפרשה דמשו"ה מהני שליחות ולא הוה מילי ומיישב בזה דברי מהרי"ט במ"ש בטעמי' דהרמב"ן במ' ב"ב דבנזירות ל"ש שליחות וכתב הוא ז"ל דהה"ד בנדר והקדש דל"ש שליחות ומדמה מחשבה דתרומה כמו דיבור דנתינת גט דעיקר הנתינה והדיבור טפל לי' ועד"ז העיר דל"ד כעוכל' לדנא דהא ישנו הוכחה דאפי' לא אמר כלום ורק בנתינה מגורשת מה"ת וכ"פ באהע"ז סי' קל"ו משא"כ בתרומה אם לא נתכוין בהפרשת תרומה לא מהני כלום, לא אדע מה זו השגה דהא כל עצמו לא בא רק ליישב דעת מהרי"ט וכי א"א לומר דמהרי"ט ס"ל כדעת פוסקים ראשונים שהביא הב"ש שם דאינה מגורשת מה"ת בלא אמירה, ועוד דמדברי ב"ש משמע להדי' דג להפוסקים דל"ב אמירה מ"מ צריכין לכוין שע"י נתינה זו מגורשת וא"כ מה זה שכתב הבי"ש דבתרומה אם לא מכוין אינו כלום והא בגירושין כך הלכה לדברי ב"ש הנ"ל, ועוד הא בקידושין מעכב האמירה כמ"ש בסי' כ"ו ובב"ש מתרץ לחלק ביניהם, ומהשתא למה לא נדמה לי' לקידושין ה"נ בתרומה סוף כל סוף סברת חת"ס אמיתי כהנ"ל.

**וראיתי** ג"כ מ"ש בבי"ש שם ע"ד קי"ז בעל שו"ת קול ארי' סי' כ"ג שהעמיק בנפלאות לתרץ דברי מהרי"ט מכל צדדים ובתוך דבריו כתב דאי לאו דכתיב גבי תרומה ונחשב הוה ס"ד דאסור לאכול עד שיפריש וכתב שנעלם ממנו דברי תוס' מ' גיטין דף ל"א

שהביאו ראי' מברייתא דלוקח מן הכותים דמותר לאכול ולשתות במעשרות קודם הפרשה אי לאו משום ברירה ופקיעת הנוד, ולא אדע כמ"כ מה זו השגה הלא רש"י בשיטתו סובר להדי' כמ"ש בת' קול ארי' דבמעשרות דכ"כ בתו ונחשב אסור לאכול עד שיפריש וכי כעורה זו לומר דמהרי"ט סובר כשיטת רש"י ז"ל והבי"ש מביא רק דברי התוס' הנ"ל כאלו אמר' בפ"ע בלא מחלוקת והשמיט שיטת רש"י הנ"ל, ועיין בחי' הרשב"א שם דפי' על הברייתא הלוקח יין מבין הכותיים דשם כיון שפי' דבריו אפי' בלא קרא דינחשב שפיר מהני משמע מדבריו דהוה בכל הפרשה כמו כרי אצל כרי במוקף ומעשר מזה על זה פשיטא דגם לשיטת רשיז"ל הוה הפרשה וכי צריך ליטול בידיו ממש אתמהה וא"כ ל"ק כלום מעיקרא כהנ"ל.

**ב) מ"ש** פח"ה מ"ד שהביא דברי פרכ"י הובא בשע"ת סי' קל"א דאם בצבור נופלים ע"פ גם היחיד שלא הגיע לנ"א אפי' עומד בפסד"ז צריך ליפול ע"פ, וקשי' מגמ' מ' מגילה דף כ"ב גבי רב דלא נפל על אפי' משום רצפה ומשום דלא משני מנהג' בנ"א על אפי' בפישוט ידים ורגלים ולהנ"ל הא לא עדיף מעומד בפסד"ז דצריך יחיד לנ"א משום הצבור וגבי עובדא דרב הא כל עלמא נפל על אפי' והנה ראיתי כי הברכ"י הביא מדברי מדרשו של רשב"י דראוי לעשות כן והא ידוע דבדורות ראשונים עוד לא נתגלה דברי זוה"ק, ועוד דלדברי רב אין זה נ"א ולא צריך לגרור אחר הצבור, ולענין נ"א בסליחות ביום המילה בהלכה זו כמעט א"א לדון בעיקר' יען כי ידוע דמקור הלכה רק באותה מנין ותפלה אין נ"א ובתפלת מנחה בבית התינוק ג"כ מזדנזין האחרונים והא תפלת הסליחות לא שייך לומר דהוה המילה באותה מנין ותפלה דתפלת סליחות לחוד ותפלת שחרית לחוד, אף בזה"ז שאין נ"א אפי' אם רק באותו מקים ישנה המילה אפשר דלא מחלקי' ג"כ לענין זה ע"כ אין דבר ברור לענ"ד דברי ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן רכז

### חידושים ופירושים במס' מנחות ר"פ התכלת

**דף ל"ח בתוס'** ד"ה התכלת באמצע הדיבור ס"ד לומר מכח קושי' דמס' סנהדרין דהך דלקמן (ד' מ"א ע"ב) בטלית בת ד' וכאן בטלית בת שמנה דאירי שע"י כפלות הוה בת ד' ובת שמנה ואין כאן הוספת חוטין, והשיבו עד"ז בתשובה ב' דקתני בהך ברייתא טלית שכולה תכלת מביא תכלת וד"א ותולה בה וקלא אילן לא יביא ואם הביא כשר דמשמע דהך דקלא אילן איירי שתלה ד' ושמנה בלא כפלות ומהיכא משמע להו הכי הדבר פשוט אם הי' מקום לומר דאיירי בכפלות האיך מוכשר בד' בכפלות דאינו רק ב'

חוטין ואין כאן גדילים דהא צריך ד' חוטין שתים משום לבן ושתים משום תכלת וצ"ל דכך אירע דלא הי' לו עוד מין ב' רק אכפת ועוד דעתו להוסיף כהלכה שיתכשר אבל מה שאמר כיצד יעשה דיביא תכלת וד"א ותולה בו וק"א לא יביא ואם הביא א"כ בהדי' קאמר דהטלית עם הציצית הם כהלכה דהא נותן עצה האיך יעשה ועכ"ח דתולה היינו בלא כפלות ועד"ז קאמר כאן בטלית בת ד' וכאן בטלית בת שמנה ע"כ איירי כולה בלא כפלות וז"פ.

**ע"ב בגמ'** אילימא חיסר מצוה דלבן וקיים מצוה דתכלת לרבי עכובי מעכב בתוס' תימא דאיפכא הו"ל למימר דמצות לבן עבד אבל מצוה דתכלת הנעשית שלא כהלכה חיסר ותי' דמשום מתניתן נקט הכי הלבן אינו מעכב התכלת פי' אינו מעכב כלל התכלת שקידם, והקשה בצאן קדשים דמ"מ נימא במתניתן הכי פירושא התכלת אינו מעכב כלומר בטלית לבן שקדם התכלת שלא כהלכתה וחיסר מצותה מ"מ אינו מעכב הלבן והלבן אינו מעכב בטלית שכולה תכלת שצריך להקדים התכלת א"כ חיסר מצוה דלבן דהוה סכ"ב מ"מ אינו מעכב התכלת, ולענ"ד הדברים כפשטן דהא לקמן שמואל ולוי ס"ל הכי בפירוש המשנה הלבן אינו מעכב בקדם התכלת והא לוי ושמואל היו בימי רבי עיי' במס' שבת (דף ק"ז ע"א ודף קנ"ו ע"א) ובמס' זבחים (דף ל' ע"ב) דבעי לוי מרבי ובירושלמי מ' יבמות ס"פ מצות חליצה דאמר רבי לבני חקלאי דשלח ב"נ כוותי' ושמואל ג"כ הי' בימי רבי כמ"ש במ' ב"מ (דף פ"ה ע"ב) דרצה רבי לסמכו ופשיטא דהי' בזמן סידור המשנה והי' בקיאי שפיר בכוונת המשנה בפירושו שסידר רבינו וכיון שכן פירשוהו כן ע"כ שפיר אמרו בתוס' משום מתניתן נקט הכי.

**בתוס'** ד"ה לרבי עכובי מעכב פירש"י ז"ל וכרבי בעי לאוקמה ודייקו בתוס' א"כ למסקנא ל"צ לתי' דר"י מ"ש דחיסר מצוה שלא עשה מצוה מן המובחר וזה לא מסתברא, וצ"ע מה זה למסקנא דהא רבא נמי תי' אליבא דרבי דאיגרדם לבן וקאי תכלת כמ"ש לקמן ואפשר לומר במסקנא דאמרינן דריה"ג פליג ארבי ודייקו בתוס' לקמן דע"כ אין הלכה כרבי דריה"ג רבו הוה א"כ למה נדחק לאוקמי מתניתן דלא כהלכתא ורק בס"ד לא הוה ידע דריה"ג בר פלוגתי' ועוד דלקמן (דף מ' ע"א) במ"ש משום קלא אילן ופריך בגמ' ולא יהא אלא לבן פירש"י ז"ל שם לשון ריה"ג בברייתא אין לו תכלת מטיל לבן א"כ סתמא כרבנן וריה"ג, ועוד אמרו דלרבנן קשי' טפי כיון דלרבנן לא מעכבי אהדדי למה חיסר מצוה, וצ"ע למה לא נאמר כיון דלא עשה כהלכתא חיסר מצוה עכ"פ ומצות תכלת קיים וכמו דליתנהו, ונ"ל דהא טעמי' משום דהוה ב' מצוות כמ"ש בתוס' לקמן והא בתרי מצוות בתדיר ואינו תדיר או מקודש קיימ"ל בדיעבד יצא ולא מפסל הקרבן ולקמן

בתוס' (דף מ"ט ונ') דהיכא דמצינו בקרבן שנפסל מפני הקדמה אינו אלא מדרבנן והיכא דלא אפשר לא העמידו דבריהם ועיי' בט"ז סי' תרפ"ד דהביא כמה ראיות דלא מעכבה הקדמה בדיעבד אפי' בתדיר ושאינו תדיר כש"כ הכא דרק ילפינן מהכנף מין כנף היינו לבן קודם לתכלת דלא שייך חוסר מצוה בדיעבד וק"ל.

**בתוס'** ד"ה לא נצרכא הקשו לי"מ דדוקא תכלת לא הוי מין דסדין משום דהוי כלאיה (וכה"ג בהפרשת תרומה עיי' בכורות ומ' תרומות) אבל תכלת וצמר הוי מינו, וק"ל מה פריך בגמ' תכלת דא"מ הלבן מה היא הא נמי משכחת לי' דהא צמר ותכלת הוה מין כלומר אם כן צריך להקדים התכלת אפי' לצמר לבן שהבגד נעשה ממנו כמו פשתן לפשתן דלא אזלינן בתר ציבעא אלא בתר האיכות דהיינו צמר בצמר ואינו מעכב הלבן של צמר ואפי' לבן של פשתן למאי דפשטינן לקמן דחוטי פשתן פוטרין אפי' בבגד של צמר לכך נראה פורש"י ז"ל דלהכי נקט סדין דפשיטא דהוה לבן כלומר סדין דהוה רק מפשתן וכמ"ש לקמן בברייתא סדין בציצית ב"ש פוטורין אלמא דסתמא של פשתן ופשתן כזה אין צריך לציבעא ובטבעו הוה לבן, ולשון התוס' ולבן של צמר הוה מצטרף וגירסת מהרש"א הוה מקדים לפשתן טפי ועכ"ז לשון התוס' אינו מובן לפנינו ובצ"ק מגיה דהוה כבן ותכלת אע"ג דשל צמר הוה מצוה להקדים לפשתן טפי וכצ"ל ופירושו דלשיטת רש"י ז"ל נמי קשה הא משכחת לי' אם הקדים פשתן לטלית של צמר דאין התכלת מעכב אע"ג דתכלת הוה מינו יותר כלומר באיכות עכ"ז מצוה להקדים לפשתן טפי דהוה מינו יותר משום דלבן הוא, ואם כי אינו כדאי לאמר דבר בדברי' הק' עכ"ז ק"ל למה להתוס' לחזור ולשנות הלא זה הדבר שהתחילו להקשות להי"מ דמשכחת לי' וממילא ידעינן דלשיטת וסברת רשיז"ל לק"מ. ע"כ לענ"ד דבריהם פשוטי' דהא דבריהם לומר דתלי' בציבעא וכמ"ש רבא לקמן א"כ שמואל דנקט סדין משום דפשיטא דלבן בזה ג"כ להורות דתלי' בציבעא ולא באיכות ואם צמר לבן ה"ה כמוהו ולהיפוך אם הפשתן אננו לבן לא מהני וא"כ למה יזכרו בלשונם פשתן לבן מנ"ל משום דציבעא גרם דילמא משום איכות הפשתן הוה מינו ע"כ כך הצעת דבריהם דאם אפי' הצמר לבן הוה מקדים ג"כ לפשתן כלומר לבגד פשתן דהוה סתמא לבן וגם כי רוב ציצית הם מצמר כמ"ש לקמן עשאוה מקוצים ונימי' דהא בלא"ה צריך לצמר משום תכלת ומניח ב' חוטין לבן כנלענ"ד, ועיין בבעל העיטור הל' ציצית ג"כ מוכח מיני' דסתם ציצית מצמר עיי"ש.

**בתוס'** ד"ה מידי ציבעא קא גרים כו' וצ"ל דסתם טליתות שלהם היו גם משאר מינים דרבא הוא דדריש לקמן מדכתיב הכנף מין כנף דשאר מינים במינם פוטרין כלומר כי היכי ספי' רש"י ז"ל דאפי' בטלית סל תכלת מצוה להקדים הלבן משום דרוב טליתות

לבנות ואינו של תכלת ע"כ הוה מין כנף הה"ד שאר מינים מדדריש רבא דאתי' לשאר מינים ועי"כ קשי' להו אם היו רגילי' בטליתות של צמר מ"מ ניהו דלא הי' צבוע מ"מ הי' צבע אח' כי היכי דדרשינן כלך ושיראין דהם ודחי היו צבועים בלא לבן כדרך הני מינים א"כ גם טלית צמר דומי' דידהו א"כ הוה תכלת יותר מיניהם ומינא דצמר יותר מפשתים דפשתן לבן וצמר צבוע ותכלת ג"כ צמר וצבוע א"כ לישני דאם מקדים פשתן לתכלת לית לן בה, ועד"ז תי' כיון דתכלת כתיב מאוחר אלמא דלאו מינא חשוב אם כי דהוה מינא טפי מ"מ בכלל מינא דקרא.

**שוב** הקשו לפירש"י ז"ל (ד' מ"א ע"ב) מ"ש בטלית שכולה תכלת כל מיני צבעונין פוטרין בה כיון דמיני' דלבן ליכא לקיומי' בה ל"צ רק ב' מינים משמע דללבן צריך לבן ובברייתא שם קתני טלית אינו פוטר בה אלא מינו ופי' רש"י ז"ל אם אדומה אדומין מכל הנ"ל משמע דצריך הצבע של ציצית דומה לצבע של טלית וקשי' וכי צבעא גרים ולזה תי' דלתי' ראשון דכל צבעונים הוה מינו בר מתכלת א"כ שפיר הוה מינו דכל ציבעא הוה מינו ולא קגרים הציבעא וא"כ הפירוש דלא כרש"י ז"ל ולאו דוקא אדומין לאדומה אך לפי' שני דצביעה שאינו של מצוה לאו מידי היא וכיון דלאו מידי הא קחזינן דהוה מידי דהא קאמר אין פוטר אלא מינו יהא איזה של ציבעא אלמא דבכלל מצוה הוה לזה אמרו בתוס' שאינו רק מדרבנן ושוב יש לקיים גם פרש"י ז"ל כיון דאינו רק מדרבנן ושוב אמרו דיש לפרש פי' אחר כלומר לקמן חולקים על פרש"י ז"ל דלא איירי הכל במין האיכות בשאר מינים כלומר ציצית של משי למשי ושל שיראין לשיראין ולא איירי כלל במין הציבעא ולא קשה כלל וק"ל.

**בתוס'** ד"ה אלא לגרדומין משמע דאי אגרדום כולהו מיפסלי וכוונתן כמ"ש בהגהות שמ"ק דמשמע דמ"מ בעינן שישארו או תכלת או לבן שלמים ואין כולהו כלומר דאגרדומין גם מן התכלת או מן הלבן ועד"ז שפיר הביאו דברי ר"ת דאם נפסקו ג' ראשים של חיטי ציצית פסילים דדילמא מג' חוטין ולא נשאר ב' חוטין במקום תכלת או לבן שלמים ושוב קאמרי דכ"ז לרבי דס"ל מצוה אחת היא דמשלים זה לזה אבל לדברי חכמים דקיי"ל כוותייהו אפי' חוט א' יפסל דלא משלים זל"ז, ולכאורה איפכא מסתברא דלחכמים כיון דאין מעכבים זא"ז ואפי' ליכא לבן או תכלת ל"מ אלא דזה אינו דהשתא קיימינן לשיטת רש"י ז"ל דעכ"פ בעינן ד' חיטין לבן שיהי' במקום תכלת וכיון דליכא ד' חיטין שפיר דהוה כמו אגרדומי תכלת ומקצת לבן דלא קאי חד מיני' דהא נחסר מתרווייהו דהא לסברת רש"י ז"ל אפי' בזמן דהי' תכלת אם לא הטיל תכלת הי' צריך ד' חיטין להשלים במקומו ועד"ז קאמרי דישלימו השלמי' ע"ז קאמרי כיון דב' מצוות

נינהו אינן משלימין ועד"ז תירצו דד' חוטין שהם במקום לבן ותכלת זה גופא ודאי לא חשוב רק מצוה אחת גם לחכמים דדוקא לבן ותכלת ממש חשוב שני מצוות אבל מ"ש במקומו הלבן חדא מצוה חשוב ואי לא בעי רק ב' חוטין כמ"ש התוס' בר"פ שוב ודאי נאמר כמ"ש דל"ה שום פסול באגרדומי' דהא אפי' ליתנהו כשרים וק"ל.

**בתוס'** ד"ה כדי לענבם מקשים ע"ד ר"ת דס"ל דהקשר היינו חוט הכריכה עם חוט א' מן הנכרכין האיך קאמר רבא מדאמרי בני ריח גרדומי תכלת כשרין כיון דאישתרי לי' עילאי אישתרי לי' כולה בשלמא אם קושר ד' עם ד' אם נפסק חד סותר הקשר כלומר דע"י שנפסק ויוצא לחוץ חסר מן הנכרכי' הקשה נעשה רפה אבל לפיר"ת אם לא נפסק חוט הכורך ורק א' משאר חוטין במה יסתר הקשר ותי' דמסתמא אם נסתר מהד' אכתי קיימא אבל א' לא קאי, וראיתי בצ"ק דכוונתן לתרץ הקושי' ע"ד ר"ת, ולא אוכל להבין האיך מתורץ בזה הקושי' על ר"ת, ואפשר דדיוקא דידהו רבא קאי אסתמא דבקשר על כל חולי' וחולי' ונשאר תלתא ודאי קאי אבל בקשר א' אינו סתמא דאם נפסק החוט הנקשר עם חוט הכורך עכ"ח נסתר הקשר, ועוד י"ל דקאי בשיטת הספרי שהוכיח מיני' דלא כפירש"י ז"ל דכדי לעונבן קאי על ענף לבד מקשר אלא דקאי על הגדיל ובזה אמרו מה דבנשאר תלתא דשם כבר הכריכה והאיך ימצא דחוטין הנכרכין שהם לפנים חוט הכורך שמסבב סביב סביב' שנפסק חוט א' מפנים ולא חוט הכורך שהוא מבחוץ אין זה סתמא אם ימצא ע"י איזה מעשה מכוון במזיד או בשוגג עכ"ז אינו מסתמא ושפיר מיושבי' דברי ר"ת כהנ"ל.

**דף ל"ט בתוס'** ד"ה קשר עליון מקשי' בתוס' ביבמות דפריך מתנא דבי ר"י דכל בגד צמר ופשתן ואמרה תורה פתיל תכלת ותכלת עמרא ולמה לי' לסמוכין ומופנה לדרוש דהא ממילא נדע דהותר' כלאים בציצית והיאך נילף ממילא מנ"ל דצריך קשר קיים דבפשתן ותכלת בלא ק"ק ליכא כלאי' ועכ"ח צריך צו"פ לאפנוי' לדרוש שעטנז לענין כלאי' בציצית ע"י ק"ק וסי' דהכא מגדיל נפקא וס"ל דצריך גדיל טוב כלומר בלא קשר ליכא גדיל טוב וס"ל כמ"ד דצריך גדיל דוקא ועוד אמרו די"ל דסוגי' דהתם ס"ל או גדיל או פתיל ובהגהות הגאון מהרוו"ב דצ"ל סוגי' דהכא כלומר דהכא ס"ל דגדיל ל"ד אלא או פתיל או גדיל וע"כ קאמר בלשון ש"מ קשר עליון דאורייתא דאל"כ למה אז צורך להתיר כלאים בציצית לשון זה משמע דצריך קרא מיוחד ולא ממילא והיינו משום דס"ל או גדיל או פתיל וליכא לימוד ממילא וסוגי' דהתם ס"ל גדיל דוקא ושמעינן ממילא ע"כ פריך שפיר לתנא דבי ר"י כיון דבגד צו"פ ותכלת עמרא ע"י גדיל טוב משא"כ הכא ס"ל או גדיל או פתיל ובפתיל אין כאן כלאים וי"ל סוף סוף כיון דיש לעשות או גדיל או פתיל

דלא בחינם נכתב א"כ ג"כ מוכח ממילא היתר כלאים בציצית כיון דאי רוצה עושה גדיל ולומר דבצמר יכול לעשות גדיל בתכלת דליכא כלאים ובפשתן עושה פתיל זה נרא' כדוחק, ע"כ נ"ל דס"ל בשלמא אי גדיל דוקא צריך לעשות גדיל טוב דהיינו מקיסר אבל אם גדיל ל"צ דבפתיל ג"כ יוצא ל"ל דצריך גדיל טוב מהיכא תיתי אם אינו ק"ק דלא הוה גדיל דהא בפתיל ג"כ יוצא לא כהוה אלא בפתיל אלא ודאי דבגדיל שזור' איירי אפי' אינו בק"ק כנ"ל.

**בתוס'** ד"ה דאיגרדום מסקי בפירוש שיריו דאיפסיק מיני' דאיפסק' לגמרי איזה מן החוטין ואישתיירו שלמים אשר בזה אמרו בסיף דבריהם דמצינו שיריו כהגוו"נ באזוב דקאמר תחילתו שלשה וסופי שנים אלמא דשייך לשון שיריו בחוטין אחרים כלומר דקאי אכללא של דבר באזוב וה"ד כאן בציצית שנפסקו איזה חוטין לגמרי ונשתיירו שלמים דאיגרדומי היינו שנפסק מכול' רק שנשתייר מכול' שלא נפסקו לגמרי והיינו שיריו כל שהוא ולשון שיריו לחוד ואגרדמי' לחוד וק"ל

**בתוס'** ד"ה לא יפחות משבע כו' שיש שורש בגמ' מה שנוהגין בחמשה קשרים כיון דהוה שבע דהיינו שעושה קשר על ב' חוליות היינו לבן ותכלת, והנה לשון חולי' שייך בדבר שיש איזה פירוד בינו לחבירו כגון י"ח חוליות בשדרה או חוליות בגרגרת באלו טריפות אך הכא לא יקרא לבן ותכלת ב' חוליות וכי בזה א"כ ציבעא גרים, ונ"ל כיון בלבן כורך בחוט לבן שהוא מבחוץ והתכלת מבפנים בין הנכרכים ושוב כשהוא כורך התכלת עכ"ח מוציא חוט התכלת מן הנכרכים למען יהא כורך על ידו וחוט הלבן מכניס לפנים בין הנכרכי' הוה שפיר פירוד בין הלבן לתכלת לקרותו חולי' כנ"ל וק"ל.

**ע"ב בתוס'** ד"ה או גדיל או פתיל הקשו דהכא דרשינן מפתיל ולקמן (ד' מ"ב ע"א) דרשינן מציצית אין ציצית אלא ענף ותי' דאיצטרך ציצית לאתוי' דצריך לפרוד אחר עשייתן וקשי' דה"ה דברי אביי אבל לשון הברייתא משמע דדרשינן לענף ואפשר דאביי מפרש דהאי ענף היינו פרודה דכן דרך ענפים להיות הזירין של ענף נפרדים א' מחבירו, ועוד לפימ"ש בתוס' מ' סוכה (דף ל' ע"א) דדרשינן מכם משלכם בקרבן והקשו שם בתוס' דבמ' ב"ק ילפינן מקרבנכם ולפני ייאוש מאיש כ"י ביתו ועוד במ' חולין דרשינן מכם ולא כולכם ותי' כי כן דרך הדרשות לומר דאי לאו דרשה דביתו או קרבנכם הוה דרשינן מכם והשתא דאיכא ילפותא ממקראות אייתר מכם לדרוש ולא כולכם וכן מצינו לענין נגעים וגבי מילה דרשינן במ' יבמות ביום ולא בלילה ובמ' שבת (ד' קל"ב ע"א) דרשינן מביום אפי' בשבת ויום ולא בלילה דרשינן מקרא דבן שמונת ימים ג"כ הכין הוא דאי לאו שמונת ימים הוה דרשינן ביום, וא"כ ה"נ יש לומר דדרשינן מציצית ענף אי לאו

דרשה דפתיל והשתא דדרשינן מפתיל אייתר לי' לדרוש מציצית פרודה, ושוב קשי' להו מדברי ספרי דמשמע להדי' דדריש מציצית דקאמר כיצד דגדיל מן הכנף וענף מהגדיל ע"כ ג"כ לקמן בתוס' ד"ה ופותליהו מתוכו שהוא הקש' דהא נפקא לן מציצית והא כבר תי' כאן דצריך לפרודה וכהנ"ל אלא דבמ' סבת שם פי' גבי מילה דנקט דרשה פשוטה יותר כלומר אי לאו דרשות אחרות ומעתה בברייתא דקתני אין ציצית אלא ענף ולא הזכיר פוהליהו מתוכו כמו גבי פתיל א"כ נראה שאינה פשוטה יותר וק"ל.

**בתוס'** ד"ה בגד אין לי כו' הקשו על פי' רשיז"ל דהאי או בגד בנגעים כתיב הא בנגעים או בבגד כתיב ותו דבפ' ב"מ דרשינן לי' למילתא אחריתי ופי' בצ"ק דצ"ל בפ' במה אשה (ד' ס"ג ע"ב) דשם דרשינן מאו בגד ארוג כ"ש ומקשי' התלמידים מאי קושי' התם בפ' ב"א באמת קאי על או בגד דבשרצים כתיב, ונ"ל דהאי ותו דקאמרי בתוס' היינו הך מ"ש בפ' ב"מ (ד' כ"ז ע"א) ד"ה תלמוד שהקשו שם דהכא ילפינן מאו בגד שלשה על שלשה הא בפ' במה אשה דרשינן מיני' לרבות ארוג כחש וקאמרי אפי' נגרוס שם או בבגד דכתיב גבי נגעים מ"מ לאביי דלא יליף שרצים מנגעים מנ"ל בשרצים לענ"ד גם הכא כוונתן ותו היינו דנגרס או בבגד מ"מ הא בפ' ב"א דרשינן מיני' מילתא אחריתי דהיינו ט' כ"ש ושם א"א ליגרס בבגד כהנ"ל וה"נ אם נגרס בבגד האיך נילף מיני' לאביי לרבות גם בשרצים, אי"ל דאם נגרס בבגד וכן שם בפ' ב"א כ"ש דקשה דהא דרשינן מילתא אחריתי כלומר דשם כתבו התוס' דג' על ג' ואריג כ"ש שקולי' הם אבל לרבות כל בגדים אפי' שאר מינים ודאי הוה מילתא אחריתי ולא שייך כלל דשקולי' הם, ועכ"ח דכול' סוגי' בפלוגת' אביי ותנא דבי ר"י ואידך תנא דבי ר"י כול' על או בגד דכתיב בשרצים קאי ומ"ש בתוס' לרבא דמרבה גם שאר בגדים לתנא דבי ר"י ואינו מפיק מדאידך תנא האיך ילפינן מיני' ופי' בצ"ק דקאי לר"נ התם דמפרש דלאתויי ציצית אתא ועוד מקשי' ממתני' דמ' נגעים פי"א דקתני בהד' דרק צו"פ מטמא בנגעים וכי נאמר דלא אתי' גם לאידך תנא דבי ר"י כן פי' בצ"ק ע"כ כול' סוגי' באו בגד דכתיב בשרצים קאי אבל בנגעים לכ"ע רק צו"פ וק"ל.

**ובאמת** ק"ל מהא דקאמר התם תרי מיעוטא כתיבי בבגד צמר או בבגד פשתים דבגד ב' מיותר או כפי הפי' דתרי זימני כתיב צו"פ בהאי פרשה ובגמ' דצריך תרי מיעוטא למעט שאר בגדים אפי' שלשה על שלשה וא"כ האיך אפשר לומר דאו בגד בא לרבות כשאר בגדים א"כ למה לי' תרי מיעוטא ולמאי נדרש הני מיעוטי' ואפשר דזה כוונת התוס' במ"ד למילתא אחריתי כלומר דהאי קרא אדרבה למיעוטי קאתי והתוס' קצרו בלשונם כידוע במסכת זו בפרט וק"ל.

**דף מ' בגמ'** ת"ר סדין בציצית ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין פירש"י ז"ל דלא נקט אוסרין משום כלאים משום דס"ל חובת טלית הוא כלומר אם אפי' לא לבשה דלית בי' איסור כלאים ומ"מ אית בי' משום ציצית ואח"כ פי' ואיסור והיתר נמי בהא תלי' כלומר אם בא ללבשה פעמים וכוונת רשיז"ל להוסיף טעם דנקט פיטרין משום דבזה תלוי האיסור דהא האיסור מפורש בגמ' דאנשי ירושלים היו מתמיהין כלומר דחושדן מתום לבישת כלאים אלא רש"י ז"ל מהדר מ"מ נקט לשון פיטרין כהנ"ל.

**ברש"י** ד"ה כדר"ל כלומר הרי לבן גמור כו' לפי ההגהות בשמ"ק ושאר הגהות כלומר הא אפי' לבן גמור דצמר לא יוכל להטיל בלא תכלת דהא אפשר נקיים בפשתן הלבן לבד אך אם מטיל גם תכלת דאי אפשר במינו ועכ"ח נדחה לאו דכלאים בסדין ודאי דאפי' צמר לבן רמינן כמ"ש לעיל הואיל ותכלת פוטר כמובן.

**שם** ד"ה לקיים את שניהם פר' כגון לבן דפשתן מקיים כלומר שניהם נעשה דציצית בלבן וגם ל"ת דכלאים כלומר שאינו עובר עליו.

**שם** ד"ה עשה דציצית וידחה לאו דכלאים דברים אלו אאם לאו קאי כלומר שאי אפשר לקיים את שניהם עשה דציצית ולאו דכלאים כגון שמטיל תכלת דעמרא הוא ואי אפשר בלא כלאים אז ידחה לאו דכלאים זה הפירוש בענין כלאים בציצית במ"ד ר"ל ואם לאו יבא עשה וידחה ל"ת כמובן.

**בתוס'** ד"ה סדין בציצית הקשו לפירש"י דב"ש לא דרשי סמוכין משו"ה פוטרין והא במ' יבמות אמרינן דאפי' מ"ד דלא דריש סמוכין במשנה תורה דריש ותי' דאיכא חד תנא דיליף עדל"ת מראשו דמצורע דע"י גילוח רחש עובר בלאו דלא תקיפו או מראשו דנזיר מצורע דעובר בלאו בכל סער משום דס"ל דצו"פ אתא לכדרבא כלומר צ"פ פוטרין בכל מינים ושאר מינים במינן פוטרין כלומר דכל טעמי' דדרשינן סמוכין במשנה תורה משום דהוה מופנה דצו"פ מיותר דלתנא דבי ר"י כל בגד צו"פ והכא אינו מיותר ואינו מופנה וא"כ מתורץ הקושי' דכלאים בציצית מותר ע"י דרשא דסמוכין אבל עכ"פ ילפינן מראשו דעדל"ת וזה שאמרו אע"ג דעדל"ת כלומר נילף עכ"פ מראשו לכלאי' בציצית ותי' דשאני הכא דאפשר לקיים שניהם ואי משום תכלת דעמרא יתקיים עיקרא דתכלת בבגד צמר וליכא למילף מראשו דבשום אופן א"א להתקיים אבל אי הוה דרשינן סמוכין א"כ כלאים בציצית בגופי' כתיב להתיר' ודאי הוה משמע מ"מ בין ציצית דצמר בבגד פשתן בין פשתן לבגד צמר כפשטא דכלאים צו"פ בזה מיירי התו"ס דב"ש פוטרין כלאים בציצית בסדין בפשתן עכ"פ, וכתבו תו אי נמי לאשמעינן קשר דלעיל (לפי הגהות צ"ק קשר עליון) דלא ידעינן אלא מדאישתרי כלאים בציצית, דברי תוס' קשה ההבנה ועיי'

בצ"ק דב' חוטי פשטן וב' חיטי צמר מותר גם לב"ש ורק סדין בציצית אסיר מפני שאפשר ומהתירא דב' חוטין הנ"ל מוכח דקשר עליון דאורייתא, וקשה מ"ש זה מזה מפני מה סדין בציצית אפשר לקיים יותר שני חיטי' פשטן ושני חיטי' צמר ועיי' בהגהות הגאון מהר"ש טוביש ז"ל, ולענ"ד הפירוש פשוט דהא חזינן דרבא דריש עוד מהסמוכין דצמר ופשתן פוטרין בכל המינים והא צי"כפ לא כתיב גבי ציצית או גדילים רק בקרא דל"ת שעטנז צו"פ יחדיו ועכ"ח מסמוכין דריש לציצית ואין דרשא לסמוכין רק התיר כלאים בציצית, והנה בפ"ק דמ' יבמות (דף ה' ע"א) דריש דתוכף תכיפה אחת אינו חיבור מיחדיו דכתיב בכלאים וע"כ אמרו אי נמי דגם ב"ש דרשי סמוכין ולאשמעינן דק"ע דאורייתא כלומר כי היכי דגבי כלאים התפירה בעינן ב' תכיפות היינו כמו קשר של קיימא דתכיפה א' לא מתקיים ה"נ בציצית עשייתה בבגד צריך ע"י קשר קיימא דהיינו ב' קשרים כידוע וב"ש לשיטתי' קאמרי דל"ד סמוכין להתיר כלאים בציצית וא"כ אינו מוכח דק"ע דאורייתא דהא לא ידעינן רק מדשרי כלאים בציצית משא"כ לב"ש כנ"ל ע"כ הסמוכין לזה אתי' דק"ע, ושוב אמרו דלא יתכן לפימ"ש לעיל דמגדיל דבעינן גדיל טיב א"כ אי"צ לילף מסמוכין כמובן ולענ"ד זה פשוט לאמתו וק"ל.

**ושוב** אמרו בתוס' ותו דבסדר רב עמרם פסק כב"ש בהא כמ"ש בתוס' מ' סוכה (דף ג' ע"א) ו' דברים דפסק רב עמרם כב"ש וזו בתיכן, ולפי' הקונט' פשיטא דקיי"ל כב"ה כדמוכח בכל דוכתי פי' בצ"ק דהא קי"ל בפשיטות דכלאים בציצית מותר כמ"ש לקמן צמר בפשטן ופשתן בצמר ולפיר"ת לעיל דהתנא דיליף מראשו ג"כ אגדילים סמיך דמראשו לא מצי מפיק דעדל"ת דשאני הקפת ראש שאינה שוה בכל ומראשו דנזיר משום דישנו בשאלה וא"כ הא בכל הש"ס בפשיטות הכלל דעדל"ת והיינו עכ"ח כב"ה.

**ותו** אמרו דלפירש"י ז"ל צ"ל דאין הלכה אלא כתנאי דבסמוך וכדמפרש טעמי' משום גזירה כלומר התנאי הם רבי ואנשי ירושלים המתמיהין דודאי הי' מן החכמים בזמן ר"א הם תנאים דס"ל לענין כלאים בציצית דלא כב"ש דאסור מדאורייתא דל"ד סמוכין ולא כב"ה דמחייבין משמע דרבנן לא גזרו כלל ודקיימ"ל כן הא קמן דר"ז שרא לסדינו א"כ עכ"ח ס"ל כתנא ג' וזה מצינו דהלכה כן כמו ברישׁ מ' נדה וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה וכן בתלמידי ריב"א במ' שבת (דף נ"ה ע"ב) ואינהו סברי גזירה משום כסות לילה אך בעיקר הדרש בדרשת סמוכין לא פליגי תנאים הנ"ל, ולפי' הקונט' במינו לכ"ע שרי כלומר כיון דהך גזירה לא שייך אלא דהסדין בציצית יהי' שלא במקום מצוה, ועוד מדפריש בלשון ב"ש דקאמר פוטרין דהול"ל אוסרין ותי' משום דחובת טלית ואי במינו נמי פטור שפיר נקט פוטרין דבמינו לא שייך לשון אוסרין וכדפי' ר"ת לקמן וצ"ל

דשרא ר"ז לסדיני' משום תכלת ומלאכא דאמר סדינא בקייטא דבטל היינו נמי משום תכלת משא"כ לפיר"ת ודעמי' לקמן כמובן וק"ל.

**שם** ועוד י"ל דב"ש אף במינן פטרי דס"ל כרבי דאמר התכלת מעכבת הלבן א"כ כיון דתכלת אסור להטיל גם הלבן בפשתן כאלו אינו א"כ הוה אי אפשר כלל דבשלמא אם רק תכלת אסור לב"ש שפיר מקרי אפשר לקיים את שניהם דיטיל רק לבן ד' חוטין במקום תכלת ולא יקיים העיקר תכלת רק בבגד של צמר וציצית נמי לא בטלי' דהא יש לקיים במינו דהא חזינן דרש זו לדוחק לפירש"י ז"ל במ"ד מלאכא לרב קטינא ציצית מה תהא עליה דהיינו בלא תכלת דמשמע להו דאין זה ביטול למצות ציצית ושפיר הוה אפשר לקיים את שניהם אבל לרבי דמעכב יתבטלו גם הלבן ושוב לא חשוב אפשר לקיים את שניהם והדרא קושי' לדוכתי' מ"ש לעיל דנילף מראשו דעדל"ת דליכא לתרוצי כלעיל לפירש"י ז"ל וזה"פ וק"ל.

**שם** ד"ה אמר ראב"צ לשון שני שפי' בקונט' כו' ורבי נמי קאי אב"ש וקאמר אם כן למה אסרוה ב"ש ומסיק משום גזירה והא זה כפי' ר"ת דב"ש ג"כ לא אסרוה רק משום גזירה והא רש"י ז"ל פי' בתחילת הברייתא דטעמי' דב"ש משום דל"ד סמוכין וא"כ דאורייתא הוא והי' יכול לפרש למה אסרוה העולם וטעמי' דנפשי' קאי ולא ק"ל כב"ש.

**שם** ד"ה והלכה י"ג דאי איכא ציצית של צמר ביום מיכסי בי' ופטור וכי שקעה חמה אי מלביש לי' חייב כלומר דמפרש דברי' להלכה דלא גזרינן ועד"ז קאמרי דלפי פיר"ת לקמן בע"ב בתוס' ד"ה תכלת דדייק ר"ת מדקאמר ואפילו אשמעינן דאפי' בלילה פטור דכלאים בציצית הותר ורק אם הכסות מיוחד ללילה חייב וגזרינן בכל סדין לפטור מציצית א"כ אי אפשר למגרס הכי דהא קאי גם לכסות יום כמ"ש דאי לביש ביום

**שם** ד"ה כיון דלעיל מסקינן דפשתן פוטרי' בשל צמר והא אפשר במינן ותי' משום דתכלת בפשתן עכ"ח כלאים ואמרינן מגו והא דפשיטא לי' טפי דצמר פוטר בשל פשתן היינו משום דבלא"ה איכא כלאים ע"י התכלת ומה לי ב' חיטין כלאים או ע"י ד' חוטין ואפי' למגו ל"צ כמובן וק"ל, ועוד אמרו דהא דקאמר דאפשר לקיים את שניהם היינו לאסור מדרבנן דמדאורייתא הותרה והא זהו החילוק בין הותרה להודחה דבהודחה אם אפשר בהתירא לא נדחה ובהותרה לא צריך להדר אהתירא כמ"ש במ' יומא לענין טומאה אי הודחה או הותרה בציבור דזהו החילוק שביניהם, ושוב ק"ל דכיון דמדרבנן אסור עכ"פ א"כ לא אמרינן שוב הסברא גבי צמר לפשטן מטעם מגו דתכלת פוטר ולמה אמרינן דצמר לבן פוטר בשל פשטן היינו מדאורייתא אבל מדרבנן אסור, אי נמי במסקנא לא קיימא הכי אפשר לומר דמ"ד משום קלא אילן משום דליכא תכלת ולא

שייך מגו ואסור משום אפסר לקיים את שניהם במסקנא לא קיימא הכי דהא מסקינן משום גזירה דכסות לילה כדלקמן ולפרש דמסקנא לא קיימא הכי קאי לענין צמר בפשתן קשה לומר כן כע"ש לעיל דפשיטא בכל הש"ס דכלאים בציצית מותר וכמ"ש במ' סבה בעובדא דריב"א הנ"ל, ועוד לשון דקאמרי מסקנא לא קיימא הכי ולא קאמרי דלמסקנא או במסקנא משמע דקאי על מה דקיימינן הכא מיני' וביי' כמובן וק"ל.

**בגמ'** וליבדקוה ברש"י ז"ל ותוס' ב' לשונות ל"א דליבדקו כל היורות דלא להוה קלא אילן ול' ב' וליבדקו כדאיתא לקמן (ד' מ"ב ע"ב) דמייתי גילתא וסוסבילתא דאפשר בבדיקה, ויש לעיין מה בין לשון זה ללשון א' וכי בל"א אין הבדיקה כדלקמן, וצ"ל דלישנא קמא ס"ל דיהי' כל היורות צריכי' בדיקה וכיון שכן ע"כ צריכי' שלוחים נאמנים יעמדו שם מזמן עשיית תכלת ויראו שהם מחלזון ומ"ש ברש"י ז"ל בתי' משום טעימה דאם מצרכינן לכל הקונים לבדוק אין כוונתו דהקונים יבדקו דהאיך יבדקו כל היורות אלא כוונתו לקונים כלומר בשביל הקונים, אלא דלפ"ז י"ל מה זה ספי' במתרץ משום טעימה דאי מצרכינן כו' אתי לשפוך הנסיון בכל היורות ועכ"ח הך בדיקה כמו לל"ב אלא דלקמן קאי האי חששא לענין בדיקה אם נצבע התכלת יפה וצ"ל גם כן הכי דע"י בדיקה זו מסתמא יבדקו ג"כ אם נצבע יפה וע"י אודרא וביעתא ויבא עי"כ קלקלול לשאר יורות ולכ' ב' היינו כי לא לכל היורות הבדיקה אלא מי שקונה תכלת יבדוק אותו ע"י מגביא גילא ומיא דסבלילתא דזה ביד כל אדם באפשריות ועד"ז שפיר משני דאי אפסר ע"י כל אדם דמשום טעימה כזה אי אפשר לבדוק ולשון זה עיקר לסברת התוס' דלל"א גזירה רחוקה היא לבא לידי קלקול ע"י בדיקת שלוחי דרבנן אלא ודאי כולא האי אי אפשר לשמור משמרת בכל היורות ורק וליבדקי' הקונה לבד וע"כ שפיר משני כנ"ל.

**ע"ב בתוס'** ד"ה שמא הק' על פירש"י דילמא יתפור ויניח חוט התפירה והוה תולמה"ע היינו דכוונתי' כמ"ש לעיל דודאי יעשה כדרך כל עושי ציצית לתחוב בנקב כמ"ם בספרי שלא יהי' מן חוט אריגה ועיי' בס' שו"ת נחלת בנימין ובחיבורי לבושי מרדכי ח"א בס"ד ד אלא דחיישינן שיקצץ אח"כ החוטין והוה תעשה ולמה"ע דהחובה לנקב לא הוה עשיי' וקציצה לא חשיב לי' עשיי' כיון שכבר מחוברים ע"י תפירה ע"כ דקדקו בתוס' רק מדבריהם לקמן דקציצתן זו עשייתן, ושוב הביאו מחלוקת ר"מ ורבנן דלר"מ לא יתפור מה"ט גופא ואם כי כבר גזרו דלא יתפור משום תולמה"ע מ"מ חיישינן בסדין בציצית משום חומר דלבישת כלאים והוקשה להם א"כ הא כאן בגזירה דשמא יקרע וכן במחלוק' ר"מ ורבנן נקט נמי תוך ג' כלומר דשם יש לגזור משום דהוה מקום עשיית הציצית וא"כ קשי' טובא לר"ה דס"ל לקמן דבתוך ד' הוה מקום עשיית ציצית וכי פליג

אברייתא ועל פשטות הגמ' כאן ועד"ז דמעידים ראשונים שהי' מטילין ציצית כיון שארגו ג' דהא מסקינן כיון שפצעו ג' כלומר ולפני הפציעה הי' מעט עקום לעשיית ציצית אך מהנ"ל קשה לכך פירשו דחיישינן דילמא יקרע תוך ג' ולא נשתייר ג' הוה כמאן דפסיק לגמרי וליכא כנף דפחות מג' אין סם בגד אפי' לעניים כמ"ש בכ"מ ובגמ' שבת (ד' כ"ו ע"א) עיי"ש, א"כ אין כאן שום קושי' לר"ה דמקום עשיית ציצית לחוד ופסיקת הכנף לחוד ואין פוגע זל"ז כלל דודאי בתוך ד' כלומר מלמעלה מג' אינו כנפסק לגמרי דנשאר ג' שיעור בגד או דאינו כלבוד ועל כל זה שפיר י"ל דמקום עשיית הציצית הוה בתוך ד' דנקרא שפיר כנף עכ"פ כמובן וק"ל.

**שם** ד"ה משום כסות לילה ואור"ת אע"ג דכסות יום חייב אפי' בלילה מ"מ מקרי שפיר מעשהז"ג שהיום גורם לחייב המלבוש ושוב הביאו דברי הירושלמי ותוספתא דאמרינן דהוה סאין הזמן גרמא שאם הי' כסות מיוחד ליום ולילה חייבת והניחו בצ"ע אם כי אינו דומה לכסות יום ולבשה פעמים בלילה ובירושלמי ותוספתא קאמרי רק אם מיוחד ליום ולילה, וצ"ל דכוונתן דאי נימא מטעם גורם א"כ ה"נ הא טעמא קאמרי דאם הי' מיוחד ליום ולילה משמע עכ"פ דבעי כסות ליום ג"כ אבל ללילה לבד פטור א"כ שוב היום גורם ועכ"ז קרי לי' אין הז"ג וזה מסיים בצ"ע אם הנושאי' שוין אם לאו וק"ל.

**שם** ד"ה בבל תוסיף ולא דמי להההוא דפ"ק דסוכה דלא אמרינן קציצתן זהו עשייתן וסיימו בצ"ע) ובצ"ק מתרץ דהכא הא רבא קאמר משום דר"ה ור"ה כרב ס"ל שם בסוכה דקציצתן זו עשייתן אלא דלפי"ז יהי' דברי רבא שלא אליבא דהלכתא דהא אנן קיי"ל דלא כרב וקציצתן לאו עשייתן לענין סוכה ובה' ציצית פסק' הרמ"א הך דרבא הכא דכשרות לאחר פסיקתן עיי"ש בט"ז ומג"א.

**שם** ד"ה תכלת בסוף דבריהם לאחר מסקנתן דבין בגדי כהונה בין ציצית כול' כלאים הותרה בהם והקשו ממ' יומא (דף ס"ט ע"א) ממ"ד שהכהנים הי' מציעין בגדיהם תחת ראשיהם הוא לאו דוקא דהא איכא משום כלאים וא"כ ק' דהא אמרינן דהותרה אפי' שלא בשעת עבודה היינו בהצעה דלא דמי ללבישה דשריא רחמנא אבל גבי ציצית אין לחלק בין הוצעה ללבישה, ודבריהם סתומים דהכל טעמא מאי דה"נ לבישה כתיב ל"ת שעטנז גדילים ת"ל, וראיתי בצ"ק שדיבר בזה דבר גדול דה"ט בלבישת בגדי כהונה דהתירה רחמנא דלא ניתנה תורה למלאכי השרת וכוונתו מבוארת עפ"י מ"ד במ' קידושין (ד' נ"ד ע"א) וכן במ' יומא וע' מעילה דבגדי' שלא בלו אין מועלין בהן כלומר דאי אפשר דכרגע כמימרא אחר עבודה יפשוט הבגדים מיד וא"כ נהנה מהם שלא במקום עבודה ועכ"ח משום דל"נ תורה למלאכי שרת והותר ע"כ המעילה לגמרי בבגדי כהונה וה"נ לענין

כלאים הא ג"כ נימא הכי דא"א לפשוט מיד אחר עבודה וע"כ הותר לגמרי והיינו דוקא בלבישה דאי אפסר אבל לענין הוצעה מה אי אפשר שייך בי וגם אינו דומה ללבישה משא"כ לענין כלאים בציצית דלא משום אי אפשר שייך בי' דהא בכל עת ובכל זמן עליו הציצית וכל זמן וזמן מחובר למצוה וכש"כ אם חיבת בגד הוא ועכ"ח לאו משו אי אפשר ע"כ אי"צ להיות דומה ללבישה ואין חילוק בין הוצעה ללבישה וכמ"ש התוס' לעיל במקום ציצית אין בו משים כלאים דעכ"פ איכא שעתא דעביד מצוה וכמו טלית שאולה כיון דהוה במקום לגברא דידי' כהנ"ל וק"ל.

**דף מ"א ע"ב** ת"ר טלית שכולה תכלת כל מיני צבעונין פוטרין בה חוץ מקלא אילן: פירש"י ז"ל בל"א דמשו"ה אינו פיטר דאשני מראות קפדינן ואלו מראיהן שוין וקאמר דזה עיקר מפני מה עיקר דהוה קשי' לי' ללישנא קמא דאינו רק גזירה דילמא יקח מהם לטלית אחר לשם תכלת וכי מפני זה יהי' פסול אפי' דיעבד ע"כ לשון זה עיקר שישנו פסול בגוף הציצית שאין בו לבן, ותו פריך בגמ' מאם הביא כשר ותי' דאיירי שיש בו דבר אחר כלומר שתי מראות ממש, ולפי"ז י"ל במה שמקשים בתוס' ללשון זה מה פריך הש"ס מברייתא דאם הביא כשר דילמא רבנן הוא דס"ל לבן אי"מ את התכלת, ולהנ"ל דרש"י דייק לשון פוטרין משמע לענין דיעבד ובבריי' זו הא קתני טלית אין פוטר בה אלא מינה והא פירש"י ז"ל דהיינו לשום לבן ואם אדומה אדומה א"כ אפי' לענין פסול דיעבד מתני' בי' ועכ"ח כרבי אתי' דמעכב כנ"ל.

**בתוס'** ד"ה אין פיטר בפי' ב' דאיירי בשאר מינים כגון שיראין וכלך וסירקון דאין פוטר אלא במינה מדאורייתא כלומר מינה באיכות אם משי ציצית ג"כ משי ולא מין אחר ועד"ז מסקי דלאו דוקא דהא צו"פ פוטרין ג"כ אבל מ"מ אם אין צו"פ שאר מינים אינם פוטרין אלא במינה, ולפי"ז א"צ להגיה במקום לאו דוקא לא דק אלא כוונתן דלאו דוקא אין שום מין פיטר שלב"מ דהא צי"פ פוטרין אבל מ"מ שאר מינים אינם פוטרין רק במינן וק"ל.

**שם** ד"ה ב"ש אומרים ארבע מקשי' ממ' יומא דדריש פתיל שנים התם אשנים דכתיב ברישא מהדר כלומר דכתובי' שנאמרו לפני פתיל דהיינו שש משזר ושאר מינים מהדר דאיירי כול' בכפולים דשש משזר שזור שש ופתיל עלי' קאי דכמו שהם כפולים גם פתיל עכ"פ כפול שנים, ואח"כ מייתי דברי ספרי דב"ה ג"כ דרשי מגדילים וכמ"ש בהגהות עיי"ש.

## סימן רכח

**בהי"ת יום ועש"ק פ' יתרו תרע"ב לפ"ק.**

**שוכ"ט** על ראש חביבי כבוד הבחו' החו"ב יו"ש בנש"ק כש"ת מו"ה עקיבא קארניטצער נ"י (כעת הוא הגאבד"ק טאלטשווא)

**ראיתי** דבריך שנונים ומלובנים וראיתי מ"ש ע"ד ברוך טעם במ"ש לתרץ הקושי' לדעת רש"י ז"ל דכבוש במים דכמבושל אינו רק מדרבנן א"כ מ"ק בגמ' בכ"מ דבב"ח חידוש הוא דאי תרו לי' וכו' והא מה"ת בכל איסורין כן הוא ותי' דבכל איסורין ג"כ כבוש כמבושל רק דאמרינן קמא קמא בטל משא"כ בב"ח דהוה היתר ולא בטל הי' מה"ד לאסור ועכ"ז דוקא דרך בישול זהו חידושו, והקשה מעכ"ת א"כ בגמ' מ' בכורות דף ו' מה פריך בגמ' דאיצטרך לא תבשל משום דרך בישול למעט כבוש ולעולם חלב אסיר ולדברי הגאון הא עכ"ח חלב מותר דאי אסיר ל"ל לבשל בכ"א דינ' ורק בב"ח צריך קרא משום דהוה היתר וא"כ מוכח כנ"ל, והנה שם לא ראיתי דהגמ' מקשה כן רק הקושי' שם דצריך משום איסור בישול כלומר דלוקה על בישולו אבל למעט כבוש לא נאמר שם. לבד מזה אין זה הוכחה דאיצטרך ל"ת למעט כבוש וכי רק כבוש ממעטי' הא ישנו גוונא דיאסר ע"י מליחה ובבשר שמן כולו אסיר אלא דממילא ממועט ג"כ כבוש דכל שאיני דרך בישול מותר מה"ת וא"כ מה הוכיח דילמא צריך למעט מליחה או בדרך אחר שיכול להתבלע ע"י דבר חריף או בתערובות לח, ועוד לפי"ד האחרונים דדרך טיגון דהיינו בצלי ושומן מותר והכל נלמד מלא תבשל שאינו דרך בישול א"כ אין כאן הוכחה כלל דלזה ג"כ צריך מיעוט מדרך בישול, קושי' ב' כבר עמד בזה הראש יוסף עיי"ש ויפה דברת לתרצו.

**וע"ד** קושי' ג' בדברי תוס' פסחים כ"ד דלהכי לא ילפינן מנותר לבב"ח שאסור בהנאה דחולין מקדשים לא ילפינן והקשה מחולין דף פ"ה דיליף ר"מ שחיטה שאי"ר משחוטי חוץ ור"ש פליג דחולין מקדשים לא ילפינן ור"מ דבקדשים נמי שייך או"ב אלמא היאך דאיכא בקדשים שפיר ילפינן וה"נ איכא איסור בב"ח בקדשים ושפיר נילף מקדשים ג"כ, ולענ"ד לחלק דאיסור בב"ח הוה איסור מגופ' שאסור באכילה ובהנאה משא"כ או"ב אינו רק איסור גברא וכמ"ש בת' חו"י לענין דשיל"מ ופשיטא דבב"ח נוהג בקדשים לענין אכילה וכי נתיר כל איסורי אכילה בקדשים ורק משום אחע"א דנין בי' לענין חיוב וכמ"ש בתוס' רפכ"ה דקמשמ"ל אחע"א ועכצ"ל כן לחלק כמ"כ, ועוד דשאני לענין או"ב דיליף ר"מ משום דעכ"פ כבר נוהג איסור או"ב בשחיטה ראוי' עכ"פ ורק לענין שחיטה שא"ר יליף לזה שפיר קאמר דאו"ב נוהג עכ"פ בקדשים ונילף לענין שחיטה שאי"ר משא"כ לילף איסור חדש לגמרי שפיר קאמרי בתוס' כנ"ל.

**מ"ש** על דברי כו"פ לענ"ד דאין זה מוחלט דהפסד קדשים רק מדרבנן בפרט לפי מ"ש בתוס' מ' זבחים ד' צ"ז שע"י שריפה דגומרא מתבטל מכזית של אכילת ק"פ זה ודאי מה"ת והראי' לדברי הכו"פ מתוס' מ' שבת פראד"מ ד' ק"ל שהקשו לר"א למה מתיר להוציא איזמל למול אם אפשר להביא' דרך גגות וקרפיפות דהא אפשר לקיים את שניהם והא גגות וקרפיפות איירי בלא עירב' והוה איסור דרבנן ומה מקשה התוס' ש"מ דאיסור דרבנן אינו עושה אי אפשר וכדברי הכו"פ, או"נ דו"ש
הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן רכט

להנ"ל.
**ע"ד** הענין אשר נדברנו יחדיו אצל מסילת הברזל והנה גלתי לפניו ע"ד שו"ת אמרי אש חיו"ד סי' נ"ב דאין בזה שום איסור במלאכת שבת שהוכרח עפ"י דינא דמלכותא כמ"ש באו"ח סי' רמ"ח בהולכי שיירא, ובענין אכילת דברים אסורים אינו מוכרח משמע דבזה ליתא שום היתירא להיות בוחר בעצמו ובת' נהרי אפרסמון או"ח סי' נ"ו מבאר דיש לבחור באיסור קל כמו מאכילין אותו הקל הקל באחזו בולמוס כידוע, והנה איני מחליט לומר דבר ברור בענין זה ואנו מצפים לרחמי שמים כי יקרא דרור ושלו' בארץ ויקבץ נדחי ידידים בקרב הימים. הנ"ל.

## סימן רל

**ב"ה אול"י ועש"ק ר"ח סיון מ"ה למב"י תרע"ו**.
**שוי"ר** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב המאה"ג וכו' מו"ה ישראל וועלץ נ"י אב"ד טיניע.
**מ"ש** ע"ד הל' אבילות במה שנוהגין להתיר ע"י מכירה והביא מעכ"ת דברי תשו' חת"ס סי' שכ"ד ודברי תשו' השיב משה סי' נ"ח ונ"ט ועיקר פלפולו אם להתיר ע"י מכירה לאשתו שהוא ערמה ניכרת ומכוער הדבר ועיי' בת' נהרי אפרסמון חיו"ד סי' קס"ה מ"ש שם מדברי ת' רמ"ץ ורוב דברי מעכ"ת מבוארי' שם ולפימ"ש שם בהתיר' מכירה לבנו הגדול אעפ"י שסמוך על שלחן אביו דהא מזכי' ע"י עירוב כמ"ש הרמב"ם וא"כ הה"ד ע"י אשתו כן הלכה ועיי' באו"ח סי' שס"ו דלכתחילה עכ"פ לא יזכה על ידן ועכ"פ לענין לעמוד על השמירה שפיר יש נתקל וכש"כ בנ"ז דהוה דבר האבד לפי"ד מעכ"ת וגם יש לחוש משום אבידת גופו חלילה כמובן, וידוע מ"ש במ' ב"ק ד' פ"א ועיי' בתוס' מ' ע"ז ד' כ"ו דאבידת גופו מרבינן מוהשבותו לו עיי"ש, ולענין היתר ביום שבת הביא דברי פרמ"ג מ"ש ממנהג ק"ק לבוב וכן הוא בת' שמלת בנימין בשם תורת שלמים הביאו בת' מהר"ם שיק סי' ק"ו והיינו ע"י קבלנות לשלם לו מכל ליטרא כו"כ ומ"ש מעכ"ת להתירא ע"י

מכירה ושותפות עיי' בת' פרשת מרדכי סי' י"ב דאז צריך שלא ישלם לפועלי יום מכיס של שותפות דאז אדעתי' דישראל ג"כ עבדי עיי"ש מ"ש תיקון עד"ז עייש"ה עומק דבריו, והנני לסיים בכל חתמי ברכות **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן רלא

**ב"ה יום ג' פ' תצא הפר"ח לפ"ק**.

**לשנה** טובה ומתוקה יכתב ויחתם לאלתר בספש"צ ידידי כבוד הרה"ג מו"ה אשר יוסף נ"י אב"ד בק"ק באניהאד יצ"ו.

**בענין** מ"ש שלא כהלכה באכילת סעודה סמוך למנחה קטנה גם אני בעקא דא ק"ק פה יצ"ו וכ"פ הייתי צווח עד"ז ולא הועיל כלום וכ"פ עי"כ עוברים זמן מנחה שמאחרי' מאוד עד יציאת כוכבים ממש, או אפשר להיפוך שע"י שמקילין לאחר בזמן התפלה ממילא נמשך להם להקל באכילה וכבר הוכחתי ע"פ שדבר זה מעכב הגאולה בקרב הימים דהא במ' זבחים דף נ"ו וכן במ' מנחות דף כ' דדם התמיד נפסל בשקיעת החמה ובתוס' שם האריכו דהיינו שקיעה ראשונה וכמ"ש במ' שבת פב"מ שיטת ר"ת דשני שקיעות הם ולמנהג' הרגל נעשה טבע יש לחוש דגם לענין זריקת דם התמיד יעשה כן באמרו להביא ראי' ממקומות גבוהים וכי בכ"י יבא ח"ו לפסול התמיד חלילה, ובמקום הזה בביהמ"ד אשר כמעט רובו ככולו המנין מתקבץ בבני ישיבה ע"כ בידי כמו שאפשר להכריח להקדים וכ"פ בימים הקדמונים הייתי מתפלל עי"כ ביחידות וכן ראיתי פני גדול הדור צדיק גמור שהי' מתפלל ביחידות עם דמדומי חמה וקודם לזמן הזה ופשוט בעיני כי להתפלל עם מנין חסידים הי' מאחר מאוד כמובן, והדבר להיפוך כאן אשר בביהכ"נ מאחרין ובביהמ"ד מקדימין, וכ"פ אשר באי' לביהמ"ד המאחרי' ואומרי' קדושה ואז אני יוצא לחוצה ודברי תשו' מהר"ם שיק בזה ידועים ועיי' במג"א סי' רל"ו דאין לעשות דברים הסותרים בענין למתפלל מנחה בשעה שהצבור מתפללין תפלת ערבית דלא הוה בשעה שמתפללי' הצבור דסתרי אהדדי וה"נ כיו"ב כנלענ"ד.

**וראיתי** מכתב כת"ה השני באם יעמיד א' להזכירו מהני כן מצא כתוב ועיי' בבאה"ט סי' תל"א דס"ל כן לענין בדיקת חמץ וכמ"ש בסי' ער"ה לענין נקרות לאור הנר בליל שב"ק והביא ראי' מדברי הט"ז שם, וכן הוכחנו כ"פ לבחורי' אשר הוכרח לאכול אצל בע"ב סמוך למ"ק שיעמוד א' מבחורי' להזכירו כנ"ל, ידידו דו"ש.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד**.

## סימן רלב

**ב"ה אוכ"י א' מש"ק תרס"ג לפ"ק.**

**שוכ"ט** על ראש ידי"ע ומר ידי"נ ה"ה כבוד הרב הגאון המפורסם ציס"ע וכו' כקש"ת מו"ה יעקב שפירא שליט"א אבד"ק טערצאל יצ"ו.

**אחדש"ה** אל תהא תמי' בעיניו כי מך ערך כמוני באתי זה היום לדרוש דבר פני עיני חכמתו על דברים העומדים ברומו ש"ע ובל"ס נודע לפניו דבר המעשה אשר נעשה תחת השמש בק"ק פלוני מ"ש בין הרב מרא דאתרי' והשו"ב מצורף רוב בני הקהילה ומ"ש אח"כ ע"י רב א' הנודע לפניו אשר עי"כ נעשה מריבה אשר גדלה צעקתה עד אין שיעור עד כמה הדברים מגיעים ולדעתי הוא הדבר הנוגע לכלליה המדינה כי כמ"כ אפשר ואפשר להזדמן בכל אתר ואתר נגד דעת מרא דאתרא ועתה מה יעשה, וידוע כי בד"צ יסבו לדון עד"ז ועוד לא ראינו פרסום פס"ד אשר ניתן להרב זמן שמנה ימים די חזרה וכמדומה כי לא חזר מדבריו, והנה נדרשתי לקבץ אסיפת הרבנים בגליל זה למען הרמת קול דבר על הנ"ל וידעתי מך ערכי וחלישת כחי ומה אני לעמוד במקום גדולים הראוים להם בתחילה, ועתה באתי במכתבי זה פני הדר"ג נ"י וכן להסמוכים הרבנים הגנ"י להתייעץ על רזא דנא וידעתיו כי מטיבותי' דמר ניהו רבה ייטיב להשיבני בעצה הגונה ודעתו הרמתה על עת כזאת וע"ד לחשוב מחשבה על העתיד, והנני שולח מכתבי ע"י שליח הבחור מוכ"ז מפני הדבר הנחוץ והוא בנו של הרב הנ"ל ומשמים ינחני במעגלי צדק למען האמת והשלום בכלל ובפרט בין הת"ח והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.**

## סימן רלג

**ב"ה אול"י ו' עש"ק דברים תרפ"ד לפ"ק**

**ברכות** לראש צדיק כביר ה"ה כבוד הרב הגאון הגדול המפורסם כערוגת הבשם צדיק תמים בנש"ק כקש"ת מו"ה יואל פעלנער שליט"א אבד"קק אוהעלי יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני במודע כי יק"מ בא לידי מאשר ענוהנותי הרבני בענין חמור הידוע דודאי בלא עדות מספקת א"א דאפי' בתוך ג' חדשים פסק הרמ"א בסי' קס"ד דהיה חליצה פסולה אפי' לא נמצאת מעוברת כש"כ בכה"ג דישנו כמה חששות, ונהירנא כד הוינא בחור בישיבת מו"ר הגאון המובהק מגיו"ד זצ"ל הי' שאלה כנ"ל ואין אתי יודע אי על דיעבד הי' השאלה וכמדומה שהציעה להגאון בעהמ"ס יריעות שלמה זצ"ל, והנה לפימ"ש הבח' המופלג כ"ה ליבוש נ"י דישנו גם עדות ערכאות והא רוב אחרונים מן

המתירים בתשו' כני"ח סי' כ"ג ופרשת מרדכי וחה"ס סי' מ"ג וסי' צ"ד ושו"מ בכ"מ, ומ"ש עליהם בתשו' בית אפרים ואמרי אש ודברי חיים הלא בה' מהרמשי"ק מיישב הכל על נכון ומ"ש כי במלחמה זו נמצא כמ"פ שטעו בעדות וכי מפני זה נפסול מ"ש הגאונים, והא בש"ס מ' יבמות כ"פ בעדות ע"א ובא בעלה וכמה הלכות נאמרו מ"מ לא בטלו ההלכה בנאמנות ער א' וכן מוכרח במ' קידושין פ"ג גבי ינאי המלך, והנה לא נשאלתי בזה וגם לא הציעו לפני ענין העדות רק למען שלא תשאר עגונה חלילה ראוי שהדר"ג יצרף עם ב"ד ושחרית בעלי הוראה קרוב הדבר למצוא היתר בפרט לאחר ג' שנים יש סניף חזק מדברי המבי"ט שהביא דברי תשובת הרא"ש דזה רפי' בקול הברה והוסיף להמתין עד אחר י"ב חדש, וידוע כי מרן החת"ס בכמה תשובות מצרף לסניף גדול בפרט בזמה"ז דישנו בי דואר בכל אתר ואתר, ובסי' קנ"ח מבואר דכל הקולות שנאמר בעדות עגונה נאמר בענין זה אפי' לייבם וכש"כ לחליצה כמובן ואיצ"ל להדר"ג, ואסיים בכל חתמי ברכות ותשועת ישראל כא"נ הטהורה ונפש **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער**.

## סימן רלד

**ב"ה אול"י ד' פ' וירא תרס"ז לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש חביבי ה"ה בחור כארזים חו"ב מורג חרוץ ושנון זית רענן יו"ש בנש"ק כש"ת מו"ה מרדכי בריסק נ"י (כעת הוא הגאבדק"ק טאשנאד יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ מעכ"ת בא לידי וע"ד השאלה תמה אני מה מצאת בי יותר מב"א בית מלא תורה ורק שכיל ריקם באתי בזה למלאות דבריך דגם שלא במקום הפ"מ כשר כמ"ש בסכין שדקרו וגם כי להציל היין וכמ"ש הש"ך ס"ק מ"ג וגם הא בלא"ה מ"ש הש"ך ס"ק ע"א דלא שרי רק בהפ"מ השיג עליו בהגהות מהרב"פ ז"ל דמת' מהרי"ל ומהרא"ם לא משמע הכי, והכא בנ"ד ודאי כוון ג"כ להציל היין שלא ינדנד החבית להשבר ע"י תסיסה כידוע והא גם בט"ז בסס"ק ו' מסיק כדעת הב"ח להקל וכבר הוריתי כיו"ב והנני לסיים בכל חתמי ברכות או"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן רלה

**ב"ה יום ו' עש"ק פ' עקב הער"ג לפ"ק**.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב החריף ובקי ירא ושלם וכו' כש"ת מה"ו עקיבא לינדענפעכר נ"י אב"י בק"ק ט' דאב

**הנני** ע"ד מה שנדברנו יחדיו בק"ק סערענטש בבואי לביתי חפשתי אחר מכתב שאלתו ומצאתי' והנה בעסק השינדלע"ן הנ"ל קשה התירא דיש בו תרתי לריעותא דהוה צורך מחובר דכמחובר דהיינו כמו בנין בית דמי כמ"ש בסי' רמ"ד והוא מדברי הירושלמי ספ"ק דמ' ע"ז, ושנית דהוה בבית שלו שעוסקים בו ג"כ בימי החול ועי"כ גם בתלוש אסור כמ"ש בסי' הנ"ל וגם מ"ש האחרונים להתיר ע"י ערמה של מכירה ושכירות לא נראה לת' אחרונים הבאים אחריהם, ואפשר בנ"ז גם המתירי' יודו להחמיר, ואפשר מפני הפסד רב כמ"ש מעכ"ת יש להמציא התירא ע"י שותפות גוי כמ"ש בסי' רמ"ה והשותפי' הן רב הן מעט וע"י קבלנות ג"כ כלומר כי השותף יקבל דמי מה מכל עץ ועץ כן דעת הפרשת מרדכי דתרווייהו צריכ' להיתר שותפי' עצמה עיי"ש בעמקות דבריו לאמתו אשר יובנו דברי הרמ"א בסי' רמ"ה הנ"ל ועל דא התירא בשיתפות סמך ג"כ בת' מהר"ם שיק בכמה מקומות (ועיי' מ"ש בס"ד בספרי לבו"מ ח"א סי' מ' וסי' מ"ב) ואם יסכים עוד גדול ההוראה הנני כשיבא למכשורא שיהי' נעשה ע"י קאבטורא"ק וגם ע"י פירמ"א וגם להשכיר לו בית הנ"ל.

**ב) ומ"ש** כת"ה בענין כתבי קידש הנה בס' באר שבע בחלק שו"ת סי' מ"ג האריך בזה ברב גדולתו והוכיח כי אפי' כתבי קידש של תורה שבע"פ כגון גמ' ומפרשים הכל שוה לס"ת ממ"ש במ' מגילה דטעונים גניזה דהיינו בכלי חרס וכמ"ש באו"ח סי' קנ"ד ועי"ש במג"א סק"ט וסקי"ד ודבריו מכוונים לדברי ת' באר שבע הנ"ל שהוכיח כן מהג' הרמב"ם רא"ש וטור דגם מ"ש תורה שבע"פ ואצ"ל לחכם שכמוה, **ידידו דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ט"פ מאד יצ"ו**.

## סימן רלו

**בעהי"ת יום ד' פ' ל"ל תרע"ח לפ"ק**.

להנ"ל.

**אתמול** בא לידי מכתב כת"ה ע"ד הלכה בעובדא שעשה יין כשר במרתף השרים בחבית בעטא"ן הורק היין אשר לו למטה פתחי' וגם לרבות ממעל החבית פתח כמו חצי מעטער וחתם חותם ב"ח כדינא וגם למעלה עשה ע"י נסרים דקים מפני תסיס' היין מקומ' לצאת חוזק התבל כמובן ואח"כ עשה ג"כ חב"ח ובלילה אחת אשר ע"י חוזק תסיסת היין הוגב' הכסוי של מעלה וגדלה זיבת היין על הרצפה ושם פועלים נכרים אשר עושי' מלאכתן עפ"י פקודת העומד ע"ג ג"כ א"י וצוה להם לקנח הרצפה ע"י סמרטוטי' אבל סמך לפתח החבית הזהיר להם בתקפ' שלא לקרב ידים לפתח חבית הנ"ל ולעת בוקר הגיד לו כל הנ"ל דפקיד אשר הפועלים עשו.

**והנה** מעכ"ת רמז על דברי הנוב"י מהד"ת סי' ע"ב ושם בדעתו כי דברי הרמ"א בסי' ק"ל סעי' ח' שפסק דברי תה"ד שמכריע והשוה דעת התרה"ד והסמ"ג עם המרדכי וסמ"ק וכלל דברי' דאם יש לתלות שנעשה שלא בכוונה מקילי' וה"ה דעת הרמ"א וסבר הנוב"י כי כל זה אם הנכרי בעל עגלו או נפקד ואינו ידוע לו מקלקול החותמים אבל בנודע לו מקלקול הוה לי' כמו מפקיד בלא חותם רק שמהדר וצידד להקל במפקיד דמסתמא מיד רץ הגוי להגיד לישראל מהקלקול שלא יהא נתפס ע"כ ואינ' סומך על סברא חדשה רק בהסכמת בעלי הוראה גדולי' ועיי' בת' שיבת ציון סי' ל"א ובאמת הפירוש דברי הרמ"א כבר קדמו בפמ"א ח"ב סי' ע"ו כלומר דאיירי בלא בירור שנודע לגוי אז יש להסיר משום ס"ס נודע ס' ל"נ ואם נודע דילמא לא נגע אבל בבירור לנו שנודע לגוי אוסר אפי' בהפ"מ ושם ג"כ הי' העובדא כמו בת' הנוב"י ולית לי' סברת' וכבר העיר בזה היד אפרים בסי' ק"ל עיי"ש. ופלא בעיני כי בר' חת"ס יו"ד סי' קכ"ד בעובדא שהי' מקום לתלות בעכברי' שהי' במרתף קלקלו החותם ושם פלפול עצום בדברי תה"ד הנ"ל ומסקנתו להתיר ולא זכר שום חילוק בין נודע לגוי או רץ להגיד ואין רמז שם לדברי הפמ"א ולא מדברי הנוב"י, ובת' מראה יחזקאל סי' קנ"ו מדייק בו כלומר היאך שייך להתיר בקלקול החותם למה עדיף ממפקיד בלא חותם ע"כ פיר' דלא רוסר החות לגמרי רק שיש קלקול באותיות וכדומה אבל דבוק השעוה קיים דמציכ' בגמ' הוה חותם בשריקנים ורק משום ריעותא דקלקול הי' לנו לחוש דילמא נעשה איזה זיוף בזה מהני אם יש לתלות שלא בידי אדם וכן הביא בדרכי תשובה בשם כמה שו"ת ועיי' בתשו' שערי צדק סי' קי"ט באריכות נפלא, ואח"כ ראיתי בדברי יוסף ח"ג סי' תתפ"ח מהגאון מלאדאן ז"ל אשר הפליא להביא ראיות נכונות ונוצחי' לקיים דברי הרמ"א דאפי' בנודע להגוי וגם בלא סברת הנוב"י לחלק בין עגלן למפקיד בכולן דעתו להקל ועיקר ראיית' מדברי ה' מהרי"ל סי' ל"ח שהאריך בכגון זה והביא דברי המרדכי שיש לתלות בכמה קולות שלא כיון לשתות או להחליף רק לחפש וכיו"ב ומוכח מכל הליו' הקולות דאיירי עכ"ח שנודע להגוי מקלקול החותם ועכ"ז מתירו בל"פ, והנה בנ"ז שהזכיר מעכ"ת שהגביה הכיסוי נראה מדבריו אלו שלא הוסר ונזרק מעל החביות רק הגביה עד שמצא מקום לשוב א"כ לדברי ה' מראה יחזקאל ות' אחרונים שהביא בדרכ"ת יש להתיר בפשיטות וגם יש כמה הליו' לקולא כלומר דאם נגעו בפות' מקום לקנח התסיסה מסתמא עשאו ע"י סמרטוטי' כמ"ש בקינוח הרצפה והוה מגע ע"י ד"א דמותר לדידן לגמרי כמ"ש בסי' קכ"ד ואם יש לחוש ששתו יש לתלות ששתו ע"י מינקת וקנה כדרכם כע"ש בתשו' מהרי"ל והוה ג"כ מגע ע"י ד"מ וכמ"ש בט"ז סי' קכ"ד סק"ל ובפרט לפימ"ש מעכ"ת דבנ"ז ליכא למיחש

לחליפי' ולא להנאת שוני' דזה עיקר חששא בזה"ז כמ"ש הרמ"א בססי' קכ"ח ועיי' בת' חס"ת סי' קכ"ה דמצרף ג"כ לסניף כיו"ב וכ"ז אם הי' רק איזה פתחת כזיבת היין אבל אם הוקר הכיסוי לגמרי ונשאר פתוח בנקב רחב כמו חצי מעטער אין בידי להקל אפי' בהפ"מ דניחוש דילמא נגעו דרך הנעסקי' כמ"ש הרמ"א שם, וגם זאת לדעת אם נהג במטהר יינו של נכרי ע"י נתינת מעות וגמר מקח דהוה לי' כשותפות כמ"ש בש"ך סי' קל"א ועיי' בחת"ס סי' קכ"ה ומעכ"ת לא הזכיר מזה כלום ומסתמא עשה כהלכה, והנני לסיים בכל חותמי ברכות ידידו

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן רלז

**בעהי"ת אוכ"י ה' לס' חיי עטר"ת לפ"ק מאד**.

**נראה** בנחמת ציון ועריה וכל מחמדינו לראש ידי"נ חמדת לבבי חתני כבני ה"ה כבוד הרב הגאון המפורסים ציס"ע כקש"ת מו"ה יוסף צבי שליט"א אבדק"ק גאלאכטא יצ"ו (כעת הוא אב"ד דעיה"ק ירושלים תובב"א).

**אחרי** מבא דרך ברכה הנני במודע כי באנו לביתנו לשלו' בעהי"ת ובכל הדרך למבא בפעסט היינו בכלל מ"ש הלוך ילך וגו' ובכל התאמצות ראיתי למען התחזק כי גם אור עיני נחלש בעוה"ר ויסלח מי שרחמי' מרובים וכן יעשה חתני שליט"א למען התורה ועבודת הקדש אשר עלי' עיני בנ"י למען הרביצ' דרבים אליו יתקבצו מרחוק וקרוב ומקיים מ"ש ושננתם כמ"ש חכז"ל ורצ"ל לחכם שכמוהו וד"ל.

**ועתה** באתי במעט צרי בד"ת להלכה מ"ש יחדיו ע"ד קדושה שביוצר אור מ"ש הראשונים אם יחיד חומרה כלל והוא שיטת הרמב"ם בחיבורו והמחבר בסי' נ"ט סעי' ג' מביא ב' דעות וסיים לצאת ידי כל הדעות לאומרה כקורא בתורה בנגינה וטעמים והרמ"א מ"א כתב שנוהגין כסברא הראשונה מ"מ נראה כי בתפלת צבור ג"כ לצאת לאמרה כדרך שאומרים קדושה בצבור וכבר כן נהגו בכ"מ ע"כ נהגתי מאיזה זמנים לעמוד בפרק שמתחילין תיבות את שם לומר בעמידה כמו קדושה שבתפלה ומתקיים ג"כ מ"ש רמג"א בשם הקנה להיות מיושב עד פרק הנ"ל וכש"כ לפימ"ש הרמ"ע מפאנו דאם יושב אינו עומד ועומד חין לחזור ולישב כמ"ש בבאה"ט ומחה"ש ככלענ"ד

**ועוד** ראיתי להעיר מ"ש חתני הגנ"י בחזרת התפלה בקול רם שאינו אומר קדוש וברוך כבוד וגו' וכוונתו במ"ש המחבר סי' קכ"ה וכן במג"א ודעת הט"ז דגם הצבור יכול לומר נקדישך וכן שאר פסקי' עכ"ז נלענ"ד שכל זה נאמר על עניית הצבור אבל הש"ך אומר אפי' בקול רם והראי' דבסי' ק"ד קיימ"ל דמי שהוא בתוך תפלת שמ"ע ושומע קדושה

ואינו יכול להפסיק כמ"ש במ' ברכות ד' כ"א ישתוק ושומע מפי ש"ץ דשומע כעונה והוא שיטת רש"י ז"ל ודעימי' כמ"ש במ' סוטה ד' ל"ח ומביא' התוס' ברכות ד' כ"א הנ"ל וכ"פ רוב ראשונים ושכן המנהג ואם הש"ץ אינו אומר מה שהצבור אומרים או משמנמיך קולו האיך שומע להיות כעונה, והסברא לחלק כמ"ש המפרשים דהש"ץ שליח הצבור ע"כ הוא אומר להם נקדישך ואם יאמרו הצבור נראה שהוא השליח ואינו כן והוה כיחידים כמ"ש בתשו' הרא"ש משא"כ הש"ץ בעצמו אם יאמר קדיש בזה לא נתבטל השליחות שהרי אומר נקדישך ממילא כולל עצמו עמהם כנלענ"ד וחתני הגנ"י ברב בקיאתו וסדרי ותקוני התפלה לפניו פתוחים ייטיב להביניני מדעתו הרמתה, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ותשועות ישראל ונזכה עם כל אחב"י ח"ש בנבואה יקיצו וירננו וגו' כא"נ הטהורה ונפש חותנו אוה"נ כבני.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד**.

## סימן רלח

להנ"ל

**אחרי** מבא דרך ברכה הנני במודע כי יק"מ הדר"ג בא לידי מלא זיו ואור תוה"ק וענותנותו הרבני ע"ד מג"א סי' ק"ל שהביא דברי הזוה"ק פ' ויקהל לעשות לבימה שש מעלות ולא יותר, ובפ' שלח כתב דצריך שש מעלות והדר"ג שאין מדקדקין בזה, וגם י"ל מ"מ בבתי מדרשות אפי' עלה א' אינו וכמדומה כי גם בק"ק פ"ב יצ"ו לא ראיתי בביהמ"ד של בחירים ג"כ לא נעשו עכ"פ ו' מעלות, והנה לפימ"ש במ' מדות פי"ב מ"ג שיעורי המעלות חצי אמה גובה וחצי אמה שלחה ובחיל הי' שנים עשר מעלות וכמדומה לי שגם בזה אין מדקדקין דלפי הטפח של מרן חת"ס אשר מדדתי עד כשערה כידוע לו כאשר נעשה המקוה בק"ק ברעזאוו ושלח הגאון אבדק"ק פ"ב זצ"ל שיעור טפח מציין על נייר ושיעורו הי' י"א צענטימעטע"זר ולפי זה חצי אמה יגדל השיעור מאור, ובביהכ"נ דכאן שנבנה ע"י הגאון המפורסים מהרז"וו באסקאוויטץ זצ"ל הבימה היא בד' מעלות ולפני אה"ק ג' מעלות וגבוה שלהם כמו ב' טפחים ואצבע, ולהוסיף א"א כי לא יכילו המקומות כידוע, והנה אם הדר"ג מדקדק להוסיף וא"א כי ע"י נתיצה צריך למכור המקומות ע"י ז' טובי העיר ובמעמד אה"ע וידוע כי בתשו' דברי חיים מתיר אפי' בכרכים יען שהם נותנים נדבותם לפרנסי העיר וברב חכמתו וצדקתו יעשה כתורה וכהלכה

**עוד** מרחשין שפתי בסוגי' במ"ש הר"ן דחמץ בתערובות הוה דשיל"מ דלאחר הפסח יהי' התערובות מותר לר"ש דל"ג בתערובות, ולא מצאתי בעניי כיו"ב שיעשו חכמים שיהי' דשיל"מ נימא להיפוך שיהי' אסור לאחה"פ ולא הוה דשיל"מ ואפי' בפסח יתבטל

ומצאתי כעין זה במ' עירובין דף צ"ז בקרפף יותר מבית סאתים דאסרו לטלטל בתוכו ועי"כ התירו לטלטל מתוכו לים שלא יאמר דרה"י גמורה ועשהו ככרמלית, וה"נ י"ל משום דתוך הפסח ודאי חמירא ע"כ עשאוהו כדשיל"מ והנני לסיים בכל חתמי ברכות כאו"נ הטהורה ונפש חותנו

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן רלט

**בעהי"ת אול"י ד' פ' ראה עזר"ת לפ"ק אובן**.

**שלו**' וישע רב על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון חריף ובקי עצום צדיק תמים בנש"ק כש"ת מו"ה חיים צבי שליט"א דומ"ץ דק"ק מאד יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני במודע כי יק"מ בא לידי עם מבשר טוב וכו' ראיתי דבריי המאירים ובהירי' מזיו הה"ק ויען כי חולשת כחי ומאור עיני מונעי אותי לקרות ולהבין ע"כ באתי רק מ"ש כת"ה ע"ד הרמב"ן במ"ש דיש תקנה לחתוך מארכובה ולמעלה וקשי' עלי' ממ' יבמות ד' ק"כ כידוע וכבר הערותי בס"ד ע"ד עצי ארזים מ"ש בסי' י"ז דגם לשיטת ר"ת דס"ל דבטריפות אדם י"ל דחי שאני הכא דמיא מרזי מכה א"כ כש"כ בכ"ז די"ל דל"מ חתוכה זו במכה דמרזי ע"י מיא ואח"כ ראיתי בבאר יעקב שכתב להדי' דמיא מרזי מכה ולא מהני שום רפואה א"כ כש"כ בנ"ז כנ"ל.

**בענין** מ"ש בפלפול עם חתני הגנ"י כמדומה לי כי מ"ו הגאון המובהק ז"ל הי' לי פלפול גדול בזה עם ת"ר לענין שיעורא של ברכה אחרונה ויש לעיין במג"א בה' נט"י לענין דבש ושמן ולפי"ז אין ראי' ממ' ביצה דמסתמא איירי לאחר צלי או בישול ונעשה אוכל, ועיי' בסי' קס"ח לענין פת הבאה בכיסנין בעיסה שנילושה בביצים ואין בידי ספרי דבי רב לעיין ואסיים בכל חתמי ברכות וישועות ישראל במהרה כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** מק"ק **מאד יצ**"ו

## סימן רמ

**ב"ה יו"ה ועש"ק פרשת יתרו תרס"ט לפ"ק**.

**ברוך** הבא בקדש ה"ה ידי"נ כבוד הרב המאוה"ג חו"ב ירא ד' מרבים כש"ת

**מהו' צבי יהודא נ"י אבדק"ק קערעסניעש יצ**"ו.

**ברוך** בואך לשלו' על מכון מקום תורה וברוך קהל ישורין אשר שמעי לקול תורת ד' וירום מזלך ושעתך לתורה ותעודה מעלה מעלה עד מורה לצדקה בב"א, שמחתי בראותי מעשה אצבעותיך מאשר ראיתי כי תקע אוהלך אוהל' של תורה וי"ש ואי"צ לזרז רק

לזריזין ועיקר' של דברים לראות וליראות עם בני הקהילה ולהחזיק הבדק בכל אשר ימצא ומה טוב ונעים ללמוד עמהם חומש עם פי' רש"י ז"ל וס' חיי אדם וספרי מוסר בכל עת ועונה אשר ימצא להם וד"ל.

**ואשר** הצעת ע"ד העובדא שנמצא עצם הקולית נשבר ונקשר שע"ש אגודל סמוך לגוף יפה הורית בתרנגולית ושמחתי כי ראית להורות מתוך הס' דר"ת אשר שם נקבצו יחדיו דעות האחרונים להלכה ולמעשה, ואשר הקשית על דברי טוטו"ד למה מצריך להפ"ת הוא עפימ"ש בפרמ"ג ול"ש דהכא הוה תרי קולי משום חשש עיכול ניבי' ומשום נשבר עצם וחשש עצם היוצא ולענין עצם הקולית משום חששא דניבי' לא מהני אפי' שא"ש כמ"ש בפרמ"ג ורק בהפ"מ וא"כ אי הוה רק שע"ש לא כש"כ דאיכא תרי חששא ע"כ רק בהפ"מ מכשירי'.

**וע"ד** קושי' במ' ברכות כבר עמד בזה בצל"ח ומפרש דבזה פליגי ב"ז וחכמים, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ואזכה ללמוד וללמד ולזכות הרבים בפרט לזמן חה"פ הקרוב אשר הלכותי' מרובים וכגון זה צריכי' להודיע לרבים מדינא דגמ', **אוה"נ דוש"ת**.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**

## סימן רמא

**ב"ה יום א כ"ב למב"י עזר"ת לפ"ק מאד יצ"ו.**

**לכבוד** הרה"ג חריף ובקי עצום מו"ה ישראל וועלץ נ"י אבדק"ק טיניע יצ"ו.

**ראיתי** מה שהעיר בצדק בכמה הלכות הנהוגי' וצ"ע והנה במ"ש ע"ד הגעלת כלים שנוהגין לחפור חפירה ושופכין רותחין וע"י אבנים מלובנים אשר כמה פוסקים אחרונים פקפקו עד"ז כמ"ש כת"ה, והנה בכאן ק"ק פה כבר נתבטל מנהג זה והגעלה נעשה במקוה ע"י בן תורה מופל' כי מלבד מזה ידוע כי אין ליתן ביד כל או"א כאשר הוגד לי כמה נשי סוברים שאי"צ הגעלה רק לפנים, וגם כי לפעמים אין החפירה גדולה כ"כ לכסות כל הכלי, וכן בק"ק סערענטש הסמוך לכאן הנהיגו האי שתא בהגעלות לפסח הכל במקוה ע"י יורה מלאה מים ומסיקין תחתי' עד שהמים מעלין רתיתה ותוחבי' כל הכלי ע"י חוט וגמי רפוי בתוך מים כמ"ש הכל בסי' תנ"ב וראוי להנהיג כן בכל הקהילות קהל ישראל יצ"ו.

**ב) מ"ש** כת"ה בלוקח כלים חדשים מיד אומן אם כי ישראל מ"מ אם מחלל שבת בפרהסיא אשר דינו כנכרי לכמה דברים כמ"ש ביו"ד סי' ב' וסי' קי"ט ובכ"מ שהביא כת"ה אם צריכין טבילה כמו קונה מגוי ורמז כת"ה במ"ש בפ"ת סי' קי"ג, והנה בשבילי דוד סי' קי"ט פשיטא לי' דכל הגזירות כגון בישולם ופתם וכיו"ב שייך בהם וכן דעת ת'

טוטו"ד ח"ג סי' נ"ז וכ"נ דעת מהרי"א חיו"ד סי' ל"א, וחידוש בעיני שלא הביא דברי מרן חת"ס ח"ו סי' נ"ו וסי' פ"ג אשר שם כתב להדי' דגזירת י"ח דבר שייכי' במומר שנטמע בין הנכרים שיצא מן הכלל ולא במומר לע"ז או לחלל שבת והוא בתוך בנ"י, ודברי המרדכי בפ' החולץ בשם הגאונים דס"ל דמומר אין זוקק ליבום והובא דבריהם בטור וש"ע אהע"ז סי' קנ"ז ג"כ אינם נאמרים רק במומר שנטמע בין הגוים עיי"ש, ובאמת תמוה בעיני הלא בטור סי' ע"ד שהביא הי"א בבה"ג הם כוללי' מומר סתמא וגם מומר לחלל שבת לענין תפיסת קידושין דהוה כגוי ועי' בת' נוב"י מהד"ת סי' פ' שכתב דלית דחש לי' לי"א שהביא העיטור כמ"ש בש"ע סי' מ"ד דקידושיו קידושין גמורים ובאמת חולקין בזה אחרונים קדמאי בת' מהר"י מינץ סי' י"ב ס"ל דמ"ד בפ' החולץ דף מ"ז ומ' בכורות דף ל' דגר שחזר לסורו קידושיו קידושין היינו רק מדרבנן בחששא ורק דשינת' דכל זה נאמר במומר שיצא מן הכלל לגמרי כ"כ בשם א"ז ובת' מהרשד"ם אה"ע סי' י' הוסיף לומר דמ"ש חזר לסורו היינו בשאר עבירות אבל לע"ז וח"ש בפרהסיא ה"ה כגוי וס"ל ג"כ דמ"ש הרמב"ם בפ"ד מה' אישות דקדושיו קידושין היינו ג"כ רק מספיקא:

**וראיתי** בתשורת ש"י מהד"ת סי' ק"ג שכתב לענין טבילת כלים שקנו מן המשומד דצריכי' טבילה ולדעת תשו' מהר"י מינץ ומהרשד"ם הא הוי כגוי ולשיטות הראשונים דמ"מ ישראל הוא לענין קידושין אי"צ טבילה ולדעת מהרי"מ והרשד"ם אם חוזר בתשובה צריכין כליו טבילה, דהנה ודאי בלא ברכה כיון דתלי' במחלוק' ובפרט לפימ"ש בנוב"י הנ"ל לפי פסק הש"ע הקידושין ודאי, ומעכ"ת דעתו דתלי' אם הוא עצמו צריך טבילה כמו גר והביא עד"ז דברי קהלת יעקב בשם הרדב"ז, והנה ברמ"א סי' רס"ז סעי' ח' וכן בסי' רס"ח סעי' י"ב פסק ג"כ במומר דצריך טבילה מדרבנן ועי' בשלה"ק ה' תשובה שהביא הירושלמי דבכל איסורין אפי' בקטנים צריכין טבילה, והנה בנ"ז אפשר די"ל דהוה כמו ס"ס דילמא כדעת הרמב"ן והרשב"א דישראל גמור בל"ס אפי' למ"ד דקידושי' רק לחומרא ומדרבנן דילמא בדעת מהרי"מ בשם א"ז וכדעת חת"ס דרק מי שנטמע בין הנכרים ויצא מן הכלל לגמרי אבל לח"ש בפרהסיא אין בו גזירה י"ח דבר הה"ד לענין טבילת כלים, מ"מ לענין מ"ש בחכ"א שהביא כת"ה היינו בפועלים נכרים והבעלים ישראלים ה"ה לכאורה ס"ס להיפך דילמא כדעת הריצב"א דתלי' באומן ואת"ל כדעות דתלי' בבעלים כמ"ש המחבר דילמא הוה דינו כגוי וגם י"ל להיפך הס"ס כמובן, וא"כ בכלי מתכות יש להחמיר דהוה מה"ת לשיטות הרבה ובכלי זכוכית דהוה דרבנן אפשר לסמוך כהנ"ל.

**מ"ש** בשם תשו' מהר"י הלוי לענין טבילת כלים בשנתגייר וכבר הבאתי דברי ת' תש"י דגם במשומד שעשה תשובה כליו צריכין טבילה, ובדרכי תשובה ח"ג סי' ק"כ הביא בשם חדרי דעה בגר שנתגייר שלא נמצא בפוסקים, ומ"ש כת"ה ע"ד מדברי א"ז הלא מחליקה גדולי ראשונים הוא בפרשת דרכים דרך האתרים והביא דברי הרמב"ן פ' אמור דס"ל דמזמן שנכנס אאע"ה בברית דינו כישראל, וצל"ע ממ"ש בפ' גיה"נ לענין גיה"נ הלא מבני יעקב נאסר דלא שייך בהמה טמאה והשיבו חכמים בסיני נאמרה עיי"ש בפיה"מ להרמב"ם ועיי' בתשו' מהרי"ט לענין אמירת לזרע יעקב והדברים עתיקים, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן רמב

**לכבוד הרה"ג הנ"ל**

**ראיתי** מעכ"ת צלל במים אדירים בענין מ"ש הרמ"א ביו"ד סי' שע"ו שנוהגין האבלים שלא להתפלל לפני התיבה בשבתות ויו"ט ומ"מ אומרים קדיש וא"כ לפימ"ש בתשו' האחרונים בטעמי' דאין דין גיהנם בשבתות ויו"ט, והנה מקור הדברים בת' מהרי"ל סי' ל"ב ושם אינו מזכיר כלל טעם זה אך ורק כי בימים אלו דרך התפלה בניגון של שמחה והאבל אינו שרוי בשמחה ומה"ט אוסר גם בר"ח וחנוכה ובקריאת מגילה, והא בימים אלו לא שייך הטעם משום דינה של גיהנם שאינו בימים הנ"ל אך באמירת קדיש דלא שייך משום ניגון של שמחה דהא אומרי' כמו בחול ע"כ שפיר עבדי ועיי' בד"מ סי' שע"ו הנ"ל ואפשר ג"כ להסמיך דעיקר אמירת קדיש ותפלה נובע מה שנמצא במדרשות כמ"ש בב"י ושם ראיתי כי למד עם בנו של הנפטר לומר ברכו ברבים כמו פורס על שמע כי בימים הקדמונים נראה שהי' יסוד התפלה ע"י ש"ץ מדעת הקהל וכי כל אדם ראוי לאותו איצטלא של מעלות ש"ץ כמ"ש במ' חולין וכן קיימ"ל בסי' נ"ג, והאיך אפשר למסור הדברים לכ"ע ולאו כל הרוצה ליטול וכו' ועיי' בסי' נ"ג סעי' כ' ובמג"א שם ס"ק כ"ג וס"ק כ"ד דהכל תלוי בדעת הקהל, וא"כ לפימ"ש באו"ח סי' קל"ג דגם בקהלות ספרדים אין נוהגין לומר ברכו בשבתות ויו"ט דהכל באים ומקדימין לביהכ"נ וא"כ ל"ה מעיקרא המנהג לבן הנפטר לומר ברכו ברבים וע"כ לעת הזאת דנהגו סלסול גם לענין תפלה נשאר הדבר על מקומו ועכ"פ עיקר הטעם כמ"ש במהרי"ל וכנ"ל, ולענין אם יעמוד ביד חזקה נגד מ"ש במקומו עיי' באו"ח סי' תר"ה ובתשו' מהר"ם שיק יו"ד סי' קל"ו.

**ב) ומ"ש** לענין ברכת החולה והביא דברי מהרי"ל ות' נ"ש הביא' המחה"ש סי' רפ"ח ועיי' בשע"ת וע' ת' מהר"ם שיק או"ח סי' כ"ו וימצא הכל מתוקן דראוי לומר אם הוא חילה דאז יצא מכל החששי' עי"ש.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן רמג

**עוד להרה"ג הנ"ל.**
**נפשו** היפה בשאלתו במי שנהג להחמיר שלא לאכול מבשר שנכשר ע"י מו"מ הסירכות וכמ"ש בשלה"ק במצוה לבניו להחמיר בזה וכמ"ש בפוסקים אחרונים שהביא מעכ"ת ולעת כזאת אשר היוקר העלה שער מחיר העופות וגם כמעט אינו במציאות והצורבא מדרבנן עי"כ אינו בבריאות מחסרון אכילת בשר האם צריך התרה על מנהגו כמ"ש ביו"ד סי' רי"ד כידוע ומעכ"ת הביא דברי דגו"מ במ"ש ע"ד הש"ך שהקשה מדברי הרמ"א או"ח סי' תקס"ח במי שנהג להתענות עשי"ת ואירע בבית מילה יכולין לאכול וא"צ התרה ומחלק בין סעודת מצוה ובין חלוש בבריאות, והדג"מ יצא לחלק בסברא מחודשת דדוקא שם שדעתו לחזור למנהגו ורק כעת בא לאכול עת סעודת מצוה אז א"צ התרה אבל המחבר איירי מי שרוצה לבטל לגמרי מנהגו בזה משום שאינו בריא ע"כ צריך התרה, ובזה מיישב דברי מג"א סי' תקפ"א שמתיר ג"כ במקצת חולי באלו תעניתים בלא התרה ומ"ש ממה דקיימ"ל סי' רי"ד הנ"ל וה"ה כמ"ם, והביא מעכ"ת דברי קול ארי' סי' ס"ז שהביא בשם ידות נדרים שסמך ע"ד דג"מ בעת הר"ר ר"ל להתיר בלא התרה והביא ג"כ דברי מחנה אפרים הל' נדרים דבהתרת מנהגים ע"י חרטה אינה חרטה גמורה דהא אינו מתחרט על העבר והא צריך חרטה דמעיקרא ע"כ יותר טוב בלא חרטה, והנה אם כי אינו כדאי לומר דבר ע"ד סברא נשגבה מרבינו הנוב"י מ"מ דברי מג"א סי' תקפ"א אינם מורין כן לענ"ד דהא סיים שם לבד מי שנהג להתענות יותר ממ"ש הצבור ולדברי הדג"מ מה מקום לחלק ביניהם כיון שדעתו לחזור למנהגו לדבריו הכלל שא"צ התרה במקצת חולי וכהנ"ל אבל לדברי מג"א מתפרשי' דאם מנהגו משום מנהג הצבור י"ל שפיר דנדר ע"ד המנהג מהצבור ובזה לא לא נהגו גם מנהגו עד"כ וע"כ הביא ראי' מסי' תרפ"ו לענין תענית אסתר דג"כ נוהגין שלא להתענות במקצת חולי והתענית מנהג הצבור והא בסי' תקס"ח ס"ק י"א פי' המג"א להדי' כן דברי הג"מיי שם דאם מתענה מה שהצבור מתענים יכול לאכול בסעודת מצוה עיי"ש דדייק וגמיר דאדעתא דציבורא נהג וא"כ דברי המג"א אינם סותרין דברי המחבר בסי' רי"ד דהמחבר איירי במי שנהג מעצמו להתענות תעניות לפני ר"ה ולא הי' במקומות המחבר מנהג צבור בכך וכמ"ש בסי' תקפ"א נוהגין להתענות

ער"ה ותו לא מידי ובסי' רי"ד דייק וכתב תעניות אבל המג"א קאי ע"ד הרמ"א שהביא מנהג מקומות אשכנזים שנוהגין להתענות עשי"ת כנלענ"ד.

**והנה** לענין התרת מנהג שלא לאכול בשר ממו"מ הסירכות נשאל עד"ז בת' שו"מ מהד"ק ח"ב סי' ק' ושם הי' עובדא בא' שהי' רגיל לקבל פני רבו בימים טובים וכ"פ הי' צריך לעמוד אצל זח"ב והי' קשה עלי' לשאול ע"ד בשר אם הם מכשרות בלא סרכות דעתו שיפתח בפתח חרטה ע"ד כי בשבת ויו"ט יהי' בלא אכילת בשר ויבטל עונג שבת ושמחת יו"ט אם הי' יודע לא הי' נדר ויתירו לי וממילא מותר בכל זמן דנדר שהותר מקצתו הותר כולו ועיי' בס' דרכ"ת סי' ט"ל אות תל"ט שמביא' להלכה, ע"כ לענ"ד יש לעשות בנ"ז ג"כ ואז אין לפקפק ג"כ מדברי מ"א ה' נדרים שהביא בת' קול ארי' דהא כל חילי' דמ"א מדברי הר"ן ע' נדרים ד' כ"ב בעובדא דר"ס דמשו"ה לא רצה להתיר נדרו אלא ע"י פתח חרטה דחרטה גרידא צריך להתחרט מעיקרא ויפסיד תעניתי' בדבר מצוה וא"כ מוכח דע"י פתח אין מנהגו לדבר מצוה בטל, וא"כ בנ"ז ע"י פתח הנ"ל שכתב בשו"מ שפיר דמי, ועיי' ברמ"א סי' רכ"ח שנוהגין לעשות מהחרטה פתח ועיין שם בש"ך.

**ב) וע"ד** מ"ש לענין קידושי אשה בעת נדתה אם צריך לקדשה שנית וכתב שראה בתשובות גדולי אחרונים זה אומר בכה וז"א בכה ואני לא ראיתי באחרונים שתח"י דבר מענין קידושי' שנית ות' מהרי"א הלוי אין בידי רק ראיתי מ"ש באה"ע סי' מ"ד סעי' ו' דקדושי נדה קידושין גמורים ואי"ר לעשות כן והוא מדברי הרמב"ם ובח"מ בשם המ"מ כיון דאי"ר לחופה ולא לביאה ועוד דילמא יגע בבשרה ובס' ע"ד סי' כ"א אות ד' האריך קצת וכתב שאין מדקדקין משום זה דלאו אשתו היא עוד, וראיתי בת' פמ"א שנוהגין לעשות סעודת מה כשתטהר, ושם נו"נ אם לברך ברכת נשואין לאחר ז' ימי משתה וב"מ סי' ס"א מביאו אבל לענין לקדשה פעם שנית לא שמעתי וכמדומה לי בימי חרפי הי' עובדא כזו בנשואי של בני עליי' ועשו כן ואין בידי דבר ברור, והנה לענין המנהג פשיטא דנוהגין כמ"ש הרמ"א בסי' ס"א שאין מדקדקין בחופת נדה ורק מודיעי' לחתן מהנ"ל ומדברי הח"מ וב"ש שכ"כ ג"כ בסי' ס"ד דבזה יוצאים ידי שיטת הרמב"ם, ובת' ח"צ סי' קכ"ד חולק בזה דההודעה לא מועיל לדעת הרמב"ם וכ"כ בבית מאיר עכ"פ מדברי ת' פמ"א משמע שהמנהג רק לענין לעשות סעודה מה והיינו במקום חיפה, ואני מנהגי תמיד לחקור ולדרוש עד"ז ואם אינה טהורה אני מזהיר שושבינים להודיע להחתן ואם השושבינ' אינ' בר הכי אני בעצמי לוחש לחתן כל הנ"ל כמובן, ומ"ש כת"ה מסי' צ"א וסי' א' לענ"ד אינו דומה דשם יש חששא דאסור' שנעשה מיד דילמא אינו יודע ה"ש ודילמא כהדבק ונתערב איסורא והכא הא לא נעשה איסורא דזה גופא עושין

ע"מ לתקן בשנייי להיות כראוי ועוד מפני הפסד הסעודה והכנה שכבר נעשה לבד מזה אין אתי ועיי' במ' יבמות ד' מ"ט ומ' קידושין ד' ס"ח, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, **ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן רמד

**ב"ה אול"י ב' ל' למב"י תער"ד לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרבני החוב"ק ירא ושלם בנש"ק כש"ת מו"ה בן ציון הכהן נ"י.

**ע"ד** כי נפשו היפה בשאלתו ע"ד הסופר אשר התחיל בעיבוד העורות לס"ת עבור הנגיד במקומו וכבר הניחו בסיד לצורך עיבוד וסופר הנ"ל מפני דברים הנאמרים עליו העתיק ממקומו והעורות הנ"ל כבר נתקלקלו ועתה מה יעשה בהם ודעת מעכ"ת לצדד להתירא כיון שחסר מהם עוד צרכי עיבוד ואינו ראוי לכתיבה אפי' הזמנה ליכא כמ"ש במ' סנהדרין דף מ"ח דטווי לאריג ליכא למ"ד דהזמנה מילתא וכמ"ד במ' מגילה דף כ"ו לבני ואבני' לביהכ"נ כטווי לאריג דמי וליכא למ"ד ופי' רש"י שם שאינו ראוי לביהכ"נ, והנה לענ"ד אין הנידון דומה לראי' דשם שני ענינים ושני מלאכות הם משא"כ הכא דניהו דחסרי עוד שאר צרכי עיבוד ע"מ אינו רק כעיבוד אריכתא והראי' כי במ' שבת פ"ז דחשיב שם המעבד והמולח ופריך בגמ' היינו מעבד היינו מולח ופשיטא דמולח בלבד עוד אינו נגמר בזה מעשה עיבוד לגמרי וא"כ אין זה כטוי לאריג דוראי באורג בגד אם כי עוד לא נגמר כל הבגד בתפירה וחיתוך וכיו"ב הצריך לבגד עכ"ז באורג לבד הוה הזמנה ואפשר דגם בהתחלת אריגה כשיעור מלא הסיט דתנן במ' שבת כבר נאסר, אלא דלא צריכי' לכל הנ"ל דעיקר במ"ש מעכ"ת דבנתינה לסיד עד כי השערות נתלשו' ממנו כבר נגמר מלאכת העיבוד שיהי' ראוי לס"ת כמ"ש באו"ח סי' ל"ב סעי' ח' צריך שיהי' מעובד בעפצים או בסיד אלמא דחד מינייהו סגי' אפי' לתפילין שצריך לקלף וכש"כ לס"ת אשר לשיטת המרדכי כשר ג"כ על הדפתרא ועיי' בנוב"י מהדו"ת יו"ד סי' קע"ה בעובדא דילי' דאם הי' מטילין העורות לתוך מים עם האפר אשר עי"כ העורות נעשה בהם פעולה לענין שנתכווצו ונתחזקו הי' מכשיר הס"ת וכשיטת המרדכי הנ"ל אלא לפימ"ש שמטילין רק למים לרככו דזה אפי' הזמנה גמורה לא הוה וא"כ דייק' מיני' דאם הי' במים ואפר וכיו"ב דבר שעושה פעולה לעיבוד כבר הי' הזמנה להיות נקרא עיבוד לשם ס"ת ואם לקולא סומך בזה להכשיר הס"ת כש"כ להחמיר דלהוה הזמנה גמורה וא"כ כש"כ בסיד ממש דהוה עיבוד מעלי' וכל שאר צרכי עיבוד אינם רק לנוי וליופי

ולהדר בכתיבה תמה א"כ אין ספק דבשהיי' העורות בסיד עד כי די לעיבוד הוה הזמנה במעשה לאסור אותו להשתמש דבר חול.

**וראיתי** מעכ"ת דייק מדברי מקדש מעט סי' מ"ב במ"ש דבמעשה רבה כזו הזמנה מילתא לגוף הקדושה וסבר דזה דברי עצמו ולמעט בא, ובאמת אינו כן כי דברי המקדש מעט ה"ה דברי הפמ"א ח"ג סי' י"א אשר שם בא לתרץ דברי תשו' עבודת הגרשוני סי' כ"ה במה שהביא ראי' ממ' מנחות דף ל"ד לאסור העורות שנעבדו לס"ת לכתוב עליהם תפילין דהוה הורדה מקדושה חמורה לקלה דלא כפסק. הש"ע סי' ל"ב והוא דאמרינן התם דלר"י מי שיש לו ב' תפילין של ראש ואין לו של יד תולה עליהם עור ומניחן ופריך בגמ' שם מריו"ח דתפילין של יד עושין אותו לשל ראש וש"ר אין עושין לתפילין ס"י דאין מורידין מקדושה חמורה לקלה ומשני הא בעתיקא הא בחדתא ופריך תו למ"ד הזמנה מילתא אפי' בחדתא ליתסר ותי' דאתנה עלי' מעיקרא וא"כ חזינן דלמ"ד הזמנה מילתא לא לבד לדבר חול אסור אלא אפי' לקלה אסור וא"כ הה"ד לדידן ניהו דקיימ"ל הזמנה לאו מילתא אלא דקיי"ל כדברי הנמ"י במ' סנהדרין דהזמנה לגוף הקדושה גם לרבא הזמנה מילתא ודוקא במשמשי' קיי"ל הזמנה לאו מילתא וא"כ לרבא הכי הוה בהזמנה לגוף הקדושה כמו לאביי במשמשי' דאפי' לקדושה קלה אסור עד כאן ראיית העבוה"ג, והקשו עליו אדרבה משם ראי' לסתור דמה קאמר ופריך בגמ' למ"ד הזמנה מילתא והא שם לגוף הקדושה ולכ"ע הזמנה מילתא וא"כ עכ"ח צריכי' לחילוק הנ"ל ותי' הפמ"א דתרתי צריכי הזמנה לגוף הקדושה וגם מעשה לגוף הקדושה והיינו העיבוד דהוה מעשה רב ושם מתפילין ש"ר לש"י הא לא הוה שום מעשה רק הכנה והזמנה בעלמא ע"כ פריך רק למ"ד הזמנה מילתא ועיי' בתשו' רע"א סי' ג' מ"ש בזה באופן אחר לתרץ דברי ת' עבוה"ג ועכ"פ הפמ"א לא בא רק לחלק בין הכנה להזמנה בעלמא למעשה והא נתינה לסיד דזה עיקר העיבוד כבר יש חילוק בין הכנה מש"ר לש"י ומנ"ל להוסיף עוד דצריך לכל מלאכת העיבוד והא די לחלק ולתרץ דברי ת' עבוה"ג וכבר הם מתורצי' דמתפילין ש"ר לש"י אין כאן שום מעשה ונתינה לסיד ודאי הוה מעשה עכ"פ אלא שהפמ"א למען ליתן טעם וחזק לדבריו קורא לו מעשה רבה ובאמת בנמ"י לא הוזכר כלל מעשה רק סתמא הזמנה לגוף הקדושה ורק שהזכיר האופן כגון עיבוד עורות ואם אנו מקיימי' דברי עבוה"ג שלא לחלק בין לדבר חול ובין לקדושה קלה דזה וזה שוין לרבא כמו לאביי עכ"ח צריך לסברא זו שלא יקשה מגמ' ערוכה הנ"ל ובת' רע"א תי' בפשיטות דהיינו טעמי' דפריך רק למ"ד הזמנה מילתא משום דר"י ורבא גופא ס"ל דע"ע

אינו נאסר רק משעת עריפה א"כ אפי' הזמנה לגוף הקדושה ליכא למילף מיני' וע"כ פריך רק למ"ד הזמנה מילתא.

**והנה** לענין לכתוב עליהם תפילין כבר הזכרתי דברי עבוה"ג ופמ"א שמחמירי' בזה וכן נוטה דעת ת' רע"א וכ' בת' מחנה חיים סי' י"ג מצדד להקל אלא שנראה שלא הי' לפניו תשובות פמ"א ורע"א ועיי' בת' כת"ס או"ח סי' י"א תיקון כזה ותו אין בידי, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דו"ש.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן רמה

**בעהי"ת אול"י ועש"ק פ' וישב תרפ"ד לפ"ק**.

**ברכות** לראש צדיק כביר ה"ה כבוד ידי"ע ומר ידי"נ הרב הגאון המובהק צדיק יס"ע וכו' כש"ת מו"ה שמעון שליט"א אבדק"ק סעמיהאלי יצ"ו.

**הנני** במודע כי מכ"ק בא לידי וראיתי עצה נכונה ע"ד המחלוקת באתר הידוע יודע אני כי אין דרכו בכך לבקש דבר שלא כדת לדון שלב"פ כי גם מע"ד ההסכמה לעת האסיפה בק"ק טשאפ לא ניתן סמי לחתום אך יען כי שמע' בשמי שאני אינו מסכים ההתאחדות בפשיטות דלא כראוי זה ראוי זה וכן כתבתי אז כהקאנצעלייא שגם בלא מועצות הנ"ל הייתי עושה כן מעצמי כו' מאז ומקדם נודע הכל מה שגליתי דעתי בענין זה וכמ"ש במכתב גלוי רק הדבוקים להתחבר עם חברתם משתמשים באמתלאות שונות לערבב הדעות, והנה ראיתי מ"ש הדר"ג בענין מחלוקת באתרא הנ"ל להושיב ב"ד בזבל"א וזבל"א וודאי כן סוה"ד כמ"ש הב"ח בתשובה ה' בעובדא דק"ק אמסטערדאם שרופא אחד אסר לפ"ד הבד"צ דשם הי' כופר ומין והי' מכשיל רבים בדעותיו הנפסדות ועוד התרגז נגד ב"ד הגדול להעמיד שו"ב סלא ידע מהלכות שו"ב מאומה וההחציף פניו להכריע כן על המגדל והשיב הב"ח אם כן הוא כפי דברי הבד"צ אזי חייב הרופא נ' ש' ח' מ' אבל אם הרופא יאמר שמוכן לילך לב"ד הגדול ולברר הדבר שאינו כן מחייב הב"ד לעמוד אתו לפני ב"ד חשוב בכ"מ שהוא והביא ראי' לדבריו מסוף פ' זה בורר גבי עובדא דמר עוקבא ראש גולה, וב"ד הגדול שבאמסטערדאם לא עדיף ממר עוקבא ראש גולה, וידוע כי תקנת קה"י הארטה' במדינתינו במחלוקת אנשי הקהלה להכריע ע"י שיעדעסגעריכ"ט וכמ"ש הדר"ג.

**ומ"ש** הדר"ג מקהלות סטאטוסקוואו וכי שם הי' תקנות בקיבוץ רבנים כמו במדינתינו לתקן תקנות הארטה' וכי כל גאליציען ועיר וויען אשר לפי דד"מ אינו רשאי להיות שם קהילות ארטה' כידוע וכי נאמר שהם כשטק"וו כמו במדינתינו ופוק חזי מה עמא דבר

יראים ושלמים צדיקים וחסידים ואנשי מעשה אוכלים מסו"ב סל יראים כד"ת הם כי אין להם שם ארטה' וכן הוא בכל מדינות פולין ורוסיא ורק במדינתינו גבר חסדו על יראיו שנתן הדת מהמלכות יר"ה ואני אינו בקי בתהלוכות טשעכענלאנד מה נעשה שמכונים בשם ארטה' וכמעט כולם בחברא הנ"ל מכל וכל וקשה מאוד להשוות הסתירה לענ"ד נסתר מעצמו ומי שדעתו רחבה ייטיב להביני.

**שנית** ע"ש הדר"ג כי הדיינים וסו"ב ת"ח יראים ושלמים ג"כ קשה להבין מי הוא זה אסר באתרי' דרב ירים אים ידו ורגלו להשתרר ולהורות הלא שו"ת מלאים בזה ודברי רמ"א ביו"ד סי' רמ"ה ידועים, ובשו"ת דברי חיים כמה שקיל וטרי להתיר בגליל בישוב הרחוק מן הקהילה ובה' בי"ס כמדומה שמחמיר בזה, וידוע בדור שלפנינו כמה הרעישו גדולי הדור על איש כזה אפי' ת"ח וראוי לאותה איצטלא עכ"ז הי' מוחים ביד חזקה ונודע כמה קהילות שאיני רוצה להזכירם כי כ"כ הי' מתאמצים עד כי הוכרח לעזוב מקום ההוא, ופעמים הי' ע"י סרי המלוכה, ע"כ לענ"ד צריך לשמור מאוד למען לא יפרוץ כיו"ב במדינה.

**בימים** אלו בא לידי תשובתו הרמתה בהיתר שתי עגונות מק"ק קעמעטשע וסם בעגונה א' עד יהודי מפי שני יהודים. ודעת הדר"ג כיון דמה"ת אין זה עדות שייך שפיר בדדמי וצ"ל קברתיו וחידוש בעיני שלא הזכיר הדר"ג מדברי הב"ש ס"ק קנ"ג בשם מהר"ם ותשו' צ"צ דבזה דיינינן כמו היו עדים הנ"ל בפנינו ולא שייך בדדמי. ובתשובת מהרש"ל הובא בק"ע מיקל יותר בעד מפי עד וא' גוי מסל"ת ל"ב קברתיו דתלינן דהראשון ראה הקבורה או הזזה וטלטול לפי"ד הר"ן בתשובה דהוי כמו קברתיו והסביר בס' עצי ארזים דבשמא אי צריך קברתיו ממש דהוא דבר הרשום הי' צריך להזכיר אבל טלטול והזזה שהוא דבר בעלמא ורגיל בבני אדם לא חש להזכיר, ועוד באתי להעיר בדברי הדר"ג אך לא אטריח בדברי. ואסיים בכל חתמי ברכות ותשועת ישראל בקרב הימים כא"נ הטהורה **ונפש ידידו דוש"ת**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן רמו

**ב"ה אול"י ועש"ק פ' בא תפר"ח לפ"ק מאד.**

**שוכ"ט** לכבוד הבחור החו"ש מופל' בתו"י בנש"ק כ"ש כ"ה משה סופר נ"י.

**יק"מ** בא לידי וראיתי ג' דברים תלמודי'

**א) אם** חצי ביצה אוכלין ברה"י וחצי ברה"ר מהו שנאמר זו טהורה וזו טמאה עיין גדולה מזו במ' טהרות פ"ו מ"א במקום שהי' רה"י ונעשה רה"ר ובמסוכן ברה"י והוציאוהו לרה"ר והחזירוהו לרה"י דנין לפי מקומו ור"ש פליג אסיפא עיי"ש.

**ב) במ'** נדרים דקינמות הוה דשיל"מ דמצוה לשיולי והביא עד"ז תוס' מ' מעילה דקדשים הוה דשיל"מ, והנה בר"ן בנדרים שם דקדשי בה"ב הוה ג"כ דשיל"מ דעכ"ח לפדיון קיימא.

**ג) עיי'** ה' מהרמשי"ק סי' ר"ח באורך ובת' מהרי"א סי' קמ"א, אוה"נ דו"ש.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד.**

## סימן רמז

**ב"ה אול"י ד' ל"ב למב"י פר"ת לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוי"ר** על ראם ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון בנש"ק וכו' כקש"ת מו"ה יחיאל מיכל הכהן שליט"א אבדק"ק אויוואראש יצ"ו.

**הנני** במודע כי בא לידי מכ"ק מ"י ידידי אחיו היקר החרוץ המופלג בתו"י מו"ה ישכר דוב נ"י וראיתי כי ענותנותו הרבני להציע ע"פ ב' שאלות להלכה ולמעשה וכת"ה ברב חילו גם בקוצר אמרים הראה פנים מסבירות ומאירות מכל צד, והנה לענין הרחבת מקום ביהמ"ד ע"י כותל דקה מבפנים של ביהכ"נ היטב אשר דיבר ממ"ש באו"ח סי' קנ"ג דעושין מביהכ"נ ביהמ"ד, וגם מה שחשש שעי"כ ישארו איזה דברים מבנינ' של קדמת דנא וצריך למכרה בזט"ה ומעא"ה כן הדבר ובלא"ה ניהו דמפורש שעושין מביהכ"נ ביהמ"ד דילמא היינו לומר דעושין רק ביהמ"ד ללמוד וללמד ועי"כ לא יתפללו שם בצבור אבל לנתוץ ולהרוס ביהכ"נ למען עשות ביהמ"ד מנ"ל דמותר מפני הלאו דל"ת כן ניהו שתי' הפוסקים דפקעה קדושה מביהכ"נ הישנה וחלה על הביהכ"נ חדשה כמ"ש בכמה מקומות שבונים ביהכ"נ ועיין במג"א סי' קנ"ג ס"ק כ"ז ובס"ק ל"ו ס"ל דלקדושה חמורה לא בעינן זט"ה במעא"ה ועיי' בתשו' חת"ס, אף בנ"ז שישאר הביהכ"נ כמקדם אפשר דל"פ לן למימר הכי ע"כ לצאת מידי חששות התיקון למכור המקום עם הכותל בזט"ה ומאה"ע ואז יוצא לחולין ול"ש משום לח"כ כמ"ש בת' דברי חיים בח"א סי' ג' עיי"ש ובכ"מ בח"ב.

**שנית** מ"ש כת"ה בענין המקוה אשר גדולה בארוכה שעי"כ בזמן הקור בימי היוקר בזה"ז רבו ההוצאות למעלה ראש להחם אותה וגם ההוצאות שנספחו ע"י מעשה השאיבה ע"כ דעת כת"ה להסכים לעשות כותל המפסיק וישאר מקום למקוה קטנה ובין הגדולה והקטנה יהי' עומד פתח הדלת להסגר בעד המים ע"כ נפשו היפה בשאלה אם אין בזה

ממ"ש במ' מקואות פ"ה מ"ב במקוה שהעבירה על גבי כלים וכו' ופסקה בש"ע סי' ר"א סעי' י"ב, וגם אם יש בזה משום הווייתה ע"י דבר המקבל טומאה וכמ"ש הש"ך שם, והנה אם הדלת מחובר לכותל ע"י צירים כנהוג בבנינים לא אדע מה ספיקא הלא מבואר במ' כלים פי"א מ"ב כל כלי מהכות שיש לו שם בפ"ע טמא חוץ מן הדלת והנגר וכו' שנעשו לקרקע ופסקה הרמב"ם פ"ט מה"כ, ואפשר דרך בנין במקות המים אינו משמש הקרקע כמ"ש לענין פומפען בת' אמרי אש דאדרבה הקרקע משמש לפומפען אבל בנ"ז לא ידעתי מה שייך שימוש קרקע לדלת, וגם מ"ש שהדלת יהי' כמו כלים שגרורי' עלי' מקוה המים יש להעיר ממ"ש במקואות סוף פ"ה ומודים שגודר כלים וטובל בהם ושם בפי' הרע"ב הקשה לר"י דמתניתן היא דס"ל דכל המק"ט אין מזחילין בו האיך פליג אב"ה דמודה שגודר בכלים זחילה דחרדלית ותי' דס"ל דמודים לא קאי אב"ה אלא אב"ש בסיפא דכלים שגדר בהם לא הוטבלו ומה קושי' לימא ולטעמיך האיך פליגי ר"י ור"י דמתניתן ב' דפ"ה הנ"ל בהעביר' ע"ג כלים אלא ש"מ דמן הצדדים לא חשוב תעברה ע"ג ועיי' בפי' הרא"ש מ"ח מה שהקשה ג"כ ממתניתן דגודר כלים על פי' הר"ש דס"ל דאסור להעמיד הזחילה בדבר המק"ט דבעינן הווייתה ע"י טהרה והאיך גודר כלים וע"כ פי' בע"א וא"כ י"ל אמאי ל"ק לי' משום העברה ע"ג כלים אלא ס"מ כהנ"ל.

**וע"ד** אשר כת"ה חשש לזוחלין ממקוה למקוה והביא דברי ת' ב"ש סי' קנ"ה, והנה כבר ביארתי בס"ד בספרי סי' קנ"א שם הבאתי גוף תשובת הגאון מהרש"ק בס' שבעה עינים עם הסכמת הגאון מהר"ז והגאון מיראסלוב שהסכימו להכשיר מקוה הנ"ל עיי"ש, ותמוה בעיני שלא הביאו דברי התשב"ץ ח"ג סי' ל"ד אשר שם פסק בפסק על המקוה שהמים עולין על שפת המקוה חוצה דאם חומת המקוה מעכב הזחילה לא חשוב זוחלין וקאמר דהוה כמו מקוה קטנה בתוך הגדולה שזוחלין מזה לזה, אם כן בהדי' קאמר דאין שום הו"א שיהא בזה חששא דזוחלין ובאמת מ"ש מדברי מהרי"ק הלא המעיין בתשובת מהרי"ק סי' קנ"ו יראה להדי' שסמך דבריו בג' מקואות ע"ד הטור אשר לשונו כי מי המקוה יוצאים על שפתה של מקוה משמע שיוצאין לחוץ בלא חומה שלא כדברי הריב"ש סי' רצ"ב דאל"כ ודאי דרכו של הטור לפרש דבריו כידוע דרכו של טור, ועד"ז קאמר המהרי"ק דאיירי במעיין שלא הופסק הקילוח דאל"ה הוה זוחלין אבל בחומה סביב לא איירי ככל וה"ה דברי הגאון רשכבה"ג מהר"ז ובת' מהרש"ק השיב עליו משום דסבר דדברים אלו מפי עצמו אמר' אבל הדבר ברור שהם מדברי הטור כמ"ש בפירוש במהרי"ק עיי"ש, וודאי אם יעשה בדלת נקב כספ"ה טוב לכ"ע ותע"ב, והנני לסיים בכל חתמי ברכות וישועות ישראל בקרב הימים כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד.**

**מ"ש** כת"ה מת' פני מבין ממר אביו הגאון זצ"ל והנה מ"ש כי בלחם ושמלה סבר דכניסת מים למקוה לא חשוב זוחלין זהו אמר בשם ס' מי שלוח והוא השיב עליו מדברי כנה"ג שנדפס ביו"ד ריש ה' מקואות מר"ש חקאן, ובס' רז"ה עה"ל מקואות ראיתי שהאריך מאוד להסיג ע"ד מי שלוח, ודאי הסברא דסתימת נקב בזה אין בו משום הוויית' ע"י דהמק"ט סברא ישרה, אף ראיתי בגידולי טהרה דהיאך דנשאר מ' סאה במקוה גם לדברי רמ"א שמחמיר כדברי הר"ש מ"מ לענין הסתימה לא אכפת לן אם אינו ע"י טהרה עיי"ש.

**הנ"ל**

## סימן רמח

**לכבוד הרב הגאון הנ"ל.**

**ראיתי** מה שהרעיש ע"ד שאין נזהרין בלוקח פרה חולבת לעשות תיקון קנין וכמ"ש הרמ"א סי' שט"ז דקיימ"ל חלב אינה פוטר ודעתו להרעיש עד"ז, והנה כת"ה בעצמו כותב לדרוש ברבים יהי' בעיניהם כחוכ' ס"מ דלא ישמעו להרבנים אם כן במה ועל מה הרעש עם הלא מבואר בסי' תר"ח דהיאך דברור שלא ישמעו לנו אין להרבות בתוכחה אפי' בדאורייי בדבר שאינו מפורש בתורה כמו תוספת יוה"כ, כש"כ וק"ו בנידון זה דרוב הפוסקים הרמב"ם והרמב"ן הריב"ן והרא"ש כדעת המחבר דחלב פוטר והרמ"א ג"כ לא החמיר רק בחומרא דרבנן דמה"ט מסל"ת נאמן וכמ"ש המהרא"י בפסקיו הביא' בד"מ דבזה"ז ליכא חולבת בלא ילדה כלל רק דמ"מ אינו סומך רק ביש עוד צד היתר, ושוב ראיתי בשבילי דוד סי' שט"ז שכתב דבזה"ז אין העם נזהרין בזה מפני שאם חולבת בבירור שילדה א"כ אינו לדינא מ"מ סומכי' לפי שלא נראה ונשמע פרה חולבת שלא ילדה, ומשמע מדבריו שלא הי' מוכיח עד"ז וידוע רב צדקתו ולא העלים עין מכל כל, ולדעתי יותר גדול המכשלה במה שהקצבים ועובדי אדמה קונים בהמות מאינם משמרים ש"ק ועוד חשודים בדברים חמורים ופשיטא דאינם נזהרין על עדרם אשר שנה אחר שנה סילודים ויש להם רועים המרביעים להרבות צאן ובקר ואי אפשר. שאין בתוכם בכורים, ולענ"ד בסתמא על יומא דשוקא י"ל דהוה קבוע וכמע"מ כי בעוה"ר מחללין ואינם שומרי תורה שכיחי ונכשלים בקצבים בשחוטי חוץ ואכילתן בחוץ ולכמה דעות הוה גם בזה"ז באיסור כרת ר"ל, ופעם א' אירע פה שהשו"ב שחטו ואח"כ נתודע שהי' בכור מעדר ישראל וניתן לקבורה כהלכה ומזמן הנ"ל עומד ונזהר שלא לשחוט בהמה זכר עד שיתברר ממי הוא אם הקנין מנכרי ואם מישראל דורשים וחוקרים מהו בבירור, וגם הקונים שוורים לעבוד אדמתן יש לחוש משום לא תעבוד וגו'

כידוע, ובכאן ישראלים כשרים אינם בעלי שדות והאינם כשרים מודיעין להם כ"פ ומי יתן וישמעו עד"ז וד"ל:

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד**.

## סימן רמט

**שוי"ר** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג חריף ובקי עצום כש"ת מו"ה ישראל וועלץ שליט"א אבדק"ק טיניע יצ"ו,

**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי וכראותי וקראתי ה"ד עמדתי כמו מרעיד ומשתומם הישנו קהל ישראל בני אבות הקדושים בני רחמנים וגו"ח אשר מספיקי' כד"ת מורם ורבם בפרט ת"ח שכמוהו גדול בתורה ומעשים מיוחד בין מורים מומחי' מיעוט המציאות בזה"ז והלא גמרא ערוכה היא במ' כתובות ד' ק"ה ר"פ שני דייני גוזרי גזירות שבירושלים הי' נוטלין שכרן מתרומת הלשכה לא רצו מוסיפין להן ופריך בגמ' לא רצו אטו ברשיעי עסקינן ומסיק דאיירי בלא הספיקו אעפ"י שלא רצו כלומר הדיינים עכ"ז מוסיפין ועיי' בתשו' מרן חת"ס ח"מ סי' ה' שפי' יפה עפ"י דברי הרמב"ם פ"ד מה' שקלים ותו"ד דודאי דאם משום יוקר דמוסיפין להם עכ"ח אלא דגם אם משום דכתרבו ב"ב יחי' מוסיפין וא"כ כש"כ וק"ו בדאיכא תרתי כמו בנידון זה ועיי' עוד שם מוסר השכל במ"ש מה יאמר שוכן מעוני אבינו שבשמים אשר ע"י ת"ח שרוי' בתום שולח ברכה במעשי ידיהם ועכ"ז בעיניהם כתורמס וד"ל ועיי' עוד מ"ש בסי' קס"ד בענינו של דבר, ותמה תמה אקרא הלא רואיה כי בכל קהל ישראל יצ"ו מוסיפין הוספה אחר הוספה וגם ק"ק פה אם כי ביניהם נדיבים חשובים אשר מרבים בנדבות רבות בגלוי ונסתר עכ"ז הוסיפו כ"פ ע"י צולאגיע חשובה ולע"ע כמעט באו בכפלות מדי שבוע בשבוע וכן נשמע ונודע כמעט מכל הקהילות יצ"ו, וכי ק"ק דמר ניהו רבה היאמן החוצי' וחלילה להשוות עצמן במ"ש בגמ' הנ"ל (אטו ברשיעי עסקינן) ואאמע"ר, ותקותי חזקה כי ישיבו מדרכם הלזה ולא טובה השמועה דרך אכזריות חיו ע"כ קוה קותי כי שארית ישראל לא יעשה עולה ולא יאחרו ולא יתבוששו להוסיף די סיפוקו של כת"ה למען ישב על התו"ע, וידוע מ"ש בגמ' מ' עירובין שמעתתא בעי צלותא כיומא דאסתנא והאיך אפשר להתיישב בתלמוד' אם הדחק והלחץ בביתו ועוללים שואלים לחם יום יום וכל זה מצד הלכה פסוקה רויח' בישראל, לבד מזה מדת רחמנות וגמח"ט ה"ה סימני זרע ישראל שעמדו בהר סיני יום מתן תוה"ק, ובזכות התוספת מרובה ירבה ברכות עליהם משמים ממעל לעולמי עולמים ונזכה עם כל אחב"י לעלות הר מרומים בקרב הימים.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ח"**פ מאד יצ**"ו.

## סימן רנ

להנ"ל

**ראיתי** במכתבו ע"ד מי שיצא מדתו שכתב בת' שבט סופר סי' ק"ח אם כי אינו מה"ד לנהוג אבלות ממש אך ראוי להתאונן ולבכות אולי ירחמו עליו מן השמים לתן אל לבו לשוב בתשובה, וכת"ה מתפלא עליו דהוה כתפלת שוא דהכל בידי שמים חוץ מיר"ש דתלי' בבחירת ב"א, והנה עיין בתוס' מ' נדה דף ט"ז ע"ב ד"ה הכל שהקשו מכמה מקומות על כלל זה ותי' דפעמים תלי' במזלו כמ"ש במ' שבת דף קנ"ו דמאן דנולד במזל צדק יהי' גבר צדקן בשבתא קדישא רבא והא כתבו התוס' בשבת שם דפעמים נשתנה המזל ע"י זכות גדול ועיי' בתוס' מ' מ"ק דף כ"ח. וא"כ ה"נ דילמא ע"י עציבותו ותפלה בדמעות הוה זכות גדול ובריש ברכות הלא מבואר גודל מעלות הנ"ל וכמ"ש הט"ז לעניין תענית חלום דע"י עציבות' יתהפך לטובה כנלע"ד ליישב דברי הגאון ז"ל.

**ועובדא** דר"ג מאוה"ג שהביא בהג"א מ' מ"ק פשטות דבריו משמע כדברי ס"ח שהתאבל עלי' קודם שמת הלא קאמר כשהמיר דתו אך במרדכי סי' תתפ"ו משמע דהי' לאחר מיתתו ממ"ש דלאפישי צערא קעביד יום משום דלא זכה לשוב בתשובה אבל אינו מפורש לומר שהמיר ומת כמ"ש הט"ז סי' ש"מ סק"ג, ובתשו' מרן חת"ס סי' שכ"ו ד"ה והנה פשיטא לי' דהי' אחר שמת ולא בחייו כנ"ל, ותמוה בעיני כי בת' שבט סיפר לא הביא דברי זקינו הק' זי"ע ואצ"ל הלא לפני כת"ה פתוחים ספרי הצדיקים.

## סימן רנא

עוד להנ"ל.

**ע"ד** מה שכתבתי בת"ת דיש חששא במה שהקצבים לוקחים בהמות מאנשים דחשידי על הבכורות בעדרם והעיר כת"ה ע"ד שו"ת אהל אברהם ועיינתי בספר הנ"ל במ"ש צדדי ההיתר בספיקות, והנה מ"ש בספיקא דילמא טינפה שפוטר' מבכורה וכמ"ש בסי' שט"ו והנה הא התשו' בצדה דצריך להראותו לרועה חכם אפי' בדאיתא לפנינו כמ"ד במ' בכורות דף כ"א הרי דלא סמכינן עד"ז וכש"כ באינו לפנינו וטעמי' פשוט דהוה ודאי מילתא דלא שכיח והמצוי' להיפוך והא כלל גדול בדיני ס"ס דלא מצרפינן ספק שאינו מצוי בשוי' מכל צד וצד וידוע מ"ש המג"א סי' תס"ז מסקנתו דאפי' לס"ס אינו מצטרף ומ"ש פטור' בילדה נקבה בפטר רחמה הלא עד"ז אנו דנין בכמה מאות או אלפים אי אפשר שלא יהי' ילידי בכורי' נימא דמחצה זכרים ומחצה נקבות ס"ס איכא בכור קבוע, ומ"ש דבאינו ניכר אינו חשוב קבוע מחלוקת ראשונים היא והמחבר נראה כדעת הרא"ה והרשב"א דחשוב קבוע וכבר הסביר והאריך בזה בפרמ"ג וחוו"ד שם, וכבר הערותי

במכתבי ע"ד הרמ"א בסס"י קי"ז וכן ראיתי בפרמ"ג סי' ק"י דמדברי הרמ"א הנ"ל נראה דגם באינו ניכר האיסור חשוב קבוע, מלבד מזה אין אנו צריכי' להנ"ל דהא בנידון זה ניכר וכל שניכר לאיש א' כש"כ לבעלים הוה הקבוע ניכר עיי' בפרמ"ג בסי' ק"י הנ"ל:

**ואשר** עולה על כולם מאן חכים ומאן ספין לחלוק על הלכה פסוקה בלי חולק בסי' שי"א אשר הבאתי במכתבי דמי שחשוד על הבכור למכור לשם חולין אין לוקחין ממנו אפי' עורות וצמר ומחמירין שאפי' עורות צבאים ושל נקבה אין לוקחין מפני שיכול לזייף והיא משנה מפורשת במ' בכורות דף כ"ט וכי שם ליכא כל הני צדדי ספיקות, וכש"כ לדעת רמ"א בסי' שט"ז דאפי' בפרה חולבות אין סומכין רק במסל"ת, ע"כ המה אני אם יצא דברי תשובה הנ"ל מפי אותו צדיק והלא רואה כת"ה שלא הביא הלכה ומשנה הנ"ל כש"כ מ"ש בספיקא דהפקירא מפקיר לי' דלא שביק התירא ועביד איסורא כמו חמצן של ע"ע והא חזינן דשביק ושביק דאין עושה קנין לפוטרה מן הבכורה וחמצן של ע"ע עושין קנין חליפין והא אצלינו ברור דלא מפקירין לי' דהם ע"ה ועוד הם בכלל מומרים אמצעים שלא לתיאבון ולא להכעיס כמ"ש הר"ן ריש מ' חולין ועיין מהרמשי"ק בכללים הנ"ל, ולענ"ד במקום שאין המורים עושין גדר ותיקון בענין זה כל מי שניגע יר"ש בלבבו לא יאכל בשר עד שיודע שהוא מבהמת נקבה כנ"ל, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו הכותב בנחיצה דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**

## סימן רנב

**בעהי"ת אוליי ג' י"ג ניסן תרע"ח לפ"ק מאד.**

**לחג** המצות יחוג בדצות ידידי כבוד הרב הגאון המפורסים וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה משה סופר נ"י דומ"ץ דק"ק ערלוי יצ"ו.

**מ"ש** כ"ד שנותני' כתר לבני עיר ועי"כ מחויבים ליתן בעדו קמח לאחה"פ אי שפיר למיעבד הכי וכת"ה הביא להקת תשובות אחרונים המדברים בזה וכולם משתמשים בסברא זו שאינו מסיים איזהו קנינו של ישראל ויכול לסלקו ויש מתירים גם בענין בעשטעללונ"ג ובא על הבאהן או בי"ד ומפלפלים אם יש שליחות לנכרי בזה או לא ואם יש קנין בדד"מ או ממנהגא ואיצ"ל, והנה ראש המדברים בזה הוא בשע"ת סי' תמ"ח במ"ש ע"ד פנ"מ סי' מ"ו בא' שעשה חליפין עם נכרי באגודה של פשתן על מדת יי"ש והאריך בת' פנ"מ לאסור גם בדיעבד ורק שהמציא היתר דהי' ע"פ והוה מקח טעות ועד"ז השיב כיון שאין מראה לו מקחו בעין ויכול לסלקו באיזה מדה שירצה אינו נקנה לישראל והביא ג"כ דברי ת' ש"י וכיו"ב והא בסי' ת"נ אות ד' הביא ת' פנ"י סי' י"ד במי

ששכר רחיים מהשר דאסור לקבל מה שמפרישי' כמנהגם לבעל הרחיים ודייק מדבריו דאפי' לא קבל לביתו רק שהגזבר מפריש בעדו אסור אפי' לאחה"פ וה"ה דברי מג"א ססי' ת"נ לענין המאלצען דלא דמי מדת הרחיים לחק הגלחי' דכיון שיש חיוב של הטוחן ליתן מדה במדה מיד שמפרישין המדה זכה בו הישראל, ומעתה מי שעשה בעשטעלונ"ג ע"י כתב וכ"ש ע"י כסף אשר בדיניהם הוה קנין התחייבות וכמ"ש בת' מהרמשי"ק ועיי' באמרי ברוך ח"מ סי' ר"א שהביא דברי רמ"א מסי' קכ"ט דגם בענין התחייבות שייך קנין הנהוג בהגרים ועיי' בדברי הגאון מהרש"ק שם שמראה על תשובתו ע"ד השלו"ס הנהוגי' דבאדראנגא"ב וגם כתיבה הוה קנין ואם כן למה יגרע הבעשטעללונ"ג אם יש התחייבות ממנהג התגרים ניהו דכל זמן דלא מייחד הסחורה להקונה אינו רק שיעבודא אבל בשלח' על בי"ד או הבאה"ן אין לך יחוד קנין גדול מזה ומה בין חיוב שכירות הרחיים דאינו ג"כ רק חיוב ומ"מ במייחד לקונה חשוב דידי' לדברי מג"א ולדברי שע"ת לדעת תשו' פנ"י, וכ"פ הציעו שאלה כזו לפני באמרם כי הגדולים התירו לקבלו אחה"פ, ולענ"ד לא אדע מקום ברור להתירא ועיי' מ' ב"ב דף ס"ט ע"ב במוכר שדה ודיקלי אי אית לי' דיקלי נותן לו תרי דיקלי משמע דיש לו כמה דיקלי קנה עכ"פ תרי דיקלי אם כי אינו מסויים עיי"ש ברי"ף והרא"ש דדוקא בלית לי' דיקלי דזבין לי' ב' דיקלי בזה חולקי' במ"ש שקנה אם כי אין לו אבל ביש לו אם כי אינו מסויים איזה דיקלי קנה ועיי' בח"מ סי' רי"ו.

**ושוב** ראיתי בת' שו"מ ח"ג סי' ר' שנשאל במי שיש לו חוב אצל נכרי ושיעבודא על חמצו והוא בקאמיר של קיר"ה צדד להקל וסיים שעוד צריך לברר לענין מעשה, ובת' בית שלמה סי' פ"ב פלפול עצים במי שעשה קנין על יי"ש עפ"י גרא"ד ושטרי"ך בזה כיון שבידו ליתן לו במה שיזדמן הגרא"ד אין לו קנין בגוף היי"ש והתיר לאחה"פ דלא קנסינן בזה דלא עבר אב"י מ"מ לכתחילה אין לעשות כן כיון שבסי' ת"נ דעת הטור וכמ"ש המחבר סעי' ב' דגם בככרות של רבים צריך להתנות וגם לדעת תשו' פמ"א איכא איסור גמור ניהו דעיקר כדברי שע"ת מ"מ אין לעשות מעשה נגד דעת הגאונים עיי"ש שמביא דברי תוס' מ' ע"ז ד' ס"ג דדוקא באתנן צריך להיות מסויים אבל בשאר קנינים אם מצי מדחי לי' לקנות לו מן השוק דוקא לא הוה קנין כמ"ש התוס' במ' ב"מ פא"נ בענין פוסק על השער, א"כ בנידון זה לא ידענא האיך הוא השיעבודא אם על מה שנמצא באוצר העיר או מצי למדחי לי' גם לקנות מן השוק בי"כ ובי"כ רפי' בידי אך אך בנשלח לו על בי"ד או הבאהן וכבר ייחד לו קנינו לענ"ד צע"ג להתיר וידוע מחלוקת הסמ"ע והש"ך סי' ר"ט בדבר שאינו ברשותו ומצוי בשוק לשיטת הסמ"ע אם נעשה קנין המועיל קנה

לגמרי והש"ך חולק וביו"ד סי' קע"ה דעת הש"ך כדברי הסמ"ע וכבר עמדו בזה בתשובות אחרונים עיי' בנתיבות שם ובת' פמ"א ח"ב סי' ח' הוכיח מסוגי' הש"ס בב"מ דף ע"ד בהאי גברא דפסק אנדוכיא וכו' ופריך בגמ' דכסף לא קנה משמע דקנין המועיל מהני עיי"ש כדברי הסמ"ע והש"ך יו"ד, ועיי' חת"ס חו"מ סי' ס"ו דבקנין אסטימתא מהני אפי' בדשלבל"ע ואצ"ל לפניו כי בל"ס גלוי לפניו.

**וראיתי** דברי כת"ה מ"ש בפלפולא רבה דבריו נכונים וכעת אין בידי לטייל ולהשתעשע בדבריו הנחמדים רק מענינא דיומא במ"ש הרמב"ם ג"כ בהמ"א בטעם ששתק הכתוב איסור אכילה בב"ח דכש"כ מבישול, והערותי א"כ בחמץ דאסור בב"י ולהשהותו מ"ט לא נימא ק"ו הנ"ל (כמ"ש באמת הר"ן בטעם ב"י דאתי למיכל מיני') ובסוגי' דחמץ בזמנו פסחים דף כ"ט קאמרינן דאיכא ג' פסוקים והא ד' הויין להנ"ל

## סימן רנג

**לכבוד הרב הגאון הנ"ל**

**עתה** באתי ע"ד קושי' העולם האיך הביא מרע"ה הלוחות ביוה"כ וכת"ה תי' בטוב טעם, ואפשר עוד לומר לפימ"ש חכז"ל דארון הקדש נושא את נושאיו כש"כ הלוחות עצמן דנקרא על שמו שם העדות וא"כ לא הוה כנושא משא וכמו חי שנושא את עצמו כש"כ בלוחות ראשונות.

**ב) וע"ד** הקושי' ע"ד זקינו מר"ן חת"ס שחידש דביוה"כ בעי אכילת מעיו והקש עלי' ממ' שבועות דף י"ג סתי' בגמ' דכרת דיומא משכחת לי' דחנקתי' אומצא ודברי כת"ה נכונים לתרץ דלא איירי בהאי גופא שאכל וכבר הרגיש בזה במ' חולין דף ק"ג בחידושיו ותי' ע"נ כמ"ש למעלה דאכילת מעיו אינו מילוי הקיבה, והנה בפשיטות י"ל לפימ"ש שם רק לדחות דלרבי לא בעי תשובה עם יוה"כ דכרת דיומא מודה דאל"כ האיך משכחת לי' ומדחה בב' תירוצים תי' הנ"ל וכגון דאכל סמוך לשקיעת החמה והא לפימ"ש בשו"ת זקינו מרן כת"ס סי' קי"ז לאחר שביאר באורך ורוחב הסוגי' מסקנתו דפלוגת' דתנאי וש"ס ירושלמי וש"ס דילן וא"כ י"ל דהכי מדחה דילמא רבי ס"ל כמ"ד דסגי בהנאת גרונו ולהלכה הא קיימ"ל דיוה"כ בעי תשובה.

**ג) מ"ש** בענין כתם דאם ברור שבא מגופה א ם סותר הנקיים מה"ת והביא דברי ת' מהרש"ם דהביא בשם משיבת נפש דמה"ת אינו סותר ועולה לז' נקיים ומעכ"ת הביא דברי ת' אהל אברהם סי' ל"ב שהוכיח מדברי הרמב"ן שאינו עולה לז' נקיים, והנה דיוקו של הגאון ז"ל מ"ש בשם מפרשים במ"ש בגמ' דף נ"ב דבראתה ב"פ בהרגשה ופ"ג שע"י הרגשה כיון דבעי שימור ולא הי' שמור ממילא נעשה זבה והרמב"ן סיים ואינו נכון

וס"ל דהרמב"ן לא פליג רק דלא נעשה זבה גדולה אבל לענין שימור דלא הוה שמור יודה, והנה אינו מבואר בדברי הרמב"ן שאינו חולק על כל סברת המפרשים וכן משמע מתחילת דבריו ועיי' בחידושי הר"ן שם, ובאמת יש לחקור לפימ"ש הכ"מ דבכל כתם יש ספק דילמא מן הצדדים ואי משום דחזקתה מן המקור כמ"ש בגמ' בסוג' דמשל משלו נגד זה יש חזקה דבא בהרגשה ומשום דלא ארגשה יש לומר דבא מן הצדדים והא מן הצדדים הוה כמו דם מכה והאיך אפשר לומר דבא ודאי מגופה בסברת מפרשים הנ"ל, ואפשר לומר דס"ל דזיבת דבר לח לא הוה הרגשה אלא שאר הרגשת הגוף כידוע שהוא במחלוק' שנוי' והיא ארגשה זיב דבר לח בא מן המקור כמ"ש בחו"ד סי' ק"צ עיי"ש וכבר האריך בזה בתשו' זקינו מרן חת"ס.

ד) **ע"ד** מנח"י כעת אין בידי להאריך ולעיין הדק היטב, והנה מ"ש כת"ה דשאני בב"ח דלא חל עלי' איסור חדש והנה מדברי הש"ך משמע דאין חילוק דאל"כ מה מקשה מכלי מדין ביורה גדולה דאפשר ע"י אפר דהא הי' צריכי' להגעלה משום שאר איסורין כמובן, בענין השפארער"ס כבר השבתי בענין זה תשובה ארוכה לק"ק סאטמאר יצ"ו בס"ד וברצות ד' אחפש בין המכתבים להעתיקה ודכירנא כי לדעתי אין שום חששא וכמ"ש ג"כ מחו' הגאון נ"י בתשובתו, והנני לסיים בכל חתמי ברכות וברכת החג הק' הבעל"ט ונזכה עם כל אחב"י לעלות רגלים ולהקריב זבחים ופסחים בקרב הימים כאנ"ה ונפש ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן רנד

**שוכ"ט** על ראש חביבי תלמיד ותיק מלא עתיק חריף ובקי טובא יראת ה' מו"ה חנני' יו"ט ליפא דייטש נ"י (כעת נתקבל לדומ"ק דק"ק דאבשינא יע"א).

**ע"ד** שבש"ע יו"ד סי' ק"כ פסקינן בטבילת כלי א' מברכין על טבילת כלי ובשנים או יותר כלים מברך על טבילת כלים לשון רבים ועיי' בפר"ח דבדיעבד יצא בין בלשון יחיד בין בל"ר, וקשה דבסי' רפ"ט כתב המח' המברך בקביעת מזוזה מברך לקבוע מזוזה וברמ"א שם דאם קובע כמה מזוזות בב' או ג' בתים ג"כ מברך ברכה הנ"ל משמע דבכל אופן מברך בלשון יחיד ומ"ש מצית טבילת כלים ממצות קביעת מזוזה ועיי' באו"ח סי' כ"ה במג"א סק"ט ובתשובת הגאון אחיו הט"ז בתפילין ש"ר אם מברך בל"ר על מצות וע' ביד אפרים או"ח סי' שס"ו ובהגהות רע"א בעושה עירובי חצרות ועירובי תבשילין בשם תשו' מהר"ם די בוטין דמברך ברכה אחת על שניהם וכתב י"א דמברך בלשון רבים עירובין ועיין במטה אפרים סס"י תקפ"א והדברים עתיקים.

**ולענ"ד** י"ל דשאני מזוזה דאין השם עצמיי דהקלף או הדוכסוסטוס עם הכתב אינו נקרא מזוזה דשם עצמיי שלו הוא ספר או מגילה וכמו גט כריתות דנקרא ספר וכן מגילת סוטה אלא משום דדופני הפתח נקראים מזוזה כמ"ש בפ' בא על שתי המזוזות ומשום דקובעים על המזוזה וע"ד מעשה זה נקרא מזוזה ואינו רק שם מושאל וכמו תיבות עבודה רבה בפ' תולדות דפי' האב"ע והרמב"ן דהי' לו שפחות ועבדים גמלים וחמורים דעל שם מלאכתן ועבודתן נקרא עבודה רבה ואינו ג"כ רק שם המושאל וכמו שאמרו בעלי דקדוק דשם העצם כגון ראובן ושמעון לעולם לא יבא בל"ר דג"כ הני שמות על שם המאורע או כבוד קראוהו בשם זה, וכן מזוזה נקרא על שם מעשה הקביעות על מזוזת הפתח ולא מצינו בלשון רבים רק בשם הכלל, כלומר דהחפץ שהוא בתואר זה נקרא כך כגון תיבה ומגדול וכיו"ב ושם הקבוץ כמו יער הוא לשון יחיד גם בריבוי וכן שם הגשם כמו דבש וחלב, וא"כ החילוק מבואר דכלים הם משמות הכללי ובעצמי שמותן ולא במושאל אבל מזוזה שנקרא ומושאל ממזוזות הפתח הם כראובן וכשמעון שאין בו שייכות לשון רבים, ונ"ל דמה"ט תיבת אדם אין בו לשון רבים דמושאל ממלת אדמה שנברא ונוצר ממנה, ועוד י"ל דבא הברכה לרמז דאין קובעין שתי מזוזות על ב' מזוזות הפתח כמ"ש בסי' רפ"ז ובכמה ברכות מרמז הלכה כמו שיש דעות לברך על כלי מתכת דכלי חרס אין לברך דא"צ טבילה כידוע כנלענ"ד.

**ב) ומ"ש** אודות המהרי"ט ח"א סי' ס"ט שדעתו כי גם באיסור דרבנן אמרינן אי עביד לא מהני ועיין ש"ך חו"מ סי' ר"ח מביאו ועיי' בת' מרן חת"ס יו"ד סי' ו' ומקשין לדידי' הא אמרינן בתמורה דף ה' בסוגי' הנ"ל מה בין רבא לאביי ותי' רבית קציצה יוצאה בדיינין אבק רבית א"י בדיינין כמ"ש ר"א במ' ב"מ דף ס"א, ואם כן למהרי"ט הנ"ל דבדרבנן ג"כ אעל"מ אמאי אבק רבית אינה יוצאה בדיינין, חריפא שמעתתך ועיי' בנתיבות סי' ר"ח הנ"ל שהביא דברי הריטב"א דאפי' ברבית קצוצה קנה המלוה סך הרבית ואם קידש בו אשה מקודשת רק דצריך להחזיר לו הדמים וסיים דרבית דרבנן ג"כ לא עדיף מיני', ולא זכיתי להבין מה צריך לזה דהא עדיפא קאמרינן בב"מ ד' ס"א ובתמורה ד' ה' הנ"ל דאינה יוצאה בדיינין א"כ בלא דברי הריטב"א הנ"ל קנה ושלו ממש ואפי' הדמים א"צ להחזיר.

**וע"ד** שיטת מהרי"ט נלענ"ד לפימ"ש מדברי התוס' פא"נ דרבית מתנה עמ"ל אסור עכ"פ מדרבנן ועיין ביו"ד סי' קע"ד ברמ"א שפסק כן להלכה ובט"ז שם כתב להדי' דרבית מעמ"ל אסור מדרבנן, והנה ידוע שיטת הרשב"ם ומהרי"ט דלא אמרינן אי עביד ל"מ רק אם עי"כ דל"מ מעשיו יתוקן האיסור אבל אפי' אי ל"מ מ"מ עביד איסורא אמרינן מהני וראי' ממתני' מ' חולין דף י"ד דהשוחט בשבת וביוהכ"פ שחיטתו כשרה ואמאי

נימא דעבר על מימרא דרחמנא לא מהני ותהי' שחיטת נבלה אע"כ דאפי' אם ל"מ מ"מ חייב משום נטילת נשמה וסו"ס לא יתוקן האיסור אזיל לי' האי כללא דל"מ, וא"כ בנידון זה מה יועיל לומר שיוצא בדיינין כיון דאפי' מחזיר מעצמו וגם הותנו עמ"ל מ"מ עביד איסורא כש"כ אם יחזיר בעכ"ח מדינא ודיינים עביד עכ"פ איסור מה שנטל הרבית וכמ"ש דעכ"פ המלוה הי' נהנה מהרבית שנטל מעיקרא ולא יתוקן כלל עי"כ הוה דומי' למ"ש במתני' השוחט בשבת וכו' ודברי המהרי"ט על נכון כנלענ"ד.

**ואציע** לך קושי' אחת עיין בשבועות דף כ' נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה דאמר קרא זכור ושמור כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו נמי בזכירה וכ' בתוס' איפכא ליכא למימר דלחומרא מקשינן, וק"ל האיך שייך למימר איפכא הא בקרא מפורש אתה ובנך ובתך וגו', אוה"נ דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן רנה

**ב"ה יום ועש**"ק **פרשת תצא תרפ"ב לפ"ק מאד**.

**לכבוד** ידידי הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה חיים יהודא סג"ל נ"י דומ"ץ דק"ק מאקאווא יצ"ו בעה"ח ס' מים חיים.

**ראיתי** מר ניהו רבה בא בחריפתא דשמעתתא בקושי' ת' מהר"ם שיק סי' ער"ב לאמר אמאי ספק נולד ביה"ש א"ד שבת נימא ביה"ש הוה כפלגא על פלגא ויצירף מיעוט מפילות דמחתך בשר בעלמא ומתרץ בטו"ט, אך מ"ש בתוספת' דטעמי' דר"א דיליף פק"נ דוחה שבת כמ"ש רש"י ז"ל במ' יומא דף פ"ה משו"ה יליף ממילה דישנו בו כרת לאח"ז ושם בתוס' הקשו חכמים מה התם בודאי ול"ס ה"נ בפק"נ וקשי' לי' לתמחשר ס' תוס' יוה"כ מ"ט באמת לר"א נימא דס' וס"ס ידחה מילה את השבת, ולענ"ד אין הפירוש מפני שאח"ז יהי' בכרת ה"ה פק"נ דאין סברא לומר בדבר שיש זמן ארוך י"ג שנה פחות ח' ימים יחשב פק"נ דא"כ יאכל ביוה"כ ח"ו מפני שאם לא יאכל כמה ימים הוה סכנה ומ"ד בגמ' ד' פ"ד ע"ב דאפי' לשבת אחרת מחללין ולא אמרינן נמתין עד אורתא היינו היאך דהסכנה לפנינו מיד אבל בנולד קטן איסור כרת אינו לפנינו כלל והפי' מפני שחייב עלי' כרת לאח"ז הוא כמ"ש הרשב"א בחי' מס' שבת פראד"מ דעביד צריכותא וקאמר ממילה לפסח לא יליף דליכא כרת ופירש"י ז"ל דקטן אח"כ וכן האב למילה בזמנו ובפ"ק מ' יבמות עביד צריכתא דלא יליף מבינייהו דהיינו פסח ומילה דאית בהו כרת ועכ"ח היינו שיש בו צד כרת לאח"ז דעכ"פ חמור ממ"ע דרבים דאין בו צד כרת וה"נ הפי' דאיכא צד

פק"נ דכרת לאח"ז דמשו"ה דחה שבת בזמנו אבל לא משום עצם דפק"נ וחכמים השיבו דנימא די לבא מה"ד להיות כנדון מה שם ודאי ה"נ ודאי כנלענ"ד.

**ובעיקר** הקושי' בת' מהרמשי"ק עמדתי בתמיהא וכי נעלם מרבינו דברי הריב"ש סי' שע"ב הביאו בש"ש ש"א פח"י במ"ש ע"ד התוס' מ' כתובות בסוגי' דפ"פ דלא נימא דמהני ס"ס אונס ס' אינו תחתיו דאונס לא שכיח ומכאן למדו הש"ך בכללי ס"ס וכן במג"א בה' פסח בכ"מ דכל שצד א' מצוי' ואין הספיקות שקולים כי"מ ס' ואמאי דהא ס' א' שקול וכפלגא אפלגא וס' ב' נימא המיעוט תצרף לפלגא כמו דאמרינן במ' יבמות ד' קי"ט דמחצה זכרים ומחצה נקבות ומיעוט מפילות סמוך מיעוט לפלגא דנקבות והו"ל זכרים מיעוטא ותי' שם בתשו' הריב"ש דשם מחצה זכרים ומ"ב בודאי בטבע העולם כי כן יסד מלך מלכו של עולם משום קיום המין ואין להמלט בשום אופן משא"כ ס' תחתיו וכי יש פלגא תחתיו ופלגא אינו תחתיו דילמא אינו כן רק ספק הוא לפנינו ואין זה כפלגא ופלגא לא שייך לומר סמוך מיעוטא לפלגא וסברתו מבוכנ' דמ"ז ומ"כ ישנו בעולם בטבע ממש דשייך לומר בי' בסמוך מיעוטא דג"כ בעולם מפילות דלהוי רובא משא"כ בשאר ספיקות דפעמים כך ופעמים כך במקראות לא שייך רובא וכשאר ספיקות משו"ה צריכי' להיות שקולים. והא בין השמשות כמ"כ הוי כשאר ספיקות וכי יש בעולם פלגא שבתות ופלגא חול ובמ' שבת פב"מ דף ל"ד דאמרינן דהוי ספק ב' ימים וס' מן היום וס' מן הלילה דהיינו שיש ספק דילמא עשה מלאכה חצי' מן היום וחצי' מן השבת כמ"ש ר"ת בתוס' שם וגם זה גופא אם הי' כן דאיכא ספק דילמא כולה מן היום ודילמא כולה מן הלילה ופשיטא דזה אינו בכלל פלגא ופלגא כמ"ש בתשו' הריב"ש הנ"ל וא"כ אין קושי' מעיקרא כמובן.

**ומ"ש** עוד מדברי הרוקח שהביא בש"ך סי' שע"א ומג"א סי' שמ"ג דמשו"ה אשת כהן מעוברת מותרת ליכנס לאוהל המת דס"ס היא סמא נקבה ושמא נפל וכבר העיר בזה בפרמ"ג דס' נפל אינו בכלל ס' דמיעוטא הוא ותי' דהרוקח נמי סמך ע"ד דהוה טומאה בלועה כמ"ש המג"א אלא דס"ל דמ"מ מדרבנן אסור ובחד ספיקא לא סמך לעשות לכתחילה ובצירוף מיעוט מפילות ראוי להתיר לכתחילה, ועיי' בתשו' מרן חת"ס יו"ד סי' שנ"ד דלפי מסקנתו דכוונת הרוקח דעתה לפני זמנו הוי נפל ואינו מצוו' שלא להאכילו בידים פשיטא דלק"מ כמובן:

והנני לסיים בכל חתמי ברכות.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן רנו

**ב"ה יום ה' ל"ב למב"י תרפ"ז לפ"ק מאד יצ"ו.**

**שוכ"ט** על ראש ידידי הרב הגאון המופל' חו"ב וכו' כש"ת מו"ה דוד צבי הכהן נ"י בק"ק וואיטצען יצ"ו.

**אחדש"ה** הנני במודע כי יק"מ בא לידי אשר בו נאמר לעיין במ"ש בתל תלפיות בדבר חדש אשר עלה בדעתו הרמתה באשה אשר נגמר בינה ובין הבעל ע"י קטטות ומריבות להפריד ע"י ג"פ ועד שנעשה מעשה הלכה לעולמה אם בעלה כהן מהו לענין כופין אותו לטמא' לה דקיי"ל כר"ע במ' סוטה דלה יטמא חובה ובמ' זבחים דף ק' ע"א עובדא ביוסף הכהן בער"פ שהי' מטמאין אותו בעכ"ח ועד"ז הביא דברי מהרש"ל פ"ב דמ' גיטין בדבר חדש אשר ג"כ ע"י קטטות נגמר להפריד ביניהם ע"י ג"פ ובתוך כך הלכה לעולמה פסק דאין להבעל להתאבל עלי' דאין מתמרמר עלי' ואין לו שום מרירות לב ול"ש בו אבלות, והנה ידוע כי בבית מאיר חולק עד"ז דמה שכתב שהשיב לו מא"י זקן א' שהסכימו מה דיליף מדברי הרשב"ם במ' ב"ב דף קמ"ו משמע דרק עד"ז הסכימו אתו אבל לא להלכה ולמעשה וגם בישועות יעקב סי' צ' ס"ק ח' לא סמך עליו רק במי שנטל התרה מק' רבנים וזכה לה הבעל ג"פ כנהוג כיון דהוי עכ"פ גטה ביד שליח כדאי לסמוך עליו ועי' במס' יבמות דכהגוו"נ דירית הבעל ועקר' היורש מאבוה דהיינו בקטנה בנשואין דרבנן במטמא לה הבעל כיון דלא ירתי היורשים הוה קרי' ולא ענו לה הוה מת מצוה משו"ה מטמא לה א"כ לדעת הרשב"ם דכהגוו"נ לא ירתי הבעל ודאי הוה מת מצוה והיינו ליוסף הכהן דאז הוה מ"מ כיון דיורש' כמ"ש התוס' שם דף פ"ט ע"ב א"כ לפי"ז שוב ג"כ דעכ"פ כופין מטעמים הנ"ל כנלענ"ד אלא שאז אין חילוק בינו לשאר בנ"א רק לענין היתר לבעל כמובן ותו אין בידי. ידידו דוש"ת.

## סימן רנז

**להרה"ג הנ"ל**

**ראיתי** מ"ש הגנ"י דפשיטא דהרבנים הנותכי' ההכשר נאמנים דכלל גדול עד א' נאמן באיסורין עיי' בפ"ח יו"ד סי' קי"ט דהוכיח מהירושלמי פ"ד דמ' דמאי דאם כי עד א' נאמן באיסורין היינו להעיד שחתיכה זו אסורה או מותרת אבל להחזיק אדם שהוא מהימן צריכין שני עדים להעיד עליו שהוא מהימן אפי' באיסורין ועיי' בתוס' רע"א מ' דמאי שהביא דברי פ"ח הנ"ל והביא ג"כ דברי תפל"מ דס"ל כן, ואם כן בנ"ז ה"ה ממש כזה הדבר דהא הנותנים הכשר אינם עומדין בעצמם על ההשגחה בפאבריק רק מעמידין

משגיחים לאמור הם הם נאמנים להעיד ולפי' הנ"ל הי' צריכי' כי שנים יעידו עליו כנ"ל ועיי' במ' ר"ה ריש פ"ב, **ידידו דוש"ת**.
הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן רנח

**ב"ה אול"י ד' פ' חקת תער"ב לפ"ק מאד יצ"ו**.
**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב החריף ובקי ירא ושלם וכו' מו"ה אליעזר גרינפעלד נ"י אבן יקר בק"ק קאלוב יצ"ו
**הנני** במודע כי יק"מ כת"ה בא לידי וראיתי מ"ש ע"ד התשובה בספרי סי' א' שאין בידי להכריע בנגע בראשו במקום מכוסה אפי' בלא חיכוך צריך נט"י וסמכתי ע"ד מג"א סי' קס"ב ופרמ"ג ומחה"ש, ומעכ"ת התפלא עד"ז הלא בחיי"א וא"ר וכן בש"ע תניא מכריעים שא"צ לנט"י בלא חיכוך ראשו, והנה אין דרכי להכפיל דברי השואל בפרט שאם היא מברר דעתו כדרך ת"ח למה לי ליטול מה שבידו וידעתי כי השואל הנ"ל שהוא ת"ח הביא כמה מקילים בענין זה וכן בא"א מהגה"ק מבוטשאטש שנדפס מחדש דעתו כהמתירים, ועיין במפתחות הספר שם שהבאתי ג"כ דעת הא"ח בשם הגאון מהרא"ז ז"ל, ובאמת באלי' רבה לא ראיתי שמכריע להקל דהא בסי' קס"ב הביא ג"כ דעת המג"א שפירש שנגע בכובע שבראשו ובש"ע תניא הדברים במוסגר תנינא ומי יודע אם אינו הוספה מ"ד א' וכיון שעינינו רואות כי אפי' קצת זהירים נשמרים בזה וכדעת המג"א ופרמ"ג ומחה"ש ודברי הרמ"א מבוארי' במחה"ש שהם דברי באר הגולה ונדפס בתוך הט"ע למה נחדש חדשות להקל במה שכבר זהירי' הנזהרי' ובפרט דרך היראים לגלח השערות ערד קיטכן ובקל נוגע בעור שתחת השערות והא דברי המחבר סי' ד' נובעים מדברי תשובת הרשב"א סי' קנ"ה שנקט המחכך בשערות ראשו ואפשר דבימיו לא הי' דרכן (חסר) ע"כ ליכא משום מלמולי זיעה בראשו לבד משא"כ בזה"ז כנ"ל.
**ב) וראיתי** מה שהציע מעכ"ת בספיקא לדעת הש"ך סי' קפ"ט סק"ט דאשה קובעת וסת בדילוג גם למפרע דאם ראתה בכ"ה כ"ד כ"ג ובפלתי חולק עליו כידוע, ומעתה לדעת הש"ך באם ראתה בפעם ד' בכ"ד והא וסת קבוע אינו נעקר רק בג"פ האם צריך עתה לחוש ליום כ"ב כדין דילוג או נימא דהא אינה רגילה לדלג רק ליום א' ועתה נחוש לדילוג ב' ימים כמובן ודבר חכמה שאלת, ולענ"ד י"ל דהא הט"ז ס"ק י"ח והש"ך פליגי בפירוש דברי הרמ"א במ"ש על הטור אם ראתה או לא ראתה דהיינו אם ראתה בא' בניסן וכ' בו דחושש לחודש אייר משום ניסן ולט' בו משום ראיי' דכ' וכן בראתה בס' בו או לא ראתה דלדעת הט"ז הכלל דשינוי ראיי' אינה מבטלת חששא דראיי' ראשונה אם כי עי"כ

ישתנה ההפלגה דוסתה בקרוב מכ' לט' ודעת הש"ך אינו כן דרק להפלגה דכ' חוששת ואם ע"י ראיי' שבנתיים ישתנה ההפלגה אפי' מהראיי' דבתריית' אינה חוששת משום ראיי' ראשונה של הפלגה דכ' ובנקה"כ מסקנתו לחלק דבוסת שאינו קבוע ורק משום דעכ"פ חוששת לה אז אם ע"י שינוי ראיי' ישתנה הוסת הפלגה אינה חוששת אבל אם הי' לה וסת קבוע להפלגה אז השינוי ראיי' אינה מבטלת הוסת קבוע אם כי שע"י ראיי' בתריית' יתקרב הפלגה מ"מ חוששי' ליום המוגבל מהוסת שלמודה לראות ועיי' בסד"ט במסקנתו כדעת השיך ועיי' בתשו' מרן חת"ס סי' קס"ו ובפרט שבנידון זה יש לחוש שתקבע וסתה להקדים או לאחרה דחוששת לכולם כמ"ש בסי' קפ"ד מדברי הגה"מ ועיי' ברמ"א סי' קפ"ט סעי' י"ג ובש"ך ס"ק ט"ל ועיי' בחיבורי סי' ק"ג וסי' ק"ט וקט"ו, ומ"ש אם יש להצטרף דעת הפלתי בזה והנה אחרי כי בסד"ט מביא דעת הראב"ד בס' בעה"נ וכן בס' לו"ש כדעת הש"ך וכן הסכים בחכ"א אין בידינו להכריע להקל.

**ג) ומ"ש** אם יש לסמוך ע"ד השל"ה בלא שמשה בפרישת הפ"ט ביום ד' לעת ערב בכדי שלא ירחיק הטבילה מהחפיפה ותשאל נפשו היפה אם יש לסמוך ע"ד השל"ה עכ"פ בלא שמשה שזה תמוה בעיני הנשים והנה מאחר שהסד"ט והחכ"א וכן בלו"ש הסכימו בזה לדברי השל"ה למה לא נסמוך בזה בלא שמשה שזה ודאי חומרא בעלמא ועיי' בת' מרן חת"ס סי' קצ"ז.

**ד) מ"ש** מעכ"ת מדברי א"א סי' רפ"ט דמספקא לי' לכלול יין בסעודת שחרית, שנהוגי' לאכול מקודם כסנין ולברך על המחיה והיין שבתוך הסעודה יפטור בברהמ"ז כל הנ"ל, והנה מתוך דבריו שנאמרו בקיצור כדרכו בקודש צל"ע דכמ"ש שהוא תיכף לסעודה וכמ"ש מעכ"ת והא בסי' רי"א במג"א סק"ט פסק דכגון זה אין לאכול קודם הסעודה דהוה ברכ' שא"צ וכבר הזכיר ע"ז בחיי"א כלל מ"א בסופו עיי"ש. ואפשר דמיירי ג"כ בלחמניות שאין ברכת המוציא פוטרן, ידידו דוש"ת.

## סימן רנט

**ע"ד** מה שהקשה כברזל ע"ד הריטב"א שתי' על קושי' התוס' האיך הגעילו יורה גדולה בכלי מדין שהי' ע"י קפילא, וק"ל טובא א"כ מ"ק רבא בחולין ד' צ"ז מריש הוה ק"ל הא דתניא קדרה שבשל וכו' מאן טעים לי' השתא דאר"י סמכינן אקפילא וכו' והא עכ"ח צ"ל כן מתורת הגעלה דכלי מדין, ואין בידי לתרץ רק בדרך פלפולא והוא עפ"י מ"ש לקמן ר"י דכל איסורין שבתורה משערינן כבצל וקפלוט ופי' התוס' דזה יותר מבבסר בלפת במתני' והוא שיעור ששים ולר"י כבצל וקפלוט הוא יותר מששים ולקמן אמרו בתוס' דיותר מששים הוה טעם כל שהיא שאינו אסור לדידן ועכ"ח צ"ל דר"י חייש

לטעם כ"ש וא"כ בזה הי' מקום לומר דלא סמכינן אקפילא דבקל יכול להשתמיט דעל טעם כ"ש לא השגיח ורק בטעימת כהן שפיר סמכינן דידע להיות חושש על האיסור כמובן ולהכי קאמר השתא דאר"י לשיטתי' אבל רבא אליבא דנפשי' דס"ל כל איסורין שבתורה בששים ידע לי' מטעם שכתב הריטב"א ואי קשי' לר"י גופא האיך פי' ביורה גדולה זה אינו דר"י לשיטתי' אליבא רוב פוסקים לית לי' טע"כ מה"ת ולא ילפינן מגע"מ ורק גזיה"כ וממילא מה שאמרו אמרו ועוד אפי' לשיטת הפוסקים דר"י אית לי' טע"כ מה"ת בטעם כ"ש ודאי רק מדרבנן א"כ הכל על נכון בס"ד למען ליישב דברי הריטב"א, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד**.

## סימן רס

**ב"ה אוליי ה' ל"ב למב"י תרפ"ז לפ"ק מאד יצ"ו**.

**שוכ"ט** על ראש אהובי ה"ה הרבני החריף המופלג בתו"י הותיק כש"ת מו"ה דוד פרידער נ"י.

**ראיתי** כמה דקדוקים אשר הציע לפני מך ערכי בענין ברכה בקביעות מזוזות לכמה פתחים אם הפסיק בשיחה מפסיד הברכה ומדמה לי' לבדיקת חמץ בסי' תל"ב כן הדברים ומה דתמיהא לי' בדברי הט"ז סי' רפ"ט סק"א דליבעי שתי מזוזות דהא מזוזות כתיב ותי' מדכתיב בפסח על שתי מזוזות ס"מ דבמקום שלא נכתב שתי הוה מזוזה א' וק"ל דצריך מזוזות לשון רבים במ"ש הרמ"א דחייב לכל פתח ופתח והיא גמ' ערוכה במ' מנחות דף ל"ד א"כ מה ק"ל על הט"ז דמשמע לי' פירוש דברי הגמ' הנ"ל לקשי על הגמ' ובאמת לא קשי' כלל וכי בית בכלל מזוזה דהא מזוזה היינו פצימי הבית מיש פאסטען ואדרבה מזוזה בכלל בית האיך אפסר לסבור בתים ממזוזה ועיי' בבאר שבע בבאר מים חיים סי' י"ג מ"ש בזה.

**ב) ומ"ש** על הט"ז לענין שהחיינו עיי' בבעה"מ סוף פסחים ועיי' במג"א פי' רכ"ג וסי' כ"ב ועיי' במחה"ש סי' רכ"ג הנ"ל והכלל בזה דבמצוה שבא מזמן לזמן מברכי' ולשאר הנאות כגון כלים ופירות חדשים על הנאה ושמחה, ומצות בדיקה בא מזמן לזמן וגם הוא בכלל שמחה שמנקה הבית לצורך יו"ט וגם כיון דכך מצותו וגם אי"צ לקיים הביעור בשריפה כמ"ש הרא"ש ריש מ' פסחים וכן בהריטב"א דגם הוצאה מהבית הוא בכלל ביעור ואין כאן מזיק, ידידו דו"ש.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו**.

## סימן רסא

**בעהי"ת אול"י ועש"ק פ' ויקהל תרפ"ב לפ"ק**

**לחג** המצות יחוג בדצות ידידי ה"ה כבוד הרב הגדול חריף ובקי עצום וכו' כש"ת מו"ה שמואל נ"י אבדק"ק ריטשע יצ"ו.

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי ומפני טרדות רבות וחולשת כח לא באתי עד הלום להשיב בדבר הלכה והנה לענין הלכה למעשה בענין המסוכנת ע"י לידה אם מותרת לשמש במוך מלאים תשובות אחרונים וראש המדברים בזה בתשו' מרן חת"ס חיו"ד סי' קע"ב ות' רע"א סי' ע"א ע"ב ות' מהרי"א סי' רכ"ב ות' מהרמשי"ק ות' נטע שורק ות' נהרי אפרסמון וכן בת' אמרי אש ות' כת"ס ה"ה מתירין רק לאחר התשמיש, ובטיב גיטין מהגאון מהרא"ז בהג"ה לש"ע אה"ע ובתשו' חמדת שלמה ות' מחנה חיים ות' תורת חסד מהגאון מלובלין מתירין אפי' בשעת תשמיש ובת' מהרש"ם ובת' מחנה חיים כי תמיד יהי' באותו מקום ורק לעת צורך יחדל, והנה בספרי הקטן לבו"מ חאה"ע סי' כ"ז כ"ח כ"ט שם השבתי מה שבדעתי וכן בח' ח"מ סי' ט"ל ובל"ס הספר ביד כת"ה וא"צ לשנות הדברים ע"כ ימחול לעיין שם וכן יעיין בת' אהל אברהם שם נקבצו יחדיו כמה תשובות הגאונים בענין זה ותול"מ, והנני לסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ"ו**.

## סימן רסב

**בעהי"ת יום א' פ' וישב תרפ"ג לפ"ק מאד יצ"ו.**

**להרה"ג הנ"ל.**

**ע"ד** שאלתו בדבר הלכה בעניני ש"ק אשר הם כהררים התלויין בשערה והוא בענין רחיים אשר מקדמת דנא תי' ההיתר שהי' לאומן מילנע"ר חלק בהקמח מכל מעטער ומעטער דהוה קבלנות וקציצה ודומה לשדה כמ"ש בש"ע סי' רמ"ג דרחיים כשדה, ועיי' בת' אהל אברהם להגאון המובהק מהרא"ש ז"ל שהי' אב"ד דק"ק קוברסדארף ומנוחתו כבוד באה"ק שם ביאר היטב צדדי היתר אף בזה"ז שאין המנהג כן בטל היתר הנ"ל והוה כמרחץ כמובן, ובלא"ה מאחר שטוחנים ג"כ לשמן בזה לא מצינו מנהג זה גם בימים הקודמי' וגם היתר מכירה מפוקפק כידוע ועיי' בת' אבני צדק, ופלא בעיני שלא הביאו בעלי תשובות דברי מרן חת"ס באו"ח סי' קי"ג שמזהיר שחלילה ללמוד היתר לענין שבת ממכירת חמץ הנהוג עיי"ש כמה טעמים לחלק, ואפי' בס' תורת חיים מהג' מו"ה יעקב שלו' ז"ל שקבץ כל הדעות ושיטות ראשונים ואחרונים לא הביא דברי החת"ס הנ"ל ע"כ לא מצאתי מקום התירא רק עצה היעוצה בשו"ת פרשת מרדכי סי' י"א וסי'

י"ב שהי' העובדא בשריפת באדי"ס ובסי' י"ב במעשה אורג בבית ישראל אשר גם שם שדא נרגא בכל היתרים הנ"ל אך ורק שיעשה שותפות עם האומן והיינו שותפות ממש, אך שוב יצא לדון כיון שצריכין גם לשכירי יום אם הם משתלמי' מכיס השותפות שוב הם עושים ע"ד ישראל ג"כ כמ"ש בסי' תקט"ו והמציא לזה תיקון כמ"ש ברע"א סי' רמ"ה דבאם לא התנה דאסור גם בשותפות גוי ע"כ ישכיר לגוי חלקו או ליתן לו בקיבולת ג"כ ובט"ז ומג"א פקפקו בזה דהא ליכא התירא רק במכס ומטבע מפני הפסד גדול והוא ז"ל פי' דברי הרמ"א בסברא עמוקה דאין הקבלנות והקיבולת עצם ההיתר דהתירא הוא השותפות רק כיון שלא הותנו הוה הגוי כשלוחו ביום מלאכתו וכיון שהשכירו או נתנו בקיבולת שוב לא הוה שלוחו דאדעתא דנפשי' קעביד ונשאר היתר הר"ן דאם שניהם עושים ביחד כל יום ויום אם הגוי עושה גם בשבת לא הוה שלוחו כיון דלא רמי' עלי' דישראל לעשות ואדעתי' דנפשי' קעביד והה"ד לענין שכיר יום כיון דלגוי בשכירות או קיבולת אדעתי' קעביד עיש"ה כי דבריו נכונים מאוד ועיי' בת' מהר"ם שיק סי' צ"ו צ"ז צ"ח דגם דעתו לעשות ע"י שותפות בדרעשמאשי"ן והשותפות בין מעט בין הרבה ורק ע"ד שכירי יום דרך דרך אחר ולדברי פ"מ הנ"ל הכל ע"נ כמובן כי בטלו בזה כל ג' חששות מדינא ומ"ע וחה"ש שהזכירו האחרונים לחוש לסברת הרמב"ם כידוע, ומעתה יעשה עמו שטר המועיל בערכאות כך וכך יהא לו חלק ברחיים ובקמח הנטחן ובשמן וכך וכך יקבל מכל מעטערצענטע"ן במלאכתו ואומנתו כמובן, ואפשר טוב להכריז בביהכ"נ ולפרסם שכן כתב בחת"ס ות' אהל אברהם.

**וע"ד** מלאכת המכונות שהאומן לא יציית לשבות בש"ק עיי' בת' כת"ס סי' מ"א עצה היעוצה בסוף התשובה ואפשר דכאן אם בכל העולם דמלאכת המכונות היא רק בקבלנות דליכא חשש אורחים כמ"ש בנו"ב מהד"ק סי' י"ב דהיינו החילוק בין אריסות דשדה ובין קבלנות דבית אם כי בעיר פראג רובא או כול' בונין בקבלנות מ"מ בסביבותי' אינו כן ויש חשש אורחים כמ"ש בסי' רמ"ד ברמ"א אבל אריסות בכל העולם עושים כן ועיי' בנו"ב מהד"ת סי' ל"ח דמחלק אם סמוך לביתו או ברחוב גוים בחששא דאורחים ומעתה בזה כת"ה מבפנים כלומר ישאל אותו אם הוא בכל העולם או במדינה זו או רק בהזדמן בשלו ואם יש חשש אורחים באיזה מקים עומד הרחיים ועכ"פ בכל אופן יתנה עמו כמ"ש בכת"ס הנ"ל.

**ב) בענין** בר אווזות שחרטומיהון שחורות הלא הכל מבואר בדרכי תשובה סי' פ"ב סק"ו יש אוסרי' ויש מתירין ונהירנא כי בק"ק גראסווארדיין יצ"ו כמדומה שהי' נוהגין איסור

וגם אני אינו אוכל מהן ובשאלה אינו מניח לשחוט, ומ"מ אינו ראי' דיש אולי מקום שיש מסורה ויתודע במקומות הנ"ל.

ג) **בענין** זהרורית בושט שנשאר לאחר גרירת השחין בפשטות יש להתיר שאין זה שינוי מראה כלל וגם אין בו ממש כמ"ש האחרונים להתיר, ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן רסג

**שלמא** רבה לגברא רבה ידי"ע ומר ידי"נ ה"ה כבוד הרב הגאון המפורסים וכו' כש"ת מו"ה אברהם מ"ש פראנקל שליט"א נשיא דקיק יראים דמדינתינו יצ"ו.

**אחרי** מודים דרבנן פני הדר"ג הנני ע"ד אשר נשמע לאזני וכן נדפס במכ"ע אשר באו במועצות עם הנעלאגען שיהי' איזה קרבות עליהם תמיהא רבתי בפרט מ"ש שגם הם יקראו בשם ארטה' לדעתי חלילה וחלילה וכי אפשר מאשר ביהכ"נ שלהם נגד הש"ע וביום ש"ק מזמר העוגב ידוע מ"ש בשו"ת מרן חת"ס שאסור אפי' ע"י נכרי ואם גם הם בכלל ארטה' מה יאמרו הבריות אשר כן יעשו בעיירות גדולות וגם בקטנות במקום קלי דעת שיאמרו דהכל בחדא מחתא מחתינהו כי כן התירו הפרושים ח"ו וכן ס"ס יקבלו שו"ב מהם וכמ"כ מורי הוראה משל כעאלאגכן וכן מסעמינאר שלהם כיון שהכל בכלל ארטהי, וידוע מ"ש בשו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' ש"ה שוו וס"ז שאסור איסור גמור להיות עמהם באגודה אחת ולזה הסכימו בכו"ח רוב' ככול' גדולי מדינה בזמן ההוא ועד"ז פשיטא דאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אפי' גדול בחכמה אפי' ר"ג בדבר שהוא למיגדר מילתא כמ"ש הרמב"ם בה' מלכים כידוע, ותמוה בעיני במועצות האחרון היטב הדר"ג לתקן לאסור שלטואטוסקווא ואפי' איזה שם יקבעו להם בק"ק פלוני והסכימו לאסור מאה ושלשים רבנים בכו"ח והאיך אפשר לאחוז החבל בשני ראשים וה"ה סתירה מיני' ובי' ויש בזה מכשול גם לשאר מדינות כמובן, וידוע מ"ש השלה"ק בה' תשובה במנין כ"ד דברים המעכבים התשובה כי כל בנ"י צריך להיות מבעלי תשובה אפי' על עצמו אמר כן בענותנותו, ונהירנא לפני כמה שנים ג"כ יצא קיל הברה כזו ואמר הרב הגדול מו"ה שה שמואל ז"ל כי אינו נותן זמן עשר שנים קק"י כלא יהי' ח"ו בלא משען ומשענה, ומי הוא שיודע יותר בענין כמו הדר"ג שאין לכו מיגדר מילתא יותר מזה דהיינו להרחיק מפתח ביתם מכל וכל ואצ"ל לחכם שכחוהו כ"ד המדבר לכבוד התורה וקיומה עד כי נזכה לראות מורה צדקה לגאולת עולם בב"א המצפה למבשר טוב כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת. הק' מרדכי ליב ווינקלכר ק"ק מאד יצ"ו. בזו השעה לעת ערב אני בא מק"ק סאכטוב והי' הכרח לגמול חסד לאותו צדיק ז"ל ע"כ אכי עיף ויגע מקרירות

הזמן וא"א לי להיות נוכע והלוך בפרט שנאמר לי מרב חשוב שאין לדאוג בהני דברים שנאמרו מרו במ"ע, וכבוד הדר"ג בטח יעמוד במשרתו על כל הנ"ל.- הנ"ל. סימן רס"ד שוכ"ט על ראם ידידי כבוד הרבני האברך המופלג בתו"י וכו' נ"י. ו

וע"ד השאלה ביישוב פ' אשר קבלו עליהם מקדמת דנא את הרה"ג אב"ד ק"ק פ' להיות מנהיג שלהם בכל ענינים השייכים לרב וכמו שאר יישובים השייכי' לקהילה כידוע רק כי בזמן הנ"ל האנשים בהם מעט ואחרי זמן זמנים אשר ב"ח נתרבו הבעה"ב וצריכים להיות כמה דברים נחוצים לבא פני הרב בשאלות או"ה והוא מרחק רב לק"ק הנ"ל ע"כ נצמח מזה כמה קלקולים, וכ"פ בקשו פני הרה"ג נ"י ליתן להם רשות לקבלת רב או לכה"פ מ"ץ במקומו ולא שמע אליהם וכעת בא ליישוב למדן א' אשר לו התרת הוראה מארבעה גדולי ישראל ונורג להורות או"ה וללמד דרכי התורה ויראה וכאשר שמע מכל הנ"ל הגאב"ד כה ש בא על שיק ודרש בתוכחה רבה עד"ז נגד המ"ץ ואסר הוראתו, ועתה שאלה נפשו היפה אם בידו לאסור הוראת מ"ץ הנ"ל.

**והנה** לענין הלכה בשו"ת מרן חת"ס חח"מ סי' קס"ג פשוט בעיניו כי מי שיש בידו התרה וראוי לכך רשאי להורות בכל מקום שכנו אפי' במקום שיש רב גדול ממנו ומקורו מדברי מהרא"י שהביא בד"מ יו"ד סי' רמ"ה וטעמו משום יגדיל תורה ויאדיר וקנאת סופרים תרבה חכמה ולא תלוי כלל בקבלת הקהל אפי' נהנה מכיסי' סל יחידים המחזיקים ידו כנ"ז ורק בדברי כללי' כגון ס"ת ביהכ"נ ופריעת מסים וארנוני' וכיו"ב הנוגע לכללית זה שייך לרב מרא דאתרי' אשר לא יקופח פרנסתו עי"כ, ומעתה כש"כ וק"ו ביישובי' שהם רחוקים מהקהילה פשיטא דרשות בידו להורות ולפסוק שאלות הצריכי' יום יום, וידוע כי בשו"ת דברי חיים ח"א יו"ד סי' נ"א פוסק בפשיטות דאינו כלל משום השגת גבול כמו בקהילה אחרת אפי' לדעת הש"ך בסי' רמ"ה דכתב דהמנהג למחול בקבלת רב שני מ"מ ביישובי' אפי' מנהג ליכא, ולפי"ז דעתו להתיר אפי' קבלה ממש או באיזה פשרה בדרך השלו' וידוע לכל כי הרב הגה"ק מו"ה הילל ל"ש זצ"ל עשה כן במדינת זיבענבירגען שהי' שם רק ד' רבנים והוא הושיב רבנים בקהל וקהל אפי' במנין של ל' בע"ב ולא השגיח על דברי רבני הגליל באמרו כי קשה להאמין אשר הנשים בהזדמן להם שאלה באו"ה יאמרו כי כבר הי' להם כיו"ב והותר להם שוב בלא שאלה ורבו המכשולות עי"כ חלילה, והנה בשו"ת מרן חת"ס חיו"ד סי' רכ"ז נראה ג"כ דעתו דשם הי' עובדא שהמכתב שטר בין הרב ובין אנשי היישוב אשר בחומר' שבועות ושאר חומר איסורי' נתקשרו שלא לקבל מו"ץ בלא דעת הרב והאריך בפלפול עצים אם כתיבה כדיבור דמי לענין זה ומסקנתו דהוה כדיבור ומ"מ ביקש מהרב דאם המ"ץ אשר קבלו ראוי והגון

לא יהי' אכזרי למנוע טובה אשר יאתה לו, ועכ"פ משמע דבלא שטר הנ"ל לית דין ודיין לעכב עליהם דאל"כ למה לא הזכיר מזה, והנה לענין אם איסורו של הרה"ג נ"י קיים או לא הסברא לפי"ד החת"ס בסי' קס"ג הנ"ל שהוא משום יגדיל תורה ויאדיר וקנאת סופרים הסברא נותנת שהוא מצוה ועוד משום שלא יהא חששא לפי"ד מע"כ וי"ל במ"ש ביו"ד סי' של"ד דאם גזר הרב אפי' בתוקף ועוז וא"א לתלמידים לקיים אין הגזירה חל ול"צ לקיים והטעם אפשר דהוה כדבר שאין הצבור יכולין לעמוד אלא שבזה אין אני מבפנים וצריכין להציע הדבר פני גדולי רבנים הקרובים עד כמה המרחק ואם יש מקום לחוש למכשלות וגם טוב הדבר לבקש עוד פני הרה"ג אב"ד נ"י וייטיב לעיין במכתבי זה אפשר דיתפייס ויתיר איסורו כמ"ש ביו"ד סי' רכ"ח ועי' בנו"ב מהדו"ק יו"ד סי' א', **אוה"נ דו"ש**.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן רסה

**ב"ה יום ד' פ' ויצא תרע"ד לפ"ק מאד יצ**"ו.

**במותב** תלתא כחדא הוינא כאשר בא לפנינו ע"ד אשה אחת. יר"ש אשר קרה מקרה אשר נתייחדה אם בנ"א נער בן י"ח שנה וגברה התאוה אשר שכבו במטה אחת הוא ע"ג והשאלה אם אין כאן חששא הראה עטרת אבר לאסרה על בעלה וכאשר גברה התאוה קפצה מהמטה למטה והיא טוענת שברור לה בבירור גמור שהי' אבר של הנער כמו ב' אצבעות למעלה משפתי הפרוזדור של הרחם ולא הי' כאן הראה כלל, והנה דברי הנוב"י סי' כ"ג וסי' י"א ידועים ובסי' יו"ד מבואר דאפי' דרך רצון נאמנת עד"ז וכן דעת ת' דברי חיים ח"ב סי' א' ועיי' בחת"ס ח"ב סי' צ"ה מ"ש דאינה יכולה לידע דבר זה במעשה הנ"ל אם כי דברי הנוב"י אמתיים מ"מ משום חזקת דרך מנאפים אינה נאמנת במעשה רצון ומהתימ' כי לא הזכיר דברי הנוב"י מסי' י' הנ"ל, מ"מ לענ"ד בנ"ד גם החת"ס יודה להתיר' דדוקא בנידון דידי' שהי' רק בספיקא אם הי' הראה לפני' בפרוזדור כמ"ש הנוב"י סי' כ"ג בזה א"א לידע דלא רמי' עלה וגם הוי חזקה דרך מנאפיהם אבל בזה אשר הי' רחוק כ"ב אצבעות ולא נגע ופגע כלל אפי' כספתי הרחם ודאי היטב תשכיל לידע, ועיי' בת' חת"ס סי' ע"ח נראה כי נאמנת עד"ז ג"כ כמ"ש הנוב"י ועוד עיי' בנוב"י סי' י"א דבקופצת מעל המיטה אין כאן חזקת מנאפים ובפרט שאומרת כי הי' כוונתה למען שלא יפגע ולא יבא לידי מעשה, ועוד סניף גדול להתירא מ"ש האשה כי כך טיב רחמה כי מעולם לא בא בעלה אליה בלא סייעתה דידה לפתוח שפתי רחמה בידי' כי כך עוצר רחמה שם והרבה עסקו אצל הרופאים עד"ז ולא הועילו כלום, אם כן בזה ודאי יודעת

שפיר כי לא עשתה מעשה בזה, ועוד הא עיקר כמשנה אחרונה דאינה נאמנת כלל לומר טא"ל ורק בת' חו"י מחמיר באמרה היא או הבועל דרך וידוי, וידוע כי בנוב"י מהד"ק ובתרא חולק עלי' וכן בת' ברית אברהם סי' ע"ד הובא בפ"ת סי' קט"ו האריך לחלוק עלי' וכן בדברי חיים סי' י"ט דעתו כדעת החולקים עליו ובחת"ס סי' צ"ה הנ"ל עשה פשרה כי בדרך וידוי ראוי' שיאמין לה הבעל, ועיי' בת' שמן רוקח חאה"ע סי' ט"ו שהביא דברי החו"י הנ"ל ועד"ז תוכיח מדברי ת' מיימוני השייכי' לה' אישות סי' ח' דאפי' בתחבולה יותר מזה חיישינן דילמא ערומי מערמת ונתנה עיני' באחר כמ"ש במשנה אחרונה דמה שמדברת או עושית בעצמה לא מקרי רגלים לדבר וכ"כ בפסקי מהרא"י וכן הוא בפירוש בתשו' צ"צ סי' פ"ב ותשובה זו בשמ"ר הוא מהג"מ מהרמנ"ב וסיים כי גם החו"י לא אמר' רק בהודי' בחליה עד כי קרובה למית' אבל בענין אחר גם הוא יודה דחיישינן לערמה ונתנה עיני' באחר ושוב שם האריך בפלפול רב בדברי רמ"א סי' קע"ח אם הבעל מאמינה דיש דעות שמנדין אותו מפני שע"י מבטל חדר"ג וא"כ ש"מ דלא ס"ל סברת חת"ס בסי' צ"ה הנ"ל במ"ש שראוי להאמינה דאל"כ לא שייכי' דברי הרמ"א לנידון הנ"ל עיי"ש והכא בנ"ד לא שייך הנ"ל כיון שטוענת ברי ולמה תאמר לבעל מ"ש לה, ועיי' בכת"ס סי' ג' דלדעת הרמ"א סי' קע"ח דאינו רשאי להאמין אין חיוב לומר לו, והנה הנער הנ"ל ג"כ טען כאשה הנ"ל ורק חפני הפחד ויראתו מאוד מורא יעלה על לאמו לאחר ב' שבועות דילמא ופן אינו ברי לפניו ופשיטא דברי דידה עדיף ולא גרע מעד א' אומר כך ועד א' אומר כך והיא טוענת ברי דשרי' שלא להוציאה מבעלה, וא"ת שם שאני שנשא' לא' מעדי' משא"כ הכא דילמא יאמין הבעל להנער דעל ספיקא לא שייך מהימן כבי תרי ועוד הא בתשובת הרשב"א סימן אלף רל"ז הוכיח מדברי רש"י ז"ל מ' קידושין דף ס"ו בהאי עובדא דסמי' דאם האשה מכחישתו אין בדברי העד כלום אפי' מהימן לי' כש"כ הכא דהוא ספיקא והיא ודאי טוענת בברי ואין כאן שייכות נאמנות כבי תרי על ספיקא שלו לאסור אשה בטוענת ברי ועיי' בת' שמן רוקח סי' ט"ז מ"ש מתוס' כתובות דף ט' דהיכא דאיכא חזקת היתר לבעלה אפי' בחד ספיקא מתירין וכש"כ הכא דאיכא כמה ספיקות וגם ברי שלה כהנ"ל, בפרט כי הכל ברי אצלה שלא הי' תנועה ונגיעה כלל לאותו מקום ע"כ אתתא דא שרי' לבעלה בלא פקפוק רק ישיבו בתשובה שלמה כמ"ש לפניה, כ"ד הבעה"ח.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**.

## סימן רסו

**ב"ה אול"י ד' לס' וארא תר"צ לפ"ק מאד יצ"ו**.

**לכבוד** ידידי האברך הרבני הגדול יו"ש בנש"ק ראש הקהל כש"ת מו"ה יששכר דוב הכהן נ"י ק"ק פה יצ"ו.

**הנה** השאלת ירושה כבר אמרתי בע"פ שהבעל יורש אשתו ובר"פ הכותב במ' כתובות מחלוקת התנאים אי דאורייתא או דרבנן ונחלקו בזה הרמב"ם והראב"ד ומבואר באה"ע סי' צ', וגם שם מבואר שישנו ג' דברים שמבטלים ירושת הבעל דהיינו אם האשה אינה מוחזקת בידה הנכסים כגון שיש לה מלוה ביד אחרים או שעומדת לירש נכסים מיד מורישה, וכן אם מכרה או נתנה במתנה לאחרי' או לקרובי' כמ"ש בסי' הנ"ל סעי' ז' וח' והיינו דקראה בגמי שטר מברחת אם כי היכא שנתגרשה או נתאלמנה בטלה המתנה מ"מ אין הבעל יורשה ופשיטא ג"כ דאפי' במקום יורשי' הבעל יורש ורק לאחר אריכות ימי' יבא ליד היורשים ג' כהנ"ל אם האשה היתה יורשת כדינא דבמקום בנים אין האשה והבת יורשת רק אם כתוב והקנה לה בקנין כמו מתנת בריא בח"מ סי' רפ"א, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן רסז

**ראיתי** מ"ש הגאון בעל אבן שלמה בשם עבודת הלוים מרבינו יונתן הכהן בטעמי' דשחיטת גוי נבלה ולא מהני ישראל עומד ע"ג דמכוין על דעת עצמו ולא סמכי' אדעת ישראל לפיכך נערא נבלה דהוה כמתה מאלי' ונראה שפיר פירושו בדברי רבינו דס"ל כסברת מהרש"ל דאם כי דלא בעי כוונה לשחיטת חולין מ"מ אם מכוין לנחור ולעקור ועלתה בידו שחיטה פסולה, אך מ"ש דלא ס"ל דלבעי בר זביחה דס"ל כמ"ש התוס' במ' גיטין ד' כ"ב דלא בעינן בר כריתות לכתיבת הגט כיון דל"ב שליחות וה"נ כן בשחיטה, והנה לענין גיטין לא נאמר שום ילפותא להיות בר הכי אבל לענין שחיטה קשה לומר דלא ס"ל מקרא שהביא הרמב"ם פ"ד מה' שחיטה וקרא לך ואכלת מזבחו ולא מקרא שהביא הרא"ש בשם הר"י וזבחת ואכלת, ולענ"ד דס"ל ילפותא דהרמב"ם רק כלפי מ"ש הרמב"ם בהלכה שאח"כ דגדר גדול גדרו שאפי' גוי שאינו עובד ע"ז שחיטתו פסול וסבירא לי' לכ"מ ולח"מ דשיטת הרמב"ם בזה שאיני אלא מדרבנן ועיי' בת' מרן חת"ס חיו"ד סי' שכ"א תשובה נפלאה בזה, ומתני' דקתני שחיטתו נבלה ומטמאה במשא היינו בגוי עובד ע"ז בזה ס"ל לרבינו יונתן הכהן לדוחק דמתני' סתמא קתני בכל גוי וע"כ בא לפרש בזה בה"ט דאם כי אינו עובד ע"ז מ"מ ודאי אדעתי' קעביד כמו שאר גוים דהיא כלל גדול לענין גיטין בכתיבה לשמה וכיו"ב ע"כ הוסיף בטעמי' משום אדעתי' דנפשי' ודעתו לעקור או כבחור דלנפשי' אי"צ רק להמית הבהמה למען אכילתו, ומפני

מה שאינו סובר טעמי' דהרא"ש הא במ' גיטין ד' מ"ה איכא ברייתא דאפי' בתפילין וס"ת ומזוזות כשר כתיבת גוי דלא בעי בר קשירה ואם בתפילין כן דאיכא טפי מפורש בקרא דוקשרתם וכתבתם מכש"כ לענין שחיטה דאין שום סמוכי' והקישא, ועיי' באו"ח סי' ט"ל במג"א ומחה"ש שם שהאריך בזה בנפלאות עיי"ש.

## סימן רסח

**שוכ"ט** על ראש ידידי ה"ה תלמיד חביב האברך החו"ש מו"ה אברהם ווייס נ"י אב"י בק"ק בעטלאן יצ"ו.

**ע"ד** אשר אתה קצר הראות וצריכת לבתי עינים בין בבית בין בחוץ שלא תכשול ביתדות ארץ ויש לך בתי עינים אשר לו אחוזים לאזנים דהיינו סמוך לעורף כמו בזה"ז רובן של בת"ע כך הם ע"כ אתה נוטה לחלק במ"ש בחיי"א וכן בקש"ע וכמ"ש ג"כ בתשו' אב"צ דאסור לילך בברי"ל על החוטם במקום שאין עירוב דילמא נופל ממנו ועי"כ יעבירנו ד"א הם איירו בברילל"ן אשר ידיהם פשוטים כידוע שלא הי' אז שכיחים הברילל"ן אשר ידיהם כמו בזמה"ז והביא עד"ז דברי מנחת יעקב וכמה אחרונים שמתירים כהגוו"נ, והנה לאיש אשר אלה לו יכול לסמוך אדנפשי' מאשר כמה גאונים עבדו עובדא בנפשי' ושוב ראיתי בת' מנחת אלעזר ח"ג סי' ד' פלפול עצום בזה והאריך בחו"ב כדרכו בק' רק שהשואל הי' גדול וחשוב מאוד ראוי להיות לו הידים קבועים בשל זהב דודאי הוי תכשיט משמע דלכ"ע מתיר בפשיטות כמ"ש מעכ"ת דאין עשוי ליפול מ"מ ודאי יותר טוב בשל ידים מזוהבים. הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד.

## סימן רסט

**ראיתי** מ"ש כת"ה מדברי תוס' חולין דף כ"א דלקיים המקח לעולם הלוקח צריך להביא ראי' אפי' לא נתן מעות, הלא טעמי בצדו משום דברשותו נולד וכאן נמצא וכאן הי' כמ"ש בגמ' מ' כתובות דף ע"ו עיי"ש.

**וע"ד** מ"ש במכתבי דבהתנה גם הרמ"א יודה כמ"ש מדברי מ"א ה' אונאה אות ו' וכמ"ש המג"א בסי' תל"ז לחלק בין האי דחזקת בדוק דאיירי בהתנה משו"ה צריך לומר משום דניחא לי' וכו' ובח"מ סי' רל"ב דאין המקח בטל בדברי מום שאין בגוף המקח איירי בלא התנה והשיב מעכ"ת דהא ברמ"א כתב בחזקת צרוף א"כ איירי בהתנה עיין בפ"ח סי' תל"ז אשר דעתו דבהתנה באמת המקח בטל והא דקאמר בחזקת בדוק היינו שהמשכיר הזכיר כן בדברי' לפני אנשים והשוכר שכר הבית בזה י"ל דילמא גם בל"ז הי' שכרו אבל בהתנה בהדי' השכירות מקח טעות וא"כ הכא ג"כ יתפרש תיבות בחזקת צרוף וז"פ.

**ומ"ש** עפי"ד מ"א ופ"ת דבמוכר כלי גם הרמ"א יודה והא אפשר להתירה ג"כ ולעשות כלי עד"ז הסביר מעכ"ת דלא יספיק כסף הצרוף לעשיית כלי עיי' בפ"ת מ"ש בטעמי'.
**וע"ד** הראי' שהבאתי להפך לימין אחר ולהחזיר כמ"ש מתחילה לא נאמר סברא זו וכמ"ש במ"א דכסף סיגי' אינו רק בתערובת פסולת משא"כ בנידון הזייפען להתיך לשאי"מ דחלב מהותך הוה או מיש, ורא"ת ממ"ש סי' ר"ל בלוקח חומץ ונמצא יין דהמקח בטל אם כי בקל מיין יעשה חומץ ותמה מעכ"ת דברמ"א כתב להדי' דהוה כלו כסף מקרי כמ"ש במרדכי, תימ' בעיני כי מעכ"ת קרא מכתבי רק ברהיטא וכי יערב לבי לחלוק על רמ"א ע"י קושי' ואדרבה משם הבאתי ראי' דרק בכסף הנ"ל ס"ל דהמקח קיים משום דהכל כסף מקרי ולא בנ"ז שיתהפך לדבר אחר, לבד מזה הא מסקנת הגמ' בב"ב דף צ"ג דאפי' לחכמים דפליגי ארבי וס"ל דיין וחומץ מין א' מ"מ המקח בטל משום דלזה ניחא לי' בחמרא וזה ניחא לי' בחלא דבהקפדה וניחותא תלי' מילתא.
**לבד** מכל הנ"ל אפשר דלהתיך בגוונא זו שיעשה עלי' חותם הידוע אפשר שהוא בכלל זיוף וכי נאמר לו בידו לזייף והא התוס' כתבו בכ"מ דאפי' מי שחשוד אממונא אינו חשוד אזיוף ואפשר דגם בדינא דמלכותא המה בעונש עד"ז ח"ו כמובן.
**ומ"ש** מע"כ דהלוקח לא רצה בשום אופן דרך פשרה רק ד"ת הנה בח"מ סי' י"ב מבואר דיש כח ביד הדיין לעשות ד"ת כעין פשרה אם אין הדבר מתברר היטב ואפשר דלפניו נתברר וכבר אמרתי שאין בידי להכריע וכמ"ש, **ידידו דוש"ת**.
**הק' מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד**.

## סימן רע

**הנני** ע"ד המאשין מצות, הנה ידוע כמה חששות שיש בהם עיין בסי' תנ"ט במ"ש הרמ"א דאם עיסה מונחת ומתירא שיתחמץ בשהיותה יכול לשברה ולחזור ללוש ולקטפה אלא שלכתחילה יש ליזהר בזה, ופי' המג"א דע"כ לכתחילה אין לעשות כן משום מצה כפולה דיש לחוש דלא נעשה גוש א' ולא יהא האש שולט בה, וידוע במקום שעושין גם במאשין מצות עגולות כמה וכמה פעמים נוטלין ממנו או חותכין מן העיסה חתיכות חתיכות דבל"ז אי אפשר להעריך על הגלגלין (וואלצען) כ"פ לאחר כן.
**וכן** ידוע הלישה לפני המאשין אינה כלישה שלנו שהעיסה נילוש יפה ויפה חלק ממש ואין שום חשש משום קמח בין הדבקים ובמג"א הביא בשם מהרי"ו דחשש בזה כיון דקמח מפסיק אינו נאפה יפה ובמאשין שהגלגלין אין עושין פעולה רק בצד החיצון של העיסה נשאר ממילא קמח וכן הראה זקן א' בהדי' שה' פורס העיסה ונראה הקמח.

**וחשש** ג' הוא העיקר אפי' בדיעבד והוא שהתנור אינו מספיק לאפות המצות מפני מהירות המאשין כאשר אני ראיתי בגליל העליון אשר שם הכל ע"י מאשין וכאשר נאפו מצות שלי בק"ק מיאווא אשר בזמן ההוא כולם יראים ושלמים הרה"ק ונוובי' וגבאי' הי' משגיחי' כל היום רק בזה חסרון הידועה הי' שלא הי' משגיחין על אפיי' עצמה שיאפו עד שאין חוטין נמשכין וקרום למעלה וקרום למטה, ועיין בנוב"י מהדו"ת סי' פ' שמחמיר בזה מאוד באין הבחנה על הנ"ל כגון שכבר נודע לאחר אפיי' ונצטננה המצה דהבחנה הנ"ל אינה רק כשמוציא המצה מן התנור מיד כידוע וע"כ אוסר המצות באין לבדוק אם יש קרום למעלה ולמטה או שיש ספק אם קרמו פניה.

**והנה** כן העיד לפני בחור מופלא שהי' משגיח במאשין מצות וכ"פ ה' מבחין במצות חמות שהי' מוציאין מן התנור והי' חוטין נמשכין, והנה סתם קרימה היא לפנינו דיש ניכר במראה כמו בלחם וגלוסקאות שהמראה אדום או ברוין כידוע והביאו לפני ד' מצות מהמאשיו וראיתי ג' מצות הי' לבן ממש ואפי' רושם של איזה מראה הנ"ל לא הי' בהם פשיטא ופשיטא כי לדברי הנוב"י וכל דעות אחרונים אפי' בדיעבד יש להחמיר והנוב"י כתב שיש חשש' דחיוב כריתות עייש"ה, ע"כ לענ"ד שזה עיקר הטעם להרחיק מביתו מאשין מצות וכן על קהילה גדולה אמר איש פשוט לפי תומו בלע"ז עליהם (טשופ"א טעסנו"א) ע"כ לענ"ד לא נזוז ממנהג אבות אבותינו שרק ע"י ידים וע"ג וועלגער העלצער יהי' עשיית המצות, וכש"כ במקומות שנהגו כן מקדמת דנא דהא בת' דברי חיים ות' מהרי"א אוסרין המאשין מצות ודברי מג"א בה' ת"ב ידועי' דמי שנהג להחמיר כפוסק א' אין לו התרה לשנות.

**ועוד** לענין לצאת ידי חובת אכילת מצה בלילי פסח ודאי יש להעיר דהא בש"ע או"ח סי' קס"ח הביא י"א דכעבים וכלמודין הוי כפת הבאה בכיסנין לברך עלי' בורא מיני מזונות והוא בערוך בשם רב האי גאון עיי"ש, וא"כ אינו בכלל לחם כמ"ש במס' ברכות דף כ"ח כלמודים פטורין מן החלה עיי"ש פי' רש"י ז"ל, ועוד דלית לי' תואר נהמא וכש"כ מה שנתחדש ע"י חדשים מקרוב באו להעריך הכל ע"י כח עלעקטער שהוא עוד במהירות יותר ולענין לצאת אכילת מצה בלילה ראשונה ודאי יש להעיר מדברי חת"ס או"ח סי' קכ"ח עיי"ש ד"ה שוב ראיתי דע"כ צריך המגבל להיות ע"י ישראל ואם הגוי מגבל אם כי הישראל רואה דאין חשש חמוץ שוא שקד שומר דרק ע"י המגבל שהעיסה בידו אשר בידו לשמור ושלא לשמור ע"י גבולו כוונתו הוה כוונה וכש"כ בעלעקטער שאין כאן כח גברא כלל אלא הכל נעשה ע"י כח עלעקטער וא"כ פשיטא דאינו יוצא וכבר הי' זה במחלוקת בד"צ בקהילה גדולה וכתבו אלי והשבתי ע"ד מרן חת"ס הנ"ל כנ"ל.

**ע"כ** אמרתי להזהר במאשין והא אפשר לתקן כמ"ש מצות מק"ק פ"ב שהי' נאפות יפה מלא בלעזליך ברוין וגם הם בלא עקום ובלא עלי' למעלה ושאלתי לאיש הנ"ל שהי' בן תורה מנ"ל מצות יפין כאלה ע"י מאשין והשיב לי שיש תנור עוד מימי מרן חת"ס שהועמד ע"י אומן מופלא מעיר הבירה וויען שכולו הוה כעין מתכות ובל"ס כי נמצא בזמה"ז אומן כנ"ל, או לעשות כמ"ש בק"ק מיאווא שע"י שדקדקו מאוד על נושא המצות לתנור שלא יהי' בשהי' אפי' ארבע או חמש מינוטען שע"כ לא נמצא מקום למצות הבאים אח"כ והוציאו המצות קודם שנאפו יפה, ואני אמרת טוב לסמוך על הלכה מפורשת בש"ע ודי בעשר מינואען רק שימצא מקום למצות הבאים אח"כ ולמען אפיי' יפה בלא חשש' כמ"ש הנוב"י סי' פ' הנ"ל שחשש לאסור מדינא דגמ'.

**וע"ד** הקמח הנמצא בין דבקי העיסה בקל שיהי' נזהר ללוש בטוב כמו שלשין לעשיית הערכה בוועלגער העלצער. ובקשתי שטוחה להרבנים הגאונים נ"י די בכל אתר ואתר שישגיחו בעינים פקוחות להסיר מכשול ולרחק החששות הנ"ל וה"ה ממזכי הרבים וזכות הרבים תלוי' בו. כ"ד הבעה"ח המסיים בברכה אול"י ב' פ' ויחי תרצ"א לפ"ק.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן רעא

**הנני** ע"ד דו"ד שבין הרבני הגדול כו' וחתנו ובין מו"ה כו' מק"ק פה והענין ע"ד עסק זכוכית בחנותו למראה החכלונות וטבלאות וכיו"ב ועסק זה הי' מוחזק ביד חמיו מפורסם בשמו הגה"צ מוה"ר זצ"ל עוד לפני ששים שנים ונשאר בירושה לחתנו הנ"ל וכמו שמנה שנים נעשה בשותפות עם חתנו הנ"ל ורוב פרנסתם ומחייתן מעסק הנ"ל ולפני איזה זמן קם מו"ה כו' הנ"ל להתעסק גם כן בחנותו בעסק זה כלומר סחורה של זכוכית, והנה באו לפני בטענותיהם לד"ת, והנה בראשית באתי להתודע אם בעיר קטנה כזו יש מקום להיות מסחר כנ"ל בשני חניות והשיבו שניהם כי אי אפשר די סיפוק פרנסה ומחי' בשני חניות כי סחורה זו אינו כשאר דברים שצריכי' למאכל ומשתה יום יום כמובן, והוה כמו פוסק חיותא כמ"ש באביאסף כמו שהביא בתשו' מרן חת"ס סי' ס"א וסי' ע"ט וכן בסי' קי"ח, ומ"ש מו"ה כו' כי יש להרבני וחתנו הנ"ל שאר עסקים לפרנסם ועד"ז מכחישי' הרבני והתנו הנ"ל וגם מביאים ראי' כי שני מסחרים כנ"ל אי אפשר די פרנסה מאשר כי כבר לפני כמה שנים התחילו בעסק זה ואבדו ובטלו לגמרי, לבד מזה הא מבואר בת' מ' חת"ס סי' קי"ח הנ"ל דאפי' יש לו אומנות אחרת וכן אפי' עשיר מקרי פיסוק חיותא דלא קאי חיותא אגברא רק על המסחר כלומר שפסקי חיות' דמסחר הנ"ל וכתב בסי' ס"א דרשע ועבריין מקרי ויש לקהל להענישו ככל שאר מ"ע

שכופין בשוטים כמ"ש במס' כתובות כידוע, ועיין בתשו' הגה"ק בעה"מ קול ארי' בסי' קל"ג וקל"ד וקל"ה שהביא דברי מהרשד"ם סי' רנ"ט על כיו"ב שכתב דהוה גזל גמור וכן דעת תשו' נטע שעשועים ודעתו לאסור גם בעיר אחרת אם היזיק' נוגע לאחרים שדרים אפי' במקומות אחרים וכמ"ש בתשו' רמ"א סי' י' לענין הדפסת ש"ס דהוה בכלל השגת גבול אפי' בחוצות של עולם כולו ע"כ גם אני ח"מ להקים חומר איסור הנ"ל ותקותי כי הרבני מו"ה כו' נ"י יהי' ציית לד"ת הלא הוא דברי הגאונים קדושי עליון ולא יהי' ח"ו בכלל רשע ועבריין חלילה רק יחדל מעסק זה ואז טוב לו, כ"ד הבעה"ח יום א' י' סיון פ' בהעלותך תרפ"ו לפ"ק.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן רעב

**בעהי**"**ת אול**"**י ועש**"**ק ועחה**"**ס עטר**"**ת לפ**"**ק**. שובע שמחות ורב ברכות על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה ישראל וועלק נ"י אבד"ק טיניע יצ"ו.

**ע"ד** הרכבת הגפנים כבר הארכתי בס"ד בספרי חיו"ד סי' קצ"ח עיי"ש באה"ט ב"ה.

**וע"ד** מ"ש ע"ד מטה אפרים סי' תר"ב ובפ"ת סי' שע"ו, והנה בתשובת הרמ"א סי' קי"ח משמע דהכל תלוי בהקפדת האבות ובקדיש דרבנן נראה שאין מקפידין והא גם בד"מ סי' קל"ג מביא דקדיש לאחר עלינו י"ל אפי' מי שיש לו אב ואם ושוב כתב בשם מהרי"ל ותשב"ץ דאם מקפידין אין לומר וכש"כ דרבנן דמצינו בגמ' מ' סוטה דף מ"ט דאעלמא קאי אקדושה דסידרא ואמן יהש"ר דאגדתא ועיי' בב"י או"ח סי' נ"ה בשם הראב"ד, ידידו דוש"ת.

## סימן רעג

**ע"ד** אשר מקרה לא טוב אירע באשה שילדה תאומים וע"ד כי אינה בחזקת בריאותה להיות מינקת להם לקחה אשה א"י למינקת והיא מצאה ילד א' מת אצלה בבוקר האיך ערך קבלת תשובתה שהביאו תשו' הגאונים להחמיר בתעניתים עיי' בת' מהרי"ל סי' מ"ה ובת' משאת בנימין סי' כ"ו כיו"ב ושוב הביא דברי סה"ק שמדברים בענין זה בטעמים ונימוקי' להקל עלי' ע"י פדיון כספה, והנה ע"ד פדיון התעניתים ה"ה כתובי' בת' מהרא"י מובא בב"י וד"מ יו"ד סי' קפ"ה וכן בש"ע סי' הנ"ל ועיי' או"ח ה' תענית סי' תקס"ח וסי' של"ד והא דלא תנינן כן לענין מעשים הנ"ל תיקון הפדיון ועיי' בת' מהרמ"ל סי' מ"ג וסי' מ"ד לענין כיו"ב בענין שוגג איבוד נפש ולא נזכר ג"כ שום תיקון ע"י פדיון וי"ל למה לא הזכירו דברי ת' מהרא"י הנ"ל וצ"ל דבענין זה דהי' חייב גלות עפ"י תה"ק בזמן שהי' דנין בא"י כמ"ש במ' מכות פ' אלו הן הגולין וכמ"ש הרמב"ם ה'

שמ"נ והא כתוב לא תקחו כ' שא"א ע"י פדיון לפטור אותו מגלות כמ"ש ג"כ ברמב"ם ע"כ התעניתים שהם סיגוף לעובר בשוגג ראו הגאונים דעינוי הגוף תחת הגלות שהי' ג"כ עינוי וסיגוף לנפשו הוה מדה כנגד מדה בזה"ז עכ"פ אבל פדיון כסף דכתיב בהדי' בתה"ק לת"כ לא שייך בזה ואדרבה נראה להיפוך ממ"ש בתה"ק ועיי' בת' מהרמ"ל הנ"ל שכתב קצת גלות לילך לביהכ"נ לתפלה לעיר אחרת והוא כדאמרן כנלענ"ד דתענית הוה קצת אבידת נפש כמ"ש במ' יומא רפ"ח ושפיר הוה מדה כנגד מדה, אלא בנידון זה שהי' מינקת א"י ניהו דעברה במה שנאמר בגמ' מ' ע"ז ד' כ"ו דלא תניק אלא בעומד ע"ג ובלילה אפי' יוצא ונכנס לא מהני כמ"ש בתוס' שם וכן הוא להלכה ביו"ד סי' קנ"ד כש"כ הכא דמסתמא אמו הי' ישנה ועזבה בן בטנה ביד המינקת א"כ גדול עונה מנשא שעברה ע"ד חכז"ל דאפי' גדול אינו רשאי להתייחד עם א"י כש"כ אשר ביד המינקת תלוי חיות הנפש ובא המכשול הנ"ל ר"ל מ"מ גלות ודאי ליכא דלא גרע מכמה דברים שגרם איבוד נפש וליכא גלות כגין שבא מכח כחו, ועיי' ברמב"ם פ"ו מה' שמירת נפש וא"כ אפשר דיועיל פדיון התעניתים מ"מ מה שכחה סובל תעשה ושארית תפדה במיטב כספה לפי אומדן דעת כת"ה כמ"ש במג"א סי' של"ד וסי' תקס"ח הנ"ל, ועיי' בחת"ס חח"מ סי' קפ"ד, ומכאן והלאה תהי' זהירה ונזהר' לשמור ולעשות בשמירה מעולה על ילדיה כמ"ש חכז"ל וכמ"ש בסי' קנ"ד הנ"ל, ראיתי דבריו נחמדי' מ"ש ע"ד מדרש ילקוט ועיי' בזית רענן בזה, והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

## סימן רעד

להנ"ל

**הנני** במודע כי יק"מ בא לידי עם דבריו הבהירים ע"ד הנדפס בת"ת לענין טבעת קידושין על בית יד ויעיין בת' מרן חת"ס יו"ד סי' קי"ח במה שמחלק בין נגיעה ובין לקיחה בלקיחה העיקר הכח בעוצם ידו ובנגיעה צריך נגיעה ממש, ואגב אסברה נא מה ששמעתי ע"ד מרן הגאון מהרמ"ב זצ"ל בעת שהי' נשואי בנו הגאון מו"ה ישעי' זצ"ל עם בתו של הגאון בעל שמן רוקח זצ"ל בק"ק סאנטוב יצ"ו והן שני דברים כי המתין עד שמנה ימים מפני חופה כשרה, ודקדק שיהי' טבעת קידושין של כסף דוקא וודאי בפשוט כוונתו מפני שכן נכתב בקרא קיחה קיחה ושם קאמר כסף, וגם בלשון חכז"ל קידושי כסף, לבד מזה ודאי עוד כוונתו רוממה וגם ודאי הי' מודיעין להכלה מפני מנהג העולם שמקדשין בטבעת של זהב כמובן.

**ב) וראיתי** כי כת"ה חוזר על הראשונות ולומר דמחללי שבת בפרהסיא ניהו דאינו ב"ב מ"מ אינם חשודין לשאר איסורי' עפ"י דברי מרן חת"ס בחאה"ע סי' כ"ב דס"ל כן להלכה, וכבר צל"ע ממה דקיימ"ל ביו"ד סי' קי"ט סעי' ז' כתב סתמא בעבירות חוץ מע"ז וחילול שבת בפרהסיא א"כ מבואר דחשוד לכל איסורין ועכ"ח צריך לומר דלפסל גופו כגון לפסלה לכהונה שתהי' זונה מהני ברי שלה וידועי' דברי הרמב"ן דמתוך שנאמנת על עצמה נאמנת נמי לגבי בעלה, או חזקת כשרות או כמ"ש עוד בסוגי' דראוה מדברת דאשה בודק' ומזנה אבל להעיד על או"ה הס להזכיר וא"כ לפימ"ש דבפ' בהמה המקשה קאמר בגמ' דגם בבהמה אמרינן מחצה זכרים ומחצה נקבות א"כ בטח כי ישנם בעדרים שלו בכור בהמה וככל הנ"ל, ובפרט ידוע כי תיקון מכירת בכור טרחא להם מאוד וגם הדבר קל בעיני הבריות אפי' בעיני כשרים פשוטים שאינם מחללי שבת וכ"פ נתפסים הקצבים מזה בפרט למכור לטריפות כי פשיטא להם שאין כאן איסור כי ש"ח אינו ידוע להם כלל ובפירוש אמר לי הקצב שהי' רוצה למכור במקולין כשאר טריפות ע"כ במקומי אני עומד כמ"ש כ"פ.

## סימן רעה

להנ"ל

**הנה** ע"ד קורין לאור עלעקטער אשר האריך בזה בבקיאות נפלא כבר כתבתי בענין זה והוא בלבו"מ מהד"ת או"ח סי' כ"ב אלא דהתשובה הנ"ל הי' לבנו של הגאון הצדיק אבדק"ק ערלוי נ"י והיא אינו תומך על היתר עלעקטער להשתמש מפני שנעשה גם בשביל ישראל ואפי' ברובו גוים מחמיר ע"כ צריך עוד לנר מיל"י כמ"ש בש"ע סי' רע"ו אבל היתר הקריאה והלימוד בשביל אור העלעקטער כי בנר מיליי לבד החמיר מרן כת"ס כידוע והנה גם אני נוהג כן לקרות שמו"ת בליל ש"ק.

**ואיידי** דאיירי בי' אציגה לפניו מ"ש במ' שבת פ"ק דף ח"י לב"ש דאית כי' שביתת כלים דאורייתא נר וקדרה מ"ט שרו דאפקורי אפקר לי' ואיתא בהרשב"א דלאו דוקא אלא ב"ד מפקיר' דהפקר ב"ד הפקר ואית' בתוס' רע"א היכא דאיכא צד איסורא ודאי לא אפקרי' ב"ד ועיי' בתוס' מ' יבמות ד' צ"א, ולפי"ז בשמנים ופתילות שאסרו חכז"ל להדליק בהם מפני שאינם נמשכין אחר הפתילה לב"ש עובר באיסור דאורייתא משום ש"כ דלא אפקרי', ועפי"ז הייתי מתרץ קושי' מהרש"א בריש פ"ק דשבת על ס' ר"ת וכתבו אע"ג דלא נקי המבעיר משום במה טומנין ולמה לא נקטו פרקי' הקודמים במה מדליקין, ולהנ"ל י"ל דבמה מדליקין ג"כ משום שביתת כלים נגעו בי' כמו שריית דיו דהזכיר במהרש"א דהוה נמי לב"ש וכהנ"ל אבל במה טומנין דס"ל ר"ת לשיטתו לקמן

ר"פ ב"ט דדרך להטמין מה שהוא כבר מבושל והא אין בישול אחר בישול ואין בו משום ש"כ, ולפי"ז י"ל ג"כ כיון דחכז"ל גזרו שלא לקרות לאור הנ"ל אם עובר לא אפקרו רבנן שוב עובר משום שביתת כלים, וראיתי בסדר הדורות בשם אגודה דלעת"ל יהי' הלכה כב"ש וגם הא בב"ק יצא אלו ואלו וכו' וגם מצינו בפ"ד מ' ב"מ ד' כ"ט שיצא ב"ק דהלכה כר"א אם כי לחד שיטה דהי' מתלמידי ב"ש ולפי"ז י"ל על קושי' התוס' בפ"ק דף י"ב ריב"א קרא והטה והקשו מהא דאמרי' דצדיקים גמורים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם, ולהנ"ל י"ל כיון משמים דברי ב"ש תקלי' עבר על ש"כ שהוא דאורייתא ושוב ל"ש לומר אין תקלה ע"י ויסיעו משמים כמובן, בפרט מ"ש כשיבנה ביהמ"ק ב"ב אביא חטאת שמנה ואז גם כאן הלכה כב"ש ועיי' בתוס' מס' סוכה דף ג'. כל זה בדרך חידודא ופטפוטי דאורייתא.

## סימן רעו

להנ"ל

**הנני** במודע כי יק"מ מלא זיו טוהר תה"ק בא לידי והאריך בנפלא בשיטות הפוסקי' בענין מאור עלעקטער וכעת שאיני במזג השוה וגם טרידנא במילי דפסחא לא באתי רק להעיר מ"ש בשם בית יצחק דרק בישול לא שייך כי אם ע"י אש לענין מלאכה, לענ"ד לאו מילתא דפסיקתי' היא דבסי' שי"ח סעי' ד' דעת רמ"א דבדבר קשה שא"א לאכול בלא שריי' אפי' בכ"ש אסור משום מבשל ועיי' בט"ז שם דבהערינ"ג בשריית חמין אסור ומשמע כל מה שהוא אפי' ע"י חמי טבריה אם כי בשאר בישולים פטור כמ"ש בפ' כירה אבל בדבר דצריך שריי' מפני קושיית' אין חילוק דס"ס מתקנה תדע דהא כמה דעות דקולי' ואספבין דמבואר במתניתן מ' שבת דאפי' בכ"ש חייב כמ"ש בפ' כירה דהוה גמר מלאכתו דהוא משום מכה בפטיש ובזה ודאי אין חילוק בין בשאר חמין ועיי' שם בסי' שי"ח במג"א ומחה"ש דנראה מדבריו כי לדעת הפרדס בדבר שא"א לאכול בשום אופן רק ע"י שריי' אפי' במים קרים יש בו משום מבשל או מכה בפטיש, ועיי' בספרי הקטן מהד"ת סי' קל"ב לענין "פלייש ווירפעל" אשר לענ"ד אסור כשרותן אפי' בטעללער כ"ש וכהנ"ל, ועיי' בסי' שכ"א לענין כובש כבשים ובת' מהרמשי"ק או"ח רס"י קל"ה.

**וראיתי** במ"ש בשם שבולי דוד דהדלקת רייבהאלצע"ל ע"י חיכוך אסור ביו"ט אפי' ע"י גוי, כיון דאפשר מעיו"ט, והנה כעת נתחדש לי קולא בכל אמירה לגוי עפ"י מ"ש בתוס' בסוגי' דהואיל פסחים ד' מ"ו דאי אמרינן הואיל בטלו כל מלאכת שבת הואיל דראוי לחולה שיש בו סכנה ותי' דחולה שיב"ס לא שכיח ולא אמרינן הואיל ומשמע מדבריהם דחולה שאב"ס שכיח וכן אית' בתשו' רע"א, א"כ קשי' האיך משכחת איסור אמירה

לנכרי דהא בפ' מפנין מסקינן דבחולה שאב"ס אומר לנכרי ועושה צרכו אם כן תמיד יהי' שייך התירא דהואיל א"כ למה אסרו אמירה לנכרי כלל, והי' אפשר לומר דמ"מ גם בהואיל איכא עכ"פ איסורא דרבנן כמ"ש בסוגי' דלהכי צריך עירוב תבשילין לבשל מיו"ט לשבת וי"ל דגם באמירה לנכרי שבקי גזירתן בלא פלוג ועכ"פ הוה תרתי דרבנן בכל אמירה, ובזה י"ל שיטת בה"ע הביאו הרמ"א סי' רע"ו דלצורך סעודת מצוה מותר לומר לגוי להדליק נר והקשו עלי' דהא במ' עירובין דף ס"ז התירו דוקא שבות אפי' גבי מילה וכן פסק הרמב"ם בה' שבת פ"ו הט' וי' דשבות ע"י נכרי מותר במקום מצוה או חולי אי לצורך הרבה וכ"פ בש"ע סי' ש"ז, ולהנ"ל י"ל דשם במ' עירובין הי' עובדא להתיר אפי' לאביי דנראה בסוגי' דל"ל הואיל דהקשו כמה קושי' לרבה אבל לדידן דס"ל כרבה דאית לי' הואיל כל אמירה לנכרי דשייך בי' הואיל הוה תרי דרבנן והא במקום מצוה ושעת הדחק פוסק הרמב"ם והש"ע להתיר' אפי' בשבת ולא מחלקי' בזה בין אפשר מע"ש או לא וא"כ ביו"ט להדליק רייבהאלצע"ל הנ"ל ודאי איכא צורך מצות שמחת יו"ט ואוכל נפש והיינו טעמי' דבה"ע הנ"ל א"כ יש סמיכה לבנ"י להדליק ע"י נכרי והנח להם כנ"ל בעני שאין בידו להעמיד נר דלוק מבעוד יום כל הלילה ועד סעודת צהרים או להחזיק אש כידוע ותו אין אתי כעת לטייל בדבריו הנחמדי' ויקרים, ואסיים בכל חתמי ברכות וברכת שיו"ט.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק נאד יצ"ו**

## סימן רעז

להנ"ל

**יק"מ** בא לידי וענותנותו הרבני להודיע דעתי בענין מ"ש שהחתן והכלה בעת השידוכים נותנים זל"ז טבעת ואח"כ בזמן אירוסי' חו"ק מקדש אותה בטבעת זו ושם פני עדות רבים כנהוג אם יש לחוש לקידושין והנפ"מ אם לברך ברכת אירוסין בשעת החופה תמוה בעיני וכי לא קיימ"ל כדעת הרמ"א סי' ל"ד דאפי' קדשה מזמן ארוך אם לא בירך אז מברכין בשעת החופה כמו בקידושין לשעתה רק אם בירך אז מברכין בלא שם ומלכות אבל אם לא ברכו בזמן ההוא מברכין בשעת חו"ק שמקדשה מ"מ תחת החופה כדי שיהי' סמוך זל"ז, מ"מ ודאי טוב לבטל מנהג זה כיון שכן עושין תמיד והא קיימ"ל דמה שאדם עושה אדעת המנהג עושה כמ"ד במ' ב"מ פ' הפועלים ופ' המקבל וכמ"כ כתב הח"מ וב"ש בה' קידושין סי' נ"ג סק"כ והוה כמו מתנה לזמן, וידוע מ"ש הר"ן מ' נדרים פ' השותפין ובסוגי' דבר פדא דכל לזמן הוה רק קנין פירות ובתשו' הרא"ש מחלוקת בזה אי מהני בכל דבר שצריך להיות שלו כגון לולב וקידושין ועיי' בקצה"ח סי' רמ"א

סק"ד שהאריך בזה והביא דברי תשו' הרא"ש הנ"ל דס"ל דקנין לזמן אינו רק לפירות ורבינו אביגדור כן ס"ל דקנין זמן הוה קנין הגוף ובזה אפשר דלכ"ע אין אשה ידעה לקנוי שתתכוין בקנין הזמן שיהי' גופה קנוי ע"כ ודאי ראוי לבטל מנהג הנ"ל, ואם מ"מ יזדמן כהנ"ל ראוי שהמסדר קידושין יהדר שיקדש בטבעת אחרת שהוא שלו ממש ומחלוקת הח"מ וב"ש בסי' כ"ח בסעי' הנ"ל ידוע, ידידו דוש"ת.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד יצ"ו.**

## סימן רעח

**ב"ה אול"י ד' ב' דעשי"ת תרע"ג לפ"ק מאד**

**בין** כסה לעשור החתימה לטובה יגמור על ראש הבחור החרוץ המופל' כ"ה יצחק זאב קליין נ"י.

**מ"ש** לחדש לפי"ד הש"ך סי' כ"ח סק"ו דמשו"ה אין מברכין שהחיינו על השחיטה שאינו מצווה ועומד דאי בעי לא אכל בשר לעולם, ולפי"ז דעתו בשחיטת קדשים דודאי השחיטה מצוה ראוי לברך שהחיינו, ואפשר לי לומר עפימ"ש בתב"ש לברך שהחיינו על הכיסוי אם כי הש"ך והפר"ח ס"ל דאין לברך דלא בא מזמן לזמן וכמ"ש במג"א סי' כ"ב מ"מ כיון דאם אין לו במה לכסות אסור לשחוט ולא יאכל בשר וא"כ שמחה הוא לו וע"כ ראוי לברך כמו בשאר הנאות, ואית' בדעת קדושים דלפי"ז דוקא אם שוחט לאכול בעצמו או לאחרים ומקבל שכר דיש לו הנאה אבל היכא דחסרו הני תרי הנאות לכ"ע אינו מברך, וחידש לפי"ז אם שחט וכסה פ"א לאחרים ובלא קבלת שכר אפי' אם אח"כ בפעם ב' שוחט ומכסה לעצמו או לקבל שכר מ"מ שוב אינו מברך כיון דלעת כזאת אין שום חידוש לו, וא"כ י"ל דהש"ך ס"ל דגם לדעת הרמ"א דס"ל דעל הכיסוי מברך שהחיינו בפ"א היינו ג"כ אם חידוש הוא לו במצוה זו יהי' מאיזה טעם שיהי' צריך עכ"פ להיות בחידוש', וא"כ לפי"מ דפסקינן בסי' א' דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין ומוחזקין והגיה הרמ"א דזה לאינש' דעלמא שאינם יודעי' סומכין על רוב הנ"ל אבל השוחט לא ישחוט אלא אם הוחזק ג' פעמים לפני החכם ולא התעלף דלכתחילה חיישינן, וא"כ בקדשים דחיישינן בכמה דוכתי להפסד קדשים ודאי אין מניחין אותו להחזיק עצמו בשחיטת קדשים דודאי חיישינן לכתחילה שלא יפסידם וא"כ עכ"ח כבר שחט בשחיטת חולין וא"כ שוב אם ישחוט אפי' בקדשים בראשונה מ"מ אין חידוש ולא שייך ברכה הנ"ל.

**ועוד** יש להוסיף לפימ"ש התב"ש לתרץ קושי' הש"ך מ"ש מתפילין וציצית דלא מברכי שהחיינו מ"ש מכיסוי ותירץ לפי"מ דקיימ"ל דקטן היודע להתעטף אביו מחנכו וקטן

שיודע לשמור תפיליו מחנכו לתפילין אם כי אינו בר מצוה, וא"כ אימתי יברך אם בעת החינוך אינו בר מצוה וחיובא לדרדקי ליתא ובעת שיעשה בר מצוה לא שייך דכבר נתחנך ואינו חידוש, וקשה דמפני מה לא שמעינן דאם לא עשה כן ולא הניח תפילין עד שנעשה בר מצוה דיברך ועיין בפרמ"ג סי' כ"ב במ"ז, וצ"ל כיון דלא שכיח לא תקנו בזה ברכה כמ"ש במג"א בסי' כ"ה בשם הרא"ש דהברכות על הרוב תקנו, וא"כ אפי' אם נזדמן אם שחט קדשים בפעם א' מ"מ כיון דעפ"י רוב אינו שוחט אלא א"כ שחט ג"פ בחולין ואו לא שייך לברך שוב לא תקנו בזה ברכה הנ"ל כנלע"ד, אוה"נ דו"ש.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו**.

## סימן רעט

**שוכ"ט** על ראש אהובי הר"ג צורבא מרבנן צדיק וטוב למדן מופלג כש"ת מו"ה שו"ב מומחה בק"ק יצ"ו

**מכתבו** בא לידי ע"ד שאלתו בעובדא מ"ש חתנו וכו' אשר למד ושמש בשו"ב ונתקבל לשו"ב בק"ק כו' אשר עד עתה הי' שייך לכבוד הרב הגנ"י דק"ק כו' ויען כי בק"ק כו' נתקבל רב אב"ד וטוען כי ישוב הנ"ל שייך לדגלו ושני הרבנים הרימו קול לאמור אם ילך למען הנסיון להרב זה יאסור שו"ב וכן כנגדו טוען אם ילך להרב האחר הוא יאסור ולא נשמע כזאת מימים ימימה וכי השו"ב מצוה עליו לחזק רבנות הנ"ל או להיפוך ואדרבה הרבנים עליהם המצוה לחזק מעמד השו"ב ועוד וכי יש איזה עולה או עון חלילה לילך לכמה רבנים וכן המנהג במדינתינו לקבל מכתב קבלה מכמה רבנים ושמעתי שהוא מתקנת המדינה שיקבל מכתב קבלה משלשה רבנים וכן המנהג במכתבי התרה, וידוע כי אין לשנות שום מנהג ותקנה כמ"ש הרמ"א בהל' מגילה סי' תר"צ ויעיי"ש במג"א ובכ"ז לפי"ד הרבנים הנ"ל יאסרו לטול התרה כמו שהוא המנהג פשיטא ופשיטא שאין בידם לשנות מנהג וכש"כ בדבר חמור כנ"ל.

**ע"כ** אין שום רב יכול לעכב ערל השו"ב להראות גם לרב שלישי או אפי' וכיו"ב רק למען השלום ילך לרב שלישי להראות סכינו אם ירצו השני צדדים לעשות כמצוה הנ"ל, כ"ד ידידו הדורש שלומו וטובתו כה"י, הבעה"ח אול"י ב' פ' ויחי תרצ"ב לפ"ק.

הק' **מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד**.

## סימן רפ

**לכבוד חביבי חו"ב עצום וכו' מה"ו** יום טוב ליפא דייטש נ"י.

**עתה** באתי במ"ש נפשך היפה בסוגי' דש"י בראיות מוצקות, ועיינתי בירושלמי שם יליף מקרא בא' לחדש במקום שיודעים בקביעת החדש ע"כ במקדש היו תוקעין משמע

דלא כסברת הראשונים, ואמרתי ליישב דשוב הקשו בירושלמי דא"כ כל מקום שיודעים בקביעות החדש יתקעו ואמר רשב"י דזכרון תרועה ויום תרועה כתיב אצל הקרבנות ופי' מפרשי הירושלמי כמו הקרבנות דוחים שבת כן תק"ש, והנה בתוס' מס' חולין בסוגי' דרוב הקשו דניכוף רוב מקרבנות דשבת דאם טריפה חילל שבת ותי' דאין לילף דשמא הקרבנות דוחים שבת אפי' מספיקא כמו פק"נ, ולפי"ז אם נאמר תק"ש דומי' לקרבנות נמי נאמר שדוחה שבת אפי' מספיקא כמו פק"נ ולפי"ז י"ל דת"י ורשב"י חוזר מסברת בא' לחדש ושוב י"ל דבשאר בתי דינים רק בספיקא אינו דוחה אבל בודאי דוחה.

**ולפי"ז** מתיישב קושי' חמורה מ"ש הרידב"ז על הירושלמי וגם בגמ' דידן מ"מ מקשו מתק"ש במקדש ליקש' מתקנת ריב"ז האיך תיקון בכ"מ שיש ב"ד וכי מתנין לעקור דבר מה"ת בקו"ע עיי"ש, ולהנ"ל מה שתיקן ריב"ז היינו במקום ב"ד שיודעין בקביעי אחד בחודש והיטב מיושב שיטת הרמב"ם ד"פ דדוקא בב"ד שקדשו את החדש כברייתא דלקמן ומ"מ לפ' כפי' רש"י ר"ל דאתי כר"א דרק ביבנה תיקן בכ"מ שיש ב"ד משמע כל ב"ד, ולהנ"ל אתי שפיר כמובן.

**ב) וע"ד** גמ' חגיגה י"ד ע"ב בתולה שנתעברה מהי לכה"ג וק' הרי מעוברת חבירו אסור עכ"פ מדרבנן ומש"ס משמע שמותר לכתחילה וגם לשיטות הא"ז דס"ל דרק במזיד שידע שהיא מעוברת אסורה אבל לא בשוגג הרי מתוס' שכ' דבדקינן לי' משמע דאף בידע מותר לכה"ג ולהמתין עד כ"ד חדשים א"א שאחר לידה בודאי כבר כלה בתוליה ופסולה לכה"ג.

**י"ל** דנתעברה מכה"ג עצמו שהי' באמבטי מקדם ואז היא מעוברת עצמו דליכא משום מעוברת חבירו וכמו שכ' הב"ש סי' י"ז ס"ק כ"ג בהוא והיא מודים לכ"ע מהני, ועוד י"ל דמיירי שקדשה וקינא לה כשהוא ארוסה להשקותה כשהיא נשואה דאית' בתוס' יבמות ל"ו ע"ב דכהא"ג שאסורה לו מדאוריית' עד שתשקה לא מפקינן מני' ע"י גט כמשמע מסוטה כ"ב ועיין יבמות נ"ח דמשכחת לה שקינא לה כשהיא ארוסה ונסתרה ונכנסה לחופה והשאלה שפיר אי מותרת לכה"ג כהא"ג דלידה שאח"כ אינו אלא כמי"ט.

**ג) ולענין** פתילות ושמנים דאין מדליקין בהן בשבת לענין יו"ט מהו, הלא מבואר בתוספתא פ"ה משבת והובא בש"ס ר' שבת ד' כ"ד תני' כוותי' דר"ח פו"ש שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם ביו"ט חוץ משמן שריפה שמדליקין בהם בשבת ואי"מ בו ביו"ט שאין שורפין קדשים ביו"ט ובאמת תמוה שאין הלכה זו נאמרה לא בהרמב"ם ולא בשו"ע וגם בעין משפט לא ציין כלל איזה פוסק בזה ורק באו"ח סי' תקי"ד כתוב דהמדליק ביו"ט מברך להדליק נר יו"ט והוא מדברי הג"א פ"ד דמס' ביצה

והמרדכי פ"ב מס' שבת מהירושלמי וכ"כ הב"י בשם הרוקח עיי"ש ובמג"א הובא סי' תע"ב בהדלקת נר קודם לארבע כוסות משום שלום בית א"כ מוכח דאיכא מצות הדלקה ביו"ט וכל השמנים ופתילות כשרות אעפ"י שאין מדליקין בהם בשבת.

ד) **וראיתי** דבריך צולל במים אדירים בדין מאבד עצמו לדעת אי אוננין עליו והבאת הירושלמי הביאו התוס' ריש פ' מי שמתו ד"ה ואין מברך דאמר ב' טעמים של אנינות א' מפני כבודו של מת, ב' שאין לו מי שישא משאו א"כ לפי טעם הא' גבי מע"ל דאין מחייבים בכבודו אין אוננין עליו אמנם לפי טעם הב' לפימ"ש הד"מ והש"ך סי' שמ"ה סק"א דהא דאין מתעסקין עמו לא לענין קבורה ותכריכין אמרו א"כ י"ל כיון דמחוייבין לקברו מחוייבין נמי לאונן עליו אך בס' שמחות ריש פ' י"ד כ' דטעם הוא משום כבודו של מת כטעם א' של הירושלמי וק' מסנהדרין מ"ו בהרוגי ב"ד לא הי' מתאבלין אבל אוננין ופי' רש"י ז"ל לא הי' מתאבלין כדי שיהי' בזיונו כפרה אלא אוננין בלבד דאין זה כבוד להההרוג והלא לטעם הנ"ל כל אנינות הוא רק משום כבודו של מת אלא ודאי משמע כטעם ב' של הירושלמי והארכתי בזה עיין בב"י סי' שמ"א דהך טעם מפני כבודו היינו נמי משום שמחייב להתעסק לכן נאמרו הני דינים עליו שלא יהי' נראה כמזלזל אבל לעולם הני ב' טעמים שייכי להדדי לכן לכ"ע קיי"ל דבשבת ויו"ט שא"א להתעסק אין עליו דיני אנינות וכן בנמסר לרבים ומכתפים ואין נ"מ רק דלטעם א' אינו רשאי להחמיר ע"ע ועיין באו"ח סי' ע"א ובט"ז דקיי"ל כטעם א'.

**ומ"ש** דתלי זב"ז אם מחויב לקברו יש לו דין אונן וגם הקשית ממתניתין דסנהדרין דמוכח ע"כ דלא כטעם א' ל"ש זל"ז כלל דב' דיני אנינות יש א' מה"ת שחייב לצער נפשו ומשו"ה אסור בקדשים ביום מה"ת ולילה מדרבנן כמסקנת הגמ' זבחים דף ק' וברמב"ם ה' ביאת המקדש, וב' מה שאסרו חכמים כמש"כ הרא"ש ס"פ הי' קורא וגם מה שפטור מכל המצות בירושלמי דורש מקרא כמ"ש תוס' ר"פ מ"ש או שיש כח ביד חכמים עיין בחכמת אדם וא"כ הוא שיש הני ב' טעמים בירושלמי מכל מה שהוא מן התורה ל"ש טעמים הנ"ל אלא גזה"כ וזהו מ"ש מתני' דסנהדרין ועיין תשובת רש"ל סי' ע' ומהר"ם שי"ק דדיני אבילות הם מפני הכבוד אבל אינו מחויב לצער נפשו כמ"ש בסוכה דף ה'.

**ולדינא** פשיטא לענ"ד דמב"ל לא גרע מהרוגי ב"ד כמש"כ בחת"ס סי' שכ"ו דאומרים עליו ברכת אבלים היינו משום אנינות לדעת הרמב"ם והרמב"ן הוא דפליג ולדידי' הא גם באבילות מחויב א"כ עוד רפי' דינא ועיין בתשו' מהר"יא סי' תס"א וס"ב וראיתי בפ"ת בשם תפארת למשה דתלי' דין אנינות אם הכהן מטמא להם וק' הא בסי' שע"ג דלהרוגי ב"ד אין כהן מטמא להם והאיך יפרנס הך מתני' דסנהדרין ואין הספר ת"י.

ה) **וע"ד** הקו' ששמעת ממני במ' נדרים ט"ו פליגי ר"י ור"נ בקונם עינו בשינה היום אם אישן למחר דר"י ס"ל אל ישן היום ש"י למחר דבהקנה לא מזדהר, והק' הריטב"א דקיי"ל בגיטין באומר הז"ג ע"מ שלא תשתה יין ל' יום דתנשא לאלתר דתנאי בשוא"ת יכולה לקיים ותי' דשאני שינה שאין בידו וממילא ניים דמתאנס בשינה ופלא דהא שם פריך הגמ' מנהנית לי עד הפסח אם תלכי לבי"א עד החג ומקונם ככר היום אם אלך למחר למקום פלוני ומה קו' הא שאני שינה דאין בידו מפני אונס כסב' הריטב"א משא"כ הליכה ועיין יו"ד סי' ר"כ ט"ז בשם המהר"ם תו"ר א' ות"י ר"פ המדיר כי גם דבריהם צ"ע **ואשר** אחזה כת' דברי הריטב"א הוא בסגנון זה אשר מקדם נראה שקול וטרי' תחילת הסוגי' דמקשה על ר"י ממתני' דקתני שאני ישן שאני מדבר שאני מהלך דמוכח דלא כר"י משום דס"ל דמתני' איירי בתנאי דאי בפשיט' הא פשיטא כמ"ש הר"ן שם וע"ז מתרץ מתני' דאי ניים קאמר ואשמעינן כר"י דאסור לנים משום דבתנאי לא מזדהר כמ"ש הר"ן ורבינא מתרץ דלעולם מתני' בפשיט', וב"י מדרבנן זהו הרבית' לכ"ע וא"כ לתי' א' הא מתני' קתני נמי שאני מדבר שאני מהלך ועל כולן קתני חד בל יחל וא"כ כמו שאני ישן מיירי בתנאי וכר"י הה"ד שאני מדבר שאני מהלך דאל"כ נמי קשי' פשיט' כמ"ש הר"ן וא"כ מוכח דבהליכה נמי חיישינן לר"י דהא קתני נמי במתני' ובתנאי איירי א"כ לתי' זה שוב פריך שפיר מהליכה אהליכה א"כ לדידן דקיי"ל כרבינא דמתני' פי' מדרבנן ומתני' בפשטות איירי ולא בתנאי א"כ שפיר י"ל דר"י דוקא בשינה חיישׁ כסברת הריטב"א.

## סימן רפא

להנ"ל

**ע"ד** אם רשאי הרב לנסות נערי בנ"י בגימנאזיאום ליתן להם צייגני"ס לאשר שם מוכרחים לחלל שבת בפרהסי' במלאכת הכתיבה וילמדו לבגוד בדת משה וישראל השני איש אשר יתן בנו שמה ולא יחוש על זה שיחלל שם ש"ק אם איש כזה הוא עוד בחזקת כשרות.

**וראיתי** במכתך שהארכת בבקיאות רבה ונפלאה ומתלהבת ברב חסידתך להרעיש ולמחות ביד רמה לית דין צריך בושש לאסור כי מלבד מה שיש בו משום מחזיק ידי עוברי עבירה, ותלמוד שאינו הגון, ועוד לזאת ק"ו ב"ב של ק"ו ממ"ש בגמ' מ' שבת מי שיש בידו למחות ואינו מוחה אפי' בדבור כש"כ במעשה ועיין מס' סוכה דף כ"ט והי' ממס' ד"א ועתה אם הרבנים נ"י ימנעו עצמן ליתן מכתב תעודה ועי"כ לא יקבל דיפלא"ם ע"כ ימנע להיות ממחללי שבת ועיין בהרמב"ם פ"ג מה' תשובה שמנה בין כ"ד המעכבים את התשובה מי שיש בידו למחות ואינו מיחה כמחטיא רבים גם יש

לדון שעובר משום מדבר שקר תרחק ועיין בר' שבועות והרמב"ם פ"ה מעדות וע"פ כתב עוד גרע בזה מבע"פ דהא כתב תוס' כתובות ד' צ"ב דאפי' גזלן שחשוד על ממון נפסול לעדות ולשבוע' מה"ת מ"מ בהוציא שטר על חבירו לא חשדינן למזויף אלמ' חזקה שלא חציף אינש לזייף גדולה מעדות שקר ואין כך זיוף גדול מזה למסור צייגני"ס למחלל שבת לאמור שהוא נוהג דת יהודי, ואף אי א"צ לכתוב רק שלמד דת יהודית ולא ששומר דת יהודית הנה כבר אמרו חכז"ל יבמות דף ק"ט כל מי שאין בו אלא תורה אף תורה אין בו ולפי"ז בא העת והזמן לתקן ולמגדר מילתא יהי' על אופן שיש לכסות על שעבר אבל להות גלוי מכאן ולהבא להסיר מכשול זה מבינינו ולא ירום איש את ידו לחתום על צייגניס כזה.

**ושאלה** ב' אין צריך לפנים כי עיין בהרמב"ם מה' תשובה אות כ' מדברים המעכבים את התשובה הרואה בנו יוצא לתרבות רעה ואינו מוחה כש"כ ק"ו ב"ב של ק"ו מי ששולח בנו ומחזיק בידו או מסביר לו פנים כי נזרקה בו טינא בלבבו, ואין כאן מקום להאריך כי כל מ"ש הכל ברור כשמלה רק בתפלה לאבינו שבשמים כי יטהר לבבינו ויסור לב עקוב מקרבנו ונזכה לשמור חקים ומשפטים עד כי נזכה לראות מורה לצדקה בקרב הימים ונשמע בסו"ט כאוות נפשך הטהורה ונפש רבך החותם בכל חתמי ברכות אוה"נ דו"ש.

**הק' מרדכי ליב ווינקלער** ק"ק **מאד יצ**"ו.

**בעזה"י**

## מפתחות עם קצת הערות והגהות נחוצים להמעיינים בפנים

ממני הצעיר **משה ליב עהרענרייך** בהגמהרח"צ זללה"ה הכ"מ.

### חלק אורח חיים

**סימן י"ג בענין נטילת ידים** להקם ממטתו.

**סימן רנ**"ח הנוגע בראשו בלא חיכוך אי צריך נט"י

**סימן קצ**"ד מלבוש ראק"ק אי חייב בציצית, וע"ד ציצית שעושין לקטן אי יוצא בו כשנתגדל.

**סימן קס**"ג בענין הנחת תפילין בחוה"מ אי שייך משום לא תתגודדו (וע"ל סי' קס"א).

**סימן קל**"ט במ"ש בשעה"כ להאריז"ל להשחיר גם אחורי הרצועות (מ"ש בפנים מד' הרמב"ם עיי' בס' עיקרי הד"ט סי' ב' אות י"ז שכ"כ בס' התרומה והריב"ה ז"ל, ועיין בשו"ת יכין ובועז ח"א סי' ק"נ ובס' מגן גבורים בסי' כ"ג שהאריכו בזה וע"ע בדג"מ סי' כ"ז).

**סימן קכ"ג** בענין לסלק ש"ץ.
**סימן רכ"ב** בענין ברכת ק"ס.
**סימן ריי"ג** בענין עמידה וישיבה בק"ש.
**סימן קנ"ב** במי רגלים ומי נטילה בבית אי מהני להוציא ראשו ורובו חוץ לחלון כדי לקרות ק"ש וברשות. סימן מ"א בענין טבילת עזרא וע"ד מי שנזהר בטבילת עזרא ועתה לא יהי' בידו לטבול אי ידחה הטבילה נגד מצות עונה (מ"ש בפנים להעיר בזה מפלוגתת הרדב"ז והח"צ במי שהוא בבית אסירים איזה מצוה יקרים כעין זה העיר מרן ז"ל בהג"ה לס' קצה המטה על המט"א בסי' תרכ"ה אות ק"ח יעו"ש).
**סימן רכ"ו** ע"ר ברכ"י דיחיד העומד בפסד"ז צריך ליפול על אפיו עם הצבור, ולענין נפ"א בסליחות ביום המילה
**סימן רל"ז** קדושה שביוצר או אי יש לאמרה בעמידה, ובענין עניית קדושה שבתפלה.
**סימן ריי"ג** ביתור איזה דקדוקים בנוסח התפלה.
**סימן ל"ו** בענין נוסח ספרד (בפנים ציין למ"ש בזה בלבו"מ ח"א יעו"ש וע"ע בלבו"מ מהד"ת בחיו"ד סי' קמ"ה ומהד"ג סי' י' יע"ש ועיין בשו"ת מהריא"ץ סי' ז'.
**סימן רע"ב** בענין אמירת קדיש במי שיש לו אב ואם
**סימן ריי"ג** בדין קדושת ביהכ"נ שכורה.
**סימן קצ"א** בענין ביהכ"נ ישנה שנחרבה אי רשאין לסתרה ולבנות ביהכ"נ קטנה במקומה.
**סימן ה'** בדין נתיצת אבן מביהכ"נ,. וע"ד עזרת נשים אי יש לו קדושת ביהכ"נ (מ"ש בפנים מירושלמי ר"י מיקל לנשיא וכו' הוא במ' מגילה פ' בני העיר ה"ג ועיין שם בציון ירושלים, ועיי' בשו"ת תשורת סי סי' תקמ"ה)
**סימן ח'** מ"ד ביהמ"ד קבוע מכמה שנים אי רשאין לבטלו.
**סימן ס"ה** בענין הנ"ל.
**סימן ס"ו** בעיר אחת שרוצים לסתור ביהכ"נ הישנה ולבנות במקומה ביהכ"נ חדשה רחבה יותר מהישנכה.
**סימן כ'** ע"ד משתה ושמחה שעושין בחינוך ביהכ"נ (במ"ש מרן ז"ל בפנים דעושין סעודה של מצוה בחינוך ביהכ"נ הנה בס' באר שבע מבואר בחנוכת הבית בא"י הוי סעודת מצוה אבל לא בחו"ל וראייתו מירושלמי דסוטה פ' משוח מלחמה עיי"ש והביאו במג"א י' תקס"ח סק"ה יע"ש וביד אפרים שם ומעתה חינוך ביהכ"נ וביהמ"ד בודאי נחשב כמו חינוך בית בא"י, ובפרט דארז"ל בפ' בני העיר עתודין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחו"ל שיקבעו בא"י ועיין מהרש"א בח"א למגילה שם ובח"א לברכות דף ח' והבן

ומ"ש בפנים דבכל גמר מצוה עושין יו"ט, כ"כ המג"א בסי' תקנ"א ס"ק ל"ג בשם אמרי שפר ע"ש, וד"ז מקורו בש"ס בסוף מס' תענית ובמס' ב"ב דף קכ"א דאמר רשב"ג לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב ומפרשי' כמה טעמים עד דמסיק רבה ור"י דאמרי תרווייהו יום שפוסקין בו מלכרות עצים למערכה וכ' הר"ן שם שמהא שמעינן דמנהג ישראל הוא לשמוח ולעשות משתה ויו"ט בהשלמת המצוה ע"ש וכן מבואר ביש"ש בב"ק ס"פ מרובה עיי"ש, ועיי' בב"י או"ח סי' תרס"ט בשם הגהות אשריי וא"ז דעושין משתה כסיומה של תורה והביא מקורו ממדרש שה"ש ויבוא ירושלים ויעמוד לפני ארון ברית ד' וגו' ויעש משתה לכל עבדיו אר"י מכאן שעושין סעודה לגמרה של תורה ע"ש ועיי' רמב"ן עה"ת פ' משפטים בפ' ויחזו את האקי"ם ויאכלו וישתו ואכ"מ להאריך בזה.

**סימן ס"ז** אי מותר לסתור ביהכ"נ ישנה ולבנות חדשה באופן שבמקום שהי' הישנה יהיו המדריגות לעזרת נשים וגם חדר קאכצעלייא.

**סימן קי"ח** אי מותר לקהל להניח מצות שלהם בתוך ביהכ"נ.

**סימן** רל"ח במ"ש בזוה"ק לעשות ששה מדריגות לבימה והערה בענין חמץ דהוה דשיל"מ.

**סימן רמ"ז** אי מותר למעט כותל ביהכ"נ כדי להרחיב חלל ביהמ"ד.

**סימן ל"א** ע"ד ביהכ"נ דק"ק מאד. יצ"ו שהיא קטנה מהכיל ולזאת רצו להגביה הרצפה כדי שיתמעטו המדריגו' העולים לארה"ק ולביתה ועי"ז יתרבו המושבות בביהכ"נ (מר"ן ז"ל הציע הדבר לפני הגאון המפורסם מ' יצחק שמעלקיש ז"ל אבדק"ק לבוב כמו שרמז בפנים והוא לו נדפסה בספרו הבהיר לבושי מרדכי ח"א סי' כ"ד יעויש באורך).

**סימן רל"ה** כתבי חידושי תורה ישנים אי צריכין גניזה או יכולין לשרפן [ועיי' בתשו' חסד לאברהם מהד"ת או"ח סי' י"ז ועי' בשו"ת קרן לדוד סי' מ"ד.

**סימן ר"א** ע"ד רמ"א או"ח סי' קצ"ז.

**סימן קנ"ב** במי שהפסיק באכילתו לברכת הזימון ושמע ברכת הזן אי יצא אף בלא עניית אמן אחרי'.

**סימן קפ"ה** תבשיל פפוימע"ן עם ריי"ז מהו לענין ברכה.

**סימן רל"ט** ביצה חיה אי נידון כאוכל או כמשקה (ועיי' בקצה"מ שעל המטה אפרים בסי' תרי"ב ס"ק י"ב ובקונטרס אחרון שם מזה).

**סימן כ"ב** מכונה פאנאגרא"ף אי מותר להעריכו באופן שישמע ממנו הזכרת שם שמים לבטלה (ועי' בשו"ת מנחת אלעזר ח"ג סי' כ"ה מ"ש בענין זה, ועיי' בשו"ת בית שערים

סי' כ"ג מ"ס ע"ד הפאנאגרא"ף לענין קול באשה ערוה ע"ש וכן בשו"ת פרי השדה ח"ג סי' ליבא ועי' בס' קצה"מ שעל המטאיפ בסי' תקפ"ז אות א'.

**סימן קנ"ג** בגד שמהפכין ותופרין אותו שקורין געווענ"ד אי הוה כבגד חדש לברך שהחיינו (עי' בפנים מ"ש מסוכה דף כ"ז, ויפה העירני גיסי הרב המופלג בתו"י מו"ה יחיאל מרדכי נ"י ממשנה דמס' סוטה דף מ"ג ע"א ר"י אומר אף הבונה בית על מכונו לא הי' חוזר ופירש"י סתרו ובנאו במדה ראשונה אינו חוזר דלאו חדש הוא וכו', ולענין צביעה מחדש עיי' בשו"ת מהרש"ם ח"ג סי' שנ"ו).

**סימן ר"ד** בזמן המלחמה וגם התבואה ביוקר אי חשוב כשני רעבון לאסור בתשמיש (ועיי' בס' קול הרמה והפרשה שהאריך מאוד בבירור הלכה זו וע' בשו"ת קרן לדוד סי' ס"ב בזה).

**סימן רל"א** ע"ד אותן שאוכלין סעודה סמוך למנחה קטנה, וגם מאחרין לרתפלל מנחה אחר שקיעת החמה.

**סימן קפ"ב** בענין הערכת וועקע"ר המשמיע קול בשבת.

**סימן רל"ה** מי שיש לו עסק שינדלע"ן אי יש להמציא לו היתר שעכו"ם יעבוד שם בשבת.

**סימן קצ"ו** בענין מלאכה בשבת ע"י נכרי.

**סימן קס"ז** מי שניתן לו חירות למכור בענזי"ן להעגלות אויטאמאבי"כ אי יש היתר למכור בשבת ע"י נכרי. סימן כ"ח אחד יש לו מסחר האסעקוראנ"ץ והגעזעלשאפ"ט העמידו שמה ישראל מחלל ש"ק לעסוק בו בשבת.

**סימן ק"א** במי שיש לו זעג ווער"ק אי יש להמצי' היתר שפועלים גוים יעבדו שם בשבת.

**סימן רס"ב** אם יש איזה היתר ברחיים שהגוי יעשה מלאכתו בשבת, וכן במלאכת המכונות.

**סימן צ"ט** בדבר שאצלו לא הוי איסור אי שרי להאכילו לקטן בידים, ואי מותר להקיף פאת ראש קטן, ואי יש שליחות לקטן לענין שבת, ופלפול בדברי המכילתא לא יעשה מלאכה אפי' ע"י אחרים.

**סימן קל"ד** אי חיישינן בב' דרבנן משום מר"ע סימן קל"ז בשנים שעשאו מלאכה דפטורים אי איכא בהו עשה דשבתון, והערה בענין מצוה דרבים (ועיין בשו"ת מהר"י אסאד חא"ח סי' קצ"א).

**סימן ריי"ט** בדין החזרת מוכין ככרים וכסתות בשבת

**סימן קפ"ח** הערה בדברי חמ"ס

**סי' ע"ט** בענין חולה שאב"ס.

**סימן ט**' בדין התולש בפיו אי חייב משום תלישה, והערה בענין כל העומד לשרוף כשרוף דמי.
**סימן י"ז** במקלקל ע"מ לתקן אי די במחשבה או צריך דיקא לתקן. ל"ד אודות המכונה ראדי"א אי מותר להעריכו בשבת (התשובה בענין הדלקת אור עלעקטע"ר בשבת שרמז עלה מרן ז"ל בפנים הוא בשו"ת לבו"מ ח"א סי' מ"ז והאריך בזה גם בסימנים שאחרי' עד סי' כ"ב יעו"ש ועיי' בקרפ"ד סי' פי.
**סימן מ"ד** בגד צבוע אי מותר לנערו מן הטל בשבת
**סימן פ"ו** ספרים שכתוב על הדפין אותיות אי מותר לפתחן ולסגרן בשבת.
**סימן קכ"ו** ע"ד עישון טוטי"ן בש"ק ע"י צלוחית.
**סימן י"ט** אשה ששכחה להדליק נר שבת ונזכרה בין השמשית אי יכולה להדליק ע"י עכו"ם והיא תברך עלי' ואי יוצאין נר שבת באור העלעקטעיר.
**סימן ער"ה** אי מותר לקרות בליל שבת לאור עלעקטע"ר, ופלפול בענין שביתת כלים.
**סימן רע"ו** בענין בישול בשבת ובענין הדלקת רייבהאלצע"ל ביו"ט ע"י ווי
**סימן צ"ז** בברכה אחת מעין שבע אי צריך לשחות (ע"ע במג"א סי' קכ"ה סק"א)
**סימן ק"י** שאבל אינו מתפלל לפני התיבה בשבת ויו"ט ור"ח (יעיי' בפרמ"ג סי' תרע"ג במ"ז סק"ח).
**סימן רמ"ב** בענין הנ"ל.
**סימן קצ"ב** בענין רחיצת ידים בשבת בחריץ וצנור שע"י מקלחין המים חוצה לרה"ר
**סימן קצ"ג** מי שיש לו מיחוש באזנו וצריך ליתן לשם מוך שלא יזיק לו הרוח אם מותר ליתנו לשם בשבת, וכן אם מותר לצאת בה לרה"ר.
**סימן קפ"ו** בענין הוצאות מטפחת (נואשנויכל) בש"ק, ועיי' בקרל"ד סי' צ"ד ותתענג.
**סימן קמ"א** אותן שהולכין לטבול בשבת ונושאין מטסתת והאנטוך) כרוך על צווארן שמסתפגין בו אי שפיר קעבדי.
**סימן רס"ח** מי שהוא קצר הראות אם מותר לו לצאת בבתי עינים (ברילל"ע) בשבת ועיי' בקרל"ד סי' צ"א.
**סימן רכ"ה** אי מותר להוציא הכלים בשבת ע"י עכו"ם שיחליב בהם לצורך יום א'.
**סימן רפ"א** ע"ד נערי בנ"י שהולכים לבתי גימנאזיו"ם ומחללים שם ש"ק אי רשאי הרב לנסותם וליתן להם כתבי תעודות, ומי שנותן את בנו לשם ללמוד אי יש לו חזקת כשרות.
**סימן ק"נ** ביאור דברי התוס' הפליאים דר' זכרי' בן אבקולס לא הי' נוהג לא כדברי ב"ש ולא כדברי ב"ה אמר ר"י ענותנותו של רזב"א שרפה את ההיכל (ועיי' בשו"ת מנחת

אלעזר ח"ג סי' ע"ב מ"ש בזה), ויישוב קושי' הכפ"ת דאר"י גדולה תשובה שדוחה את ל"ת שבתורה כו'.

**סימן קע"ג** בשבת שקורין פ' האזינו אי יכולין להוסיף על השבעה.

**סימן רמ"ב** איך יש לברך ספק חולה

**סימן רנ"ה** פלפול בדין נולד בביה"ש דאין המיל' דוחה שבת.

**סימן רנ"ח** ע"ד מ"ש בא"א דבקידושא רבה אינו אומר רק על המחיה ואינו כולל גפן כי יוצא בברהמ"ז שאחר הסעודה.

**סימן ל"ב** בדבר הטמנה (טשולנט) שמביאין מעיר פעסט לאפען ביום השבת (תשו' זו נדפסה בקונטר' אור תורה סי' א' ושם מדברי' עוד בכמה סימנים בבירור ענין זה ע"ש, והנה בפנים רמז ע"ד הרע"ב דשני שבותים גזרו אף בביהש"מ ועיי' בת' שער אפרים סי' כ"ו מה שתמה בזה ועמ"ש שם בשם הגאון מו"ה העשיל ז"ל ע"ש ובידּ אפרים בסי' ת"ט, ועיי' בתוס' רע"א ז"ל במשנה דנתנו למגדל ובתשו' רע"א סי' קנ"ט ובהוספ' שבסוף הס' שם, ועיי' במחצה"ש בסי' תקפ"ח מה שפי' בדברי המג"א שם סק"ד דבחד שבות לא העמידו דבריהם ובשני שבותים העמידו דבריהם יע"ש) סימן ל"ח בדין חיל המלך שנכנסו בבתי היהודי' שאוסרי' הטלטול בשבת סימן ס' ע"ד תיקון צוה"פ בעיר שבצד דרום ישנו חריץ, ואי מהני צוה"פ על גבי הנהר.

**סימן ר"ו** בענין עירוב.

**סימן קמ"ח** שאבל אינו מתפלל לפני התיבה בר"ח.

**סימן י"ג** בענין ברכת הלל דר"ח.

**סימן קע"ח** בענין מכירת שומן ואיינגעזאטענ"ס של חמץ, ובענין עישון טאבא"ק בפסח.

**סימן קס"ב** בענין חמץ נוקשה.

**סימן ט"ז** אודות מאפה קעק"ס ומישקאטע"ן להשהות' בפסח.

**סימן י"ז** בענין לאו דב"י בער"פ אחר חצות. סימן מ' במי שהניח בקדירה חמוצה קיבה קרושה מלוחה ועבר עליו הפסח אי שרי לאכלו אחר הפסח, ואיזה הערות בעניני ביטול ברוב (בסוף התשו' רמז ע"ד מקור חיים דבת"ת לא אמרי' האי כללא דהעוסק במצוה פטור מן המצוה ע"ע מזה בחידושי מרן המחבר ז"ל למס' נדרים דף ל"ו בד"ה פיסקא ומה שהעירותי שם בזה).

**סימן כ"ה** ע"ד מים מזויערבריי"ן אי יש בו איזה חשש תערובות חמץ (מ"ש בפנים לענין אי מועיל נסיון ע"י חעמיקע"ר עיין לקמן סימן קט"ז באורך מזה).

**סימן נ"ט** בענין חמץ נוקשה.

**סימן ק"ז** בדין חמץ שקיבל עליו אחריות, וע"ד חמץ המונח על האייזענבאה"ן אי הקונה עובר עליו בב"י.
**סימן ק"ח** בדין חמץ שעבר עליו הפסח.
**סימן קס"ד** ע"ד הקנינים במכירת חמץ.
**סימן רנ"ב** ע"ד החק שנותנים כסף לבני העיר ומחוייבים ליתן בעדו קמח לאחר הפסח אי שפיר למיעבד הכי.
**סימן רכ"ד** בענין תערובות שפרי"ט (וכבר דיבר מרן זלה"ה בענינים אלו באורך בשו"ת לבו"מ מהד"ק
**סי' ל"ג** וסי' ל"ד וסי' קי"ח ובלבו"מ מהדו"ת סי' קמ"א).
**סימן קע"ה** בענין הנ"ל.
**סימן קצ"ז** בענין שפרי"ט אי חשוב נפסל מאכילת כלב.
**סימן צ'** בענין הנ"ל, וע"ד רשיז"ל ברפ"ג דפסחי' שהי' עושין שכר מתמרים. סימן ק"כ עוד בענין תערובות שפרי"ט.
**סימן רי"ב** אי מותר להגעיל כלי בשר על פאריוו"ע.
**סימן ר"א** בדין אם נטף מנר על כלי זכוכית.
**סימן רמ"א** אי מהני הגעלה בחפירה בקרקע במים רותחין ואבנים מלובנים (ועיין בשו"ת לחם שלמה חאו"ח סי' פ"ט).
**סימן ז'** אודות שאיבת מים שלנו מבאר ארטעזי"ש
**סימן קכ"ז** א' קנה חטים בחזקת שמורים לפסח ביוקר גדול ואח"כ בדקם ומצא בהם חטים צמוחים ומבוקעים וגם שומים והלך ומכרם בשער זול כשאר חטים וכעת תובע מהמוכר העודף ששילם לו עבור שמורים.
**סימן ע"ר** בענין עשיית המצות על המאשין.
**סימן קל"ז** ע"ד מ"ש בס' האלף כך שלמה דאם אכל מצה בלא ברכת המוציא לא יצא משום דהוה מצהב"ע, ובדיני מים שלנו. סימן ע"א פלפול הלכה בענין שיעור כזית אי משערינן כמו שהי' מעיקרא או אזלינן בי' בתר השתא כמו שבא לפנינו.
**סימן קנ"ג** הא דאין לובשין בגד חדש ואין מברכין שהחיינו בימי הספירה (עיי' בס' עיקרי הד"ט שיש שנוהגין שאין מברכין שהחיינו בימי העומר ובספר לקוטי מהרי"ח הביא כן בשם סודי רזא ע"ש, ולענין בגד חדש העירני גיסי הה"ג מו"ה יעקב צבי נ"י דומ"ץ דק"ק מארגע- רעטען כי בס' לקט יושר הכולל מנהגי גאון קדמון בעל תה"ד ז"ל כתב שלא הי' מתיר להלביש מלבוש חדש בימי העומר אפי' מצנפת רק מנעלי' הי' מתיר אם אין לו ובל"ג בעומר מיתר עכ"ל).

**סימן קס"א** בענין שינוי מנהגים בתספורת בימי הספירה אי שייך משום לא תתגודדו.
**סימן ר"א** בענין הואיל.
**סימן קנ"ב** בהא דשבת דף קי"א האי מסוכריא דנזייתא אסור להדוקי' ביו"ט. סימן ד' בדין מנורה של חוליות אי מותר להעמידו ביו"ט (ועיי' בהגהות מהרש"ם ז"ל שבס' אר"ח סי' תקי"ט מ"ש ע"ד המג"א בזה. ומ"ש בפנים ע"ד התוספות כשמתרצי' שני תירוצים איזה מהם עיקר ע"ע בס' שדה חמד בכללי הפוסקים סי' ט' אות ב' מ"ש) סימן מ"ו אי מותר לעשות מלאכ' ביו"ט בשביל ח"ש (ועיי' בשו"ת לבו"מ מהד"ת חיו"ד סי' ל"ד מזה).
**סימן ק"ה** בדין שתיית טוטי"ן ביו"ט (ועיי' בשו"ת לבו"מ ח"א ס' צ"ו ומהד"ת סי' ל"ג).
**סימן מ"ח** בדין אי מותר לקנות ולהכין בחוה"מ לצורך יו"ט האחרון.
**סימן קפ"ה** מר"ח עד ת"ב אי רשאין לטבול ולהשתמש בכלים חדשים. סימן ב' בענין ברכת התפוח שטובלי' בדבש בר"ה. סימן כ"ז אבל אי יכול להיות ש"ץ בר"ה ויו"כ.
**סימן ל"ז** ש"ץ המתפלל תפלת מוסף אי יכול להיות לתקיעות דמלכיות זכרונות ושופרות.
**סי' נ"ב** בנידן חזקת בעל תוקע
**סימן קנ"ד** פלפול בדברי מהרמ"פ אמאי לא גזרו בתק"ש משום שמא יהקן כלי שיר.
**סימן ר"פ** פלפול בסוגי' דשמא יעבירנו.
**סימן קס"ו** הא דתוקע בשופר של ע"ז לא חשוב רוצה בקיומה ואי במצות התורה שייך לומר לא פלוג כמו בדרבנן
**סימן קפ"ג** שאין עושין נשואין בעשי"ת רק באירע סיבה ואונס (תשובה זו הועתקה בס' קצה המטה שעל הממנו"א בסי' תר"ב אות ה' ועמ"ש שם באות ד' מזה).
**סימן מ"ט** סדר תשובה לאשה שמצאה ילד מת אצלה וגם תשובה להבעל.
**סימן רע"ג** עוד בענין הנ"ל (ועיי' מג"א ססי' תר"ג ובהגהות מהרש"ם שם ועיי' בס' פתחא זוטא עה"ל נדה בסוף סי' קפ"ה מ"ש).
**סימן ר"ה** בענין תשובה.
**סימן ח"י** בהא דנוהגין לומר סליחות של י"ג מדות ביום ה' (ועיי' במטה אפרים סי' תר"ג סעי' ז').
**סימן א'** ישראל מומר שהוא חולה ביוהכ"פ ואומר שצריך לאכול והרופאי' אומרי' אי"צ אי מאכילין אותו (ועיי' בקצה"מ שעל המטא"פ בקי' תרי"ח אות ב' מ"ש בזה).
**סימן ב'** אי יש פו להש"ץ לכרוע ביה"כ ביחד עם הצבור או ימתין ויכרוע אח"כ (תשובה זו הועתקה בס' קצה"מ על המט"א בסי' תרכ"א אות ט"ו ע"ש).
**סימן נ'** הערה על הנוב"י

**סי' ל"ו** בענין איסור חל על איסור.
**סימן פ"ג** היוצא במנעל של עור ביוהכ"פ אי האיסור מחשיב לי' למשא (עי' בפנים מ"ש ע"ד המנ"ח במצוה שי"ג, והנה המנ"ח הביא ראי' ממ"ש רש"י בעירובין ד' צ"ה ע"ב דאם לובש בשבת ב' זוגות תפילין אתי איסור בל תוסיף ומשוי עלי' כמשאוי אבל עיין בשו"ת מפרשי הים שבסוף הס' ים התלמוד שכתבו שמדברי רש"י אין ראי' ודעתם דהאיסור לא משוי לי' משא עיי"ש ועיי' בשו"ת לחם שלמה
**סי' קי"א** שהשיג על המנ"ח בזה בראיות נכוחות ע"ש באורך וכן בשו"ת מהרש"ג
**סי' ל"ו**, וע"ע בשו"ת מהרש"ם ח"ד סי' קנ"א ובקצה"מ שעל המטה אפרים בסי' תרי"ד אות ב')
**סימן צ"ד** ע"ד הירושלמי בהא
**סימן קכ"א** בענין תקנה שלא לקצב בשר בשום מקום רק במקולין של הקהל.
**סימן מ"ב** אם אנסו מערכאו' לשו"ב לשחוט אי מהני שחיטתו (בפנים הביא דברי מהרש"ל דאם נתכוין לנחור ולעקור שחיטתו פסולה והוא בישש"ס פ"ב דחולין סי' י"ג ובתב"ש ססי' ג' הביאו וכתב הראוי לחוש לדבריו עיי"ש ועיי' בפמ"ג סי' ג' שפ"ד סק"א מ"ש בזה וכן בשו"ת קול ארי' סי' ט' ודע דכוונת מהרש"ל שנתכוין ורצה לעקור ולנחור דלא תקנו לעשות יוה"כ שני ימים (ועי' בכבו"מ מהד"ת סי' קע"ה).
**סימן קע"א** בענין הזכרת נשמות ברגלים.
**סימן רנ"ג** ע"ד הקושי' איך הוציא מרעיה הלוחות לרה"ר ביוה"כ (ועיי' בשו"ת קרן לדוד בסוסי' ק"ד העלה ג"כ תי' זה),. וע"ד מ"ש החת"ס דביוה"כ בעינן הנאת מעיו.
**סימן פ"ח** בדין היסח הדעת בסוכה:
**סימן קכ"ז** נייר ופאפענדעק"ל אי כשרים לסכך בהם.
**סימן קכ"ג** ע"ד לולב שכבוש למטה במקום תפיסתו. סימן קכ"ג אי כבוש פוסל בהדס וערבה.
**סימן פ"ה** בענין גזירת שמא יעבירנו בערבה, והערה ע"ד הרשב"א ריש ב"ק.
**סימן קמ"ג** אי אבל מקיף הבימה בחג.
**סימן קנ"ח** חסידים שעושין הקפות בליל שמיני עצרת בביהכ"נ של אשכנזים אי שפיר עבדי (ועיי' בשו"ת לבו"מ ח"א סי' קל"ה). סימן כ"ו טעם להא דנושאין כפים בשמחת תורה בשחרית ואין אומרים ותערב.
**סימן צ"ז** אי מותר לטלטל ספר תורה מבית המדרש לביהכ"נ ביום שמחת תורה כדי לעשות הקפות (מ"ש בפנים בדין טלטול ס"ת שצריך לעשות מקום קבוע עיי' בזה בס'

שערי אפרים למרן מהרא"ז מרגליות ז"ל בשער ט' מסעי' מ"ג ואילך יעו"ש ועי' בשערי רחמים שסביב הס' שעא"פ שם באורך מדינים אלו, ועמ"ש

## חלק יורה דעה

רק שלא מדעתו עלתה בידו שחיטה ראויה דאז שחיטתו פסולה אבל אם נתכוין לשחוט אלא שהי' במחשבתו לשם נחירה בזה גם המהרש"ל מודה דכשר, וכן ראיתי לדודי הגאון שי' בס' אבן שלמה על הראב"ן במס' חולין סי' ר"ה שכתב כן בדעת מהרש"ל יעו"ש, ואח"כ מצאתי במלא הרועים אות מצות צריכות כוונה סי' ח' שביאר להדי' כן דעת מהרש"ל יעו"ש, ובגוף הדין דאנסוהו לשחוט עיי' בס' דבר תורה מהיל שחיטה סי' בזה חו"ז הגאון ז"ל בשו"ת מהריא"ק סי' י"א, ובהנוגע לנ"ד כתב בשעא"פ שם סעי' מ"ו שבש"ת מביאים לפעמים ס"ת מביהכ"נ אחת לאחרת בכדי שיהי' שבעה ס"ת להקיף התיבה ושאין למחות בידם, ומ"ש בפנים מס"ח הוא בסי' תשנ"ה ובט"ז נרשם הסימן בטעות).

**סימן קל"ו** אי אבל מקיף בס"ת ביום שמחת תורה. סימן י"ט אי יוצאין יד"ח נר חנוכה באור העלעק:

טע"ר (תשובה המוזכרה בפנים בענין זה הוא בשו"ת לבו"מ מהד"ג סי' כינו ע"ש).

**סימן קי"ט** במ"ש במגילת אנטיכוס דימי חנוכה קבעוהו למשתה ושמחה, וביישוב קו' התוס' במגילה ד' ז' גבי אסתר ברוה"ק נאמרה.

**סימן קנ"ו** אותן הבאים בשבת לבהכ"נ כדי לשמוע קריאת המגילה בלילה אי אין בו משום הכנה משבת לחול. סימן קמ"ה בעניני תקנות שנתיסדו בביהמ"ד א' סימן קנ"א בענין התפרדות קהל ארטה' מקהל שטקו"ו ונעאלאגען.

**סימן ק"ע** ע"ד קהלה אחת שרוצים מקצתם להפרד ולבנות קלויז חדשה.

**סימן קע"ד** מכתב בענין איזה מחלוקה.

**סי' קצ"ח** מכתב ע"ד התאחדות קהל ארטה' עם שטקוו'.

**סימן רל"ב** מכתב ע"ד איזה מחלוקה נגד הרב מרא דאתרי'.

**סימן רס"ג** בענין התאחדות קהל אדטה' עם נעאלאגען. ג' אות ח' שהעלה דלא הוי בכלל כוון בפירוש שלא לשם שחיטה רק כסתם בלא כוונה ולכן השחיטה כשרה בכה"ג ע"ש והביאו בדרכי תשובה סי' ג' אות ב' ובאמת הדין מפורש להדי' בס' מלה"ר אות מצ"כ הנ"ל דבאנסוהו לשחוט שחיטתו כשרה יעו"ש בטעמו ונימוקו ואכמ"ל).

**סימן קכ"ב** בענין שו"ב שאיתרע חזקתו אי חוששין גם למפרע.

**סימן קכ"ח** ע"ד שיעור מקום השחיטה בצואר (ועיי' בשו"ת מהרש"ג חיו"ד סי' ט"ו מ"ש בזה).
**סימן קכ"ט** שו"ב שהי' בקהל שטאטוסקוו' אי יכולין להכשירו
**סימן קל"א** בדין שו"ב שידיו מרתתין.
**סימן ק"צ** ע"ד שו"ב שהי' בקהל שטקוו'.
**סימן רס"ז** הערה ע"ד הג' בעל אבן שלמה על הראב"ן בענין שחיטת עכו"ם נבלה (ועיי' באב"ש בקונטרס אחרון שלו מה שהשיב על דברי מרן ז"ל בזה יעו"ס.
**סימן רע"ח** בעניין ברכת שהחיינו על השחיטה ועל הכיסוי.
**סימן ג'** אי יש להתיר הלעטת אווזות ע"י כלי הנקרא גומ"י מאשינדיל.
**סימן ק"ו** בענין הוראת והפעטות האווזות.
**סימן רס"ב** ע"ד מראה לבן הנשאר בוושט לאחר גרירת השחין
**סימן כ"ח** בנמצא מחט תחוב בקורקבן מצד אחד במקום הדק מה דינו.
**סימן ע"ו** אופן בדיקת הוושת.
**סימן קי"ז** בדין נשבר עצם האליה שהקולית תחובה בו.
**סימן קל"ה** בדין אם ניקב הקורקבן מפולש באלכסון.
**סימן קכ"ח** בנמצא ב' שלחופיות של מי רגלים, וע"ד האו"ה דבדבר שצריך שיעור לנקיבתו אין מועיל בו סתימה. סימן קנ"ה אי עכו"ם יש לו לאמנות להביא שני ושטין לפני המורה, ופלפול אי נקובת הושט הוה אתחזק איסורא.
**סימן רי"ב** בנמצאו אפרוחים קטועי ראש אי יש לתלות בעכברים גדולים.
**סימן רי"ח** ע"ד דגו"מ בספק פסוקת חוט השדרה אי מהני הליכה, והערה בענין כוי, ובענין דשיל"מ.
**סימן ר"מ** בדין נשבר עצם הקולית.
**סימן קס"ט** הערה בסוגי' דטריפה אינה חיה.
**סימן קצ"ט** פי' בדברי הגמ' בסוגי' דטריפה חי' וביאור פירש"י שם.
**סימן ר"ז** הרבה חידושי דינים מלוקטים בטריפות הלב וכבד.
**סימן רכ"ז** פלפול בהא דאמרינן בגמ' דבב"ח חידוש הוא דאי תרי לי' כולי יומא כו', ופלפול בענין חולין מקדשי' לא גמרינן, ובענין הפסד קדשים.
**סימן קע"ב** אי יש להניח במקולין לתלות באייזקאסטע"ן בשר כשר וטריפה ביחד.
**סימן קנ"ה** בדם שבשלו בחמי טבריה.
**סימן כ"ט** טיפת דם שנמצא על הביצה בתוך תבשיל, וע"ד מ"ש בס' כרם שלמה שלא לאכול ביצה בת יומא (ראיתי בס' הנ"ל ליו"ד סי' פ"ו שהביא כן בשם קרבן אהרן,

והעירני הרב השואל נ"י כי טעות נזדקר בזה לפני הרב בעל כרם שלמה ז"ל במחכ"ת כי כוונת בעל קרבן אהרן דאם נמצא דם על הביצה במקום האוסר אעפ"י שהביצה בת יומא ודם זה לאו ריקום הוא אפי"ה אסורה דלא פלוג רבנן והוא כדברי הש"ך בסי' ס"ו סק"ו דאפי' בביצה בת יומא אסורה ע"ש, אבל בביצה בת יומא סתם אין שום טעם בדבר שלא לאכלו, ועי' ביומא

**דף ס"ט** ע"ב איבעי ביעתא בת יומא לחולה וכו').

סימן רס"ב ע"ד הבר אוזות שחרטומיהון שחורות.

**סימן כ"ח** ע"ד פאווי"ל של נכרים שמבשלים אותו משזופים (פלוימען) ואין בודקין אותם מהתולעים (ועי' בכנה"ג

**סי' כ"ד** בהגהות ב"י אות פ"ב והובא בדרכ"ת סי' פ"ד ס"ק צ"ה יעו"ש ועי' בשו"ת בית היוצר יו"ד סי' ט"ו וסי' נ"ז שהאריך בד"ז)

**סימן כ"ד** פלפול בהא דאין מוכרין ביצת נבלה וטריפה לעכו"ם שמא יחזור וימכרנה לישראל (מ"ש בפנים ע"ד הנתיבות מרמ"א יו"ד סי' קכ"ג עיין בשו"ת אבני צדק חא"ח סי' י"ז שהעיר בזה בשם זקינו הגה"ק בעל יש"מ ז"ל יעו"ש, ועיי' בשו"ת חת"ס חחו"מ סי' ק"פ והדברים עתיקין, וע' בס' טל תורה בהגהותיו לברכות דף ל"ה).

**סימן קמ"ח** ע"ד הדגים סארדיניע"ן (עיין בתפארת ישראל על המשניות בפ"ב דע"ז משנה ו' אות נ"ה מ"ש בזה ועיי' בדרכ"ת בסי' פ"ג ס"ק נ"ח ובסי' קי"ג ס"ק ע"ג)

**סימן קכ"ו** במבשל ואוכל בב"ח ואומר ברי שלא הי' בו טעם אי לוקין עליו.

**סימן פ"ד** ע"ד ליתן בתוך הבראטרעה"ר בשר אחר חלב (מ"ש בפנים לענין זיעה ע"ע לבו"מ מהד"ת יו"ד סי' מ"ג).

**סימן קל"ה** פלפול בסוג' דטיפת חלב (מה שהקשה מרן ז"ל לפי"ד התוס' במנחות כ"ב ע"ב וכן בזבחים ע"ג ע"א קושי' זו כבר כתובה על הספר ישיע"ק ביו"ד סי' צ"ב אות ז' יעו"ש).

**סימן צ"ו** איסור הנאה אי מותר להשליכו לכלב של הפקר (ועיי' בדרכי תשובה סי' צ"ד אות מ"ח מ"ש בזה). סימן ר"י ע"ד הרמב"ם בדין טעימת עכו"ם.

**סימן פ"ב** בדין תערובת חתיכות נבלות וכשרות.

**סימן ר"ב** בדין איסור ציר טמא.

**סימן קפ"א** בענין דשיל"מ.

**סימן ל"ז** בדבר הבא מכח רוב אי שייך בי' דין קבוע כמחצה על מחצה.

**סימן קס"ג** בענין בישול משרת המחללת שבת.

**סימן קפ"ד** ביאור כמה דינים בענין ישראל מומר, והערה בשע"ת סי' ת"צ, וע"ד נתיב חיים סי' שמ"ג.
**סימן קט"ו** ע"ד חרצנים מיי"נ קלויים שעושין ממנו משקה קאפ"ע אם מותר לשתו' (ועיי' בזה בשו"ת אמרי יושר ח"ב סי' ק"מ ובשו"ת מנחת אלעזר ח"ד סי' ט"ז ועיי' עוד בשו"ת קב חיים כת"י מאאמו"ר הגאון זללה"ה הכ"מ מ"ש בזה)
**סימן קט"ז** צ"ד קאפע ע"י חעמיקע"ר עכו"ם שאין בו תערובות שומן איסור אי יש להאמין ולסמוך על זה ובענין דבר שהותר בהפ"מ אי מותר לאחרים.
**סימן ק'** אי רשאין לגדל יונים בתוך ביתו (עיי' בס' משנת חסידים ובס' נגיד ומצוה שלא לגדל תורים ובני יונים בתוך ביתו כי הוא סכנה ר"ל ע"ש, ועיי' ברש"י פסחים ד' נ"ה במשנה דמושיבין שובכין).
**סימן כ"ה** אילן זקן ששרשיו מרוקבים ופירותיו מתולעים אי מותר לקצצו (מ"ש אדמו"ר זללה"ה ממשנה דתרומות דמחובר לא בטל כן איתא גם בפ"א דערלה מ"ו נטיעה של ערלה ושל כה"כ שנתערבו בנטיעות הרי זה לא ילקוט וכו' ומייתי לה בפ' הניזקין דף נ"ד ע"ב ופירש"י שם דכל זמן שהיא במקומה במחובר חשיבה ולא בטלה, וכבר מבואר ד"ז בשו"ת לבו"מ מהד"ג סי' ט' יעו"ש, ועיין בשו"ת חת"ס חאו"ח סי' קע"ח בד"ה איברא וצ"ע, ועיי' לדודי הגאון זלל"ה בשו"ת דמשק אליעזר בסי' ה' מ"ש בענין זה ואכמ"ל).
**סימן נ"ז** עוד בענין קציצת אילן.
**סימן מ"ב** בענין עשיית סחורה בדברים אסורים.
**סימן קכ"ב** בענין קצב ישראל אי יש להמציא היתר שימכור לעכו"ם בשר חזיר (ועיין בשו"ת לבו"מ מהד"ת סי' נ"ה ועלה רמז מרן ז"ל בפנים יעו"ש בזה).
**סימן רט"ו** ששפעדינוא"ר שמוביל מיני מאכל ויש בתוכם גם בשר חזיר אי יש לחוש משום עושה סחורה בדברים האסורים.
**סימן רכ"ח** ע"ד בעלי מלחמה שמוכרחים לאכול דברים האסורים ולחלל שבת.
**סימן קכ"ו** במי שאכל עוף ואח"כ נתודע לו שהי' נפסל בשחיטתו אי יכול לתבוע סך הגאבעלל"א בחזרה.
**סימן קס"ג** חילוק בין אפיקורס ישראל לאפיקורס נכרי.
**סימן רנ"ז** אי יש לסמוך על כתב הכשר מרב אחד.
**סימן קפ"ה** אי יכולין לטבול כלים בתוך בארות.
**סימן ו'** פלפול בדין טבילת כלים אם הוא מדאורייתא או מדרבנן, ואי מהני טבילת כלים ע"י קילוח וואססער:
לייטונג.

**סימן רמ"א** הלוקח כלים מישראל מומר אי צריכין טבילה כמו בלוקח מן העכו"ם.
**סימן כ"ה** כלים הנמכרים לעכו"ם על ימי הפסח משום חמץ מה דינם לענין טבילה (ועיי' בשו"ת שו"מ מהדורא ו' סי' נ"א ובדרכי תשובה סי' ק"כ ס"ק צ' מזה).
**סימן רט"ז** ע"ד תנור העומד בבית נכרי מה דינו, וע"ד בסוס גדולה שאי אפשר ללבנו רק להגעילו.
**סימן קע"ט** עריבה שנסדקה והקניהו בחלב ודם אי מותר ליתן בתוכה בצק ומאכלים.
**סימן רל"ו** פועלי נכרים שעושין מלאכתן במרתף אי יש לחוש שנגעו ביין.
**סימן רל"ד** בענין יין נסך.
**סימן ע"ו** בדין יין מבושל דאין בו משום נסך והא דלא גזרו בי' משום מראית העין (ועיי' בשו"ת לבו"מ מהד"ת סי' כ"ח מ"ש בזה).
**סימן צ"ה** בענין עיסקא אי יש לחוש משום רבית.
**סימן פ"ו** אם מותר לאשה לצאת בפיאה נכרית.
**סימן צ"ט** איסור הקפת פאת הראש אי שייך גבי קלון
**סימן ר"ד** אי מותרת האשה להסתפר כל שערה כמו איש.
**סימן מ"ד** בדין טומאת כתמים בזמן הזה.
**סימן כ"א** בענין שיעור גובה המקוה.
**סימן כ"ט** בענין הנ"ל (עי' בס' דברי יחזקאל מהגה"ק משינאווא ז"ל בשו"ת שבסוף הספר מ"ש בזה ורמז עלה לעיל בסי' כ"א ע"ש ועיין בדרכ"ת סי' קצ"ח אות קכ"ה וקכ"ו, ובגוף השיעור זרת ע"ע לקמן סי' כ"ו).
**סימן כ"ו** בענין שיעור זרת כמה הוא.
**סימן ל"ג** אשה הממונית על, הטבילה שאינה מדקדקת כראוי אי יש להעבירה ולסלקה (ועיי' בשו"ת צבי תפארת סי' מ"ט ובדרכ"ת בסי' קצ"ח אות קל"א).
**סימן נ"ד** באשה אשר נעשה לה באזנה אפעראציאן ותחבו לה שם וואטוטנ"א לשמור מאחוזת דם אי חוצץ בטבילה (ועיי' בשו"ת לבו"מ מהד"ת
**סי' קס"ט**, ומ"ש בפנים בסוף התשו' בדבר הסתיונות לנקבי השניים שמסירין אותו אחר איזה ימים הנקרא פראווזאריש"א בלאמב"ע יעיין בשו"ת לבו"מ מהד"ג סי' כ"א באורך וגם בסי' כ' שם, וע"ע בחאו"ח מהד"ת סי' קע"ח.)
**סימן ריי"ט** בדין כתמים.
**סימן רנ"ג** בכתם אם ברור שבא מגופה אם סותר הז' נקיים מה"ת.
**סימן קע"א** בהא דאסרו לטבול ביום ז' שמא תשמש ותראה ותסתור.
**סימן ד"ר** בהא דנוהגין הנשים שלא לגלח שערותיהן ג' ימים קודם טבילה.

**סימן רנ"ח** בענין קביעת וסת בדילוג למפרע, וע"ד אי יש לסמוך ע"ד השל"ה להתחיל לספור ז"נ מיום ה' לראייתה כדי לקרב הטבילה לחפיפה. סימן ה' מקוה שנתלבנה ממי בורית מה דינה (מ"ש בפנים דשמן מתערב עם המים הנה ראיתי בשו"ת אמרי יושר ח"ב סי' ל"א שכ' מדנקט במשנה פ"ז דמקואות נפל לתוכו יין או מוהל ושנו את מראיו פוסל ולא נקט שמן דומי' דרישא הדיח בו סלי זיתים וסלי ענבים וע"כ דרק מוהל פוסל שדומה למים ומתערב שפיר אבל שמן גופא עולה למעלה ואינו מתערב כלל בשאר משקין ואינו פוסל משום שינוי מראה וכ' עוד דגם נאפט הוא כמו שמן בטבעו שאינו מתערב במים ול"ש בו שינוי מראה יעו"ש מ"ש בזה גם לענין חציצה).

**סימן ס"א** ע"ד מקוה שעל הרצפה שלה ישנם אבנים וצרורות אי חוצצים בטבילה.

**סימן ס"ב** ע"ד מקוה שהי' עלי' כמה חששות.

**סימן קי"ז** בענין חזקת טומאה, ובביאור דברי התוס' בגיטין דף ט"ז דבמים שסופן לירד למקוה הוי קטופרת חיבור וע"ד סתירת הרא"ש בדין צנור שחקקה.

**סימן קכ"ז** ע"ד מעיינות שיש להסתפק בהם אי אינם רק מי תמציות.

**סימן קמ"ט** במקוה שיש לחוש שנפסקה חיבורה מהבאר וגם עלי' חשש זחילה.

**סימן ר"י** פחות מג' לוגין מים שאובין אמאי אינם מעלין.

**סימן ריי"א** בדין פסול מים שאובין ופי' בדברי ת"כ אך מעיין וכו'.

**סימן קפ"ה** בענין שאיבת מקוה ע"י עכו"ם.

**סימן ק"ס** בעיר ששלטה יד האויב אי יש לחוש שפסלו המקוה דשם.

**סימן קמ"ד** בביאור שיטת מהרי"ק בענין נוטפין שרבו על הזוחלין.

**סימן רמ"ז** מקוה גדולה ורחבה מאוד שקשה לחממה אי יכולין לבנות כותל באמצעה ולעשות עלי' דלת קטנה.

**סימן נ"ג** אשה בעת חליה נדרה בגדים שלה לעניים והבעל בשמעו אמר "איך זאג נישט' אי מועיל התרה לנדר.

**סימן ע"ז** בדין שנים שאסרו הנאה זמ"ז שאסורין ליכנס בביהכ"נ.

**סימן קי"ח** ע"ד חברה קנין ספרים שעשו איסור להוציא ספר מאוצר הספרים אי חל האיסור גם על הספרים שקנו אחר כך.

**סימן ר"ט** בנדר בשעת צרה.

**סימן רמ"ג** מי שנהג להחמיר שלא לאכול מבהמה שנכשרה בסירכא ע"י מיעוך ומשמוש וכעת שא"א לו לנהוג עוד כן האם צריך התרה על מנהגו.

**סימן רס"ד** במקום א' נתיישב ת"ח א' להורות או"ה וכאשר נודע הדבר להרב השייך לדגלו עמד ואסר הוראתו אי יש לאנשי היישוב לחוש לאיסורו

**סימן רמ"ה** בקהילה אחת שהתפרדו איזה אנשים ולקחו להם מורה הוראה ושו"ב נגד רצון הרב מרא דאתרא, ובענין עגונות.
**סימן כ"ז** אי שרי לקבוע ישיבה באתרי' דרב אב"ד.
**סימן ע"ה** במי שהוחזק להורות או"ה שאין להורידו.
**סימן צ"ח** בענין קביעת ישיבה עם תלמידים.
**סימן ט"ז** טבלאות שתולי' בהם נרות בביהכ"נ ביוה"כ אי רשאים לשנותם ולעשות מהם רנזערווא"ר.
**סימן כ'** בענין צדקה לחיזוק תלמוד תורה
**סימן ס"ג** בדין גר שצריך להתגייר בפני ג' הכשרים לדון
**סימן א'** אי מהני עיבוד עורות לשמה שלא מדעת בעלים.
**סימן ל'** בענין תיקון ס"ת אי יש ללתיר מחיקת השם בגרמא ע"י קטן.
**סימן מ"ג** בדין מחיקת השם בגרמא.
**סימן ק"ל** ע"ד סופר שהי' לו ציצין המעכבים המילה והעירו אותו לתקן ועבר זמן רב ולא תיקן אם לפסול הס"ת תו"מ שכתב עד עתה.
**סימן קנ"ו** בס"ת שנמצא טעות ובמתכנתו כ' ובמתכנו חסר קר'.
**סימן קפ"ז** פלפול בדברי נקוה"כ סי' רפ"א דבס"ת פסולה לא חיישינן לתקלה שיקראו בו בצבור.
**סימן רמ"ד** עורות שהתחילו לעבדן לשם ס"ת אי רשאין להשתמש בהם לדבר חול.
**סימן י"ב** בענין קביעת מזוזה איזה צד הוא ימין הכניסה.
**סימן מ"ד** בדין השוכר בית ורוצה לקבוע מזוזה קודם ל' יום.
**סימן מ"ה** מי שהסיר דלת הבית מצירה והחזירה אי צריך ליטול המזוזה ולקבעה מחדש.
**סימן פ"ד** בענין תעשה ולא מן העשו'.
**סימן ר"ס** בענין קביעת מזוזה, ובענין ברכת שהחיינו.
**סימן ק"מ** בא' שיוצא מבית ולו שם מזוזות מהודרים ויקרים והבא לדור שם רצונו לשלם רק מחיר מזוזות פשוטי' אי רשאי היוצא ליטול מזוזות מהודרים שלו.
**סימן רנ"ד** הקובע ב' או ג' מזוזות אמאי אינו מברך לקבוע מזוזות בלשון רבים כמו בטבילת כלים, ופלפול בענין כמדארל"ת אי עביד לא מהני, והערה בתוס' שבועות דף כ'.
**סימן קצ"ד** בענין כלאים.
**סימן כ"ט** בפדיון הבן ביום ל"א אי יש למתין עד שימלאו כ"ט ימים י"ב שעות תשצ"ג חלקים (ועיי' בשי"ת לבו"מ מהדו"ת יו"ד סי' קכ"ט, ועיי' מ"ש בזה באמו"ר הגאון זלל"ה

הכ"מ בס' קצה המטה על המט"א בסי' תקפ"א ס"ק ע"ח וע"ע בשו"ת אמרי יושר ח"ב סי' קל"ב מזה) והערה ע"ד חת"ס ח"ו סי' ל'.

**סימן ס"ד** אחד יש לו זוג תפילין מהודרים אי יכול ליתנם לכהן בעד פדיון בנו.

**סימן פ"ב** אי מהני נתינה לאדם חשוב בפדיון הבן כמו בקידושין.

**סימן קע"ו** אי מהני פדיון הבן שלא מדעת בעלים.

**סימן ק"פ** ע"ד כהן שהחזיר הפדיון והאם זכתה עבור הקטן, ובענין מצללה"נ אי מותר גם לכתחילה.

**סימן מ"ז** במי שקנה מן הגוי ב' ולדות והניחם אצלו עד שיולדו מבכירות ואז יתן א' להישראל והשני יהי' שייך להנכרי בשכרו וכעת ילדה א' בכור ושלחה להקונה אי קדוש בבכורה או לא (מ"ש בסוף התשו' ע"ד שנוהגין בכור מת וטריפה לקברה בביה"ק ובעומק הערני כבוד דודי הרה"ג מו"ה יוסף הכהן שליט"א מגרוו"ד מדברי התוס' בע"ז **דף ס"ב** ע"ב ד"ה ולקרבינהו וז"ל וכן דרך עתה לקבור בכורות ונראה שצריך לקברן מעט בעומק פן יבא לחטט אחריהם עיי"ש ועיי' בשו"ת פרי השדה ח"ד ס' מ"ד בזה)

**סימן ע"ט** בדין בהמת הפקר שפטורה מן הבכורה.

**סימן רכ"ג** ע"ד אשה אחת שהיתה לה פרה מבכרת ובראותה כי קרבה ללדת נתנה לעכו"ם הולד במתנה והוליך הבהמה לביתו אי פטרה עי"ז מקדושת בכור.

**סימן רמ"ח** בדין בהמה חולבת אי פטורה מבכור ואזהרה לקוני' בהמות מפושעי' לחקור ולדרוש על הבכור.

**סימן רנ"א** ע"ד קצבים שלוקחים בהמות מאנשים החשודים למכור בכור לשם חולין.

**סימן רע"ד** בענין הנ"ל.

**סימן כ"ז** בענין מחלוקת ב"ש וב"ה בשיעור החלה.

**סימן רכ"ו** פלפול בענין שליחות בנדר והקדש ותרומה.

**סימן ר"ל** אי מהני באבל למכור חנותו לאשתו או לבנו הסמוך על שלחנו.

**סימן ר"נ** במי שהמיר דתו ר"ל אי מחויבים קרוביו להתאבל עליו.

**סימן ר"פ** מי שמאבד עצמו לדעת אי אוננין עליו. סימן רנ"ו באשה שנגמר בדעת הבעל לגרשה ובל"ב מתה והוא כהן אי כופין אותו שיטמא לה.

**סימן רע"ט** בדבר שו"ב אחד. חלק אהע"ז

**סימן ט"ו** במי שאשתו ברחה למדינת אמעריקא עם החשוק לה ואין ברצונה לקבל גט פטורין מבעלה אי יש לו להתיר לישא אשה אחרת.

**סימן כ"ו** מי שאשתו נעשית עתים חלים ועתים שוטה אי יש להתיר חדרגמ"ה ש שא אשה על אשתו.

**סימן ק"ב** אודות איש א' שאשתו הלכה ממנו ולא נודע מקומה איה אי יש לו להתיר חדרגמ"ה לישא אשה על אשתו ואי רבנים הספרדים מצטרפין למנין המאה רבנים.
**סימן צ"א** בענין חתן וחמיו ששמותיהן שווין (ועיי' בלבו"מ מהד"ק ח"ב סי' מ"ד), ומבאר תיבות מ"ו ש"מ שברש"י ז"ל ב"ב דף ד'.
**סימן צ"ב** בענין הנ"ל
**סימן קי"ב** בענין הנ"ל
**סי' ר"כ** בענין הנ"ל, והערה בר"ן נדרים דף ט"ז.
**סימן רס"ה** בעובדא באשה ששכבה במטה אחת עם ב"א נער בן י"ח שנה אי יש לחוש לאסרה על בעלה.
**סימן ס"ח** אי מותר לישא אשה המסתכנת בלידתה ויצטרך לעשות פעולות לשלשל הולד. סימן ק"ט אשה שנתעברה באמבטי או ע"י אפארא"ד מש"ז של איש אי קיים האב פו"ר ושיקרא בנו לכל דבר. סימן מ"ד ע"ד הרמב"ם בדין ב"נ שבעל אשת חבירו ודימה שהיא אשתו או פנוי'.
**סימן קע"ז** פנוי' שיצא עלי' קלא דל"פ איך יש לכתוב בכתובה.
**סימן פ'** בענין היתר עגונה.
**סימן פ"א** עוד בענין הנ"ל.
**סימן קי"א** בענין הנ"ל.
**סימן קכ"ד** בענין הנ"ל.
**סימן קמ"ו** פלפול ביבמות
**דף ק"כ** בסיגי' דסימנים.
**סימן י"ב** בענין היתר תשמיש עם מוך במקום סכנה ר"ל (ועיי' בשו"ת לבו"מ מהד"ג או"ח סי' כ"א ויו"ד סי' כ"ז מ"ש עוד בענין זה, ועיי' בשו"ת מהרש"ם ח"א סי' כ"ח ובח"ג סי' של"ו ובמפתחות לסי' רס"ח, וע"ע בשו"ת ערוגת הבשם חיו"ד סי' קפ"ז).
**סימן ל"ה** בענין הנ"ל.
**סימן קנ"ז** עוד בענין הנ"ל.
**סימן רס"א** עוד בענין הנ"ל.
**סימן כ"ג** בענין איסור וחרם הקדמונים שלא לבטל שידוכין (ועיי' בשו"ת לכבו"מ מהד"ת אה"ע סי' מ"ט וסי' כ"א בענין זה באורך).
**סימן י'** בדין המקדש בפסולי עדות דאורייתא דאינן קידושין
**סימן ס"ט** ביאור בדברי הרא"ש בסוגי' דקלא שגורס עדיין לא הגיענו לפלגות ראובן וכו'.
**סימן ק"ג** באחד שנתן לבתולה טבעת ואמר לה שני תיבות הרי את אי חוששין לקידושין.

**סימן רע"ד** אי מהני ליתן טבעת קידושין על בית יד.
**סימן רע"ז** ע"ד הנהוג שבעת התקשרות שידוכין נותן החתן להכלה טבעת במתנה.
**סימן קפ"ט** בענין קידושין בלא עדים.
**סימן כ"ב** ע"ד המנהג דמי שיש לו זיווג שני אין מכבדין אותן עם שושבינות.
**סימן רכ"א** ע"ד הסגולה שהחתן בתוך חופתו מציג רגלו על רגל הכלה, וע"ד יאהרצייט.
**סימן רמ"ג** בחופת נדה אי צריך לקדשה שנית (ועיי' בשו"ת מהרש"ם ח"ג סי' ר"ה).
**סימן רס"ו** בענין ירושת הבעל.
**סימן קמ"ב** בענין מילי לא מימסרן לשליח, ובענין חרש שאינו מוציא את אשתו.
**סי' ע"ו** שם העיר דיאנדיאש איך לכתוב בגט.
**סימן כ"א** שם פרידא איך לכתוב בגט.
**סימן ע'** ב"ד ששונאים זה את זה אי יכולין לסדר גיטן ביחד.
**סי' קע"ז** בענין גט שנסדר ע"י ב"ד של נעאלאגען.
**סימן פ"ג** פלפול בענין מחוסר קציצה.
**סימן קנ"ט** בתולה שנסעה לאמעריקא ושהתה שמה כמה שנים וחזרה לביתה ואמרה כי נשאת שמה לאיש ונפטר בלא בנים ויודעת שאין לו אחים אם נאמנת על כל זה. סימן צ"ג בדין כריכת וקשירת הרצועות במנעל של חליצה.
**סימן רל"ג** בענין חליצה. חלק חו"מ
**סימן פ"ז** בדין שהתובע צריך לילך אחר הנתבע.
**סימן רמ"ט** ע"ד קהילה אחת שלא נתנו תשלומין להרב די סיפוקו.
**סימן י'** בהא שאין אדם נפסל לעדות אלא עפ"י עדים
**סימן קע"ט** בענין נמצא א' מהם קרוב או פסול.
**סימן רי"ד** פלפול בסוגי' דמודה במקצת.
**סימן קס"ה** המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו דמחול אם הוא רק בדיעבד או אפי' לכתחילה, וקושי' בסוגי' דהמוכר שט"ח.
**סימן ק"נ** המלוה על משכון ספרים אי מותר ללמוד בהן. סימן פ"ג בדבר מי שפרע לחבירו כ' זהובים והמקבל טוען שלא מצא רק מ"ה זהו' (ועיי' בשו"ת מהרש"ם ח"ד סי' קנ"ב).
**סימן קל"ב** איש אחד הי' לו חובות אצל אנשי ביהמ"ד והתפשרו עמו ונתנו כו ב' מקומות בביהמ"ד בעד חובותיו ואח"כ עמדו מערערין על זה כי נעשה הדבר בלתי ידיעתם כי לא הכריזו בביהמ"ד שיקבצו יחדיו כל בני ביהמ"ד כנהוג.
**סימן קל"ג** בענין יורד לאומנתי של חבירו.

**סימן קצ"ט** בענין השגת גבול ופוסק חיותא של חבירו.
**סימן ער"א** עוד בענין כנ"ל
**סימן ע"ח** בענין בחירת רב שצריך להיות לפי רוב הדעות.
**סימן נ"ט** ראובן הלך במקום סכנה לקנות סחורה ושמעון נתן בידו מעות שיקנה סחורה גם עבורו ועתה טוען ראובן שקנה כל הסחורה לעצמו גם במעותיו של שמעון, ושמעון טוען שיחלקו עם הריוח בשוה סי' י"א בענין שכר שדכנות
**סימן פ"ט** בענין אומדנא.
**סימן ק"ד** רא בן קנה עצים משמעון ומכרה ללוי שלא באחריות וקיבל ממנו ערבון ואחר זמן נודע כי שמעון עשה הכל ברמאות כי אין לו עצים וכן עשה עם כמה אנשי' וכעת תובע לוי מראובן להחזיר לו הערבון וראובן טוען כי מכרה לו שלא באחריות.
**סימן רכ"ב** מי שמכר ביתו לחבירו בתנאי שלא ימכרנה והלך והשכירה אי עבר בזה על תנאו, והערה ברש"י קידו' דף י"ח.
**סימן רס"ט** פלפול בעניני מקח טעות.
**סימן נ"ח** בעניני מורה א' שכיר שנאנס ולא עבד אי מגיע לו שכרו.
**סימן קצ"ה** בענין תשלומי פרס לדיין ומו"ץ
**סי' ע"ב** פלפול בסוגי' דיאוש **סימן קי"ג** בדין שור שהי' עומד להריגה מפני שהוא מזיק את הבריות וקדם אחד ושחטו ופלפול גדול בשיטות הפוסקים אי איסורי הנאה יש להם בעלים או לא (בפנים מפלפל במ"ש בחי' הר"ן בפ' שילוח הקן בטעמא דעשה ול"ת דסה"ק לא דחי לעשה דובערת כיון שאין המצוה מוטלת עליו דאם לא רצה ליקח הבנים פטור מלשלח עיין בשו"ת קול ארי' למרן זקיני הגאון זללה"ה בסי' פ"א שהאריך נפלאות בזה).

## ענינים שונים

**סימן י"ד** בענין טופח כדי להטפיח, וע"ד הרע"ב מ' אהלות פ"ב מ"ב. בב"ב דף פ' וביישוב דברי רש"י ז"ל בחולין דף ד', ובהא דב"ב דף קנ"א אי ס"ת מקרי נכסי.
**סימן מ"ו** יישוב דברי רש"י ז"ל בקידושין דף כ"ט על הא דכל הכלים יורדים לידי טומאתן במחשבה. דף ח' יובל היא מה ת"ל לפי שנאמר וקדשתם וכו'.
**סימן ע"ג** בשבועות דף כ"ב נזיר שאמר שבועה שלא אוכל חרצן וכו' (עיין בפנים ביישוב קושי' התוס' שם, ובזה אזדא לי' גם קושי' תוס' השני' בשבועות שם ד"ה אהתירא ועי' במהר"ם שיק חאו"ח סי' רנ"ד וצ"ע, ובהא דתמורה ד' כ"א ממקום שאתה מעלה מעשר דגן אתה מעלה בכור.

**סימן ע"ד** בפסחים ד' פ"ד בהא דר"פ דבאבר שיצא מקצתו קמיפלגי וכו'.
**סימן פ"ב** בענין חיבת הקדש מכשרתן, ובמ"ש רש"י בשבועות דף כ"ד דנבלה מוסרחת לא מקרי נבלה, ויישוב סתירת הר"ן בענין תפיסה.
**סימן צ"ד** ביאור במ' פרה פי"א מ"ג דבלה של תרומה שנפלה לתוך מי חטאת וכו' ופלפול בענין זר שאכל תרומה טמאה אי ח"מ וביאור במ' כלים פ"ו מ"ד שתי אבנים שעשאם כירה וכו'.
**סימן ק"ה** ע"ד התוס' בשבועות דף כ"ב בענין שבוע' על ח"ס.
**סימן קי"ד** ע"ד סתירת הסוגיות בילפותא דאיסור הקרבת בעל מום ופלפול בסוגי' דהשוחט בשבת, וביישוב דברי פיה"מ להרמב"ם שם.
**סימן קי"ז** בענין הנאת גרונו והנאת מעיו.
**סימן קכ"ה** במגילה דף ז' דיליף דאסתר ברוה"ק נאמרה מוימי הפורים האלה לא יעברו
**סימן קכ"ו** ע"ד החינוך והרמב"ם בענין מלחמת שבעה עמים.
**סימן קמ"ד** פלפול בנזיר דף פ"ח בהא דא"ר אלעזר עשר רביעיות הן, ופלפול במכות דף ז' דרשב"ג אומר אף הן מרבין שופכי דמים בישראל.
**סימן ר"פ** בהא דחגיגה ד' י"ד בתולה שעיברה מהו לכהיגו ובשבת דף כ"ד פתילת ושמנים שאין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן ביו"ט וכו' ובנדרי' דף י"ד קינם עיני בשינה היום
**סימן כ"ו** בהא דאית' בר"ה סימן ק"ה בתוס' חם אישן למחר וכו'. כדי שלא ישאר הנייר חלק אתן מקום פה על צוואת רבינו המחבר זי"ע שמצאנו בין כתביו:
בעהי"ת יום ה' פ' פקודי עטר"ת לק"ק מאד יצ"ו.
**בכל** עת יהי' בגדיך לבנים אמר שהע"ה כי לא ידע האדם את עתו ואם כי בכל יום אחכה לו שיזכני לראות משיח צדקינו או אזכה בעהי"ת לעלות לאה"ק עכ"ז צריך הכנה בימי זקנה וכבר הגעתי לפרקי אבותי ז"ל ובקשתי מבני הקהלה ובני ח"ק יצ"ו כי לאח' אריכת ימים לא יערכו ולא ישלחו ע"י טעלעגר' או טעלעפ' לקרות לקרובים ורחוקי' מפני הכבוד של הספד' למען שלא לעכב החבור' בכל מה דאפשר וגם רצוני שלא ישכיבני אצל א' מהרבני' הגזצ"ל ינוחו על משכבותם אך ורק אצל איש כשר יר"ש ישכבני ואין אני מקפיד על מקום מכובד או לא וגם לא יכנסו המטה להביהכ"נ רק בחצר ביהכ"נ יעשו ז' הקפות כנהוג והתעסקות יהי' ע"י יראי ד' ואם אפשר ע"י תלמידי יחי' ואם אפשר ע"י טבולי יום.

**וע"ד** נכסי' שלי בכל אשר ימצא מכלי בית ותלבושי' הכל' לזוגתי החשובה תי' וכן מכיר הספרים אשר בחדרי ימכרו ומחירם החצי שלה תחת כסף כתובתה ואפי' אם הסכום יעלה יותר על כתובתה ידוע כל עמלה וטרדות אשר לה בעבורי בכל כחה וכמה דברים שאינה מחויבת אשה לבעלה ע"כ זה שכרה גם משארית וכסף מוכן סלה החצי ואין זה הדבר שצריך קנין כמ"ש במס' יבמות דף קי"ב ויען כי בעו"ה אשר בתי יחיד' החשובה מרת שינדל נ"ע נלקח ממני ע"כ חצי' השנית לבני אחי שהם יורשי דאורייתא ה"ה היקר כה' אהרן ווינקלער שוכן בישוב נייטרא ואחיו הקטן הרבני המופלג מו"ה דובער ווינקלער דומ"ץ בישוב נייטרא. וידעתי כי בן אחי כה' אהרן נ"י אין צורך לסך ירושתו כי הוא אמוד בנכסי' ע"כ בקשתי ממנו כי ימחול חלקו לאחיו הקטן מו"ה דובער נ"י אשר יושב על התורה ועבודה וילמוד משניות לעלוי נשמתי וכן בקשתי מתלמידי יחי' שילמדו משניות כל י"א חדשים ובכל יום היאהרצייט וע"ד מכ"י שו"ת וכן איזה ח"ת אשר חנני השי"ת יוחנו ליד א' מתלמידי ובקשתי שיתתדלו להוציאם לאורה בדפוס ותקותי כי לא יבואו לידי הפסד ממון כי ימצא לוקחין תלמידי מיודעי ומכירי רק יסדרו הכל ע"נ ולהגיה לפי ידיעתם.

**ועתה** ע"ד הסית שלי רצוני שיותן לבני ח"ק ובני הקהלה יצ"ו יחדיו חלק כחלק וזה שכרם ע"ד מדת הקרקע אשר יקנו לי וגם אם יחסר איזה דבר מהתכרוכים יעשו ממחיר הנ"ל ואם יחסר כסף קרן מיימת מנכסי יתנו ב' מאות כתרים לשני בני תורה שילמדו משניות ויאמרו קדיש י"א חדשים וביום היאה"צ נר נשמה משמן דוקא וילמדו ג"כ משניות ולתן לבני תורה כמסת ידם ותקותי כי בעזהי"ת יהי' בידי כסף מוצא להנ"ל וגם בקשתי מבני הקהלה יצ"ו באם יהי' הצורך לבני הבית מדרש ע"ד הס"ת ינתנו להם בדרך שאלה וכן בקשתי להתפלל במנין ערב ובקר ל' יום כהלכה בשו"ע יו"ד למספרם של בנ"י [ועוד יתר דברים כבר נדפסו בעתון אור הורה ונתקיימו ברצון] ונחזור לענינו של שטר אני אחכה ואצפה לראות פני גואל בדק ולעלות לציון הר מרומים עם כל ישראל שכם א' בב"א. כ"ד הבעה"ח אוה"נ. הק' מרדכי ליב ווינקלער ק"ק מאד. ויהי ביום כלות מלאכת הדפיס קבלתי מכתב זאת מירושלים תובב"א אשר שאלתי ואשר בקשתי וזה כמה שהמתנתי עליו וכמעט נתאחר ע"כ לא נדפס בתחלת הספר מקום הראוי לה.

**יוסף צב"י דושינסקיא**. וזה תיאורו:

חונה פה עה"ק **ירושלם** תובב"א. ב"ה יום ב' לחודש תמוז שנת תרצ"ז פעה"ק ירושלם ת"ו. שלו' רב, יבא ויקרב לכבוד ידידי וחביבי וכו' דוד מאשקאוויטש נ"י.

**אחדשה"ט** זה פעמים קבלתי שורותיו ואתו הסליחה וסיבות רבות כנגדי ויום בשורה הי' לשמוע שעיר קיבץ ש"ת ממאור עולם מרנא ורבנא מי"ח הגאון הקדוש זי"ע והקשה לשאול ליכתב אודות מנהגיו כי מי יוכל לפרוט זה ואין בפרט אלא מה שבכלל כולו קודש, ועשה כמה תחבולות להיות הצנע לכת, דרכו בקדושה הילוכו בקדושה, ומדת טובי וענוותנותו מי יוכל לשער, ואם א' יודע דברי אגדה מה טוב הי' כי כולם בעמקות נאמרים ואני רק מיעוטא דמיעוטא נרשם במורשי לבבי ואקוה שיהי' מהתלמידים אשר יהי' כוחם יפה בזה, והנני בתודה מרובה ומשנים זכו לו במצוה רבה זו ירבה הילולו כעתירת
ידידו הנאמן **יוסף צב"י דושינסקיא**.